

† Petroniu Florea

CVVÂNTĂRI LA SĂRBĂTORI ȘI CV ALTE OCAZII

Volumul I

Editura Episcopiei Sălajului
„*Credință și viață în Hristos*”
Zalău, 2022

ISBN 978-606-8848-18-1

Cuvânt înainte

În anul 2005 am scris o carte de predici la sărbători, intitulată „Aleșii lui Dumnezeu”, pe care am publicat-o la Editura Episcop Nicolae Popovici a Episcopiei Oradiei, Bihorului și Sălajului.

După ce am ajuns episcop al Sălajului mi-am înregistrat inițial audio, ulterior video cuvântările rostite la duminici și sărbători în bisericile și mănăstirile eparhiei, pe care le-am postat pe site-ul Episcopiei noastre, iar cele mai apreciate dintre ele le-am publicat în Anuarul eparhial și în cărțile care mi-au apărut în decursul anilor.

La rugămintea a numeroși preoți și credincioși din eparhie am adunat toate cuvântările la sărbători publicate sporadic într-o singură carte, iar la praznicele la care nu aveam o predică publicată am alcătuit cuvântări noi, mult mai ample decât cele din „Aleșii lui Dumnezeu” sau prezentate dintr-o altă perspectivă, în ideea ca această carte să fie cu totul alta decât cea publicată în urmă cu șaptesprezece ani, ceea ce se vede și din faptul că „Aleșii lui Dumnezeu” a avut 245 de pagini, în timp ce cartea de față este de trei ori mai voluminoasă, fiind împărțită în două tomuri.

La unele sărbători am două sau chiar trei predici, dar pe lângă acestea am adăugat și câteva cuvântări ocazionale, care am socotit că vor fi de folos duhovnicesc cititorilor.

Nutresc speranța că acest bogat material omiletic, așteptat de câțiva ani de zile de către cei care m-au rugat să public cartea de față, va fi util slujitorilor Sfintelor Altare în alcătuirea propriilor lor cuvântări la sărbători.

Autorul

Tăierea împrejur cea după trup a Domnului

(1 ianuarie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

A mai trecut un an din viața noastră, cu bune și cu rele, așa cum este traiul în această lume, dar cu ajutorul lui Dumnezeu începem altul, care sperăm să fie mai bun decât cel care s-a încheiat.

Astăzi avem primul praznic împărătesc din decursul anului calendaristic, fiindcă sărbătorim tăierea împrejur cea după trup a Domnului Hristos.

După alungarea protopărinților din rai oamenii s-au înmulțit pe pământ și au devenit tot mai păcătoși, însă pentru că *„Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea lui și să fie viu”* (Iezechiel 33,11), Creatorul cerului și al pământului l-a ales pe Avraam, cel mai credincios om care trăia atunci pe pământ, cu scopul ca din el și din soția lui să se nască un popor, în sânul căruia să Se întrupeze Fiul Său, Mântuitorul lumii, pe care L-a făgăduit când i-a izgonit pe Adam și Eva din grădina Edenului.

La momentul respectiv, din voia lui Dumnezeu, Avraam și Sarra, soția sa, nu aveau niciun copil, tocmai pentru a conștientiza când îl vor dobândi că acesta este darul lui Dumnezeu, născut în familia lor cu un scop bine determinat.

Dumnezeu i-a spus lui Avraam: *„Voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și*

se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului” (Facere 12,2-3).

„Iar când era Avraam de nouăzeci și nouă de ani, Domnul i S-a arătat lui Avraam și i-a zis: «Eu sunt Dumnezeuul tău; mergi în căile Mele și fii desăvârșit și voi încheia legământul Meu între Mine și tine și te voi înmulți foarte. Legământul Meu îl voi pune între Mine și tine și seminția ta de după tine, întru tot neamul lor; legământ veșnic pentru ca Eu să fiu Dumnezeuul tău și al urmașilor tăi de după tine. Iar tu să păzești legământul Meu, tu și urmașii tăi de după tine întru tot neamul lor. Și iată legământul pe care voi îl veți păzi între Mine și tine și urmașii tăi de după tine întru tot neamul lor: toți cei de parte bărbătească ai voștri vor fi tăiați împrejur. Vă veți tăia împrejur și acesta va fi semnul legământului dintre Mine și voi. În a opta zi de la naștere să fie tăiat împrejur tot pruncul de parte bărbătească întru tot neamul vostru; născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la orice străin care nu-i din seminția voastră, cu tăiere împrejur va fi însemnat și cel născut în casa ta, și cel cumpărat cu argintul tău; și legământul Meu pe trupul vostru va fi legământ veșnic. Iar cel netăiat împrejur, cel de parte bărbătească între voi care în ziua a opta nu va fi tăiat împrejur, sufletul acela va fi stârpit din poporul său, pentru că Mi-a călcat legământul»” (Facere 17,1-2; 7 și 9-14).

„Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: «Pe Sarra, femeia ta, o voi binecuvânta și-ți voi da din ea un fiu; și-l voi binecuvânta, și va fi el întru neamuri, și regi de neamuri se vor ridica din el». Avraam a căzut atunci cu fața la pământ și a râs, zicând întru sine: «Este cu puțință oare să i se nască fiu celui de o sută de ani? Și Sarra, cea de nouăzeci de ani, poate ea oare să nască?». Dar Dumnezeu i-a zis lui Avraam: «Așa cum spun Eu: Sarra, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Isaac. Eu voi încheia cu el legământul Meu ca legământ veșnic lui și urmașilor

săi de după el, pentru că Sarra îl va naște la anul pe vremea aceasta»” (Facere 17,15-17; 19 și 21).

„Domnul a cercetat-o pe Sarra după cum îi spusese, Domnul a făcut pentru Sarra după cum îi vestise. Sarra a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea despre care-i vorbise Dumnezeu. Și Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse, pe care Sarra i-l născuse. Și Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu. Iar Avraam era de o sută de ani când i s-a născut Isaac, fiul său” (Facere 21,1-5).

Așadar, circumciziunea era semnul că toți pruncii de parte bărbătească născuți din Avraam și Sarra aparțineau poporului lui Dumnezeu. Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că nu tăierea împrejur prin ea însăși era un legământ, ci ea era doar semnul înțelegerii și al legământului dintre Dumnezeu, Avraam și urmașii lui.

Circumciziunea o aveau și alte popoare învecinate cu evreii, însă la aceștia nu reprezenta un legământ între Dumnezeu și ei, pe când la fiii lui Israel tăierea împrejur era tocmai semnul legământului încheiat de Dumnezeu cu Avraam, ea arătându-se a fi deci un semn de separare a comunității evreiești de popoarele idolatre. Așadar, cel care primea să fie circumcis accepta actul consacrării divine, numai prin acest mijloc el putând apoi intra în comunitatea fiilor lui Israel.

Circumciziunea era ca o pecete pe trupul băieților și a bărbaților născuți din Avraam și Sarra, care să le reamintească și să îi întărească să rămână în credința părinților lor. Astfel, se cuvenea ca evreii, primind tăierea împrejur, să rămână în neamul lor și în credința în adevăratul Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur a scris în acest sens că „știind Dumnezeu că sufletele urmașilor lui Avraam vor fi nedesăvârșite, le-a dat ca un frâu semnul acesta al tăierii

împrejur, pentru a le tăia pornirile lor nestăpânite de a se amesteca cu alte neamuri”.

Un asemenea legământ era necesar să fie întărit prin sânge, lucru întâlnit și în Noul Testament, pentru că Noul Legământ al lui Dumnezeu cu oamenii s-a pecetluit prin sângele Domnului Hristos.

Tăierea împrejur a urmașilor de parte bărbătească ai lui Avraam nu era doar un semn al legământului dintre Dumnezeu și ei, pentru că Domnul le-a grăit fiilor lui Israel prin gura lui Moise: *„Tăiați-vă împrejur învârtoșarea inimii voastre și cerbicea voastră n-o mai întăriți”* (Deuteronom 10,16), iar prin gura prorocului Ieremia le-a spus: *„Bărbați ai lui Iuda și voi, locuitori ai Ierusalimului, tăiați împrejur învârtoșarea inimii voastre, ca nu cumva mânia Mea să se aprindă ca focul și să ardă și să nu fie nimeni s-o stingă din pricina răutății năravurilor voastre”* (Ieremia 4,4). Astfel, tăierea împrejur trebuia să susțină și curăția morală a iudeilor.

Pentru evrei, circumciziunea este un act de cult cu un adânc sens religios și moral, este un semn al credinței monoteiste. Prin aceasta însă se arată, în mod simbolic, și înfrânarea senzualității, exprimată prin îndepărtarea unei părți a trupului, pentru ca omul să împlinească faptele bineplăcute Domnului, care duc la sfințenie, și să evite păcatul, care a determinat ruperea legăturii protopărinților cu Dumnezeu în rai.

Tăierea împrejur este asociată jertfei. Omul oferă o jertfă din sine, din propriul său trup, ca semn că dorește să nu mai trăiască după voia instinctelor, ci după voia lui Dumnezeu. El leapădă deprinderile vechi, toate plăcerile sale și toate lucrurile în care află desfătare, taie patimile și aplecarea spre pofte. Așadar, circumciziunea trebuia să susțină curăția morală.

În conformitate cu voia lui Dumnezeu descoperită lui Avraam, nerespectarea acestui act de cult se pedepsea în vechime

cu moartea, deoarece era perceput ca încălcare a legământului dintre Dumnezeu, Avraam și urmașii acestuia.

În acest sens avem o relatare în Vechiul Testament. După ce Moise s-a refugiat din Egipt în Madian, s-a căsătorit cu Sefora, fiica preotului Raguel, cu care a avut doi fii, pe Gherșom și pe Eliezer, iar pe unul dintre ei nu l-a tăiat împrejur. Când, la porunca lui Dumnezeu, Moise a pornit împreună cu soția sa și cu cei doi fii ai lor spre Egipt, pentru a-i elibera pe fiii lui Israel din robia egipteană, *„la un popas de noapte, pe cale, îngerul Domnului le-a ieșit în cale și încerca să-l omoare pe un băiat. Dar Sefora, luând un cuțit de piatră, l-a tăiat împrejur pe fiul său și, căzându-i la picioare, a zis: «Stătut-a sângele tăierii împrejur a fiului meu». Și s-a dus îngerul de la el, pentru că ea zisese: «Stătut-a sângele tăierii împrejur a fiului meu»”* (Ieșire 4,24-26). Acest episod ne arată faptul că atâta vreme cât Moise trăise în Madian, între păgâni, Dumnezeu a trecut cu vederea faptul că unul dintre cei doi fii ai lui nu fusese circumcis, însă din moment ce Moise urma să ajungă în poporul ales, Dumnezeu nu a mai avut îngăduință față de fiul său netăiat împrejur.

De asemenea, cât timp evreii, aflați sub conducerea lui Moise, au peregrinat prin pustiu, patruzeci de ani, copiii de parte bărbătească născuți în deșert au fost scutiți de a fi circumciși, însă după ce Iosua Navi a preluat conducerea poporului ales și fiii lui Israel au trecut Iordanul și au intrat în Canaan, *„Domnul a zis către Iosua: «Fă-ți cuțite de piatră, din piatră ascuțită, și așază-te și taie-i împrejur pe fiii lui Israel». Iar Iosua și-a făcut cuțite de piatră, cu muchiile ascuțite, și i-a tăiat împrejur pe fiii lui Israel la locul ce se numește «Dealul celor netăiați împrejur». În acest chip i-a tăiat Iosua împrejur pe fiii lui Israel: câți erau născuți pe cale și câți nu au fost tăiați împrejur dintre cei ce ieșiseră din Egipt, pe toți aceștia i-a tăiat Iosua împrejur”* (Iosua Navi 5,2-5).

După ce Pruncul Iisus S-a născut în Betleemul Iudeii, „*când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, așa după cum fusese numit de înger mai înainte de a Se fi zămislit El în pântec*” (Luca 2,21).

Prin tăierea împrejur a Pruncului Iisus avem dovada asumării depline de către Fiul lui Dumnezeu a naturii sau a firii omenești în persoana Sa, alături de natura sau firea Lui dumnezeiască. Prin acest act constatăm, de asemenea, că Domnul Hristos se supune Legii, după cum singur a mărturisit înaintea evreilor: „*Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc*” (Matei 5,17).

În momentul tăierii Sale împrejur, Pruncul Iisus Și-a vărsat pentru prima dată sângele, aceasta fiind o prefigurare a jerfei Lui de pe cruce, de la sfârșitul activității Sale publice, când Și-a vărsat sângele și a murit cu trupul pentru noi și a noastră mântuire.

Prin actul circumciziei Pruncului Iisus s-a început procesul răscumpărării oamenilor din robia diavolului.

Odată cu tăierea împrejur copiii de parte bărbătească din Israel primeau și numele.

În privința numelui Pruncului Iisus, acesta nu a fost ales la voia întâmplării, pentru că la Buna Vestire arhanghelul Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria: „*Iată, vei zămisli în pântec și vei naște Fiu și numele Lui îl vei chema Iisus*” (Luca 1,31). De asemenea, tot un înger i-a zis dreptului Iosif: „*Ceea ce s-a zămislit în Maria, logodnica ta, este de la Duhul Sfânt și ea va naște un Fiu, Căruia tu Îi vei pune numele Iisus, căci El va mântui pe poporul Său de păcatele lor*” (Matei 1,20-21).

În limba ebraică, „Iisus” înseamnă „Mântuitor”, „Domnul mântuiește” sau „Domnul este mântuirea”, și de aceea arhanghelul Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria să pună acest nume Fiului ei, fiindcă Acesta urma să fie Mântuitorul lumii.

Vorbind despre numele purtat de Fiul lui Dumnezeu întrupat, Sfântul Apostol Pavel arată cât este acesta de puternic, când scrie că *„Dumnezeu I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume, pentru ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt, și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl”* (Filipeni 2,9-11).

Pornind de la numele Domnului Hristos, Sfinții Părinți au alcătuit rugăciunea: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”, pe care cei mai vrednici călugări o rostesc fără întrerupere. Un părinte al Bisericii a scris că „treapta cea mai înaltă a desăvârșirii este cea a rugăciunii neîncetate. Cei care se roagă ziua și noaptea sunt cei ce ajung să realizeze în viața lor porunca Sfântului Apostolul Pavel de a se ruga neîncetat și de a stăruia în rugăciune. Prin practicarea rugăciunii neîncetate se întipărește în inimă pomenirea neconținută a lui Dumnezeu și se fixează în ea cugetarea lui Dumnezeu, o dată cu puterea lui Dumnezeu”.

În funcție de nivelul la care au ajuns cei care rostesc această rugăciune, vorbim de rugăciunea lui Iisus, a minții și a inimii, pentru că rugăciunea inimii nu este altceva decât rugăciunea lui Iisus coborâtă în inimă. Rugăciunea aceasta are trei etape. Întâi cuvintele ei se rostesc cu buzele (rugăciunea lui Iisus). Apoi mintea preia rugăciunea și o cultivă fără a mai fi nevoie de rostirea cu gura a cuvintelor acestei rugăciuni (rugăciunea minții). Cea mai desăvârșită și ultima etapă este atunci când această rugăciune coboară în inimă, ca centru spiritual al ființei noastre, și continuă să se săvârșască neîntrerupt acolo (rugăciunea inimii).

Renumitul teolog apusean Kallistos Ware a făcut însă o remarcă legată de ultima etapă a acestei rugăciuni, afirmând că „noi suntem chemați să coborâm, nu din, ci cu mintea în inimă. Țelul urmărit nu este rugăciunea inimii, ci rugăciunea minții în inimă”.

Un pelerin rus relatează cum s-a învățat să rostească rugăciunea lui Iisus, de la care a ajuns la rugăciunea inimii: „Duhovnicul mi-a spus la început: să faci cel puțin câte trei mii de rugăciuni în fiecare zi. Am început să împlinesc cele trei mii de rugăciuni, așa cum mă învățase bătrânul. Primele două zile mi-a fost mai greu, mai târziu însă, această îndeletnicire mi-a devenit atât de ușoară și dorită, încât apăruse un fel de nevoie să rostesc rugăciunea lui Iisus. Apoi mi-a poruncit bătrânul să fac câte șase mii de rugăciuni zilnic. După o vreme m-am deprins așa de bine cu rugăciunea, încât, dacă o întrerupeam, simțeam că îmi lipsea ceva, parcă pierdeam ceva. Când începeam să spun rugăciunea, mi se umplea sufletul de bucurie și deveneam mai ușor. Apoi duhovnicul mi-a spus: iată, acum te-ai deprins cu rugăciunea. Menține-o și sporește această deprindere la douăsprezece mii pe zi, fără să pierzi timpul. În prima zi am reușit să termin, seara târziu, pravila mea de douăsprezece mii de rugăciuni. A doua zi am săvârșit-o ușor și cu plăcere. După o vreme, într-o zi dis-de-diminează, parcă m-a deșteptat rugăciunea. Am început să citesc rugăciunile de dimineață, dar limba nu le rostea ușor, și toată dorința mea tindea de la sine să zică rugăciunea lui Iisus. Când am început-o, câtă ușurință, câtă bucurie am simțit, iar limba și gura parcă o rosteau fără să le silesc! Am petrecut ziua în bucurie de parcă lepădasem toate grijile, parcă nu eram pe pământ; am terminat cu ușurință cele douăsprezece mii de rugăciuni, seara devreme. Atunci duhovnicul mi-a zis: săvârșește rugăciunea cât voiești, cât se poate de mult, consacră rugăciunii tot timpul cât ești treaz și silește-te să chemi numele Domnului Iisus Hristos fără să mai numeri rugăciunile, lăsându-te smerit în voia lui Dumnezeu și așteptând ajutorul Lui. Primind aceste îndrumări, am petrecut toată vara rostind rugăciunea lui Iisus neîncetat, cu gura; am fost foarte liniștit. În somn, adesea visam că rostesc rugăciunea. Iar ziua, dacă mi se întâmpla să mă întâlnesc cu cineva, îmi era atât

de drag, ca și când mi-ar fi fost rudă. Gândurile mi s-au liniștit cu totul, de la sine, și nu mă mai gândeam la nimic altceva în afară de rugăciune, spre care mintea începea să se plece ascultând-o; inima începea din când în când, tot de la sine, să simtă un fel de plăcere și o anumită căldură. Când se întâmpla să merg la biserică, slujbele lungi din mănăstiri mi se păreau scurte, nemaifiind, ca înainte, obositoare, peste puterile mele. Singuraticul meu bordei mi se înfățișa ca un preafrumos palat și nu știam cum să-i mulțumesc lui Dumnezeu că a trimis unui ticălos păcătos ca mine, un atât de vrednic duhovnic ca povățuitor. Chemarea numelui lui Iisus Hristos mă veselește pe cale și mi se pare că toți oamenii au devenit mai buni față de mine, parcă toți au început să mă iubească. De atunci călătoresc săvârșind neîncetat rugăciunea lui Iisus, lucrul cel mai de preț și mai mângâietor din tot ceea ce am pe lume. Uneori merg până la șaptezeci de verste pe zi, dar nu simt că merg, ci simt numai rugăciunea. Când mă pătrunde frigul puternic, spun mai cu stăruință rugăciunea și degrabă mă încălzesc. Dacă mă biruie foamea, chem mai des numele lui Iisus Hristos și nu mai am nevoie să mănânc. Când mă îmbolnăvesc, sau mă dor picioarele sau spatele, iau aminte la rugăciune și nu mai simt durerea. Dacă mă supără cineva, este destul să-mi aduc aminte de mângâierea rugăciunii lui Iisus, pentru ca jignirea și supărarea să treacă și toate să fie uitate. Am devenit parcă un alt om, nu mă îngrijesc de nimic, nu mă preocupă nimic, n-aș privi la nimic din cele lumești și aș vrea să fiu mereu singur”.

„După o vreme rugăciunea se săvârșea atât de ușor și de dulce în inima mea, încât mi se părea că în acest răstimp uitasem de toate, chiar și de mine însumi, și nu mă mai gândeam decât la Iisus Hristos. Când am început să mă rog cu inima, tot ce mă înconjură mi se arăta într-un chip fermecător: pomii, pământul, văzduhul, lumina, toate parcă îmi vorbeau, zicând că ele pentru om există, mărturisind dragostea lui Dumnezeu față de om; am

înțeles că toate se roagă, că toate dau slavă lui Dumnezeu. Am înțeles din toate acestea ceea ce Filocalia numește «cunoașterea graiurilor făpturii» și am văzut mijlocul prin care se poate vorbi cu făpturile lui Dumnezeu”.

Tăierea împrejur din Vechiul Testament era o prefigurare a botezului, fără puterea de a ierta însă păcatele, ea având doar caracterul unui legământ între Dumnezeu și poporul Său.

Tăierea împrejur a trupului l-a pregătit pe om pentru botez, care este marea tăiere împrejur, căci prin botez ne curățim de păcate și ne pecetluim cu numele lui Dumnezeu, adică recunoaștem faptul că Îi aparținem Domnului Hristos, motiv pentru care ne și numim creștini.

În limba română nu se remarcă legătura directă dintre numele Domnului Hristos și denumirea de creștin, însă în limba greacă, în care a fost scris Noul Testament, aceasta se sesizează imediat, pentru că de la „Χριστός” (Hristos) provine termenul de „χριστιανός” (hristianos), adică „creștin”, termen utilizat pentru prima dată în Antiohia (Faptele Apostolilor 11,26).

Tăierea împrejur din Vechiul Testament nu anula moartea, lucru care se întâmplă prin marea tăiere împrejur a Noului Testament. Cu adevărat, omul care intră în Biserică prin botez devine mădular al trupului înviat al Domnului Hristos. În acest fel este anulată moartea spirituală și există certitudinea învierii din morți, căci, dacă după botez moartea trupească încă mai are loc, aceasta se întâmplă numai pentru ca păcatul să fie omorât.

Prin tăierea împrejur, urmașii de parte bărbătească ai patriarhului Avraam deveneau membri ai poporului ales al lui Dumnezeu. Prin botez și, în general, prin viața în Hristos, creștinii devin fii ai lui Dumnezeu, dobândesc înfierea după har și biruiesc moartea, după cum a afirmat și Sfântul Apostol Pavel: *„În Hristos ați fost tăiați împrejur cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii întru tăierea împrejur a lui Hristos.*

Îngropați fiind împreună cu El prin botez, întru El ați și înviați prin credința în lucrarea lui Dumnezeu Care L-a înviaț pe El din morți. Iar pe voi, cei ce erați morți în greșelile voastre și în netăierea împrejur a trupului vostru, v-a făcut vii împreună cu El, iertându-vă toate greșelile” (Coloseni 2,11-13). Din acest motiv, tăierea împrejur a Legii Vechi încetează prin botezul creștin.

Mântuitorul, Care a fost tăiat împrejur, dar a fost și botezat, după învierea Lui din morți le-a zis Sfinților Săi Apostoli: *„Mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28,19), iar nu „tăindu-le împrejur”, ceea ce arată că pentru cei ce cred în Domnul Hristos locul circumciziei a fost luat de botez.*

O parte dintre iudeo-creștinii veacului apostolic voiau să impună toate prescripțiile Legii Vechi creștinilor proveniți dintre neamuri, printre care și circumciziunea, în timp ce alții se opuneau acestei hotărâri. În această situație a fost convocat Sinodul Apostolic de la Ierusalim, din anul 50. *„Drept aceea, Apostolii și preoții s-au adunat să cerceteze această pricină. Și făcându-se multă cercetare, s-a ridicat Petru și le-a zis: «Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt așa ca și nouă; și curățindu-le inimile prin credință, între ei și noi n-a făcut nicio deosebire. Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n-am fost în stare să-l purtăm? Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei». Atunci Apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimită în Antiohia cu Pavel și cu Barnaba: pe Iuda, cel numit Barsaba și pe Sila, bărbați cu vază între frați, prin mâinile lor scriind acestea: «Apostolii și preoții*

și frații, fraților care sunt dintre neamuri în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare! Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit și v-au tulburat cu vorbele lor și v-au răvășit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea, noi într-un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au pus viața pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, i-am trimis pe Iuda și pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti și ei aceleași lucruri. Pentru că, părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă, să nu vi se pună nicio altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuință: Să vă feriți de cele jertfite idolilor, de sânge, de animale sugrumate și de desfrâu; de vă veți păzi de ele, bine veți face. Fiți sănătoși!» (Faptele Apostolilor 15,6-11 și 22-29).

Logica acestei hotărâri consta în faptul că, de vreme ce tăierea împrejur a fost modelul și preînchipuirea botezului și a pregătit poporul ales pentru venirea Domnului Hristos, în noile condiții nu mai era nevoie ca ea să existe. Dispozițiile juridice ale Vechiului Testament legate de strădania pentru curățirea trupului și a sufletului de păcat și care presupun libertatea personală a omului trebuie să fie păstrate, însă circumciziunea, care nu are legătură cu îndepărtarea păcatului și cu lupta de curățire a sufletului, poate să fie desființată, pentru că a fost înlocuită, plinită și desăvârșită prin Taina Sfântului Botez.

Vorbind despre creștinii proveniți dintre evrei, dar și dintre păgâni, Sfântul Apostol Pavel a scris înțeleptele cuvinte: „*Tăierea împrejur folosește numai dacă păzești legea; dar dacă ești călcător de lege, tăierea ta împrejur a devenit netăiere împrejur. Prin urmare, dacă cel netăiat împrejur păzește poruncile legii, oare netăierea lui împrejur nu va fi socotită ca tăiere împrejur? Iar cel din fire netăiat împrejur, dar împlinitor al legii, oare nu te va judeca el, pe tine, cel ce, având litera legii și tăierea împrejur,*

ești călcător de lege? Pentru că nu cel ce se arată pe dinafară este iudeu, nici cea arătată în trup pe dinafară nu este tăiere împrejur; ci iudeul este cel dintru ascuns, iar tăiere împrejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă; lauda lui nu este de la oameni, ci de la Dumnezeu” (Romani 2,25-29). În concluzie, Apostolul neamurilor adaugă: „În Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu poate ceva, nici netăierea împrejur, ci credința lucrătoare prin iubire” (Galateni 5,6).

Din cuvintele Sfântului Apostol Pavel înțelegem că un simplu ritual nu are puterea de a-l mântui pe om, ci pentru aceasta creștinul are nevoie de credință manifestată prin fapte bune, dintre care cea mai mare este iubirea. Despre cum să-L iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru, ne învață Sfântul Apostol Ioan, ucenicul iubit al Domnului Hristos: „*Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede. Și această poruncă o avem de la El: Cel care-L iubește pe Dumnezeu, să-l iubească și pe fratele său*” (I Ioan 4,20-21).

Amin

Cuvântare la Anul Nou¹

(1 ianuarie)

**Preacucernice Părinte Consilier,
Preacucernici Părinți,
iubiți credincioși**

„Cu mâine zilele-ți adaogi, / Cu ieri viața ta o scazi, / Și ai cu toate astea-n față / De-a pururi ziua cea de azi”.

Mi-am început cuvântarea de astăzi cu renumitele versuri ale poetului Mihai Eminescu care arată trecerea noastră prin această lume, fără ca noi să conștientizăm prea des că suntem trecători, din pricină că avem mereu în față o zi de azi și numeroase planuri de viitor. Psalmistul David a scris despre vremelnicia omului pe acest pământ memorabilele cuvinte: *„Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, așa va înflori; că vânt a trecut peste el și nu va mai fi, și nici locul nu i se va mai cunoaște”* (Psalmul 102,15-16).

Întrucât ne aflăm în ziua de Anul Nou, un popas însemnat în trecerea timpului pentru fiecare dintre noi, în cuvântul meu de astăzi voi vorbi despre timp.

Conform Dicționarului Explicativ al limbii române *„timpul este dimensiunea Universului după care se ordonează succesiunea ireversibilă a fenomenelor”*.

În Sfânta Scriptură nu este menționată în mod expres crearea timpului de către Dumnezeu, însă primele cuvinte din Biblie sunt: *„La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul”*

¹ Cuvânt rostit în ziua de 1 ianuarie 2014 în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Zalău.

(Facere 1,1). Complementul temporal „la început” sau „întru început” folosit aici denotă nu doar începutul lumii, ci și al timpului, pentru că Dumnezeu a creat timpul deodată cu pământul, căci altfel timpul nu avea în ce să își arate scurgerea sa, iar pământul în afara timpului ar fi fost veșnic.

La fel ca și lumea, timpul a fost creat de Dumnezeu din nimic.

Unii susținători ai renumitei teorii științifice a „big bang-ului” pretindeau că universul material a apărut în urma unei mari explozii, negând faptul că spațiul și timpul își au începutul din nimic. Reputatul savant contemporan Stephen Hawking însă a oferit dovada științifică a faptului că spațiul și timpul au un început și au apărut din nimic, confirmând prin aceasta afirmațiile Sfintei Scripturi și învățătura Sfinților Părinți ai Bisericii.

Dumnezeu, Creatorul lumii și al timpului, este veșnic. În Sfânta Scriptură citim că „*o singură zi înaintea Domnului este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o singură zi*” (II Petru 3,8). Psalmistul I se adresează lui Dumnezeu: „*Mai înainte de a se fi făcut munții și de a se fi plăsmuit pământul și lumea lui, din veșnicie până în veșnicie ești Tu. Că o mie de ani în ochii Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut și cât o strajă în noapte. Întru început Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat, și cerurile sunt lucrul mâinilor Tale; ele vor pieri, dar Tu rămâi și toate ca o haină se vor învechi; ca pe un veșmânt le vei împătura și se vor schimba, dar Tu același ești și anii Tăi nu se vor sfârși*” (Psalmul 89,2 și 4; 101,25-27).

De vreme ce Dumnezeu este veșnic este impropriu să spunem că El exista înainte de crearea lumii, pentru că toate adverbele temporale, precum: „înainte”, „deodată”, „după o vreme” etc., definesc categorii ale timpului, ori Dumnezeu, care este creatorul timpului, nu se supune acestuia.

De asemenea, este nepotrivit să spunem că existența lui Dumnezeu este un prezent continuu sau perpetuu, pentru că „trecutul”, „prezentul” și „viitorul” sunt tot categorii ale timpului, cărora Dumnezeu nu se supune. Cel mai corect este să spunem că Dumnezeu este atemporal, adică în afara timpului sau mai presus de acesta, pentru că, raportat la Dumnezeu, timpul nu are însemnătate.

În cartea Facerii citim că *„la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul”* (Facere 1,1). Sfinții Părinți ai Bisericii înțeleg prin „cer” universul spiritual, al îngerilor, iar prin „pământ” lumea materială. Deși îngerii au fost aduși în existență după crearea timpului, în lumea lor acesta nu există, ei fiind ființe spirituale, lipsite de trup. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens că *„cele ce se văd sunt trecătoare, iar cele ce nu se văd sunt veșnice”* (II Corinteni 4,18).

Nu tot ceea ce este veșnic însă este și fără de început, pentru că îngerii sunt veșnici, dar nu împreună veșnici cu Dumnezeu, de vreme ce au fost creați de Acesta la un moment dat. Puterile cerești sunt nemuritoare și veșnice prin voia lui Dumnezeu, care le menține în existență prin harul Său.

Cartea Facerii din Vechiul Testament ne prezintă cu lux de amănunte crearea lumii de către Dumnezeu în șapte zile. Citim aici că *„Dumnezeu a zis: «Să fie întru tăria cerului luminători care să lumineze pământul, să despartă ziua de noapte și să fie ei spre semne și spre anotimpuri și spre zile și spre ani, și să fie ei întru tăria cerului luminători să lumineze pământul!».* Și a fost așa: Dumnezeu i-a făcut pe cei doi luminători mari: luminătorul cel mai mare spre stăpânirea zilei și luminătorul cel mai mic spre stăpânirea nopții, și stelele. Și le-a pus Dumnezeu întru tăria cerului, ca să lumineze pământul, să stăpânească ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Și a văzut Dumnezeu că este bine. Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a patra”

(Facere 1,14-19). De vreme ce Dumnezeu a adus în existență soarele, luna și stelele doar în cea de-a patra zi a creației, iar o zi reprezintă pentru noi un interval de douăzeci și patru de ore, în care pământul efectuează o mișcare de rotație în jurul axei sale, nu putem ști câte ore au avut primele patru zile de la facerea lumii. Din acest motiv Sfinții Părinți ai Bisericii consideră că zilele menționate în cartea Facerii erau de fapt ere.

După ce l-a creat pe Adam și l-a așezat în Grădina din Eden, Dumnezeu i-a poruncit, zicând: „*Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!*” (Facere 2,16-17). Astfel, omul avea în rai posibilitatea de a trăi veșnic, fără să guste moartea. De vreme ce Sfânta Scriptură nu menționează perioada petrecută de protopărinții Adam și Eva în rai, Sfinții Părinți ne învață că noi putem calcula timpul abia după căderea primilor oameni în păcat și alungarea acestora din rai.

Prima mențiune din paginile Sfintei Scripturi despre vârsta unui om apare la nașterea lui Set, unde citim că „*Adam a trăit două sute treizeci de ani și atunci i s-a născut un fiu după asemănarea sa și după chipul său și i-a pus numele Set*” (Facere 5,3). Din moment ce moartea este consecința păcatului, înaintea săvârșirii acestuia nu exista nici îmbătrânirea, iar trecerea timpului nu îl afecta în niciun fel pe omul paradisiac, de aceea anii lui Adam se numără de la alungarea lui din rai, iar nu de la crearea acestuia de către Dumnezeu în ziua a șasea.

Timpul a fost creat de Dumnezeu o dată cu lumea materială și se va sfârși o dată cu ea, căci la a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, în calitate de Judecător al acesteia, citim în Sfânta Scriptură că va fi „*un cer nou și un pământ nou*” (Apocalipsa 21,1) și se va intra în viața de veci sau în eternitate.

De vreme ce trupul omului a fost plămădit de Dumnezeu din pământ, în cea de-a șasea zi a creației, el conține în sine elementele acestuia, de aceea câtă vreme trăiește în lume omul se supune stihiiilor acestei lumi, implicit și timpului, care a fost legat de Dumnezeu în mod inseparabil de lumea materială. Cu toate acestea, sfârșitul lumii și al timpului nu înseamnă și sfârșitul omului. Dacă moartea este una dintre consecințele căderii în păcat a omului paradisiac, care a fost ispitit de către diavol în grădina Edenului, în urma activității publice a Mântuitorului, încheiate prin moartea Sa cu trupul pe cruce, *„Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți, ca să fie El Cel dintâi întru toate”* (I Corinteni 15,20 și Coloseni 1,18). De aceea Mântuitorul a afirmat: *„Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi”* (Ioan 11,25). Învierea înseamnă transcenderea spațiului și a timpului, deci depășirea condiției umane de la crearea sa, acesta fiind marele dar pe care Dumnezeu îl va oferi tuturor oamenilor la sfârșitul lumii.

În Antichitate, fiecare popor avea propriul lui calendar. Astfel, evreii numărau anii de la facerea lumii, grecii de la începerea olimpiadelor, romanii de la zidirea Romei și exemplele ar putea continua. Dacă cineva era interesat de vreun eveniment întâmplat în vreun popor, trebuia să aibă date precise despre calendarul aceluia popor, să preia informația sau evenimentul care îl interesa, să transcrie calcularea anilor după calendarul său și apoi putea corela datele dintre cele două calendare. Acest sistem era foarte greoi. Cel care a rezolvat problema a fost Dionisie Exiguul, un călugăr străromân originar din Dobrogea, care a trăit între anii 470-545. Acesta a stabilit cronologia erei creștine, luând ca punct de referință anul nașterii Mântuitorului, Care stă pe culmea istoriei, încât de la el încoace o lume întreagă numără anii înainte și după Hristos.

Oamenii Bisericii nu au găsit doar soluții de numărare a anilor, ci inspirați de Dumnezeu, au încreștinat și timpul. Astfel, anul bisericesc nu începe la 1 ianuarie ca și cel civil, ci la 1 septembrie, pentru că, după tradiția moștenită din Legea Veche, în această zi s-a început crearea lumii. De asemenea, se consideră că tot în această zi Mântuitorul și-ar fi debutat activitatea Sa publică, când după ispitirea de către diavolul în pustia Carantaniei și biruirea acestuia „*a venit în Nazaret, unde fusese crescut; și după obiceiul Său a intrat în ziua sâmbetei în sinagogă și S-a ridicat să citească. Și I s-a dat cartea profetului Isaia. Și deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris: Duhul Domnului este peste Mine, pentru că El M-a uns; El M-a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei zdrobiți la inimă, robilor să le vestesc libertate și orbilor vedere, pe cei asupriți să-i trimit în libertate și să vestesc anul bineprimit al Domnului*” (Luca 4,16-19).

Ca mijloc de comemorare a vieții și activității Domnului nostru Iisus Hristos de mântuire a lumii, anul bisericesc are în centrul său sărbătoarea Sfintelor Paști și este împărțit în trei perioade, numite după cartea principală de slujbă folosită în fiecare din aceste perioade. Astfel, avem perioada triodului (înaintea Sfintelor Paști), a penticostarului (care începe la praznicul Învierii Domnului Hristos din morți) și a octoihului (după Sfintele Paști). Fiecare din aceste perioade cuprinde un anumit număr de săptămâni. Perioada triodului durează de la Duminica vameșului și a fariseului (cu trei săptămâni înainte de începutul postului Sfintelor Paști) până la Duminica Sfintelor Paști (zece săptămâni). Perioada penticostarului ține de la Duminica Sfintelor Paști până la Duminica I-a după Rusalii sau a Tuturor Sfinților (opt săptămâni). Perioada octoihului durează tot restul anului bisericesc, adică de la sfârșitul perioadei penticostarului până la începutul perioadei

triodului, fiind cea mai lungă din decursul anului bisericesc. Durata ei este între 26 și 40 de săptămâni, în funcție de data celebrării Sfintelor Paști.

Perioada octoihului comemorează și sărbătorește evenimentele dinainte de întruparea Fiului lui Dumnezeu, până în ajunul mântuitoarelor Sale patimi. Cu alte cuvinte, ne prezintă în fața ochilor noștri duhovnicești activitatea profetică a Domnului Hristos sau învățătura Lui cea dumnezeiască propovăduită lumii.

Perioada triodului ne înfățișează slujirea arhierescă a Mântuitorului, realizată mai ales prin jertfa Sa pe Cruce.

Perioada penticostarului ne prezintă demnitatea împărătească a Domnului Hristos, de la învierea Sa din morți și înălțarea cu trupul la cer până la pogorârea Sfântului Duh și întemeierea Bisericii.

Prin urmare, în decursul fiecărui an bisericesc ni se prezintă și actualizează întreaga viață și activitate a Domnului Hristos, în toate cele trei aspecte ale misiunii Sale: de învățător, de arhieru și de împărat sau biruitor asupra păcatului și a morții.

Spre deosebire de ziua astronomică, ziua bisericească sau liturgică nu începe după miezul nopții sau la răsăritul soarelui, ci seara, conform referatului din cartea Facerii „*Și a fost seară și a fost dimineață: ziua întâi, ziua a doua etc.*” (Facere 1,5).

Prima dintre laudele bisericești zilnice este vecernia, care este urmată într-o ordine foarte strictă de celelalte laude, precum miezonoptica, ceasurile, utrenia etc. De asemenea, Sfânta Liturghie nu se săvârșește înainte de a se lumina de ziuă, nici după amiaza, cu excepțiile de rigoare.

Azi-noapte a fost revelionul, prilej cu care poporul nostru are obiceiul de a petrece. Cuvântul românesc „revelion” a fost preluat din limba franceză, de la verbul „reveiller”, care

înseamnă „a se trezi”, „a se deștepta”. La rândul său, acest termen este traducerea latinescului „exvigilare”, care mai are și sensul de „a veghea”, pentru că, în primele veacuri de după Hristos, creștinii petreceau noaptea de la cumpăna dintre ani, însă nu ca astăzi, ci în rugăciune și priveghere.

Anul Nou trebuie să fie pentru fiecare dintre noi un moment de bilanț, în urma căruia să avem dorința sinceră de a repeta și spori binele făcut în anul care tocmai s-a încheiat și de a împruțina sau chiar elimina în noul an, pe cât posibil, răul săvârșit până acum.

Fie că omul ține cont de timp ori nu, acesta trece, de aceea trebuie utilizat cu folos, căci odată pierdut, nu mai revine.

Timpul întrebuințat bine este o binecuvântare, căci prin el ne câștigăm loc în împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu, alături de sfinți. Utilizat în mod necorespunzător însă poate fi un adevărat blestem, căci pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp petrecută în păcat osânda este veșnică. Chiar dacă unora li se pare nedrept acest lucru, trebuie să conștientizăm faptul că ceea ce face omul o viață ar face și dacă ar trăi o veșnicie, de aceea pe bună dreptate răsplata este eternă.

Sunt unii oameni care au dorința sinceră de a săvârși anumite fapte bune, iar prin aceasta să împlinească voia lui Dumnezeu, însă amână acest lucru la nesfârșit. Alții au săvârșit tot felul de păcate în viață și vor sincer să se căiască, dar tot lasă de pe o zi pe alta. Acești oameni trebuie să știe că drumul spre iad este pavat cu intenții bune. Simpla dorință a omului nu este suficientă, ci gândul bun trebuie întotdeauna materializat, altfel rămâne doar o idee sau un plan frumos nerealizat. Vă voi da un exemplu din Pateric în acest sens: *„Un călugăr l-a întrebat pe avva Pimen: «Avvo, au fost doi oameni: unul călugăr și altul mirean. Monahul s-a gândit seara ca dimineața să părăsească mănăstirea, iar mireanul s-a hotărât seara ca*

dimineața următoare să se călugărească, însă amândoi au murit în noaptea aceea. Oare ce li s-a socotit lor?». Bătrânul a răspuns: «Călugărul a murit călugăr, iar mireanul mirean, căci în ce s-au aflat în aceea s-au dus din această viață»».

Ținând cont de cele expuse până acum, să conștientizăm faptul că timpul nu este doar o unitate de măsură, ci o realitate care nu cruță pe nimeni, de aceea să îl utilizăm cu folos, pentru că cei ce avem de câștigat suntem fiecare dintre noi.

Cu prilejul Anului Nou și a sărbătorilor de iarnă vă adresez tuturor urarea de „La mulți ani!”, în speranța că Dumnezeu ne va ajuta să fie și buni.

Amin

Botezul Domnului¹

(6 ianuarie)

**Preacucernice Părinte Consilier,
Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,**

Anul trecut, în ziua de 12 iunie, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, mitropolitul nostru de la Cluj, am târnosit frumoasa dumneavoastră biserică, moment în care, pe lângă sfințirea lăcașului de cult, au fost binecuvântate jertfa și eforturile tuturor ctitorilor și ale binefăcătorilor care au ajutat la ridicarea acestei case a lui Dumnezeu, de la început până în ziua respectivă. Să fiți convinși că harul Sfântului Duh, invocat atunci de ierarhii slujitori, nu a coborât și a plecat, ci a rămas peste această biserică, după cum vom vedea în continuare că s-a petrecut cu Domnul Hristos la botezul din râul Iordan, și cum se întâmplă cu fiecare nou credincios al Bisericii, la primirea tainelor de inițiere creștină (Botezul, Mirungerea și Sfânta Euharistie).

Aceasta fiind prima Sfântă Liturghie arhierească săvârșită în biserica dumneavoastră în urma târnosirii ei, parcă am simțit rugăciunea mai deplină, mai profundă, fiindcă pe lângă prezența harului Sfântului Duh, credincioșii acestei parohii vin cu mai mult drag în casa lui Dumnezeu după ce lucrările de aici au fost încheiate și aceasta a fost sfințită.

Întrucât astăzi sărbătorim botezul Domnului, unul dintre cele mai importante și mai îndrăgite praznice din decursul anului

¹ Cuvânt rostit în ziua de 6 ianuarie 2017 în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Zalău.

bisericesc, despre acesta voi vorbi în continuare, însă voi face întâi o scurtă paranteză.

Cu toate că Mântuitorul a trăit treizeci de ani în Nazaret, niciun eveniment important din viața Lui nu a avut loc aici.

Datorită recensământului poruncit de împăratul Octavian Augustus, El S-a născut în Betleemul Iudeii, unde a și fost tăiat împrejur după opt zile. La patruzeci de zile după naștere a fost închinat lui Dumnezeu la templul din Ierusalim, așa cum cerea legea evreiască. La împlinirea vârstei de treizeci de ani și-a început activitatea publică, fiind botezat de Sfântul Ioan Botezătorul în râul Iordan, după care s-a mutat din Nazaret în Capernaum.

În ceea ce privește legăturile ulterioare ale Domnului Hristos cu locuitorii din Nazaretul Galileii, Acesta a avut parte doar de experiențe neplăcute, ceea ce l-a făcut să exprime cu amărăciune că *„niciun profet nu este bine primit în patria sa”* (Luca 4,24). Odată Mântuitorul se afla în orașul în care a crescut, iar *„frații Săi I-au zis: «Pleacă de aici și du-te în Iudeea, pentru ca și ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care le faci; că nimeni nu poate face ceva într-ascuns, ci caută a se face cunoscut; dacă faci acestea, arată-te lumii». Pentru că nici frații Lui nu credeau în El”* (Ioan 7,3-5). Cel mai neplăcut eveniment care s-a petrecut cu Domnul Hristos în Nazaret a avut loc atunci când le-a vorbit locuitorilor de aici în sinagogă, iar cei care erau de față *„s-au umplut de mânie. Și sculându-se, L-au scos afară din cetate și L-au dus până pe sprânceana muntelui pe care le era zidită cetatea, ca să-L arunce în prăpastie. Dar El, trecând prin mijlocul lor, S-a dus de la ei”* (Luca 4,28-30).

Să trecem acum la botezul Mântuitorului.

În Sfânta Evanghelie după Matei citim că, înainte ca Domnul Hristos să-Și fi început activitatea publică, *„a venit Ioan Botezătorul propovăduind în pustia Iudeii și zicând:*

«Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!». El este cel despre care s-a spus prin profetul Isaia ce zice: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările. Ioan avea îmbrăcămintea din păr de cămilă, și cingătoare de piele împrejurul mijlocului, iar hrana lui erau lăcuste și miere sălbatică. Atunci au ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului. Și se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele. Dar văzând Ioan pe mulți farisei și saduchei venind la botezul său, le-a zis: «Pui de vipere, cine v-a învățat să fugiți de mânia ce va să fie? Așadar, faceți roadă vrednică de pocăință. Și să nu vă amăgiți grăind în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam, căci v-o spun eu vouă că și din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fii lui Avraam. Iată, securea stă la rădăcina pomilor, și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc. Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc; a Cărui lopată este în mâna Lui, și El Își va curăți aria și-Și va aduna grâul în hambarul Său, iar pleava o va arde în foc nestins». Aceasta este mărturia lui Ioan când iudeii din Ierusalim au trimis la el preoți și leviți să-l întrebe: «Tu cine ești?». Și el a mărturisit și n-a tăgăduit; și a mărturisit: «Nu eu sunt Hristosul». Și ei l-au întrebat: «Dar cine ești? Ești Ilie?». Zis-a el: «Nu sunt». «Ești profetul?». Și a răspuns: «Nu». Deci i-au zis: «Cine ești, ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis; ce spui tu despre tine însuși?». El a zis: «Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: Îndreptați calea Domnului, precum a spus profetul Isaia». Și trimișii erau dintre farisei. Și l-au întrebat și i-au zis: «Dacă nu ești tu Hristosul, nici Ilie, nici profetul, atunci de ce botezi?». Ioan le-a răspuns, zicând: «Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru Se află Acela pe Care voi nu-L știți, Cel ce vine după mine, Care înainte de mine a fost și

Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintei». Acestea se petreceau în Betabara, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan” (Matei 3,1-12 și Ioan 1,19-28).

Cel dintâi om din istorie care și-a botezat semenii a fost Înaintemergătorul Domnului Hristos, motiv pentru care și este cunoscut sub numele de Sfântul Ioan Botezătorul.

Ritualul botezului era ceva cu totul nou în urmă cu două mii de ani, pe care evreii nu-l aveau și nu-l au nici astăzi.

În Vechiul Testament, când Dumnezeu a hotărât să-și aleagă un popor, din sânul căruia să se nască Mântuitorul lumii, Mesia cel făgăduit, i-a spus patriarhului Avraam: *„Ieși din țara ta, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în țara pe care ți-o voi arăta Eu. Și Eu voi ridica din tine un popor mare; și te voi binecuvânta și-ți voi mări numele și tu vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și întru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului”* (Facere 12,1-3).

Dumnezeu a stabilit un legământ cu Avraam și cu urmașii lui, zicându-i patriarhului: *„Legământul Meu îl voi pune între Mine și tine și urmașii tăi, din neam în neam, legământ veșnic pentru ca Eu să fiu Dumnezeuul tău și al urmașilor tăi de după tine. Și-ți voi da ție și urmașilor tăi pământul în care pibegești acum, tot pământul Canaanului, în stăpânire veșnică, și vă voi fi Dumnezeu. Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: «Iar tu și urmașii tăi din neam în neam să păziți legământul Meu. Și iată legământul pe care voi îl veți păzi între Mine și tine și urmașii tăi din neam în neam: toți cei de parte bărbătească ai voștri să se taie împrejur. Să vă tăiați împrejur și acesta va fi semnul legământului dintre Mine și voi. În a opta zi de la naștere să fie tăiat împrejur tot pruncul de parte bărbătească din neamul vostru; născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la orice străin care nu-i din seminția voastră, cu tăiere împrejur va fi însemnat și cel născut*

în casa ta și cel cumpărat cu argintul tău; și legământul Meu în trupul vostru va fi legământ veșnic. Iar cel tăiat împrejur, cel de parte bărbătească între voi care în ziua a opta nu va fi tăiat împrejur, sufletul acela va fi stârpit din poporul său, pentru că Mi-a călcat legământul». Atunci a luat Avraam pe Ismael, fiul său, pe toți cei născuți în casa sa, pe toți cei cumpărați cu argintul său - pe toți oamenii de parte bărbătească din casa lui Avraam - și i-a tăiat împrejur, chiar în ziua aceea, așa cum îi poruncise Dumnezeu. Și era Avraam de nouăzeci și nouă de ani când a fost tăiat împrejur. Iar Ismael, fiul său, era de treisprezece ani când a fost tăiat împrejur. Avraam și Ismael, fiul său, au fost tăiați împrejur în aceeași zi. Și odată cu ei au fost tăiați împrejur toți cei de parte bărbătească din casa lui Avraam, născuți în casa lui sau cumpărați cu bani de la cei de alt neam. Sarra a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe și Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse. Și Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu” (Facere 17,7-14; 23-27 și 21,2-4).

În timp ce Sfântul Ioan Botezătorul îi boteza pe evrei în Iordan, „L-a văzut pe Iisus venind către el și a zis: «Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii! Acesta este Cel despre Care eu am zis: După mine vine un bărbat Care a fost înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era. Și eu nu-L cunoșteam; dar pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă». Iar când a venit Iisus la Iordan, către Ioan, ca să fie botezat de către acesta, Ioan Îl oprea, zicând: «Eu sunt cel ce are trebuință să fie botezat de Tine, și Tu vii la mine?». Și răspunzând Iisus, i-a zis: «Lasă acum, că astfel se cuvine ca noi să împlinim toată dreptatea». Atunci L-a lăsat. Și după ce a fost botezat, Iisus a ieșit din apă, și îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată, glas

din ceruri grăind: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»” (Ioan 1,29-31 și Matei 3,13-17).

La botezul Domnului Hristos în râul Iordan a fost prezentă, în mod fizic, întreaga Sfântă Treime, pentru că glasul lui Dumnezeu Tatăl a fost auzit din cer, Fiul se boteza, iar Sfântul Duh s-a pogorât ca un porumbel peste El, de aceea acest praznic este numit în limba greacă Θεοφάνεια (Teofania), adică „arătarea lui Dumnezeu”.

Cei mai mulți cititori ai Noului Testament au impresia falsă că Sfântul Duh a pogorât peste Domnul Hristos la botez, după care a plecat. În cele ce urmează vom dovedi că nu este așa.

Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat că „îndumnezeirea firii omenești în Iisus Hristos constă în înălțarea acesteia, prin har, și pătrunderea ei de către energiile dumnezeiești necreate ori în faptul că Sfântul Duh, Care Se odihnește din veci asupra Fiului lui Dumnezeu, Se odihnește de acum și asupra omenității Sale”. Cu toate că procesul îndumnezeirii firii omenești a Domnului Hristos a început de la zămislire a Fiului lui Dumnezeu în pântecul Sfintei Fecioare Maria, iar pe parcursul întregii Sale copilării a continuat, căci „*Copilul creștea și Se întărea cu duhul și harul lui Dumnezeu era asupra Lui*” (Luca 2,40), abia la botez Sfântul Duh a pogorât în chip văzut peste Mântuitorul, pentru a Se odihni asupra omenității Sale și pentru a-L ajuta în activitatea Sa publică.

La fel cum a pogorât peste Domnul Hristos la râul Iordan, Sfântul Duh coboară sau este împărțit fiecărui nou botezat, prin Taina Mirungerii, în care acesta primește „pecetea darului Sfântului Duh”. Vinul, untdelemnul de măsline, cele 28 de plante aromate, precum și cele 8 rășini care alcătuiesc Sfântul și Marele Mir simbolizează bogăția darurilor Sfântului Duh.

Harul Sfântului Duh este împărțit celui nou botezat în vederea întăririi, creșterii și desăvârșirii în viața duhovnicească,

fără a fi acordat numai pentru o anumită perioadă de timp. Doar păcatul îl face pe om să-l piardă.

Dovada că Sfântul Duh nu L-a părăsit pe Domnul Hristos în urma botezului o avem în faptul că îndată după aceea „*Iisus, plin de Duhul Sfânt, S-a întors de la Iordan și a fost dus de Duhul în pustie timp de patruzeci de zile. Și în acele zile El n-a mâncat nimic; și când ele s-au încheiat, El a flămânzit. Și apropiindu-se ispititorul, I-a zis: «Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini». Iar El, răspunzând, i-a zis: «Scrie este: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu». Atunci diavolul L-a dus în Sfânta Cetate și L-a pus pe aripa templului și I-a zis: «Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi le va porunci pentru Tine și ei Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul Tău să Ți-l izbești de piatră». Iisus i-a zis: «Dar mai este scris: Să nu-L ispitești pe Domnul Dumnezeul tău». Diavolul L-a mai dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor și I-a zis: «Pe acestea toate Ți le voi da Ție dacă vei cădea înaintea mea și mi Te vei închina». Atunci Iisus i-a zis: «Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini și numai Lui să-I slujești!». Atunci diavolul L-a lăsat; și iată, îngerii s-au apropiat de El și-I slujeau» (Luca 4,1-2 și Matei 4,2-11).*

Vrăjmașul era conștient că nu avea nicio putere asupra Fiului lui Dumnezeu, dar încerca să-L ispitească pe omul Hristos, să-L deterneze de la misiunea Lui de Mântuitor al lumii.

În cazul oamenilor de rând, botezul șterge păcatul strămoșesc (și eventualele păcate personale), dar în cel botezat rămâne aplecarea spre păcat. După botezul în râul Iordan, Domnul Hristos a avut și El de luptat cu afectele de pe urma păcatului strămoșesc, pe care s-a dus să le biruie mai întâi în pustie, în izolare de ispitele lumii. Aceasta ne arată că și noi trebuie

să luptăm după botezul nostru împotriva urmărilor păcatului strămoșesc, ca să le biruim.

Prin lepădările de la Taina Sfântului Botez diavolul este alungat din inima omului, însă acesta se refugiază în simțuri, prin care încearcă mereu să îl ispitească pe om.

Uneori vrăjmașul îl luptă pe om în mod direct. În acest sens Sfântul Apostol Petru le-a atras luarea aminte tuturor creștinilor când a scris: „*Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*” (I Petru 5,8).

Pornind de la aceste cuvinte, îmi vine în minte o întâmplare a Sfântului Antonie cel Mare. Călugărul s-a retras într-un cavou foarte izolat, unde nu primea decât arareori vizita unui cunoscut, care-i aducea hrana ce consta doar din pâine și apă. Aici diavolul a venit la el în chip real, încercând să-l ducă în ispită. S-au încins chiar lupte adevărate între cei doi, de pe urma cărora pustnicul a sângerat. O dată a fost atât de epuizat în urma caznelor pe care i le-a pricinuit cel rău, încât a fost găsit aproape mort și dus în biserica celui mai apropiat sat, unde cunoscuții și rudele au început să-l jelească. Dar pe la miezul nopții, revenindu-și, când i-a văzut pe toți că dorm și numai pe cunoscutul lui că priveghează, călugărul i-a făcut semn să vină la el și l-a rugat să-l ridice și să-l ducă înapoi în mormânt, fără să-i trezească pe ceilalți din somn. Fiind dus de bărbatul acela în cavou și închizând ușa, a rămas iarăși singur înăuntru. Dar neputând să stea în picioare din pricina rănilor, s-a rugat zăcând întins. Și după ce și-a terminat rugăciunea, a început să strige: „Eu, Antonie, sunt aici! Nu fug de bătăile voastre. Căci chiar de-mi veți pricinui mai multe rele, nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos”, apoi a rostit din psalmi: „*De s-ar rânduî în jurul meu tabără, nu se va înfricoșa inima mea*” (Psalmul 26,5). Mirându-se că după rănilor pricinuite a îndrăznit să vină din nou în mormânt, satana a chemat mai mulți diavoli și le-a zis

plin de furie: „Pe acesta nu l-am biruit nici cu duhul desfrânării, nici prin bătaie, ci încă s-a umplut și de îndrăzneală împotriva noastră. Să-l atacăm și altfel”. Și, atunci noaptea, au făcut mare tărahoi, încât părea că tot locul se cutremură. Și parcă desfăcând cei patru pereți ai mormântului, diavolii intrau prin ei prefăcuți în chipuri de lighioane și șerpi. Și tot locul acela s-a umplut de năluciri de lei, urși, leoparzi, tauri, șerpi, aspidе, scorpii și lupi. Și fiecare dintre acestea se comporta în felul său: leul răgea, vrând să se năpustească asupra lui; taurul părea că îl împunge cu coarnele; șarpele se târa și nu ajungea la el și lupul se repezea la el, dar era ținut în loc. Hărmălaia tuturor era înspăimântătoare și furia lor cumplită. Antonie, fiind lovit și împins de diavoli, simțea o durere grozavă în trup, dar fără să se tulbure, priveghea și mai mult cu sufletul. Gemea de durerea trupului, însă veghea cu mintea. Și bătându-și joc de draci, zicea: „Dacă voi ați fi avut vreo putere, era de ajuns să vină la mine numai unul singur; dar de vreme ce v-a slăbănogit Dumnezeu, voi încercați să mă înfricoșați prin numărul vostru. E un semn al neputinței voastre că ați luat chipuri de animale. Dacă sunteți tari și ați prins putere asupra mea, nu zăboviți, ci năvăliți, iar dacă nu puteți, de ce vă trudiți în zadar? Nouă ne este pecete și zid de apărare credința în Dumnezeu”. Dar aceia, încercând multe, scrâșneau din dinți, însă se făceau mai degrabă pe ei de răs, decât pe călugăr. Dumnezeu însă nu a uitat de pătimirea lui Antonie, ci a venit în ajutorul lui, căci privind acesta în sus, a văzut cum se deschide acoperișul cavoului și o rază de lumină coboară spre el. Atunci dracii s-au făcut dintr-o dată nevăzuți, durerea trupului monahului a încetat și mormântul întreg a fost luminat. Simțind ajutorul și răsuflând ușurat, Antonie a întrebat: „Unde ai fost Doamne? Pentru ce nu Te-ai arătat de la început, ca să-mi curmi suferința?”. Și a auzit un glas: „Antonie, eram aici, dar am așteptat să-ți văd lupta. Deci, de vreme ce ai răbdat și nu te-ai lăsat biruit, de acum

îți voi sta pururea în ajutor și numele tău îl voi face cunoscut pretutindeni”. Auzind acestea, călugărul a plecat genunchii la rugăciune și s-a întărit.

Iubiți fii sufletești,

Fiți convinși că în orice ispită și încercare Dumnezeu este cu noi, așa cum a fost alături de Sfântul Antonie cel Mare, dar așteaptă să vadă rezultatul confruntării noastre cu ispititorul, prin care ne dovedim tăria sau slăbiciunea spirituală. Dacă ne vede prea slabi, intervine, însă atunci ne pierdem răsplata, de aceea Dumnezeu preferă să vadă rezultatul luptei noastre cu vrăjmașul, oricât de greu l-am obține, pentru a ne putea oferi răsplată îmbelșugată.

Aici însă trebuie lămurit un aspect: ispita în sine nu este păcat, ci doar căderea în ispită. Tentația este o încercare, un test sau o probă, pe care o respingem sau o acceptăm, de aceea ea nu este rea în sine, căci prin ispitele venite asupra lor oamenii au dovedit cât sunt de puternici în credință. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens: *„Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia? Precum este scris: De dragul Tău suntem omorâți toată ziua, socotiți suntem ca niște oi de junghiere. Dar în toate acestea noi suntem mai mult decât biruitori prin Acela care ne-a iubit. Fiindcă sunt încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul și nicio altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de iubirea lui Dumnezeu cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru”* (Romani 8,35-39).

După ce Mântuitorul l-a biruit pe satana în pustia Carantaniei, Sfântul Duh era cu El, pentru că în Sfânta Scriptură

citim că „*Iisus S-a întors cu puterea Duhului în Galileea; și vestea despre El a ieșit în tot ținutul dimprejur*” (Luca 4,14).

În Galileea, Domnul Hristos și-a ales cei dintâi Apostoli, pe Petru, Andrei, Iacob și Ioan (Matei 4,18-22), și tot aici a săvârșit prima Lui minune, prefăcând apa în vin, la nunta din Cana Galileii (Ioan 2,1-11).

Acestea sunt evenimentele întâmplare la începutul activității publice a Domnului Hristos, Care prin faptele întregii Lui vieți ne-a deschis raiul, iar prin învățătura Lui ne-a arătat calea spre împărăția cerurilor.

Cu toate că firea umană a fost restaurată de Mântuitorul, fiecare creștin în parte este dator să-și lucreze propria mântuire, fiindcă Domnul Hristos ne-a atras luarea aminte când a spus: „*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri*” (Matei 7,21). Drept aceea să ne ferim de păcat și să săvârșim cât mai multe fapte bune, pentru că așa cum a afirmat Apostolul neamurilor, noi „*suntem zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu mai dinainte le-a gătit pentru ca noi să umblăm întru ele*” (Efeseni 2,10).

Mă bucur că astăzi, la acest praznic mareț, am fost împreună. Preoților de aici le doresc să aibă un an cu multe realizări spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea oamenilor.

Tuturor vă urez să aveți parte de sănătate deplină, viață îndelungată, bună înțelegere și multe bucurii în familie, precum și un An Nou binecuvântat, mai bun decât cel care s-a încheiat.

Amin

Botezului Domnului¹

(altă cuvântare)

Preacucernici Părinți Consilieri, Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

După o tradiție destul de veche ne întâlnim, la ceas de rugăciune, în frumoasa dumneavoastră biserică, nu doar de hram, și anume la Pogorârea Sfântului Duh, ci și în ziua de Bobotează, ambele aceste praznice împăratești începând o perioadă importantă din istoria mântuirii lumii, în sensul că, acum, la Botez, a avut loc debutul activității publice a Domnului Hristos, pe când la Rusalii a fost înființată Biserica, prin pogorârea în lume a Sfântului Duh, cea de-a treia Persoană a Sfintei Treimi.

Întrucât astăzi sărbătorim Boboteaza, voi vorbi despre botezul Domnului Hristos în râul Iordan de către Sfântul Ioan Botezătorul, însă înainte voi face o incursiune în istoria Vechiului Testament.

Primii oameni au fost creați de Dumnezeu și așezați în grădina Edenului, iar „*Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se târăsc pe pământ și peste tot pământul!»*” (Facere 1,28).

Omul a fost creat de Dumnezeu ca stăpân al lumii văzute cu un scop. Astfel, Dumnezeu a făcut lumea ca să fie transfigurată prin Dumnezeu, cu colaborarea omului, pentru ca să fie făcută

¹ Cuvânt rostit, în sinteză, în ziua de 6 ianuarie 2021 în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Zalău.

străvezie și mediu al puterilor dumnezeiești. Aceasta este destinația întregului univers: ca omul să vadă și să se unească prin el cu Dumnezeu în modul cel mai intens.

Omul însă nu este stăpânul absolut al creației văzute, ci stăpânirea lui este exercitată doar atâta vreme cât el se află în comuniune cu Creatorul său, de aceea Dumnezeu i-a poruncit lui Adam: *„Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!”* (Facere 2,16-17).

Din nefericire, la îndemnul diavolului, protopărinții noștri au încălcat porunca lui Dumnezeu, mâncând din rodul pomului oprit, iar prin aceasta au intrat sub stăpânirea Satanei, motiv pentru care au fost alungați din grădina raiului, dar nu înainte ca Dumnezeu să le făgăduiască un Izbăvitor, pentru ei și urmașii lor, din ghearele diavolului și ale morții.

După acest moment, Adam și Eva au avut doi copii, pe Cain și Abel. Primul era agricultor, iar celălalt păstor. Cei doi frați I-au adus jertfă lui Dumnezeu din roadele muncii lor, însă jertfa lui Abel a fost primită, pe când cea a lui Cain nu. În această situație, Cain, în loc să-și schimbe atitudinea, pentru a fi bineplăcut lui Dumnezeu, și-a ucis fratele, adăugând la invidie și păcatul crimei.

Din aceste exemple vedem că oamenii au fost de la început ispitiți de diavol și, nefiind deloc întăriți duhovnicește, au căzut în păcat foarte ușor.

Cu trecerea vremii oamenii s-au înmulțit și s-au înrăit tot mai mult, *„iar Domnul Dumnezeu a văzut că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ și că toată închipuirea din gândul inimii lor era fără încetare numai spre rău. Și S-a căit Dumnezeu că l-a făcut pe om pe pământ, și S-a mâhnit întru inima Sa. Și a zis Domnul: «Șterge-voi de pe fața pământului pe omul pe care l-am făcut, de la om până la dobitoc și de la târâtoare până la păsările*

cerului, căci Mă căiesc că le-am făcut»” (Facere 6,5-7). În urma acestei hotărâri, Dumnezeu i-a pierdut pe toți oamenii, printr-un potop, cu excepția lui Noe și a familiei sale, cărora Dumnezeu le-a repetat aceleași cuvinte pe care le-a spus protopărinților Adam și Eva în rai: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!” (Facere 9,1).

Chiar dacă toți oamenii păcătoși au murit în timpul potopului, iar din urmașii lui Noe s-a născut altă generație de oameni, vrăjmașul și-a continuat lucrarea în această lume, iar sămânța păcatului, sădită pentru prima dată în sufletele protopărinților, a continuat să încolțească și în sufletele urmașilor acestora.

Păcatele din această lume sunt foarte multe, dar cel mai mare dintre ele este închinarea la dumnezei falși sau străini, de aceea Dumnezeu, Cel ce a creat cerul și pământul, în prima poruncă din Decalog a zis poporului ales: „*Eu sunt Domnul, Dumnezeu tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine*” (Ieșire 20,2-3). Iar Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a afirmat că „*orice păcat și orice blasfemie li se va ierta oamenilor, dar blasfemia împotriva Duhului Sfânt nu li se va ierta*” (Matei 12,31), ori după cum prea bine știm cu toții, Sfântul Duh este cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi.

Cei mai mulți dintre urmașii lui Noe L-au părăsit pe Dumnezeul Cel adevărat, căzând în politeism, însă cu toate acestea, au existat unii care și-au păstrat credința cea adevărată, printre care s-a numărat și patriarhul Avraam, despre care citim în cartea Facerii că „*I-a zidit un jertfelnic Domnului la stejarul Mamvri. De acolo s-a strămutat Avraam în munte, la răsărit de Betel, și și-a întins cortul, având Betelul la apus, iar Hai la răsărit. Și acolo I-a zidit Domnului un jertfelnic și a chemat numele Domnului*” (Facere 12,6-8).

Pentru faptul că într-o lume păgână, înainte de a exista legea Vechiului Testament, Avraam credea și se închina Dumnezeu lui Celui adevărat, Acesta i s-a arătat și i-a spus: *„Eu voi face din tine un neam mare; și te voi binecuvânta și-ți voi mări numele și tu vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și întru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului”* (Facere 12,2-3).

Cu toate că patriarhul era deja în vârstă când Dumnezeu i-a făcut această făgăduință și nu avea niciun copil, *„Avraam l-a crezut lui Dumnezeu și aceasta i s-a socotit ca dreptate”* (Facere 15,6).

Întrucât Dumnezeu nu putea conlucra cu toți oamenii în vederea mântuirii lor, pentru că aceștia erau prea mulți și păcătoși, a hotărât să-și aleagă un popor, din sânul căruia să se nască Mântuitorul lumii, iar părintele acestui popor a fost patriarhul Avraam.

„Sarrah însă, femeia lui Avraam, nu-i dăruia copii. Dar avea o slujnică egipteană, al cărei nume era Agar. Atunci a zis Sarrah către Avraam: «Iată, mie mi-a încuiat Domnul putința de a naște. Intră dar la slujnica mea; poate că de la ea vei dobândi copii». Și Avraam a ascultat de vorba Sarraii. Și el a intrat la Agar; și ea a zămislit. Agar i-a născut lui Avraam un fiu; și fiului său pe care i-l născuse Agar i-a pus Avraam numele Ismael. Iar Avraam era de optzeci și șase de ani când Agar i l-a născut pe Ismael” (Facere 16,1-2; 4 și 15-16).

„Iar când era Avraam de nouăzeci și nouă de ani, Domnul i s-a arătat lui Avraam și i-a zis: «Eu sunt Dumnezeuul tău; mergi în căile Mele și fii desăvârșit și voi încheia legământul Meu între Mine și tine și te voi înmulți foarte». Atunci a căzut Avraam cu fața la pământ, iar Dumnezeu i-a grăit, zicând: «Eu sunt, și iată că legământul Meu e cu tine și tu vei fi tată a mulțime

de neamuri; și foarte roditor te voi face, foarte; și din tine voi face neamuri, și regi se vor ridica din tine. Legământul Meu îl voi pune între Mine și tine și seminția ta de după tine, întru tot neamul lor, legământ veșnic pentru ca Eu să fiu Dumnezeuul tău și al urmașilor tăi de după tine. Și-ți voi da ție și seminției tale de după tine pământul în care pibegești acum, tot pământul Canaanului, în stăpânire veșnică, și Eu le voi fi lor Dumnezeu». Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: «Iar tu să păzești legământul Meu, tu și urmașii tăi de după tine întru tot neamul lor. Și iată legământul pe care voi îl veți păzi între Mine și tine și urmașii tăi de după tine întru tot neamul lor: toți cei de parte bărbătească ai voștri vor fi tăiați împrejur. Să vă tăiați împrejur și acesta va fi semnul legământului dintre Mine și voi. În a opta zi de la naștere să fie tăiat împrejur tot pruncul de parte bărbătească întru tot neamul vostru; născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la orice străin care nu-i din seminția voastră, cu tăiere împrejur va fi însemnat și cel născut în casa ta, și cel cumpărat cu argintul tău; și legământul Meu în trupul vostru va fi legământ veșnic. Iar cel netăiat împrejur, cel de parte bărbătească între voi care în ziua a opta nu va fi tăiat împrejur, sufletul acela stârpit va fi din poporul său, pentru că Mi-a călcat legământul». Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: «Pe Sarra, femeia ta, o voi binecuvânta și-ți voi da din ea un fiu; și-l voi binecuvânta, și va fi el întru neamuri, și regi de neamuri se vor ridica din el». Avraam a căzut atunci cu fața la pământ și a râs, zicând întru sine: «Este cu puțință oare să i se nască fiu celui de o sută de ani? Și Sarra, cea de nouăzeci de ani, poate ea oare să nască?». A zis Avraam către Domnul: «Măcar acest Ismael să trăiască înaintea feței Tale!». Dar Dumnezeu i-a zis lui Avraam: «Așa cum spun Eu: însăși Sarra, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Isaac. Eu voi încheia cu el legământul Meu ca legământ veșnic lui și urmașilor săi de după el. Cât despre Ismael, iată că te-am

ascultat, iată că-l voi binecuvânta, îl voi face roditor și-l voi înmulți foarte; douăsprezece neamuri se vor naște din el și voi face din el un popor mare. Dar legământul Meu îl voi încheia cu Isaac, pe care Sarra îl va naște la anul pe vremea aceasta». Și dacă a încetat Dumnezeu să mai vorbească cu el, S-a înălțat de la Avraam. Iar Avraam l-a luat pe Ismael, fiul său, pe toți cei născuți în casa sa, pe toți cei cumpărați cu argintul său - pe toți oamenii de parte bărbătească din casa lui Avraam - și i-a tăiat împrejur, în chiar ziua aceea, așa cum îi spusese Dumnezeu. Și era Avraam de nouăzeci și nouă de ani când a fost tăiat împrejur. Iar Ismael, fiul său, era de treisprezece ani când a fost tăiat împrejur. Avraam și Ismael, fiul său, au fost tăiați împrejur în aceeași zi. Și odată cu ei au fost tăiați împrejur toți cei de parte bărbătească din casa lui Avraam - născuți în casa lui sau cumpărați cu bani de la cei de alt neam” (Facere 17,1-4 și 6-27).

„Domnul a cercetat-o pe Sarra după cum îi spusese, Domnul a făcut pentru Sarra după cum îi vestise. Sarra a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea despre care-i vorbise Dumnezeu. Și Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse, pe care Sarra i-l născuse. Și Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu. Iar Avraam era de o sută de ani când i s-a născut Isaac, fiul său” (Facere 21,1-5).

Dacă Dumnezeu a instituit un legământ cu băieții născuți din patriarhul Avraam, în ceea ce le privește pe fetele din poporul ales nu există niciun ritual special, ci în ziua în care acestea își primesc numele se rostesc doar niște rugăciuni.

„Și dacă Isaac a crescut, a fost înțărcat. Iar Avraam a făcut mare ospăț în ziua în care a fost înțărcat Isaac, fiul său. Văzând însă Sarra că fiul egiptencei Agar, pe care aceasta i-l născuse lui Avraam, face glume pe seama lui Isaac, fiul ei, a

zis către Avraam: «Alung-o pe roaba aceasta, și pe fiul ei; căci fiul acestei roabe nu va fi moștenitor laolaltă cu fiul meu, cu Isaac!». Dar lui Avraam i-a căzut tare greu cuvântul acesta pe seama fiului său. Dumnezeu însă a zis către Avraam: «Să nu-ți pice greu cuvântul asupra băiatului și asupra roabei tale; toate câte-ți va spune Sarra, ascultă de vorba ei, căci numai cei din Isaac se vor numi urmașii tăi. Dar și pe fiul acestei roabe îl voi face neam mare, pentru că și el e din sămânța ta». Atunci s-a sculat Avraam dis-de-dimineată, a luat pâine și un burduf cu apă și i le-a dat Agarei; și punându-i copilul pe umeri, i-a dat drumul. Iar ea, plecând, a rătăcit prin pustiul Beer-Șeba. Când însă s-a sfârșit apa din burduf, ea și-a părăsit copilul sub una dintre tufe și s-a dus și s-a așezat în preajma lui ca la o bătaie de arc, căci își zicea: «Nu vreau să-mi văd copilul murind». Și în timp ce ea ședea acolo în preajmă, el și-a ridicat glasul și a plâns. Și Dumnezeu a auzit glasul copilului de acolo unde era, și îngerul lui Dumnezeu a chemat-o din cer pe Agar și a zis: «Ce este, Agar? Nu-ți fie teamă, fiindcă Dumnezeu a auzit glasul copilului din locul unde este! Scoală-te, ridică băiatul și ține-l strâns de mână, căci popor mare voi face din el!». Atunci i-a deschis Dumnezeu ochii și ea a văzut o fântână cu apă; și s-a dus și și-a umplut burduful cu apă și i-a dat copilului să bea. Și Dumnezeu era cu băiatul; el a crescut mare, a locuit în pustiul și a devenit vânător cu arcul. A locuit deci Ismael în pustiul Faran, iar mama sa i-a luat femeie din țara Egiptului” (Facere 21,8-21).

Prin Isaac, fiul său legitim, Avraam este părintele poporului ales, iar prin Ismael este părintele arabilor, pentru că Dumnezeu i-a spus patriarhului Avraam și un înger lui Agar că din Ismael se va naște un popor mare.

Împlinind porunca primită de la Dumnezeu, urmașii lui Avraam, atât evreii, cât și arabii, se taie împrejur până în zilele noastre.

Dacă tot vorbim despre iudei, care sunt mozaici și despre arabi, care în marea lor majoritate sunt musulmani, trebuie să știm că noi, creștinii, avem lucruri în comun și cu unii și cu alții.

De evrei ne leagă credința în Același Dumnezeu dar și Vechiul Testament, prima parte a Sfintei Scripturi, cu toate că acesta reprezintă doar începutul revelației dumnezeiești supranaturale, pentru că, după cum a afirmat Sfântul Ioan Botezătorul, „*legea prin Moise s-a dat, dar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos*” (Ioan 1,17).

În ceea ce privește legătura noastră cu musulmanii, atât noi, cât și ei, suntem monoteiști, adică credem într-un singur Dumnezeu.

La Teologie am studiat Istoria Religiilor, pentru a avea o idee despre cum înțeleg semenii noștri din afara revelației relația lor cu Dumnezeu (sau cu mai mulți zei, în cazul politeiștilor), însă această disciplină nu a fost una fundamentală, din moment ce noi trebuia să aprofundăm învățătura de credință creștină. Cu toate acestea, în urmă cu câțiva ani, am luat parte la Qom, în Iran, la o conferință între reprezentanți ai Bisericii noastre și ai islamului și atunci am aflat că avem mai multe în comun cu mahomedanii decât știam, precum credința în îngeri, arhanghelii Mihail și Gavriil fiind pomeniți atât în Sfânta Scriptură, cât și în Coran. Cartea sfântă a musulmanilor vorbește despre Adam, Noe, Avraam și Moise. Singura femeie pomenită cu numele în Coran este Sfânta Fecioară Maria, ea fiind menționată de șaptezeci de ori, de mai multe ori decât în Sfânta Scriptură. Coranul afirmă faptul că Sfânta Fecioară Maria este mai înaltă, din punct de vedere duhovnicesc, decât orice femeie din această lume, că nașterea Pruncului Iisus s-a săvârșit mai presus de fire, iar Maica Domnului a rămas fecioară după naștere și că Domnul Hristos a săvârșit minuni.

Făcând parte din poporul ales, atât Sfântul Ioan Botezătorul, cât și Pruncul Iisus au fost tăiați împrejur la opt

zile după naștere, iar cele două evenimente sunt prezentate de Sfântul Evanghelist Luca.

În privința Sfântului Ioan Botezătorul nu trebuie să uităm faptul că părinții lui, Zaharia și Elisabeta, nu puteau avea copii, iar Sfântul Arhanghel Gavriil i s-a arătat în templul din Ierusalim preotului Zaharia, pe când acesta tămâia, vestindu-i că soția lui va zămisli și va naște un fiu, iar întrucât preotul nu a dat crezare cuvintelor solului lui Dumnezeu, arhanghelul i-a spus: *„Pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până în ziua când vor fi acestea”* (Luca 1,20).

„Când Elisabetei i s-a împlinit vremea să nască a născut un fiu. Și au auzit vecinii și rudele ei că Domnul Și-a mărit mila față de ea; și se bucurau împreună cu ea. Și a fost că în ziua a opta au venit să-l taie împrejur pe prunc; și voiau să-l numească Zaharia, cu numele tatălui său. Și răspunzând, mama sa a zis: «Nu! Ci Ioan se va chema». Și au zis către ea: «În rudenția ta nu este nimeni care să se cheme cu numele acesta». Și i-au făcut semn tatălui său, cum ar vrea el să fie numit. Și cerând o tăbliță, el a scris: «Numele lui este Ioan». Și toți s-au mirat. Și îndată gura și limba i s-au deschis; și vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu. Și frică i-a cuprins pe toți vecinii lor; și despre lucrurile acestea s-a vorbit în tot ținutul muntos al Iudeii” (Luca 1,57-65).

Despre Pruncul Iisus știm prea bine că a fost zămislit în pântecele Sfintei Fecioare Maria la Bunavestire. După ce Acesta S-a născut în Betleemul Iudeii, *„când s-au împlinit opt zile și a fost să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, așa după cum fusese numit de înger mai înainte de a Se fi zămislit El în pântece”* (Luca 2,21).

Pe lângă faptul că același arhanghel Gavriil a vestit că Elisabeta și Sfânta Fecioară Maria vor zămisli, mai există un

aspect care îi leagă pe Sfântul Ioan Botezătorul și pe Pruncul Iisus, și anume acela că amândoi s-au născut în Iudeea.

În urma mutării la Domnul a lui Zaharia și Elisabeta, pe când pruncul Ioan era în vârstă de doar trei ani, acesta s-a retras în pustie, unde prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu a trăit în nevoițe ascetice aspre. *„Iar copilul creștea și se întărea cu duhul. Și a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel”* (Luca 1,80).

„Iar în al cincisprezecelea an de domnie a cezarului Tiberiu, pe când Ponțiu Pilat era procurator al Iudeii, Irod, tetrarh al Galileii, și Filip, fratele său, tetrarh al Itureii și al ținutului Trahonitidei, și Lisanius, tetrarh al Abilenei, în vremea arhierilor Anna și Caiafa, fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie. Și a venit el în tot ținutul dimprejurul Iordanului, propovăduind botezul pocăinței, spre iertarea păcatelor” (Luca 3,1-3).

Spre deosebire de Sfântul Ioan Botezătorul, Domnul Hristos a copilărit și și-a petrecut anii tinereții în Nazaretul Galileii, iar pe când avea treizeci de ani, *„a venit Iisus din Galileea la Iordan, către Ioan, ca să fie botezat de către acesta. Ioan însă Îl oprea, zicând: «Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?»». Și răspunzând, Iisus i-a zis: «Lasă acum, că astfel se cuvine ca noi să împlinim toată dreptatea». Atunci L-a lăsat. Și după ce a fost botezat, Iisus a ieșit îndată din apă, și iată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-se ca un porumbel și venind peste El. Și iată, glas din ceruri zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»»* (Matei 3,13-17).

Din cele prezentate până acum am văzut că evreii de parte bărbătească erau tăiați împrejur la opt zile de la naștere, iar cel care a introdus botezul în sânul poporului ales a fost Sfântul Ioan Botezătorul, fără însă a desființa circumciziunea.

Botezul săvârșit de Înaintemergătorul Domnului Hristos a avut mai multe scopuri.

În primul rând acesta avea rolul de a-i trezi spiritual pe evrei și de a-i chema la pocăință. În acest sens citim în Sfânta Scriptură că „în zilele acelea a venit Ioan Botezătorul propovăduind în pustia Iudeii și zicând: «Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!». El este cel despre care s-a spus prin profetul Isaia ce zice: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările. Iar acest Ioan avea îmbrăcămintea din păr de cămilă, și cingătoare de piele împrejurul mijlocului, iar hrana lui erau lăcuste și miere sălbatică. Atunci au ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului. Și se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele” (Matei 3,1-6).

Sfântul Ioan Botezătorul „le spunea mulțimilor care veneau să se boteze de către el: «Pui de vipere, cine v-a învățat să fugiți de mânia ce va să fie? Așadar, faceți-i pocăinței roade vrednice de ea și nu începeți a zice în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam, căci vă spun eu vouă că și din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fii lui Avraam. Iată că securea stă la rădăcina pomilor; deci, tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc». Și mulțimile îl întrebau, zicând: «Așadar, ce să facem?». Iar el, răspunzând, le zicea: «Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, și cel ce are bucate să facă la fel». Și au venit și vameșii să se boteze și i-au zis: «Învățătorule, noi ce să facem?». Iar el le-a spus: «Să nu faceți nimic mai mult decât vă este rânduit». Îl întrebau însă și ostașii, zicând: «Dar noi ce să facem?». Și le-a zis: «Să nu asupriți pe nimeni, să nu învinuiți pe nimeni pe nedrept și să vă mulțumiți cu lefurile voastre»” (Luca 3,7-14).

De asemenea, botezul săvârșit de Sfântul Ioan Botezătorul era o prefigurare a botezului creștin, după cum el însuși a afirmat:

„Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc” (Matei 3,11).

Pe lângă faptul că Sfântul Ioan Botezătorul L-a botezat pe Domnul Hristos, el a fost și Înaintemergătorul Acestuia, dând mărturie înaintea evreilor că El este Fiul lui Dumnezeu. Astfel, în Sfânta Evanghelie după Ioan citim că *„Ioan Botezătorul L-a văzut pe Iisus venind către el și a zis: «Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii! Acesta este Cel despre Care eu spuneam: După mine vine un bărbat Care a fost înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era. Și eu nu-L cunoșteam; dar pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă». Și Ioan a mărturisit, zicând: «Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel și cum a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam, dar Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Cel peste care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu»” (Ioan 1,29-34).*

Mântuitorul nu avea nevoie să fie botezat pentru că Se născuse fără păcat strămoșesc și nu avea păcate personale, deci nu avea motiv să se pocăiască, dar El a făcut aceasta pentru ca evreii să audă mărturia Sfântului Ioan Botezătorul că El este Fiul lui Dumnezeu, Mesia cel așteptat.

Există unii care consideră botezul creștin drept un echivalent al circumciziunii fiilor lui Israel, de aceea voi prezenta atât diferențele, cât și asemănările dintre cele două ritualuri religioase.

În primul rând, circumciziunea se face la opt zile de la naștere, pe când botezul, conform tradiției creștine, are loc la patruzeci de zile, însă aproape nimeni nu mai respectă această tradiție.

La evrei sunt tăiați împrejur doar băieții, conform legii firii, pe când în creștinism se botează și băieții și fetele.

Circumciziunea reprezintă un legământ între Dumnezeu, Avraam și urmașii acestuia care nu iartă păcatele celor tăiați împrejur, pe când în Taina Sfântului Botez este iertat păcatul strămoșesc, precum și cele personale, în cazul unei persoane care se botează la maturitate.

Aici mă simt nevoit să fac o paranteză. Dacă unele persoane, din anumite motive, sunt botezate adulte, nu trebuie să aibă nași, pentru că rolul nașilor este acela de a mărturisi credința în locul pruncului și de a-i da ulterior o educație creștină, ori persoana matură își mărturisește singură credința, prin citirea Simbolului Credinței. De asemenea, cei ce se botează la maturitate nu trebuie să fie spovediți în acel moment. Înainte de a primi Taina Sfântului Botez nu pot fi mărturisiți pentru că nu sunt creștini, iar după ce au fost botezați nu este necesar să fie spovediți, fiindcă prin această Sfântă Taină li s-au iertat toate păcatele.

Botezul unit cu mărturisirea păcatelor îl săvârșea Sfântul Ioan Botezătorul, după cum a consemnat Sfântul Evanghelist Marcu: *„Ioan boteza în pustie, propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor. Și ieșeau spre el tot ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele”* (Marcu 1,5). Botezul Înaintemergătorului Domnului însă nu este totuna cu botezul creștin. Despre aceasta citim în cartea Faptele Apostolilor: *„În timp ce Apollo era în Corint, Pavel, după ce a străbătut părțile de sus, a venit la Efes. Și găsind câțiva ucenici, a zis către ei: «Primit-ați voi Duhul Sfânt când ați crezut?». Iar ei i-au zis: «Dar noi nici măcar n-am auzit că este Duh Sfânt». Și el a zis: «Atunci, în ce v-ați botezat?». Ei au zis: «În botezul lui Ioan». Iar Pavel a zis: «Ioan a botezat cu botezul pocăinței,*

spunându-i poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos». Și dacă ei au auzit, s-au botezat în numele Domnului Iisus. Și punându-și Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor și vorbeau în limbi și prorocau” (Faptele Apostolilor 19,1-6).

La iudeii de parte bărbătească tăierea împrejur este obligatorie, conform legământului încheiat între Dumnezeu, Avraam și urmașii săi, iar Dumnezeu este foarte strict în ceea ce privește respectarea acestui legământ. În acest sens avem o relatare în Sfânta Scriptură. Moise s-a căsătorit cu Sefora, fiica preotului Ietro din Madian, cu care a avut doi fii, pe Gherșom și Eliezer. Întrucât Moise nu trăia între evrei, a trecut cu vederea porunca lui Dumnezeu de a-și tăia împrejur cei doi fii. După ce Dumnezeu i s-a arătat lui Moise în muntele Horeb, în rugul care ardea și nu se mistuia și i-a poruncit să elibereze poporul ales din robia egipteană, acesta, împreună cu soția sa și cu cei doi fii ai lor, au pornit spre Egipt. „Însă, la un popas de noapte, pe cale, îngerul Domnului le-a ieșit în cale și încerca să-l omoare pe un băiat. Dar Sefora, luând un cuțit de piatră, l-a tăiat împrejur pe fiul său și, căzându-i la picioare, a zis: «Stăut-a sângele tăierii împrejur a fiului meu» și îngerul s-a dus de la el” (Ieșire 4,24-26).

După ce credința în Domnul Hristos a început să fie răspândită între păgâni, unii dintre evreii convertiți la creștinism susțineau că păgânii care îmbrățișează credința creștină trebuie să fie tăiați împrejur și să respecte prescripțiile legii mozaice. În această situație, creștinii din Antiohia „au rânduit ca Pavel și Barnaba și alți câțiva dintre ei să se suie la Apostolii și la preoții din Ierusalim pentru această întrebare. Așadar, trimiși fiind ei de Biserică, au trecut prin Fenicia și prin Samaria, istorisind despre revenirea păgânilor; și mare bucurie le făceau tuturor fraților. Și sosind ei la Ierusalim, au fost primiți de Biserică și

de Apostoli și de preoți și au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei. Drept aceea, Apostolii și preoții s-au adunat să cerceteze această pricină. Și făcându-se multă cercetare, s-a ridicat Petru și le-a zis: «Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt așa ca și nouă; și curățindu-le inimile prin credință, între ei și noi n-a făcut nicio deosebire. Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n-am fost în stare să-l purtăm? Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei». Și a tăcut toată mulțimea și-i asculta pe Barnaba și pe Pavel, care istoriseau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri. Și după ce au tăcut ei, a răspuns Iacob, zicând: «Bărbați frați, ascultați-mă! Simon a istorisit cum Dumnezeu încă de la început S-a îngrijit să ia dintre neamuri un popor pentru numele Său. Și cu aceasta se potrivesc cuvintele profeților, precum este scris: După acestea Mă voi întoarce și din nou voi clădi cortul cel căzut al lui David, și pe cele dărâmate ale lui din nou le voi clădi și pe el îl voi îndrepta, ca să-L caute pe Domnul ceilalți oameni și toate neamurile asupra cărora s-a chemat numele Meu, zice Domnul Cel ce a făcut acestea. Din veac Îi sunt cunoscute lui Dumnezeu toate lucrurile Lui. De aceea eu socotesc să nu-i tulburăm pe cei ce dintre păgâni se întorc la Dumnezeu, ci să le scriem să se ferească de întinările idolilor, de desfrâu, de animale sugrumate și de sânge. Căci Moise își are din timpuri vechi propovăduitorii săi în toate cetățile și este citit în sinagogi în fiecare sâmbătă». Atunci Apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimită în Antiohia cu Pavel și cu Barnaba: pe Iuda, cel numit Barsaba și pe Sila, bărbați cu vază între frați, prin mâinile lor scriind

acestea: «Apostolii și preoții și frații, fraților care sunt dintre neamuri în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare! Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit și v-au tulburat cu vorbele lor și v-au răvășit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea, noi într-un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au pus viața pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, i-am trimis pe Iuda și pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti și ei aceleași lucruri. Aceasta, pentru că Duhul Sfânt și noi am hotărât asupra-vă să nu vi se pună nicio altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuință: Să vă feriți de cele jertfite idolilor; de sânge, de animale sugrumate și de desfrâu; de vă veți păzi de ele, bine veți face. Fiți sănătoși!». Deci cei trimiși au coborât la Antiohia și, adunând mulțimea, au predat scrisoarea. Și citind-o aceia, s-au bucurat de mângâiere. Iar Iuda și Sila, fiind și ei profeți, prin multe cuvântări i-au mângâiat pe frați și i-au întărit” (Faptele Apostolilor 15,2-4 și 6-32).

Precum circumciziunea este obligatorie pentru descendenții patriarhului Avraam, și botezul este absolut necesar pentru mântuire, după cum i-a spus Domnul Hristos lui Nicodim: „Adevăr, adevăr îți spun, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3,5). Din această cauză, după învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „Mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi” (Matei 28,19-20 și Marcu 16,16).

După cum prin botezul Său în râul Iordan Domnul Hristos Și-a început activitatea publică, tot așa botezul fiecăruia dintre noi reprezintă începutul mântuirii noastre.

În urma păcatului strămoșesc omul s-a îndepărtat de Dumnezeu, iar diavolul s-a sălășluit în sufletul lui. Din acest motiv Biserica a rânduit ca la botez să se citească anumite rugăciuni de lepădare de diavol, prin care acesta este alungat din suflet. Din acest moment însă el se refugiază în simțuri și ne ispitește prin ele. La botez Domnul Hristos se așază în altarul inimii, iar Satana este scos afară și ne ispitește de aici înainte prin simțurile trupului și prin dulceața poftelor iraționale. Dacă până la botez diavolul se află înlăuntrul sufletului, după aceea acolo se sălășluiește harul, iar diavolul este scos afară. De aici înainte sufletul este influențat de har dinăuntrul său, iar diavolul îl influențează numai din afară, prin mustul trupului și prin simțurile lui. Înainte de sfântul botez harul îndeamnă sufletul spre cele bune din afară, iar Satana foiește în adâncurile lui. Dar din ceasul în care renaștem, diavolul este scos afară, iar harul intră înăuntru. Precum odinioară stăpânea asupra sufletului rătăcirea, așa după botez stăpânește asupra lui adevărul. Lucrează, ce este drept Satana asupra sufletului și după botez, ca și mai înainte, ba de multe ori chiar mai rău, dar nu ca unul ce se află la un loc cu harul, ci învăluind oarecum mintea în fumul dulcețurilor iraționale, prin mustul trupului. Cu alte cuvinte, până nu se sălășluiește harul în adâncul sufletului, dracii cei mai subțiri lucrează chiar din el, oprindu-l de la dorirea binelui și îndemnându-l la patimi sufletești. Dar după ce se sălășluiește harul în minte, vin la rând dracii mai materiali, care ațâță trupul spre patimi trupești, ca să despartă mintea de comuniunea cu harul. La sfântul botez Satana se mută și se încuibează în simțurile trupului, lucrând prin natura ușor de influențat a acestuia asupra celor ce sunt încă prunci cu sufletul. Simțurile sunt astfel ca niște frâie sau clești prin care Satana încearcă să ne robească. Totuși de acum diavolul nu ne mai guvernează din interior, ci doar ne îmbie la păcat din afară. El încearcă pe de o parte să ne facă să uităm de

suflet și de frumusețile spirituale, iar pe de alta se străduiește să ne stăpânească prin plăcerea celor cinci simțuri sau a satisfacției trupești. Încuibat fiind în simțurile omului, diavolul trimite săgeți aprinse asupra sufletului, în dorința de a-l atrage spre păcat. Deci diavolul ispitește sufletul omului prin gânduri necurate, iar trupul prin cele cinci simțuri, căci din cauza acestora se păcătuiește și în jurul lor se dă lupta, ele jucând rolul de centru al păcatului.

Botezul ne deschide calea spre împărăția lui Dumnezeu, însă noi suntem datori să călătorim pe această cale prin fapte bune, fiindcă simpla noastră apartenență la Biserică nu ne mântuiește, după cum a afirmat Domnul Hristos: „*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri*” (Matei 7,21). Drept aceea să împlinim îndemnul Sfântul Apostol Iacob: „*Fiți dar împlinatori ai cuvântului, și nu numai ascultători ai lui - amăgindu-vă pe voi înșivă*” (Iacob 1,22).

Mă bucur că am slujit astăzi în biserica dumneavoastră. Bunul Dumnezeu să ne țină sănătoși, iar la vară, când ne vom reîntâlni, de hram, să dea Domnul ca acest lăcaș de cult să fie plin de credincioși, așa cum era înainte de pandemie, iar fiecare dintre noi să nu mai fim nevoiți să purtăm mască, pentru a ne putea vedea așa cum ne-a creat Dumnezeu, după chipul Lui.

Amin

Soborul Sfântului Ioan Botezătorul

(7 ianuarie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

A doua zi după sărbătoarea Botezului Domnului Hristos în râul Iordan, Biserica a rânduit să fie prăznuit Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, potrivit obiceiului ca după marile praznice împăratești să fie cinstite și persoanele care au luat parte la evenimentul respectiv.

Prin sobor se înțelege adunarea credincioșilor în biserică, pentru a-l sărbători pe Sfântul Proroc Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Mântuitorului.

După ce a creat lumea, cu toate cele ce sunt în ea, „*Dumnezeu a privit toate câte a făcut și iată că erau foarte bune*” (Facere 1,31). Deci când a ieșit din mâna lui Dumnezeu creația era bună. Cum se face totuși atunci că răul a intrat în lume, ajungând să o pervertească? Aceasta s-a întâmplat datorită libertății cu care Dumnezeu i-a înzestrat la creare pe îngeri, încât ei pot să accepte sau să refuze voia Lui. Din nefericire, unii dintre îngeri au întrebuințat în mod greșit libertatea, devenind prin voia lor demoni, iar prin aceasta I-au întors spatele lui Dumnezeu, lucrând sau chiar luptând contra Lui.

Și oamenii au fost creați de Dumnezeu liberi, iar după ce au fost așezați în grădina Edenului, Adam și Eva au fost ispitiți de diavol sub chipul șarpelui, și întrucât au ascultat de el, prin aceasta a intrat răul și în lumea materială, motiv pentru care protopărinții au fost alungați din rai. După aceasta însă, Dumnezeu i-a zis șarpelui: „*Dușmănie voi pune între tine și*

femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” (Facere 3,15), arătând că Cineva născut din urmașele Evei îl va birui pe diavol, care, la rândul lui, Îl va face pe Acesta să sufere, ceea ce s-a și întâmplat la moartea Domnului Hristos pe cruce și la învierea Lui.

În cuvintele lui Dumnezeu din grădina Edenului adresate șarpelui avem începutul și prototipul tuturor profețiilor, iar alungarea protopărinților Adam și Eva din rai a fost motivul periplului și al suferințelor neamului omenesc pe acest pământ.

Dumnezeu „*nu vrea moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea lui și să fie viu*” (Iezechiel 33,11), dar întrucât nu a putut conlucra cu toți oamenii în vederea mântuirii lor și-a ales un popor, din sânul căruia urma să Se nască Mântuitorul lumii. În acest sens Dumnezeu i-a zis patriarhului Avraam: „*Eu voi face din tine un neam mare; și te voi binecuvânta și-ți voi mări numele și tu vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și întru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului*” (Facere 12,2-3).

Din cele prezentate până aici am constatat că primele profeții din această lume le-a făcut Dumnezeu Însuși, însă după ce Moise a primit Legea Vechiului Testament în muntele Sinai, Domnul le-a încredințat și unor oameni cu viață sfântă darul prorociei, pentru că, după cum a afirmat Sfântul Apostol Petru, „*niciodată prorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt*” (II Petru 1,21).

Cei dintâi proroci ai Vechiului Testament au fost Moise și Mariam, sora lui (Ieșire 15,20), urmați de mulți alții.

Samuel a fost ultimul dintre judecătorii care i-a condus pe evrei, el fiind și profet. La porunca lui Dumnezeu, acesta l-a uns pe Saul, cel dintâi rege al iudeilor. Deci prorocul, care stătea în ascultare de Dumnezeu, avea datoria de a-l unge pe

cârmuitorul poporului ales, care trebuia să guverneze după legile Domnului.

Întrucât Saul s-a abătut de la calea lui Dumnezeu, Samuel a primit poruncă să-l ungă ca rege peste Israel pe David, care a fost întemeietorul primei dinastii evreiești.

Regele David a fost și proroc. Acesta a păcătuit cu Batșeba, soția lui Urie Heteul, iar aceasta a rămas însărcinată. Atunci monarhul a pus la cale uciderea lui Urie, pentru a se putea căsători cu fosta lui soție. Deși era profet, David nu a conștientizat gravitatea faptelor sale, de aceea Dumnezeu l-a trimis la el pe prorocul Natan ca să-l mustre și să-i spună că fiul său născut de Batșeba va muri, iar el însuși va avea de suferit pentru păcatele săvârșite, ceea ce s-a întâmplat întocmai.

În timpul regalității au fost mai mulți profeți decât înainte, ei având rolul de a-i demonstra pe conducătorii poporului, dar și pe fiii lui Israel, când se îndepărtau de la calea lui Dumnezeu.

De asemenea, unii dintre proroci anunțau evenimente viitoare, fie legate de soarta poporului ales în general, ori a unei persoane în particular, fie prezentau amănunte importante din viața și activitatea lui Mesia, cunoscute sub numele de profeții mesianice.

Dintre proroci unii au scris cărți, cum sunt cei patru profeți mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel, și cei doisprezece proroci mici: Osea, Amos, Miheia, Ioil, Avdie, Iona, Naum, Avacum, Sofonie, Agheu, Zaharia și Maleahi. Alți profeți însă nu au avut o operă scrisă, precum: Natan, Ilie și Elisei. Pe lângă aceștia au existat și prorocițe, ca de pildă: Debora, soția lui Lapidot (Judecători 4,4), Hulda, soția lui Șalum (IV Regi 22,14), Noadia (Neemia 6,14), și Ana, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așur (Luca 2,36), însă niciuna dintre ele nu a scris vreo carte.

Cel mai renumit dintre profeți a fost Sfântul Ilie Tesviteanul, singurul din Vechiul Testament care a înviat un om, pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului. El i-a înfruntat pe doi regi,

pe Ahab și pe fiul acestuia, Ohozia, care au încercat mereu să-l omoare, dar nu au reușit, fiindcă Dumnezeu i-a purtat de grijă și, după ce și-a îndeplinit misiunea pe pământ, a fost înălțat în căruță și cai de foc la cer.

Spre sfârșitul Vechiului Testament au trăit doi soți, numiți Zaharia și Elisabeta, care deși erau drepti înaintea lui Dumnezeu, au ajuns la bătrânețe fără a putea avea copii.

Cu toate acestea, cei doi nu și-au pierdut nădejdea și au continuat să se roage lui Dumnezeu să-i binecuvinteze cu un urmaș.

Într-o zi, lui Zaharia, care era preot, „i-au ieșit sorții să intre în templul Domnului și să tămâieze. Iar la ceasul tămâierii toată mulțimea poporului era afară, rugându-se. Și îngerul Domnului i s-a arătat stând de-a dreapta altarului tămâierii. Și, văzându-l, Zaharia s-a tulburat și frică a căzut peste el. Iar îngerul i-a grăit: «Nu te teme, Zaharia, fiindcă rugăciunea ți-a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Ioan. Și-ți va fi el bucurie și veselie, și mulți se vor bucura de nașterea lui. Că mare va fi el înaintea Domnului; nici vin și nici băutură tare nu va bea, și încă din pântecel mamei sale se va umple de Duh Sfânt; și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul, Dumnezeul lor; și Lui Îi va merge el înainte cu duhul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea dreptilor, ca să-i gătească Domnului popor pregătit». Și a zis Zaharia către înger: «După ce voi cunoaște aceasta? Că eu sunt bătrân, iar femeia mea, înaintată în zilele ei». Și răspunzând îngerul, i-a zis: «Eu sunt Gavriil, cel ce stă în fața lui Dumnezeu. Și sunt trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea. Și pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până în ziua când vor fi acestea». Și poporul îl aștepta pe Zaharia și se mira că întârzie în templu. Și când a

ieșit, nu putea să vorbească. Și ei au înțeles că a văzut vedenie în templu; și el le făcea semne și a rămas mut” (Luca 1,9-22).

În timpul cât i s-a arătat lui Zaharia, arhanghelul Gavriil i-a vestit mai multe lucruri, printre care faptul că fiul pe care i-l va naște soția „*va merge înaintea Fiului lui Dumnezeu cu duhul și cu puterea lui Ilie*”. Din aceste cuvinte constatăm cât de mare era personalitatea prorocului Ilie, încât după opt sute de ani de la înălțarea lui la cer în căruță și cai de foc, numele îi era încă pomenit și, de această dată, nu de un om, ci de un înger și cât fusese el de puternic în credință.

După o jumătate de an de la discuția avută de arhanghelul Gavriil cu preotul Zaharia în templul din Ierusalim, solul ceresc a fost trimis de Dumnezeu să-i binevestească Sfintei Fecioare Maria că Îl va naște pe Fiul lui Dumnezeu. Printre altele, îngerul i-a spus Sfintei Fecioare: „*Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință*” (Luca 1,36-37).

În urma veștii date ei de arhanghelul Gavriil, „*sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda, și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat-o pe Elisabeta. Iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, a săltat pruncul în pântecel ei și s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt, și a strigat cu glas mare și a zis: «Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău. Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu? Că iată, de cum a ajuns glasul salutării tale la urechile mele, a săltat pruncul de bucurie în pântecel meu. Și fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul»*” (Luca 1,39-45).

Din cuvintele Elisabetei vedem că Sfântul Ioan Botezătorul L-a recunoscut pe Fiul lui Dumnezeu întrupat pe când amândoi se aflau încă în pântecel mamelor lor.

Sfântul Ioan Botezătorul a fost ultimul proroc al Vechiului Testament și pecetea celor două Testamente, fiindcă el nu doar că L-a recunoscut și a vorbit despre Domnul Hristos, dar L-a și văzut și L-a botezat, fiindu-i Întemernic și Botezător.

Profetul Isaia a prorocit despre Întemernicului Mântuitorului, când a scris că el este „glasul celui ce strigă în pustie: *Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Dumnezeului nostru! Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se micșoreze; cele strâmbe să se facă drepte și căile colțuroase să fie netede. Și slava Domnului se va arăta și orice trup va vedea mântuirea lui Dumnezeu, căci Domnul a spus-o*” (Isaia 40,3-5). Vorbind despre începutul activității Sfântului Ioan Botezătorul, toți cei trei evangheliști sinoptici redau această profeție.

Despre rolul Sfântului Ioan Botezătorul de Întemernicului al Domnului Hristos, Dumnezeu a grăit și prin gura prorocului Maleahi: „*Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu, și el va pregăti calea înaintea feței Mele*” (Maleahi 3,1). Vorbind despre Sfântul Ioan Botezătorul, Mântuitorul a afirmat că „*acesta este cel despre care s-a scris: Iată, Eu îl trimit înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care-ți va pregăti calea de dinaintea Ta*” (Matei 11,10).

Sfânta Scriptură nu menționează locul în care s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul, ci doar faptul că părinții lui locuiau „*în ținutul muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda*”, de aceea există trei variante în acest sens: cetatea Orini, orașul Hebron și, cea mai plauzibilă, localitatea Ein Karem, situată la 7 kilometri vest de Ierusalim, unde există biserica Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul și izvorul Maicii Domnului, din care se presupune că aceasta ar fi băut apă când s-a dus să-i viziteze pe Zaharia și Elisabeta.

Toate cele trei nume: Zaharia, Elisabeta și Ioan au o profundă semnificație în limba ebraică. Astfel Zaharia înseamnă: „Dumnezeu și-a amintit”, pentru că după mulți ani în care parcă l-a uitat pe acest preot, Dumnezeu și-a adus aminte de el și a

trimis pe arhanghelul Gavriil să-i vestească faptul că soția lui va naște un fiu. Elisabeta înseamnă: „Dumnezeu s-a odihnit”, pentru că după ce a ascultat rugăciunea acestei femei sfinte, Dumnezeu s-a odihnit prin harul Lui asupra ei, de aceea ea a putut zămisli prunc la bătrânețe, iar copilul născut din ea a fost un mare sfânt. Ioan înseamnă: „Dumnezeu a avut milă”, pentru că după ce Zaharia și Elisabeta au îmbătrânit și nu mai credeau că vor avea un urmaș, lui Dumnezeu i s-a făcut milă de ei și i-a binecuvântat cu un fiu.

Pe când Sfântul Ioan Botezătorul avea în jur de trei ani, părinții i s-au mutat la Domnul, fiind în vârstă, dar prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu acesta a crescut în pustiul Iudeii, unde a postit, s-a rugat și a privegheat, pregătindu-se prin toate acestea pentru misiunea care îl aștepta, iar Sfântul Evanghelist Luca a scris, la fel ca și despre Domnul Hristos (Luca 2,40), că Ioan *„creștea și se întărea cu duhul. Și a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel”* (Luca 1,80).

În Evanghelia după Matei citim că Sfântul Ioan Botezătorul *„avea îmbrăcămintea din păr de cămilă, și cingătoare de piele împrejurul mijlocului”* (Matei 3,4).

Conform afirmațiilor unor cercetători ai Sfintei Scripturi, îmbrăcămintea austeră confecționată din păr de cămilă constituia vestimentația tradițională a profeților Vechiului Testament.

Când Dumnezeu le-a descoperit evreilor legea Vechiului Testament le-a spus: *„Iată animalele pe care le puteți mânca, din toate dobitoacele care sunt pe pământ: Puteți mânca orice animal cu unghia despicață, care are copita despărțită în două și își rumegă mâncarea. Dar și din cele ce rumegă sau din cele ce-și au unghia despicață sau copita despărțită în două nu le veți mânca pe acestea: cămila, pentru că ea rumegă, dar copita n-o are despicață; aceasta este necurată pentru voi”* (Levitic 11,2-4).

Fiind un animal rumegător, cămila trebuia să fi fost socotită curată la evrei, însă întrucât nu avea copita despicată, ea era necurată. Dacă rămânem la prima semnificație, cea de animal curat, cămila simbolizează poporul ales, în timp ce necurăția prefigurează neamurile păgâne. Astfel, îmbrăcămintea Sfântului Ioan Botezătorul semnifica chemarea atât a fiilor lui Israel, cât și a păgânilor la credința în Domnul Hristos.

Cureaua de piele a Sfântului Ioan Botezătorul, provenită de la un animal mort, simboliza prin încingerea cu ea, omorârea patimilor.

Vorbind despre Înaintemergătorul Mântuitorului, Sfântul Evanghelist Matei scrie că *„hrana lui erau lăcuste și miere sălbatică”* (Matei 3,4).

Din această scurtă descriere înțelegem cât de strict era modul de alimentație al celor mai râvnitori nazirei, dintre care Sfântul Ioan Botezătorul făcea parte.

Din îmbrăcămintea și hrana Sfântului Ioan Botezătorul ne dăm seama cât de austeră era viața acestuia, care a crescut în pustiu, fără a cunoaște confortul unei case de locuit și gustul mâncării gătite.

După ce a ajuns la vârsta de treizeci de ani, la care slujitorii lui Dumnezeu ai Vechiului Testament, precum preoții și leviții, își puteau începe activitatea, *„a fost cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie. Și a venit el în ținutul dimprejurul Iordanului, propovăduind botezul pocăinței, spre iertarea păcatelor. Atunci au ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului. Și se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele”* (Luca 3,2-3 și Matei 3,5-6).

Înaintemergătorul Domnului Hristos a fost singurul proroc care i-a botezat pe evrei, pregătindu-i prin aceasta pentru primirea botezului creștin. El a și spus în acest sens: *„Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după*

mine este mai puternic decât mine; Lui nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc” (Matei 3,11). În afirmația sa, Sfântul Ioan Botezătorul a profețit despre pogorârea Sfântului Duh în chip de limbi de foc la Cincizecime.

Înaintemergătorul Mântuitorului și-a început propovăduirea cu aceleași cuvinte ca și Domnul Hristos: „*Pocățiți-vă, că s-a apropiat Împărăția cerurilor!*” (Matei 3,2), spunându-le celor care veneau la el ca să fie botezați: „*Faceți roade vrednice de pocăință și nu începeți a zice în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam, căci vă spun eu vouă că și din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fii lui Avraam. Iată că securea stă la rădăcina pomilor; deci, tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc. Și mulțimile îl întrebau, zicând: «Așadar, ce să facem?»». Iar el, răspunzând, le zicea: «Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, și cel ce are bucate să facă la fel»” (Luca 3,8-11).*

Sfântul Ioan Botezătorul le cerea astfel celor pe care îi boteza să nu se căiască de păcate numai formal, ci să le părăsească, făcând roade vrednice de pocăință, atrăgându-le luarea aminte că deși sunt urmașii patriarhului Avraam, dacă nu săvârșesc fapte bune riscă să nu ajungă în Împărăția cerurilor.

„*Și au venit și vameșii să se boteze și i-au zis: «Învățătorule, noi ce să facem?»». Iar el le-a spus: «Să nu faceți nimic mai mult decât vă este rânduit». Îl întrebau însă și ostașii, zicând: «Dar noi ce să facem?»». Și le-a zis: «Să nu asupriți pe nimeni, să nu învinuiți pe nimeni pe nedrept și să vă mulțumiți cu lefurile voastre»” (Luca 3,12-14).*

Atât vameșii, care erau colectori de taxe, cât și soldații se aflau în slujba stăpânilor romani, de aceea voiau să audă din gura unui om cu o mare autoritate, cum era Sfântul Ioan Botezătorul, dacă își pot continua activitatea sau trebuie să renunțe la meseriile lor.

Sfântul Ioan Botezătorul avea o autoritate foarte mare între fiii lui Israel, încât „*toți se întrebau în inimile lor: «Nu cumva el este Hristosul?»*», Ioan însă le-a răspuns tuturor, zicând: *«Nu sunt eu Hristosul. În urma mea vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic, plecându-mă, să-I dezleg cureaua încălțămintelor»*” (Luca 3,15-16; Ioan 1,20 și Marcu 1,7), arătând marea diferență dintre Creator și creatură, fiindcă Domnul Hristos era Fiul lui Dumnezeu făcut Om, pe când Sfântul Ioan Botezătorul deși avea mult har era totuși un om, deci creatura lui Dumnezeu.

La întrebarea evreilor: „*Cine ești?*” (Ioan 1,22), Sfântul Ioan Botezătorul le-a răspuns: „*Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: Îndreptați calea Domnului, precum a spus profetul Isaia și pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă*” (Ioan 1,23 și 1,31), arătând că el este Înaintemergătorul Mântuitorului lumii.

Sfântul Ioan Botezătorul nu doar a vorbit despre Mesia cel făgăduit, ci L-a și arătat fiilor lui Israel, zicând: „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!*” (Ioan 1,29). De Paști, fiecare familie de evrei sacrifica un miel și îi consuma carnea, în amintirea eliberării din robia egipteană. Prin cuvintele sale, Sfântul Ioan Botezătorul a prevestit jertfa Domnului Hristos pentru izbăvirea oamenilor din robia diavolului.

Înaintemergătorul Mântuitorului a avut mai mulți ucenici, printre care s-au numărat „*Andrei, fratele lui Simon Petru*” (Ioan 1,40) și probabil Filip, care amândoi au devenit ulterior Apostoli ai Domnului Hristos.

Într-o zi „*a venit Iisus din Galileea la Iordan, către Ioan, ca să fie botezat de către acesta. Ioan însă Îl oprea, zicând: «Eu sunt cel ce are trebuință să fie botezat de Tine, și Tu vii la mine?»*». Și răspunzând Iisus, i-a zis: „*Lasă acum, că astfel se cuvine ca noi să împlinim toată dreptatea*». Atunci L-a lăsat. Și după ce a fost

botezat, Iisus a ieșit îndată din apă, și iată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată, glas din ceruri grăind: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»” (Matei 3,13-17).

Întrucât regele Irod Antipa a divorțat de prima sa soție, Phasaelis, fiica regelui nabatean Aretas al IV-lea și s-a căsătorit cu Irodiada, fosta soție a fratelui său, Filip, dar și pentru alte rele săvârșite, a fost muștrat de Sfântul Ioan Botezătorul, motiv pentru care monarhul l-a aruncat în închisoare.

La început, Înaintemergătorul Domnului a avut un regim de detenție mai ușor, pentru că *„Irod se temea de el, știindu-l bărbat drept și sfânt, și-l ocrotea. Și, ascultându-l, rămânea îndelung pe gânduri și bucuros îl asculta”* (Marcu 6,20), iar ucenicii săi îl puteau vizita. Fiind conștient de faptul că misiunea lui pe pământ s-a încheiat și că nu va ieși viu din temniță, Sfântul Ioan Botezătorul și-a trimis doi dintre ucenici la Domnul Hristos, pentru a se convinge despre adevărul mărturiei lui și pentru a ști ce au de făcut după moartea sa. *„Și venind la El, bărbatii I-au zis: «Ioan Botezătorul ne-a trimis la tine, zicând: Tu ești Cel ce va să vină, sau pe altul să așteptăm?»*. Și în ceasul acela El pe mulți i-a vindecat de boli și de răni și de duhuri rele și multor orbi le-a dăruit vederea. Și răspunzându-le, le-a zis: *«Duceți-vă și spuneți-i lui Ioan cele ce-ați văzut și-ați auzit: Orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții învie și săracilor li se binevestește»*” (Luca 7,20-22).

Pe când Sfântul Ioan Botezătorul se afla în temniță, Mântuitorul a afirmat că acesta nu este *„o trestie clătinată de vânt, nici un om îmbrăcat în haine moi”* (Matei 11,7-8), indicând astfel caracterul puternic și de neclintit, precum și modul de trai auster al celui care Îi era Înaintemergător.

De asemenea, Domnul Hristos a vorbit și despre înălțimea morală și duhovnicească a Sfântului Ioan Botezătorul, când a

spus că „între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul” (Matei 11,11). Dacă ne gândim la faptul că activitatea acestui bărbat de excepție a fost prorocită în Vechiul Testament, că zămisirea, nașterea și rolul său unic în istoria mântuirii lumii au fost anunțate de un înger, care a spus și cum se va numi, că el a trăit întreaga lui viață în feciorie și în pustiu, fiind un mare ascet, învățător, proroc, Înaintemergător și Botezător al Mântuitorului și și-a încheiat viața ca un martir, ne dăm seama de adevărul afirmației făcute de Domnul Hristos.

Pentru că Sfântul Ioan Botezătorul a vorbit public despre căsătoria neîngăduită dintre Irod și fosta soție a fratelui său, Irodiada era foarte ofensată. Ea „*îl ura și voia să-l omoare*” (Marcu 6,19) pe faimosul profet și aici a intervenit diavolul, pentru că „*întâmplându-se o zi cu bun prilej, când Irod la ziua sa de naștere le-a făcut ospăț dregătorilor săi și căpeteniilor oștirii și frunțașilor din Galileea, intrând fiica Irodiadei și jucând, a plăcut lui Irod și celor ce ședeau la masă cu el. Iar regele i-a zis fetei: «Cere de la mine orice vei vrea și-ți voi da». Și s-a jurat: «Orice vei cere de la mine îți voi da, până la jumătate din regatul meu». Și ea a ieșit și a întrebat-o pe maică-sa: «Ce să cer?». Iar aceea i-a zis: «Capul lui Ioan Botezătorul». Și îndată intrând cu grabă la rege, i-a cerut, zicând: «Vreau să-mi dai chiar acum, pe tipsie, capul lui Ioan Botezătorul». Și regele s-a întristat mult, dar din pricina jurămintelor și a celor ce ședeau la masă cu el, n-a vrut să spună nu. Și regele a trimis numaidecât un temnicer cu porunca de a-i aduce capul. Și ducându-se acela, i-a tăiat capul în temniță, l-a adus pe tipsie și l-a dat fetei; iar fata i l-a dat mamei sale*” (Marcu 6,21-28).

În literatura duhovnicească este consemnat faptul că luând capul Sfântului Ioan Botezătorul, Irodiada i-a împuns cu un ac mare limba, cu care acesta o muștrase pentru păcatul ei. Temându-se că prin îngroparea trupului și a capului Sfântului împreună acesta va

învia, la porunca Irodiadei, capul a fost îngropat în curtea casei acesteia, la mare adâncime, iar trupul a fost dăruit ucenicilor Sfântului, care „venind, l-au luat și l-au înmormântat și s-au dus să-I dea de știre lui Iisus. Și auzind Iisus, a plecat de acolo cu corabia la loc singuratic” (Matei 14,12-13).

Văzând unde a fost îngropat capul Sfântului Ioan Botezătorul, „Ioana, femeia lui Huza, un dregător al lui Irod” (Luca 8,3), care l-a urmat de mai multe ori pe Domnul Hristos, împreună cu femeile mironosițe, l-a luat de acolo, l-a pus într-un vas de lut și l-a îngropat pe Muntele Măslinilor, lângă Ierusalim.

În urma păcatului strămoșesc, după moarte, sufletele tuturor urmașilor lui Adam și ai Evei, fie drepti, fie păcătoși, mergeau în iad, unde se aflau în stăpânirea diavolului, sub care a intrat întregul neam omenesc prin neascultarea protopărinților din rai.

Sfinții Părinți spun că de aceea Dumnezeu a îngăduit ca Sfântul Ioan Botezătorul să moară înaintea Domnului Hristos, pentru a merge în iad, ca Înaintemergător al Mântuitorului, pentru a le vesti celor de acolo că Mesia își desfășoară activitatea pe pământ și, în scurt timp, va coborî cu sufletul în iad, pentru a elibera de acolo sufletele tuturor dreptilor Vechiului Testament, cu care va intra în rai.

Faima Sfântului Ioan Botezătorul era așa de mare, încât auzind regele Irod despre minunile săvârșite de Domnul Hristos „zicea că Ioan Botezătorul s-a sculat din morți, și de aceea se fac minuni prin el” (Marcu 6,14). În realitate, Înaintemergătorul Mântuitorului „n-a făcut nicio minune” (Ioan 10,41) și nu a văzut minunile săvârșite de Domnul Hristos, însă „toate câte a spus Ioan despre Acesta au fost adevărate” (Ioan 10,41).

Credința că Domnul Hristos ar fi fost Sfântul Ioan Botezătorul înviat din morți era răspândită printre evrei, pentru că „venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip, i-a întrebat pe ucenicii

Săi, zicând: «Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?». Iar ei au răspuns: «Unii, Ioan Botezătorul; alții, Ilie; alții, Ieremia sau unul dintre profeți» (Matei 16,13-14).

Supărat pe faptul că fostul său ginere a divorțat de fiica sa, regele nabatean Aretas al IV-lea a pornit la luptă împotriva lui Irod, iar în anul 36 armata lui Irod a suferit o înfrângere devastatoare.

După decesul împăratului roman Tiberius, survenit în 16 martie 37, conducerea imperiului a fost preluată de către Caligula, care l-a exilat pe Irod Antipa în Spania sau în Franța, unde a și murit doi ani mai târziu.

Conform tradiției, trupul Înaintemergătorului Domnului Hristos a fost îngropat de către ucenicii acestuia în Sevastia, iar cu trecerea vremii părți din acesta au ajuns în mai multe locuri din lume.

Capul Sfântului Ioan Botezătorul a fost pierdut și găsit de trei ori, datele aflării acestuia fiind trecute în calendarul creștin.

Biserica a rânduit ca ziua de marți a fiecărei săptămâni să fie închinată Înaintemergătorului Domnului Hristos.

De asemenea, Sfântul Ioan Botezătorul este cinstit de Biserică prin șase zile de pomenire în decursul anului bisericesc, dintre care trei sunt însemnate cu roșu în calendar: 7 ianuarie - Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, 24 iunie - Nașterea Sfântului Proroc Ioan Botezătorul și 29 august - Tăierea capului Sfântului Proroc Ioan Botezătorul. La acestea se adaugă: 23 septembrie - Zămislirea Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, 24 februarie - Întâia și a doua aflare a capului Sfântului Proroc Ioan Botezătorul și 25 mai - A treia aflare a capului Sfântului Proroc Ioan Botezătorul (ultimele trei fiind însemnate cu negru în calendar).

După Maica Domnului, Sfântul Ioan Botezătorul este cel mai mare dintre sfinți, iar în icoana Deisis, cei doi sunt

reprezențați rugându-se împreună Domnului Hristos pentru toți creștinii.

Sfântul Ioan Botezătorul este menționat ca profet și în Coran, fiind considerat una din figurile centrale ale islamului.

Înaintemergătorul Domnului Hristos este protectorul a două țări: Puerto Rico și Iordania, a regiunii autonome Macao din China, precum și a numeroase localități din întreaga lume.

Cinstea de care se bucură Sfântul Ioan Botezătorul în sânul poporului nostru se vede din aceea că numele său, cu toate derivatele lui, este cel mai frecvent la români.

Să îl avem ca model în viață pe Sfântul Ioan Botezătorul și să-l rugăm să mijlocească înaintea lui Dumnezeu pentru noi.

Amin

Sfinții Trei Ierarhi

(30 ianuarie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Astăzi este praznicul Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, de aceea în cele ce urmează voi vorbi despre viețile acestora.

Sfântul Vasile cel Mare

Acest Sfânt s-a născut în anul 330, în Cezareea, centrul administrativ al Capadociei, din părinții Vasile și Emilia, care erau buni creștini, cu dare de mână. Tatăl Sfântului era profesor de retorică.

Vasile și Emilia au avut nouă sau zece copii.

Pruncul Vasile s-a născut într-o familie de sfinți. Bunicul său matern a suferit moarte martirică în timpul persecuțiilor anticreștine. Macrina cea Bătrână, bunica lui paternă, a fost trecută în rândul sfinților, având ca dată de prăznuire ziua de 14 ianuarie. Tatăl Sfântului Vasile cel Mare a fost și el canonizat, sub numele de Sfântul Vasile cel Bătrân, fiind pomenit în calendarul creștin în 30 mai. Emilia, mama Sfântului Vasile, este și ea sfântă, având aceeași zi de pomenire ca și fiul ei, la 1 ianuarie. Cea mai mare dintre surorile Sfântului Vasile a fost trecută în rândul sfinților sub numele de Macrina cea Tânără, cu dată de pomenire în 19 iulie. Sfântul Vasile a avut și doi frați care au ajuns episcopi și sfinți, pe Sfântul Grigorie de Nyssa, prăznuit în 10 ianuarie și pe Petru de Sevestia, pomenit în 9 ianuarie, precum și un frate călugăr, numit Naucratic, ajuns în rândul sfinților, cu dată de

prăznuire în 8 iunie. De asemenea, se vehiculează opinia că și Sfânta Diaconiță Teosebia, pomenită în calendarul creștin în ziua de 10 ianuarie, ar fi tot sora Sfântului Vasile cel Mare.

Copilul Vasile și-a început educația în familie, după care a studiat la cele mai bune școli din orașul natal, unde este posibil să-l fi cunoscut pe Sfântul Grigorie Teologul, cu care va fi prieten toată viața.

Tânărul Vasile și-a continuat studiile la Constantinopol și le-a încheiat la Atena. Dacă nu l-a întâlnit pe Sfântul Grigorie Teologul în Cezareea Capadociei, atunci cu siguranță a făcut-o la Atena, cei doi considerându-se un singur suflet în două trupuri.

Tot la Atena, Vasile l-a cunoscut pe Iulian Apostatul, viitorul împărat bizantin, care va deveni un mare adversar al creștinismului și va încerca să impună păgânismul în imperiu.

La Atena, tânărul Vasile a studiat filosofia, retorica, medicina, matematica, astronomia, dreptul, științele naturii și logica.

În acest oraș, Vasile și bunul său prieten Grigorie au întemeiat prima grupare de studenți creștini, care a fost combătută puternic de numeroșii păgâni de aici.

Vasile și-a început viața ascetică în timp ce se afla la Atena.

În anul 356 tânărul a revenit la Cezareea, unde a practicat avocatura și a predat retorica.

Doi ani mai târziu, influențat de moartea fratelui său Naucratie, care era călugăr, Vasile a fost botezat, probabil de episcopul locului Dianios, care l-a și hirotesit citeț.

În urma botezului, Sfântul Vasile a donat săracilor și Bisericii cea mai mare parte a bunurilor sale.

După moartea soțului ei, Sfânta Emilia, mama Sfântului Vasile, împreună cu Sfânta Macrina, fiica ei cea mai mare și cu mai multe slujnice s-au retras la moșia familiei din Annesi, unde au început să ducă o viață ascetică.

Influențat de sora sa Macrina și doritor să întâlnească mai mulți călugări, pentru a le cunoaște modul de viață, Sfântul Vasile cel Mare a întreprins o călătorie pe la mănăstirile din Siria, Palestina, Egipt și Mesopotamia.

Sfântul Vasile cel Mare s-a întors acasă plin de admirație pentru credința profundă și austeritatea călugărilor, și-a împărțit ceea ce i-a mai rămas din avere săracilor și a fondat, împreună cu fratele său Petru și cu câțiva prieteni, o mănăstire de monahi, pe moșia familiei sale de lângă Annesi, nu departe de locul în care se nevoiau mama sa Emilia, sora Macrina și alte călugărițe.

Dacă Eustatie al Sevastiei, un episcop ascet, introdusese deja în Asia Mică viața monahală eremitică (de viațuire în singurătate), Sfântul Vasile cel Mare a adăugat forma cenobitică sau comunitară, care a fost imitată ulterior și de alte mănăstiri de călugări și de maici.

Se crede că aceasta a fost prima mănăstire de obște din Asia Mică.

Aici Sfântul Vasile a scris regulile vieții monahale de obște, acestea devenind esențiale în dezvoltarea tradiției monahale, de aceea autorul lor este considerat părintele monahismului de obște răsăritean, împreună cu Sfântul Pahomie cel Mare.

Sfântul Vasile cel Mare i-a scris bunului său prieten, Sfântul Grigorie Teologul, despre mănăstirea înființată, iar acesta a venit și el la Annesi, ducând cu întreaga obște de aici un mod de viață foarte auster. Călugării de aici dormeau foarte puțin, hrana lor era foarte frugală, în schimb îmbinau rugăciunea cu munca și se ocupau cu studiul Sfintei Scripturi și a altor scrieri creștine.

Datorită rigorilor vieții ascetice auto-impuse, Sfântul Vasile cel Mare și-a șubrezit sănătatea.

În timpul împăratului Constanțiu (337-361) au început să se înmulțească ereticii arieni în imperiu. Iulian Apostatul (361-363) i-a persecutat pe creștini și a încercat din răspuț să reînvie

păgânismul, iar Valens (364-378) era un adept al arianismului, încât ortodocșii din imperiu au avut de suferit.

În aceste vremuri tulburi pentru Biserică, Sfântul Vasile cel Mare și ceilalți călugări de la Annesi, pe lângă activitățile lor zilnice, au fost nevoiți să lupte și contra arianismului.

În anul 362, Sfântul Vasile cel Mare a fost hirotonit diacon de către Sfântul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei.

După ce Valens a ajuns împărat și îi sprijinea fățiș pe arieni, exilând mai mulți episcopi ortodocși, arhiepiscopul Eusebiu al Cezareii l-a rugat pe Sfântul Vasile cel Mare să se întoarcă în orașul natal, hirotonindu-l preot, în 364 sau 365.

Tânărul preot își îndeplinea cu multă râvnă îndatoririle care îi reveneau, predicând zilnic, și deseori de două ori pe zi, dimineața și seara, motiv pentru care era foarte prețuit. Văzând ierarhul că toată lumea îl lăuda pe noul preot pentru evlavie și înțelepciunea sa, a început să fie invidios și să-și arate nemulțumirea față de el. Călugării însă s-au ridicat în apărarea Sfântului Vasile, iar pentru a evita discuțiile contradictorii în sânul Bisericii, acesta s-a retras la mănăstirea din Annesi.

După o vreme, arhiepiscopul Eusebiu a înțeles că plecarea Sfântului Vasile cel Mare din Cezareea este o pierdere pentru oraș și pentru eparhie și l-a rechemat înapoi. Întrucât îmbătrânise, ierarhul a lăsat conducerea arhiepiscopiei în seama Sfântului Vasile.

Întrucât Cezareea Capadociei era un centru renumit de apărare a dreptei credințe, aici a avut loc o dezbatere publică între ortodocși și cei mai de seamă reprezentanți ai arianismului, prezidată de către delegații împăratului, din care au ieșit biruitori Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Grigorie de Nazianz.

În această perioadă de timp Sfântul Vasile cel Mare a început să lucreze la bogata lui operă teologică.

În anul 370 a încetat din viață arhiepiscopul Eusebiu, iar în locul lui a fost ales Sfântul Vasile cel Mare.

În calitate de arhiepiscop al Cezareii Capadociei, Sfântul Vasile cel Mare era și exarh al Pontului, având cinci episcopi sufragani, iar autoritatea lui se întindea între Balcani, Marea Mediterană și Eufrat.

Ca și ierarh, Sfântul Vasile cel Mare a continuat să ducă același trai modest de până atunci, fiind neobosit în lucrarea sa pastorală.

Astfel, el slujea și predica aproape în fiecare zi unor mari mulțimi de oameni. A depus numeroase eforturi în organizarea vieții Bisericii. A pus un mare accent pe temeinica pregătire a viitorilor preoți și a vegheat să fie acceptați în cler doar candidați vrednici.

În Cezareea, ierarhul a ctitorit două mănăstiri, una de călugări și cealaltă de maici.

Sprijiniți de împăratul Valens, arienii încercau să-și răspândească învățătura eretică în întreg imperiul.

Sfântul Vasile cel Mare însă, a respins prin cuvânt și scris abaterile de la dreapta credință, făcând cunoscută credincioșilor adevărata învățătură despre Sfânta Treime. Se spune că arhiepiscopul Cezareii i-a învins pe eretici prin arma gurii și prin săgețile scrisorilor sale. El a fost comparat cu o albină care îi înțepa pe dușmanii Bisericii, dar își hrănea turma cu mierea dulce a învățăturii sale.

Ajungând până la urechile bazileului faptul că arhiepiscopul Cezareii îi combate în mod vehement pe arieni, acesta l-a trimis pe prefectul Modestus la Sfântul Vasile, pentru a-l amenința cu confiscarea averii, cu tortura, cu exilul sau chiar cu moartea, însă Sfântul Părinte nu s-a lăsat intimidat, ci și-a continuat cu același zel activitatea de combatere a ereticilor.

În anul 371, împăratul Valens a împărțit provincia Capadocia în două. Capadocia Prima păstrându-și capitala în Cezareea, iar Capadocia Secunda având capitala în Tiana, unde a fost numit ca episcop arianul Antim.

Pentru a contrabalansa activitatea arienilor din zonă, în anul 372, arhiepiscopul Cezareii l-a hirotonit pe prietenul său, Sfântul Grigorie Teologul, episcop de Sasima, iar pe fratele său mai mic, Sfântul Grigorie, episcop de Nyssa.

Căutând aliați de nădejde în lupta contra ereticilor, Sfântul Vasile cel Mare a întreținut corespondență cu Sfântul Atanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei și cu papa Damasus al Romei.

După ce Sfântul Atanasie cel Mare s-a mutat la Domnul, în ziua de 2 mai 373, Sfântul Vasile cel Mare a devenit principalul apărător al dreptei credințe împotriva arianismului.

Sfântul Vasile cel Mare a avut o întâlnire și o mică dispută cu împăratul Valens. Astfel, într-o vizită a bazileului în Cezareea Capadociei, arhiepiscopul l-a întâmpinat cu pâine din orz și cu sare. Mâniindu-se pentru aceasta, împăratul le-a poruncit slugilor să-i dea Sfântului să mănânce iarbă. Ierarhul, văzând disprețul lui Valens, i-a spus usturătoare cuvinte: „Împărate, noi ți-am oferit ceea ce mâncăm, iar tu ne-ai răsplătit cu ceea ce te ospătezi”. Prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Sfântul Părinte nu a avut de suferit în urma acestei întâlniri cu bazileul eretic.

Sfântul Efrem Sirul, care a fost hirotonit diacon de către episcopul Iacov de Nisive, a auzit despre Sfântul Vasile cel Mare și s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere cine este acesta. Atunci a văzut un stâlp de foc care ajungea până la cer și a auzit o voce care i-a spus: „Efrem, asemenea acestui stâlp de foc este Marele Vasile”. Fiind curios să îl întâlnească pe arhiepiscopul Cezareii, Sfântul Efrem a plecat în Capadocia, iar Sfântul Vasile cel Mare l-a hirotonit preot.

Arhiepiscopul Cezareii Capadociei a făcut nu doar acte de milostenie, ci a creat instituții caritabile, el fiind primul ierarh al Bisericii care a înființat astfel de așezăminte pentru nevoiași, îndemnându-i pe cei înstăriți să le ofere din prisosul lor.

Sfântul Vasile cel Mare a construit la marginea Cezareii un aşezământ filantropic, numit de credincioşi Vasiliada, după numele său. Acesta cuprindea o casă de oaspeţi pentru cei lipsiţi şi pentru sărmanii aflaţi în trecere, un orfelinat, un azil de bătrâni, un spital pentru suferinzii fără posibilităţi materiale şi spaţii pentru formarea profesională a celor necalificaţi.

Toate serviciile de aici erau oferite în mod gratuit oricui avea nevoie de ele. Personalul acestei instituţii era format din voluntari, dintre care mulţi erau călugări. Acest aşezământ a fost un prototip şi pentru alte eparhii şi o lecţie pentru cei bogaţi ca să dispună de averea lor într-un mod cu adevărat creştin.

Arhiepiscopul Cezareii a construit mai multe case pentru nevoiaşi pe întreg teritoriul eparhiei sale.

De asemenea, la îndemnul Sfântului Părinte, familiile sărace primeau alimente, îmbrăcăminte, diverse ajutoare şi chiar bani.

Pe lângă întreaga lui activitate pastorală de excepţie, Sfântul Vasile cel Mare a alcătuit şi o bogată şi importantă operă teologică.

Tot de la el ne-a rămas Sfânta Liturghie care îi poartă numele şi care se săvârşeşte în Biserica noastră de zece ori pe an (în 1 ianuarie - la prăznuirea Sfântului Vasile cel Mare -, în primele cinci duminici ale Postului Mare, în joia şi sâmbăta din Săptămâna Patimilor, precum şi în ajunul Crăciunului şi al Bobotezei, dacă aceste sărbători nu cad sâmbăta sau duminica).

Sfântul Vasile cel Mare a alcătuit şi cele mai renumite molitve, care sunt rugăciuni de blestem asupra diavolului şi de alungare a acestuia din cei pe care a pus stăpânire.

Arhiepiscopul Cezareii Capadociei a luptat din răputeri, prin viu grai şi prin scris, pentru a păstra unitatea Bisericii, care în vremea lui era afectată de disputele teologice create de arieni, cu sprijinul făţiş al împăratului Valens.

În ziua de 1 ianuarie 379, în jurul vârstei de 50 de ani, Sfântul Vasile cel Mare și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, fiind plâns de păstoriții săi, de evrei și de păgâni, de localnici și de străini, care l-au iubit pentru bunătatea și înțelepciunea lui, dar în mod special pentru realizarea sa excepțională, numită Vasiliada.

Sfântul Vasile cel Mare a fost unul dintre cei mai iluștri ierarhi ai Bisericii, motiv pentru care a și primit supranumele de „cel Mare”.

În urma eforturilor sale și ale altor apărători ai Ortodoxiei, arianismul nu s-a răspândit în Imperiul Bizantin cum ar fi dorit adepții lui, chiar dacă erau sprijiniți de bazileu, iar condamnarea acestei erezii la Sinodul al II-lea Ecumenic de la Constantinopol, din anul 381, s-a datorat în mare măsură strădaniilor acestui Sfânt Părinte.

Întrucât Sfântul Vasile cel Mare a fost un om milostiv, iar prăznuirea sa se face la doar opt zile după nașterea Domnului Hristos, în Grecia, cu prilejul sărbătoririi venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu, copiii nu așteaptă daruri de la Moș Crăciun, ci de la Sfântul Vasile cel Mare.

Sfântul Vasile cel Mare este pomenit în calendarul creștin la 1 ianuarie și în 30 ianuarie, împreună cu Sfinții Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.

Sfântul Vasile cel Mare este unul dintre protectorii Rusiei.

Sfântul Grigorie Teologul

La începutul secolului al IV-lea, în Arianz, un sat de lângă Nazianz, în Capadocia, trăiau doi oameni cu frica lui Dumnezeu, numiți Grigorie și Nona, care erau proprietari de pământ înstăriți.

Grigorie provenea dintr-o familie de păgâni, dar în anul 325 a fost convertit la creștinism de soția sa.

Cei doi nu puteau avea copii, iar Nona s-a rugat îndelung lui Dumnezeu, făgăduindu-I că dacă o va binecuvânta cu un urmaș, îl va închina Domnului.

Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea și i-a dăruit nu unul, ci trei copii, care toți vor fi sfinți.

Primul a fost Grigorie, care s-a născut probabil în 329, fiind urmat de Chesarie și Gorgonia.

Nona a avut o puternică influență creștină asupra întregii familii. Cu toate acestea, în vremea respectivă cei ce credeau în Domnul Hristos amânau botezul cât mai mult și tot așa s-a întâmplat și cu Grigorie, Chesarie și Gorgonia.

Prin 328 sau 329 Grigorie a fost hirotonit episcop de Nazianz, fiindcă pe atunci ierarhii puteau fi și căsătoriți.

Pe lângă educația primită de la părinți, Grigorie și Chesarie au studiat acasă împreună cu unchiul lor, Amfilohie, un profesor experimentat de retorică.

Grigorie și-a continuat studiile la Cezareea Capadociei, unde este posibil să fi fost coleg cu Sfântul Vasile cel Mare, de care l-a legat o frumoasă prietenie întreaga viață. Ulterior a frecventat cele mai înalte școli din Alexandria, unde s-a întâlnit pentru prima dată cu Sfântul Atanasie cel Mare, arhiepiscopul acestei cetăți, care era un mare apărător al dreptei credințe. Tot aici, foarte probabil că l-a cunoscut și pe Sfântul Antonie cel Mare.

Tânărul Grigorie a pornit apoi cu corabia spre Atena, pentru a-și încheia studiile acolo. În timpul călătoriei a izbucnit o furtună cumplită, care a durat mai multe zile. Simțindu-și viața în pericol, dar mai ales faptul că nu avea cum să se mântuiască, din moment ce nu era botezat, Grigorie s-a rugat fierbinte lui Dumnezeu să-l scape din acea încercare, făgăduindu-I în schimb că își va închina întreaga viață slujirii Domnului. Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea și tânărul a ajuns teafăr la Atena.

Aici a studiat gramatica, retorica, matematica, filosofia, astronomia și poezia, avându-i ca dascăli de retorică pe renumiții Himerius și Proaeresius.

Dacă Grigorie nu l-a cunoscut pe Sfântul Vasile cel Mare la Cezareea, atunci cu siguranță a făcut-o la Atena, unde studia filosofia în același timp cu ei și Flavius Claudius Iulianus, viitorul împărat bizantin Iulian Apostatul.

După încheierea studiilor la Atena, Grigorie a predat în acest oraș, timp de un an, retorica și filosofia.

În jurul anului 357, Grigorie s-a întors acasă, fiind botezat chiar de către tatăl său.

După o perioadă de timp, la invitația Sfântului Vasile cel Mare, bunul său prieten, Sfântul Grigorie s-a dus la mănăstirea înființată de acesta lângă Annesi unde s-a călugărit, ducând un mod de viață foarte auster. Monahii de aici dormeau foarte puțin, hrana lor era foarte frugală, în schimb îmbinau rugăciunea cu munca și se ocupau cu studiul Sfintei Scripturi și a altor scrieri creștine.

La rugămintea tatălui său, în 361 sau 362, Sfântul Grigorie a plecat la Nazianz, unde, contrar voii sale, a fost hirotonit preot, pentru a fi de folos comunității de aici.

Simțind prea grea responsabilitatea preoției, Sfântul Grigorie s-a înapoiat la mănăstirea de la Annesi.

În anul 361, Iulian Apostatul a devenit împărat și a declanșat o persecuție anticreștină, încercând din răspuțeri să reînvie păgânismul.

După aproape o jumătate de veac de stăpânire creștină și de toleranță generală a cultelor, timp în care formele civilizației și culturii elenistice se destrămau sau se prăbușeau, păgânismul a găsit în persoana împăratului Iulian un ultim reprezentant dârz și hotărât care, pasionat de frumusețile și valorile elenismului, a încercat să-i insuflă viață și să-l

impună ca singura spiritualitate. În timpul lui Biserica s-a aflat în mare primejdie. Iulian a murit după numai un an și jumătate de domnie. Nu se poate bănuși până unde precis și-ar fi realizat planul de restabilire a păgânismului, dacă ar fi trăit mai mult.

Riposta lumii culte creștine la prigoana lui Iulian a venit din partea Sfântului Grigorie. Intitulată „Invective împotriva lui Iulian” (Υβρεις κατά του Ιουλιανού), această replică este un document de mare importanță al vremii. În el se reflectă ca într-o oglindă nu numai personalitatea autorului, una din cele mai bogate și mai caracteristice ale secolului al IV-lea, ci și toate datele ultimei bătălii dintre creștinism și păgânism.

Sfântul Grigorie de Nazianz a proferat cuvinte grele la adresa împăratului apostat, fiind socotit de către unii drept cel mai mare pamfletar creștin împotriva vechiului păgânism.

Iulian Apostatul nu a apucat să citească lucrarea Sfântului Grigorie, fiindcă a murit pe neașteptate, în 26 iunie 363, în urma bătăliei de la Samarra. Unii istorici au consemnat că ultimele sale cuvinte au fost: „Ai învins, Galileene!”, termen cu care acesta Îl numea pe Domnul Hristos.

Prin 363-364 Chesarie, fratele Sfântului Grigorie, s-a mutat la Domnul, iar pentru sfințenia vieții lui a fost canonizat, având ca dată de pomenire ziua de 9 martie.

Fiind întristați de plecarea prematură din această viață a fiului lor, Grigorie și Nona l-au rugat pe Sfântul Grigorie să vină la Nazianz. Acesta s-a supus voinței părinților săi. Ajungând aici, Sfântul Părinte a constatat că eparhia condusă de tatăl său era tulburată de erezia ariană, iar episcopul era acuzat că a semnat o interpretare ambiguă a învățăturii de credință. Cu ajutorul Sfântului Grigorie tulburarea a încetat. După o vreme, acesta s-a întors la Annesi, unde a început să lucreze la bogata și valoroasa lui operă teologică și poetică.

În 364 tronul imperial a fost ocupat de Valens, un adept înfocat al arianismului, încât ortodocșii din imperiu au avut de suferit, motiv pentru care Sfântul Grigorie, asemenea celorlalți oameni ai Bisericii, a fost nevoit să lupte împotriva acestei erezii.

Întrucât Cezareea Capadociei era un centru renumit de apărare a dreptei credințe, aici a avut loc o dezbatere publică între ortodocși și cei mai de seamă reprezentanți ai arianismului, prezidată de către delegații împăratului, din care au ieșit biruitori Sfântul Grigorie de Nazianz și Sfântul Vasile cel Mare.

În 370, Sfântul Vasile cel Mare a fost ales arhiepiscop al Cezareei Capadociei, iar anul următor împăratul Valens a împărțit provincia în două, Capadocia Prima păstrându-și capitala în Cezareea, iar Capadocia Secunda având capitala în Tiana, unde a fost numit ca episcop arianul Antim.

În această situație, pentru a-i combate mai bine pe arieni, în anul 372 arhiepiscopul Cezareii l-a hirotonit pe Sfântul Grigorie de Nazianz, contrar voii sale, episcop de Sasima, un orașel situat între Cezareea și Tiana.

Și ca ierarh, Sfântul Grigorie a continuat să ducă același trai auster de până atunci.

La scurt timp după hirotonie, noul episcop a primit vestea că Gorgonia, sora lui, se mutase la Domnul. Aceasta a fost trecută în rândul sfinților, având ca dată de pomenire ziua de 23 februarie.

Tot atunci, aflând că tatăl său îmbătrânise mult, Sfântul Grigorie s-a dus la Nazianz și a preluat grija pastorală a eparhiei.

În 374 tatăl Sfântului Părinte și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, la vârsta de aproape o sută de ani, fiind canonizat, cu data de pomenire la 1 ianuarie. La puțină vreme după aceasta s-a mutat la Domnul și mama Sfântului Grigorie, tot în vârstă de aproape o sută de ani, fiind și ea trecută în rândul sfinților, cu zi de pomenire în calendarul creștin la 5 august.

Sfântul Grigorie a continuat să administreze Episcopia de Nazianz, dar fără a accepta să fie numit episcop eparhiot.

De asemenea, el a împărțit săracilor cea mai mare parte a averii moștenite de la părinți, păstrând pentru sine o mică bucată de pământ la Arianz, să aibă unde se retrage în caz de nevoie.

În 375, Sfântul Grigorie s-a retras în mănăstirea Sfânta Tecla din Seleucia (Isauria) pentru o viață contemplativă.

În 9 august 378, împăratul Valens a fost ucis în bătălia de la Adrianopol, împreună cu o mare parte a armatei sale.

Comunitatea ortodoxă din Constantinopol, scăpată de persecuția bazileului arian, l-a rugat pe Sfântul Grigorie să vină în capitala imperiului pentru a revigora dreapta credință. Sfătuit de numeroși ierarhi să accepte această solicitare, după mai multe ezitări, Sfântul Părinte a plecat la Constantinopol, unde a fost primit cu multă bucurie de către ortodocși.

Situația în Constantinopol era dramatică, fiindcă din anul 351, de la exilarea arhiepiscopului cetății, Sfântul Pavel Mărturisitorul, toți succesorii acestuia au fost eretici, Demofil, ierarhul în funcție de atunci, era arian, toate bisericile erau în stăpânirea arienilor, iar majoritatea locuitorilor erau eretici.

Așadar, Sfântului Grigorie îi revenea sarcina de a reorganiza Biserica din capitală, sfâșiată, în interior, de erezia arianismului și hărțuită, din exterior, de păgâni.

Teodosia, verișoara Sfântului, i-a oferit o vilă spațioasă în care să locuiască și să își desfășoare activitatea, iar parterul acesteia a fost transformat într-un paraclis, cu hramul Sfânta Anastasia. În limba greacă, „αναστασία” (anastasia) înseamnă „înviere”, iar Sfântul Grigorie a ales acest hram pentru că el credea în învierea credinței ortodoxe în Constantinopol.

În acest paraclis a rostit Sfântul Grigorie cinci cuvântări teologice faimoase, în care a expus învățătura Bisericii despre Dumnezeu, unul în ființă, dar întreit în persoane, pe baza cărora

i-a fost conferit numele de Teologul sau „Cuvântătorul de Dumnezeu”.

Întreg Constantinopolul se aduna aici pentru a-l asculta pe Sfântul Părinte, inclusiv numeroși eretici.

Cuvântările sale au avut un efect puternic și imediat, pentru că foarte mulți rătăciți de la adevăr s-au întors la dreapta credință.

La 1 ianuarie 379, Sfântul Vasile cel Mare s-a mutat la Domnul, iar Sfântul Grigorie Teologul a devenit principalul apărător al Ortodoxiei din Asia Mică.

În 19 ianuarie 379, generalul Teodosie, un apărător deschis al dreptei credințe, a fost numit împărat în locul lui Valens.

Temându-se de popularitatea tot mai crescândă a Sfântului Grigorie și de faptul că numeroși eretici veneau la credința cea adevărată, în noaptea Sfintelor Paști a anului 379, pe când Sfântul Părinte boteza catehumenii, o gloată de arieni a dat buzna în paraclisul Sfânta Anastasia și a început să arunce cu pietre în cei de față, omorând un episcop și rănindu-l pe Sfântul Grigorie, care însă, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a scăpat cu viață din mâinile mulțimii dezlănțuite.

În această perioadă a venit din Alexandria la Constantinopol un filosof numit Maxim Cinicul. Acesta a fost cucerit de cuvântările Sfântului Grigorie, pe care le lăuda atât în public, cât și în privat. Sfântul Părinte l-a primit cu mare cinste, l-a invitat la masă și i-a acordat încrederea sa.

Odată, pe când Sfântul Grigorie era ținut la pat de o boală, Petru al II-lea, arhiepiscopul Alexandriei, a trimis la Constantinopol câțiva episcopi egipteni, care în timpul nopții l-au hirotonit pe Maxim Cinicul episcop în locul Sfântului Grigorie.

Aflând despre cele întâmplate, mulțimea plină de indignare l-a alungat pe episcopul uzurpator din oraș. Acesta a plecat la Tesalonic, unde se afla împăratul Teodosie, pentru a-i

cere sprijinul, pe care însă nu l-a primit, încât s-a întors rușinat în Alexandria.

În 24 noiembrie 380 bazileul a sosit la Constantinopol și i-a cerut arhiepiscopului cetății, Demofil, care era arian, să renunțe la erezia sa, dar întrucât acesta a refuzat, a fost izgonit din capitala imperiului, iar trei zile mai târziu, Sfântul Grigorie a fost întronizat arhiepiscop al Constantinopolului, în catedrala Sfânta Sofia.

Printr-un edict, împăratul le-a restituit ortodocșilor toate bisericile primite sau ocupate de eretici.

Cu toate că Sfântul Grigorie Teologul era acum ierarhul capitalei Imperiului Bizantin, ducea același trai ca și în pustie.

Cu gândul de a încheia odată pentru totdeauna cu erezia ariană care tulbura pacea din interiorul imperiului, Teodosie cel Mare a convocat, în anul 381, la Constantinopol, cel de-al II-lea Sinod Ecumenic, la care au luat parte o sută cincizeci de episcopi.

Sinodul a fost prezidat de Sfântul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, iar în timpul lucrărilor Sfântul Grigorie Teologul a fost ales în mod canonic arhiepiscop al Constantinopolului.

În timpul sinodului, Sfântul Meletie și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, iar participanții l-au ales ca președinte al conciliului pe Sfântul Grigorie Teologul.

O parte dintre episcopi, care l-au dorit pe Maxim Cincil arhiepiscop al Constantinopolului, au ajuns mai târziu la sinod și nu au recunoscut alegerea Sfântului Grigorie ca ierarh al capitalei imperiului făcută în lipsa lor, motivând că transferul său de la Sasima la Constantinopol a fost făcut în mod necanonic.

Pentru a nu crea altă dezbinare în sânul Bisericii, Sfântul Grigorie Teologul le-a spus participanților la sinod: „Lăsați-mă să fiu asemenea profetului Iona! Eu sunt responsabil pentru furtună și mă jertfesc pentru salvarea corabiei. Prindeți-mă și

aruncați-mă. Nu am fost fericit atunci când am acceptat tronul arhieresc și cu bucurie renunț la el”.

Prin renunțarea de bunăvoie la funcția pe care o deținea, Sfântul Grigorie le-a dat episcopilor și preoților o lecție unică și exemplară de sensibilitate și corectă înțelegere a înaltei misiuni a slujirii lui Dumnezeu, pe care el însuși a făcut-o cu atâta conștiinciozitate și a oferit și un exemplu eminent și neîntrecut de jertfă personală pentru pacea Bisericii.

După câteva zile Sfântul Grigorie Teologul a rostit o cuvântare strălucită de rămas bun în fața episcopilor și a poporului din capitală.

Când a părăsit Constantinopolul, arienilor nu le mai rămăsese nicio singură biserică în oraș.

Sfântul Grigorie s-a întors la Nazianz, unde a administrat scaunul episcopal rămas încă vacant, apărând dreapta credință de erezia apolinariană.

În 383 Sfântul Grigorie Teologul l-a lăsat episcop în locul lui pe vărul său Eulalie și el s-a retras la Arianz, unde s-a dedicat rugăciunii, studiului și scrisului.

Sfântul Grigorie s-a mutat la Domnul în ziua de 25 ianuarie 390. Toată viața i-a fost o pregătire pentru acest moment.

Averea rămasă a lăsat-o prin testament Bisericii din Nazianz, pentru a fi întrebuințată în folosul săracilor.

Trupul Sfântului Grigorie a fost îngropat la Nazianz.

În anul 950, moaștele Sfântului Grigorie Teologul au fost mutate de la Nazianz la Constantinopol în Biserica Sfinților Apostoli. În 1204, când Constantinopolul a fost capturat și jefuit de cruciați, sfintele lui moaște au fost transportate la Roma, unde au fost așezate într-un mormânt special construit în Catedrala Sfântul Petru. La 26 noiembrie 2004, o mare parte a moaștelor a fost restituită Bisericii din Constantinopol, fiind depuse în biserica Sfântul Gheorghe din Fanar.

Sfântul Grigorie Teologul este considerat, pe scară largă, ca fiind cel mai talentat și erudit orator din epoca patristică.

El ne-a lăsat o operă considerabilă, pe lângă scrierile sale teologice fiind și un poet inspirat.

Fiind instruit la cele mai înalte școli păgâne ale vremii, dar având și o profundă cunoaștere a Sfintei Scripturi și a scrierilor creștine de până la el, Sfântul Grigorie Teologul a reușit să îmbrace învățătura creștină în haina elegantă a exprimării grecești clasice, unind spiritul elen cu credința creștină într-un întreg uimitor.

Prin frumusețea operei sale, Sfântul Părinte i-a depășit pe scriitorii greci ai antichității.

Împreună cu Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie al Nyssei, Sfântul Grigorie Teologul este cunoscut ca unul dintre părinții capadocieni care și-au pus propria amprentă pe dezvoltarea teologiei în secolul al IV-lea. Ei sunt, în esență, făuritorii dogmelor ortodoxe și ai cristalizării învățăturii autentice a Bisericii noastre.

Pentru învățătura sa profund ortodoxă, Sfântul Grigorie a fost numit Teologul și cu acest atribut de renume a înțeles Biserica Ortodoxă să-i eternizeze în veac memoria. Alături de el, în întreaga istorie a Bisericii, doar încă doi sfinți au fost cinstiți cu acest nume, și anume Apostolul Ioan, ucenicul iubit al Domnului Hristos, iar mai târziu Sfântul Simeon Noul Teolog.

Sfântul Grigorie Teologul este pomenit de trei ori în calendarul creștin. În 25 ianuarie, la mutarea lui din această viață, în 19 ianuarie se prăznuiește aducerea moaștelor sale în Biserica Sfinților Apostoli din Constantinopol, iar în 30 ianuarie, împreună cu Sfinții Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Acesta s-a născut în Antiohia Siriei, între anii 344 și 354, din părinții Secundus, un ofițer de rang înalt în armata imperială și Antuza. Cei doi erau creștini și înstăriți. La scurt timp după nașterea lui Ioan, tatăl său a încetat din viață. Rămasă văduvă la vârsta de douăzeci de ani, Antuza s-a dedicat cu râvnă și perseverență educației fiului ei, fără a se mai recăsători.

La momentul nașterii Sfântului Ioan, Antiohia era al doilea oraș ca mărime din partea estică a Imperiului Roman, fiind un renumit centru cultural, în care se găsea o celebră școală catehetică.

Primele elemente ale educației creștine, Ioan le-a primit de la mama sa, care l-a trimis la cele mai bune școli din oraș, unde a studiat, inițial, pe lângă marele retor păgân Libaniu. Acesta, remarcând inteligența, cultura și abilitățile oratorice ale tânărului Ioan, ar fi dorit să-l lase succesor după retragerea sa de la conducerea școlii, însă Ioan își făcuse alte planuri de viitor.

Tânărul și-a continuat studiile pe lângă filosoful Andragatie, care i-a făcut cunoscute profunzimile culturii clasice grecești.

Se pare că a studiat și Dreptul, întrucât ar fi pledat câteva luni în calitate de avocat.

A studiat apoi Teologia cu preotul Diodor din Antiohia, viitorul episcop de Tars, timp în care a practicat o asceză aspră.

În perioada respectivă cei care credeau în Domnul Hristos amânau cât mai mult botezul. Așa a fost și cazul lui Ioan, care a primit această Sfântă Taină în jurul anului 372, din mâinile Sfântului Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, care a prezidat mai târziu lucrările celui de-al doilea Sinod Ecumenic, de la Constantinopol, din anul 381.

La scurt timp Ioan a fost hirotesit citeț.

Prin 374, după moartea mamei sale, care a fost trecută în rândul sfinților, Ioan i-a eliberat pe toți sclavii familiei, și-a

împărțit averea săracilor și el s-a retras în munții din apropiere, unde a trăit într-o asceză extremă, patru ani sub călăuzirea duhovnicească a unui pustnic îmbunătățit și încă doi singur, într-o peșteră. În toată această perioadă dormea foarte puțin și niciodată într-un pat, mânca la fel de puțin, îndeletnicindu-se cu rugăciunea continuă și cu studierea Sfintei Scripturi, pe care se crede că a învățat-o pe de rost.

Ca urmare a ajunărilor îndelungate și a frigului răbdat iarna, Sfântul Ioan s-a îmbolnăvit de stomac și de rinichi, în anul 380 fiind nevoit să se întoarcă în Antiohia.

În anul următor, Sfântul Meletie l-a hirotonit diacon.

În perioada care a urmat, Sfântul Ioan, pe lângă toate sarcinile pe care le avea de îndeplinit ca diacon, a scris câteva tratate despre monahism și feciorie și, probabil, tot acum, a alcătuit renumitul tratat „Despre preoție”.

În anul 386, Sfântul Ioan a fost hirotonit preot de către Sfântul Flavian, arhiepiscopul Antiohiei, și a primit misiunea de predicator. Datorită geniului și a artei sale oratorice a primit renumele de Ioan „Gură de Aur”. Cuvântările sale durau între treizeci de minute și două ore, fiind foarte apreciate și, în pofida duratei lor, cei care le ascultau nu se plictiseau.

Pe lângă explicarea textelor Sfintei Scripturi, marele orator se străduia ca, prin predicile sale, să-i formeze din punct de vedere duhovnicesc și moral pe credincioși, combătând în același timp ereziiile vremii sale. Datorită subiectelor abordate și a elocinței sale, numeroși păgâni îl ascultau, convertindu-se la creștinism.

Sfântul Ioan Gură de Aur a fost unul dintre cei mai mari avocați ai celor lipsiți, îndemnându-i mereu la milostenie pe cei care aveau posibilități financiare și, în calitate de preot, a înființat mai multe instituții caritabile, pentru orfani, văduve, bătrâni, suferinzi și nevoiași. Cât timp a fost preot în Antiohia, Biserica

de aici a oferit zilnic hrană pentru câteva mii de persoane aflate în nevoi.

De asemenea, Sfântul Ioan Gură de Aur și-a continuat scrierea frumoasei și profundeii lui opere teologice.

În anul 397, în urma mutării la Domnul a Sfântului Nectarie, arhiepiscopul Constantinopolului, în ciuda opoziției arhiepiscopului Teofil al Alexandriei, care avea propriul candidat pentru scaunul rămas vacant, Sfântul Ioan Gură de Aur, fără voia sa, a fost ales succesor al Sfântului Nectarie.

Datorită popularității Sfântului Ioan Gură de Aur, pentru a nu se crea tulburare și o eventuală revoltă în Antiohia, acesta a fost nevoit să părăsească orașul în secret.

În 26 februarie 398, Sfântul Ioan Gură de Aur a fost hirotonit și întronizat arhiepiscop al capitalei Imperiului Bizantin.

Deși a ajuns ierarhul celui mai important oraș din lume la vremea aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur a continuat să ducă același trai ascetic ca și până atunci, cu somn și mâncare foarte puțină, dar cu multă rugăciune și fapte bune.

În calitate de arhiepiscop al Constantinopolului, Sfântul Ioan Gură de Aur și-a sporit toate activitățile desfășurate în Antiohia, iar pe deasupra a reorganizat spitalele Bisericii, înființând altele noi.

De asemenea, a pus accent pe disciplina clerului.

Zelul Sfântului în trăirea autentică a credinței creștine și răspândirea acesteia nu s-a limitat doar la locuitorii Constantinopolului și ai Imperiului Bizantin, ci el i-a convertit pe goți la Ortodoxie și a trimis călugări misionari în Scitia, Persia și Fenicia, pentru a răspândi printre păgâni învățătura Domnului Hristos.

Sfântul Ioan Gură de Aur a continuat să scrie cărți, în special exegeze la textele Sfintei Scripturi și să predice cu

aceeași elocință de până acum, fiind, prin excelență, apostolul milosteniei, pe care o descrie cu cele mai frumoase cuvinte, numind-o artă și virtute, neezitând să o socotească superioară fecioriei și martiriului. Pentru Sfântul Părinte, obligația de a face milostenie o au toți oamenii, și cei bogați și cei care posedă bunuri materiale mai puține.

Vorbind despre bogații din vremea lui, Sfântul Ioan Gură de Aur prezintă o imagine asemănătoare cu cea a bogatului nemilostiv din Evanghelie. Precum acela, la fel și aceștia, cu toate că au lăzi pline de haine și își împodobesc cu aur, argint și pietre prețioase calul de la trăsură, casa și chiar vesela obișnuită, trec cu vederea pe cel creat după chipul lui Dumnezeu care rămâne gol, tremurând de frig. În timp ce bogații mănâncă și beau fără măsură, fratele lor este lipsit de cele necesare. Cei avuți risipesc fără rost mâncarea, hrănind câini și urși, dar Îl lasă pe Domnul Hristos să rabde foame.

La fel de scandalos consideră Sfântul Părinte și luxul femeilor.

În urma unor astfel de cuvântări moralizatoare, cu care aristocrația din Constantinopol nu era învățată, Sfântul Ioan Gură de Aur și-a făcut numeroși dușmani influenți.

În anul 401, Sfântul Ioan Gură de Aur a prezidat un sinod la Efes, la care au fost îndepărtați din scaun mai mulți episcopi.

În veacul al IV-lea, în Imperiul Bizantin exista o lege, potrivit căreia dacă împăratul trecea pe lângă pământul vreunui om și dorea să se înfrupte din roadele acelei proprietăți și călca în ea, proprietatea respectivă trecea automat în posesia bazileului, acesta având datoria să ofere fostului deținător altă proprietate în schimb sau să o răscumpere cu bani. Uzând de această lege, împărăteasa Eudoxia a răpit via unei văduve sărace, pe nume Calitropia, fără să o răscumpere însă. Arhiepiscopul cetății nu a rămas nepăsător la această nedreptate, ci a mustrat lăcomia

împărătesei, pe care a asemănat-o cu Izabela, soția regelui Ahab din Vechiul Testament, care pentru a lua via lui Nabot a poruncit ca acesta să fie ucis (III Regi cap. 21). Din acest moment împărăteasa a prins ură pe Sfântul Părinte.

Arhiepiscopul Teofil al Alexandriei a izgonit din Egipt patru monahi (Dioscor, Amonie, Evsevie și Eftimie), cunoscuți sub numele de „Frații Lungi” (fiindcă erau înalți de statură), pentru că aceștia susțineau învățăturile lui Origen, iar cei patru s-au dus la Constantinopol. Sfântul Ioan Gură de Aur i-a acceptat, dar nu a intrat în relații prea apropiate cu ei. Cu toate acestea arhiepiscopul Teofil l-a acuzat că simpatizează cu origeniștii.

Frații Lungi au alcătuit o reclamație împotriva arhiepiscopului Alexandriei, pe care Sfântul Ioan Gură de Aur a refuzat să o primească. Monahii s-au adresat atunci împăratului Arcadie, iar acesta a dispus convocarea unui sinod, în care să fie luat în discuție conflictul dintre arhiepiscopul Teofil și Frații Lungi, precum și acuzațiile de origenism aduse arhiepiscopului Constantinopolului.

Având cunoștință despre relațiile încordate dintre o mare parte a aristocrației capitalei imperiale și Sfântul Ioan Gură de Aur, dar în mod special nemulțumirile împărătesei legate de acesta, arhiepiscopul Alexandriei l-a trimis în capitala Imperiului Bizantin pe Sfântul Epifanie, episcopul Salaminei, un antiorigenist înflăcărat, cu scopul de a-l acuza de origenism și de a-l discredita pe arhiepiscopul Constantinopolului. Bătrânul episcop a ajuns în capitala imperiului, dar aflând realitatea și dându-și seama că arhiepiscopul Teofil voia să îl folosească în scopurile sale, a pornit spre casă, însă pe corabia cu care se întorcea în Cipru și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, în ziua de 12 mai 403.

În vara anului 403, la Stejar, a avut loc sinodul convocat de împărat, la care arhiepiscopul Teofil s-a împăcat cu Frații Lungi, iar Sfântul Ioan Gură de Aur a fost depus din treaptă și

exilat, datorită cuvântărilor sale moralizatoare care au deranjat unii oameni influenți.

La auzirea veștii, locuitorii Constantinopolului s-au răsculat, fiindcă își iubeau foarte mult păstorul. De asemenea, în noaptea în care a fost arestat a avut loc un cutremur de pământ, care a fost interpretat ca un semn al mâniei lui Dumnezeu, încât împăratul l-a rechemat pe Sfântul Ioan Gură de Aur pe scaunul de arhiepiscop, în timp ce Teofil al Alexandriei și ceilalți episcopi care au participat la sinodul de la Stejar au scăpat cu fuga de furia mulțimii.

La două luni după revenirea sfântului la Constantinopol, a fost inaugurată o statuie de argint a împărătesei în piața din fața catedralei Sfânta Sofia. Sărbătorile publice prilejuite de acest eveniment au durat câteva zile, fiind deosebit de zgomotoase, încât au afectat slujbele din catedrală și activitățile filantropice din jurul ei.

Deranjat de acestea, Sfântul Ioan Gură de Aur a afirmat că ceremoniile respective aveau caracter păgân.

Dacă la răpirea viei Calitropiei Sfântul Părinte a comparat-o pe Eudoxia cu regina Izabela din Vechiul Testament, de această dată a asemuit-o cu altă regină păcătoasă din Sfânta Scriptură, și anume Irodiada, soția nelegiuită a lui Irod, căreia i-a căzut victimă Sfântul Ioan Botezătorul, spunând: „Iarăși Irodiada se îndrăcește, iarăși se tulbură, iarăși joacă și saltă, iarăși caută capul lui Ioan”.

Extrem de ofensată de cuvintele arhiepiscopului, împărăteasa a hotărât să termine cu el odată pentru totdeauna, de aceea a apelat la ajutorul arhiepiscopului Teofil al Alexandriei, care i-a spus să invoce argumentul că din moment ce Sfântul Ioan Gură de Aur a fost depus din treaptă de un sinod, doar alt sinod îl poate reintegra. În consecință, Arcadie a semnat un nou decret de surghiunire a arhiepiscopului capitalei Imperiului Bizantin.

În anul 404, în Sâmbăta Sfintelor Paști, pe când Sfântul Ioan Gură de Aur boteza catehumenii în baptisteriul catedralei, a fost arestat de către soldații imperiali, iar în luna iunie a fost trimis în exil la Cucuz, în Armenia.

Deportarea arhiepiscopului a stârnit revolte printre susținătorii săi din Constantinopol, care au incendiat sediul senatului, catedrala și alte clădiri din oraș.

Eudoxia nu s-a bucurat prea mult de izbânda ei, pentru că la scurt timp după exilarea Sfântului Părinte s-a îmbolnăvit și înțelegând din ce pricină pătimește, a restituit Calitropiei via, însă cu toate acestea a murit în 6 octombrie 404, în timpul unui avort spontan. După ce trupul i-a fost așezat în mormânt, acesta a început să tremure.

Întrucât Sfântul Ioan Gură de Aur a trimis o serie de scrisori, care au avut răsunet în Constantinopol, împăratul a poruncit ca acesta să fie exilat la Pityus, un orașel de pe malul răsăritean al Mării Negre. Ierarhul însă nu a ajuns niciodată acolo, pentru că în ziua de 14 septembrie 407, pe când era pe drum, și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, la Comane. Ultimele sale cuvinte au fost: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!”.

Împăratul Arcadie nu a supraviețuit prea mult nici soției sale, nici arhiepiscopului cu viață sfântă pe care l-a prigonit, pentru că a murit în ziua de 1 mai 408, la vârsta de doar 31 de ani.

Arcadie a fost urmat la tron de fiul său, Teodosie al II-lea. În timpul acestuia a ajuns arhiepiscop al Constantinopolului Sfântul Proclu, un ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur, care în anul 438 a adus de la Comane, în capitala Imperiului Bizantin, moaștele ilustrului său înaintaș.

În 27 ianuarie 438, când corabia cu sfintele moaște a ajuns în dreptul viei Calitropiei s-a oprit, neputând înainta mai departe. Atunci cei din corabie au văzut că Sfântul Ioan Gură de Aur și-a ridicat mâna dreaptă din sicriu și a binecuvântat

via. În momentul acela mormântul Eudoxiei a încetat să se mai miște, după ce timp de treizeci și trei de ani s-a cutremurat fără întrerupere, semn că păcatul răpirii viei femeii sărace i-a fost iertat. Mâna dreaptă a Sfântului Ioan Gură de Aur a rămas de atunci cu degetele în poziție de binecuvântare și așa se păstrează, până astăzi, la Mănăstirea Filoteu din Sfântul Munte Athos.

Sfintele lui moaște au fost depuse în Biserica Sfinții Apostoli din Constantinopol.

O parte din acestea au fost furate de cruciați în 1204 și duse la Roma. Un fragment din aceste sfinte moaște a fost restituit Patriarhiei Ecumenice în ziua de 26 noiembrie 2004, de către papa Ioan Paul al II-lea, fiind păstrate în Biserica Sfântul Gheorghe din Fanar.

Sfântul Ioan Gură de Aur este unul dintre cei mai renumiți Sfinți Părinți ai Bisericii și una dintre cele mai fascinante personalități ale antichității creștine.

În ceea ce privește scrierile sale, putem afirma că acesta a lăsat posterității o operă uriașă, inegalabilă, atât ca și dimensiuni, cât și prin conținut, fiind un exeget neîntrecut al Sfintei Scripturi.

Sfântul Ioan Gură de Aur este considerat cel mai mare predicator din istoria Bisericii, motiv pentru care a și fost supranumit „Demostene al creștinismului”.

Pe lângă atâtea alte scrieri, Sfântul Ioan Gură de Aur ne-a lăsat Sfânta Liturghie care îi poartă numele, aceasta fiind săvârșită cel mai frecvent în Biserica noastră, precum și molitfele sale, care sunt rugăciuni de invocare a harului lui Dumnezeu și de alungare a duhurilor necurate.

Sfântul Ioan Gură de Aur nu a fost un simplu teoretician, ci un trăitor profund al credinței creștine, care pe lângă împlinirea cu rigurozitate a poruncilor lui Dumnezeu în viața lui personală, a

dovedit o iubire nețărmurită față de semenii săi, prin numeroasele sale instituții filantropice și opere de caritate.

Sfântul Ioan Gură de Aur are trei zile de pomenire în calendarul Bisericii noastre.

O persoană poate fi socotită sfântă doar după trecerea din această viață, fiindcă atunci a dovedit că a biruit toate uneltirile vrăjmașului, de aceea sfinții sunt pomeniți în calendar în ziua morții lor, când s-au născut la viața de veci.

Întrucât Sfântul Ioan Gură de Aur și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu în 14 septembrie, zi în care prăznuim Înălțarea Sfintei Cruci, pomenirea lui a fost mutată în ziua de 13 noiembrie, când este cinstit împreună cu mama sa, Sfânta Antuza.

În 27 ianuarie avem strămutarea moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur de la Comana la Constantinopol.

De asemenea, în 30 ianuarie Sfântul Ioan Gură de Aur este pomenit împreună cu Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie Teologul, cei trei fiind socotiți protectorii învățământului teologic.

În timpul domniei împăratului Alexis Comnenul (1081-1118), la Constantinopol a izbucnit o controversă între credincioși, pe tema celor trei sfinți ierarhi. Unii spuneau că Sfântul Vasile este cel mai mare dintre cei trei, după cum i-o spune și numele, pentru că a luptat prin cuvânt și prin scris împotriva ereziilor, a fost organizator al vieții monahale, a pus bazele primelor așezăminte filantropice ale Bisericii și s-a asemănat îngerilor prin virtuțile sale.

Alții spuneau că Sfântul Grigorie Teologul le este superior celorlalți doi prin profunzimea gândirii și prin stilul său ales, prin care a reușit să exprime ca nimeni altul învățătura despre Sfânta Treime, motiv pentru care a și fost numit „Teologul”.

Al treilea grup susținea că Sfântul Ioan Gură de Aur nu a fost cu nimic mai prejos decât Sfântul Vasile în combaterea ereziilor și în îndrumarea păcătoșilor spre pocăință, iar prin cuvântările sale

înflăcărate a interpretat fără egal cuvântul lui Dumnezeu, arătând cum poate fi acesta împlinit în viața de zi cu zi, motiv pentru care a și dobândit renumele de Ioan „Gură de Aur”.

Fiecare grup își susținea ierarhul favorit, în detrimentul celorlalți doi, iar controversa a cuprins tot poporul din capitala Imperiului Bizantin, încât se purtau polemici interminabile între adepții celor trei partide.

Într-o noapte, Sfinții Trei Ierarhi i-au apărut în vis Sfântului Ioan Mavropos, mitropolitul Euhaitelor și i-au zis: „Noi suntem toți trei aproape de Dumnezeu și nicio neînțelegere și rivalitate nu ne separă, ci fiecare dintre noi, după darul primit de la Duhul Sfânt, am scris și am învățat cele de folos pentru mântuirea oamenilor. Între noi nu există nici primul, nici al doilea sau al treilea, iar dacă cineva cheamă pe unul dintre noi, imediat și ceilalți doi sunt împreună cu el. Așadar, poruncește celor ce se ceartă să nu mai creeze dezbinări în Biserică din cauza noastră, căci atunci când am fost în viață, toate eforturile noastre au fost consacrate restabilirii unității și armoniei în Biserică. Reunește apoi într-o sărbătoare cele trei pomeniri ale noastre, pentru a se ține deodată. Dacă poporul ne va cinsti ca pe niște apărători ai lui Dumnezeu, noi făgăduim că vom stărui în rugăciunea noastră comună pentru mântuirea tuturor credincioșilor”.

După ce mitropolitul Ioan le-a făcut cunoscută credincioșilor voia Sfinților trei Ierahii, controversa din Constantinopol s-a încheiat, iar ziua de 30 ianuarie a fost aleasă ca sărbătoare comună a celor trei, care sunt pomeniți în calendarul creștin în luna ianuarie: Sfântul Vasile cel Mare la 1 ianuarie, Sfântul Grigorie Teologul în 25 ianuarie, iar Sfântul Ioan gură de Aur în 27 ianuarie.

Analizând sau citind cu atenție operele esențiale ale Sfinților Părinți, dintre care fac parte și Sfinții Trei Ierarhi, rămâi uimit în fața eforturilor uriașe ce s-au depus și a rezultatelor monumentale la care s-a ajuns. Învățăturile despre Dumnezeu și atributele Sale,

înruparea Fiului lui Dumnezeu, mântuirea etc., sunt dezbătute și adâncite până în cele mai mici amănunte, căci Sfinții Părinți au elaborat în chip minunat opera lor teologică. Mintea lor ascuțită și formată la metodele obiective și clare ale gândirii elene a reușit să zidească teologiei creștine un turn înalt și frumos.

Trei factori de seamă explică originalitatea operelor Sfinților Părinți. Întâi caracterul strict istoric al fondului teologiei creștine. În al doilea rând, puterea excepțională personală de elaborare teologică a minților creștine clasice, căci Sfinții Părinți, sprijiniți pe istoricitatea operei de mântuire realizată de Domnul Hristos și pe forța sugestivă a unei întregi tradiții, trăiau intens creștinismul prin meditație și contemplare. În fine, întinsa și fina lor cultură profană fusese așa de bine asimilată încât devenise un bun propriu al naturii lor intelectuale. Din acest tezaur bogat al minții lor Sfinții Părinți scoteau elementele cugetării religioase cu multă naturalețe și originalitate.

Succesul gândirii creștine a fost impus de seriozitatea și adâncimea fondului. Dar această reușită se datorează în foarte mare măsură și formei elegante de expunere.

Un rol deosebit de important în lupta dintre creștinism și păgânism l-a jucat și noblețea caracterelor, întrucât Sfinții Părinți și întreaga elită creștină erau gata oricând de jertfa supremă pentru credința și învățătura lor. De asemenea, Sfinții Părinți ai Bisericii aveau un zel, o abnegație și o îndârjire impresionantă, încât nu exista piedică de care să se teamă: dacă puteau, o înlăturau, dacă nu, își jertfeau viața, dar nu dădeau înapoi.

Să urmărim și noi exemplul Sfinților Trei Ierarhi, care au împlinit poruncile lui Dumnezeu și au căutat unitatea și pacea în Biserică, fiindcă așa cum a afirmat Domnul Hristos: *„Feriți-vă făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”* (Matei 5,9).

Amin

Întâmpinarea Domnului

(2 februarie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu astăzi sărbătorim un praznic împărătesc, care comemorează un eveniment important de la începutul vieții Domnului Hristos.

Pentru a avea o înțelegere corectă a ceea ce s-a petrecut în urmă cu mai bine de două mii de ani în Ierusalim, voi reda mai întâi poruncile lui Dumnezeu din Vechiul Testament cărora li s-au supus atât Maica Domnului, cât și Pruncul Iisus.

După ce Dumnezeu i-a eliberat pe evrei din robia egipteană, le-a descoperit cele zece porunci și alte legi ceremoniale. Astfel, *„Domnul i-a grăit lui Moise, zicând: «Grăiește-le fiilor lui Israel și spune-le: Dacă o femeie va zămisli și va naște băiat, necurată va fi timp de șapte zile, așa cum este necurată și în zilele necazului ei. În ziua a opta, pruncul va fi tăiat-împrejur, iar femeia care a născut va mai ședea treizeci și trei de zile spre a se curăți de sângele ei cel necurat; de nimic sfânt să nu se atingă și în locașul cel sfânt să nu meargă până ce i se vor împlini zilele curățirii. Iar dacă va naște fată, necurată va fi timp de două săptămâni, așa cum este în zilele necazului ei; apoi va mai ședea timp de șizeci și șase de zile spre a se curăți de sângele ei cel necurat. După ce se vor împlini zilele curățirii ei, pentru fiu sau pentru fiică, va aduce preotului, la intrarea cortului mărturie, un miel de un an ca ardere-de-tot și un pui de porumbel sau o turturea ca jertfă pentru păcat, iar preotul le va aduce ca jertfă înaintea Domnului și se va ruga pentru ea și astfel o va curăți*

de curgerea sângelui ei. Aceasta este rânduiala pentru cea care a născut băiat sau fată. Iar de nu-i va da mâna să aducă un miel, va lua două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru ardere-de-tot și altul jertfă pentru păcat, și se va ruga pentru ea preotul, și curată va fi» (Levitic 12,1-8).

Dumnezeu a mai zis: „*Toți întâi-născuții sunt ai Mei; fiindcă în ziua în care i-am lovit pe toți întâi-născuții din țara Egiptului Mi i-am sfințit Mie pe toți întâi-născuții din Israel, de la om până la dobitoc; ai Mei vor fi!*” (Numeri 3,13). Apoi Dumnezeu i-a spus lui Moise: „*Sfințește-Mi pe tot întâiul-născut, pe cel dintâi la sânul mamei între fiii lui Israel: de la om până la dobitoc, că este al Meu! Iar Moise a zis către popor: «Să vă aduceți aminte de ziua aceasta în care voi ați ieșit din țara Egiptului, din casa robiei, căci cu mână tare v-a scos pe voi Domnul de acolo». Și când te va duce Domnul Dumnezeul tău în țara Canaanului, așa cum li S-a jurat El părinților tăi, și ți-o va da ție, atunci să-I osebești Domnului pe tot întâi-născutul de parte bărbătească, și tot ce se naște întâi din turmele sau din cirezile tale: partea bărbătească să I-o închini Domnului. Pe tot întâi-născutul de la asină să-l dai în schimbul unui miel; iar de nu-l vei schimba, să-l răscumperi. Pe tot întâi-născutul din om, între fiii tăi, îl vei răscumpăra, iar prețul răscumpărării lui este de cinci sicli de argint, după siclul sfânt, care are douăzeci de ghere” (Ieșire 13,2-3; 11-13 și Numeri 18,16).*

„*Și când s-au împlinit zilele curățirii Mariei, după Legea lui Moise, L-au dus pe Prunc la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului, că orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului și să dea jertfă, precum s-a zis în Legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel” (Luca 2,22-24).*

Pruncul Iisus S-a născut în Betleem, datorită recensământului poruncit de împăratul Octavian Augustus, iar la patruzeci

de zile după naștere, când Sfânta Fecioară Maria era socotită curată de legea mozaică, Dreptul Iosif și Maica Domnului L-au luat pe Pruncul Iisus și au pornit spre Ierusalim, care se afla la o distanță de aproximativ zece kilometri de Betleem, pentru a-L închina lui Dumnezeu.

Astfel, Ierusalimul a fost primul oraș în care a fost dus Pruncul Iisus după naștere, acesta fiind locul în care își va încheia și activitatea Lui publică.

Întrucât Sfânta Fecioară Maria a zămislit prin puterea lui Dumnezeu, fără sămânță bărbătească, ea L-a născut pe Pruncul Iisus fără dureri, păstrându-și fecioria, căci Pruncul S-a născut din ea ca și cum ar treze raza soarelui printr-o sticlă, fără a o vătăma sau sfărâma, încât ea nu avea nevoie să se curățească, fiind neîntinată, dar din smerenie s-a supus legii poruncite de Dumnezeu lui Moise, deși ea a dat naștere Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Legea mozaică prevedea ca după încheierea zilelor curățirii unei femei care a născut, aceasta să aducă preotului pentru jertfă un miel de un an și un pui de porumbel sau o turturea, iar dacă este fără dare de mână, să aducă doar două turturele sau doi pui de porumbel. Întrucât în relatarea acestui eveniment Sfântul Evanghelist Luca vorbește despre păsări, iar nu despre miel, înțelegem că Dreptul Iosif și Fecioara Maria duceau un trai modest. Tot de aici tragem concluzia că cei doi erau milostivi, pentru că deși Pruncul Iisus primise aur de la unul din cei trei magi, aceștia l-au împărțit săracilor.

În același timp însă, chiar dacă Dreptul Iosif și Fecioara Maria nu au adus la templul din Ierusalim un miel „*ca jertfă pentru păcat*” (Levitic 12,8), ei L-au adus pe Cel care prin jertfa Lui din Ierusalim va șterge păcatele întregii omeniri, după cum va afirma peste treizeci de ani Sfântul Ioan Botezătorul, când, arătând spre Domnul Hristos, va spune: „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!*” (Ioan 1,29).

„Și iată, era în Ierusalim un om cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era peste el. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu-L va vedea pe Hristosul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la templu” (Luca 2,25-27).

Cu toate că Sfântul Evanghelist Luca este singurul autor biblic care a relatat evenimentul aducerii Pruncului Iisus la templul din Ierusalim și el nu menționează cu ce se ocupa Simeon, în conștiința Bisericii s-a înrădăcinat opinia că acesta ar fi fost preot.

În privința lui Simeon există o legendă pioasă, pe care o voi prezenta în cele ce urmează.

În anul 333 î.Hr., la Issos, armata lui Alexandru cel Mare a biruit-o pe cea a lui Darius al III-lea, iar tânărul rege macedonean a devenit faraonul Egiptului. Acesta a organizat din punct de vedere administrativ țara, iar în anul 332 î.Hr. a întemeiat orașul Alexandria, care va deveni noua capitală a Egiptului.

Succesorii lui Alexandru cel Mare au întemeiat dinastia ptolemeilor (305-30 î.Hr.), în timpul căreia Alexandria a devenit metropola cea mai bogată și mai importantă a lumii antice. Alături de bogăția arhitectonică și economică a Alexandriei, orașul era considerat centrul cultural al lumii cunoscute. De asemenea, orașul întemeiat de Alexandru Macedon a devenit cel mai important centru comercial din lumea antică, încât foarte mulți evrei au emigrat aici, constituind o comunitate foarte puternică, vorbitoare de limbă greacă, aceasta fiind larg răspândită în fostele teritorii cucerite de Alexandru cel Mare, dar în special în Egipt, unde dinastia conducătoare era formată din greci.

Faraonul Ptolemeu al II-lea (285-246 î.Hr.) a înființat la Alexandria cea mai mare bibliotecă din antichitate.

Întrucât evreii din Egipt nu cunoșteau limba ebraică, în jurul anului 250 î.Hr. bibliotecarul șef din Alexandria l-a rugat pe faraon să organizeze traducerea cărților Vechiului Testament din ebraică în greacă, pentru a avea și ei în bibliotecă faimoasa carte sfântă a evreilor. La pretențiile regelui, la reputația acelei biblioteci și la prețuirea de care se bucura în întreaga lume, nici nu se concepea ca o astfel de carte să lipsească din rafturile ei.

La porunca faraonului, responsabilii bibliotecii au luat legătura cu arhiereul și cu preoții templului din Ierusalim, făcându-le cunoscută intenția lor, iar aceștia au fost de acord, ținând prea bine minte faptul că în anul 332 î.Hr. Alexandru cel Mare capturase în mod pașnic orașul lor. Pentru traducere au fost desemnați șaptezeci de învățați evrei, care cunoșteau bine limba greacă. După ce au ajuns în Egipt, aceștia au fost găzduiți pe o insulă, și fiecăruia dintre ei i s-a repartizat câte un fragment din Vechiul Testament pentru a-l traduce.

Cartea profetului Isaia i-a revenit preotului Simeon. Acesta a început să traducă textul și a ajuns la prorocia: „*Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și-L vor chema cu numele de Emanuel*” (Isaia 7,14), care se referă la zămislirea fără sămânță bărbătească a Fiului lui Dumnezeu de către Sfânta Fecioară Maria. Când a ajuns la acest pasaj, Simeon s-a gândit că o fecioară nu poate rămâne însărcinată și a tradus: „tânăra femeie va lua în pântece”. A doua zi a vrut să-și continue munca de traducere și a constatat că în textul grecesc în loc să scrie „tânăra femeie”, așa cum tradusese el, era scris „fecioara”. A șters „fecioara” și a trecut din nou „tânăra femeie”. Ziua următoare, când s-a uitat la text, a descoperit cu consternare că era scris tot „fecioara va lua în pântece”. A vrut iarăși să traducă după cum gândea el, dar Dumnezeu l-a trimis la el pe arhanghelul Gavriil, care l-a prins de mână și i-a spus că așa este textul corect: „fecioara va lua în pântece” și pentru ca să se

încredințeze de aceasta, nu va muri până când nu Îl va vedea pe Mesia născut dintr-o Fecioară.

Când traducerea Vechiului Testament în limba greacă s-a încheiat a fost numită „Septuaginta”, după numărul traducătorilor.

Cei șaptezeci de învățați evrei s-au întors acasă, și cu trecerea anilor au încetat din viață unul după altul. Simeon îmbătrânise foarte mult, dar nu murea și aștepta împlinirea făgăduinței lui Dumnezeu făcută lui prin înger.

Când Pruncul Iisus a fost adus la templul din Ierusalim pentru a fi închinat Domnului, așa cum cerea tradiția iudaică, bătrânul Simeon a venit și el la templu, din îndemnul lui Dumnezeu. Bătrânul l-a văzut pe Dreptul Iosif, care era înaintat în vârstă și pe Sfânta Fecioară Maria, care era foarte tânără și a înțeles că Pruncul Iisus fusese zămislit fără sămânță bărbătească, așa cum prorocise Isaia.

Sfântul Evanghelist Luca a scris că lui Simeon *„i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu-L va vedea pe Hristosul Domnului”*. Termenul „Χριστός” (Hristos) este traducerea grecească a evreiescului „Mesia”, care înseamnă „Unsul” sau „Cel ce este uns”. La evrei erau unși cu untdelemn sfințit arhieriei, preoții (Ieșire 30,30), profeții (III Regi 19,16) și regii (I Regi 10,1), moment în care aceștia primeau Sfântul Duh, după cum citim că s-a petrecut la ungerea regelui David: *„Samuel a luat cornul cu untdelemn și l-a uns pe David în mijlocul fraților lui, și Duhul Domnului a venit peste el, din ziua aceea și după aceea”* (I Regi 16,13).

„Și când părinții L-au adus înlăuntru pe Pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul legii, Simeon L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: «Acum slobozește în pace pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, că văzură ochii mei mântuirea Ta pe care ai gătit-o înaintea feței

tuturor popoarelor; Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel»” (Luca 2,28-32).

Sfântul Evanghelist Luca îi înfățișează aici pe Dreptul Iosif și pe Sfânta Fecioară Maria drept părinții Pruncului Iisus, fiindcă așa îi considera lumea, însă în prezentarea genealogiei Domnului Hristos el însuși scrie că „*Iisus numai se socotea fiul lui Iosif*” (Luca 3,23) și tot el relatează evenimentul Bunei Vestiri din Nazaret, ceea ce nu lasă loc la interpretări că Pruncul Iisus a fost zămislit fără sămânță bărbătească, prin lucrarea lui Dumnezeu.

De asemenea, Sfântul Evanghelist Matei confirmă și el faptul că Pruncul Iisus nu era fiul Dreptului Iosif, care nu a avut nicio legătură trupească cu Sfânta Fecioară Maria. În cele ce urmează voi reda acest text: „*Fiind Maria logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, ea s-a aflat pe sine având în pânțe de la Duhul Sfânt. Iar Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o dea el în vileag, a vrut s-o lase în ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: «Iosife, fiul lui David, nu te teme s-o iei pe Maria drept femeia ta, fiindcă ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu, Căruia tu Îi vei pune numele Iisus, căci El va mântui pe poporul Său de păcatele lor». Iar acestea toate s-au făcut ca să se îplinească ceea ce s-a spus de Domnul prin profetul care zice: Iată, Fecioara va lua în pânțe și va naște Fiu și-L vor chema cu numele de Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu. Și trezindu-se Iosif din somn, a făcut așa cum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat-o la sine pe logodnica sa” (Matei 1,18-24).*

Sfânta Fecioară Maria trăise în templul din Ierusalim timp de doisprezece ani și plecase de acolo cu aproximativ un an în urmă, încât cunoștea foarte bine locul, slujitorii templului și toate rânduilele acestuia. Este foarte probabil ca preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, să fi fost la templu chiar în ziua aceea.

Când Dreptul Iosif și Sfânta Fecioară Maria au intrat în templu pentru a-L închina pe Pruncul Iisus lui Dumnezeu, nu au apucat să facă cele de cuviință, fiindcă imediat i-a întâmpinat Simeon, care a luat Pruncul în brațele sale slăbite de bătrânețe, L-a binecuvântat pe Dumnezeu și a mărturisit că acum se poate stinge din viață în pace, pentru că L-a văzut pe Mântuitorul lumii, după cum îi făgăduise Dumnezeu printr-un înger.

În faptul că Simeon l-a binecuvântat pe Dumnezeu avem argumentul că el era preot. Sfântul Apostol Pavel a scris că „*nu-i nicio îndoială că cel mai mic ia binecuvântare de la cel mai mare*” (Evrei 7,7), însă cu toate acestea, nu este un fapt neobișnuit ca preoții să Îl binecuvinteze pe Dumnezeu, din moment ce numeroase slujbe din Biserica noastră încep cu cuvintele: „Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor”.

Bineînțeles că preotul nu Îl binecuvintează pe Dumnezeu cu puterea mâinii lui create din lut, ci prin harul lui Dumnezeu pe care l-a primit când a fost hirotonit preot.

Simeon Îi cere lui Dumnezeu să fie slobozit din această viață nu doar pentru că era ostenit de anii mulți care îl împovărau, ci și pentru că era împlinit și împăcat fiindcă promisiunea făcută lui fusese împlinită. Din cântările sărbătorii de astăzi aflăm că el urma să coboare cu sufletul la iad pentru a le vesti celor de acolo că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat.

În imnul rostit de bătrânul Simeon, acesta a făcut o profeție legată de faptul că deși Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat între evrei, El a venit ca lumină pentru toate neamurile pământului, după cum va afirma și Domnul Hristos mai târziu: „*Eu sunt Lumina lumii; cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieții*” (Ioan 8,12).

„*Iar tatăl și mama Sa se mirau de cele ce se grăiau despre Prunc*” (Luca 2,33).

Sfântul Evanghelist Luca îl numește pe Dreptul Iosif tatăl Pruncului Iisus, însă am explicat mai sus care era realitatea.

„Și i-a binecuvântat Simeon și i-a zis Mariei, mama Sa: *«Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și spre semn de împotrivire, și chiar prin sufletul tău va trece sabie, pentru ca gândurile din multe inimi să se descopere»*” (Luca 2,34-35).

După ce L-a binecuvântat pe Dumnezeu și L-a rugat să-l slobozească din această viață, Simeon i-a binecuvântat pe Prunc, pe Maica Lui și pe Dreptul Iosif și, adresându-se Sfintei Fecioare Maria, a mai făcut încă două profeții. Prima se referă la faptul că în timpul activității Sale publice între evrei, Mântuitorul va întâmpina multe împotriviri și numeroși dintre opozanți își vor pierde sufletele, din cauză că Îl vor respinge și vor cere chiar răstignirea Lui, în timp ce mulți dintre ei, care Îi vor accepta învățătura și Îi vor împlini poruncile, vor ajunge la sfințenie, după cum va afirma și Domnul Hristos mai târziu că „mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi” (Matei 19,30).

Împotrivirile despre care vorbește aici preotul Simeon nu s-au încheiat odată cu activitatea publică a Domnului Hristos, ci vor continua până la sfârșitul lumii, după cum le-a spus Mântuitorul Sfinților Săi Apostoli și tuturor celor ce vor crede în El: „Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Dar pe toate acestea vi le vor face din pricina numelui Meu, pentru că ei nu-L cunosc pe Cel ce M-a trimis. De n-aș fi venit și nu le-aș fi grăit, păcat n-ar avea; dar acum ei nu au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor” (Ioan 15,20-22).

Cea de-a doua prorocie făcută de bătrânul Simeon este legată de prima, doar că este privită din altă perspectivă.

Doar Sfânta Fecioară Maria ar putea descrie bucuria și responsabilitatea pe care le-a simțit când i s-a binevestit de către arhanghelul Gavriil că Îl va naște pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, și tot numai ea ar putea zugrăvi suferințele de neimaginat pe care le-a îndurat atunci când și-a văzut Fiul, pe Mesia, prigonit, hulit, batjocorit și chiar omorât.

Sabia de care vorbește Simeon reprezintă tocmai chinurile răbdade de Maica Domnului, provocate de răutatea care clocotea în inimile unor oameni, pe care au vădit-o fără sfială, începând cu locuitorii din Betleem, care nu au avut milă față de ea pe când era gata să nască, neprimind-o în nicio casă, încât a fost nevoită să-L aducă pe Fiul lui Dumnezeu în această lume într-o peșteră și culminând cu condamnarea la moartea și răstignirea Fiului ei.

„Acolo era și Ana, prorocița, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așer; ajunsă la adânci bătrânețe și care trăise cu bărbatul ei șapte ani după fecioria ei. Ea era văduvă, în vârstă de optzeci și patru de ani, și nu se depărta de templu, slujind noaptea și ziua în post și rugăciuni. Și venind și ea în chiar ceasul acela, Îi mulțumea lui Dumnezeu și le grăia despre Prunc tuturor celor ce așteptau mântuire în Ierusalim” (Luca 2,36-38).

Primul lucru pe care îl constatăm la această femeie văduvă este că ea purta același nume ca și mama Sfintei Fecioare Maria.

În Vechiul Testament au existat numeroși profeți, dar și prorocițe, precum Miriam, sora lui Moise și Aaron (Ieșire 15,20), Debora, soția lui Lapidot (Judecători 4,4), Hulda, soția lui Șalum (IV Regi 22,14) și Noadia (Neemia 6,14). Ana era și ea prorociță.

Această femeie greu încercată, evlavioasă, postitoare, rugătoare și nelipsită de la slujbele și activitățile templului cu siguranță că trebuie să o fi cunoscut pe Sfânta Fecioară Maria.

Spre deosebire de Simeon, care venise la templu din îndemnul Sfântului Duh, Ana nu se îndepărta de cel mai sfânt

loc al evreilor. Văzând-o pe Sfânta Fecioară Maria, despre care știa că și-a închinat întreaga viață lui Dumnezeu, pe Dreptul Iosif, care se logodise cu aceasta pentru a-i fi sprijin, dar și pe Pruncul Iisus, și auzind cele afirmate de Simeon, prorocița Îi dădea slavă lui Dumnezeu pentru că a învrednicit-o să-L vadă pe Mântuitorul lumii, împărtășind locuitorilor Ierusalimului bucuria ei.

Gestul lui Simeon și al Anei de a-L face cunoscut celor de față pe Mesia cel așteptat va fi repetat peste treizeci de ani de către Sfântul Ioan Botezătorul, pe malul râului Iordan.

„Și când au săvârșit toate cele după legea Domnului, s-au întors în Galileea, în cetatea lor Nazaret” (Luca 2,39).

Dreptul Iosif și Maica Domnului L-au închinat pe Pruncul Iisus lui Dumnezeu după toată rânduiala, apoi s-au întors în Nazaret.

Întâmpinarea Domnului este una dintre cele mai vechi sărbători creștine, existând cuvântări rostite cu acest prilej de către unii episcopi din veacurile al IV-lea și al V-lea, precum: Sfântul Metodie al Patarelor, Sfântul Chiril al Ierusalimului, Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Amfilohie de Iconium, Sfântul Grigorie de Nyssa și Sfântul Ioan Gură de Aur.

Pelerina Egeria, o aristocrată de origine spaniolă, rudă a împăratului bizantin Teodosie cel Mare, consemna în jurnalul ei de călătorie prin Țara Sfântă, între anii 381-384, că Întâmpinarea Domnului era prăznuită la Ierusalim în ziua de 14 februarie, datorită serbării Crăciunului odată cu Boboteaza, în 6 ianuarie.

Acest praznic a fost introdus în Apusul Europei în anul 494, de către papa Gelasius I, înlocuind sărbătoarea păgână închinată zeului Faunus Lupercus (Lupercaliile).

În anul 526, la sfârșitul lunii mai, în Antiohia Siriei s-a produs un cutremur devastator, urmat de un incendiu, care a distrus majoritatea clădirilor rămase în picioare după seism. Se estimează că celor două dezastre le-au căzut victime între 250.000

și 300.000 de oameni, printre care s-a numărat și Eufrasie, patriarhul Antiohiei.

Replici ale acestui cutremur au existat timp de 18 luni.

În acele vremuri tulburi, unui om cu viață sfântă i s-a descoperit ca sărbătoarea Întâmpinării Domnului să fie prăznuită cu mai mult fast, ceea ce s-a și întâmplat.

În anul 541, în Imperiul Bizantin a izbucnit o epidemie teribilă de ciumă, care a provocat în jur de 100 de milioane de victime.

În această situație, împăratul Iustinian cel Mare și patriarhul Mina al Constantinopolului au rânduit o perioadă de post și rugăciune în întreg imperiul, iar de sărbătoarea Întâmpinării Domnului, prin orașe și sate, au organizat procesiuni, în care s-au citit rugăciuni pentru izbăvirea de rele, iar ciuma a încetat. În semn de recunoștință, începând din anul 542, sărbătoarea a fost prăznuită într-un mod mai solemn, fiind generalizată pe întreg teritoriul imperiului.

Întrucât Nașterea Domnului a început să fie sărbătorită în ziua de 25 decembrie, împăratul Iustinian cel Mare a mutat data prăznuirii Întâmpinării Domnului în 2 februarie, la 40 de zile după Crăciun.

Să-i avem ca și modele pe preotul Simeon și pe prorocița Ana, împlinind poruncile lui Dumnezeu și să ne rugăm Domnului Hristos și Maicii Sale Preacurate, pentru a ne învrednici să ajungem alături de ei în Împărăția cerurilor.

Amin

Buna Vestire¹

(25 martie)

**Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop și
Mitropolit Andrei, Înaltpreasfinția Voastră,
Preasfințiile Voastre, Preacuvioși și Preacucernici
Părinți, distinse oficialități, iubiți credincioși,**

Înțeleptul Solomon, din Vechiul Testament, a scris într-una din cărțile sale numite Ecclesiast: „*Ceea ce a mai fost, aceea va mai fi, și ceea ce s-a întâmplat se va mai petrece, căci nu este nimic nou sub soare*” (Ecclesiast 1,9). Aceste cuvinte au fost valabile până în ziua de astăzi, a Bunei Vestiri, când s-a întâmplat ceva cu totul deosebit și cursul întregii istorii s-a schimbat, fiindcă Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om, Creatorul S-a unit cu creatura și eternitatea cu cele trecătoare, în Persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Dacă cel mai înțelept om din Vechiul Testament a făcut afirmația cu care mi-am început cuvântarea, alt om foarte elevat, și anume Sfântul Luca, a consemnat în Evanghelia scrisă de el evenimentul Bunei Vestiri, el fiind singurul autor biblic care a făcut acest lucru. Cele două cărți scrise de Sfântul Luca: Evanghelia și Faptele Apostolilor, ambele redactate în limba greacă, sunt opera unui om foarte instruit, cu o bogată cultură generală și înzestrat cu arta de a scrie frumos, într-o limbă literară pe care nu o egalează niciun alt autor al Noului Testament.

¹ Cuvânt rostit, în sinteză, în ziua de 25 martie 2019 în catedrala din Cluj-Napoca.

Consider că merită menționat faptul că Sfântul Luca nu era evreu. El s-a născut într-o familie păgână din Antiohia Siriei, iar în vremea copilăriei și a tinereții sale în orașul său natal se găseau cele mai renumite școli din Asia, care dădeau profesori iscusiți în toate artele și științele. Luca a studiat filosofia, arta și medicina. După ce și-a încheiat cu succes studiile în Antiohia Siriei, viitorul evanghelist și-a perfecționat cunoștințele în Grecia și în Egipt.

Tânărul medic a călătorit la Ierusalim, unde s-a convertit la iudaism, iar după ce l-a cunoscut pe Domnul Hristos a devenit unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Acestuia.

Faptul că dintre toți evangheliștii numai Sfântul Luca menționează discuția dintre Sfânta Fecioară Maria și arhanghelul Gavriil, la Bunavestire, precum și vizita acesteia la Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, reprezintă o dovadă incontestabilă că Maica Domnului i-a relatat cele două evenimente.

În cele ce urmează voi prezenta câteva date din copilăria și adolescența Sfintei Fecioare Maria și voi vorbi, mai pe larg, despre mărețul eveniment al Bunei Vestiri, care a avut loc într-o căsuță smerită din Nazaretul Galileii.

Ioachim și Ana, doi oameni cu viață curată, nu puteau avea copii, deși erau deja înaintați în vârstă, de aceea I-au făgăduit lui Dumnezeu că dacă îi va binecuvânta cu un urmaș îl vor închina Lui, iar Acesta le-a împlinit dorința. Astfel, după ce Sfânta Fecioară Maria s-a născut, părinții ei au crescut-o până la vârsta de trei ani, apoi au dus-o la templul din Ierusalim, pentru a primi o educație aleasă, alături de alte fete închinat lui Dumnezeu.

Cu siguranță că Sfânta Fecioară Maria a fost încredințată de părinții ei preotului Zaharia, cu care erau rude, iar acesta i-a purtat de grijă cât timp a stat la templu.

Conform tradiției iudaice, fetele aveau dreptul să stea la templul din Ierusalim până la vârsta de 15 ani. Astfel, după doisprezece ani petrecuți în cel mai sfânt loc al evreilor, Sfânta Fecioară Maria nu mai putea rămâne aici, dar pentru că ea fusese făgăduită de părinții ei lui Dumnezeu și nici ea nu dorea să-și întemeieze o familie, iar preoții știau acest lucru, aceștia s-au rugat lui Dumnezeu să-i lumineze ce să facă. La îndemnul Domnului, preoții au ales doisprezece bărbați din seminția lui David, cu viață curată, le-au luat toiegele și le-au pus peste noapte în Sfânta Sfintelor, rugându-se lui Dumnezeu să le arate pe cine îl alege El să aibă grijă de Sfânta Fecioară Maria. A doua zi dimineată au constatat că toiagul lui Iosif, un om bătrân cu viață sfântă, înverzise, iar deasupra lui era așezat un porumbel alb. Înțelegând că acesta este semnul lui Dumnezeu, Sfânta Fecioară Maria s-a logodit cu dreptul Iosif, pentru a-și putea dedica în întregime viața lui Dumnezeu, trăind în curăție, iar cei doi s-au mutat în Nazaret.

Din moment ce am menționat numele dreptului Iosif, mă simt dator să vorbesc și despre „frații” Domnului Hristos, care sunt pomeniți de mai multe ori în paginile Noului Testament, pentru că, prin lucrarea vrăjmașului, unii necunoscători, rătăciți de la adevăr sau rău intenționați interpretează greșit cuvintele Sfintei Scripturi, negând pururea fecioria Maicii Domnului, iar prin aceasta tăgăduiesc fundamentul învățăturii de credință a Bisericii noastre.

Pururea fecioria Maicii Domnului, sau faptul că aceasta a fost fecioară înainte de a-L naște pe Pruncul Iisus, în timpul nașterii, precum și după aceea, a fost profetită încă din Vechiul Testament.

Astfel, prorocul Isaia a scris în acest sens: „*Iată, Fecioara va purta în pântece și va naște fiu și-L vor chema cu numele de Emanuel*” (Isaia 7,14). Despre pururea fecioria Maicii Domnului

citim în cartea profetului Iezechiel: „*Ușa aceasta va fi încuiată; ea nu se va deschide și nimeni nu va trece prin ea, căci Domnul Dumnezeu lui Israel va intra prin ea, și ea va fi încuiată*” (Iezechiel 44,2).

Cea mai elocventă mărturie a fecioriei Maicii Domnului, pe când avea în pântece, o găsim la Sfântul Evanghelist Matei, care a scris: „*Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Fiind Maria, mama Sa, logodită cu Iosif, fără să fi fost ei mai înainte împreună, s-a aflat pe sine având în pântece de la Duhul Sfânt. Iar Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o dea în vileag, a vrut s-o lase pe ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: «Iosife, fiul lui David, nu te teme s-o iei pe Maria, logodnica ta, fiindcă ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu, Căruia tu îi vei pune numele Iisus, căci El va mântui pe poporul Său de păcatele lor». Iar acestea toate s-au făcut ca să se îplinească ceea ce s-a spus de Domnul prin profetul care zice: «Iată, Fecioara va purta în pântece și va naște Fiu și-L vor chema cu numele de Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu». Și trezindu-se Iosif din somn, a făcut așa cum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat-o la sine pe logodnica sa” (Matei 1,18-24).*

Faptul că Maica Domnului a fost fecioară înainte de a-L naște pe Pruncul Iisus, în timpul nașterii, precum și după aceea, este înfățișat în toate icoanele care o reprezintă pe Pururea Fecioara Maria prin cele trei stele: de deasupra frunții și de pe cei doi umeri.

Dacă Maica Domnului ar mai fi avut și alți copii în afară de Pruncul Iisus ea ar fi fost o femeie ca oricare alta, iar prin aceasta ar fi negată dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos, însă Sfântul Apostol Pavel a scris că „*întru El locuiește trupește toată deplinătatea dumnezeirii*” (Coloseni 2,9).

Dacă Domnul Hristos nu ar fi fost Fiul lui Dumnezeu nu ar fi putut învia din morți, motiv pentru care tot Apostolul neamurilor a afirmat: *„Dacă Hristos n-a înviat, atunci zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră, voi sunteți încă în păcatele voastre”* (I Corinteni 15,14 și 17).

De asemenea, dacă Domnul Hristos nu ar fi fost Fiul lui Dumnezeu, nu ne putea răscumpăra din robia diavolului, însă Sfântul Apostol Petru a mărturisit că *„întru nimeni altul nu este mântuirea, căci sub cer nu este dat între oameni niciun alt nume întru care noi trebuie să ne mântuim”* (Faptele Apostolilor 4,12).

Să revenim acum la „frații Domnului”. În privința acestora există două variante. Pe de o parte, este posibil ca, în tinerețe, dreptul Iosif să fi fost căsătorit și să fi avut copii. După ce a rămas văduv și s-a logodit cu Sfânta Fecioară Maria, iar aceasta l-a născut pe Pruncul Iisus, fiii lui Iosif au devenit în ochii vecinilor și a cunoștințelor „frații Domnului”.

Pe de altă parte, în mentalitatea iudaică din vechime, termenul de frate sau soră avea o sferă semantică mult mai largă decât în zilele noastre. Astfel, în Cartea Facerii citim că *„lui Terah i s-au născut Avraam, Nahor și Haran, iar Haran i-a dat naștere lui Lot”* (Facere 11,27), deci Avraam era unchiul lui Lot. Cu toate acestea, patriarhul Avraam îi spune nepotului său Lot: *„Să nu fie sfadă între mine și tine, între păstorii mei și păstorii tăi, căci suntem frați”* (Facere 13,8).

Alt pasaj din Vechiul Testament menționează faptul că *„Eleazar a murit fără să fi avut fii, ci numai fiice, pe care le-au luat de soții fiii lui Chiș, frații lor”* (I Paralipomena 23,22). Din moment ce Eleazar nu a avut copii de parte bărbătească, iar Chiș era fratele său (cf. I Paralipomena 23,21), este foarte limpede că cei care s-au căsătorit cu fiicele lui Eleazar nu erau frații acestora, ci verișorii lor.

În aceeași carte a Vechiului Testament din care am citat mai sus este menționat faptul că atunci când regele David a transportat

chivotul legii la Ierusalim „*a chemat pe căpetenia Uriel și pe frații lui, o sută douăzeci și pe căpetenia Asaia și pe frații lui, două sute douăzeci de oameni*” (I Paralipomena 15,5-6), ori este clar pentru toată lumea că nu a existat vreodată pe fața pământului o pereche de oameni care să fi putut avea atât de mulți copii.

De asemenea, despre Sfânta Fecioară Maria știm prea bine că era singură la părinți, fiind născută pe când aceștia erau deja în vârstă, dar cu toate acestea în Evanghelia scrisă de Sfântul Ioan, singurul dintre Apostolii Domnului Hristos care a fost de față la răstignirea Acestuia, citim că „*lângă crucea lui Iisus stăteau mama Sa și sora mamei Sale, Maria lui Cleopa*” (Ioan 19,25).

Înainte de a lămuri cine a fost Maria lui Cleopa, vreau să vorbim despre o chestiune de logică: Câți părinți credeți că dacă ar avea două fiice le-ar pune la amândouă același nume?

După cum despre Pruncul Iisus citim că „*se presupunea a fi fiul lui Iosif*” (Luca 3,23), în realitate El fiind Fiul lui Dumnezeu întrupat, tot așa, Maria lui Cleopa numai se socotea a fi cumnata Maicii Domnului, de vreme ce aceasta nu era căsătorită, ci doar logodită cu dreptul Iosif. Dar chiar dacă Maria lui Cleopa ar fi fost cumnata Sfintei Fecioare Maria, vedem că Sfântul Evanghelist Ioan folosește pentru ea denumirea de soră a Maicii Domnului.

Cine era de fapt Maria lui Cleopa? Un lucru este cert, aceasta era soția lui Cleopa, cel care a călătorit împreună cu Luca spre Emaus, iar pe cale li S-a alăturat Domnul Hristos cel înviat, fără ca aceștia să Îl recunoască, decât după frângerea pâinii.

Despre relația de rudenie a Mariei lui Cleopa cu Maica Domnului există două ipoteze diferite, fie Cleopa era fratele dreptului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, ceea ce o făcea pe soția lui, în ochii lumii, cumnata Maicii Domnului, fie Maria lui Cleopa era ea însăși sora dreptului Iosif, ceea ce însemna exact același lucru, cele două Marii fiind socotite cumnate.

Sfântul Apostol Pavel îl pomenește pe Iacov, fratele Domnului (Galateni 1,19), despre care citim în Sfintele Evanghelii (Matei 27,56 și Marcu 15,40) că era fiul lui Cleopa și al Mariei, deci era socotit verișor al Domnului Hristos.

Astfel, înțelegem că la iudeii din vechime termenul de frate putea însemna și unchi, nepot, cumnat și verișor, încât „frații” Domnului Hristos despre care se vorbește în paginile Noului Testament nu erau fiii Maicii Domnului, în consecință nici frați de sânge ai Mântuitorului.

Capitolul I al Evangheliei după Luca relatează patru evenimente: arhanghelul Gavriil îi vestește preotului Zaharia, în templul din Ierusalim, că soția acestuia, Elisabeta, care era stearpă, îl va zămisli și îl va naște pe Sfântul Ioan Botezătorul, Buna Vestire, întâlnirea dintre Sfânta Fecioară Maria și Elisabeta, precum și nașterea Sfântului Ioan Botezătorul.

Noi vom face însă un popas duhovnicesc doar asupra relatării Bunei Vestiri, pe care o sărbătorim astăzi.

Pasajul evanghelic la care mă refer începe cu cuvintele: „*În a șasea lună, îngerul Gavriil a fost trimis de Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria*” (Luca 1,26-27).

Cuvintele „în a șasea lună” indică faptul că arhanghelul Gavriil i s-a arătat Sfintei Fecioare Maria la o jumătate de an după ce Elisabeta l-a zămislit pe Sfântul Ioan Botezătorul, iar acest amănunt este mărturisit chiar de înger, câteva versete mai jos, când îi spune Sfintei Fecioare Maria: „*Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă*” (Luca 1,36).

Îngerii sunt slujitori și mesageri ai lui Dumnezeu, pe care Îl anunță, Îl reprezintă și Îl comunică oamenilor, fiind împărțiți în nouă cete. Îngerul Gavriil face parte din tagma arhanghelilor.

În cer, îngerii nu au nevoie să fie diferențiați prin nume, pentru că acolo, din cauza vederii lui Dumnezeu, fiecare dintre ei se bucură de o perfectă cunoaștere, dar, pentru noi, cei de pe pământ, ei iau nume care se potrivesc misiunii lor, iar acestea sunt întotdeauna legate de numele lui Dumnezeu, fiindcă orice denumire a puterilor cerești exprimă proprietatea dumnezeiască în fiecare dintre ele.

Vechiul Testament a fost scris în ebraică. În această limbă Dumnezeu este numit Elohim, sau prescurtat El, de aceea în numele îngerilor prezentați în Sfânta Scriptură este inclusă particula „El”, pentru a lega misiunea acestora pe pământ de numele lui Dumnezeu.

Gavriil (Gabriel în ebraică) se traduce prin „Bărbat este Dumnezeu” sau „Dumnezeu este puterea mea”.

În urmă cu două mii de ani, Galileea, unde a fost trimis arhanghelul Gavriil, era una dintre cele șapte provincii ale Țării Sfinte, alături de Decapole, Idumeea, Iudeea, Perea, Samaria și Trahonitida.

În limba ebraică „Galileea” înseamnă „Ținutul neamurilor”, fiind menționată chiar și în Sfânta Scriptură sub numele de „*Galileea neamurilor*” (Matei 4,15). Evreii se numeau doar pe ei popor, fiind poporul ales al lui Dumnezeu, în timp ce tuturor celorlalte noroade le spuneau neamuri. Întrucât această zonă era locuită de numeroși păgâni, fiii lui Israel de aici au fost influențați de aceștia și au slăbit în credința cea adevărată, ori chiar este posibil să fi adoptat anumite obiceiuri păgâne.

De lipsa credinței galileenilor S-a lovit și Domnul Hristos în timpul activității Sale publice, după cum citim în Evanghelia de la Marcu: „*Isus a venit în patria Sa, iar ucenicii au mers după El. Și n-a putut să facă acolo nicio minune, decât că Și-a pus mâinile pe câțiva bolnavi și i-a vindecat. Și Se mira de necredința lor*” (Marcu 6,1 și 5-6). Din acest text evanghelic înțelegem că

Domnul Hristos nu a putut săvârși minuni în Galileea, cu acel prilej, din cauza lipsei credinței locuitorilor de acolo, pentru că, de obicei, când era rugat să tămăduiască o persoană, Mântuitorul îl întreba pe cel care dorea să ia vindecare: „*Crezi tu că pot să fac Eu aceasta?*” (Matei 9,28) sau pur și simplu constata credința persoanei respective, căreia îi spunea: „*Credința ta te-a mântuit; mergi în pace!*” (Luca 8,48).

De asemenea, în această zonă a Țării Sfinte nu s-a născut niciodată vreun proroc. Din acest motiv, când la sărbătoarea Corturilor din Ierusalim numeroși evrei ziceau despre Mântuitorul: „*«Într-adevăr, Acesta este Prorocul!»*». Iar alții ziceau: „*Acesta este Hristosul!*». Iar alții ziceau: „*Oare din Galileea va să vină Hristos?*»” (Ioan 7,40-41), arhieriei și fariseii i-au zis lui Nicodim, care l-a luat apărarea Domnului Hristos: „*Cercetează și vezi că din Galileea nu s-a ridicat proroc*” (Ioan 7,52).

Chiar dacă în Galileea nu s-a născut niciun profet, iar Pruncul Iisus a venit pe lume în Betleemul Iudeii datorită recensământului efectuat la porunca împăratului Octavian Augustus, Domnul Hristos a copilărit și și-a petrecut primii ani ai tinereții în Galileea și toți Sfinții Săi Apostoli au fost galileeni.

Nazaret este un oraș din Galileea, în care au locuit Maica Domnului și dreptul Iosif după ce s-au logodit.

Iosif se trăgea din regele David, după cum atestă cele două linii genealogice ale Domnului Hristos din Sfânta Scriptură (Matei 1,1-17 și Luca 3,23-38).

Cel mai frecvent nume pe care îl poartă femeile din Țara Sfântă, până în zilele noastre, este cel de Maria. Cu toate că în limba ebraică acesta se regăsește sub formele de „Miriam” sau „Mariam”, întrucât Noul Testament a fost scris în limba greacă, Sfânta Fecioară Maria a fost numită întotdeauna cu forma grecizată a numelui ei, care are mai multe semnificații și o istorie foarte veche. Cea dintâi femeie din Sfânta Scriptură care a purtat

acest nume, în formă ebraică, a fost Mariam, sora lui Moise, care era prorociță (Ieșire 15,20).

Întrucât Sfânta Fecioară Maria este cea mai înaltă femeie din punct de vedere duhovnicesc și moral care a trăit vreodată pe fața întregului pământ, Dumnezeu Și-a ales-o de mireasă și de Maică a Fiului Său. Astăzi ea este mireasă a Celui Preaînalt și Maică a Domnului va fi începând de la Crăciun.

„Și intrând îngerul la Fecioara Maria, i-a zis: «Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!». Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: «Ce fel de închinare poate să fie aceasta?»» (Luca 1,28-29).

Sfânta Fecioară Maria nu a rămas uimită de faptul că a văzut un înger, ci de cuvintele lui. În perioada petrecută la templul din Ierusalim ea era mereu vizitată de soli ai lui Dumnezeu. Conform tradiției bisericești, Sfânta Fecioară Maria a fost singura fată de la templu care a viețuit în Sfânta Sfintelor, unde era hrănită de îngeri.

„Și îngerul i-a zis: «Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei zămisli în pântece și vei naște Fiu și numele Lui îl vei chema Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit»» (Luca 1,30-33).

Arhanghelul nu a făcut un elogiu al faptelor Sfintei Fecioare Maria, care justificau pe deplin vizita lui la ea, ci după ce i-a spus că se bucură de apreciere în ochii lui Dumnezeu, i-a transmis hotărârea Acestuia ca Fiul Lui să se întrupeze din pântecele ei preacurat și ce nume să poarte.

Întrucât Sfânta Fecioară Maria, ca și logodnicul ei, se trăgea din regele David, cel mai prețuit monarh evreu, îngerul îi spune Fecioarei că Fiul născut din ea va fi un Cărmuitor, asemenea ilustrului său înaintaș.

Despre faptul că Mântuitorul lumii va fi din casa lui David avem o prorocie în Vechiul Testament: „*Iată, vin zile, zice Domnul, când îi voi ridica lui David o Odraslă dreaptă; un Rege va domni și va înțelege și va face judecată și dreptate pe pământ*” (Ieremia 23,5).

Iacov, al cărui nume a fost schimbat de Dumnezeu Însuși în Israel (Facere 32,28), prin cei doisprezece fii ai săi a devenit întemeietorul celor douăsprezece seminții ale lui Israel.

„Casa lui Iacov” despre care vorbește Sfântul Arhangel Gavriil este Biserica, trupul tainic al Domnului Hristos „*și El este Capul trupului, al Bisericii*” (Coloseni 1,18).

Trupul tainic al Mântuitorului este compus din două părți: Biserica luptătoare, pe care o formăm noi, cei de pe pământ, care suntem încă în luptă cu ispitele vrăjmașului și Biserica triumfătoare, din cer, a celor care au biruit uneltirile diavolului. La aceasta din urmă s-a referit îngerul când i-a spus Sfintei Fecioare Maria că împărăția Celui care Se va naște din ea nu va avea sfârșit.

„*Și a zis Maria către înger: «Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?»*” (Luca 1,34).

Întrebarea Sfintei Fecioare Maria este perfect justificată, pentru că fără sămânță bărbătească nicio femeie nu poate zămisi și naște, iar pe deasupra, ea era fecioară.

Din dialogul îngerului cu Fecioara constatăm că arhangelul Gavriil nu i-a zis: „acum vei zămisi”, ci i-a spus doar că va lua în pânțe, folosind un viitor. Fecioara Maria era logodită cu dreptul Iosif și s-ar fi putut căsători cu el și să aibă copii, însă ea nu dorea acest lucru, ci voia să trăiască în curăție. Tocmai din acest motiv Sfânta Fecioară Maria nu s-a măritat cu cineva apropiat de vârsta ei ci s-a logodit cu Iosif, un bărbat în etate, pentru a-și închina în acest fel întreaga viață lui Dumnezeu. Aceasta s-a întâmplat pentru că la evrei nu exista monahismul și o femeie necăsătorită ar fi fost ceva inedit în ochii semenilor.

În același timp, dacă după plecarea de la templul din Ierusalim Sfânta Fecioară Maria ar fi trăit singură, undeva în Țara Sfântă, ea nu și-ar fi putut petrece tot timpul în rugăciune și alte fapte bune, pentru că ar fi trebuit să muncească ceva ca să se poată întreține, iar în urmă cu două mii de ani ziua de lucru era de dimineța până seara, nu opt ore, cum este în zilele noastre. De asemenea, fiind tânără, frumoasă, pură, inteligentă și bine educată ar fi fost asaltată de cereri în căsătorie, care nu ar fi făcut altceva decât să o inoportuneze, de aceea pentru ea logodna cu dreptul Iosif a fost soluția ideală.

Sfânta Fecioară Maria se învățase cu rugăciunea neîncetată în anii petrecuți la templul din Ierusalim și ajunsese la o înălțime duhovnicească atât de mare, încât cugetarea ei era mai presus de cea a îngerilor, motiv pentru care într-una dintre rugăciunile Bisericii spunem că ea este „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii”, ori de vreme ce „îngerii lui Dumnezeu în cer nici nu se însoară, nici nu se mărită” (Matei 22,30), cu atât mai mult Sfânta Fecioară Maria nu a avut vreodată gânduri de căsătorie.

Prorocul Isaia a scris: „Așa zice Domnul: gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre, nici căile Mele precum căile voastre. Ci pe cât e de departe cerul de pământ, într-atât e de departe calea Mea de căile voastre și cugetele voastre de cugetul Meu” (Isaia 55,8-9). Exact așa s-a întâmplat și cu Sfânta Fecioară Maria, care nu s-a gândit niciodată să se căsătorească și să devină mamă, însă Dumnezeu, datorită sfințeniei vieții ei, a hotărât altfel, și anume ca din pântecele ei cel preacurat să se întrupeze Fiul Său.

„Și răspunzând îngerul, i-a zis: «Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema»” (Luca 1,35).

Prin aceste cuvinte arhanghelul Gavriil a lămurit-o pe Sfânta Fecioară Maria că nu trebuie să-și încalce propria voință și făgăduința făcută lui Dumnezeu de a trăi în curăție, pentru că ea va zămisli și va deveni Maică prin lucrarea lui Dumnezeu, nu în mod firesc, după rânduiala omenească.

În toate acțiunile exterioare ale Sfintei Treimi este prezentă fiecare dintre cele trei persoane dumnezeiești, pentru că întotdeauna Dumnezeu Tatăl lucrează prin Fiul, în Duhul Sfânt. La fel s-a petrecut și la Buna Vestire, când puterea lui Dumnezeu Tatăl a umbrit-o pe Sfânta Fecioară Maria, Sfântul Duh s-a pogorât peste ea, iar Fiul lui Dumnezeu s-a zămislit în pântecul ei, după cum glăsuiește troparul Bunei Vestiri: „Fiul lui Dumnezeu, fiu Fecioarei se face, și Gavriil harul îl binevestește”.

Fără ca Sfânta Fecioară Maria să fi cerut, îngerul îi prezintă un exemplu al puterii lui Dumnezeu legat de zămislire, zicându-i: *„Iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință”* (Luca 1,36-37).

Deși Elisabeta s-a bucurat enorm de faptul că l-a zămislit pe Sfântul Ioan Botezătorul, socotind că prin aceasta Dumnezeu a ridicat ocară de deasupra ei (Luca 1,25), întrucât era în vârstă la momentul respectiv, *„s-a tăinuit vreme de cinci luni”* (Luca 1, 24), încât nici măcar rudele ei, printre care se număra și Sfânta Fecioară Maria, nu știau nimic despre acest fapt.

Din cuvintele arhanghelului Gavriil aflăm că Sfânta Fecioară Maria și Elisabeta erau neamuri, ceea ce înseamnă că Domnul Hristos, la rândul Lui, era rudă cu Sfântul Ioan Botezătorul.

„Iar Maria a zis: «Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!». Și îngerul a plecat de la ea” (Luca 1,38).

Dialogul dintre arhanghelul Gavriil și Sfânta Fecioară Maria s-a încheiat prin acceptarea de către tânăra din Nazaret

a vocii lui Dumnezeu transmisă ei de către înger. Prin răspunsul Sfintei Fecioare Maria întreaga umanitate și-a exprimat dorința de mântuire și a consimțit la întruparea Fiului lui Dumnezeu. Acesta a fost momentul zămislirii, pentru că Dumnezeu nu se întrupa fără acordul Mariei.

După ce și-a îndeplinit misiunea încredințată lui, arhanghelul s-a întors în rândul cetei sale îngerești din împărăția cerurilor, ori a plecat în altă parte, unde l-a trimis Dumnezeu, însă nu a lăsat-o singură pe Sfânta Fecioară Maria, fiindcă ea Îl avea de acum în pânțe pe Fiul lui Dumnezeu, făcut și fiul ei.

Unii răătăciți de la credința cea adevărată pretind că Maica Domnului nu este Născătoare de Dumnezeu. Astfel de oameni pornesc de la raționamentul că Sfânta Fecioară Maria L-a născut pe Domnul nostru Iisus Hristos ca om, iar nu ca Dumnezeu. Întrucât Fiul lui Dumnezeu, cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, S-a născut ca Dumnezeu din veci, din Tatăl, iar ca om s-a născut la plinirea vremii, din Sfânta Fecioară Maria, Maica Domnului nu poate fi numită Născătoare de Dumnezeu. Ținând cont și de faptul că omul nu-L poate naște pe Dumnezeu, în niciun caz Sfânta Fecioară Maria nu este și nu poate fi numită Născătoare de Dumnezeu.

Voi lămuri cum stau lucrurile în această privință din punct de vedere logic, fără a apela la credință. Natura nu are existență proprie, ci apare mereu personalizată. Așadar natura nu există decât prin persoane și fiecare persoană își posedă natura pe deplin. Fiecare dintre persoanele Sfintei Treimi deține deplinătatea naturii dumnezeiești, așa cum fiecare persoană umană posedă plinătatea naturii umane. Natura este aceeași la toți oamenii, însă persoanele sunt nenumărate, fiecare dintre ele fiind unică și de neînlocuit. La întrupare, Fiul lui Dumnezeu Și-a asumat în persoana Lui, alături de firea dumnezeiască, natura omenească luată din Sfânta Fecioară Maria, iar El S-a născut din Preacurata ca persoană, iar

nu ca natură, pentru că întotdeauna natura este concretizată în ipostas. Sfânta Fecioară Maria a născut deci persoana lui Iisus Hristos, care cuprinde cele două firi: dumnezeiască și omenească, iar nu firea Lui omenească, astfel încât pe bună dreptate ea este și poate fi numită Născătoare de Dumnezeu.

Vorbind despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, Sfântul Apostol Pavel o numește „*taina cea din veac ascunsă*” (Romani 16,25), pentru că până în momentul în care arhanghelul Gavriil a fost trimis de Dumnezeu să-i binevestească Sfintei Fecioare Maria că ea Îl va naște pe Fiul Lui, nici puterile cerești nu cunoșteau acest plan măreț al lui Dumnezeu.

Sfinții Părinți ai Bisericii au afirmat că venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu le-a fost necunoscută îngerilor pentru ca diavoli, care sunt îngeri pervertiți lăuntric și îndepărtați de la fața lui Dumnezeu, să nu știe nimic despre ea, pentru a nu lupta împotriva realizării ei. Din moment ce demonii nu se pot război cu Dumnezeu, ei aduc ispite asupra oamenilor, care sunt după chipul lui Dumnezeu, considerând că prin aceasta aduc oarecare vătămare lui Dumnezeu.

Însă mai există un motiv pentru care diavoli luptă cu atâta înverșunare împotriva oamenilor. Tot Sfinții Părinți au spus că în momentul în care oamenii cu viață sfântă vor ajunge în împărăția lui Dumnezeu și vor plini numărul îngerilor căzuți de acolo, atunci va veni sfârșitul lumii.

Având bine întipărită în minte slava din apropierea lui Dumnezeu, din care au căzut, demonii nu vor ca oamenii, ființe purtătoare de trup și inferioare lor, să le ia locul și, cu atât mai puțin, nu doresc să vină sfârșitul lumii, pentru că atunci va înceta stăpânirea lor asupra acestei lumi și vor primi pedeapsă înfricoșătoare, fiind aruncați „*în iezerul de foc și de pucioasă, unde vor fi chinuiți zi și noapte, în vecii vecilor*” (Apocalipsa 20,10).

Să trecem acum, de la ceea ce s-a petrecut în urmă cu mai bine de două mii de ani într-o casă smerită din Nazaret, la sărbătoarea noastră de astăzi.

În 4 noiembrie 2005, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a reînființat Mitropolia cu sediul la Cluj-Napoca, veche ctitorie a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, iar la 1 martie 2006, Adunarea Națională Bisericească a validat hotărârea Sfântul Sinod. Aproximativ trei săptămâni mai târziu, în 25 martie, a fost întronizat primul mitropolit al Clujului, în persoana Înaltpreasfințitului Părinte Bartolomeu Anania, care ocupa funcția de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului din 7 februarie 1993.

În 31 ianuarie 2011 mitropolitul Bartolomeu s-a mutat la Domnul, iar în aceeași zi binecuvântată a Bunei Vestiri, din anul 2011, a fost întronizat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, noul arhiepiscop și mitropolit al Clujului, căruia îi urez să aibă parte de o păstorire îndelungată și rodnică. Îi doresc, de asemenea, să fie părtaș la multe bucurii duhovnicești, alături de vrednicii clerici și monahi, precum și de minunații credincioși din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și din întreaga Mitropolie, iar noi, cei care suntem fii duhovnicești ai Înaltpreasfinției Sale, să împlinim poruncile lui Dumnezeu, îndemnul Maicii Domnului de la Nunta din Cana Galileii referitor la Fiul ei: „*Faceți orice vă va spune*” (Ioan 2,5), precum și povețele Înaltpreasfințitului Părinte Andrei și atunci, cu siguranță, ne vom afla pe calea cea bună, care duce în împărăția lui Dumnezeu, fiindcă Mântuitorul a spus: „*Intrați pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pierire și mulți sunt cei care intră prin ea, și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt cei care o află*” (Matei 7,13-14).

Amin

„Te Deum laudamus”¹

**Preacucernici și Preacuvioși Părinți
membri ai Permanenței Consiliului Eparhial,
Preacucernici Părinți Protopopi,
Preacucernici Părinți, Preacuvioase Maici
și iubiți credincioși,**

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu sărbătorim astăzi cinci ani de la întronizarea primului episcop al Sălajului, ceremonie oficiată în ziua de 13 aprilie 2008, în catedrala din Zalău, de către Înaltpreasfințitul Părinte Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, într-un sobor de 17 ierarhi, în prezența unui mare număr de preoți, a autorităților centrale, județene și locale, de față fiind numeroși credincioși.

Pentru a se ajunge la acest important moment din viața Bisericii de pe aceste meleaguri însă, au fost străbătuți numeroși pași.

Dorința clerului și credincioșilor din județul Sălaj de a se constitui într-o Eparhie de sine stătătoare a devenit evidentă începând cu anul 2004, când a fost redactată și înaintată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prima solicitare scrisă în acest sens, urmată de altele, adresate fie anumitor instituții ale Bisericii, fie ale Statului, abilitate în acest sens.

Aspirația sălăjenilor a fost îndeplinită în ziua de 18 octombrie 2007, când Adunarea Eparhială a Episcopiei Oradiei, Bihorului și Sălajului, întrunită în ședință extraordinară în biserica „Înălțarea

¹ Cuvânt rostit în 14 aprilie 2013 în paraclisul „Sfântul Apostol și Evanghelist Luca” al centrului eparhial din Zalău.

Domnului” din Zalău, actuala catedrală episcopală, a hotărât, în unanimitate, înființarea Episcopiei Sălajului. Patru zile mai târziu, în 22 octombrie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a adoptat, tot în unanimitate, înființarea acestei Episcopii.

În perioada care a urmat s-a început organizarea noii Eparhii, prin desemnarea celor zece circumscripții ale Episcopiei, din care au fost aleși cei 30 de membri clerici și mireni care formează Adunarea Eparhială, „organismul deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale Eparhiei”. A fost constituit, de asemenea, Consiliul Eparhial, „organismul executiv al Adunării Eparhiale, care are în competență problemele bisericești administrative, culturale, social-filantropice, economice, patrimoniale și fundamentale pentru întreaga Eparhie”.

Următoarea etapă a constat în consultarea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului cu membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei Sălajului, în vederea propunerii de candidați pentru alegerea în scaunul vacant de Episcop al Sălajului, din care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a ales cel dintâi Episcop al acestei Eparhii, care a fost întronizat în 13 aprilie 2008.

Din 18 octombrie 2007, până în 13 aprilie 2008, locotenența Episcopiei Sălajului a fost asigurată de către Preasfințitul Părinte Episcop Sofronie al Oradiei.

Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române precizează faptul că „Episcopul își exercită dreptul de a conduce Eparhia din momentul întronizării și al primirii gramatei din partea Mitropolitului său canonic”. În această situație, cu toate că Episcopia Sălajului fusese înființată pe plan local în 18 octombrie 2007, și la nivel sinodal în 22 octombrie 2007, și-a început activitatea propriu-zisă abia din 13 aprilie anul următor.

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii noastre aprobase în ședința de lucru din 28 noiembrie 2007 noul Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, care a intrat în vigoare după recunoașterea sa de către Guvernul României din 16 ianuarie 2008, în Episcopia Sălajului au fost puse în aplicare prevederile acestuia de la bun început.

Ca o consecință firească a întronizării chiriarhului, în 15 aprilie 2008 au fost numiți în funcție membrii Permanenței Consiliului Eparhial, precum și Părinții Protopopi, iar în perioada următoare a fost constituită administrația eparhială, cu toate sectoarele și compartimentele ei, și s-a început organizarea vieții bisericești a Episcopiei Sălajului ca Eparhie de sine stătătoare.

Printre acțiunile întreprinse s-au numărat: amenajarea sediului provizoriu al Centrului Eparhial, sfințirea și distribuirea antimiselor către toate parohiile și mănăstirile din Eparhie, propunerea către Sfântul Sinod de aprobare a stemei Episcopiei, efectuarea de vizite canonice ale chiriarhului în Eparhie, identificarea și dobândirea unui teren în vederea ridicării propriului sediu eparhial, urmate de construirea acestuia, crearea unei edituri a Episcopiei și a unui site, înființarea unei asociații filantropice, precum și a unei biblioteci, iar exemplele ar putea continua.

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de la întronizarea primului Episcop al Sălajului am săvârșit Sfânta Liturghie, cea mai importantă slujbă de mulțumire a creștinilor, care tocmai din acest motiv mai este numită și „Euharistie”, termen care în limba greacă înseamnă „mulțumire”.

Am oficiat și o slujbă de „Te Deum”, prin care i-am adus slavă sau laudă lui Dumnezeu, fiindu-I recunoscători pentru toate binefacerile pe care le-a revărsat în acești cinci ani asupra episcopului, preoților, monahilor și credincioșilor Eparhiei noastre.

Întrucât poporul nostru este latin prin ființă și cultură, el aparține Apusului Europei, neexistând popoare latine în Estul

continentului. Prin credința și spiritualitatea lui ortodoxă însă, poporul român se identifică cu celelalte popoare din Răsărit, singurele dreptmăritoare de pe continent, românii fiind astfel o adevărată sinteză a Europei.

Denumirile celor două slujbe oficiate astăzi de noi, care sunt preluate din limbile greacă și latină, nu fac decât se confirme acest fapt. Termenul grecesc „Liturghie” se traduce în limba română prin „slujbă publică”, în sensul de „serviciu divin public”, iar „Te Deum laudamus” înseamnă în limba latină „pe Tine, Dumnezeu, Te laudăm”.

Dacă în 30 ianuarie anul acesta am inaugurat slujirea în paraclisul sediului eparhial din Zalău, astăzi a fost oficiată aici prima slujbă festivă, împreună cu membrii Permanenței Consiliului Eparhial și cu Părinții Protopopi, anume pentru a scoate în evidență și a beneficia de roadele ostanelilor noastre în tânăra Episcopie a Sălajului.

În această zi de sărbătoare noi ne bucurăm de realizările celor cinci ani de existență ai Episcopiei noastre, pe care nu o comparăm cu alte Eparhii din țară, de vreme ce unele au o istorie neîntreruptă de peste șase sute de ani, un teritoriu al misiunii mult mai întins, precum și un număr mult mai mare de credincioși, preoți și monahi decât noi.

Cu toate acestea, oricât de puțin ar însemna cinci ani în viața unei instituții bisericești, aceștia sunt primii, unici și irepetabili, iar toți cei care am slujit astăzi în paraclisul Centrului Eparhial avem privilegiul, dar și responsabilitatea de a ocupa funcții importante în conducerea Eparhiei, prin care ne-am pus amprenta asupra vieții bisericești din județul Sălaj, iar unele realizări ale noastre pot dăinui cât Episcopia Sălajului.

Când vorbim despre ani, fie ei mulți sau puțini, nu facem decât să conștientizăm că timpul se scurge mereu, pentru că

așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, „*cele ce se văd sunt trecătoare*” (II Corinteni 4,18).

Cu toții știm prea bine că numai Dumnezeu este veșnic, atemporal sau mai presus de timp, El fiind creatorul lumii și al timpului. Ce înseamnă însă veșnicia, este greu, dacă nu chiar imposibil să ne imaginăm. Întrebat fiind cât durează eternitatea, un înțelept a spus că pe vârful unui munte înalt vine o pasăre o dată la o sută de ani, pentru a-și ascuți ciocul. Când întregul munte va fi tocit de ciocul păsării, atunci va trece o clipă din eternitate.

Este evident că în raport cu veșnicia, orice perioadă de timp, oricât de lungă ar fi ea, este doar o picătură într-un ocean sau o stea de pe bolta cerească, de aceea psalmistul a afirmat: „*o mie de ani în ochii Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut și cât o strajă în noapte*” (Psalmul 89,4).

Vorbind despre viața omului, psalmistul a afirmat: „*Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, așa va înflori; că vânt a trecut peste el și nu va mai fi, și nici locul nu i se va mai cunoaște*” (Psalmul 102,15-16). Pornind de la aceste cuvinte, constatăm că mulți dintre noi nu cunoaștem nici măcar numele și prenumele străbunicilor noștri, cu atât mai puțin al înaintașilor acestora, sau al celor care au slujit înaintea noastră la sfântul altar din biserica în care Dumnezeu ne-a rânduit să fim iconomi ai sfintelor Lui taine. Să fim convinși că la fel se va întâmpla și cu generațiile viitoare. Cu toate acestea, și în pofida tuturor ispitelor, dificultăților și împotrivirilor, să ne străduim să citorim și să lăsăm ceva în urma noastră, de care să se bucure cei de după noi, așa cum noi am beneficiat de tot ceea ce am primit bun de la înaintașii noștri.

În această privință este deosebit de elocvent îndemnul unei femei simbol, care și-a închinat întreaga viață slujirii lui Dumnezeu și unora dintre cei mai năpăstuiți oameni ai planetei. Maica Tereza de Calcutta, căci despre ea este vorba, a scris în

acest sens: „*Omul este irațional și egoist. Nu are importanță, iubește-l! Dacă faci bine, oamenii vor spune că ai interese ascunse. Nu-i asculta! Du binele la bun sfârșit! Binele pe care îl faci astăzi, va fi uitat mâine. Nu are importanță, împlinește-l! Onestitatea și sinceritatea te fac vulnerabil. Tu continuă să fii deschis și cinstit! Ceea ce ai construit ani la rând poate fi distrus într-o clipă. Nu te opri. Zidește mai departe! Dacă-i ajuți pe oameni, se vor ridica împotriva ta. Nu lua în seamă, ajută-i în continuare!*”.

Nu vreau să-mi lungesc prea mult cuvântul, de aceea nu voi enumera activitățile și realizările Episcopiei noastre, ci cu ocazia sărbătorii de astăzi am găsit momentul potrivit pentru a-mi exprima mulțumirile față de cei prezenți, dar și față de toți cei care au contribuit, sub o formă sau alta, la bunul mers al vieții bisericești din Sălaj. Alese mulțumiri adresez celor care au sprijinit din punct de vedere financiar proiectele Episcopiei, bine știind că „*mila este biruitoare asupra judecății, iar Dumnezeu îl iubește pe cel ce dă cu voie bună*” (Iacov 2,13 și II Corinteni 9,7).

Îmbărbățați de cuvintele Sfintei Scripturi să avem convingerea fermă că eforturile noastre în slujba Bisericii nu vor fi trecute cu vederea, ci vor fi răsplătite pe măsură, de vreme ce Domnul Hristos a spus: „*Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi!*” (Matei 11,28).

Amin

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe
(23 aprilie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos a spus: „*În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt*” (Ioan 14,2), în sensul că în Împărăția cerurilor prorociei, Apostolii, mucenicii, cuvioșii, ierarhii, postitorii etc., se vor găsi în același loc, după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, că la sfârșitul lumii toți oamenii vor învia, „*dar fiecare în ceata sa*” (I Corinteni 15,23).

Astăzi îl prăznuim pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință. Întrucât acesta este primul martir a cărui viață este descrisă în cartea de față, în cele ce urmează voi relata cum au apărut persecuțiile anticeștine și motivul pentru care împărații romani au declanșat și menținut aceste prigoane.

Evreii, care au dorit moartea Domnului Hristos și au ascuns faptul că Acesta a înviat din morți, au fost foarte deranjați de cuvântările Sfinților Apostoli, de minunile acestora săvârșite în numele Mântuitorului și de faptul că numeroși iudei îmbrățișau credința creștină, de aceea i-au persecutat pe Sfinții Apostoli și pe creștinii proveniți dintre iudei.

Astfel, după ce Sfântul Arhidiacon Ștefan a fost omorât cu pietre, „*s-a făcut prigoană mare asupra Bisericii din Ierusalim. Și toți, în afară de Apostoli, s-au împrăștiat prin ținuturile Iudeii și ale Samariei*” (Faptele Apostolilor 8,1).

Cel dintâi dintre Apostoli care a suferit moarte martirică a fost Sfântul Iacov, care a fost ucis din porunca regelui Irod Agrippa. Despre aceasta citim în cartea Faptele Apostolilor:

„Și în vremea aceea regele Irod și-a întins mâna să le facă rău unora din Biserica. Și l-a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan. Și văzând că este pe placul iudeilor, l-a luat și pe Petru. Pe care și prinzându-l, l-a aruncat în temniță, dându-l la patru străji de câte patru ostași ca să-l păzească, vrând ca după Paști să-l scoată în fața poporului” (Faptele Apostolilor 12,1-4). Prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în acea noapte un înger l-a eliberat pe Sfântul Apostol Petru din temniță.

„Iar Saul pustia Biserica; intrând prin case și târând bărbați și femei, îi arunca în temniță. Și, încă suflând el amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu și a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc ca, dacă va afla acolo pe vreunii, atât bărbați cât și femei, să merg pe Calea aceasta, să-i aducă legați la Ierusalim” (Faptele Apostolilor 8,3 și 9,1-2). În acest fel prima persecuție anticreștină s-a extins și în afara Țării Sfinte, ulterior fiind prigoniiți și păgâni care credeau în Domnul Hristos.

Înainte de a prezenta motivul persecutării creștinilor de către împărații romani, voi face o incursiune în istoria și realitățile Egiptului, care i-au influențat pe suveranii de la Roma în acest sens.

Pentru egipteni, faraonii erau recunoscuți drept încarnări ale zeului Horus, de aceea se considera că Egiptul era guvernat de o autoritate solidă și prestigioasă, însăși divinitatea coborâtă pe pământ.

În concepția egiptenilor, piramida socială a umanității culmina cu faraonul. El se afla cel mai aproape de zei, aparținând de fapt lumii acestora și neputând fi separat de ei. În anumite cazuri, faraonul le era prezentat oamenilor ca un zeu, constituind deci obiect de venerație culturală. Dar, în primul rând, el era administratorul cultului și reprezentantul umanității în fața zeilor. Din acest motiv, această funcție nu a fost niciodată criticată.

În urma bătăliei de la Issos, din anul 333 î.Hr., armata regelui persan Darius al III-lea a fost biruită de oștirea lui Alexandru cel Mare, care a înaintat tot mai mult în teritoriile egiptene, până atunci controlate de perși, iar majoritatea orașelor întâlnite în cale s-au predat tânărului cuceritor fără luptă. Ajungând la Memfis, în a doua parte a anului 332 î.Hr., după ce i-a alungat pe perși din Valea Nilului, Alexandru cel Mare a fost primit ca un eliberator de către egipteni, care l-au recunoscut ca faraon.

Se pare că poporul egiptean, de la preoți la țărani, nu era deranjat de faptul că Alexandru Macedon era străin.

În anul 332 î.Hr., Alexandru cel Mare a întemeiat orașul Alexandria, care va deveni noua capitală a Egiptului.

După fărâmițarea imperiului lui Alexandru Macedon, care nu avea un moștenitor puternic și evident, generalii săi și-au urmărit propriile interese, Ptolemeu stabilindu-se în Egipt, unde a întemeiat dinastia care-i poartă numele.

Cea mai cunoscută femeie din istoria Egiptului, cu care s-a încheiat dinastia ptolemeilor, a fost Cleopatra (51-30 î.Hr.). Ptolemeii au fost greci. Singura dintre aceștia care înțelegea și vorbea limba egipteană a fost Cleopatra.

În anul 48 î.Hr., generalul roman Pompei s-a refugiat în Egipt, fiind urmărit de generalul Iulius Cezar. După ce Pompei a fost omorât și Cleopatra a intrat în grațiile lui Iulius Cezar, acesta a petrecut câteva luni în Alexandria.

La invitația Cleopatrei, renumitul general roman a acceptat să facă împreună cu ea o lungă călătorie pe Nil, pentru a vizita sanctuarele de la Bassa și din Egiptul de Sus.

Corăbiile au fost pregătite și împodobite. A fost scoasă din adăpostul ei nava regală Thalamegos, care avea dimensiuni considerabile. Acest palat plutitor era escortat de 400 de vase - galere, nave comerciale și vase mici de transport -, pe care

Cezar și Cleopatra ordonaseră să fie îmbarcate mai multe cohorte de soldați.

Lăsând în urma ei Alexandria, corabia regală a traversat lacul Mareotis, s-a angajat pe brațul cel mai apropiat al Nilului și s-a îndepărtat spre sud. După ce a trecut de Assiut, Abydos și Dendera, convoiul a ajuns, după trei săptămâni, în vechea capitală, la Teba.

Dar, abia la Karnak și Luxor surpriza a cedat locul uimirii, deoarece aici dimensiunea edificiilor sfida orice imaginație.

Corabia regală își urma cursul, legănată de susurul harpelor și cântecul vâsleșilor. Ieșind din sanctuare, procesiuni de preoți și preotese îi întâmpinau, dornici să-și cinstească suverana. Dacă la Alexandria Cleopatra nu era decât o tânără regină de origine macedoneană, veselă și surâzătoare, aici ea era Isis, zeița încarnată. Mulțimea se îngrămădea pe maluri, cânta și alerga după navă, în sunet de sistre și tamburine, care se mai auzea mult timp după trecerea convoiului regal. La fiecare oprire, preoții din temple veneau să se prosterneze în fața reginei și-i cereau să pogoare asupra capetelor lor binecuvântările zeilor. Astfel, din oraș în oraș, din sanctuar în sanctuar, călătoria continua cu o încetineală maiestuoasă.

După patru sau cinci săptămâni de la plecarea din Alexandria, flota regală a ajuns în fața primei cascade de la Assuan, de unde a făcut cale întoarsă. În etape mici, flota regală a revenit la Alexandria, unde a ajuns la sfârșitul lunii iunie. Călătoria a durat nouă sau zece săptămâni și a constituit inițierea unui dictator roman în riturile și splendorile unei teocrații orientale.

De când Iulius Cezar aflate de la Cleopatra avantajele politice ale zeificării puterii regale, suveranii de la Roma au revendicat întotdeauna onoruri divine. În provinciile cucerite de romani, a fost instituit cultul imperial și era cu grijă menținut ca

un instrument politic eficient de dominație, iar unii dintre împărați chiar se credeau zei.

Astfel, Caligula (37-41 d.Hr.) se considera zeu și fratele lui Jupiter. Odată și-a obligat soldații să atace marea, deoarece era furios pe Neptun, zeul mării.

În timpul lui Nero (54-68 d.Hr.), un incendiu devastator a nimicit mare parte din Roma. Întrucât împăratul a fost acuzat că a poruncit incendierea orașului pentru a construi altul mai frumos, acesta a aruncat vina asupra creștinilor din Roma, care au fost pedepsiți crunt, fără nicio judecată. Nero a fost primul suveran roman care i-a persecutat pe creștini.

Împăratul Domițian (81-96 d.Hr.) se socotea însuși Jupiter pe pământ și pretindea ca lumea să i se adreseze cu cuvintele „domn și zeu”, în timp ce Aurelian (270-275 d.Hr.) se credea fiul zeiței Minerva și loțiitorul lui Jupiter pe pământ.

Împărații romani i-au persecutat pe creștini pentru că aceștia refuzau să aducă jertfe înaintea idolilor și a statuilor împăraților, ei închinându-se doar Domnului Hristos.

În timpul lui Decius (249-251 d.Hr.) a avut loc prima persecuție generalizată împotriva creștinilor.

Împăratul Valerian (253-260 d.Hr.) i-a prigonit și el pe creștini. Acțiunea suveranului s-a îndreptat sistematic împotriva episcopilor, a preoților și a diaconilor, urmărind prin aceasta distrugerea structurii organizatorice a Bisericii.

Dioclețian (284-305 d.Hr.) a impus și el să fie intitulat „domn și zeu”. Începând cu el, împăratul trebuia întâmpinat de la o anumită distanță și cu o prosternare. Ca model îi vor fi servit probabil uzanțele de la curtea persană. Dioclețian se îmbrăca în mătase împodobită cu aur și pietre prețioase, avea încălțăminte ornată, de asemenea, cu pietre scumpe, iar o suită întreagă de curteni îl izola de public. El purta o coroană din perle și îi pune pe vizitatori să îngenuncheze în fața lui și să îi sărute roba.

La începutul domniei sale, Dioclețian s-a purtat frumos cu creștinii, iar renumitul scriitor creștin Lactanțiu a fost profesor de retorică la Nicomedia, împăratul permițându-i chiar să lucreze în biblioteca sa. După o vreme, probabil la sugestia lui Galeriu, ginerele său, împăratul i-a prigonit pe creștini, persecuția sa transformându-se într-un adevărat război împotriva acestora.

Să trecem acum la Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, unul dintre cei mai populari sfinți ai Bisericii, pe care îl prăznuim astăzi.

Cel dintâi care a consemnat în scris viața Sfântului Gheorghe a fost papa Ghelasie I al Romei (492-496). Întrucât nu se cunosc prea multe date despre acesta, episcopul Romei a afirmat că „Sfântul Gheorghe este unul dintre bărbații ale căror nume sunt, pe bună dreptate, cinstite de către oameni, dar ale căror fapte sunt cunoscute numai de Dumnezeu”.

Sfântul Gheorghe s-a născut între anii 275 și 280 în Capadocia, într-o familie de buni creștini, cu dare de mână. Tatăl său, care era ofițer în armata romană, se numea Gherontie, iar mama Polihronia.

Gheorghe a fost crescut în frica lui Dumnezeu, deprinzând de mic copil tainele credinței.

Gherontie s-a stins din viață pe când Gheorghe avea în jur de paisprezece ani. După acest tragic eveniment, Polihronia, care era originară din Lida Palestinei, și-a luat fiul și s-a întors acasă. După doar câțiva ani, Polihronia s-a mutat și ea la Domnul.

Pe când avea optsprezece ani, Gheorghe s-a înrolat în armata romană, și pentru că era onest, priceput și destoinic, s-a făcut remarcant, încât în scurtă vreme a ajuns conducător de oaste în garda împăratului Dioclețian, la Nicomedia.

La începutul domniei sale, împăratul Dioclețian nu i-a persecutat pe creștini, care au sporit ca număr, și-au construit biserici și au ajuns să ocupe dregătorii importante în administrația imperiului.

După numeroase războaie, în anul 298, romanii au semnat un tratat de pace cu perșii, iar în anul 303 s-a instaurat pacea în imperiu. În aceste condiții, Dioclețian și-a dedicat timpul reformelor interne, iar la îndemnul ginerelui său, Galeriu, pe care împăratul l-a asociat la domnie, Dioclețian a declanșat o prigoană cruntă împotriva celor ce credeau în Domnul Hristos.

Aflând despre decretul de persecutare a creștinilor și având în minte cuvintele Mântuitorului: *„Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,32-33), Sfântul Gheorghe s-a înfățișat plin de curaj înaintea lui Dioclețian, mărturisindu-i că este creștin și supus împăratului și nu înțelege de ce nu îl poate sluji în continuare, după cum o făcuse și până atunci.

Dioclețian i-a răspuns că poate rămâne pe mai departe în garda imperială, chiar i-a promis averi, pământuri și sclavi, cu condiția să se lepede de Domnul Hristos și să jertfească zeilor. Întrucât Sfântul Gheorghe a refuzat oferta împăratului, acesta a poruncit ca să fie aruncat în temniță și supus la multe chinuri, pentru a-l sili în acest mod să renunțe la credința în Mântuitorul lumii.

În temniță, Sfântul Gheorghe a fost bătut cu vine de bou, a fost încălțat cu pantofi cu cuie în interior, îndreptate în sus și obligat să umble, pentru a-i fi străpunse tălpile, picioarele i-au fost prinse în obezi, iar pe piept i-a fost pus un bolovan uriaș, care să-i rupă coastele și să-l sufocă, dar, prin puterea lui Dumnezeu, el a rămas nevătămat.

Auzind acestea, împăratul a rămas surprins și a poruncit ca cel întemnițat să-i fie înfățișat, încercând din nou să-l convingă să se lepede de credința în Domnul Hristos, însă Sfântul a refuzat și de această dată.

Umplându-se de mânie, Dioclețian a poruncit ca întemnițatul să fie supus la cazne și mai mari, care să-i provoace moartea.

Astfel, ostașii l-au legat pe mucenic de o roată, au fixat împrejurul ei mai multe lame de fier ascuțite și au început să învârtă roata, pentru a sfărteca trupul Sfântului. De îndată ce roata s-a pus în mișcare, lamele au început să sfâșie pielea și carnea martirului, iar atunci s-a auzit o voce de sus, spunând: „Nu te teme, Gheorghe, căci eu sunt cu tine” și un înger l-a eliberat pe Sfânt de pe roată, vindecându-i tot trupul.

Aflând despre cele întâmplate, împăratul a poruncit ca mucenicul să-i fie adus înaintea și s-a mirat să-l vadă nevătămat și cu un nimb strălucitor în jurul capului.

Fiind convins că Sfântul a scăpat de chinuri și de moarte prin vrăjitorie, Dioclețian l-a chemat pe vrăjitorul Atanasie, pentru a-l otrăvi pe mucenic. Vrăjitorul a venit cu două vase. Otrava din primul ducea la nebulă, iar cea din al doilea vas provoca moartea. Împăratul a poruncit ca martirul să bea otravă din primul vas. Fără să stea pe gânduri, Sfântul, care avea în minte cuvintele Domnului Hristos, că *„celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână, și chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma”* (Marcu 16,17-18), a băut pe loc otravă din primul vas și nu i s-a întâmplat nimic rău.

Văzând aceasta, Dioclețian i-a poruncit vrăjitorului să-i dea Sfântului Gheorghe otravă din al doilea vas. Mucenicul a băut și de aici și nu a pățit nimic, umplându-i de uimire pe toți cei de față, însă împăratul a fost convins că și de această dată martirul a scăpat de moarte prin vrăjitorie.

Atanasie știa prea bine cât de puternice erau otrăvurile pe care i le-a dat Sfântului să le bea, de aceea a căzut în genunchi în fața mucenicului și a mărturisit că de acum și el crede că Domnul

Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, Mântuitorul lumii. Turbat de mânie, Dioclețian a dat ordin ca vrăjitorul să fie ucis pe loc.

Împăratul a poruncit să fie umplută o groapă cu var și apă clocotită, în care să fie aruncat Sfântul Gheorghe și lăsat acolo timp de trei zile și trei nopți, încât și oasele să i se dizolve. Ostașii au împlinit întocmai porunca, după care au astupat gura gropii cu un capac. Trei zile mai târziu, Dioclețian a trimis niște soldați să deschidă groapa. Spre marea lor uimire, aceștia l-au găsit pe martir viu și teafăr, rugându-se lui Dumnezeu.

Văzând cumplitele cazne la care a fost supus Sfântul Gheorghe, dar din care a scăpat nevătămat, mulți dintre cei de față s-au lepădat de păgânism și au îmbrățișat credința cea adevărată, slăvind-L într-un glas pe Dumnezeul cel adevărat.

Printre cei care și-au mărturisit credința în Domnul Hristos s-a numărat și Alexandra, soția lui Dioclețian. Văzând aceasta, împăratul a poruncit ca și ea să fie aruncată în temniță, iar a doua zi să i se taie capul. Împărăteasa și-a petrecut noaptea aceea în rugăciune, încredințându-și sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Fiind conștient de faptul că prin tortură nu îl va face pe Sfântul Gheorghe să se lepede de Domnul Hristos, nici nu îi va pricinui suferință, Dioclețian a poruncit să i se taie capul.

În 23 aprilie 303, Sfântul Gheorghe a fost escortat de câțiva soldați afară din Nicomedia, unde a fost decapitat.

Conform dorinței Sfântului Gheorghe, Pasicrat, slujitorul acestuia, i-a luat sfintele moaște și le-a transportat la Lida Palestinei, unde le-a îngropat.

Sfântul împărat Constantin cel Mare a construit o biserică deasupra mormântului în care au fost depuse moaștele Sfântului Mare Mucenic Gheorghe.

Sfântul Gheorghe a rămas în conștiința creștinilor nu doar ca martir al Domnului Hristos, ci și ca făcător de minuni. Cea mai renumită minune a Sfântului este aceea a omorării unui

balaur¹, motiv pentru care în aproape toate icoanele sale, Sfântul Gheorghe este reprezentat omorând balaurul. Voi relata și eu această minune. Lângă cetatea Silene din Libia era un iezer foarte mare, în care trăia un balaur înfricoșător, care ieșea din apă când îi era foame și năpustindu-se asupra celor ce treceau pe acolo, îi trăgea în adâncuri și îi devora. De multe ori s-au înarmat locuitorii cetății și s-au dus pe malul iezerului, încercând să omoare balaurul, dar de fiecare dată au fost înfrânți de acesta și puși pe fugă. Adeseori balaurul se apropia de zidurile cetății și arunca venin peste ele, încât mulți oameni mureau din această cauză. Fiind îngroziți de această situație, toți locuitorii cetății au venit într-o zi la regele lor și l-au întrebat ce trebuie să facă, pentru a nu pieri. Regele le-a spus că se va ruga zeilor, care îl vor lumina. Diavolii, însă, care sălășluiesc în idoli, i-au descoperit regelui cuvintele pe care el le-a transmis supușilor săi: „Pentru a nu pieri toți, omorâți de balaur, în fiecare zi, prin tragere la sorți, trebuie să-i dăm acestuia spre hrană, propriii noștri copii. Când va veni rândul meu, deși am o singură fiică, nu voi pregeta să o dau de mâncare balaurului”. Oamenii au acceptat sfatul și l-au urmat, punând pe malul iezerului câte un copil în fiecare zi, spre hrană balaurului. După ce acesta a mâncat toți copiii locuitorilor cetății, aceștia s-au dus la rege și l-au întrebat ce să facă în continuare. Regele a spus că a doua zi își va da și el fiica spre mâncare balaurului, apoi se va ruga zeilor, pentru a lua înștiințare ce trebuie să facă pe mai departe. Ziua următoare regele i-a poruncit fiicei sale să se împodobească, iar după ce a fost gata, a privit cu ochii plini de lacrimi cum fecioara a fost

¹ Balaurul este un personaj mitic, care ne duce cu gândul la basme și legende. Cu siguranță că Sfântul Gheorghe nu s-a luptat cu un animal din povești, ci cu o fiară reală și deosebit de primejdioasă, probabil o reptilă, dar întrucât poporul a numit această lighioană balaur și așa a fost ținută minte minunea Sfântului până astăzi, voi păstra și eu această denumire.

dusă și lăsată pe malul iezelui, pentru a fi mâncată de balaur. Din purtarea de grijă a lui Dumnezeu însă, care voia să izbăvească cetatea aceea din pierzania sufletească și trupească, a trecut pe acolo Sfântul Mare Mucenic Gheorghe. Acesta văzând fecioara care plângea pe mal, a întrebat-o de ce stă acolo și se tânguiește? Fata i-a relatat situația și l-a rugat să fugă repede de acolo, pentru a nu fi mâncat el și calul lui de cumplitul balaur. Sfântul i-a spus fetei să nu se teamă, căci în numele lui Dumnezeu, el o va izbăvi de balaur. Pe când Sfântul Gheorghe stătea de vorbă cu fata, balaurul a ieșit din iezer și se apropia de ei, pentru a-i mânca. Văzând aceasta, Sfântul s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și a chemat pe Dumnezeu în ajutor, zicând: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” și repezindu-se cu sulita asupra balaurului, l-a rănit la gât și l-a culcat la pământ, iar calul a început să-l calce cu picioarele. Sfântul a poruncit fecioarei să lege balaurul rănit cu brâul ei, și l-a dus în cetate, ca pe un câine în lanț. Locuitorii văzând ce s-a întâmplat, au început să fugă de frică, dar Sfântul Gheorghe i-a liniștit, spunându-le să nu se teamă, ci să creadă în Domnul Hristos, căci El l-a trimis la ei, pentru a-i izbăvi de balaur. Sfântul Gheorghe a ucis balaurul cu sabia în mijlocul cetății, în văzul locuitorilor ei, și scoțându-l din cetate, l-a ars în foc. În urma acestei întâmplări, regele și toți locuitorii cetății au crezut în Domnul Hristos.

În continuare voi relata două minuni săvârșite de Sfântul Gheorghe după mutarea lui din această viață.

Sfântul Gheorghe era foarte iubit în Paflagonia, încât numeroase biserici au fost ridicate în cinstea lui, iar fiecare familie de aici și-a botezat câte un băiat cu numele lui. Același lucru s-a petrecut și cu o familie de oameni evlavioși. Fiul lor, Gheorghe, a fost crescut cu frica lui Dumnezeu, iar la vârsta de douăzeci de ani a fost recrutat în armată. În luptele împotriva barbarilor, mulți creștini, printre care și tânărul Gheorghe, au

căzut într-o ambuscadă. Unii dintre ei au fost omorâți, alții au devenit slugi, iar ceilalți au fost vânduți ca sclavi. Gheorghe a devenit robul unui ofițer, care l-a apreciat foarte mult.

Timp de un an, părinții nemângâiați ai lui Gheorghe și-au plâns și și-au jelit fiul pierdut. Ei se duceau în fiecare zi la biserică și se rugau lui Dumnezeu să le descopere ce s-a întâmplat cu iubitul lor fiu.

La rândul lui, Gheorghe se ruga și el neconținut lui Dumnezeu să-l elibereze din robie, pentru a-și putea reîntâlni părinții iubiți.

La aproximativ un an de la lupta pierdută cu barbarii, de praznicul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, părinții tânărului rob, care încă nădăjduiau că fiul lor este în viață, și-au invitat niște rude la cină.

Toată ziua respectivă, care era de fapt onomastica lui, tânărul Gheorghe a plâns și l-a rugat pe Sfântul său ocrotitor să-l scape din robie și să-l ducă înapoi la părinții săi.

Înspre seară, ofițerul căruia îi fusese încredințat Gheorghe, i-a poruncit să-l spele pe picioare, înainte de a se așeza la masă, încât tânărul s-a dus să încălzească apa. De îndată ce apa a dat în clocot și Gheorghe o amesteca cu apă rece, pentru a-și sluji stăpânul, în fața lui a apărut Sfântul Gheorghe, călare pe un cal alb și, după ce l-a ridicat pe tânăr în șa, de îndată l-a dus acasă, în timp ce părinții lui erau încă la masă cu oaspeții. Toți s-au umplut de uimire, iar după ce tânărul le-a relatat în amănunt ce s-a petrecut cu el, I-au dat slavă lui Dumnezeu și i-au mulțumit Sfântului Gheorghe pentru minunea nesperată la care au fost și ei martori.

Cetatea Ramel din Siria a fost ocupată de turci, iar în acest oraș exista o biserică închinată Sfântului Gheorghe. Într-o zi, pe când preotul se ruga înaintea icoanei Sfântului Gheorghe din acest lăcaș de cult, câțiva ostași turci au intrat în biserică, iar unul dintre ei a zis celorlalți: „Vedeți voi ce face acest preot nebun? Se roagă

unei scânduri. Aduceți-mi un arc și o săgeată, pentru a străpunge scândura aceea”. Primind ceea ce a cerut, turcul a ținut icoana mucenicului, a încordat arcul și a dat drumul săgeții, care însă nu s-a îndreptat spre icoană, ci a zburat în sus, de unde a căzut, împlântându-se chiar în mâna păgânului care o slobozise. Cu mâna grav rănită și plină de sânge, turcul a plecat imediat acasă. Printre slujitorii casei sale erau și câțiva creștini, pe care turcul i-a chemat, relatându-le cele întâmplate. Slujitorii i-au spus că nu este bine ce a făcut, însă stăpânul nu putea să creadă că acel chip pe care el a vrut să-l săgeteze avea puterea să-i producă rana de la braț. La îndemnul slugilor sale, barbarul a chemat preotul de la biserica Sfântul Gheorghe și l-a întrebat dacă scândura căreia el se închina are vreo putere. Preotul i-a răspuns că atunci când se roagă sfințelor icoane, creștinii nu se închină lemnului, ci lui Dumnezeu care este zugrăvit pe el, precum și sfinților, care sunt mijlocitorii noștri pe lângă Dumnezeu. Creștinii nu se închină materialului din care este alcătuită icoana, nici nu cinstesc omul cu firea lui slabă, pentru că în acest fel ar deveni idolatri, închinându-se „*făpturii în locul Făcătorului*” (Romani 1,25), ci prin sfinți Îi aduc închinare lui Dumnezeu, căci „*minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui*” (Psalmul 67,36). Oamenii cu viață sfântă sunt instrumente prin care Dumnezeu lucrează în lume, așa cum s-a întâmplat și cu Sfântul Mare Mucenic Gheorghe. Păgânul l-a rugat pe preot să-i spună cine este Sfântul Gheorghe, iar acesta i-a povestit pe scurt viața lui. Fiind impresionat de ceea ce a auzit, turcul l-a întrebat pe slujitorul lui Dumnezeu ce trebuie să facă pentru a lua vindecare, căci rana de la mână îi sângera abundant și îl dureau foarte tare. Preotul i-a spus să aducă icoana Sfântului Gheorghe din biserică, să o așeze pe patul lui, iar înaintea ei să pună o candelă plină cu untdelemn, care să ardă toată noaptea. A doua zi dimineață să ia untdelemn din candelă, să-și ungă cu credință mâna rănită, și astfel va lua tămăduire,

ceea ce s-a și întâmplat. Văzând minunea, turcul l-a întrebat pe slujitorul lui Dumnezeu dacă are cumva scrisă viața Sfântului Gheorghe, pentru a o citi. Preotul i-a adus o carte, iar păgânul a citit viața Sfântului, după care a luat în mâini icoana lui și a început să zică cu lacrimi: „O, Sfinte Gheorghe, tu tânăr ai fost, însă cu minte, iar eu bătrân, dar nebun. Tu de tânăr ești prieten al lui Dumnezeu, iar eu am îmbătrânit și sunt lipsit de Dumnezeu. Roagă-L pentru mine pe Dumnezeul tău, ca și eu să devin robul Lui”. Căzând la picioarele preotului, turcul l-a rugat să-l boteze, însă slujitorul lui Dumnezeu a refuzat, căci se temea de ceilalți ostași turci. Văzând totuși dorința fierbinte a păgânului de a îmbrățișa credința cea adevărată, preotul l-a botezat noaptea, în taină. A doua zi dimineața, turcul botezat a ieșit din casă și stând în mijlocul cetății, a început să-L propovăduiască cu multă îndrăzneală pe Domnul Hristos înaintea conaționalilor săi, blestemând credința lor. Turcii s-au adunat în jurul lui și cuprinși de furie pentru ceea ce auzeau, l-au tăiat cu săbiile în bucăți. Prin aceasta, turcul creștin a luat cununa muceniciei, asemenea Sfântului Gheorghe.

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe se bucură de mare apreciere în rândul credincioșilor români. Astfel, în țara noastră există un oraș numit Sfântul Gheorghe, mai multe sate, precum Sângeorz sau Sângeorgiu, care poartă numele acestui Sfânt, iar al treilea braț al Dunării se numește Sfântul Gheorghe. Sfântul Mare Mucenic este ocrotitorul trupelor române de uscat, numeroase biserici și câteva mănăstiri îl au pe Sfântul Gheorghe ca ocrotitor, iar mulți creștini, bărbați și femei, poartă numele acestui mare Sfânt, sub diferite forme.

În Franța, Grecia, Italia, Spania și Statele Unite ale Americii există numeroase localități cu numele Sfântului Gheorghe, iar în alte țări, precum: Africa de Sud, Argentina, Australia, Austria, Belgia, Bolivia, Canada, Cipru, Columbia, Costa Rica, Croația,

Cuba, Ecuador, El Salvador, Etiopia, Germania, Guatemala, Honduras, Mexic, Nicaragua, Paraguay, Peru, Portugalia, Slovenia, Tunisia și Venezuela, unele orașe poartă numele Sfântului Gheorghe. Există mai multe insule în lume numite după Sfântul Gheorghe, iar un râu din Australia și un golf din Argentina îi poartă de asemenea numele.

De asemenea, mai multe țări, regiuni și orașe din lume îl au ca și ocrotitor pe Sfântul Gheorghe, precum: Anglia, Etiopia, Georgia, Lituania, Malta, Palestina, Portugalia, Aragon și Catalonia (din Spania), Beirut (din Liban), Freiburg im Breisgau (din Germania), Genova (din Italia), Moscova (din Rusia) și Veneția (din Italia).

Sfântul Gheorghe a fost, de asemenea, protectorul cruciaților și al cavalerilor Mesei Rotunde.

Interesant este faptul că Sfântul Gheorghe nu este cinstit doar de creștini, ci se bucură de prețuire și în rândul musulmanilor, care îl socotesc o figură profetică a islamului.

Sfântul Gheorghe este prăznuit în 23 aprilie, ziua mutării sale la Domnul, însă dacă se întâmplă ca sărbătoarea lui să cadă în săptămâna patimilor, pentru a nu fi umbrită de post, prăznuirea se amână pentru a doua zi de Sfintele Paști.

Să ne rugăm Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe să ne ajute să-i urmăm exemplul, mărturisindu-ne înaintea oamenilor credința în Dumnezeu. Astăzi nu trăim vremuri de prigoană, de aceea nimeni nu ne cere să renunțăm la funcții și la averi sau chiar să murim pentru că suntem creștini, ci mărturia noastră înaintea oamenilor constă în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, iar ca răsplată pentru aceasta, Împăratul cerurilor ne va găti loc în rai, alături de Domnul Hristos, de Maica Domnului, de Sfântul Gheorghe și de ceilalți Sfinți.

Amin

Intrarea Domnului în Ierusalim

(cu dată schimbătoare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, sărbătorim împreună mărețul praznic al intrării triumfale a Domnului Hristos în Ierusalim. În urmă cu aproape două mii de ani, cu acest prilej, mulțimile L-au întâmpinat pe Mântuitorul lumii cu cuvintele: „*Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!*” (Ioan 12,13).

Pe parcursul activității Sale publice Mântuitorul a fost admirat, iubit, invidiat sau urât, în funcție de interesele celor cu care intra în contact. Astfel, cei care au luat tămăduire ori din care Domnul Hristos a alungat demoni I-au fost recunoscători și doreau să-I urmeze, cum s-a întâmplat în ținutul Gherghesenilor, unde „*bărbatul din care ieșiseră demonii îl ruga să rămână cu El*” (Luca 8,38). După ce L-a văzut pe Mântuitorul săvârșind mai multe minuni și L-a ascultat vorbind despre împărăția lui Dumnezeu, „*un cărturar I-a zis: «Învățătorule, Te voi urma oriunde vei merge»*” (Matei 8,19).

Conducătorii poporului ales însă L-au urât pe Domnul Hristos și I-au dorit mereu moartea, întrucât își simțeau amenințată poziția în societate din cauza Lui. În paginile Noului Testament citim că „*arhiereii și cărturarii căutau cum să-L piardă, căci se temeau de El*” (Marcu 11,18). Sfântul Evanghelist Marcu menționează că „*arhiereii și cărturarii căutau cum să-L prindă cu vicleșug, ca să-L omoare*” (Marcu 14,1), iar în Evanghelia după Luca citim că Mântuitorul „*era zilnic învățând*

în templu, iar arhiereii, cărturarii și fruntașii poporului căutau să-L piardă; și nu găseau ce să-I facă, fiindcă tot poporul se ținea de El, ascultându-L” (Luca 19,47-48).

Printre nenumăratele minuni săvârșite de Domnul Hristos, în decursul activității Sale publice, se numără și trei învieri din morți. Despre cea dintâi Sfântul Evanghelist Luca scrie că după ce Mântuitorul S-a întors în Capernaum, *„iată că a venit un bărbat, al cărui nume era Iair; și acesta era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să vină în casa lui. Că numai o fiică avea, ca de doisprezece ani, și aceea era pe moarte. Și pe când Iisus încă vorbea, a venit cineva de la mai-marele sinagogii, zicând: «Fiica ta a murit; nu-L mai supăra pe Învățător». Iar Iisus, auzind, i-a răspuns: «Nu te teme; tu crede numai, și ea se va mântui». Și venind în casă, n-a lăsat pe nimeni să intre cu El, decât numai pe Petru și pe Ioan și pe Iacob și pe tatăl copilei și pe mamă. Și toți plângeau și se tânguiau din pricina ei. Iar El a zis: «Nu plângeți; n-a murit, ci doarme». Și ei Îl luau în răs, știind că ea a murit. Iar El, apucând-o de mână, a strigat, zicând: «Copilă, scoală-te!». Și s-a întors duhul ei, și ea în chiar clipa aceea a înviat; și El a poruncit să i se dea să mănânce. Și părinții ei au rămas încremenți. Iar El le-a poruncit să nu spună nimănui ceea ce s-a petrecut” (Luca 8,41-42 și 49-56).*

Despre cea de-a doua înviere săvârșită de Domnul Hristos citim că Acesta *„S-a dus într-o cetate numită Nain; și împreună cu El mergeau ucenicii Săi și mulțime multă. Iar când S-a apropiat de porțile cetății, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale; și ea era văduvă; și mulțime mare din cetate era cu ea. Și văzând-o Domnul, I s-a făcut milă de ea și i-a zis: «Nu plânge!». Și, apropiindu-Se, S-a atins de pat, iar cei care-l duceau s-au oprit. Și i-a zis: «Tinere, ție-ți spun: Scoală-te!». Și s-a ridicat mortul și a început să vorbească; și i l-a dat mamei sale. Și frică i-a cuprins pe toți și-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: «Mare*

profet S-a ridicat între noi și Dumnezeu Și-a cercetat poporul». Și a ieșit cuvântul acesta despre El în toată Iudeea și în tot ținutul dimprejur” (Luca 7,11-17).

Despre cea de-a treia înviere din morți săvârșită de Mântuitorul, Sfântul Evanghelist Ioan relatează că „*era un bolnav, Lazăr din Betania, satul Mariei și al Martei, sora ei. Iar Maria era aceea care L-a uns cu mir pe Domnul și I-a șters picioarele cu părul capului ei, al cărei frate, Lazăr, era bolnav. Deci au trimis surorile la El, zicând: «Doamne, iată, cel pe care-l iubești e bolnav». Iar Iisus, auzind, a zis: «Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, pentru ca prin ea să Se slăvească Fiul lui Dumnezeu». Iar Iisus îi iubea pe Marta și pe sora ei și pe Lazăr. Așadar, când a auzit că este bolnav, atunci a rămas două zile în locul unde era. Numai după aceea le-a zis ucenicilor: «Să mergem iarăși în Iudeea». Ucenicii I-au zis: «Învățătorule, mai acum căutau iudeii să Te ucidă cu pietre, și Tu din nou Te duci acolo?». A răspuns Iisus: «Nu sunt oare douăsprezece ceasuri într-o zi? Dacă umblă cineva ziua, nu se împiedică, pentru că vede lumina acestei lumi; dar dacă umblă cineva noaptea, se împiedică, pentru că lumina nu este întru el». Pe acestea le-a zis, și apoi le-a spus: «Lazăr, prietenul nostru, a adormit, dar Mă duc să-l trezesc». Atunci I-au zis ucenicii: «Doamne, dacă a adormit, va scăpa». Iisus însă vorbise despre moartea lui, dar ei credeau că vorbește despre adormirea prin somn. Deci Iisus le-a spus atunci limpede: «Lazăr a murit; și Mă bucur pentru voi că Eu n-am fost acolo, pentru ca voi să credeți. Dar să mergem la el». Atunci Toma, cel numit Geamănul, le-a zis celorlalți ucenici: «Să mergem și noi să murim cu El!». Deci, când a venit Iisus, l-a găsit că de-acum avea patru zile în mormânt. Iar Betania era aproape de Ierusalim, ca la cincisprezece stadii. Și mulți dintre iudei veniseră la Marta și Maria ca să le aline pentru*

fratele lor. Atunci Marta, de cum a auzit că vine Iisus, I-a ieșit în întâmpinare; iar Maria ședea în casă. Și a zis Marta către Iisus: «Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit. Dar eu știu încă de pe acum că orice vei cere Tu de la Dumnezeu, Dumnezeu Îți va da». Iisus i-a zis: «Fratele tău va învia». Marta I-a zis: „Știi că va învia, la înviere, în ziua de apoi». Și Iisus i-a zis: «Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi; și tot cel ce trăiește și crede întru Mine, în veac nu va muri! Crezi tu aceasta?». Zis-a Lui: «Da, Doamne. Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul Lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume». Și zicând aceasta, s-a dus și a chemat-o pe Maria, sora ei, spunându-i în taină: «Învățătorul este aici și te cheamă». Aceea, de cum a auzit, s-a sculat degrabă și a venit la El. Dar Iisus încă nu venise în sat, ci era tot în locul unde Îl întâmpinase Marta. Iar iudeii care erau cu ea în casă și o alinau, văzând-o pe Maria că s-a sculat degrabă și a ieșit, au mers după ea, socotind că se duce la mormânt ca să plângă acolo. Deci, Maria, când a venit unde era Iisus și L-a văzut, I-a căzut la picioare, zicându-I: «Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit». Atunci Iisus, când a văzut-o plângând, și pe iudeii care veniseră cu ea plângând, a suspinat cu duhul și S-a tulburat întru Sine. Și a zis: «Unde l-ați pus?». Zisu-I-au: «Doamne, vino și vezi». Iisus a lăcrimat. Atunci au zis iudeii: «Iată cât îl iubea!». Iar unii din ei ziceau: «Oare el, care a deschis ochii orbului, nu putea face ca și acesta să nu moară?». Deci din nou suspinând Iisus întru Sine, a mers la mormânt. Și era o peșteră, și o piatră era așezată pe ea. Iisus a zis: «Ridicați piatra!». Marta, sora mortului, I-a zis: «Doamne, de acum miroase, că e a patra zi». Iisus i-a zis: «Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?». Au ridicat deci piatra, iar Iisus Și-a ridicat ochii în sus și a zis: «Părinte, mulțumescu-Ți că M-ai ascultat; Eu știam că Tu întotdeauna Mă ascuți, dar de dragul mulțimii

care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis». Și zicând acestea, a strigat cu glas mare: «Lazăre, vino afară!». Și a ieșit mortul, legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză; și fața lui era înfășurată cu mahramă. Iisus le-a zis: «Dezlegați-l și lăsați-l să meargă!»» (Ioan 11,1-44).

Din relatarea celor trei învieri din morți am constatat că pe fiica lui Iair Mântuitorul a înviat-o la foarte scurt timp după ce aceasta murise, deci pe când sufletul abia îi părăsise trupul.

Întrucât Țara Sfântă are o climă caldă, în timpul Domnului Hristos, persoanele decedate erau înmormântate fie în ziua în care au răposat, fie în cea următoare, pentru a nu intra trupurile în descompunere. Astfel, înțelegem că tânărul din Nain a fost înviat de Mântuitorul în ziua morții sale ori a doua zi, pe drumul spre mormânt.

Pe Lazăr însă, Domnul Hristos l-a înviat după ce fusese mort și îngropat timp de patru zile. Prin puterea Sa cea dumnezeiască, Mântuitorul l-a readus la viață pe prietenul Său, dar i-a tămăduit și trupul de boala care îi cauzase decesul.

În urma acestei minuni impresionante „mulți din iudeii care veniseră la Maria și au văzut ce făcuse Iisus, au crezut în El. Dar unii din ei s-au dus la farisei și le-au spus cele ce a făcut Iisus. Atunci arhieriei și fariseii au adunat sinedriul și ziceau: «Ce facem, că omul Acesta face multe minuni? Dacă-L vom lăsa așa, toți vor crede în El și vor veni romanii și ne vor lua țara și neamul!»» (Ioan 11,45-48).

Acest raționament al conducătorilor evreilor era total greșit, de vreme ce Țara Sfântă era deja provincie a Imperiului Roman din anul 63 î.d.Hr, deci de aproape o sută de ani, iar poporul ales plătea dări către vistieria imperială. În acest sens este demnă de menționat discuția pe care a purtat-o Domnul Hristos cu fariseii și irodianii, care L-au întrebat: „*Învățătorule, știm că ești adevărat și întru adevăr înveți calea lui Dumnezeu și nu-Ți*

pasă de nimeni, pentru că Tu nu cauți la fața oamenilor. Spune-ne deci nouă: Ce părere ai, se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu?». Dar Iisus, cunoscându-le vicleșugul, le-a răspuns: «De ce Mă ispitiți, fățarnicilor? Arătați-Mi banul dajdiei». Iar ei I-au adus un dinar. Și Iisus le-a zis: «Ale cui sunt efigia și inscripția de pe el?». Ei au zis: «Ale cezarului». Atunci El le-a zis: «Dați-i dar cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!». Și auzind ei acestea, s-au minunat; și, lăsându-L, s-au dus» (Matei 22,16-22). Domnul Hristos Însuși plătea birul respectiv, pentru că într-o zi, când Acesta a intrat cu Sfinții Apostoli în Capernaum, „s-au apropiat de Petru cei ce strâng dajdia și i-au zis: «Învățătorul vostru nu plătește dajdia?». «Ba da», a zis el. Și intrând el în casă, Iisus i-a luat-o înainte, zicând: «Ce părere ai, Simone, regii pământului de la cine iau dajdie sau bir, de la fiii lor, sau de la străini?». El I-a zis: «De la străini». Iar Iisus i-a zis: «Iată dar că fiii sunt scutiți. Dar ca să nu le fim lor piatră de poticnire, mergi la mare, aruncă undița, ia peștele care va ieși întâi și, deschizându-i gura, vei găsi un statir. Pe acela luându-l, dă-l lor, pentru Mine și pentru tine»» (Matei 17,24-27).

De asemenea, Mântuitorul nu era roman ori străin de neam, încât, dacă ar fi crezut cineva în El, să fi fost amenințată ființa poporului ales. Din cele două genealogii ale Domnului Hristos, prezentate în Sfânta Scriptură cu lux de amănunte (Matei 1,1-17 și Luca 3,23-38), cunoaștem faptul că Domnul Hristos se trăgea tocmai din patriarhul Avraam, părintele poporului ales, despre care Sfânta Scriptură face prima mențiune că era evreu (Facere 14,13).

„Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu, le-a zis celor din sinedriu: «Nu știți nimic; nici nu gândiți că de folos ne este să moară un om pentru popor, iar nu tot neamul să piară». Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, ci, fiind arhiereu

al aceluia an, a profețit că Iisus avea să moară pentru neam, și nu numai pentru neam, ci și ca să adune într-o dată pe fiii lui Dumnezeu cei împrăștiați. Așadar, din ziua aceea au pus la cale să-L ucidă. De aceea Iisus nu mai umbla pe față printre iudei, ci a plecat de acolo într-un ținut aproape de pustie, într-o cetate numită Efraim, și acolo a rămas cu ucenicii Săi. Iar Paștile iudeilor erau aproape și mulți din ținutul acela s-au suit la Ierusalim mai înainte de Paști, ca să se curățească. Deci Îl căutau pe Iisus și, pe când stăteau în templu, ziceau între ei: «Ce părere aveți? Oare nu va veni la sărbătoare?». Iar arhierii și fariseii dăduseră porunci că, dacă va ști cineva unde este, să dea de știre, ca să-L prindă» (Ioan 11,49-57).

Motivul real al condamnării Domnului Hristos la moarte de către conducătorii iudeilor era cunoscut de toată lumea, chiar și de către guvernatorul Ponțiu Pilat, care „știa că din invidie i-L dăduseră arhierii în mână” (Marcu 15,10).

Răutatea arhierilor însă nu s-a oprit la condamnarea la moarte a Mântuitorului, căci, înainte cu o zi de intrarea Sa triumfală în Ierusalim, Acesta a poposit în Betania, iar „mulțime mare de iudei a aflat că El este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă și pe Lazăr pe care El îl înviase din morți. Iar arhierii au pus la cale ca și pe Lazăr să-l omoare, căci din pricina lui mulți dintre iudei mergeau și credeau în Iisus” (Ioan 12,9-11).

A doua zi după cina din Betania, Mântuitorul și Sfinții Apostoli au pornit spre Ierusalim. „Și când s-au apropiat de Ierusalim, la Betfaghe, lângă Muntele Măslinilor, Iisus a trimis pe doi din ucenicii Săi. Și le-a zis: «Mergeți în satul care este în fața voastră și, intrând în el, îndată veți afla un mânz legat, pe care niciun om n-a șezut până acum. Dezlegați-l și aduceți-l. Iar de vă va zice cineva: De ce faceți aceasta? Spuneți-i: Domnul are trebuință de el. Și îndată îl va trimite aici». Deci s-au dus și au

găsit mînzul legat la drum în fața unei porți și l-au dezlegat. Și unii din cei ce ședeau acolo le-au zis: «Ce faceți? De ce dezlegați mînzul?». Iar ei le-au răspuns așa cum le spusese Iisus; și aceia i-au lăsat. Și au adus mînzul la Iisus și și-au pus hainele pe mînz și Iisus a șezut deasupra. Iar aceasta s-a făcut ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profetul ce zice: Spuneți fiicei Sionului: Iată, Împăratul tău vine la tine blînd și șezînd pe asină, și pe mînz, fiul celei de sub jug. Pe acestea ucenicii Săi nu le-au înțeles de la început; dar când S-a preamărit Iisus, atunci și-au adus ei aminte că acestea pentru El erau scrise și că pe acestea le-au făcut ei pentru El» (Marcu 11,1-7; Matei 21,4-5 și Ioan 12,16).

Prin faptul că Fiul lui Dumnezeu, cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, S-a făcut om la plinirea vremii, pentru noi și a noastră mîntuire, El „S-a golit pe Sine luînd chip de rob, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflîndu-Se ca un om; S-a smerit pe Sine făcîndu-Se ascultător pînă la moarte, și încă moarte de cruce!” (Filipeni 2,7-8). Întrucît Domnul Hristos a șezut pe mînzul asinei la intrarea Sa triumfală în Ierusalim a dovedit că era smerit și ca om, nu doar ca Fiu al lui Dumnezeu. El de fapt le și spusese evreilor în acest sens: „Învățați de la Mine, că sunt blînd și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre. Căci jugul Meu este bun și povara Mea este ușoară” (Matei 11,29-30).

Chiar dacă asinul nu este falnic și iute, precum calul ori cămila, și cu atât mai puțin în comparație cu elefantul, care este animalul preferat de ceremonie în anumite țări din Orientul Îndepărtat, aceasta nu înseamnă că el este lipsit de calități. În cele ce urmează voi prezenta o întîmplare din Vechiul Testament care denotă valoarea de excepție a acestuia: „Balaam și-a pus samarul pe asina sa și s-a dus cu bătrînii Moabului. Dar se aprinsese mânia lui Dumnezeu pentru că s-a dus, iar îngerul lui Dumnezeu s-a sculat ca să-l împiedice în timp ce el ședea pe

asina sa, însoțit de două slugi ale sale. Asina l-a văzut atunci pe îngerul lui Dumnezeu proptit în drum, cu sabia ridicată în mână; asina s-a abătut din drum și a luat-o pe câmp; iar el își bătea asina cu toiagul, ca s-o întoarcă la drum. Dar îngerul lui Dumnezeu a stat în drumeagul dintre răzoarele viilor; cu gard într-o parte și gard în cealaltă; iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s-a tras către gard și i-a strâns lui Balaam piciorul în gard, iar el a început din nou s-o bată. Îngerul lui Dumnezeu însă a mers mai departe și a stat la loc strâmt, unde nu era chip să te abați nici la dreapta, nici la stânga. Iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s-a culcat sub Balaam; și s-a mâniat Balaam și-și bătea asina cu toiagul. Dar Dumnezeu a deschis gura asinei, iar ea a zis către Balaam: «Ce ți-am făcut eu, de mă bați acum pentru a treia oară?». Iar Balaam a zis către asină: «Pentru că ți-ai râs de mine; de-aș fi avut cuțit în mână, pe loc te-aș fi ucis». A zis asina către Balaam: «Au nu sunt eu asina ta, pe care-ai umblat din tinerețile tale și până în ziua de azi? Crezi oare că din nesăbuiință ți-am făcut ție asta?». Iar el a zis: «Nu». Atunci Dumnezeu a deschis ochii lui Balaam, iar acesta l-a văzut pe îngerul Domnului proptit în drum, cu sabia ridicată în mână; și s-a plecat și s-a închinat în fața lui. Iar îngerul lui Dumnezeu i-a zis: «De ce ți-ai bătut acum asina pentru a treia oară? Iată, eu am ieșit să te împiedic, deoarece acest drum al tău nu-mi este pe plac; și asina, văzându-mă, de trei ori s-a abătut până acum de dinaintea-mi; dacă ea nu s-ar fi abătut, acum eu pe tine te-aș fi ucis, iar pe ea aș fi cruțat-o» (Numeri 22,21-33).

O tradiție pioasă afirmă că asinul are pe spate o cruce de când a șezut pe el Domnul Hristos, Cel ce a purtat Crucea pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire.

„Iar în timp ce Iisus mergea spre Ierusalim pe mănzul asinei, ucenicii își așterneau hainele în cale. Și apropiin-

du-se de panta Muntelui Măslinilor, toată mulțimea ucenicilor, bucurându-se, a început să laude pe Dumnezeu, cu glas mare, pentru toate minunile pe care le văzuseră, zicând: «Binecuvântat este Împăratul care vine întru numele Domnului! Pace în cer și slavă întru cei de sus». Și unii farisei din mulțime I-au zis: «Învățătorule, ceartă-ți ucenicii». Și El, răspunzând, a zis: «V-o spun Eu vouă: Dacă ei vor tăcea, pietrele vor striga». Și când S-a apropiat și a văzut cetatea, a plâns pentru ea, zicând: «Dacă cel puțin acum, în această zi a ta, ai fi cunoscut și tu cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum s-au ascuns de ochii tăi. Că peste tine vor veni zile când dușmanii tăi vor săpa șanț în jurul tău și te vor împresura și din toate părțile te vor strâmtora și una cu pământul te vor face, pe tine și pe fiii tăi care sunt în tine, și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale»” (Luca 19,36-44).

„Iar marea mulțime care venise la sărbătoare, auzind că Iisus vine în Ierusalim, au luat ramuri de finic și au ieșit în întâmpinarea Lui și strigau: «Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!». Și mulți își așterneau hainele în cale, iar alții așterneau ramuri tăiate din câmp. Iar cei ce mergeau înaintea și cei ce veneau în urmă strigau: «Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Binecuvântată este împărăția care vine, a părintelui nostru David! Osana întru cei de sus!»” (Ioan 12,12-13 și Marcu 11,8-10).

Evreii L-au întâmpinat pe Mântuitorul la intrarea sa triumfală în Ierusalim cu un text din Cartea psalmilor, pe care îl rosteau în timpul sărbătorii corturilor: „O, Doamne, Te rog, mântuiește! O, Doamne, Te rog, adu belșug! Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului” (Psalmul 117,25-26).

Termenul „osana” a fost preluat din limba ebraică, de la „oșia-na” sau „osia-na”, și înseamnă „mântuiește!”. Cu trecerea

timpului și-a schimbat sensul, fiind tradus prin: „laudă”, „slavă” sau „mărire”.

Mulțimile din Evanghelie însă au modificat puțin textul din psalmi. Astfel, dacă pe drumul spre Ierusalim Apostolii Îl aclamau pe Mântuitorul drept „*Împăratul care vine întru numele Domnului*” (Luca 19,38), după intrarea în Sfânta Cetate evreii Îl ovaționau ca „*împăratul lui Israel*” (Ioan 12,13) și vorbeau despre „*împărăția lui David*” (Marcu 11,10), adică mulțimile spuneau ceea ce voiau ele să fie Domnul Hristos, iar nu ceea ce era El în realitate.

Cert este că Mântuitorul se trăgea din neamul lui David, iar numele Său era asociat cu cel al acestui rege. Astfel, „*în timp ce Se apropia El de Ierihon, un orb ședea cerșind la marginea drumului. Și auzind el mulțimea trecând, întreba ce este aceasta. Și i-au spus că trece Iisus Nazarineanul. Și el a strigat, zicând: «Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!».* Și cei ce mergeau înainte îl certau ca să tacă, dar el cu atât mai mult striga: «*Fiule al lui David, miluiește-mă!*»” (Luca 18,35-39). Chiar și străinii de neam din Israel cunoșteau descendența Domnului Hristos din cel de-al doilea rege al iudeilor, pentru că atunci când a ajuns în părțile Tirului și ale Sidonului „*o femeie canaaneancă din hotarele acelea striga, zicând: «Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon»*” (Matei 15,22).

Întrucât Domnul Hristos se trăgea din neamul lui David, iar acum intra în Ierusalim, cetatea acestui rege, după mult trâmbițata înviere a lui Lazăr din morți, mulțimile erau entuziasmate, încât L-au primit ca pe un împărat, având în minte și făgăduința făcută de Dumnezeu lui David, prin prorocul Natan: „*Și fi-va că după ce zilele tale se vor plini și tu vei dormi împreună cu părinții tăi, Eu îl voi ridica pe urmașul tău de după tine, din chiar coapsa ta, și voi rândui regatul său. Acesta-i va zidi casă numelui Meu,*

iar Eu îi voi întări tronul până în veac. Eu Îi voi fi Lui Tată, iar El Îmi va fi Mie fiu. Casa Lui va fi neclintită, regatul Său va rămâne veșnic înaintea Mea, iar tronul Său în veac va fi întărit” (II Regi 7,12-14 și 16).

Confuzia pe care evreii o făceau în privința Domnului Hristos și a profeției despre El, era aceea că ei așteptau un Mesia pământesc, care să-i elibereze de sub jugul roman, iar nu Unul care să le deschidă împărăția cerurilor. Și Sfinții Apostoli ai Mântuitorului aveau aceeași mentalitate, pentru că după învierea Lui din morți, „ei, *adunându-se, L-au întrebat, zicând: «Doamne, oare în acest timp vei așeza Tu la loc împărăția lui Israel?»*” (Faptele Apostolilor 1,6).

Domnul Hristos a fost întâmpinat în Ierusalim ca un împărat, cu toate că El nu afirmase niciodată despre Sine acest lucru. Întrucât conducătorii iudeilor I-au adus această acuză înaintea lui Ponțiu Pilat (Luca 23,2), guvernatorul L-a întrebat pe Mântuitorul dacă este împărat. La această întrebare El a răspuns: „*Împărăția Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu le fiu predat iudeilor. Dar împărăția Mea nu este de aici. Atunci Pilat I-a zis: «Așadar, ești Tu împărat?»*». Răspuns-a Iisus: *«Tu o spui, că Eu sunt împărat»*” (Ioan 18,36-37). Din cuvintele Mântuitorului înțelegem că El este într-adevăr împărat, însă nu unul lumesc.

Deși conducătorii evreilor L-au acuzat pe Domnul Hristos în fața lui Ponțiu Pilat că s-a autoproclamat împărat și au cerut să fie condamnat la moarte pentru aceasta, lui Iuda i-au plătit ca să-L vândă pe Mântuitorul lumii doar treizeci de arginți, prețul unui rob.

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan menționează faptul că „*mulțimea care era cu Iisus când l-a strigat pe Lazăr din mormânt și l-a înviat din morți dădea mărturie despre aceasta;*

și de aceea L-a și întâmpinat mulțimea, pentru că auzise că El a făcut această minune. Și intrând El în Ierusalim, toată cetatea s-a cutremurat, zicând: «Cine este Acesta?». Iar mulțimile ziceau: «Acesta este Iisus, profetul din Nazaretul Galileii!». Și cu toate că atâtea minuni a făcut El în fața lor, ei tot nu credeau într-Însul. Ca să se plinească cuvântul profetului Isaia, pe care l-a zis: Doamne, cine i-a dat crezare auzului nostru? Și cui i s-a descoperit brațul Domnului? De aceea nu puteau să creadă, că a mai zis Isaia: El ochii lor i-a orbit și inima lor a împietrit-o, pentru ca ei cu ochii să nu vadă și cu inima să nu înțeleagă, ca nu cumva ei să-și revină și Eu să-i vindec. Pe acestea le-a zis Isaia când l-a văzut slava și a grăit despre El. Totuși, și dintre căpetenii mulți au crezut într-Însul, dar n-o mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă; căci ei au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu. Iar Iisus a strigat și a zis: «Cel ce crede în Mine, nu în Mine crede, ci în Cel ce M-a trimis pe Mine. Și cel ce Mă vede pe Mine Îl vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine. Eu, Lumină am venit în lume, pentru ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric. Și dacă aude cineva cuvintele Mele și nu le păzește, Eu nu-l judec; că n-am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea. Pe cel ce se leapădă de Mine și nu primește cuvintele Mele, are cine să-l judece: cuvântul pe care Eu l-am grăit, acela îl va judeca în ziua de apoi; pentru că Eu nu de la Mine am grăit, ci Tatăl, Cel ce M-a trimis, El Mi-a poruncit ce să spun și ce să grăiesc. Și știu că porunca Lui este viață veșnică. Așadar, ceea ce grăiesc Eu: precum Mi-a spus Mie Tatăl, așa grăiesc» (Ioan 12,17-18 și 37-50; Matei 21,10-11).

„Și erau niște elini, din cei ce se suiseră la sărbătoare să se închine. Deci aceștia au venit la Filip, care era din Betsaida Galileii, și l-au rugat, zicând: «Doamne, vrem să-L vedem pe Iisus». Filip a venit și i-a spus lui Andrei; și Andrei și Filip au

venit și I-au spus lui Iisus. Iar Iisus le-a răspuns, zicând: «A venit ceasul ca Fiul Omului să fie preamărit. Adevăr, adevăr vă spun: Dacă bobul de grâu care cade în pământ nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce roadă multă. Cel ce-și iubește viața, o va pierde; dar cel ce-și urăște viața în lumea aceasta, o va păstra pentru viața veșnică. Dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze; și unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu. Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti. Acum sufletul Meu e tulburat, și ce voi zice? Izbăvește-Mă, Părinte, de ceasul acesta? Dar Eu pentru aceasta am venit în ceasul acesta! Părinte, preamărește-Ți numele!». Atunci a venit glas din cer, zicând: «L-am și preamărit, și iarăși îl voi preamări!». Iar mulțimea care sta și care auzise, zicea: «Tunet a fost!». Alții ziceau: «Înger I-a grăit!». Iisus, răspunzând, a zis: «Nu pentru Mine a fost glasul acesta, ci pentru voi. Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară. Iar Eu, când mă voi înălța de pe pământ, pe toți îi voi trage la Mine». Iar pe aceasta o zicea arătând cu ce moarte avea să moară. I-a răspuns deci mulțimea: «Noi am auzit din lege că Hristosul rămâne în veac; cum de zici Tu că Fiul Omului trebuie să se înalțe? Cine este acesta, Fiul Omului?». Atunci le-a zis Iisus: «Încă puțină vreme Lumina este cu voi. Umblați cât aveți Lumina, ca să nu vă cuprindă întunericul. Și cel ce umblă în întuneric nu știe unde merge. Cât aveți Lumina, credeți în Lumina, ca să fiți fii ai Luminii» (Ioan 12,20-36).

„Și a intrat Iisus în templu și i-a dat afară pe toți cei ce vindeau și cumpărau în templu și a răsturnat mesele schimbătorilor de bani și scaunele celor ce vindeau porumbei și le-a zis: «Scrie este: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema; dar voi ați făcut-o peșteră de tâlhari». Și au venit la El în templu orbi și șchiopi și i-a vindecat. Și văzând arhierii și cărturarii lucrurile minunate pe care le-a făcut și pe copiii care strigau

în templu și ziceau: «Osana Fiului lui David!», s-au mâniat și I-au zis: «Tu auzi ce zic aceștia?» Iar Iisus le-a zis: «Da. Oare niciodată n-ați citit că din gura pruncilor și a celor ce sug Ți-ai pregătit laudă?». Și, lăsându-i, a ieșit afară din cetate, la Betania, și a rămas acolo peste noapte” (Matei 21,12-17).

Din cele prezentate până acum am văzut că Mântuitorul a fost întâmpinat de mulțimi ca un împărat, la intrarea Sa în Ierusalim, pentru că acestea aflaseră că Domnul Hristos L-a înviat pe prietenul Său Lazăr, mort de patru zile, în apropierea Cetății Sfinte, la Betania.

Valoarea acestei excepționale primiri a Domnului Hristos în Ierusalim a fost sporită și de faptul că ea nu a fost pregătită din timp și organizată minuțios, ci ea a fost spontană.

Primirea aceasta fastuoasă a Mântuitorului de către mulțimile de oameni, cu osanale, cu ramuri de finic și cu haine așternute în fața asinului pe care ședea, i-a speriat de-a dreptul pe conducătorii evreilor, care își simțeau amenințată poziția și își vedeau periclitată privilegiile în societate, încât i-au făcut să dorească cu și mai multă înverșunare moartea „*fiului teslarului din Nazaret*” (Matei 13,55), cum Îl numeau ei pe Domnul Hristos.

În momentul intrării triumfale a Domnului Hristos în Ierusalim, Sfinții Apostoli se simțeau ca niște dregători plini de slavă în preajma împăratului lor, aclamat de mulțimi. Din această cauză Mântuitorul le-a atras luarea aminte peste câteva zile, la cina cea de taină, zicându-le: „*Împărații neamurilor domnesc peste ele și cei mari ai lor le stăpânesc; dar între voi să nu fie așa, ci cel ce va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru, și cel ce va vrea să fie întâiul între voi, să le fie tuturor slugă; că nici Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci să slujească și să-Și dea viața răscumpărare pentru mulți*” (Luca 22,25 și Marcu 10,42-45).

Mântuitorul le-a adresat aceste cuvinte Sfinților Săi Apostoli după ce le-a spălat tuturor picioarele, inclusiv lui Iuda, despre care știa prea bine că Îl vânduse căpeteniilor iudeilor.

Domnul Hristos, Care fusese întâmpinat de mulțimi ca un împărat, era însă trist, pentru că știa prea bine cât este de trecătoare slava acestei lumi, fiindcă mulțimea care în acel moment Îl aclama cu entuziasm, peste doar câteva zile va striga plină de ură în fața lui Ponțiu Pilat: „*Răstignește-L! Răstignește-L!*” (Luca 23,21).

Sfântul proroc Zaharia a profețit despre intrarea triumfală a Domnului Hristos în Ierusalim, zicând: „*Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci iată, Împăratul tău vine la tine drept și biruitor, smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei*” (Zaharia 9,9). Din aceste cuvinte inspirate de Dumnezeu și scrise cu mai bine de cinci sute de ani înainte ca evenimentul descris să fi avut loc, vedem că Mântuitorul a intrat în Cetatea Sfântă smerit, dar drept și biruitor.

Mesajul intrării triumfale a Domnului Hristos în Ierusalim este acela că El merge spre patimă, însă nu silit și înfrânt, ci de bunăvoie, ca un biruitor, după cum va dovedi în mai multe rânduri pe parcursul săptămânii care va urma. De aceea, Mântuitorul le-a și spus Sfinților Apostoli în cuvântarea de despărțire: „*În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți! Eu am biruit lumea!*” (Ioan 16,33).

Praznicul de astăzi ne învață să nu căutăm slava acestei lumi și să fim smeriți, asemenea Domnului Hristos, pentru că așa cum a remarcat Sfântul Apostol Petru, „*Dumnezeu le stă împotrivă celor mândri, dar celor smeriți le dă har*” (I Petru 5,5). Sfântul Apostol Ioan a scris și el că „*lumea trece, și pofta ei; dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac*” (I Ioan 2,17), încât noi, creștinii, suntem datori să ne înstrăinăm de

lumea cea deșartă, a păcatelor, și să împlinim voia lui Dumnezeu exprimată prin porunci.

Deosebit de important însă este să fim consecvenți în ceea ce privește săvârșirea de fapte bune, pentru a nu ne asemena mulțimii din Evanghelie. Adică, să nu fim astăzi împlinitori ai poruncilor lui Dumnezeu, iar mâine următori ai ispitelor vrăjmașului, ci să fim statornici pe cărarea virtuților, care duc spre Împărăția lui Dumnezeu, fiindcă Domnul Hristos ne-a îndemnat: *„Intrați pe poarta cea strâmtă; că largă este poarta și lat este drumul ce duce la pieire și mulți sunt cei ce intră prin el; și strâmtă este poarta și îngust este drumul ce duce la viață și puțini sunt cei ce îl află”* (Matei 7,13-14).

Amin

Sfânta și Marea Joi¹ (cu dată schimbătoare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Sfânta Biserică a rânduit ca la slujba din această seară să fie citite douăsprezece texte sau pericope luate din toate cele patru Sfinte Evanghelii, care ne prezintă cu lux de amănunte ultimele ore petrecute de Domnul Hristos pe pământ, începând cu cuvântarea adresată Sfinților Apostoli, până la punerea trupului în mormânt, precum și străjuirea acestuia. Întrucât unele pericope evanghelice sunt foarte lungi, informațiile oferite sunt extrem de multe, iar o explicare a tuturor celor douăsprezece texte evanghelice ar necesita prea mult timp, în cuvântul nostru de astăzi vom vorbi despre tot ceea ce s-a petrecut cu Domnul Hristos în joia patimilor.

Vom începe relatarea cu precizarea că ieri, în miercurea patimilor, Apostolul Iuda L-a vântul pe Domnul Hristos „*arhiereilor și căpeteniilor oastei*” (Luca 22,4) pentru suma de treizeci de arginți „*și de atunci el căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâna lor la adăpost de mulțime*” (Matei 26,16 și Luca 22,6).

„*Iar în ziua cea dintâi a Azimelor au venit ucenicii la Iisus și I-au zis: «Unde voiești să-Ți pregătim să mănânci Paștile?».* Și i-a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: «*Iată, când veți intra în cetate vă va întâmpina un om ducând un urcior cu apă; mergeți după el în casa în care va intra și spuneți-i stăpânului casei:*

¹ Cuvânt rostit în 12 aprilie 2012, la denia celor douăsprezece Evanghelii, în biserica din Panic.

Învățătorul îți zice: Unde este odaia în care să mănânc Paștile cu ucenicii Mei? Iar el vă va arăta un foișor mare, așternut; acolo să pregătiți». Iar ei, ducându-se, au aflat așa cum le spusese El și au pregătit Paștile. Și când a sosit ceasul, S-a așezat la masă, și Apostolii cu El. Și le-a zis: «Cu dor am dorit să mănânc aceste Paști cu voi mai înainte ca Eu să pătimesc. Că vă spun Eu vouă că de-acum nu le voi mai mânca până când se vor plini întru împărăția lui Dumnezeu» (Matei 26,17 și Luca 22,8-16).

În timpul cinei Domnul Hristos S-a ridicat de la masă, „S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins” (Ioan 13,4-5). Când a ajuns la Apostolul Petru, care L-a văzut în Muntele Taborului schimbat la față și învăluit în lumina dumnezeiască, încât a afirmat: „Doamne, bine ne este nouă să fim aici; dacă voiești, voi face trei colibe: Ție una, lui Moise una și lui Ilie una” (Matei 17,4) uitând cu totul de sine, „Acesta I-a zis: «Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?». Iisus i-a răspuns, zicând: «Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta». Petru I-a zis: «Niciodată nu-mi vei spăla Tu mie picioarele!». Iisus i-a răspuns: «Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine». Zisu-I-a Simon Petru: «Doamne, nu numai picioarele, ci și mâinile și capul». Iisus i-a zis: «Cel ce s-a îmbăiat n-are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci e curat tot. Și voi sunteți curați, dar nu toți». Că-l știa pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: «Nu toți sunteți curați»” (Ioan 13,6-11). Prin faptul că Domnul Hristos i-a spălat picioarele lui Iuda vânzătorul ne-a arătat marea Sa smerenie, dar și iubirea nemărginită față de toți oamenii, pentru că „Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă păcătosul din calea lui și să fie viu” (Iezechiel 33,11).

„Deci, după ce le-a spălat picioarele Apostolilor și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: «Înțelegeți ce am făcut Eu cu voi? Voi Mă numiți pe Mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, fiindcă sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora; că pildă v-am dat, ca și voi să faceți așa cum am făcut Eu cu voi. Adevăr, adevăr vă spun: Nu este sluga mai mare decât domnul ei, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis. De vreme ce știți acestea, fericiți veți fi de le veți face»” (Ioan 13,12-17).

Rânduiala spălării picioarelor se practică la Ierusalim până în zilele noastre. În timpul Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare din Joia Mare patriarhul Ierusalimului, pe o scenă special amenajată în curtea Sfântului Mormânt, spală picioarele la doisprezece arhimandriți, apoi le șterge cu un ștergar. Acest ritual se săvârșește și în unele mănăstiri și catedrale din țara noastră.

Cina pe care a servit-o Domnul Hristos cu Sfinții Săi Apostoli în Joia Mare este numită în unele limbi „cina cea de taină”, iar în altele „cina cea de pe urmă”. Ambele denumiri sunt corecte. „Cina cea de taină” i se spune pentru că în timpul ei Mântuitorul a instituit Sfânta Taină a Euharistiei sau Sfânta Liturghie, căci *„pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat ucenicilor, zicând: «Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu». Și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți; și le-a zis: «Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi, carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor». Și vă spun Eu vouă că de acum nu voi mai bea din acest rod al viței până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, întru împărăția Tatălui Meu” (Matei 26,26-29).*

Denumirea de „cina cea de pe urmă” se referă la faptul că aceasta a fost ultima masă pe care a servit-o Domnul Hristos pe

acest pământ. Sfânta Scriptură menționează în acest sens că la răstignire ostașii I-au dat Mântuitorului „*să bea vin amestecat cu smirnă, dar El n-a luat*” (Marcu 15,23).

Prin jertfa de pe cruce a Domnului Hristos, prefigurată la cina cea de taină, unde Acesta i-a împărțășit pe Sfinții Apostoli cu trupul și sângele Său, au fost înlocuite odată pentru totdeauna jertfele de animale, pentru că sacrificiul Său este cel mai înalt din istoria omenirii, întrucât El este Fiul lui Dumnezeu întrupat, care de bunăvoie S-a jertfit pentru noi și pentru a noastră mântuire, fiind „*jertfă de ispășire pentru păcatele noastre*” (I Ioan 4,10). Nicio altă jertfă din lume nu se poate ridica la nivelul acesteia, de aceea Sfântul Ioan Gură de Aur a scris: „*Vreți să cunoașteți prețul sufletelor voastre? Priviți la prețul răscumpărării. Nu aurul lumii întregi, nu lumea întreagă cu toate cele ce sunt în ea, ci Însuși Dumnezeu a fost prețul răscumpărării noastre*”.

„*Și pe când ședeau la masă și mâncau, Iisus a zis: «Adevăr vă grăiesc că unul dintre voi, care mănâncă împreună cu Mine, Mă va vinde». Și ei, întristându-se foarte, au început să-I zică fiecare: «Doamne, nu cumva sunt eu?». Iar El, răspunzând, a zis: «Nu despre voi toți grăiesc; Eu îi știu pe cei pe care i-am ales; ci ca să se plinească Scriptura: Cel ce mănâncă pâinea cu Mine a ridicat călcâiul asupra-Mi»*” (Marcu 14,18; Matei 26,22 și Ioan 13,18).

„*Atunci ucenicii se uitau unii la alții, nepricepând despre cine vorbește. Iar unul din ucenicii Săi, cel pe care Iisus îl iubea, ședea la masă rezemat de pieptul lui Iisus. Deci Simon Petru i-a făcut acestuia semn și i-a zis: «Întreabă-L, cine este cel despre care vorbește?». Și aplecându-se acesta pe pieptul lui Iisus, I-a zis: «Doamne, cine este?». Iisus i-a răspuns: «Acela este, căruia Eu, întingând îmbucătura de pâine, i-o voi da». Și întingând îmbucătura de pâine, a luat-o și i-a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul, zicând: «Fiul Omului merge precum este scris*

despre El. Dar vai acelui om prin care Fiul Omului e vândut; bine-i era aceluia de nu s-ar fi născut». Și răspunzând Iuda, cel care L-a vândut, I-a zis: «Nu cumva sunt eu, Învățătorule?». Răspunsu-i-a Iisus: «Tu ai zis». Și după îmbucătura de pâine, atunci a intrat Satana în Iuda. Iar Iisus i-a zis: «Ceea ce vrei să faci, fă mai degrabă!». Dar nimeni din cei ce ședeau la masă n-a înțeles pentru ce i-a zis aceasta; fiindcă Iuda avea punga, iar unii gândeau că Iisus îi spune: «Cumpără ceea ce ne trebuie la sărbătoare!», sau să dea ceva la săraci. Deci după ce a luat acela îmbucătura de pâine, îndată a ieșit” (Ioan 13,22-30 și Matei 26,24-25).

„Atunci Iisus le-a zis: «În această noapte, voi toți vă veți poticni întru Mine, că scris este: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei». Iar Petru, răspunzând, I-a zis: «Dacă toți se vor poticni întru Tine, eu niciodată nu mă voi poticni». Zisu-i-a Iisus: «Simone, Simone, iată că Satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu; dar Eu M-am rugat pentru tine ca să nu-ți piară credința. Adevăr îți spun că în această noapte, mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine». Petru I-a zis: «Chiar de-ar trebui să mor împreună cu Tine, de Tine nu mă voi lepăda». Și toți ucenicii au zis la fel” (Matei 26,31-35 și Luca 22,31-32).

„Atunci Iisus a mers împreună cu ei într-un loc numit Ghetsimani și le-a zis ucenicilor: «Ședeți aici, până ce Mă voi duce acolo ca să Mă rog». Și i-a luat cu El pe Petru, pe Iacob și pe Ioan; și a început a Se tulbura și a Se mâhni și le-a zis: «Întristat de moarte Îmi este sufletul. Rămâneți aici și privegheați». Și S-a depărtat de ei ca la o aruncătură de piatră și, ingenunchind, Se ruga zicând: «Părinte, de voiești, depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă!». Iar un înger din cer I s-a arătat și-L întărea. Și-n luptă cu moartea fiind, cu mai mare stăruință

Se ruga. Și sudoarea Lui s-a făcut ca niște picături de sânge ce cădeau pe pământ” (Matei 26,36; Marcu 14,33-34 și Luca 22,41-44). Domnul Hristos era Fiul lui Dumnezeu întrupat, de aceea știa prea bine ceea ce va urma cu El, și chiar dacă acceptase de bunăvoie jertfa, și Lui, ca om, Îi era frică de moarte. Cu toate acestea, se supune voii Tatălui și își asumă până la sfârșit misiunea de Mântuitor al lumii, cu toate necazurile și suferințele ei.

„*Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: «Așa, un ceas n-ați fost în stare să privegheați împreună cu Mine! Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios». Ducându-Se iarăși, a doua oară, S-a rugat, zicând: «Părintele Meu, de nu-i cu putință să treacă pe-alături de Mine acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta!».* Și venind iarăși, i-a aflat dormind, că le erau ochii îngreuiți. Și lăsându-i, iarăși S-a dus și S-a rugat a treia oară, spunând aceleași cuvinte. Apoi a venit la ucenici și le-a zis: «De-acum dormiți și odihniți-vă! Iată, ceasul s-a apropiat și Fiul Omului Se va da în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem; iată, s-a apropiat cel care Mă vinde»” (Matei 26,40-46).

„*Și în timp ce Iisus încă vorbea, a venit Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, și cu el o gloată cu săbii și cu ciomege, de la arhieriei, de la cărturari și de la bătrâni. Iar trădătorul le dăduse un semn, zicând: «Cel pe care-l voi săruta, Acela este. Prindeți-l și duceți-l sub pază».* Și venind îndată la Iisus, I-a zis: «Bucură-te, Învățătorule!». Și L-a sărutat. Iar Iisus i-a zis: «Iuda, prin sărutare-L vinzi tu pe Fiul Omului?»” (Matei 26,48-49, Marcu 14,43-45 și Luca 22,48).

Pornind de la gestul Apostolului vânzător, înainte de a se împărtași cu trupul și cu sângele Domnului Hristos în Sfânta Liturghie, orice preot sau credincios se roagă și spune:

„Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda”, pentru că sărutul este un semn de prietenie, de iubire, de respect, pe care vânzătorul l-a transformat în simbol al trădării.

„Iar Iisus, știind toate cele ce aveau să vină asupra-I, le-a zis: «Pe cine căutați?». I-au răspuns: «Pe Iisus Nazarineanul». El a zis: «Eu sunt». Deci, după ce le-a zis: «Eu sunt!», ei s-au dat înapoi și au căzut la pământ. Și iarăși i-a întrebat: «Pe cine căutați?». Iar ei au zis: «Pe Iisus Nazarineanul». Răspuns-a Iisus: «V-am spus că Eu sunt; deci, dacă pe Mine Mă căutați, pe aceștia lăsați-i să se ducă» - spre a se plini cuvântul pe care El l-a spus: «Dintre cei pe care Mi i-ai dat, pe niciunul nu l-am pierdut. I-am păzit și n-a pierit niciunul dintre ei, decât fiul pierzării, ca să se îplinească Scriptura»” (Ioan 18,4-9 și 17,12).

„Iar cei de lângă Iisus, văzând ce avea să se întâmple, au zis: «Doamne, dacă vom lovi cu sabia?». Iar Simon Petru, având sabie, a scos-o și a lovit pe sluga arhiereului și i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era Malhus. Atunci Iisus i-a zis lui Petru: «Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl Mi l-a dat? Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri». Și atingându-Se de urechea aceleuia, l-a vindecat” (Luca 22,49-51; Ioan 18,10-11 și Matei 26,52).

Prin gestul Său de a-l tămădui pe slujitorul arhiereului, Mântuitorul ne dovedește încă o dată marea Lui iubire față de oameni, chiar și față de vrăjmași. Malhus venise în Grădina Ghetsimani împreună cu Iuda, cu soldații și cu ceilalți slujitori ai arhiereilor și ai fariseilor pentru a-L aresta și a-I face rău Domnului Hristos, care însă nu s-a gândit la Sine, la ceea ce avea să pătimească, ci luând de jos urechea tăiată a lipit-o la loc și l-a vindecat pe Malhus.

„Atunci, părăsindu-L toți ucenicii, au fugit, iar cohorta, tribunul și slujitorii iudeilor L-au prins pe Iisus și L-au legat” (Marcu 14,50 și Ioan 18,12).

„Iar un tânăr mergea după El, învelit într-un cearșaf pe trupul gol; și l-au prins, dar el, lăsând cearșaful, a fugit gol” (Marcu 14,51-52). De vreme ce numai Sfântul Evanghelist Marcu consemnează această întâmplare, numeroși comentatori ai Sfintei Scripturi consideră că însuși autorul Evangheliei a doua este tânărul respectiv, care a trăit experiența amintită.

Când relatează faptul că Iuda a ieșit de la cina cea de taină, Sfântul Apostol Ioan precizează că *„era noapte”* (Ioan 13,30). Același Evanghelist menționează că atunci când Apostolul vânzător a venit în grădina Ghetsimani pentru a-L preda pe Domnul Hristos în mâinile slujitorilor arhiereilor, însoțitorii săi aveau cu ei *„felinare și făclii”* (Ioan 18,3). Din aceste afirmații tragem concluzia că fiind târziu, tânărul Marcu se găsea în pat când a auzit larma provocată de cei care mergeau să-L aresteze pe Mântuitorul. Împins de curiozitate, acesta s-a înfășurat în grabă cu cearșaful de pe pat, a ieșit din casă și s-a amestecat în mulțime, pentru a vedea ce se petrece.

După ce a fost arestat în Grădina Ghetsimani, Domnul Hristos a fost dus la arhiereul Anna, socrul lui Caiafa. *„Arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Săi și despre învățătura Sa. Iisus i-a răspuns: «Eu i-am vorbit lumii pe față. Întotdeauna am învățat în sinagogă și în templu, unde se adună toți iudeii, și nimic n-am vorbit în ascuns. De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă-i pe cei care au auzit ce le-am vorbit. Iată, aceștia știu ce am vorbit Eu». Și zicând El acestea, unul dintre slujitorii care stăteau de față l-a dat lui Iisus o palmă, zicând: «Așa-i răspunzi Tu arhiereului?». Iisus i-a răspuns: «Dacă am vorbit rău, mărturisește ce-a fost rău; dar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?»”* (Ioan 18,19-23).

Cu toate că Apostolii au fugit de lângă Mântuitorul când a fost arestat, temându-se pentru viața lor, Sfinții Petru și Ioan „*L-au urmat de departe*” (Luca 22,54). Sfântul Ioan Evanghelistul relatează în acest sens: „*Iar Simon Petru și celălalt ucenic mergeau după Iisus. Iar ucenicul acela îi era cunoscut arhiereului și a intrat împreună cu Iisus în curtea arhiereului. Iar Petru a stat la poartă, afară. Deci a ieșit celălalt ucenic, care-i era cunoscut arhiereului, și a vorbit cu portăreasa și l-a vârat pe Petru înlăuntru. Iar slugile și slujitorii, făcând foc, stăteau și se încălzeau, că era frig; și era cu ei și Petru, stând și încălzindu-se*” (Ioan 18,15-16 și 18).

„*Și pe când Petru era jos în curte, a venit una din slujnicele arhiereului și văzându-l pe Petru încălzindu-se, s-a uitat la el și i-a zis: «Și tu erai cu Iisus Nazarineanul!». El însă a tăgăduit, zicând: «Nici că știu, nici că înțeleg ce spui»*” (Marcu 14,66-68). „*Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo, i-au zis lui Petru: «Cu adevărat, și tu ești dintre ei, că și graiul tău te vădește». Atunci el a început a se blestema și a se jura: «Nu-l cunosc pe omul acesta!»*” (Matei 26,73-74). „*Una din slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiasse urechea, a zis: «Nu te-am văzut eu în grădină cu el?»*». Atunci Petru din nou s-a lepădat; și îndată a cântat cocoșul” (Ioan 18,26-27). „*Și întorcându-Se Iisus, a privit spre Petru; și Petru și-a adus aminte de cuvântul Domnului, că-i spusese: «Mai înainte de a cânta cocoșul astăzi, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine». Și, ieșind afară, a plâns cu amar*” (Luca 22,61-62).

Constatând Anna că Domnul Hristos refuză să vorbească despre ucenicii Săi și despre învățătura Sa, „*l-a trimis legat la Caiafa arhiereul, unde erau adunați cărturarii și bătrânii. Și Caiafa era cel care-i sfătuisse pe iudei că este de folos să moară un om pentru popor*” (Ioan 18,14; 19-24 și Matei 26,57).

„Iar arhiereii, bătrânii și tot sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Și n-au găsit, deși veniseră mulți martori mincinoși, că mulți mărturiseau mincinos împotriva Lui, dar mărturiile nu se potriveau. Și ridicându-se unii, au dat mărturie mincinoasă împotriva Lui, zicând: «Noi l-am auzit spunând așa: Voi dărâma acest templu făcut de mână și în trei zile voi clădi altul, nefăcut de mână». Dar nici așa, mărturia lor nu era la fel” (Matei 26,59-60 și Marcu 14,56-59).

Mărturia pomenită aici pornește într-adevăr de la cuvintele Domnului Hristos rostite după ce a izgonit negustorii din templul din Ierusalim: *„Dărâmați templul acesta și-n trei zile îl voi ridica”* (Ioan 2,19). Mântuitorul însă nu a afirmat că El va dărâma templul, ci i-a poftit pe evrei să o facă și nu a pomenit nimic despre vreun templu făcut sau nefăcut de mână omenească. Sfântul Ioan Evanghelistul ne lămurește despre faptul că Domnul Hristos *„vorbea despre templul trupului Său. Deci, când a înviat din morți, ucenicii Săi și-au adus aminte că El zisese aceasta și au crezut cuvântului pe care-l spusese Iisus”* (Ioan 2,21-22).

„Și ridicându-se arhiereul, I-a zis: «Nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc aceștia împotriva ta?». Dar Iisus tăcea. Și arhiereul I-a zis: «Juru-te pe Dumnezeu Cel-Viu să ne spui nouă dacă ești tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu». Iar Iisus i-a zis: «Eu sunt, și-L veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta Puterii și venind pe norii cerului». Iar arhiereul, sfâșiindu-și hainele, a zis: «Ce trebuință mai avem de martori? Ați auzit blasfemia! Ce părere aveți?». Iar ei toți au judecat că vrednic e de moarte. Și au început unii să-L scuipe și să-I acopere fața și să-L bată cu pumnii și să-I zică: «Profețește!». Și slugile Îl băteau cu palmele peste obraz” (Matei 26,62-63 și Marcu 14,65).

Chiar dacă fruntașii evreilor au hotărât că Domnul Hristos trebuie să moară, întrucât Palestina era provincie romană, numai guvernatorul acesteia putea condamna pe cineva la moarte, de aceea Mântuitorul a fost aruncat peste noapte în temnița din Ierusalim, urmând ca a doua zi de dimineață să fie dus înaintea demnitarului roman, pentru a fi judecat.

Este trist ce s-a petrecut în această zi cu Domnul Hristos, însă prin planul Său de mântuire a lumii, care cuprindea și jertfa Fiului Său întrupat, Dumnezeu ne-a arătat marea Lui iubire față de noi, pentru că *„într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul”* (Ioan 3,16-17).

Cunoscând cât de mult ne iubește Dumnezeu, să ne străduim și noi, din răspuțeri, să-I împlinim poruncile, pentru că Domnul Hristos a afirmat: *„Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui”* (Ioan 14,21).

Amin

Sfânta și Marea Vineri¹ *(cu dată schimbătoare)*

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Suntem astăzi în Vinerea Mare, cea mai neagră zi din istoria omenirii, în care oamenii L-au judecat pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, L-au batjocorit și L-au omorât prin răstignire pe cruce.

Noi am venit în seara aceasta la biserică la denia prohodului Domnului pentru că Mântuitorul nu a avut parte de o slujbă a înmormântării. La fel cum fiecare comunitate creștină îi petrece pe ultimul drum pe cei dragi care se mută din această viață, săvârșind cele de cuviință îngropării, la fel facem și noi, în toată lumea creștină, săvârșind slujba prohodului Domnului Hristos în această zi în care El, Cel fără de păcat și nevinovat, a murit pentru noi și pentru a noastră mântuire. Cât va dura lumea se va săvârși acest prohod al Domnului.

Întrucât Domnul Hristos șade de-a dreapta Tatălui în împărăția cerurilor, El nu este prezent fizic între noi. Chiar dacă s-ar afla pe pământ, El nu ar putea fi deodată în toate bisericile din lume, de aceea noi avem în față un epitaf la slujba prohodului Domnului.

„Epitaf” este un termen grecesc compus din prepoziția: „epi”, adică „pe”, „deasupra” și cuvântul „tafos”, care înseamnă mormânt, deci „epitaf” se traduce „pe mormânt”. În limba română acest cuvânt are mai multe sensuri. Cel mai cunoscut

¹ Cuvânt rostit în 13 aprilie 2012, la Denia Prohodului Domnului, în biserica „Sfântul Arhidiacon Ștefan” din Zalău.

este acela de inscripție, în proză sau în versuri, trecută pe o cruce ori pe o piatră funerară, cuprinzând elogiul defunctului sau o sentință morală. Există epitafuri scurte, precum „*odihnească-se în pace*”, sau altele mai elaborate. De pildă în Pasargadae, capitala antică a Persiei, Iranul de astăzi, pe mormântul lui Cyrus, primul împărat persan, care a murit în anul 530 î. d. Hr., stau scrise următoarele: „*Trecătorule, oricine ai fi tu și oricând vei veni aici, căci eu știu că vei veni, eu sunt Cyrus, cel ce le-am cucerit perșilor împărăția lor mondială. Să nu mă pizmuiești deci, pentru această palmă de pământ, care îmi acoperă trupul*”. Un epitaf în versuri întâlnit pe anumite pietre funerare este preluat din poezia „Moartea lui Fulger” de George Coșbuc: „*Din codru rupi o rămurea, / Ce-i pasă codrului de ea! / Ce-i pasă unei lumi întregi / De moartea mea!*”. Pe crucile din cimitirul vesel de la Săpânța, județul Maramureș, sunt prezentate pe scurt, cu umor și în versuri, viețile celor răposați. Vom reda un astfel de epitaf: „*Sub această cruce grea / Zace biata soacră-mea. / Trei zile de mai trăia, / Zăceam eu și citea ea. / Voi care treceți pe aici, / Încercați să n-o treziți, / Că acasă dacă vine, / Iară-i cu gura pe mine. / Dar așa eu m-oi purta, / Că-napoi n-a înturna. / Cei care citiți aici, / Ca mine să nu pățiți, / Soacră bună vă găsiți, / Cu ea bine să trăiți*”.

Ca obiect de cult, epitaful este o pânză pe care este pictată punerea în mormânt a trupului Domnului Hristos. Cu acesta am înconjurat noi în această seară sfânta biserică, după care l-am depus pe masa sfântului altar, unde va sta, conform rânduiei bisericești, până la praznicul înălțării Domnului cu trupul la cer.

Întrucât ne aflăm în vinerea patimilor, în cuvântul meu voi prezenta tot ce s-a petrecut cu Domnul Hristos în această zi.

Joi seara, arhiereul Caiafa, cărturarii și bătrânii poporul lui Israel au hotărât că Domnul Hristos „*este vrednic de moarte*” (Matei 26,66) și L-au aruncat peste noapte în temnița din

Ierusalim. „Când s-a făcut ziuă, s-au adunat bătrânii poporului, arhierii și cărturarii, și L-au dus pe Iisus în sinedriul lor și I-au zis: «Spune-ne nouă dacă ești tu Hristosul». Și El le-a zis: «Dacă vă voi spune, nu veți crede; dar dacă vă voi întreba, nu-Mi veți răspunde și nici nu Mă veți elibera. De acum însă Fiul Omului va ședea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu». Iar ei cu toții au zis: «Așadar, tu ești Fiul lui Dumnezeu?». Și El le-a zis: «Voi o spuneți, că Eu sunt». Și ei au zis: «Ce trebuință mai avem de mărturie? Că noi înșine din gura lui am auzit-o!»” (Luca 22,66-71).

În timpul Mântuitorului Țara Sfântă era provincie romană, încât evreii nu puteau condamna la moarte pe nimeni. Dreptul de viață și de moarte asupra locuitorilor provinciei sau „ius gladii” (dreptul sabiei) îl deținea doar prefectul, în numele cezarului. În această situație „arhierii cu bătrânii, cu cărturarii și cu tot sinedriul au ținut sfat împotriva lui Iisus, ca să-L omoare; și după ce L-au legat, L-au dus și L-au predat guvernatorului Ponțiu Pilat. Și ei n-au intrat în pretoriu, ca să nu se spurce, ci să mănânce Paștile” (Matei 27,1-2; Marcu 15,1 și Ioan 18,28). Pentru evrei constituia o impuritate să intre în casa unui păgân, pe care o evitau cu grijă, mai ales în ajunul Paștilor, de aceea au refuzat să intre în pretoriu, care era sala de judecată a prefectului. Demn de remarcat însă este faptul că iudeii cereau pe nedrept, în baza unor minciuni, după cum vom vedea în continuare, condamnarea la moarte a Mântuitorului, fapt care nu îi deranja, însă refuzau să intre în pretoriu, nu cumva să se întineze. Conducătorii evreilor deveniseră formalști, de aceea Domnul Hristos îi mustrase foarte aspru: „Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici, că dați zeciuală din izmă, din mărgar și din chimen, dar ați lăsat părțile cele mai grele ale legii: dreptatea, mila și credința; pe acestea trebuia să le faceți, fără ca pe acelea să le lăsați; călăuze oarbe, care strecurați țânțarul și

înghițiți cămila! Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici, că voi curățiți partea din afară a paharului și a blidului, dar înlăuntru ele sunt pline de răpire și de neînfrânare. Fariseu orb, curăță întâi partea dinlăuntru a paharului și a blidului, pentru ca și cea din afară să fie curată! Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici, că semănați cu mormintele văruite, care se arată frumoase pe dinafară, dar înlăuntru sunt pline de oase de morți și de toată necurăția. Așa și voi, pe dinafară vă arătați drepți oamenilor; dar pe dinlăuntru sunteți plini de fățarnicie și fărădelege” (Matei 23, 23-28).

Văzând că evreii nu acceptă să intre în sala de judecată, „a ieșit Pilat la ei, afară, și le-a zis: «Ce învinuire-i aduceți Acestui om?». Ei i-au răspuns, zicând: «Dacă Acesta n-ar fi răufăcător, nu ți L-am fi predat». Pilat le-a zis: «Luați-L voi și judecați-L după legea voastră!». Iudeii însă i-au zis: «Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe nimeni»” (Ioan 18,28-31), arătând că ei doreau cu orice preț condamnarea la moarte a Domnului Hristos.

Aflându-le dorința, Ponțiu Pilat i-a întrebat ce fapte grave a săvârșit cel învinuit, iar evreii „au început să-L pârască, zicând: «Pe Acesta L-am găsit răzvrătind neamul nostru și împiedicându-l să dea dajdie cezarului și zicând că El este Hristos Împărat»” (Luca 23,2).

În ceea ce privește prima învinuire, vom relata două episoade din Sfânta Scriptură. Fariseii, care voiau să-L prindă pe Mântuitorul în cuvânt, L-au întrebat: „Spune-ne nouă: Ce părere ai, se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu? Dar Iisus, cunoscându-le vicleșugul, le-a răspuns: «De ce Mă ispitiți, fățarnicilor? Arătați-Mi banul dajdiei». Iar ei I-au adus un dinar. Și Iisus le-a zis: «Ale cui sunt efigia și inscripția de pe el?». Ei au zis: «Ale cezarului». Atunci El le-a zis: «Dați-i dar cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu cele ce

sunt ale lui Dumnezeu!». Și auzind ei acestea, s-au minunat; și, lăsându-L, s-au dus” (Matei 22,17-22). Într-o zi, când Domnul Hristos a intrat cu Sfinții Apostoli în Capernaum, „s-au apropiat de Petru cei ce strâng dajdia și i-au zis: «Învățătorul vostru nu plătește dajdia?». «Ba da», a zis el. Și intrând el în casă, Iisus i-a luat-o înainte, zicând: «Ce părere ai, Simone, regii pământului de la cine iau dajdie sau bir, de la fiii lor, sau de la străini?». El I-a zis: «De la străini». Iar Iisus i-a zis: «Iată dar că fiii sunt scutiți. Dar ca să nu le fim lor piatră de poticnire, mergi la mare, aruncă undița, ia peștele care va ieși întâi și, deschizându-i gura, vei găsi un statir. Pe acela luându-l, dă-l lor, pentru Mine și pentru tine»” (Matei 17,24-27).

Din cele două exemple prezentate constatăm faptul că Mântuitorul i-a îndemnat pe evrei să plătească dajdie față de stăpânirea romană și El Însuși plătea birul respectiv, încât acuza care I-a fost adusă, cum că îi răzvrătește pe iudei și îi împiedică să-și achite dările către vistieria imperială, era total neîntemeiată.

În privința celei de a doua învinuiri, Domnul Hristos nu a afirmat niciodată despre Sine că este împărat. Natanael I-a spus când L-a cunoscut: „*Rabbi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Regele lui Israel!*” (Ioan 1,49), iar evreii L-au aclamat la intrarea triumfală în Ierusalim, zicând: „*Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Împăratul lui Israel!*” (Ioan 12,13). De asemenea, când „*Pilat a intrat în pretoriu și L-a întrebat pe Iisus: «Tu ești împăratul iudeilor?»*», Iisus i-a răspuns: „*De la tine însuși o spui, sau alții ți-au spus-o despre Mine?*». Pilat a răspuns: „*Nu cumva sunt eu iudeu? Neamul Tău și arhieriei mi Te-au predat. Ce-ai făcut?*». Iisus a răspuns: „*Împărăția Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu le fiu predat iudeilor. Dar împărăția Mea nu este de aici*». Atunci

Pilat I-a zis: «Așadar, ești tu împărat?». Răspuns-a Iisus: «Tu o spui, că Eu sunt împărat. Eu pentru aceasta M-am născut, și pentru aceasta am venit în lume: să mărturisesc pentru adevăr; tot cel ce este dintru adevăr ascultă glasul Meu». Pilat i-a zis: «Ce este adevărul?». Și, zicând aceasta, a ieșit la iudei și le-a zis: «Eu nu găsesc în El nicio vină». Și din nou a intrat în pretoriu și I-a zis lui Iisus: «De unde ești Tu?». Dar Iisus nu i-a răspuns. Atunci Pilat I-a zis: «Mie nu-mi vorbești? Nu știi că putere am să Te eliberez și putere am să Te răstignesc?». Iisus a răspuns: «Asupra Mea n-ai avea nicio putere dacă nu ți-ar fi fost dat de sus. De aceea, cel care M-a dat în mâna ta, mai mare păcat are»” (Ioan 18,33-38 și 19,9-11). „Și pe când ședea Pilat în scaunul de judecată, femeia lui i-a trimis acest cuvânt: «Nimic să nu-I faci Dreptului Aceluia, că astăzi mult am pățimit în vis din pricina Lui»” (Matei 27,19).

În urma scurtei discuții purtate cu Domnul Hristos, „Pilat a zis către arhierei și către mulțime: «Nu găsesc nicio vină în omul Acesta». Dar ei stăruiau, zicând că El întârâtă poporul învățând prin toată Iudeea, începând din Galileea până aici. Iar când Pilat a auzit aceasta, a întrebat dacă omul este galileean. Și aflând că este sub stăpânirea lui Irod, L-a trimis la Irod, care era și el în Ierusalim în acele zile. Iar Irod, văzându-L pe Iisus, s-a bucurat foarte, că de multă vreme dorea să-L vadă, fiindcă auzise de El și nădăjduia să vadă vreo minune săvârșită de El. Și I-a pus întrebări în vorbe multe, dar El nu i-a răspuns nimic. Și arhieriei și cărturarii erau de față, învinuindu-L cu înverșunare. Iar Irod, împreună cu ostașii săi, batjocorindu-L și luându-L în răs, L-au îmbrăcat cu o haină strălucitoare și L-au trimis înapoi la Pilat. Și chiar în ziua aceea Irod și Pilat s-au făcut prieteni unul cu altul, că mai înainte erau dușmani unul altuia. Iar Pilat, chemând arhieriei și căpeteniile și poporul, a zis către ei: «Pe omul acesta L-ați adus la mine ca pe unul ce

răzvrătește poporul; și iată că eu, cercetându-L în fața voastră, n-am găsit nicio vină din cele pe care voi le aduceți împotriva-I; și nici Irod, căci L-a trimis îndărăt la noi. Și iată, El n-a săvârșit nimic vrednic de moarte»” (Luca 23,4-15).

Scotându-L pe Domnul Hristos din pretoriu, guvernatorul a zis: „Iată Omul!». Când L-au văzut arhieriei și slujitorii, au strigat, zicând: «Răstignește-L, răstignește-L!». Le-a zis Pilat: «Luați-L voi și răstigniți-L, că eu nu găsesc nicio vină în El». Iudeii i-au răspuns: «Noi lege avem, și după legea noastră trebuie să moară, pentru că S-a făcut pe Sine fiu al lui Dumnezeu». Deci, când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut” (Ioan 19,5-8).

„Iar la sărbătoarea Paștilor, guvernatorul avea obiceiul să-i elibereze mulțimii un întemnițat, pe care-l voiau ei. Și aveau atunci un întemnițat vestit, care se numea Baraba, închis împreună cu niște răsculați, care în răscoală săvârșiseră omor. Deci, adunați fiind ei, Pilat le-a zis: «Pe care vreți să vi-l eliberez: pe Baraba, sau pe Iisus căruia I se spune Hristos?». Fiindcă știa că din invidie i L-au dat în mână. Iar arhieriei și bătrânii au înduplecat mulțimile să-l ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă. Iar guvernatorul, răspunzând, le-a zis: «Pe care din cei doi vreți voi să vi-l eliberez?». Iar ei au răspuns: «Pe Baraba!». Și Pilat le-a zis: „Dar ce să fac eu cu Iisus căruia I se spune Hristos?”. Toți au răspuns: «Să fie răstignit!». Pilat a zis din nou: «Dar ce rău a făcut?». Ei însă mai tare strigau, zicând: «Să fie răstignit!». Pilat însă căuta să-L elibereze pe Iisus; dar iudeii strigau, zicând: «Dacă Îl eliberezi, nu ești prieten al cezarului. Oricine se face pe sine împărat este împotriva cezarului». Atunci Pilat, auzind cuvintele acestea, L-a dus pe Iisus afară și a șezut pe scaunul de judecată, în locul numit Pardosit cu pietre, iar evreiește Gabbata. Și le-a zis iudeilor: «Iată, împăratul vostru!». Atunci ei au strigat: «Ia-L! Ia-L! Răstignește-L!».

Pilat le-a zis: «Pe împăratul vostru să-L răstignesc?». Arhiereii au răspuns: «Nu avem împărat decât pe cezarul». Și văzând Pilat că nimic nu folosește, ci mai mare tulburare se face, luând apă și-a spălat mâinile înaintea mulțimii, zicând: Nevinovat sunt de sângele Dreptului acestuia. Voi veți vedea. Iar tot poporul, răspunzând, a zis: «Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!». Atunci le-a eliberat pe Baraba» (Matei 27,15-26; Marcu 15,7 și Ioan 19,12-15).

„Iar ostașii L-au dus pe Iisus înlăuntrul curții, adică în pretoriu, și au adunat toată cohorta. Și L-au îmbrăcat în purpură; și împletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap. Și au început să I se închine, zicând: «Bucură-te, împăratul Iudeilor!». Și-L băteau peste cap cu o trestie și-L scuipau și, punându-I-se în genunchi, I se închinau. Și după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de purpură și L-au îmbrăcat cu hainele Lui. Și L-au dus afară ca să-L răstignească și alți doi erau duși, făcători de rele, ca să fie omorâți împreună cu El» (Marcu 15,16-20 și Luca 23,32).

„Atunci Iuda, cel care-L vânduse, văzând că a fost osândit la moarte și cuprins fiind de căință, le-a înapoiat arhierelor și bătrânilor cei treizeci de arginți, zicând: «Am greșit, vânzând sânge nevinovat». Iar ei i-au zis: «Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea!». Și el, aruncând arginții în templu, a plecat de acolo; și ducându-se, s-a spânzurat și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s-au vărsat. Iar arhierii, luând arginții, au zis: «Nu se cuvine să-i punem în vistieria templului, deoarece sunt preț de sânge». Și ținând sfat, au cumpărat cu ei Țarina Olarului, pentru îngroparea străinilor. Pentru aceea i s-a spus acelei țarine, până-n ziua de astăzi, țarina Sângelui. Atunci s-a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul care zice: Și au luat cei treizeci de arginți, prețul Celui Prețuit, pe care L-au prețuit fiii lui Israel, și i-au

dat pe țarina Olarului, după cum mi-a rânduit mie Domnul” (Matei 27,3-10 și Faptele Apostolilor 1,18).

Osândiții la moarte prin răstignire erau obligați să își care singuri crucea până la locul execuției. După ce a fost condamnat, Domnul Hristos a luat crucea în spate și a pornit spre Golgota, însă pentru că era slăbit și a căzut de mai multe ori sub povara ei, soldații *„au silit pe un trecător care venea din țarină, pe Simon Cireneul, tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, să-I ducă crucea. Și L-au dus la locul Golgota, care se tâlcuiește Locul Căpățânii. Și I-au dat să bea vin amestecat cu smirnă, dar El n-a luat”* (Marcu 15,21-23).

„Și când au ajuns la locul ce se cheamă Al-Căpățânii, L-au răstignit acolo, pe Iisus și pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta și altul de-a stânga. Și s-a plinit astfel Scriptura care zice: Și cu cei fără de lege a fost socotit” (Luca 23,33 și Marcu 15,28). Mântuitorul a fost răstignit între doi tâlhari în semn de mare batjocură, ca și cum ar fi fost mai rău decât aceștia.

„Și era ceasul al treilea când L-au răstignit” (Marcu 15,25). Ceasul al treilea din zi corespunde orei nouă dimineața.

„Iar după ce L-au răstignit pe Iisus, ostașii au luat hainele Lui și le-au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa. Dar cămașa era fără cusătură, țesută de sus în întregime. Deci au zis între ei: «Să n-o sfâșiem, ci să aruncăm sorții pentru ea, a cui să fie»; ca să se plinească Scriptura care zice: Împărțit-au hainele Mele loruși, și pentru cămașa Mea au aruncat sorți. Așadar, ostașii asta au făcut” (Ioan 19,23-24).

„Iar Pilat a scris și titlu și l-a pus pe cruce. Și era scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor. Deci mulți dintre iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Și era scris în evreiește, latinește și grecește. Atunci arhierii i-au zis lui Pilat: «Nu scrie: împăratul Iudeilor,

ci că El a zis: Eu sunt împăratul iudeilor». Pilat a răspuns: «Ce-am scris, am scris!»» (Ioan 19,19-22).

„Și lângă crucea lui Iisus stăteau mama Sa și sora mamei Sale, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena, care Îl urmau și-I slujeau de pe când El era în Galileea. Atunci Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care-l iubea stând alături, i-a zis mamei Sale: «Femeie, iată, fiul tău!». Apoi i-a zis ucenicului: «Iată, mama ta!». Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine» (Ioan 19,25-27 și Marcu 15,41).

„Iar trecătorii Îl defăimau pe Iisus, clătînându-și capetele și zicând: «Tu, cel ce dărași templul și în trei zile îl zidești, mântuiește-Te pe Tine Însuși! Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce!». Asemenea și arhierii, bătându-și joc de El împreună cu cărturarii și cu bătrânii, ziceau: «Pe alții I-a mântuit, dar pe Sine nu poate să Se mântuiască! Dacă este împăratul lui Israel, să Se coboare acum de pe cruce și vom crede în El; s-a încrezut în Dumnezeu: să-L scape acum, dacă-l vrea; că a zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu». Auzind acestea, Iisus a zis: «Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!»» (Matei 27,39-43 și Luca 23,34).

„Iar unul din răufăcătorii răstigniți Îl defăima, zicând: «Nu ești tu Hristosul? Mântuiește-te pe tine și pe noi!». Iar celălalt, certându-l, i-a zis: «Nu te temi tu de Dumnezeu, de vreme ce ești în aceeași osândă? Noi, cu dreptate primim ce ni se cuvine după faptele noastre, dar Acesta niciun rău n-a făcut». Și-I zicea lui Iisus: «Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!». Iar Iisus i-a zis: «Adevăr îți spun Eu ție: astăzi vei fi cu Mine în Rai!»» (Luca 23,39-43).

Tâlharul răstignit de-a dreapta crucii Mântuitorului L-a recunoscut pe Acesta ca Fiu al lui Dumnezeu în baza chipului lui Dumnezeu, după care fusese și el creat. În iertarea păcatelor acestuia avem dovada clară că „Dumnezeu nu voiește moartea

păcătosului, ci ca acesta să se întoarcă de la calea lui și să fie viu” (Iezechiel 33,11). Sfântul Ioan Gură de Aur spune că acest tâlhar, care toată viața lui a furat, pe cruce a furat raiul.

„Iar de la ceasul al șaselea, s-a făcut întuneric mare peste tot pământul, până la ceasul al nouălea” (Matei 27,45). Întunericul de care vorbește Sfânta Scriptură s-a lăsat la orele douăsprezece și a durat până la orele trei după amiaza.

„Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani? Adică: «Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?». Iar unii dintre cei ce stăteau acolo, auzind, ziceau: «Pe Ilie îl strigă Acesta». Și unul dintre ei, alergând îndată și luând un burete, umplându-l cu oțet și punându-l într-o trestie, îi da să bea. Iar ceilalți ziceau: «Lasă, să vedem dacă vine Ilie să-L scape!». Și Iisus, strigând cu glas mare, a zis: «Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu». Și aceasta zicând, Și-a dat duhul” (Matei 27,46-49 și Luca 23,46).

Dumnezeu este izvorul existenței și al vieții, El „n-a făcut moartea și nu se bucură de pieirea celor vii” (Isus Sirah 1,13), de aceea știind că sfârșitul Îi este aproape, Domnul Hristos, ca om, pe bună dreptate se simțea abandonat de Dumnezeu. În actul trimiterii Fiului lui Dumnezeu în lume pentru a o mântui se vede iubirea lui Dumnezeu față de aceasta, căci „într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul” (Ioan 3,16-17). La încheierea activității publice, Domnul Hristos Își încredințează sufletul lui Dumnezeu Tatăl, pentru că și-a împlinit misiunea de Mântuitor al lumii, după cum Îi mărturisise Părintelui ceresc cu o zi în urmă, în rugăciunea din grădina Ghetsimani: „Eu Te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit” (Ioan 17,4).

În urma morții trupului Domnului Hristos pe cruce sufletul I-a coborât la iad, unde mergeau sufletele tuturor oamenilor în urma păcatului strămoșesc săvârșit de protopărinții Adam și Eva în grădina Edenului, însă pentru că Mântuitorul fusese născut fără păcat strămoșesc și nu săvârșise niciun păcat personal, a fost lăsat „*singur între cei morți slobod*” (Psalmul 87,4).

În momentul în care Domnul Hristos și-a dat duhul pe cruce, „*soarele s-a întunecat, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două, de sus până jos, pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte, au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora. Iar sutașul și cei care-L păzeau pe Iisus împreună cu el, văzând cutremurul și cele întâmplare, s-au înfricoșat foarte, zicând: «Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!»*” (Luca 23,45 și Matei 27,51-54).

„*Apoi iudeii, fiindcă era vineri, ca să nu rămână trupurile sâmbăta pe cruce, că era mare ziua acelei sâmbete, l-au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierile picioarelor și să-i ridice. Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierile celui dintâi și pe ale celuiilalt, care erau răstigniți împreună cu El. Dar venind la Iisus, dacă au văzut că de-acum murise, nu l-au zdrobit fluierile, ci unul din ostași l-a împuns coasta cu sulița și îndată a ieșit sânge și apă. Și cel ce a văzut a mărturisit, și adevărată este mărturia lui; și el știe că spune adevărul, pentru ca și voi să credeți. Căci s-au făcut acestea ca să se plinească Scriptura: Niciun os nu l se va zdrobi. Și iarăși altă Scriptură zice: Vor privi la Acela pe Care l-au străpuns*” (Ioan 19,31-37).

„*Iar în amurgul zilei a venit un om bogat din Arimateea, cu numele Iosif, sfetnic cu bun chip, ucenic al lui Iisus, dar într-ascuns, de frica iudeilor, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu; și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că a și murit; și chemând sutașul, l-a*

întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, i-a dăruit lui Iosif trupul mort. Deci a venit și l-a ridicat trupul. Și a venit și Nicodim, cel care venise la El mai înainte, noaptea, aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă și aloe. Deci ei au luat trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, așa cum este obiceiul de îngropare la iudei. Și L-au pus într-un mormânt care era săpat în stâncă, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus și au prăvălit o piatră la ușa mormântului” (Matei 27,57; Marcu 15,43-46; Luca 23,53 și Ioan 19,38-40).

În cartea Facerii se menționează că atunci când Dumnezeu a creat lumea: „*a fost seară și a fost dimineață: ziua a doua*” (Facere 1,8) și la fel se precizează și despre celelalte zile ale creației, de aceea la evrei ziua începe seara.

Printre cele zece porunci date de Dumnezeu poporului ales, este și cea a respectării zilei săptămânale de odihnă sau a sabatului: „*Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca s-o sfințești. Șase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile, dar ziua a șaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nicio muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce poposește la tine, fiindcă în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o*” (Ieșire 20,8-11). Evreii respectau cu strictețe ziua de odihnă ori sabatul, care începea vineri seara. Când Iosif din Arimateea a intrat la Pilat se însera (Marcu 15,42), de aceea nu era suficient timp pentru a pregăti trupul Domnului Hristos pentru îngropare după toată rânduiala, mai ales că în seara aceea evreii serbau Paștile. În această situație Iosif și Nicodim au înmuiaț în grabă giulgiul în miresme și au înfășurat cu acesta trupul mort, pe care L-au așezat în mormânt. Sfântul evanghelist Ioan, care a fost martor

la răstignirea și îngroparea Domnului Hristos, scrie în acest sens că *„în locul unde a fost răstignit Iisus era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus. Așadar, din pricina Vinerii Iudeilor, de aceea L-au pus pe Iisus acolo, că mormântul era aproape”* (Ioan 19,41-42).

Cei care au ocazia să călătorească în Țara Sfântă pot constata că Golgota, locul în care a fost răstignit Domnul Hristos, piatra ungerii și mormântul în care I-a fost așezat trupul, și de unde a înviat a treia zi, se află la distanță foarte mică unul de celălalt, toate făcând parte din complexul care se numește „biserica Sfântului Mormânt”.

„Și femeile care veniseră cu Iisus din Galileea mergeau în urmă și au văzut mormântul și cum I-a fost așezat trupul. Și după ce s-au întors, au pregătit miresme și miruri” (Luca 23,55-56). Femeile mironosițe priveau unde a fost înmormântat trupul Mântuitorului pentru ca duminică dimineața, după ce trecea sabatul, să vină și să-L ungă după toată rânduiala.

După ce trupul Mântuitorului a fost îngropat, *„s-au adunat arhierii și fariseii la Pilat, zicând: «Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul Acela a spus încă de pe când era în viață: După trei zile Mă voi scula. Deci, poruncește ca mormântul să fie păzit până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii Lui, să-L fure și să spună poporului: S-a sculat din morți; și să fie rătăcirea de pe urmă mai rea decât cea dintâi». Pilat le-a zis: «Aveți strajă; mergeți și păziți-l cum știți». Iar ei, ducându-se, au pecetluit piatra și au întărit cu strajă paza mormântului”* (Matei 27,62-66).

Din cele prezentate am văzut tot ce s-a petrecut în această zi cu Domnul Hristos, de la judecarea Lui în sinedriu, până la punerea trupului în mormânt și străjuirea acestuia. Am constatat că Mântuitorul a fost condamnat la moarte și răstignit pe nedrept și îi deplângem pe cei care au făcut aceasta, părându-ne bine că

nu am fost părtași la această mare nedreptate. Cu toate acestea, să fim conștienți că, prin păcatele noastre, și noi Îl răstignim pe Domnul Hristos, pentru că Îl facem să sufere când ne îndepărtăm de El prin împlinirea voii vrăjmașului, făcându-ne singuri rău. Drept aceea, să ne spovedim la preotul duhovnic, căci *„dacă ne mărturisim păcatele, Dumnezeu este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea”* (I Ioan 1,9), să ne căim sincer pentru păcatele săvârșite și să nu le mai repetăm, aceasta fiind dovada de netăgăduit că le regretăm, împlinind în locul lor fapte bune, care sunt bineplăcute lui Dumnezeu.

Să ne străduim ca aceste ultime ore din postul Sfințelor Paști, încărcate de maximă tensiune duhovnicească, să le petrecem cât mai aproape de Dumnezeu, împlinindu-I poruncile și ferindu-ne de păcat, pentru ca bucuria învierii să fie deplină.

Vă doresc tuturor să aveți parte de sărbători fericite, spor duhovnicesc și multă bucurie de la Dumnezeu.

Amin

A doua zi de Sfintele Paști¹

(cu dată schimbătoare)

**Preacucernice Părinte Protopop,
Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,**

Hristos a înviat!

„Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa!” (Psalmul 117,24), grăiește psalmistul David, iar aceste cuvinte au fost preluate în cultul Bisericii, fiind rostite atât în noaptea Sfintelor Paști, cât și pe parcursul întregii Săptămâni Luminată, la începutul Sfintei Liturghii, când preotul înconjoară Sfânta Masă, tămâind-o, exprimând prin aceasta bucuria întregii comunități creștine pentru biruința vieții asupra morții.

În decursul activității Sale publice, Domnul Hristos și-a anunțat patimile și învierea de mai multe ori, tocmai pentru a-i pregăti pe Sfinții Apostoli în vederea celor ce se vor petrece cu El. Astfel, în Sfânta Evanghelie după Matei citim că *„Iisus a început să le arate ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrâni și de la arhierei și de la cărturari și să fie omorât și a treia zi să învie. Și Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească, zicându-I: «Doamne, Fie-Ți milă de Tine, asta să nu Ți se întâmple!». Iar El, întorcându-Se, i-a zis lui Petru: «Mergi înapoia Mea, Satano; piatră de poticnire-Mi ești, că nu le cugești pe cele ale*

¹ Cuvânt rostit în 22 aprilie 2014 în biserica „Sfântul Proroc Daniel și Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Jibou.

lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor!»” (Matei 16,21-23), fiindcă în programul mesianic era cuprinsă și moartea Fiului lui Dumnezeu întrupat, în scopul biruirii acesteia.

După ce s-a încheiat cina cea de taină, Domnul Hristos și Sfinții Apostoli *„au ieșit la Muntele Măslinilor. Atunci Iisus le-a zis: «În această noapte, voi toți vă veți poticni întru Mine, că scris este: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei. Dar după ce voi învia, voi merge mai înaintea voastră în Galileea».* Iar Petru, răspunzând, *I-a zis: «Dacă toți se vor poticni întru Tine, eu niciodată nu mă voi poticni».* Zisu-i-a Iisus: *«Adevăr îți spun că în această noapte, mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine».* Petru *I-a zis: «Chiar de-ar trebui să mor împreună cu Tine, de Tine nu mă voi lepăda».* Și toți *ucenicii au zis la fel*” (Matei 26,30-35). Din cele relatate constatăm că deși Mântuitorul și-a anunțat patimile și învierea, iar toți Sfinții Apostoli L-au asigurat că nu se vor lepăda de El, când Acesta a fost arestat în Grădina Ghetsimani, *„toți ucenicii L-au lăsat și au fugit*” (Matei 26,56).

Teama Sfinților Apostoli nu s-a risipit nici a doua zi, pentru că în timpul patimilor *„lângă crucea lui Iisus stăteau mama Sa și sora mamei Sale, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena*” (Ioan 19,25), iar dintre Apostoli numai Sfântul Ioan Evanghelistul. *„Atunci Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care-l iubea stând alături, i-a zis mamei Sale: «Femeie, iată, fiul tău!».* Apoi *i-a zis ucenicului: «Iată, mama ta!».* Și din *ceasul acela ucenicul a luat-o la sine*” (Ioan 19,26-27).

Împreună cu Mântuitorul au fost răstigniți *„doi tâlhari, unul de-a dreapta și altul de-a stânga. Iar cei care treceau pe-acolo îl defăimau clătinându-și capetele și zicând: «Huo! Tu, cel ce dă râmi templul și-n trei zile îl zidești, mântuiește-Te pe Tine Însuși coborându-Te de pe cruce!».* Tot așa și arhieriei, batjocorindu-L între ei împreună cu cărturarii, ziceau: *«Pe alții I-a mântuit, dar*

pe Sine nu poate să Se mântuiască; Hristos, regele lui Israel, coboară-Se acum de pe cruce, ca să vedem și să credem». Iar unul din răufăcătorii răstigniți Îl defăima, zicând: «Nu ești Tu Hristosul? Mântuiește-Te pe Tine și pe noi!». Iar celălalt, certându-l, i-a zis: «Nu te temi tu de Dumnezeu, de vreme ce ești în aceeași osândă? Noi, cu dreptate primim ce ni se cuvine după faptele noastre, dar Acesta niciun rău n-a făcut». Și-I zicea lui Iisus: «Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!». Iar Iisus i-a zis: «Adevăr îți spun Eu ție: astăzi vei fi cu Mine în rai!»” (Matei 27,38; Marcu 15,29-32 și Luca 23,39-43).

„Iar când a fost ceasul al șaselea, întunerice s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea. Și la al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare: «Eloi, Eloi, lama sabahtani?», care se tâlmăcește: «Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?». Și auzind unii din cei ce stăteau acolo, ziceau: «Vezi, îl strigă pe Ilie». Și alergând unul, a umplut cu oțet un burete și l-a pus într-o trestie și l-a dat să bea, zicând: «Lăsați să vedem dacă vine Ilie să-l coboare»” (Marcu 15,33-36).

Când agonia Mântuitorului pe cruce s-a încheiat, Acesta „a zis: «Săvârșitu-s-a!». Și, plecându-Și capul, Și-a dat duhul. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două, de sus până jos, și pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat. Iar sutașul și cei care-L păzeau pe Iisus împreună cu el, văzând cutremurul și cele întâmplare, s-au înfricoșat foarte, zicând: «Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!»” (Ioan 19,30; Matei 27,51 și 54). Din ultimele cuvinte rostite de Domnul Hristos pe cruce constatăm că opera de răscumpărare a lumii, care a început odată cu nașterea Lui ca om din Sfânta Fecioară Maria, a culminat prin moartea Sa pe cruce.

În momentul morții Domnului Hristos, trupul Acestuia a rămas pe cruce, iar sufletul I-a coborât la iad, pentru a elibera de acolo sufletele dreptilor Vechiului Testament.

Moartea Mântuitorului pe cruce, care este manifestarea iubirii nețărmurite a lui Dumnezeu față de om, a avut mai multe scopuri.

Întrucât în Grădina Edenului Adam și Eva s-au lăsat amăgiți de cuvintele diavolului, căzând în neascultare față de Dumnezeu, primul scop al jertfei Domnului Hristos pe cruce a fost acela al împăcării oamenilor cu Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens că Domnul Hristos a murit pentru oameni, ca *„prin cruce să-i împace cu Dumnezeu”* (Efeseni 2,16), fiindcă noi *„avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos”* (Romani 5,1).

Prin neascultarea față de Dumnezeu, oamenii au intrat de bunăvoie în robia diavolului, tiran de neînving, care ne stăpânea după legea celui mai tare. Sfântul Apostol Pavel a afirmat că Mântuitorul a murit pe cruce, *„pentru ca prin moarte să-l surpe pe cel ce are stăpânia morții, adică pe diavolul”* (Evrei 2,14), realizându-se prin aceasta cel de-al doilea scop al jertfei Domnului Hristos.

Prin biruirea diavolului a fost șters zăpăsul prin care acesta ne ținea în robie. Apostolul neamurilor le-a scris în acest sens colosenilor: *„Iar pe voi, cei ce erați morți în greșelile voastre, Iisus v-a făcut vii împreună cu El, iertându-vă toate greșelile, ștergând zăpăsul ce era asupra noastră, potrivit nouă prin opreliștile lui, pe care ni l-a luat din cale pironindu-l pe cruce; prin care a biruit începătoriile și stăpânirile”* (Coloseni 2,13-15).

Cel de-al treilea scop al morții Mântuitorului pe cruce a fost restaurarea firii umane căzute și alterate de păcat. Astfel, în cartea profetului Isaia citim că Domnul Hristos *„a purtat păcatele noastre și pentru noi a răbdat durere. Și noi socotim că de la Dumnezeu se află El întru durere, chinuri și necaz. El însă pentru păcatele noastre a fost rănit și pentru fărădelegile noastre a pățimit. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și*

prin rănilile Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia 53,4-5). Sfântul Apostol Petru reia cele afirmate de „Evanghelistul Vechiului Testament”, afirmând că Mântuitorul „a purtat în trupul Său păcatele noastre, pe lemn, pentru ca noi, murind față de păcate, să viețuim dreptății; El, cu a Cărui rană v-ați vindecat” (I Petru 2,24). Sfântul Vasile cel Mare a scris și el că „toate au fost create de Dumnezeu Cuvântul, Care S-a întrupat pentru ca prin jertfa Sa pe cruce să recreeze umanitatea decăzută”.

Diavolul l-a amăgit pe om în Grădina Edenului, deci tot un om trebuia să-l învingă pe vrăjmașul, de aceea Domnul Hristos l-a biruit pe diavol ca om, iar nu ca Dumnezeu. Dacă Mântuitorul nu ar fi fost om, vrăjmașul nu ar fi fost învins pe drept. Diavolul l-a înșelat pe om în rai, însă el însuși a fost înșelat de forma umană a Domnului Hristos, pentru că aruncându-se ca o fiară asupra Lui, spre a-l supune împărăției sale și morții, a căzut înfrânt, orgoliul și lăcomia fiindu-i pedepsite. Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că „Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenesc, pentru a-l da ca o momeală demonului, dar în loc să-l sfâșie, cum gândea vrăjmașul, a trebuit să-i verse și pe cei pe care-i înghițise deja”. Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă și el că „în urma căderii omului în păcat, diavolul a primit de la Dumnezeu puterea de a-i da pe oameni morții, din cauza păcatelor lor, dar, atacându-l pe Domnul Hristos, care era lipsit de păcat, și-a depășit în mod grav drepturile, deci pe bună dreptate Dumnezeu l-a lipsit de captivii săi din iad, pentru acest abuz de putere”.

În urma morții trupului Mântuitorului pe cruce, „în amurgul zilei, a venit un om bogat din Arimateea, cu numele Iosif, care era și el ucenic al lui Iisus. Acesta, ducându-se la Pilat, a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că a și murit; și chemând sutașul, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, i-a dăruit lui Iosif trupul mort. Și a venit și Nicodim - cel care venise la El mai înainte, noaptea -, aducând ca la

o sută de litre de amestec de smirnă și aloe. Deci ei au luat trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, așa cum este obiceiul de îngropare la iudei. Iar în locul unde a fost răstignit era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus. Așadar, din pricina Vinerii iudeilor, de aceea L-au pus pe Iisus acolo, că era mormântul aproape și prăvălind o piatră mare la ușa mormântului, au plecat. Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus” (Matei 27,57-58; Marcu 15,44-45; Ioan 19,39-42; Matei 27,60 și Marcu 15,47).

„Iar a doua zi, cea care este după vineri, s-au adunat arhiereii și fariseii la Pilat, zicând: «Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul Acela a spus încă de pe când era în viață: După trei zile Mă voi scula. Deci, poruncește ca mormântul să fie ținut sub pază până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii Lui, să-L fure și să spună poporului: S-a sculat din morți; și rătăcirea de pe urmă va fi mai rea decât cea dintâi». Pilat le-a zis: «Aveți strajă; mergeți și păziți-L cum știți». Iar ei, ducându-se, au pecetluit piatra și au întărit cu strajă paza mormântului” (Matei 27,62-66).

„Iar întru târziul Sâmbetei, când se lumina spre ziua cea dintâi a săptămânii, iată, cutremur mare s-a făcut; că îngerul Domnului, pogorându-se din cer și venind, a prăvălit piatra de la ușă și ședea deasupra ei. Și înfățișarea lui era ca a fulgerului, iar îmbrăcămintea lui, albă ca zăpada. Și de frica lui s-au cutremurat străjerii și s-au făcut ca niște morți. Iar unii dintre străjeri, venind în cetate, le-au dat de veste arhiereilor despre toate cele întâmplate. Și adunându-se aceștia împreună cu bătrânii și ținând sfat, le-au dat ostașilor arginți din belșug, zicându-le: «Spuneți că ucenicii lui au venit noaptea și l-au furat în timp ce noi dormeam; și de se va auzi aceasta la guvernator, noi îl vom îndupleca și vă vom face fără grijă».

Iar ei, luând arginții, au făcut așa cum au fost învățați. Și s-a răspândit cuvântul acesta între iudei, până în ziua de astăzi” (Matei 28,1-4 și 11-15).

Din relatările Sfinților Evangheliști constatăm că învierea Domnului Hristos din morți este învăluită într-un mister desăvârșit, pentru că nimeni nu a fost martorul acesteia. Prin înviere, trupul Mântuitorului a fost înduhovnicit, dobândind calități pe care nu le au trupurile umane în viața pământească, încât nu avea nevoie ca piatra de la ușa mormântului să fie răsturnată pentru a putea ieși de acolo. Astfel, în Evanghelia după Ioan citim că *„fiind seară în ziua cea dintâi a săptămânii, și ușile fiind încuiate acolo unde ucenicii erau adunați de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: «Pace vouă!».* Și, după opt zile, *ucenicii Săi erau iarăși înlăuntru, și Toma împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: «Pace vouă!»”* (Ioan 20,19 și 20,26). Sfântul Evanghelist Luca relatează și el că după ce Mântuitorul a călătorit împreună cu Luca și Cleopa până la Emaus, *„când a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea a binecuvântat și, frângând, le-a dat. Și s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; dar El li S-a făcut nevăzut”* (Luca 24,30-31).

De asemenea, odată cu învierea Sa din morți, firea umană a Mântuitorului a fost îndumnezeită în mod deplin. Îndumnezeirea constă în înălțarea firii omenești, prin har, și pătrunderea ei de către energiile dumnezeiești necreate, ori în faptul că Duhul Sfânt, Care Se odihnește din veci asupra Fiului lui Dumnezeu, Se odihnește de acum și asupra omenității Sale.

Ostașii care străjuiau mormântul nu au fost martorii învierii Domnului Hristos, ci ei au simțit doar cutremurul produs duminică dimineața și au văzut îngerul care a răsturnat piatra de la ușa mormântului. Îngerul ar fi putut intra în mormânt fără să răstoarne piatra, însă acțiunea lui a avut rolul de a le

dovedi ostașilor că nu se pot opune voii lui Dumnezeu, Care a afirmat încă din Vechiul Testament *„că gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre, nici căile Mele precum căile voastre”* (Isaia 55,8) și de a le arăta că profețiile făcute de Domnul Hristos Însuși despre învierea Lui cea de a treia zi s-au împlinit întocmai. Răsturnarea pietrei pecetluite de la ușa mormântului, de față cu martori, era dovada de necontestat că Mântuitorul înviase din morți și, în același timp, o invitație de a vedea mormântul gol, însă străjerii nu au cutezat să facă aceasta, din cauza îngerului care ședea deasupra pietrei.

Sâmbătă noaptea nu doar piatra de la mormântul Mântuitorului a fost răsturnată, ci *„după învierea Lui mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora”* (Matei 27,52-53).

Deși străjerii au răspândit printre evrei vestea că trupul Domnului Hristos a fost furat de către Sfinții Apostoli din mormânt, în timp ce ei dormeau, morții care înviaseră s-au arătat rudelor și cunoscuților lor din Ierusalim, dând mărturie despre faptul că după moartea Mântuitorului pe cruce sufletul Acestuia a coborât la iad, de unde a eliberat sufletele dreptilor Vechiului Testament, cu care a intrat în rai și apoi a înviat din morți. De asemenea, ei erau dovada că Domnul Hristos a biruit moartea pentru toți oamenii, *„că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om a venit și învierea morților. Că după cum toți mor în Adam, tot așa toți vor învia întru Hristos, pentru că Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul, ne va învia și pe noi prin puterea Sa”* (I Corinteni 5,21-22 și 6,14).

Întrucât trupul Mântuitorului a fost uns în grabă înaintea îngropării Sale, *„de îndată ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă. Și foarte de dimineață, în prima*

zi a săptămânii, au venit la mormânt în răsăritul soarelui și-și spuneau între ele: «Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?». Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată. Și intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb; și s-au înspăimântat. Dar el le-a zis: «Nu vă înspăimântați! Pe Iisus Nazarineanul Îl căutați, pe Cel răstignit. A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus. Mergeți însă și spuneți-le ucenicilor Săi și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veți vedea, așa cum v-a spus» (Marcu 16,1-7).

Sfintele Evanghelii nu menționează că femeile mironosițe s-ar fi întâlnit cu vreun ostaș la mormântul Mântuitorului, iar din moment ce aceștia fuseseră plătiți pentru a spune că trupul Domnului Hristos a fost furat de Apostoli, nici nu mai aveau ce căuta acolo.

Cert este că străjerii nu au intrat deloc în mormânt, pentru că dacă ar fi făcut-o, ar fi găsit acolo giulgiul și mahrama, pe care le-ar fi luat cu ei, pentru a putea susține varianta cu furtul trupului.

Dacă străjerii au înțeles prin răsturnarea pietrei de la mormânt de către înger că trupul Domnului Hristos nu se mai găsea acolo, femeile mironosițe au aflat din gura îngerului că Acesta înviase din morți. Curajul lor de a fi stat lângă crucea Mântuitorului și dorința de a-I unge trupul cu miresme au fost răsplătite din plin, pentru că „*plecând ele în grabă de la mormânt, cu frică și cu bucurie mare alergau să-i vestească pe ucenicii Lui. Dar pe când mergeau ele să-i vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: «Bucurați-vă!». Iar ele, apropiindu-se, I-au cuprins picioarele și I s-au închinat. Atunci Iisus le-a zis: «Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți-i pe frații Mei să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea»*” (Matei 28,8-10).

Pe lângă mărturia îngerului de la mormânt și cea a persoanelor înviate care au intrat în Ierusalim, cel mai puternic argument al învierii Domnului Hristos din morți îl constituie arătările Sale timp de patruzeci de zile, uneori unui număr mare de persoane, pentru că Sfântul Apostol Pavel a scris că Mântuitorul *„S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați”* (I Corinteni 15,6).

Dacă Fiul lui Dumnezeu întrupat ne-a eliberat din robia diavolului, a păcatului și a morții și ne-a deschis împărăția cerurilor, pentru că El *„voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”* (I Timotei 2,4), de noi depinde cum viețuim pe acest pământ și unde ne pregătim loc în veșnicie. Astfel, stând în ascultare de Dumnezeu, oamenii realizează tot mai mult asemănarea cu El, fiind înduhovniciți, transfigurați și îndumnezeiți, iar *„în împărăția Tatălui lor vor străluci ca soarele”* (Matei 13,43), pe când cei care împlinesc îndemnurile diavolului se aseamănă tot mai mult cu acesta, ajungând în cele din urmă să fie desfigurați și îndrăciți, iar în viața de veci se vor afla *„în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”* (Matei 8,12).

Gândurile și faptele omului, bune sau rele, se întipăresc în ființa lui, transformând-o lăuntric, iar în funcție de acestea omul emite o energie, pozitivă sau negativă. Din acest motiv două persoane care nu se cunosc, dar ajung una în preajma celeilalte pentru o scurtă perioadă de timp, se pot simți foarte bine sau foarte rău împreună. De aceea Sfântul Apostol Pavel a scris că *„toți oamenii vor învia în Hristos, dar fiecare în rândul cetei sale”* (I Corinteni 15,22-23), în sensul că cei care au cultivat o anumită virtute pe pământ, chiar dacă nu s-au întâlnit în viața vremelnică, vor fi împreună în împărăția cerurilor, alături de sfinți și de îngeri, iar cei stăpâniți de aceeași patimă în viața

pământească, vor fi laolaltă în veșnicie, împreună cu diavoli pe care i-au slujit.

Fiind conștienți că pentru toate gândurile, cuvintele și faptele vieții noastre vom da socoteală înaintea Dreptului Judecător, să împlinim poruncile lui Dumnezeu, pentru că Domnul Hristos a spus: *„Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui”* (Ioan 14,21).

În aceste binecuvântate zile de Sfintele Paști am satisfacția de a mă afla din nou în „catedrala văii Someșului” din Jibou, sfințită în urmă cu câteva luni de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în fruntea unui sobor de arhierei, preoți și diaconi și sunt nespus de bucuros să văd că biserica este plină de oameni. Acest fapt îmi amintește de discuția purtată de trei preoți. Primul dintre aceștia a zis: „Biserica mea are o arhitectură deosebită și îmi face întotdeauna o mare plăcere să slujesc în ea”. Cel de-al doilea a spus: „Biserica mea este împodobită cu o pictură de excepție și este atât de frumoasă, încât eu simt că mă aflu în cer, împreună cu sfinții, când slujesc în ea”. Cel de-al treilea a afirmat: „Biserica mea nu are o arhitectură aparte, nici o pictură ieșită din comun, însă duminica și în sărbători este plină de credincioși, iar aceasta îmi oferă o satisfacție foarte mare, pentru că slujesc Sfânta Liturghie și propovăduiesc învățătura Domnului Hristos unei mari mulțimi de oameni”.

Biserica dumneavoastră este măreață, are o pictură frumoasă, a fost sfințită de Patriarhul României și este mereu plină de lume, ceea ce umple de bucurie sufletele preoților care vă călăuzesc pe calea mântuirii.

Ținând cont de toate aceste considerente, sunt convins că Preacucernicii Părinți care vă păstoresc conștientizează mai mult înălțimea slujirii pe care Dumnezeu le-a încredințat-o,

iar întrucât lucrările la biserica de zid s-au încheiat, eforturile depuse de aceștia pentru edificarea bisericii din suflet trebuie să sporească.

Pe dumneavoastră, credincioșii parohiei, care ați participat sub o formă sau alta, mai mult sau mai puțin, fiecare după puterile lui, la ridicarea și împodobirea acestei frumoase biserici, precum și la înzestrarea ei cu toate cele necesare oficierei cultului divin public, vă îndemn să frecvențați sfintele slujbe săvârșite aici, având conștiința că sunteți ctitorii ei și veți fi pomeniți cât va dăinui acest lăcaș de cult. Deosebit de important însă este ca după ce ați ieșit din biserică să împliniți ceea ce ați învățat aici, săvârșind fapte bune și ferindu-vă de păcat, fiindcă numai așa puteți călători în siguranță pe valurile înspumate ale acestei vieți trecătoare spre împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu, pentru că Domnul Hristos a spus că *„nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri”* (Matei 7,21).

Amin

A doua zi de Sfintele Paști¹
(altă cuvântare)

**Preacucernice Părinte Protopop, Preacucernici
Părinți, iubiți credincioși,**

Hristos a înviat!

Îi dăm slavă Bunului Dumnezeu pentru că ne găsim din nou în marea dumneavoastră biserică din Jibou, în cea de-a doua zi de Sfintele Paști, Praznic al Praznicelor și Sărbătoare a Sărbătorilor.

Săptămâna trecută am comemorat vinderea, arestarea, condamnarea la moarte, răstignirea și îngroparea Domnului Hristos, iar în noaptea de sâmbătă spre duminică am prăznuit biruirea morții de către Acesta, pentru că așa cum glăsuiește troparul Învierii: „*Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte, viață dăruindu-le*”.

Această afirmație nu înseamnă că toți oamenii care au încetat din viață, de la Adam și Eva până la Mântuitorul, au înviat odată cu Domnul Hristos, pentru că Sfântul Evanghelist Matei consemnează faptul că, „*după învierea lui Iisus, mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora*” (Matei 27,52-53).

Pentru a înțelege corect cele menționate în textul scripturistic și în troparul Învierii, trebuie să cunoaștem faptul că

¹ Cuvânt rostit în 13 aprilie 2015 în biserica „Sfântul Proroc Daniel și Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Jibou.

în limba greacă, în care a fost scris Noul Testament, viața pământească este definită prin termenul de „βίος” (bios), iar cea duhovnicească prin cel de „ζωή” (zoi).

Într-unul din psalmi, David Îi mărturisește lui Dumnezeu: „*Regele a cerut viață de la Tine și i-ai dat lui lungime de zile în veacul veacului*” „ὁ βασιλεὺς ζῶην ἡτήσατό Σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ, μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος” (Psalmul 20,4). Cu toții știm prea bine că în afară de primii oameni de pe pământ, care au ajuns la vârste foarte înaintate, după cum citim în Cartea Facerii: „*Zilele vieții lui Adam au fost nouă sute treizeci de ani*” (Facere 5,5), „*zilele lui Set au fost nouă sute doisprezece ani*” (Facere 5,8), „*zilele lui Enos au fost nouă sute cinci ani*” (Facere 5,11), „*zilele lui Cainan au fost nouă sute zece ani*” (Facere 5,14), „*zilele lui Maleleil au fost opt sute nouăzeci și cinci de ani*” (Facere 5,17), „*zilele lui Iared au fost nouă sute șaiszeci și doi de ani*” (Facere 5,20), iar „*zilele lui Matusalem au fost nouă sute șaiszeci și nouă de ani*” (Facere 5,27), acesta fiind cel mai longeviv om din istoria omenirii, nimeni nu a trăit secole întregi sau sute de ani, încât David se referă în acest psalm la viața din împărăția lui Dumnezeu, care „*nu va avea sfârșit*” (Luca 1,33).

Domnul Hristos a afirmat: „*Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi; și tot cel ce trăiește și crede întru Mine, în veac nu va muri!*” „Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζῶη· ὁ πιστεύων εἰς Ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς Ἐμέ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα” (Ioan 11,25-26). Cuvintele Mântuitorului relatate de Sfântul Evanghelist Ioan fac referire, fără echivoc, la moartea trupească și la viața duhovnicească.

Pentru a lămuri cele prezentate până acum, vom face o incursiune la începutul istoriei neamului omenesc, când a fost săvârșit păcatul strămoșesc. În Cartea Facerii citim că după ce Dumnezeu l-a creat pe Adam și l-a așezat în grădina cea din Eden,

i-a spus: „Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit! Și a zis Domnul Dumnezeu: «Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor pe potrivă lui». Atunci Domnul Dumnezeu a adus asupra lui Adam un somn adânc, și el a adormit; și a luat una din coastele lui și locul ei l-a plinit cu carne. Iar coasta pe care Domnul Dumnezeu o luase din Adam a prefăcut-o în femeie și a adus-o la Adam. Șarpele însă era cel mai viclean dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele către femeie: «Dumnezeu, a zis El oare: Să nu mâncați roade din tot pomul care este în rai?». Iar femeia a zis către șarpe: «Noi putem mânca din roada pomilor raiului, dar din roada pomului care este în mijlocul raiului, ne-a zis Dumnezeu: «Din el să nu mâncați și nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți!». Atunci șarpele a zis către femeie: «Nu, nu veți muri; dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca niște Dumnezei, cunoscând binele și răul». Și femeia a văzut că pomul e bun de mâncat, că este plăcut ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii. Și a luat din roada lui și a mâncat; și i-a dat și bărbatului său, care era cu ea, și a mâncat și el” (Facere 2,16-18; 21-22 și 3,1-6).

Din relatarea Sfintei Scripturi constatăm că păcatul protopărinților a fost săvârșit în etape, căci întâi Eva „a văzut că pomul e bun de mâncat, că este plăcut ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii”, deci a acceptat ispita cu gândul, abia apoi „a luat din roada lui și a mâncat”, săvârșind păcatul cu trupul. La fel s-a întâmplat și cu Adam, care întâi a primit rodul pomului oprit de la soția sa, deci a consimțit la păcat, pe care ulterior l-a săvârșit și cu trupul.

După cum păcatul din rai a fost comis în etape, la fel a survenit și moartea, pentru că asemenea diavolilor, care sunt

morți spiritual, ei fiind lipsiți de trup, Adam și Eva au murit întâi sufletește, iar abia mai târziu trupește. Distincția clară între moartea sufletească și cea trupească o vedem în cartea Apocalipsei, unde Dumnezeu spune: „*Îți știu faptele, că-ți merge numele că trăiești, dar ești mort*” (Apocalipsa 3,1).

De vreme ce păcatul strămoșesc a fost săvârșit în etape și la fel s-a produs și moartea primilor oameni, tot așa l-a biruit Mântuitorul pe Satana prin moartea trupului Său, întâi pe plan spiritual, eliberând sufletelor dreptilor Vechiului Testament din temnițele iadului, cu care a intrat în împărăția lui Dumnezeu, abia apoi pe plan trupesc, prin învierea Sa din morți.

Cu toate acestea, chiar dacă în urma biruirii Satanei de către Mântuitorul, sufletele tuturor oamenilor cu viață curată se duc după încheierea existenței pământești în împărăția lui Dumnezeu, trupurile acestora se întorc în pământul din care au fost luate, pentru că Dumnezeu i-a zis lui Adam: „*pământ ești și în pământ te vei întoarce*” (Facere 3,19), urmând să învieze doar la cea de-a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, „*cel din urmă vrăjmaș care va fi nimicit fiind moartea. Iar când ființa aceasta stricăcioasă se va îmbrăca în nestricăciune și ființa aceasta muritoare se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Înghițitu-s-a moartea într-o biruință. Unde-ți este, moarte, biruința? Moarte, unde-ți este boldul?*” (I Corinteni 15,26 și 54-55).

În urma învierii Domnului Hristos din morți, „*s-a făcut cutremur mare; că îngerul Domnului, pogorându-se din cer și venind, a prăvălit piatra de la ușa mormântului și ședea deasupra ei. Iar înfățișarea lui era ca a fulgerului, iar îmbrăcămintea lui, albă ca zăpada. Și de frica lui s-au cutremurat străjerii și s-au făcut ca niște morți. Iar unii dintre străjeri, venind în cetate, le-au dat de veste arhierilor despre toate cele întâmplate. Și adunându-se aceștia împreună cu bătrânii și ținând sfat, le-au*

dat ostașilor arginți din belșug, zicându-le: «Spuneți că ucenicii Lui au venit noaptea și L-au furat în timp ce noi dormeam»; și de se va auzi aceasta la guvernator; noi îl vom îndupleca și vă vom face fără grijă». Iar ei, luând arginții, au făcut așa cum au fost învățați. Și s-a răspândit cuvântul acesta între iudei, până în ziua de astăzi” (Matei 28,2-4 și 11-15).

Dacă străjerii de la mormântul Domnului Hristos au lansat printre evrei zvonul că trupul Mântuitorului a fost furat de Sfinții Săi Apostoli, morții care au înviat, despre care vorbește Sfântul Evanghelist Matei, s-au arătat rudelor și cunoscuților lor din Ierusalim, dând mărturie despre faptul că după moartea Domnului Hristos pe cruce, sufletul Acestuia a coborât la iad, de unde a eliberat sufletele dreptilor Vechiului Testament, cu care a intrat în rai și apoi a înviat cu trupul din morți. De asemenea, ei erau dovada că Mântuitorul a biruit moartea pentru toți oamenii, „*că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om a venit și învierea morților. Că după cum toți mor în Adam, tot așa toți vor învia întru Hristos, pentru că Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul, ne va învia și pe noi prin puterea Sa*” (I Corinteni 5,21-22 și 6,14).

Întrucât cea de-a doua venire a Domnului Hristos nu a avut încă loc, troparul Învierii se referă la perioada pe care o trăim acum, în care prin moartea trupului Său, Mântuitorul a biruit moartea pentru oameni doar din punct de vedere spiritual.

Cu toate că „*Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2,4), nu toți semenii noștri doresc acest lucru, iar unii dintre ei sunt adevărați dușmani ai lui Dumnezeu, hulind Biserica, trupul tainic al Domnului Hristos, despre care nu știu sau nu vor să știe că nici „*porțile iadului nu o vor birui*” (Matei 16,18).

De ce se întâmplă aceasta? Pentru că Antihristul își pregătește tot mai intens instaurarea propriei stăpâniri asupra

acestei lumi, acum prin proroci mincinoși, iar în timpul lui prin pseudo-apostoli.

Acești oameni fără Dumnezeu, care ponegresc Biserica la televizor, la radio, în presă sau la colțul străzii, dacă ar avea putere i-ar persecuta în mod barbar pe creștini și ar umple calendarul de martiri. Faptul că ei se manifestă cu atâta înverșunare dovedește, pe de o parte, ura lor, iar pe de altă parte, neputința lor, pentru că deocamdată nu au dezlegare de a prigoni Biserica. Aceasta o înțelegem din scurta convorbire purtată de Ponțiu Pilat cu Domnul Hristos, când guvernatorul roman I-a spus Mântuitorului: „*«Nu știi că putere am să te eliberez și putere am să te răstignesc?»*», iar Iisus i-a răspuns: „*Asupra Mea n-ai avea nicio putere dacă nu ți-ar fi fost dat de sus*»” (Ioan 19,10-11).

Despre puterea limitată a diavolului asupra oamenilor avem o relatare în Vechiul Testament, când vrăjmașul I-a cerut lui Dumnezeu să-i îngăduie să-i răpească lui Iov tot ceea ce avea, iar Acesta i-a zis: „*Iată, toată avuția lui o dau pe mâna ta; numai de el să nu te atingi*” (Iov 1,12). După ce fiii și fiicele lui Iov au fost omorâți și întreaga avere i-a fost prădată, satana i-a cerut lui Dumnezeu să-i permită să-l lovească cu boală pe Iov, iar Domnul i-a răspuns: „*Iată, ți-l dau ție pe mână; numai de viața lui să nu te atingi*” (Iov 2,6).

În țara noastră există optsprezece culte recunoscute de stat. Cu toate acestea, doar Biserica Ortodoxă Română este mereu acuzată, cu vehemență și ostentație, că deține prea multe lăcașuri de cult. În realitate, musulmanii au în posesie o moschee la 874 de adepți, reformații dețin o biserică la 707 credincioși, luteranii posedă un lăcaș de cult la 606 credincioși, unitarienii au o biserică la 489 de enoriași, greco-catolicii dețin o biserică la 408 credincioși, penticostalii posedă o casă de adunare la 242 de credincioși, iehoviștii au în posesie o casă de adunare la 143 de adepți, evanghelicii dețin o casă de adunare

la 90 de credincioși, adepții cultului mozaic au o sinagogă la 49 de adepți, în timp ce ortodocșii dețin o biserică la 1055 de credincioși. Aceasta este realitatea din punct de vedere statistic, iar nu propagandistic. Atunci ne punem întrebarea logică: La noi în țară Biserica Ortodoxă Română are prea multe lăcașuri de cult?

Pe lângă lupta fățișă a vrăjmașului împotriva Bisericii, acesta caută, pe orice căi, să o abată de la misiunea ei, care este mântuirea lumii, încercând să o orienteze doar spre o lucrare social-filantropică. Această operă de binefacere o poate desfășura și statul, o instituție oarecare sau o fundație de caritate, însă dacă Biserica ar înceta să mai lupte pentru mântuirea oamenilor, nimeni altcineva nu ar face-o în locul ei, iar succesorii Sfinților Apostoli, pe care satana a cerut să-i „*cearnă ca pe grâu*” (Luca 22,31), și-ar trăda misiunea încredințată lor. Sfântul Apostol Pavel a scris despre cei chemați la slujirea lui Dumnezeu: „*Așa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu*” (I Corinteni 4,1), de aceea, în primul rând, trebuie să luptăm pentru mântuirea turmei cuvântătoare încredințate nouă, abia apoi, în funcție de posibilități, să facem și asistență socială.

Acest aspect foarte important îl sesizăm în discuția dintre Domnul Hristos și Marta, sora lui Lazăr. În Sfânta Evanghelie după Luca citim că Mântuitorul „*a intrat într-un sat; iar o femeie cu numele Marta L-a primit în casa ei. Și ea avea o soră ce se chema Maria, care, așezându-se la picioarele Domnului, Îi asculta cuvântul. Iar Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se, a zis: «Doamne, oare nu socotești că sora mea m-a lăsat să slujesc singură? Spune-i deci să mă ajute». Și răspunzând Domnul, i-a zis: «Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești, dar un lucru trebuie; căci Maria partea cea bună și-a ales-o, care nu i se va lua»*” (Luca

10,38-42). Partea Mariei era aceea de a asculta și apoi de a împlini cuvântul lui Dumnezeu.

Fără a-și trăda misiunea, Biserica Ortodoxă Română a purtat întotdeauna grijă de cei aflați în suferință și în lipsuri. Astfel, primele așezăminte de îngrijire medicală din Țara Românească și Moldova au fost bolnițele, care începând cu secolele XV-XVI, își desfășurau activitatea pe lângă mănăstirile mai mari. De asemenea, cel mai vechi spital din Țara Românească a fost înființat în anul 1704, în curtea mănăstirii Colțea din București, de unde și-a luat și numele, iar „Sfântul Spiridon”, primul spital din Moldova, și-a început activitatea în anul 1757, pe lângă mănăstirea cu același nume din Iași.

Celor care acuză Biserica, la colțul străzii sau pe vreun canal de televiziune, dar care nu au făcut niciodată nimic pentru cei lipsiți sau bolnavi, le adresez cuvântul rostit de Domnul Hristos: *„Nu judecați, ca să nu fiți judecați; căci cu judecata cu care judecați, cu aceea veți fi judecați; și cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura. Cum de vezi paiul din ochiul fratelui tău, dar bârna din ochiul tău nu o iei în seamă? Sau cum îi vei zice fratelui tău: Lasă-mă să-ți scot paiul din ochi, și iată că-n ochiul tău este bârna? Fățarnicule, scoate mai întâi bârna din ochiul tău și numai atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău”* (Matei 7,1-5).

Mă bucur să mă aflu astăzi în această parohie din orașul dumneavoastră, în care oamenii Îl iubesc pe Dumnezeu și Îi împlinesc poruncile. Acest lucru se vede în primul rând prin impunătoarea „Catedrală a Văii Someșului”, pe care ați ridicat-o cu multă jertfă, iar în al doilea rând prin prezența dumneavoastră în număr atât de mare la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie din această a doua zi de Sfintele Paști.

Pe cei doi preoți ai bisericii și pe părintele diacon îi felicit pentru frumoasa activitate pe care o desfășoară în parohie,

dorindu-le mult succes în continuare, iar dumneavoastră, tuturor, Hristos cel înviat, Domnul nostru, să vă facă parte de sărbători fericite, cu multe bucurii și har îmbelșugat, pentru a putea călători zi de zi, săptămână de săptămână și an de an, pe valurile înspumate ale acestei vieți, spre limanul cel neînviforat al mântuirii din împărăția lui Dumnezeu.

Amin

A treia zi de Sfintele Paști¹
(cu dată schimbătoare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

În calendarul Bisericii noastre sunt pomeniți în fiecare zi unul sau mai mulți sfinți, care în timpul petrecerii lor pe acest pământ au trăit în ascultare de Dumnezeu, încât au dobândit de la Acesta darul sfințeniei, pentru că Dumnezeu le-a spus oamenilor încă din Vechiul Testament, prin gura lui Moise: „*Sfințiți-vă și veți fi sfinți, pentru că Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sunt Sfânt*” (Levitic 11,44).

Ca semn al vieții bineplăcute lui Dumnezeu, unii sfinți au dobândit de la Acesta darul facerii de minuni în timpul vieții pământești, pe când alții au săvârșit nenumărate minuni după trecerea lor din această viață, în ambele cazuri adevărându-se afirmația psalmistului că „*minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui*” (Psalmul 67,35).

Sfinții sunt trecuți în calendarul creștin pentru ca noi să le cunoaștem viața și să-i cinstim, de vreme ce ei sunt casnicii lui Dumnezeu, fiind părtași ai slavei Lui. Prin exemplul vieții lor, sfinții sunt modele vrednice de urmat pentru creștinii din toate timpurile și locurile, ei fiind și mijlocitorii noștri pe lângă tronul Sfintei Treimi.

¹ Cuvânt rostit în 17 aprilie 2012 în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Zalău.

Unii sfinți, care s-au remarcat prin exemplul viețuirii lor, sunt cinstiți în chip deosebit de Biserică, fiind trecuți cu cruce neagră în calendar. Cei care s-au evidențiat într-un mod cu totul aparte, sunt înscriși în calendar cu cruce roșie, iar ziua lor de prăznuire este sărbătoare.

De câțiva ani încoace numele sfinților români sunt consemnate în calendar cu culoare albastră, pentru a fi mai ușor de remarcat, încât dacă veți arunca o simplă privire în calendar, veți constata că nu există lună, uneori chiar săptămână, în care să nu fie pomenit unul sau chiar mai mulți sfinți români, ceea ce arată că poporul nostru a rodit din punct de vedere duhovnicesc, oferind umanității, pentru eternitate, cel mai prețios dar, acela al sfințeniei, pentru că sfinții nu mijlocesc înaintea lui Dumnezeu doar pentru cei din neamul lor, ci pentru toți oamenii, chiar și pentru cei care nu cred în Domnul nostru Iisus Hristos. În acest sens avem o relatare în Pateric. *„Călătorind prin pustie, avva Macarie a zărit în apropierea drumului pe care trecea un craniu de om. Mișcându-l încet cu toiagul, l-a întrebat: «Cine ești tu?». Căpățâna i-a răspuns: «Eu am fost preot idolatru în locul acesta, iar pe tine te cunosc, tu ești Macarie, om duhovnicesc, care atunci când te rogi lui Dumnezeu, mila Lui se coboară până la noi, cei ce ne chinuim în iad, iar noi ne mângâiem puțin». Avva l-a întrebat: «Despre ce chin vorbești și care este mângâierea pe care o pomenesti?». Tigva i-a răspuns: «Pe cât de departe este cerul de pământ, atât de mare este focul iadului, iar în locul în care sunt eu, toți suntem învăluiți de flăcări de la picioare până în creștetul capului, fără a putea vedea chipurile celor de lângă noi, pentru că fața fiecăruia este lipită de spatele celui alt. Când te rogi tu lui Dumnezeu pentru noi, fiecare zărește, din profil, fețele celorlați, iar aceasta este o mare mângâiere pentru noi». Plângând, avva Macarie a luat căpățâna și a îngropat-o”.*

Ținând cont de importanța pogorării Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, prăznuirea acestei sărbători durează două zile.

Deoarece nașterea și învierea Domnului Hristos din morți sunt cele mai mari praznice creștine, sunt sărbătorite timp de trei zile. În pofida acestui fapt, cele două sărbători nu au aceeași însemnătate, pentru că la Crăciun prăznuim doar venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, cu scopul de a o izbăvi din robia vrăjmașului, a păcatului și a morții, iar după nașterea trupească a Pruncului Iisus și în copilăria Sa, Sfânta Scriptură afirmă că El „*creștea și Se întărea cu duhul*” (Luca 2,40), ceea ce arată fără echivoc că deși era Fiul lui Dumnezeu întrupat, ca om trebuia să crească și să se maturizeze trupește, precum și să se întărească și să sporească duhovnicește, pe când la învierea Sa din morți activitatea Sa publică și opera de răscumpărare a lumii erau încheiate, trupul îi era înduhovnicit și întreaga Lui fire umană era îndumnezeită, încât sărbătoarea Sfintelor Paști este mai importantă decât cea a Crăciunului.

Întrucât în Vinerea Mare Fiul lui Dumnezeu făcut om a fost condamnat la moarte, batjocorit și omorât pe cruce, unii oameni mai slabi în credință au impresia că El a fost un învins, iar diavolul și căpeteniile evreilor au biruit. Acest raționament însă este fals. Din momentul în care în sfatul Sfintei Treimi a fost hotărâtă mântuirea lumii prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, s-a stabilit că Acesta trebuie să moară. Sfântul Apostol Petru a afirmat în acest sens că Domnul nostru Iisus Hristos a fost „*predat potrivit planului celui dinainte rânduit și preștiinței lui Dumnezeu*” (Faptele Apostolilor 2,23). Ca dovadă avem și prorociile Vechiului Testament, care cu sute de ani înaintea întrupării Fiului lui Dumnezeu anunțaseră faptul că El va muri. Prorocul Isaia a scris în acest sens: „*El însă pentru păcatele noastre a fost rănit și pentru fărădelegile noastre a pățimit și noi prin rana Lui ne-am vindecat*” (Isaia 53,5). De asemenea,

Mântuitorul Însuși le-a spus de mai multe ori Sfinților Apostoli: *„Iată, ne suim la Ierusalim, și Fiul Omului va fi dat în mâna arhierilor și a cărturarilor, și-L vor osândi la moarte; și-L vor da pe mâna păgânilor, ca să-L batjocorească și să-L biciuiască și să-L răstignească, dar El a treia zi va învia”* (Matei 20,18-19).

După ce Dumnezeu l-a creat pe Adam și l-a așezat în grădina cea din Eden, i-a atras luarea aminte, zicându-i: *„Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, cu moarte vei muri!”* (Facere 2,16-17). Fiind invidios pentru că Dumnezeu l-a rânduit pe om stăpân al lumii materiale, diavolul i-a ispitit cu viclenie pe Adam și Eva, care s-au dovedit a fi slabi, pentru că au ascultat de îndemnul vrăjmașului, nu de porunca lui Dumnezeu. Protopărinții însă nu au murit trupește în ziua în care au păcătuit. Ei au căzut întâi în moarte spirituală, asemenea ispititorului, care nu are trup, deci nu poate fi mort trupește, însă este mort din punct de vedere spiritual, fiind înger pervertit și îndepărtat de la fața lui Dumnezeu. În acest sens Dumnezeu îi spune în cartea Apocalipsei îngerului Bisericii din Sardes: *„Îți știu faptele, că-ți merge numele că trăiești, dar ești mort”* (Apocalipsa 3,1).

După ce primii oameni au fost alungați din grădina raiului au trăit încă ani mulți. Astfel, în Sfânta Scriptură citim că *„de toate, zilele vieții lui Adam au fost nouă sute treizeci de ani; și a murit”* (Facere 5,5). Crunta pedeapsă a morții trupești au înțeles-o protopărinții după ce au avut copii, iar Cain l-a omorât din invidie pe Abel, fratele său.

Din cele prezentate înțelegem că *„Dumnezeu n-a făcut moartea și nu se bucură de pieirea celor vii, ci diavolul, prin pizmă, a adus moartea în lume, pentru că el de la început a fost ucigător de oameni”* (Isus Sirah 1,13; Solomon 2,24 și Ioan 8,44).

Sufletele tuturor oamenilor din Vechiul Testament, indiferent că erau drepti sau păcătoși, după moartea trupului erau osândite să sufere în iad. Așa s-a întâmplat și cu Noe, care a fost salvat împreună cu familia de urgia potopului, cu patriarhul Avraam, părintele poporului ales, cu Moise, care a primit de la Dumnezeu tablele legii, precum și cu toți ceilalți oameni. Chiar și Sfântul Ioan Botezătorul, ultimul proroc al Vechiului Testament și singurul dintre profeți care L-a văzut în viață pe Mesia cel așteptat, după moartea trupului a coborât cu sufletul la iad. Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă însă că Sfântul Ioan Botezătorul a murit înaintea încheierii activității publice a Domnului Hristos pentru a fi Înaintemergătorul Acestuia și în iad, binevestind celor de acolo că prorociile despre vremurile mesianice s-au împlinit, iar Hristos, Mântuitorul lumii, este pe pământ, urmând ca în scurtă vreme să coboare la iad, pentru a elibera de acolo sufletele dreptilor Vechiului Testament, care L-au așteptat și au pregătit poporul ales pentru primirea Lui.

Conform mărturiei Sfintei Scripturi, în istoria Vechiului Testament au existat însă și două excepții, pentru că Enoh și Ilie nu au suferit moarte trupească, ci au fost înălțați de Dumnezeu cu trupul la cer (Facere 5,24 și IV Regi 2,11), de unde vor coborî înaintea de a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, pentru a lupta în războiul cel sfânt al credinței împotriva lui Antihrist, în care își vor găsi sfârșitul.

Oricine se teme de moarte. Duceți-vă într-un spital sau într-un azil de bătrâni și veți constata că oricât de suferinzi și de bătrâni sunt cei de acolo nu vor să treacă din această viață. Aceasta este o atitudine normală, pentru că moartea nu este ceva firesc pentru om. Noi am fost aduși în existență de Dumnezeu pentru a trăi. Nu am fost creați nemuritori, pentru că atunci nu puteam muri, ci am fost plămădiți cu posibilitatea de a nu muri. În acest sens Dumnezeu i-a spus omului: „*Iată, Eu astăzi ți-am*

pus înainte viața și moartea, binele și răul. Alege viața, ca să trăiești, tu și urmașii tăi!” (Deuteronom 30,15 și 19). Prin ispita pe care vrăjmașul a sădit-o în mintea Evei și a lui Adam și prin călcarea poruncii lui Dumnezeu de către aceștia a intrat păcatul în lume și în urma acestuia moartea, de aceea Sfânta Scriptură afirmă că *„păcatul odată săvârșit aduce moarte, fiindcă plata păcatului este moartea”* (Iacob 1,15 și Romani 6,23).

Întrucât Mântuitorul s-a născut fără păcat strămoșesc și nu a săvârșit păcate personale, El nu era dator să moară, ci a acceptat moartea pentru mântuirea noastră. Sfântul Ioan evanghelistul a spus *„că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică”* (Ioan 3,16). Prin faptul că Domnul Hristos a suferit și a murit pentru noi ne-a dovedit cât de mult ne iubește, fiindcă El Însuși a afirmat: *„Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are, ca viața să și-o pună pentru prietenii săi”* (Ioan 15,13).

Domnul nostru Iisus Hristos a acceptat de bunăvoie să moară pentru noi și a noastră mântuire. Aceasta o constatăm după cina cea de taină, când Iuda a intrat cu ostașii în Grădina Ghetsimani pentru a-L da în mâinile lor. În acel moment Mântuitorul i-a întrebat: *„Pe cine căutați?»*. *Aceștia I-au răspuns: «Pe Iisus Nazarineanul». El a zis: «Eu sunt». Deci, după ce le-a zis: «Eu sunt!», ei s-au dat înapoi și au căzut la pământ”* (Ioan 18,4-6). De asemenea, când evreii îi cereau lui Ponțiu Pilat să-L condamne pe Domnul Hristos la moarte, guvernatorul I-a zis Acestuia, în pretoriu: *„Nu știi că putere am să Te eliberez și putere am să Te răstignesc?»*. *Iisus i-a răspuns: «Asupra Mea n-ai avea nicio putere dacă nu ți-ar fi fost dat ție de sus”* (Ioan 19,10-11). Deci în urma răstignirii și a morții cu trupul pe cruce nu Mântuitorul a fost învins, de vreme ce El a înviat, ci moartea a fost biruită, după cum

întreabă retoric Apostolul neamurilor într-una din epistolele sale: „*Unde îți este, moarte, biruința? Moarte, unde îți este boldul?*” (I Corinteni 15,55).

Cu toate că Domnul Hristos știa că va muri cu trupul pe cruce, ca om, și Lui Îi era frică de moarte, de aceea în timpul rugăciunii din grădina Ghetsimani „*sudoarea Lui s-a făcut ca niște picături de sânge ce cădeau pe pământ, iar un înger din cer I s-a arătat și-L întărea*” (Luca 22,43-44), iar El se ruga lui Dumnezeu Tatăl: „*Părinte, de voiești, depărtează paharul acesta de la Mine*” (Luca 22,42), adică paharul amărăciunii, al suferinței, însă adaugă: „*Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu*” (Matei 26,39), arătând că se supune întru totul lui Dumnezeu Tatăl, fiind ascultător.

Dacă Adam și Eva au pierdut raiul pentru că nu au ascultat de Dumnezeu, ci au preferat să împlinească cuvintele amăgitoare ale vrăjmașului, Domnul nostru Iisus Hristos, „Adam cel nou”, a stat în ascultare deplină de Dumnezeu Tatăl, de aceea Sfântul Apostol Pavel a scris că „*după cum toți mor în Adam, tot așa toți vor învia întru Hristos, care S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte - și încă moarte de cruce! Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preînălțat și I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume, pentru ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt, și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl*” (I Corinteni 15,22 și Filipeni 2,8-11). Din cuvintele Apostolului neamurilor înțelegem că atât îngerii și oamenii, cât și chiar demonii s-au plecat înaintea Mântuitorului, pentru că în urma morții trupului pe cruce, sufletul Său a coborât la iad, i-a zdrobit porțile, a eliberat din temnițele acestuia sufletele dreptilor Vechiului Testament, a urcat cu ele în rai și apoi a înviat cu trupul din morți.

Dacă vrăjmașul i-a ispitit pe oameni și prin aceasta a adus în lume moartea, Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, ne-a dăruit ceva mai presus de lume, și anume învierea, prin care a corectat intervenția nefastă a Satanei în lume, Mântuitorul fiind *„întâiul născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate”* (Coloseni 1,18), iar trupul Său înviat și pnevmatizat este prototipul trupurilor noastre, care vor învia la a doua Sa venire în lume.

În decursul vieții pământești trupul are trebuințele lui naturale, biologice, după înviere însă nu mai are astfel de nevoi, conform celor afirmate de Sfântul Apostol Pavel: *„se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc”* (I Corinteni 15,44). Așa s-a petrecut cu trupul înviat al Domnului Hristos, care a intrat prin ușile încuiate la Sfinții Săi Apostoli (Ioan 20,19 și 26), s-a făcut nevăzut de la ochii lui Luca și Cleopa în Emaus (Luca 24,31), și s-a înălțat la cer în Betania (Marcu 16,19 și Luca 24,51). De aceea să fim convinși că Mântuitorul nu avea nevoie să-I fie răsturnată piatra de la ușa mormântului pentru a ieși de acolo. Îngerul prezent la mormântul gol al Domnului Hristos, de care s-au înspăimântat străjerii și *„s-au făcut ca niște morți”* (Matei 28,4), a fost vestitorul învierii Mântuitorului din morți, care le-a arătat celor ce străjuiau că omul nu poate face nimic împotriva voii lui Dumnezeu, fiindcă *„cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu”* (Luca 18,27).

În urmă cu două mii de ani Fiul lui Dumnezeu a venit în lume smerit, ca Mântuitor, și ne-a dat poruncile pe care trebuie să le împlinim pentru a ne feri de iad și a ajunge în rai. Chiar dacă Domnul Hristos s-a născut în sânul poporului ales, unde și-a desfășurat întreaga activitate, El a venit ca Mântuitor al întregii lumi, căci după învierea Sa din morți le-a poruncit Sfinților Apostoli: *„Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.*

Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi” (Matei 28,19 și Marcu 16,16). Fiul lui Dumnezeu făcut om este și Judecătorul lumii, pentru că „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata l-a dat-o Fiului*” (Ioan 5,22), de aceea toți oamenii din lume sunt datori să împlinească poruncile Domnului Hristos, de vreme ce în fața Lui vor avea de dat socoteală pentru faptele, cuvintele și gândurile lor.

Spre deosebire de oamenii care au trăit în Vechiul Testament, cei care ne-am născut în urma învierii Domnului Hristos din morți avem un mare avantaj, fiindcă după moartea trupului, sufletul fiecărui creștin care are fapte vrednice se duce la răsplată și odihnă veșnică în împărăția lui Dumnezeu, fără a mai îndura o perioadă de timp chinurile înspăimântătoare ale iadului. Cu toate acestea, răsplata din rai este deocamdată nedeplină, pentru că numai sufletul se bucură de ea.

La sfârșitul veacurilor însă, Fiul lui Dumnezeu va veni în slavă, înconjurat de sfinții îngeri, ca Judecător al lumii. Atunci, la glasul trâmbiței arhanghelului, vor învia cei morți, iar cei aflați în viață se vor schimba „*într-o clipire de ochi*” (I Corinteni 15,52), trupurile lor devenind duhovnicești, pentru ca Dumnezeu să judece și să răsplătească omul întreg, trup și suflet, pentru faptele din timpul vieții pământești, precum și pentru consecințele lor ulterioare.

Referindu-se la învierea cea de obște, Sfântul Pavel a afirmat că „*fiecare va învia în rândul cetei sale*” (I Corinteni 15,23), în sensul că așa cum în această viață oamenii cu preocupări comune se întâlnesc mereu, legați fiind de aceeași pasiune, tot așa va fi și în veșnicie, unde postitorii vor fi într-o ceată, cei milostivi în alta, iar toți cei care au cultivat o anumită virtute în viața pământească se vor regăsi împreună în împărăția lui Dumnezeu, de aceea Domnul Hristos a spus: „*În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt*” (Ioan 14,2). Aceeași situație se va

regăsi și în iad, unde cei stăpâniți de o anumită patimă, ori cei care au comis aceleași păcate, vor fi împreună.

Sentița pe care Dumnezeu Judecătorul o va da fiecărui om la sfârșitul lumii va fi definitivă, iar răsplata veșnică, încât cei vrednici vor fi împreună cu Domnul Hristos, cu Maica Domnului și cu sfinții în împărăția cerurilor, unde „*vor străluci ca soarele*” (Matei 13,43), urcând mereu „*din slavă în slavă*” (II Corinteni 3,18), iar cei păcătoși vor fi alături de diavoli în „*cuptorul cel de foc, unde viermele nu moare și focul nu se stinge. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*” (Marcu 9,44 și Matei 13,42).

De vreme ce știm cu toții că oamenii care împlinesc poruncile lui Dumnezeu în această viață vor fi împreună cu El și în veșnicie, iar cei care le încalcă vor fi alungați de la fața Lui, să ne străduim în permanență să stăm în ascultare de Dumnezeu, pentru a putea auzi la sfârșitul lumii cuvintele Dreptului Judecător: „*Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră în rai întru bucuria Domnului tău*” (Matei 25,21).

Amin

A treia zi de Sfintele Paști¹ (altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu ne reîntâlnim în biserica dumneavoastră, de această dată în cea de-a treia zi de Sfintele Paști.

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie ne prezintă întâlnirea Domnului Hristos cel înviat din morți cu doi dintre ucenicii Săi.

După cum știm prea bine, la începutul activității Sale publice, Mântuitorul și-a ales doisprezece Apostoli. *„Iar numele celor doisprezece Apostoli sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacob al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui; Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacob al lui Alfeu și Levi ce se zice Tadeu; Simon Canaaneanul și Iuda Iscarioteanul, cel ce L-a și vândut”* (Matei 10,2-4).

Părintele Dumitru Stăniloae spune că *„Domnul Hristos nu a vorbit despre Sine în mod continuu unor mari mulțimi, căci ascultătorii din preajma Lui se schimbau tot timpul. Mulțimile nu ar fi putut reține în mod necesar și sigur conținutul comunicat lor, neputând sta în permanență lângă El. Mulțimea nu ar fi putut reține întregimea înțelegerii ferme a persoanei și operei Lui unice, ci ar fi rămas cu anumite frânturi, care nu ar*

¹ Cuvânt rostit în 7 mai 2013 în biserica cu hramurile „Sfântul Proroc Daniel” și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Jibou.

fi putut fi integrate într-o unitate. De aceea El Și-a ales un mic grup de oameni, cărora li S-a imprimat în întregimea autentică a persoanei și operei Sale, care să poată fi reținută de ei și transmisă nu numai în mod general și aproximativ tuturor celor ce vor crede în viitor, ci și în mod special și exact unor grupuri de urmași ai lor, care să mențină aceeași înțelegere integrală și autentică a persoanei și operei Lui de-a lungul timpurilor. Domnul Hristos nu a ales nici o singură persoană devotată căreia să i se destăinuie în întregimea Sa, ci unui grup care, primind în mod unitar aceeași imagine integrală și autentică a persoanei și operei Sale, să o poată transmite în mod unitar urmașilor, având și ei și urmașii lor, în primirea și transmiterea unitară a imaginii lui Hristos, asigurarea primirii și transmiterii ei integrale și adevărate. Un singur ucenic al Mântuitorului nu ar fi putut primi toată profunzimea și bogăția persoanei lui Hristos, a învățaturii și faptelor Sale, nu ar fi fost în stare să țină minte și nu ar fi dat asigurarea obiectivă ascultătorilor despre adevărul propovăduit. Cei doisprezece au trebuit să fie egali, pentru ca unitatea propovăduirii lor să nu fie strâmbată unilateral de autoritatea unuia singur dintre ei”.

Pe lângă Sfinții Apostoli, care erau mereu în preajma Mântuitorului, alături de femeile mironosițe, Fiul lui Dumnezeu făcut Om și-a ales și 72 de ucenici, pe care „i-a trimis doi câte doi înaintea feței Sale, în fiecare cetate și loc unde El Însuși avea să meargă” (Luca 10,1).

Biserica a considerat dintotdeauna că episcopii sunt succesorii Sfinților Apostoli, iar preoții urmașii ucenicilor Domnului Hristos.

La începutul capitolului 24 al Evangheliei după Luca citim că duminică dimineața, în ziua în care Mântuitorul a înviat din morți, femeile mironosițe s-au dus la mormântul Acestuia pentru a-I unge trupul cu miresme, conform tradiției

iudaice „și au găsit piatra răsturnată de pe mormânt; dar, odată intrate, trupul Domnului Iisus nu l-au găsit. Și a fost că-n timp ce ele erau nedumerite de aceasta, iată că în fața lor au stat doi bărbați în veșminte strălucitoare. Și cum ele, înfricoșându-se, și-au plecat fețele la pământ, ei le-au zis: «De ce Îl căutați pe Cel-Viu între cei morți? Nu este aici, ci a înviat. Aduceți-vă aminte cum v-a vorbit pe când era încă în Galileea, zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat în mâinile oamenilor păcătoși și să fie răstignit, dar a treia zi să învie». Și ele și-au adus aminte de cuvintele Lui. Și întorcându-se de la mormânt, pe toate acestea le-au vestit celor unsprezece și tuturor celorlalți” (Luca 24,2-9).

După ce Iuda L-a vândut pe Domnul Hristos, „văzând că a fost osândit la moarte și cuprins fiind de căință, le-a înapoiat arhierilor și bătrânilor cei treizeci de arginți, zicând: «Am greșit, vânzând sânge nevinovat». Iar ei i-au zis: «Ce ne privește pe noi? De-acum e treaba ta!». Și el, aruncând arginții în templu, a plecat de acolo; și ducându-se, s-a spânzurat și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s-au vărsat” (Matei 27,3-5 și Faptele Apostolilor 1,18). În urma gestului necuțetat al lui Iuda au rămas doar unsprezece Apostoli.

Pericopa evanghelică de la Sfânta Liturghie de astăzi continuă relatarea evenimentelor din ziua învierii Mântuitorului din morți, iar noi citim că „doi dintre ei mergeau la un sat care era departe de Ierusalim ca la șaizeci de stadii, al cărui nume era Emaus” (Luca 24,13).

Întrucât această călătorie este relatată în Noul Testament doar în Evanghelia după Luca, iar dintre cei doi călători numai Cleopa este amintit cu numele, Sfinții Părinți ai Bisericii au ajuns la concluzia că cel de-al doilea personaj despre care se amintește aici, dar al cărui nume nu este pomenit, este însuși Luca, cel ce a scris Evanghelia.

Deoarece femeile mironosițe le-au vestit cele întâmplare în dimineața respectivă „*celor unsprezece și tuturor celorlalți*”, iar Luca și Cleopa sunt menționați drept unii „*dintre ei*”, fără ca numele lor să apară în lista Sfinților Apostoli, este cert că ei erau ucenici ai Domnului Hristos.

Cei doi călătoreau înspre Emaus, un sat situat ca la șaizeci de stadii de Ierusalim, adică la o distanță de aproximativ unsprezece kilometri, pe care un om sănătos o parcurgea pe jos cam în două ore.

Pe cale cei doi discutau despre ceea ce le spusese femeile mironosițe în acea dimineață, fără să le dea însă prea mare crezare. În toiul discuției li s-a alăturat Domnul Hristos cel înviat, însă Sfântul evanghelist Luca menționează faptul că „*ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască*” (Luca 24,16). Datorită necredinței, Luca și Cleopa nu acceptau că Mântuitorul înviase, deși auziseră mărturia femeilor mironosițe și tot lipsa credinței îi făcea să nu-L recunoască pe Domnul Hristos care îi însoțea.

Mântuitorul îi întreabă pe cei doi ce îi frământă. Întrucât Domnul venea tot dinspre Ierusalim, surprins, Cleopa Îl întreabă: „*«Oare numai tu singur ești străin în Ierusalim și nu știi cele ce s-au întâmplat în el zilele acestea?»*». Și El le-a zis: „*«Care?»*». Iar ei I-au răspuns: „*«Cele despre Iisus Nazarineanul, care era profet puternic în faptă și-n cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor; cum L-au osândit la moarte arhieriei și mai-marii noștri și L-au răstignit. Iar noi nădăjduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; și totuși astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea. Ci și niște femei de-ale noastre ne-au înspăimântat; ducându-se de dimineață la mormânt și neaflându-I trupul, au venit zicând că au văzut vedenie de îngeri, care le-au spus că este viu. Iar unii dintre noi s-au dus la mormânt și au*

găsit așa cum le spusese ră femeile, dar pe El nu L-au văzut»” (Luca 24,18-24).

Din timpul activității publice a Domnului Hristos noi știm prea bine că Acesta citea gândurile oamenilor. Vom prezenta aici doar întâlnirea din Capernaum dintre Mântuitorul și un paralytic, căruia i-a spus: „*«Omule, iertate îți sunt păcatele»*. *Iar cărturarii și fariseii au început a cugeta, zicându-și: «Cine-i Acesta care rostește blasfemii? Cine poate ierta păcatele decât singur Dumnezeu?»*. *Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a răspuns, zicându-le: «Ce cugetați în inimile voastre?»*” (Luca 5,20-22). Domnul Hristos nu i-a întrebat pe Luca și Cleopa ce vorbeau între ei pentru că nu ar fi știut, ci a vrut să le audă nedumeririle în scopul de a le lămurii.

De vreme ce Cleopa pomenește faptul că se găseau în cea de-a treia zi de la condamnarea la moarte și răstignirea Domnului Hristos, se vede că el cunoștea cuvintele spuse de Mântuitorul Sfinților Apostoli înainte de intrarea Sa triumfală în Ierusalim: „*Iată, ne suim la Ierusalim și Fiul Omului va fi dat în mâna arhierilor și cărturarilor; și-L vor osândi la moarte și-L vor da pe mâna păgânilor și-L vor batjocori și-L vor scuipa și-L vor biciui și-L vor omorî, dar după trei zile va învia*” (Marcu 10,33-34). Deși a afirmat că Mântuitorul era „*profet puternic în faptă și-n cuvânt*”, Cleopa nu credea în realizarea profeției făcută de Domnul Hristos Însuși despre învierea Sa din morți, nu accepta mărturia îngerilor din mormânt care au confirmat că Mântuitorul înviase, deci prorocia a fost împlinită, iar dovada de necontestat era faptul că trupul Domnului nu se mai găsea acolo și nu admitea spusele femeilor mironosițe și ale Sfinților Apostoli Petru și Ioan care văzuseră mormântul gol.

În încheierea declarației sale, Cleopa mărturisește că el nu crede în învierea Mântuitorului, pentru că „*pe El nu L-au văzut*”. De aici tragem concluzia că fără arătările Domnului Hristos

de după înviere Sfinții Apostoli nu ar fi acceptat că El a înviat din morți. Exemplul clasic în acest sens îl avem în faptul că Mântuitorul le-a apărut Sfinților Apostoli, *„dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci i-au zis ceilalți ucenici: «L-am văzut pe Domnul!».* *Dar el le-a zis: «Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielei și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielei și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede»”* (Ioan 20,24-25).

Auzind cuvintele lui Cleopa, care reflectau de fapt starea de spirit a tuturor Apostolilor și ucenicilor, Mântuitorul le spune pe un ton muștrător celor doi: *„O, nepricepuților, și zăbavnicilor cu inima a crede în toate câte-au spus profeții! Nu trebuia oare ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa? Și, începând de la Moise și de la toți profeții, le-a tâlcuit din toate Scripturile cele despre El”* (Luca 24,25-27).

Dacă în timpul activității Sale publice Domnul Hristos le-a atras luarea aminte saducheilor, zicându-le: *„Vă rătăciți neînțelegând Scripturile și nici puterea lui Dumnezeu”* (Matei 22,29), de această dată îi numește pe cei doi ucenici *„nepricepuți”*, pentru că deși cunoșteau prorociile Vechiului Testament despre Mântuitorul, care vorbeau despre patimile, moartea și învierea Sa, nu le înțelegeau. Domnul Hristos le mai spune celor doi că sunt și *„zăbavnici cu inima a crede”*, pentru că nu acceptau nici prin credință cele petrecute cu Mântuitorul, care le spusese că *„toate-i sunt cu puțință celui ce crede”* (Marcu 9,23).

Pentru a intra în slava lui Dumnezeu, Domnul Hristos trebuia să pătimească și să moară. Acest lucru îl vedem după cina cea de taină, când în grădina Ghetsimani, Mântuitorul s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl: *„Părinte, de voiești, depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se*

facă!” (Luca 22,42). Constatăm de aici că și Domnului Hristos Îi era frică de moarte. Cu toate acestea, El se supune voii Tatălui, motiv pentru care Îi și spune în continuare: *„Eu Te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preamărește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea”* (Ioan 17,4-5).

Prin întrupare, Fiul lui Dumnezeu S-a golit de slava Lui cea dumnezeiască, *„S-a deșertat pe Sine luând chip de rob, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om; S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce! Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preaînălțat și I-a dăruit Lui nume care-i mai presus de orice nume”* (Filipeni 2,7-9).

Dacă la întrupare Fiul lui Dumnezeu S-a golit singur de slava Lui cea dumnezeiască, la încheierea misiunii pământești se roagă lui Dumnezeu Tatăl: *„Părinte, vreau ca acolo unde sunt Eu să fie împreună cu Mine și cei pe care Mi i-ai dat, ca să-Mi vadă slava pe care Tu Mi-ai dat-o; pentru că Tu M-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii”* (Ioan 17,24). În această rugăciune a Domnului Hristos se vede aspectul comunitar al Bisericii, pentru că Fiul lui Dumnezeu nu S-a întrupat și nu a înviat pentru Sine, ci pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire.

În urma morții trupului Mântuitorului pe cruce sufletul Acestuia a coborât la iad, de unde a eliberat sufletele dreptilor Vechiului Testament, cu care a intrat în rai. Prin învierea Sa cu trupul din morți, Domnul Hristos s-a făcut *„începătură celor adormiți, pentru că El este Capul trupului, al Bisericii, El, Care este Începutul, Întâiul-Născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate. Iar Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul Iisus ne va învia și pe noi cu Iisus, și împreună ne va așeza alături de El”* (I Corinteni 15,20, Coloseni 1,18 și II Corinteni 4,14).

Pentru a-i lămuri și întări duhovnicește pe cei doi ucenici, Domnul Hristos le-a explicat toate prorociile Vechiului Testament care grăiau despre El.

Conform Sfintei Scripturi, după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a tâlcuit Sfinților Săi Apostoli și ucenici prorociile din Vechiul Testament referitoare la Sine doar de două ori. Discuția purtată cu Luca și Cleopa pe drumul Emausului nu a fost întâmplătoare, pentru că Luca era un om educat, fiind medic de profesie. Sfântul Luca este autorul Evangheliei a treia și a cărții „Faptele Apostolilor”, el fiind considerat fondatorul iconografiei, întrucât a pictat prima icoană a Maicii Domnului cu Pruncul în brațe. Despre Sfântul Cleopa avem mai puține date, însă cert este că o perioadă de timp a fost episcopul Ierusalimului.

A doua discuție purtată de Domnul Hristos cu Sfinții Săi Apostoli și cu *„cei ce erau împreună cu ei”* (Luca 24,33) este relatată tot de Sfântul Luca. În cadrul acesteia, Mântuitorul a spus: *„Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am grăit pe când încă eram împreună cu voi, că toate cele scrise despre Mine în legea lui Moise, în profeți și în psalmi trebuie să se plinească. Atunci le-a deschis mintea ca să înțeleagă Scripturile. Și le-a zis că așa este scris și că așa trebuia să pătimească Hristos și a treia zi să învie din morți”* (Luca 24,44-46).

„Și s-au apropiat de satul unde se duceau, iar El Se făcea că merge mai departe. Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: «Rămâi cu noi, că e spre seară și s-a plecat ziua». Și a intrat să rămână cu ei. Și a fost că în timp ce stătea împreună cu ei la masă, luând pâinea a binecuvântat și, frângând, le-a dat. Și s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; dar El li S-a făcut nevăzut” (Luca 24,28-31).

Luca și Cleopa au fost cuceriți pe loc de misteriosul interlocutor, de aceea când s-au apropiat de Emaus, iar Acesta le-

a spus că vrea să își continue călătoria, L-au rugat să rămână cu ei, pentru că deja se făcuse seară, iar Acesta a acceptat. În timpul cinei, străinul a binecuvântat și a frânt pâinea, iar când le-a oferit din ea, ochii credinței li s-au deschis și L-au recunoscut că este Domnul Hristos, dar El S-a făcut nevăzut.

Autorul biblic nu menționează faptul că Mântuitorul a plecat, s-a îndepărtat, ori că a dispărut pur și simplu, ci că s-a făcut nevăzut, pentru că Luca și Cleopa se împărtășiseră cu trupul Lui, deci El era prezent euharistic întru ei. La cina cea de taină, *„pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat ucenicilor, zicând: «Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu». Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: «Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi, carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor». Și le-a zis Iisus: «Adevăr, adevăr vă spun: Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață întru voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi. Căci Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângele Meu adevărată băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el»”* (Matei 26,26-28 și Ioan 6,53-56). Din cuvintele Domnului Hristos înțelegem că prin pâinea binecuvântată, frântă și oferită la cina din Emaus Luca și Cleopa se împărtășiseră cu trupul Lui.

Dacă pe drumul dintre Ierusalim și Emaus cei doi ucenici s-au împărtășit de cuvântul Mântuitorului, Care le-a explicat Sfânta Scriptură a Vechiului Testament despre El, la cina din Emaus s-au împărtășit euharistic. La fel se întâmplă și cu noi la Sfânta Liturghie, pentru că întâi ne împărtășim de cuvântul Sfintei Scripturi, prin Apostolul și Evanghelia care se citesc, iar apoi cei care s-au spovedit, au luat dezlegare de la duhovnic și s-au pregătit Îl primesc pe Domnul Hristos euharistic.

Conform mărturiei Sfintei Scripturi, aceasta este singura sfântă euharistie pe care Domnul Hristos a săvârșit-o pe pământ, după învierea Sa din morți.

Atunci Luca și Cleopa „*au zis unul către altul: „«Oare nu ardea întru noi inima noastră când ne vorbea pe cale și în timp ce ne tâlcuia Scripturile?»*». Și în ceasul acela sculându-se s-au întors la Ierusalim și I-au găsit adunați pe cei unsprezece și pe cei ce erau împreună cu ei, care ziceau că Domnul cu adevărat a înviat și I s-a arătat lui Simon. Și ei au povestit cele petrecute pe cale și cum a fost El cunoscut de ei întru frângerea pâinii” (Luca 24,32-35).

După ce L-au recunoscut pe Mântuitorul, care s-a făcut nevăzut, cei doi ucenici și-au dat seama cât erau de slabi în credință până când s-au împărtășit de trupul Domnului Hristos. Și, fără să mai țină cont de cei aproape unsprezece kilometri parcurși pe jos în după amiaza aceea, de faptul că se întunecase și uitând de oboseală, s-au întors la Ierusalim, unde au aflat că Mântuitorul i se arătase și Apostolului Petru, iar Sfinții Apostoli și cei împreună cu ei credeau că Domnul Hristos înviase din morți. Luca și Cleopa au sporit bucuria celor din Ierusalim, relatând cele petrecute cu ei.

Cu siguranță că Domnul Hristos nu avea nevoie ca după învierea Sa din morți să mai petreacă patruzeci de zile pe pământ și abia apoi să se înalțe cu trupul la cer, ci a făcut aceasta pentru ca prin arătările Sale să-i încredințeze în mod deplin pe Sfinții Apostoli și pe cei care Îi ascultaseră cuvintele că a biruit moartea, motiv pentru care „*S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați*” (I Corinteni 15,6).

Mântuitorul cunoștea prea bine slăbiciunea și curiozitatea firii umane, pentru că în timpul activității Sale publice „*au ieșit fariseii și au început să se ia cu El la întrebări cerându-I semn din cer, ispitindu-L. Și Iisus, suspinând în duhul Său, le-a*

zis: *«Pentru ce neamul acesta cere semn? Adevăr vă grăiesc că acestui neam nu i se va da semn!»*” (Marcu 8,11-12). Alt exemplu scripturistic în acest sens întâlnim atunci când Domnul Hristos a fost trimis de Ponțiu Pilat la regele Irod. *„Iar Irod, văzându-L pe Iisus, s-a bucurat foarte, că de multă vreme dorea să-L vadă, fiindcă auzise de El și nădăjduia să vadă vreo minune săvârșită de El”* (Luca 23,8). Mântuitorul li s-a arătat Sfinților Apostoli, pentru a-i convinge că a înviat din morți, cu toate acestea, lui Toma, care refuza să accepte acest fapt, i-a zis: *„Pentru că M-ai văzut, ai crezut; fericiți cei ce au crezut fără să fi văzut!”* (Ioan 20,29).

Pornind de la aceste cuvinte ale Domnului Hristos, să credem în ceea ce ne învață Dumnezeu prin Biserică. Să nu ne limităm însă la o credință pur teoretică, în sensul de a accepta drept adevărate anumite realități mai presus de fire, ci să ne dovedim credința prin fapte bune, căci așa cum a afirmat Sfântul Iacov, *„credința fără fapte moartă este”* (Iacov 2,20).

Mă bucur să constat credința enoriașilor din această parohie, care într-un orașel mic ați realizat tot ceea ce se poate admira astăzi aici. Dacă timp de mai bine de zece ani de zile sfintele slujbe s-au săvârșit în demisolul bisericii, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, prin hărnicia celor doi preoți și prin jertfa credincioșilor parohiei și a altor binefăcători, astăzi s-a inaugurat slujirea în biserică, prin săvârșirea Sfintei Liturghii.

O cântare bisericească glăsuiește atât de frumos „În biserica slavei tale stând, în cer ni se pare a sta, Născătoare de Dumnezeu”, pentru că prin pictura murală, care constituie veșmântul liturgic al acestui frumos locaș de cult, noi suntem înconjurați de sfinți, încât ne simțim ca în rai.

Cu această ocazie binecuvântată, prin voia lui Dumnezeu, am hirotonit diacon pe seama altarului acestei sfinte biserici pe tânărul Cristian Iura, care ani de zile v-a fost cântăreț bisericesc

și a dirijat corul de aici. Și de acum înainte, peste săptămână, părintele se va îngriji de strană, iar în duminici și sărbători va sluji la sfântul altar, alături de cei doi preoți. Îi urez părintelui diacon să aibă parte de o slujire cât mai îndelungată și rodnică în ogorul Domnului.

Bunul Dumnezeu să răsplătească din belșug eforturile tuturor celor care au contribuit la ridicarea, împodobirea și înzestrarea acestui sion dumnezeiesc cu toate cele necesare săvârșirii sfintelor slujbe și au așteptat cu nerăbdare acest moment, dintre care unii sunteți de față, iar alții nu se mai găsesc printre noi. Cu toate că astăzi am inaugurat slujirea în această măreață biserică, lucrările nu s-au încheiat în totalitate, de aceea vă dorim să aveți parte de mult spor în finalizarea lor, încât la momentul potrivit să venim să facem și sfințirea, pentru ca bucuria tuturor să fie deplină.

Amin

A treia zi de Sfintele Paști¹
(încă o cuvântare)

**Preacucernice Părinte Consilier, Preacucernice Părinte
Protopop, Preacucernice Părinte Secretar,
Preacucernice Părinte inspector general școlar
adjunct, Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,**

Hristos a înviat!

În această zi binecuvântată, cea de-a treia a Sfințelor Paști, am săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în frumoasa dumneavoastră biserică, cum o facem deja de mulți ani de zile și, dacă Dumnezeu ne va ține sănătoși, tragem nădejdea să continuăm pe mai departe această tradiție.

Întrucât suntem ființe cuvântătoare, la toți ne plac cuvintele, mai ales cele frumoase, de aceea la începutul cuvântării mele voi face câteva jocuri de cuvinte.

Înainte însă, pentru a cunoaște puterea cuvântului, voi recita două strofe din poezia „Cuvântul” scrisă de Alexandru Vlahuță:
„Ca-n basme-i a cuvântului putere: / El lumi aievea-ți face din
păreri, / Și chip etern din umbra care piere, / Și iarăși azi din ziua
cea de ieri. / El poate morții din mormânt să-i cheme; / Sub vraja
lui atotputernic ești, / Străbați în orice loc și-n orice vreme, / Și
mii de feluri de vieți trăiești. / Te-atinge doar, și tu - o biată clipă
/ Ce tremură-ntre două veșnicii - / Privești de sus a lumilor risipă,
/ Și toat-a lor zădărnice-o știi. / Aprinde-n inimi ură sau iubire, /

¹ Cuvânt rostit, în sinteză, în ziua de 4 mai 2021 în biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică” din Șimleu Silvaniei.

De moarte, de viață-i dător, / Și neamuri poate-mpinge la pieire,
/ Cum poate-aduce mântuirea lor”.

Termenul „cuvânt” are mai multe sensuri, eu însă mă voi opri doar la două dintre ele. Astfel, dacă scriem „Cuvânt” cu majusculă, fără a lua în calcul litera de la începutul unei propoziții, ne referim strict la Fiul lui Dumnezeu, după cum citim în Sfânta Evanghelie după Ioan: *„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era dintru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut”* (Ioan 1,1-3). Dacă scriem „cuvânt” cu minusculă, este clar că ne referim la celelalte sensuri ale acestui termen, dintre care cel mai uzual este cel de „vorbă”, prin care comunicăm unii cu alții.

În cartea Facerii citim că *„Domnul Dumnezeu l-a zidit pe om din țărână luată din pământ”* (Facere 2,7), deci omul aparține, prin trupul său, pământului, la fel ca și toate celelalte viețuitoare.

În limba greacă sunt doi termeni pentru cuvântul „viață”, „βίος” (bios), care înseamnă „viață biologică”, pe care o au atât omul, cât și celelalte viețuitoare, dar mai există și „ζωή” (zoi), care desemnează „viața spirituală”, de care are parte doar omul, nu și celelalte viețuitoare din această lume.

Sfântul Evanghelist Ioan a scris că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru *„ca oamenii să aibă viață și din belșug să aibă”* (Ioan 10,10), iar Mântuitorul Însuși a afirmat: *„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”* (Ioan 14,6). În originalul grecesc, în care a fost scris Noul Testament, în ambele texte, pentru „viață”, este utilizat termenul de „ζωή” (zoi), arătând explicit că este vorba despre „viața spirituală”.

Deci, prin trupul Său, omul are existență biologică, însă prin sufletul primit de la Dumnezeu devine ființă dialogică, în sensul că poate dialoga sau conversa cu semenii săi.

În limba greacă termenul „λόγος” (logos) înseamnă atât „rațiune”, cât și „cuvânt” și în această lume numai omul are rațiune și se folosește de cuvânt, pe când animalele, păsările, peștii etc. sunt și iraționale și necuvântătoare. Au și ele un mod de comunicare, dar nu prin cuvânt, deci nu prin grai articulat, așa cum o face omul.

Tot în limba greacă, „Θεός” (Theos) înseamnă Dumnezeu, iar „λόγος” (logos) se poate traduce și prin „știință”, încât Teologia reprezintă știința despre Dumnezeu, dar și convorbirea cu El. Din acest motiv, Evagrie Ponticul a făcut următorul îndemn: „Dacă ești teolog, roagă-te cu adevărat; și dacă te rogi cu adevărat, ești teolog”.

Așadar, prin rugăciune, omul, ființă biologică și dialogică, devine o ființă teologică, în sensul că el conversează cu Dumnezeu.

Aici însă trebuie să fac o remarcă, în sensul că una este a vorbi despre Dumnezeu și alta a vorbi cu Dumnezeu. Despre Dumnezeu poate vorbi oricine, chiar și un necredincios, care Îl poate huli, ceea ce, din nefericire, se întâmplă adeseori, însă cu Dumnezeu nu vorbește oricine, decât omul credincios, în rugăciune.

La fel este și în relațiile dintre oameni, fiindcă este o diferență între a vorbi despre un rege și a vorbi cu un cap încoronat.

Voi trece acum la Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie și care ne prezintă episodul cu Luca și Cleopa pe drumul Emausului. Întrucât cei doi călători nu sunt foarte cunoscuți, în cele ce urmează voi lămuri cine au fost aceștia.

În primul rând, Luca nici măcar nu apare amintit cu numele în pericopa evanghelică de astăzi. Sfinții Părinți ai Bisericii însă au ajuns la concluzia că despre el este vorba, fiindcă el este singurul evanghelist care prezintă această călătorie de la Ierusalim

la Emaus, vorbind despre doi ucenici ai Domnului Hristos, dar menționând doar numele lui Cleopa.

Cine însă este Sfântul Evanghelist Luca? O să vi se pară surprinzător faptul că el nu era evreu, ci păgân, fiind singurul autor păgân al Sfintei Scripturi.

Luca s-a născut, după cum v-am spus deja, într-o familie păgână din Antiohia Siriei, iar în vremea copilăriei și a tinereții sale în orașul său natal se găseau cele mai renumite școli din Asia, care dădeau profesori iscusiți în toate artele și științele, cum ar fi, la scară mai redusă, Cluj-Napoca de astăzi, fiindcă Universitatea Babeș-Bolyai din această localitate este pe primul loc în țara noastră, iar abia apoi urmează toate celelalte. Puteți constata aceasta verificând statisticile cu topul universităților din lume, care sunt publice. Pe același loc de frunte se află și Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, care este prima din țară.

Luca a studiat filosofia, arta și medicina. După ce și-a încheiat cu succes studiile în Antiohia Siriei, viitorul evanghelist și-a perfecționat cunoștințele în Grecia și în Egipt.

Tânărul medic a călătorit la Ierusalim, unde s-a convertit la iudaism, iar după ce l-a cunoscut pe Domnul Hristos a devenit unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Acestuia.

Cele două cărți din Noul Testament scrise de Sfântul Luca: Evanghelia și Faptele Apostolilor, ambele redactate în limba greacă, sunt opera unui om foarte instruit, cu o bogată cultură generală și înzestrat cu arta de a scrie frumos, într-o limbă literară pe care nu o egalează niciun alt autor al Noului Testament.

Și nu îi am în vedere aici pe simpli pescari, cum au fost Sfinții Ioan și Petru înainte de a ajunge Apostolii Domnului Hristos, ci mă refer la Sfântul Apostol Pavel, care s-a format la renumita școală condusă de rabinul Gamaliel.

După Pogorârea Sfântului Duh, Luca s-a întors în orașul său natal, unde a început să propovăduiască Evanghelia

împărăției lui Dumnezeu, „și în Antiohia s-au numit ucenicii, pentru întâia oară, creștini” (Faptele Apostolilor 11,26).

Sfântul Apostol Pavel a pornit în toate cele trei călătorii misionare ale sale din Antiohia Siriei, fiind însoțit de fiecare dată de Luca, în calitate de colaborator, dar și de medic curant.

Deci acesta a fost Luca, unul dintre cei doi ucenici ai Mântuitorului, care călătorea de la Ierusalim la Emaus în ziua învierii Domnului Hristos din morți.

Celălalt ucenic, Cleopa, este chiar mai puțin cunoscut decât Luca, fiind menționat o singură dată în paginile Sfintei Scripturi, în Evanghelia de astăzi, scrisă de Luca. În schimb, soția lui, numită Maria lui Cleopa, este pomenită de mai multe ori în Noul Testament, ea făcând parte din grupul femeilor mironosițe, care îi însoțeau mereu pe Domnul Hristos și pe Sfinții Săi Apostoli, în călătoriile lor prin Țara Sfântă.

Cine este acest personaj misterios, numit Cleopa? Din Sfânta Tradiție cunoaștem faptul că el era ori fratele dreptului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, ori Maria, soția lui, era sora dreptului Iosif și atunci Cleopa era cumnat cu dreptul Iosif și, bineînțeles, atât el, cât și soția sa, erau socotiți cumnați ai Maicii Domnului.

În cele ce urmează voi explica pericopa evanghelică de astăzi, care începe cu cuvintele: „În aceeași zi doi dintre ucenicii lui Iisus mergeau la un sat care era departe de Ierusalim ca la șazeizi de stadioi, al cărui nume era Emaus” (Luca 24,13).

Evenimentul relatat de Sfântul Evanghelist Luca s-a petrecut în ziua învierii Domnului Hristos din morți.

După cum prea bine știm, Mântuitorul și-a ales doisprezece Apostoli și șaptezeci de ucenici, pe care i-a învățat „tainele împărăției lui Dumnezeu” (Luca 8,10), cu scopul de a-i trimite la propovăduire, pentru a răspândi învățătura creștină în întreaga lume.

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos „*i-a chemat la Sine pe cei doisprezece Apostoli și a început să-i trimită doi câte doi și le-a dat putere asupra duhurilor necurate. Iar după acestea, Domnul a ales alți șaptezeci de ucenici și i-a trimis doi câte doi înaintea feței Sale, în fiecare cetate și loc unde El Însuși avea să meargă*” (Marcu 6,7 și Luca 10,1).

Inițial, Mântuitorul i-a trimis doar de probă la propovăduire pe Sfinții Apostoli și pe ucenicii Săi, aceasta făcând parte din formarea lor, însă după învierea Sa din morți le-a zis: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă*” (Matei 28,18-20).

Luca și Cleopa, fiind ucenici ai Domnului Hristos, nu făceau decât să-I împlinească porunca, mergând amândoi împreună pe cale.

Stadiul este o unitate de măsură evreiască pentru lungime, care are 185 de metri. Între Ierusalim și Emaus erau „ca la șaizeci de stadii”, deci distanța pe care trebuiau să o parcurgă cei doi era de aproximativ unsprezece kilometri. O persoană sănătoasă străbate această distanță cam în două ore și ceva, în funcție de cât de tare se grăbește, dar și ținând cont de formele de relief întâlnite în cale, fiindcă una este să mergi la vale și alta la deal sau să urci un munte.

„*Și ucenicii vorbeau între ei despre toate întâmplările acestea*” (Luca 24,14).

În drumul lor, cei doi ucenici discutau despre condamnarea la moarte, răstignirea, dar mai ales despre învierea Mântuitorului din morți, despre care au auzit din gura femeilor mironosițe.

„*Și pe când vorbeau și se întrebau între ei, Iisus Însuși, apropiindu-Se, mergea împreună cu ei. Dar ochii lor erau ținute ca să nu-L cunoască*” (Luca 24,15-16).

În toiul discuției, Domnul Hristos Cel înviat li S-a alăturat celor doi pe cale, dar, datorită necredinței, aceștia nu și-au recunoscut Interlocutorul. Nu trebuie să ne mire prea mult lipsa credinței ucenicilor, pe care au dovedit-o de mai multe ori în timpul activității publice a Mântuitorului, Care în altă împrejurare chiar le-a reproșat acest lucru. Astfel, în Evanghelia după Marcu citim că într-o zi un părinte necăjit I-a zis Domnului Hristos: *„Învățătorule, l-am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut. Și oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește din dinți și înțepenește. Și le-am spus ucenicilor Tăi să-l alunge, dar ei n-au fost în stare». Iar El, răspunzându-le, a zis: «O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi?»»* (Marcu 9,17-19).

În Sfânta Scriptură mai avem o relatare asemănătoare, în care nu unul dintre cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului, ci Sfântul Ioan Evanghelistul, *„ucenicul iubit, care ședea rezemat de pieptul Domnului Hristos la Cina cea de Taină”* (Ioan 13,23), nu L-a recunoscut pe Învățătorul său.

Acest episod îl relatează chiar Sfântul Evanghelist Ioan, în cartea Apocalipsei: *„Eu, Ioan, fratele vostru și împreună cu voi părtaş la necazul și la împărăția și la răbdarea întru Iisus, am fost în insula care se cheamă Patmos, pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea lui Iisus. Am fost în duh în zi de duminică, și în urma mea am auzit un glas mare ca de trâmbiță, care zicea: «Ceea ce vezi scrie într-o carte și trimite-o celor șapte Biserici: la Efes și la Smirna și la Pergam și la Tiatira și la Sardes și la Filadelfia și la Laodiceea». Și m-am întors să văd al cui era glasul care vorbea cu mine. Și întorcându-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur; și în mijlocul sfeșnicelor, pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veșmânt lung până în pământ și încins pe sub sân cu cingătoare de aur. Capul Lui și părul Lui erau albe ca lâna albă, ca zăpada; și ochii Lui, ca*

para focului; și picioarele Lui erau asemenea bronzului topit în cuptor; și glasul Său era ca vuietul apelor multe; în mâna Lui cea dreaptă avea șapte stele; și din gura Lui ieșea o sabie ascutită, cu două tăișuri; iar fața Lui era ca soarele când strălucește în puterea lui. Și când L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca mort. Și El Și-a pus peste mine mâna dreaptă, zicând: «Nu te teme; Eu sunt Cel-dintâi și Cel-de-pe-urmă și Cel-Viu. Am fost mort, și iată, sunt viu în vecii vecilor, și am cheile morții și pe ale iadului»” (Apocalipsa 1,9-18).

Cu toate că și de această dată chipul Domnului Hristos „a strălucit ca soarele” (Matei 17,2), cum s-a întâmplat la Schimbarea Lui la Față în Muntele Taborului, la care Sfântul Apostol Ioan a fost martor, vedenia din insula Patmos a fost atât de măreață și de înfricoșătoare, încât „ucenicul iubit” nu și-a recunoscut Învățătorul.

Viziunea pe care o relatează Sfântul Evanghelist Ioan a avut loc în anul 95, iar în urma acesteia, el a scris ultima carte a Sfintei Scripturi, numită „Apocalipsa”. Termenul „αποκάλυψη” în limba greacă înseamnă „revelație” sau „descoperire”.

Și prorocul Daniel a avut o vedenie cu Fiul Omului, pe care a descris-o în cartea sa: „*M-am uitat până când au fost așezate scaune, iar Cel vechi de zile a șezut; îmbrăcăminte Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său era ca lâna curată; tronul Său era pară de foc; roțile lui erau foc arzător. Un râu de foc curgea ieșind de dinainte-I; mii de mii Îi slujeau și miriade de miriade Îi stăteau în preajmă. Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise. Am văzut în vedenie de noapte; și, iată, cu norii cerului venea cineva ca Fiul Omului și a venit la Cel vechi de zile și a fost adus în fața Acestuia. Și Lui I s-a dat stăpânirea, cinstea și împărăția; Lui Îi vor sluji toate popoarele și neamurile și limbile; iar stăpânirea Lui este veșnică, stăpânire care nu va trece, iar împărăția Lui nu va fi niciodată nimicită. M-am*

uitat; și cornul acela purta război cu sfinții și i-a biruit, până ce a venit Cel vechi de zile și le-a făcut dreptate sfinților Celui Preaînalt” (Daniel 7,9-10; 13-14 și 21-22).

Cuvintele profetului Daniel: „*Fiul Omului a venit la Cel vechi de zile și a fost adus în fața Acestuia*” nu trebuie înțelese ca o întâlnire dintre Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul, în împărăția cerurilor, ci ca o întâlnire a firii dumnezeiești (Cel vechi de zile) cu firea omenească (Fiul Omului) în persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Acest adevăr este evidențiat și de faptul că în această viziune Cel vechi de zile este Judecătorul, ori Domnul Hristos a afirmat înaintea evreilor că „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata l-a dat-o Fiului, pentru ca toți să-L cinstească pe Fiul așa cum Îl cinstesc pe Tatăl*” (Ioan 5,22-23).

În urma vedeniei prorocului Daniel și a viziunii Sfântului Evanghelist Ioan din Patmos a fost pictată icoana „Iisus Hristos Cel vechi de zile”, în care Fiul lui Dumnezeu întrupat este înfățișat cu părul și barba albe. Aceasta este o reprezentare iconografică extrem de rară, pe care eu am văzut-o într-un singur loc din lume, în biserica Mănăstirii Sfinților Apostoli din Capernaum, în Țara Sfântă. Pe cupola acestui lăcaș de cult, în locul icoanei „Iisus Hristos Pantocrator” (Atotțiitorul), cu care suntem noi obișnuiți, este pictat „Iisus Hristos Cel vechi de zile”.

Capernaumul a fost pentru Mântuitorul lumii un fel de capitală sau sediu central, fiindcă după ce Și-a început activitatea publică, S-a mutat din Nazaret în acest oraș, unde și-a ales cei dintâi Apostoli: pe Petru, Andrei, Iacov și Ioan. Capernaumul era situat pe malul lacului Ghenizaret, de aceea Domnul Hristos putea pleca de aici la propovăduire atât pe uscat, cât și pe apă.

Îi dau slavă lui Dumnezeu, pentru că, cu ocazia unei conferințe organizate în insula Leros, din sud-estul Greciei, în septembrie 2002, am avut ocazia să vizitez și să mă închin în

peștera din Patmos, în care Domnul Hristos i S-a arătat ucenicului Său iubit.

„Și Iisus le-a zis: «Ce sunt cuvintele acestea pe care le schimbați între voi în drumul vostru?». Iar ei s-au oprit, cuprinși de întristare. Și răspunzând unul cu numele Cleopa, I-a zis: «Oare numai Tu singur ești străin în Ierusalim și nu știi cele ce s-au întâmplat în el zilele acestea?». Și El le-a zis: «Care?». Iar ei I-au răspuns: «Cele despre Iisus Nazarineanul, care era profet puternic în faptă și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor; cum L-au osândit la moarte arhieriei și mai-marii noștri și L-au răstignit. Iar noi nădăjduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; și totuși astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea»” (Luca 24,17-21).

Ascultând discuția dintre Luca și Cleopa, Mântuitorul intră cu ei în vorbă și, pentru a le putea clarifica nelămuririle, se prefăce că nu știe despre ce vorbesc cei doi, întrebându-i ce frământări au.

Surprins de faptul că acest străin vine, asemenea lor, din Ierusalim, dar nu știe ce s-a petrecut acolo, Cleopa îl întreabă dacă într-adevăr nu a aflat nimic din ceea ce s-a întâmplat în acele zile în capitala Țării Sfinte.

Răspunzând la întrebarea ucenicului, Domnul Hristos îl face să creadă că nu este la curent cu ceea ce s-a petrecut în zilele respective în Ierusalim.

Auzind acestea, Luca și Cleopa au început să-I vorbească Necunoscutului despre Domnul Hristos, *„care era profet puternic în faptă și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor”*.

Dovada că iudeii Îl socoteau pe Mântuitorul proroc puternic în faptă o avem după ce Acesta a înviat-o pe fiica lui Iair și a săvârșit mai multe minuni, iar fiii lui Israel *„au adus la El un om mut, având demon. Și fiind scos demonul, mutul a vorbit. Iar*

mulțimile se minunau, zicând: «Așa ceva niciodată nu s-a arătat în Israel!»» (Matei 9,32-33).

Faptul că Domnul Hristos era considerat de către evrei profet puternic în cuvânt îl constatăm atunci când conducătorii poporului și-au trimis slujitorii să-l prindă pe Mântuitorul, Care învăța în templul din Ierusalim, *„dar nimeni n-a pus mâinile pe El. Deci slujitorii au venit la arhierei și la farisei; și aceia le-au zis: «De ce nu l-ați adus?»». Slujitorii au răspuns: «Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește omul acesta»» (Ioan 7,44-46).*

După ce Luca și Cleopa I-au spus Domnului Hristos ce credeau oamenii din popor despre El, i-au zis și că mai marii poporului *„L-au osândit la moarte și L-au răstignit”*.

Sfântul Evanghelist Ioan a scris că *„într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică”* (Ioan 3,16). Misiunea de Mântuitor al lumii nu a fost una ușoară, de aceea a trebuit să și-o asume Fiul lui Dumnezeu întrupat, pentru că un simplu om nu ar fi fost în stare să restaureze firea umană, să-i răscumpere pe oameni din robia diavolului și a morții și să-i împace cu Dumnezeu. În același timp însă, această misiune era dificilă pentru că Mântuitorul trebuia să lupte contra păcatului, ori aceasta Îi atrăgea ura celor stăpâniți de anumite păcate, dintre care unii ocupau funcții importante în ierarhia acestei lumi, ceea ce s-a și întâmplat.

Când a fost cazul, Domnul Hristos i-a muștrat și pe stăpânitorii vremelnici ai poporului ales pentru păcatele și pentru ipocrizia lor, cu scopul de a-i îndrepta, însă aceștia *„au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu”* (Ioan 12,43) și nu au acceptat să fie umiliți de *„fiul teslarului din Nazaret”* (Matei 13,55), cum Îl numeau ei disprețuitor pe Mântuitorul, nici nu au dorit să își schimbe viața în bine, ci au căutat să scape de această „problemă” în alt fel, încercând să-L prindă și să-L omoare pe

Domnul Hristos, dar „*se temeau de mulțime, pentru că Îl socotea profet*” (Matei 21,46). Din același motiv, Iuda, după ce L-a vândut pe Mântuitorul, „*căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâna arhierilor și căpeteniilor oastei la adăpost de mulțime*” (Matei 26,16 și Luca 22,6).

Momentul prielnic pentru arestarea Domnului Hristos a fost acela în care El S-a retras, doar cu Sfinții Săi Apostoli, la rugăciune, în grădina Ghetsimani, iar conducătorii iudeilor au profitat imediat de această ocazie, trimițându-l pe Iuda, împreună cu „*ostași și slujitori de la arhieriei și de la farisei, cu săbii și cu ciomege*” (Ioan 18,3 și Matei 26,47) ca să Îl prindă, după care L-au judecat, L-au condamnat la moarte și, întrucât Palestina era provincie romană, i-au cerut guvernatorului Ponțiu Pilat, cel mai înalt reprezentant al puterii imperiale din Țara Sfântă, să accepte hotărârea lor și să o pună în aplicare, ceea ce s-a și întâmplat.

Prin faptele lor, mai marii evreilor nu au făcut decât să împlinească ceea ce Mântuitorul Însuși afirmase înaintea ucenicilor Săi: „*Iată, ne suim la Ierusalim și Fiul Omului va fi dat în mâna arhierilor și cărturarilor; și-L vor osândi la moarte și-L vor da pe mâna păgânilor și-L vor batjocori și-L vor scuipa și-L vor biciui și-L vor omori, dar după trei zile va învia*” (Marcu 10,33-34).

Întrucât ziua respectivă era a treia de la moartea Domnului Hristos pe cruce, iar tot ceea ce Acesta anunțase că se va întâmpla cu El în Ierusalim, legat de pătimirea Lui, s-a petrecut întocmai, cei doi ucenici așteptau ca învierea Învățătorului lor să aibă loc în aceea zi, însă ei erau convinși că s-au înșelat în așteptările lor.

Învierea Domnului Hristos din morți, care a avut loc în noaptea de sâmbătă spre duminică, în deplină taină pentru cei din lumea aceasta, dovedește încă o dată smerenia Fiului lui Dumnezeu întrupat, Care a venit în lume cu o misiune precisă,

pe care și-a împlinit-o întocmai, fără a face spectacol, cum ar dori muritorii de rând.

Spre deosebire de alte evenimente din viața Domnului Hristos, pe care Sfinții Evangheliști le relatează cu lux de amănunte, învierea Lui nu este prezentată, pentru că niciun om nu a fost martor al acesteia și nimeni nu L-a văzut pe Mântuitorul înviat ieșind din mormânt, cu toate că acesta era străjuît. Prin unirea sufletului Domnului Hristos cu trupul Lui mort acesta a înviat și s-a înduhovnicit, iar întreaga Lui fire umană s-a îndumnezeit, încât putea să treacă prin piatra de la ușa mormântului sau prin stânca în care acesta era săpat, așa cum a intrat la Sfinții Săi Apostoli prin ușile încuiate (Ioan 20,19).

Evenimentul învierii Mântuitorului este atât de măreț, încât copleșește rațiunea umană. Până la Domnul Hristos, nimeni nu a mai văzut un mort să învieze. Prorocul Ilie l-a readus la viață pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului (III Regi 17,17-22), la fel a făcut și Mântuitorul cu fiica lui Iair (Marcu 5,41-42), cu fiul văduvei din Nain (Luca 7,14-15) și cu prietenul său Lazăr (Ioan 11,43-44), dar morții au fost rechemați la viață de un om viu. Un om mort însă, care prin propria lui putere să învieze, nu a mai văzut nimeni. Toate cele patru persoane readuse la viață au reluat modul de existență pe care l-au avut înainte de a muri. Au revenit la o viață tot așa de supusă bolilor, trebuințelor naturale și morții, ca și cea dinainte. Ei au mai trăit o perioadă de timp, după care au murit. Domnul Hristos însă, prin înviere, a intrat într-o dimensiune de viață cu totul deosebită de cea anterioară, de cea istorică, pe care o trăim cu toții, supuși stihiiilor acestei lumi, la o viață fără boli, fără moarte. Astfel, învierea Mântuitorului nu înseamnă simpla revenire a timpului pierdut prin moarte. Prin învierea Sa, Domnul Hristos nu a revenit la o viață muritoare, la suferințele ei actuale, pentru a relua pelerinajul unei vechi condiții. Învierea nu este reîntoarcere, ci

trecere dincolo de moarte, biruire a ei. Învierea este o revelație, o revărsare a harului, care nu desființează natura umană, ci o transfigurează. Ea apare ca o erupție, dând o nouă existență și față firii noastre. Învierea nu este din lumea aceasta, dar este pentru lumea aceasta. Ea este un dar de sus care depășește infinit structurile acestei lumi.

Pe Dumnezeu nu Îl vede oricine, ci doar cel care merită și cui vrea Acesta să i se arate, ori de vreme ce din momentul învierii Domnului Hristos firea Lui umană era îndumnezeită, nimeni nu putea să-L mai vadă, decât atunci când El Însuși voia să Se facă văzut.

Cei doi ucenici ai Mântuitorului de pe drumul Emausului, după cum singuri au mărturisit, nădăjduiau că El va izbăvi poporul lui Israel, închipuindu-și că Acesta va învia cu surle și trâmbițe, însoțit de numeroasă oaste cerească, va lua cu asalt Ierusalimul, va prelua conducerea poporului și îi va alunga pe stăpânitorii romani din țară.

Din nefericire, această impresie greșită, a unui izbăvitor lumesc și național în persoana Domnului Hristos, au avut-o Sfinții Apostoli și după învierea Sa din morți, fiindcă în timpul uneia dintre arătările Sale, „*ei L-au întrebat, zicând: «Doamne, oare în acest timp vei așeza Tu la loc împărăția lui Israel?»*” (Faptele Apostolilor 1,6).

În continuare, Luca și Cleopa I-au spus Interlocutorului lor necunoscut: „*Dar și niște femei de-ale noastre ne-au înspăimântat; ducându-se de dimineață la mormânt și neaflând trupul lui Iisus, au venit zicând că au văzut arătare de îngeri, care le-au spus că El este viu. Iar unii dintre noi s-au dus la mormânt și au găsit așa precum au spus femeile, dar pe El nu L-au văzut*” (Luca 24,22-25).

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos „*umbla prin cetăți și prin sate, propovăduind și binevestind împărăția lui*

Dumnezeu; și erau cu El cei doisprezece Apostoli și unele femei care le slujeau din avutul lor” (Luca 8,1-3).

Dintre aceste femei, unele sunt menționate cu numele în Sfânta Scriptură, precum: Maria Magdalena, Salomeea, Ioana (femeia lui Huza), Suzana și Maria lui Cleopa (Ioan 19,25), care mai este cunoscută și drept Maria, mama lui Iacov și a lui Iosif (Matei 27,56). Cea din urmă dintre aceste femei era soția lui Cleopa, iar aceștia aveau împreună doi fii, pe Iacov și pe Iosif, de aceea ucenicul I-a vorbit Mântuitorului despre „*niște femei de-ale noastre*”.

Duminică dimineța, o parte dintre aceste femei s-au dus la mormântul Domnului Hristos, pentru a-I unge trupul cu miresme, după rânduiala înmormântării la evrei. Despre acest eveniment citim în paginile Noului Testament: *„După ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă. Și dis-de-dimineță, în prima zi a săptămânii, pe când răsărea soarele, au venit la mormânt și-și spuneau între ele: «Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?». Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată. Și intrând, nu au găsit trupul Domnului Iisus. Și fiind ele încă nedumerite de aceasta, iată că în fața lor au stat doi bărbați în veșminte strălucitoare. Și cum ele, înfricoșându-se, și-au plecat fețele la pământ, ei le-au zis: «De ce Îl căutați pe Cel viu între cei morți? Nu este aici, ci a înviat. Aduceți-vă aminte cum v-a vorbit pe când era încă în Galileea, zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat în mâinile oamenilor păcătoși și să fie răstignit, iar a treia zi să învie». Și ele și-au adus aminte de cuvintele Lui. Și întorcându-se de la mormânt, pe toate acestea le-au vestit celor unsprezece și tuturor celorlalți” (Marcu 16,1-4 și Luca 24,3-9).*

Deci printre cei cărora femeile mironosițe le-au împărtășit ceea ce au văzut la mormânt și au auzit din gura celor doi îngeri,

că Domnul Hristos a înviat din morți, nu se numărau numai Sfinții Apostoli, ci și alți apropiați ai Mântuitorului din Ierusalim, iar cu siguranță unul dintre aceștia era chiar Cleopa, din moment ce și soția lui se dusesse în dimineața respectivă la mormântul Domnului Hristos.

Despre prezența a doi dintre Apostolii Mântuitorului la mormântul Acestuia, Sfântul Evanghelist Ioan a scris că după ce Maria Magdalena a văzut mormântul gol, *„a alergat și a venit la Simon Petru și la celălalt ucenic - cel pe care-l iubea Iisus - și le-a zis: «L-au luat pe Domnul din mormânt și nu știm unde L-au pus». Deci a ieșit Petru, ca și celălalt ucenic, și veneau la mormânt. Și alergau amândoi împreună, dar celălalt ucenic alerga înaintea mai repede decât Petru și a sosit cel dintâi la mormânt. Și, aplecându-se, a văzut giulgiurile puse jos, dar n-a intrat. A venit și Simon Petru, urmându-i, și a intrat în mormânt și a văzut giulgiurile puse jos; și mahrama care fusese pe capul Lui nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci, înfășurată, într-un loc deoparte. Atunci a intrat și celălalt ucenic, care sosise întâi la mormânt, și a văzut și a crezut”* (Ioan 20,2-8).

Din momentul învierii Sale din morți, trupul Domnului Hristos nu mai avea nevoie de haine pământești, pentru că El era înveșmântat în lumină, după cum I-a grăit psalmistul David: *„Doamne, Dumnezeuul meu, măritu-Te-ai foarte. Întru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat; Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină”* (Psalmul 103,1-2).

Auzind cele afirmate de Luca și Cleopa, Mântuitorul le spune pe un ton mustrător celor doi: *„«O, nepricepuților, și zăbavnici cu inima ca să credeți toate câte au spus prorocii! Nu trebuia oare ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa?»”* (Luca 24,25-26).

Domnul Hristos îi numește pe cei doi ucenici „nepricepuți”, pentru că nu cunoșteau sau nu înțelegeau prorociile din Vechiul

Testament despre patima și învierea Sa. Însă nu doar Luca și Cleopa se aflau în această situație, ci toți Sfinții Apostoli, pentru că în aceeași zi, doar câteva ore mai târziu, când cei doi ucenici s-au întors de la Emaus la Ierusalim și le relatau Apostolilor și celor ce erau împreună cu ei întâlnirea și discuția cu Învățătorul lor, „*El a stat în mijlocul lor și le-a zis: «Pace vouă!»*». *Apoi le-a spus: «Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am grăit pe când eram încă împreună cu voi, că toate cele scrise despre Mine în legea lui Moise, în profeți și în psalmi trebuie să se împlinească»*. *Atunci le-a deschis mintea ca să înțeleagă Scripturile. Și le-a zis că așa este scris și că așa trebuia să pătimească Hristos și a treia zi să învie din morți*” (Luca 24,36 și 44-46).

Mântuitorul i-a numit pe Luca și Cleopa „zăbavnici cu inima a crede toate câte au spus prorocii” fiindcă dacă nu erau în stare să înțeleagă cu mintea cele profețite despre El, erau datori să accepte prin credință cele revelate de Dumnezeu prin gura prorocilor despre Mesia.

Întrucât în cuvintele adresate de Mântuitorul celor doi ucenici Acesta vorbește despre „Hristos”, trebuie să fac o paranteză înainte de a continua explicarea pericopei evanghelice de astăzi.

La Buna Vestire, arhanghelul Gavriil i-a zis Sfintei Fecioare Maria: „*Iată, vei zămisi în pântece și vei naște Fiu și numele Lui îl vei chema Iisus*” (Luca 1,31).

Sfânta Fecioară Maria L-a născut pe Fiul ei în Betleem, „*și când s-au împlinit opt zile și a fost să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, așa după cum fusese numit de înger mai înainte de a Se fi zămislit El în pântece*” (Luca 2,21). Deci numele Domnului Hristos era Iisus, așa cum este menționat aproape peste tot în Noul Testament. Întrucât Acesta și-a petrecut copilăria și tinerețea în Nazaret, mai era cunoscut și drept Iisus Nazarineanul, iar după ce L-a condamnat la moarte, „*Pilat a scris și titlu și l-a pus pe cruce. Și era scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor*” (Ioan 19,19).

Numele de „Iisus”, cu diverse derivate, a fost purtat de evrei atât în Vechiul, cât și în Noul Testament. Cele mai renumite personaje din Vechiul Testament care au avut acest nume au fost Iosua Navi, cel care a condus poporul ales după Moise și Isus, fiul lui Sirah, autorul cărții Ecclesiasticul. În ceea ce privește acest nume în Noul Testament, în cartea Faptele Apostolilor citim că Barnaba și Saul, *„străbătând toată insula Cipru până la Pafos, au găsit pe un oarecare bărbat iudeu, vrăjitor, proroc mincinos, al cărui nume era Bar-Iisus”* (Faptele Apostolilor 13,6). „Bar-Iisus” în aramaică înseamnă „fiul lui Iisus”, ceea ce indică faptul că tatăl vrăjitorului menționat aici purta acest nume. Din Faptele Apostolilor 13,8 aflăm că acest proroc mincinos se numea Elimas, deci acest vrăjitor era Elimas, fiul lui Iisus. De asemenea, tot în Noul Testament, Sfântul Apostol Pavel le-a scris colosenilor: *„Vă îmbrățișează Aristarh, Marcu, vărul lui Barnaba și Iisus cel numit Iustus”* (Coloseni 4,10-11).

„Iisus” în limba ebraică înseamnă „Mântuitor”, „Domnul mântuiește” sau „Domnul este mântuirea”, de aceea arhanghelul Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria să pună acest nume Fiului ei, fiindcă Acesta urma să fie Mântuitorul lumii și, de asemenea, tot un înger i-a descoperit acest fapt dreptului Iosif, zicându-i că *„ceea ce s-a zămislit în Maria, logodnica ta, este de la Duhul Sfânt și ea va naște un Fiu, Căruia tu îi vei pune numele Iisus, căci El va mântui pe poporul Său de păcatele lor”* (Matei 1,20-21).

Domnul Hristos S-a numit pe Sine în multe feluri: Domnul și Învățătorul (Ioan 13,14), Lumina lumii (Ioan 8,12), Mirele (Matei 9,15), Păstorul cel bun (Ioan 10,14), Ușa (Ioan 10,7), Vița (Ioan 15,5), Calea, Adevărul și Viața (Ioan 14,6), dar cel mai adeseori S-a autointitulat Fiul Omului, iar de numeroase ori când folosea această denumire, vorbea despre El la persoana a treia.

În Evanghelia după Matei citim că *„venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip, i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: «Cine zic*

oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?». Iar ei au răspuns: «Unii, Ioan Botezătorul; alții, Ilie; alții, Ieremia sau unul dintre profeți». Și le-a zis: «Dar voi cine ziceți că sunt?». Răspunzând Simon Petru, a zis: «Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui Viu!». Atunci însă le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui că El este Hristosul” (Matei 16,13-16 și 20).

În discuția purtată de Mântuitorul cu Luca și Cleopa pe drumul Emausului, El Însuși vorbește despre „Hristos”, acesta nefiind numele Lui, ci o calitate sau o însușire.

Pentru a nu crea vreo confuzie, trebuie să ținem cont de faptul că deși în vremea Domnului Hristos în Țara Sfântă se vorbea limba aramaică, Noul Testament a fost scris în greacă, limba de circulație din lumea cunoscută atunci, pentru că Sfinții Apostoli și ucenicii acestora au primit de la Mântuitorul porunca de a învăța și boteza toate neamurile, credința creștină nefiind limitată doar la poporul ales.

Termenul „Χριστός” (Hristos) este traducerea grecească a evreiescului „Mesia”, care înseamnă „Unsul” sau „Cel ce este uns”.

La evrei erau unși cu untdelemn sfințit arhieriei, preoții (Ieșire 30,30), profeții (III Regi 19,16) și regii (I Regi 10,1), moment în care aceștia primeau Sfântul Duh, după cum citim că s-a petrecut la ungerea lui David: „*Samuel a luat cornul cu untdelemn și l-a uns pe David în mijlocul fraților lui, și Duhul Domnului a venit peste el, din ziua aceea și după aceea*” (I Regi 16,13).

Și peste Domnul Hristos, ca om, a coborât Sfântul Duh când a fost botezat în râul Iordan de către Sfântul Ioan Botezătorul, după cum citim în Evanghelia de la Matei: „*Fiind botezat Iisus, a ieșit îndată din apă, și iată cerurile I s-au deschis; și Ioan a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată, glas din ceruri grăind: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»*” (Matei 3,16-17).

Faptul că Fiul lui Dumnezeu întrupat este Hristos (Cel uns) și Mântuitorul lumii le-a fost vestit păstorilor din Betleem de către un înger, îndată după nașterea Pruncului Iisus, după cum a consemnat Sfântul Evanghelist Luca: *„Îngerul Domnului le-a zis păstorilor: «Nu vă temeți. Că, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că în cetatea lui David vi S-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul»”* (Luca 2,10-11).

De la cuvântul „Hristos” provine termenul de „creștin”, iar în cartea Faptele Apostolilor citim că *„în Antiohia s-au numit ucenicii, pentru întâia oară, creștini”* (Faptele Apostolilor 11,26).

Să revenim acum la explicarea pericopei evanghelice de astăzi.

Pe drumul către Emaus, Mântuitorul le-a pus lui Luca și Cleopa o întrebare: *„Nu trebuia oare ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa?”* (Luca 24,26).

Din momentul în care în sfatul Sfintei Treimi a fost hotărâtă răscumpărarea omului din robia diavolului prin întruparea și lucrarea Fiului lui Dumnezeu, era evident faptul că odată născut în această lume, omul Iisus Hristos trebuia să și moară, iar Fiul lui Dumnezeu, în ascultare deplină față de Tatăl, Și-a asumat rolul de Mântuitor al lumii, care includea moartea.

În împărăția cerurilor, îngerii pururea Îl preamăresc pe Dumnezeu. Astfel, primele cete îngerești Îi înalță Atotputernicului trei imne de slavă. Tronurile glăsuiesc: *„Binecuvântată fie slava Domnului în locul Său!”* (Iezechiel 3,12). Heruvimii psalmodiază: *„Aliluia! (Lăudați pe Domnul!). Mântuirea și slava și puterea sunt ale Dumnezeului nostru!”* (Apocalipsa 19,1), în timp ce serafimii cântă: *„Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Atotțiitorul, plin este tot pământul de slava Sa!”* (Isaia 6,3 și Apocalipsa 4,8), iar cântarea îngerească, „Sfânt, Sfânt, Sfânt” are ecouri în întreaga ierarhie a îngerilor, pentru că cea mai însemnată lucrare a puterilor cerești este slava neîncetată pe care o înalță lui Dumnezeu.

Să reflectăm, iubiți credincioși, la ce slavă a renunțat Fiul lui Dumnezeu când S-a întrupat, cât de mult a trebuit să-i iubească pe oameni pentru a face aceasta și cât a fost de smerit ca să accepte să fie hulit, batjocorit, scuipat și răstignit de oamenii pentru a căror mântuire a venit în această lume.

Domnul Hristos însă știa prea bine ce Îl va aștepta în urma morții Sale pe cruce și, pentru opera Lui de răscumpărare a lumii, „*Dumnezeu Tatăl L-a preaînălțat și L-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume, pentru ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt, și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl*” (Filipeni 2,9-11).

Dacă la întrupare, Fiul lui Dumnezeu a renunțat la slava din împărăția cerurilor, după ce l-a biruit pe Satana, în urma morții Sale pe cruce, S-a reîntors „*în slava pe care a avut-o mai înainte de a fi lumea*” (Ioan 17,5), însă de atunci și până în veac pe tronul Sfintei Treimi, pe lângă firea Lui cea dumnezeiască, șade și firea cea omenească, cu care a pătimit pentru noi și a noastră mântuire.

Domnul Hristos, pentru a-i face pe Luca și Cleopa să înțeleagă mai bine de ce a trebuit să pătimească pentru a intra în slava Sa, „*începând de la Moise și de la toți profeții, le-a tâlcuit din toate Scripturile cele despre El*” (Luca 24,27).

Întrucât Sfântul Evanghelist Luca nu a redat prorociile din Vechiul Testament despre Mântuitorul lumii, pe care Acestea le-a explicat celor doi ucenici pe drumul Emausului, iar profețiile mesianice din Vechiul Testament sunt numeroase, în cele ce urmează voi prezenta doar șapte dintre ele legate de patimile și învierea Domnului Hristos din morți, precum și realizarea lor.

Protoevanghelia, consemnată de Moise în cartea Facerii, este prima profeție din Sfânta Scriptură și prototipul tuturor prorociilor, pe care a făcut-o Dumnezeu Însuși, la izgonirea

protopărinților Adam și Eva din rai, atunci când l-a blestemat pe șarpe, pentru că o ispitise pe Eva: „*Blestemat să fii între toate animalele și între toate fiarele pământului; pe pântecele tău să te târăști și pământ să mănânci în toate zilele vieții tale! Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta (adică sămânța, cineva născut din femeie) îți va zdrobi și ie capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul (îl vei face să sufere)*” (Facere 3,14-15). Prin cuvintele Sale, Dumnezeu anunță venirea în lume a Mântuitorului, patimile Acestuia, precum și surparea stăpânirii diavolului asupra oamenilor.

La câteva zile după intrarea triumfală a Domnului Hristos în Ierusalim, „*a intrat Satana în Iuda, cel numit Iscarioteanul, care era din numărul celor doisprezece. Și el s-a dus și a stat de vorbă cu arhierii și cu căpeteniile oastei și le-a zis: «Ce vreți să-mi dați, și eu vi-L voi da în mână pe Iisus?»*. Iar ei i-au dat treizeci de arginți. Iar el a primit și căuta să li-L dea în mână la adăpost de mulțime” (Luca 22,3-4 și Matei 26,15-16). Vinderea Mântuitorului de către Iuda pentru suma de treizeci de arginți a fost profețită de prorocul Zaharia: „*Dacă socotiți cu cale, dați-Mi plata, dacă nu, să nu Mi-o dați! Iar ei Mi-au cântărit plata: treizeci de arginți*” (Zaharia 11,12).

Când Iuda a venit cu o trupă de ostași și cu slujitori de la arhieriei și de la farisei pentru a-L aresta pe Domnul Hristos în grădina Ghetsimani, „*Iisus le-a zis: «Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și ciomege, ca să Mă prindeți. În fiecare zi eram la voi în templu, învățând, și nu M-ați prins. Dar acestea sunt ca să se împlinescă Scripturile»*” (Marcu 14,48-49). Mântuitorul se referă aici la textul din psalmi: „*Predat am fost și n-am putut să scap*” (Psalmul 87,9).

După arestarea Domnului Hristos, Acesta a fost dus la arhierul Caiafa, unde „*unii au început să-L scuipe și să-I acopere fața și să-L bată cu pumnii și să-I zică: «Profețește!*”.

Și slugile Îl băteau cu palmele peste obraz” (Marcu 14,65). A doua zi dimineața, după ce Mântuitorul a fost predat guvernatorului Ponțiu Pilat, „ostașii L-au dus înlăuntrul curții, adică în pretoriu, și au adunat toată cohorta și L-au îmbrăcat în purpură; și împletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap. Și au început să I se închine, zicând: «Bucură-te, împăratul Iudeilor!». Și-L băteau peste cap cu o trestie și-L scuipau și, punându-I-se în genunchi, I se închinau” (Marcu 15,16-19). Prin faptele lor, atât slujitorii evrei, cât și soldații romani, au împlinit profeția din Isaia: „Spatele Mi l-am dat spre bățai și obrajii Mei spre palmuiri și fața nu Mi-am întors-o dinspre rușinea scuipărilor” (Isaia 50,6).

După ce Domnul Hristos a fost condamnat la moarte de Ponțiu Pilat, *„împreună cu El au răstignit doi tâlhari, unul de-a dreapta Lui și altul de-a stânga” (Marcu 15,27). Prin aceasta s-a realizat prorocia lui Isaia: „Cu cei făcători de rele a fost socotit” (Isaia 53,12).*

Când și-a dat duhul pe cruce, Mântuitorul a strigat cu glas mare: *„Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27,46), cuvinte prorocite de regele David într-unul din psalmi: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la Mine, de ce M-ai părăsit?” (Psalmul 21,1).*

Biruirea puterii iadului de către Domnul Hristos, precum și învierea Sa cu trupul din morți, sunt și ele prezentate în psalmi de regele David, care în numele Fiului lui Dumnezeu întrupat I se adresează lui Dumnezeu Tatăl: *„Nu-Mi vei lăsa sufletul în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea” (Psalmul 15,10).*

Sfântul Evanghelist Luca relatează în continuare: *„Și s-au apropiat de satul unde se duceau, iar El Se făcea că merge mai departe. Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: «Rămâi cu noi, că este spre seară și s-a plecat ziua». Și a intrat să rămână cu ei.*

Și în timp ce stătea împreună cu ei la masă, luând El pâinea a binecuvântat și, frângând, le-a dat lor. Și s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; dar El li S-a făcut nevăzut” (Luca 24,28-31).

Luca și Cleopa au fost cuceriți pe loc de misteriosul Interlocutor, de aceea când s-au apropiat de Emaus, iar Acesta le-a spus că vrea să își continue călătoria, L-au rugat să rămână cu ei, pentru că deja se făcuse seară, iar Acesta a acceptat.

Textul scripturistic nu menționează cui aparținea casa din Emaus în care au intrat cei trei călători, nici că aceștia ar fi fost întâmpinați de cineva acolo, din moment ce la cina care a urmat au luat parte doar cei trei.

În mod categoric casa nu era a lui Luca, fiindcă un om de valoarea lui, nemulțumit de studiile din trei domenii în Antiohia Siriei, motiv pentru care le-a continuat cu succes în Grecia și Egipt, după care a călătorit în Țara Sfântă, nu s-ar fi stabilit într-un sat precum Emaus, ci eventual la Ierusalim.

Dacă această casă aparținea lui Cleopa, despre care avem mai puține informații decât despre ilustrul său însoțitor, cu siguranță că Maria, soția sa, nu era acolo, ci la Ierusalim, din moment ce în dimineața zilei respective ea, împreună cu Maria Magdalena și cu Salomeea s-au dus la mormântul Domnului Hristos, pentru a-I unge trupul cu miresme. De asemenea, Iacov și Iosif, fiii lui Cleopa și ai Mariei, nu mai locuiau acolo, ci erau așezați la casele lor, fiind adulți, din moment ce unul dintre părinții lor era fratele sau sora dreptului Iosif, care fusese bătrân în momentul în care se logodise cu Sfânta Fecioară Maria, în urmă cu treizeci și patru de ani.

Domnul Hristos, împreună cu cei doi ucenici, au intrat în casa din Emaus, iar în timp ce serveau masa, Mântuitorul a repetat, fără cuvintele de la urmă, gestul făcut la Cina cea de Taină, când *„luând pâinea și binecuvântând, a frânt și, dând ucenicilor, a zis: «Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu»” (Matei 26,26).*

Cu toate că Luca și Cleopa nu participaseră la Cina cea de Taină, pentru că ei nu făceau parte dintre cei doisprezece Apostoli, după ce Domnul Hristos i-a împărțit cu trupul Său, ochii credinței li s-au deschis și L-au recunoscut că El este Mântuitorul.

Dacă la Cina cea de Taină Domnul Hristos a instituit Sfânta Euharistie, acum a săvârșit-o pentru prima dată, după ce Și-a vărsat sângele și trupul I-a murit pe cruce, statornicind prin aceasta Noul Legământ dintre Dumnezeu și oameni, iar cei doi au fost primii ucenici care s-au împărțit cu trupul euharistic al Mântuitorului.

De asemenea, aceasta a fost singura Sfântă Euharistie pe care Domnul Hristos a săvârșit-o pe pământ, după învierea Sa din morți.

După ce ochii credinței lui Luca și Cleopa s-au deschis și L-au recunoscut pe Mântuitorul, Acesta S-a făcut nevăzut din fața ochilor lor trupești, pentru că cei doi credeau de acum că El a înviat, iar prin faptul că ucenicii se împărțiseră cu trupul Lui, Domnul Hristos era prezent euharistic întru ei.

La fel cum pe drumul spre Emaus Luca și Cleopa s-au împărțit de cuvântul Învățătorului lor, la cină s-au împărțit cu trupul euharistic al Domnului Hristos.

„Și au zis unul către altul: «Oare nu ardea în noi inima noastră când ne vorbea pe cale și în timp ce ne tâlcuia Scripturile?». Și în ceasul acela sculându-se s-au întors la Ierusalim și i-au găsit adunați pe cei unsprezece și pe cei ce erau împreună cu ei, care ziceau că Domnul cu adevărat a înviat și I s-a arătat lui Simon. Și ei au povestit cele petrecute pe cale și cum a fost El cunoscut de ei la frângerea pâinii” (Luca 24,32-35).

Abia după ce L-au recunoscut pe Mântuitorul, cei doi ucenici au înțeles de ce explicațiile Lui de pe drumul Emausului le-au produs o frământare lăuntrică atât de puternică și și-au dat seama cât erau de slabi de minte și în credință.

Fără să mai țină seama de motivul pentru care au călătorit la Emaus, de oboseala drumului abia străbătut și de faptul că era deja noapte, Luca și Cleopa au pornit imediat spre Ierusalim, unde s-au întâlnit cu cei unsprezece Apostoli (pentru că Iuda se spânzurase) și cu alți apropiați ai lor, care credeau că Domnul Hristos înviase din morți, pentru că în acea zi i se arătase și Sfântului Apostol Petru.

Luca și Cleopa le-au sporit bucuria celor din Ierusalim, relatând cele petrecute cu ei.

Cu siguranță că Mântuitorul nu avea nevoie ca după învierea Sa din morți să mai petreacă patruzeci de zile pe pământ și abia apoi să se înalțe cu trupul la cer, ci a făcut aceasta pentru ca prin arătările Sale să-i încredințeze în mod deplin pe Sfinții Apostoli și pe cei care Îi ascultasera cuvintele că a biruit moartea, motiv pentru care *„S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați”* (I Corinteni 15,6).

Dacă după arestarea, condamnarea la moarte, răstignirea și îngroparea Domnului Hristos Sfinții Apostoli și ceilalți apropiați ai Mântuitorului s-au simțit pierduți, după învierea Lui din morți întristarea lor s-a transformat în bucurie.

Și noi suntem bucuroși de Sfintele Paști, iar pentru ca bucuria noastră să fie deplină și permanentă, să împlinim poruncile lui Dumnezeu, ferindu-ne de păcat și săvârșind cât mai multe fapte bune, iar în acest fel Hristos Cel înviat va fi prezent în sufletele noastre pe parcursul întregii noastre vieți și ne va găti loc în împărăția cerurilor.

Amin

Izvorul tămăduirii
(*cu dată schimbătoare*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

Întrucât Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a fost scara pe care Fiul lui Dumnezeu a coborât pe pământ și s-a făcut om, după cele mai mari sărbători ale Domnului Hristos din decursul anului bisericesc urmează un praznic al Maicii Domnului. Astfel, la Crăciun sărbătorim Nașterea Pruncului Iisus în Betleemul Iudeii, iar a doua zi de Crăciun avem soborul Maicii Domnului. De Sfintele Paști prăznuim Învierea Domnului Hristos din morți și biruirea diavolului și a morții, iar astăzi, de Izvorul tămăduirii, avem o sărbătoare închinată Maicii Domnului.

Denumirea praznicului de astăzi este preluată din limba greacă, dar nu redă cu fidelitate termenul grecesc care îl definește, pentru că „Ζωοδόχος Πηγή” (Zoodohos Pigi) înseamnă „Izvor dătător de viață”. În limba greacă această sărbătoare mai are și denumirea de „Ζωηφόρος Πηγή” (Zoiforos Pigi), care se traduce prin „Izvor purtător de viață”, cei doi termeni având altă semnificație decât cea din limba română. Dacă însă chibzuim în profunzime, înțelegem că denumirile din limba greacă și cea din limba română se completează și, în cele ce urmează, voi explica acest lucru.

Sfântul Maxim Mărturisitorul, cel mai profund dintre Sfinții Părinți răsăriteni, a afirmat că Dumnezeu este unul, fără de început, necuprins, având toată puterea de-a exista. Cu alte

cuvinte, Dumnezeu ființează de la Sine sau are existența în Sine, după cum i-a zis lui Moise din rugul care ardea și nu se mistuia: „*Eu sunt Cel ce este*” (Ieșire 3,14). Din iubire, Dumnezeu a creat întregul univers, aducând în existență și creaturi vii (raționale și iraționale), deci El este prin excelență izvorul vieții.

Domnul Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, de aceea a afirmat despre Sine: „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine. Eu sunt Învierea și Viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi*” (Ioan 14,6 și 11,25).

Întrucât Domnul Hristos S-a născut din Sfânta Fecioară Maria și ea este „Izvor dătător de viață”, termen care definește în limba greacă sărbătoarea de astăzi, închinată de Biserică Maicii Domnului.

Praznicul de astăzi are mai multe semnificații. În primul rând o sărbătorim pe Maica Domnului, care în decursul vieții sale pământești nu a săvârșit nicio minune (în afară de cele petrecute cu ea la zămislirea fără sămânță bărbătească a Fiului lui Dumnezeu întrupat și la Nașterea Lui fără dureri, ea păstrându-și fecioria), însă după mutarea ei din această viață a săvârșit nenumărate minuni. În al doilea rând, astăzi sărbătorim chiar o minune a Maicii Domnului, care i-a descoperit unui ofițer pe nume Leon un izvor cu apă făcătoare de minuni de lângă Constantinopol, iar în al treilea rând ne bucurăm de faptul că Dumnezeu și-a arătat puterea prin numeroasele minuni săvârșite de apa acestui izvor al tămăduirii.

Astfel, înțelegem că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, care este „Izvor dătător de viață”, le poartă de grijă celor ce cred în Fiul ei, oferindu-le vindecare prin apa „Izvorului tămăduirii” de lângă Constantinopol, capitala Imperiului Bizantin.

La plinirea vremii, Sfânta Fecioară Maria L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, care le oferă viața veșnică tuturor celor

ce cred în El și împlinesc poruncile lui Dumnezeu, iar Maica Domnului le-a oferit vindecare sufletească și trupească tuturor celor care au băut ori s-au spălat cu apa izvorului tămăduirii din apropierea Constantinopolului.

Pentru a înțelege mai bine sensul sărbătorii de astăzi, voi face o mică incursiune în istorie.

Împăratul Constantin cel Mare a fost cel care a pus capăt persecuțiilor anticeștine de aproape trei sute de ani din Imperiul Roman, prin edictul de toleranță de la Milan, din anul 313.

Întrucât Roma era un oraș păgân, în care cei care îmbrățișaseră credința creștină fuseseră aruncați secole la rând în arenă, pentru a fi sfâșiați de fiarele sălbatice, vărsând fluvii de sânge nevinovat sau chiar sfânt în ovațiile plebei păgâne dezlănțuite, care nu dorea altceva decât pâine și circ, Constantin cel Mare a simțit că locul lui nu era acolo, de aceea a pus bazele unei noi capitale a imperiului.

Alegerea anticului Bizantion de pe malul vestic al Bosforului drept viitoarea capitală a imperiului se explică prin rațiuni strategice și economice. De aici se putea supraveghea frontiera cea mai amenințată, a Dunării de Jos și, în același timp, dușmanul persan. Schimburile comerciale dintre orașele din bazinul Mării Negre și Grecia nu se puteau face decât pe aici, fiindcă nicio corabie nu putea trece dintr-o parte într-alta fără asentimentul locuitorilor din Bizanț.

Așa cum templele păgâne decorau centrul Romei, bisericile creștine urmau să împodobească centrul noii capitale, iar funcționarilor de la curte și senatorilor, împăratul Constantin a pus să li se ridice locuințe reprezentative.

În 11 mai 330 a avut loc inaugurarea noii capitale. După modelul suveranilor greci, Constantin cel Mare a dat numele său orașului, care va fi cunoscut de acum înainte sub denumirea de Constantinopol (Κωνσταντινούπολη, adică „orașul lui

Constantin”) sau „Noua Romă”, iar acesta a fost închinat de către întemeietorul său Sfintei Fecioare Maria.

Constantinopolul a prosperat din punct de vedere economic și a purtat o puternică amprentă creștină, comparativ cu vechea Romă, leagăn al păgânismului.

Sfântul Constantin cel Mare, al cărui nume complet era Flaviu Valeriu Constantin, s-a mutat la Domnul în 337.

La aproximativ șaiszeci de ani de la acest eveniment, în jurul anului 401, într-o familie de traci din Dacia Aureliana, s-a născut un băiat, care a fost botezat cu numele de Flaviu Valeriu Leon.

Dacia Aureliana a fost o provincie din estul Imperiului Roman, înființată de împăratul Aurelian (270-275) la sudul Dunării, după retragerea administrației imperiale din Dacia, în anul 271, din cauza incursiunilor popoarelor migratoare. Această provincie cuprindea nord-vestul Bulgariei și estul Serbiei de astăzi, având capitala la Sardica (Sofia din zilele noastre).

Flaviu Valeriu Leon a ajuns militar de carieră și s-a căsătorit cu Aelia Verina, având împreună două fete și un băiat.

Într-o zi de primăvară a anului 450, Leon se afla în afara zidurilor Constantinopolului, în apropierea Porții de Aur a orașului, când a observat într-o pădurice un orb care se rătăcise. Fiind milos din fire, ofițerul s-a apropiat de nevăzător pentru a-l ajuta, iar acesta i-a spus că este foarte însetat și l-a rugat să-i dea un pic de apă să bea. Leon nu avea apă cu el, de aceea a intrat într-un desiș, să caute vreun izvor, însă nu a dat de apă. Pe când se întorcea cu mâhnire la orbul însetat, a auzit un preadulce glas femeiesc care i-a zis: „Nu e nevoie să te ostenești Leon, căci apa este aproape!”. Ofițerul a început să caute apă cu mai multă atenție, iar după o bucată de vreme a auzit din nou glasul, care i-a zis: „Împărate Leon, pătrunde mai adânc în pădure și luând apă în mâini, potolește setea orbului și apoi stropește cu ea ochii lui cei lipsiți de vedere, și vei cunoaște de îndată cine sunt eu, cea

care îți grăiesc. De asemenea, să ridici în acest loc o biserică, pentru ca toți cei cuprinși de boli care vor veni aici să găsească alinare”. Leon a făcut precum i-a poruncit glasul, a găsit un izvor cu apă, i-a dat nevăzătorului să bea, apoi l-a spălat cu apă pe ochi și îndată orbul și-a recăpătat vederea. Ofițerul a înțeles atunci că cea care i-a grăit a fost Maica Domnului, din moment ce ea era protectoarea Constantinopolului.

Cu trecerea vremii, datorită calităților sale de excepție, Flaviu Valeriu Leon s-a remarcat în armata bizantină, ajungând să ocupe cele mai înalte funcții.

În 27 ianuarie 457, împăratul Marcian a încetat din viață și, întrucât nu avea copii, armata l-a proclamat bazileu pe Flaviu Valeriu Leon, după cum îi spusese Maica Domnului în urmă cu șapte ani.

Leon I a fost încoronat ca împărat în ziua de 7 februarie 457, de către Sfântul Anatolie, patriarhul Constantinopolului, acesta fiind un element menit să întărească legitimitatea religioasă a domniei lui Leon. Aceasta a fost prima încoronare din istoria bizantină. De acum înainte toți împărații vor fi încoronați de către patriarhul ecumenic, iar încoronarea dobândește semnificația unei consacrări religioase.

De asemenea, acest act a dovedit transformarea tradițiilor imperiale romane păgâne moștenite de sute de ani, în unele bizantine și creștine. Ritualul de încoronare bizantin a fost ulterior preluat de toate casele regale și imperiale din Europa.

Odată cu ocuparea tronului imperial de către Leon I, care mai este cunoscut și sub numele de Leon Tracul sau Leon cel Mare, acesta a pus bazele dinastiei Leonide sau trace, care a condus Imperiul Bizantin mai bine de șase decenii.

Leon nu a uitat faptul că Maica Domnului i-a spus că va ajunge împărat și că a săvârșit prin el vindecarea orbului, nu departe de Poarta de Aur a Constantinopolului, de aceea a ridicat

o biserică măreață, închinată Maicii Domnului, lângă izvorul din care scosese apă cu șapte ani în urmă.

Izvorul tămăduirii a devenit foarte renumit, fiind cercetat de numeroși oameni care sufereau de diverse boli și toți se vindecau.

Întrucât unele persoane decedate au fost stropite cu apă de aici și au înviat, acest loc a fost numit și „Izvor dătător de viață”.

Dacă la scăldătoarea Vitezda Dumnezeu trimitea, cu prilejul marilor sărbători iudaice, un înger pentru a tulbura apa, iar „*cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut*” (Ioan 5,4), la izvorul de lângă Constantinopol se tămăduiau toți cei care veneau, sau chiar înviau din morți persoane răposate, dovedindu-se prin aceasta purtarea de grijă a lui Dumnezeu și iubirea Maicii Domnului față de cei aflați în suferință sau mutați din această viață înainte de vreme.

Cu trecerea timpului, minunile săvârșite de Dumnezeu prin apa izvorului de lângă Constantinopol s-au tot înmulțit și vestea s-a răspândit cu repeziciune, încât izvorul tămăduirii a devenit unul dintre cele mai importante locuri de pelerinaj din întreg Imperiul Bizantin.

Împăratul Leon I era foarte credincios, motiv pentru care spre sfârșitul vieții a interzis, în zilele de duminică, desfășurarea oricărui eveniment care nu avea caracter religios.

În 18 ianuarie 474, împăratul Leon I și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, fiind ulterior trecut în rândul sfinților, cu dată de pomenire în 20 ianuarie.

Întrucât la izvorul tămăduirii de lângă Constantinopol venea din ce în ce mai multă lume, la începutul secolului al VI-lea aici a luat ființă o mănăstire de călugări.

În lunile mai-iunie 536, la Constantinopol s-a ținut un sinod, la lucrările căruia a luat parte și Zenon, starețul mănăstirii închinată Maicii Domnului de la izvorul tămăduirii.

La bătrânețe, împăratul Justinian cel Mare (527-565) s-a îmbolnăvit grav și folosind apă din izvorul tămăduirii, s-a vindecat. În semn de recunoștință față de Maica Domnului, în anii 559-560 a ridicat în locul bisericii vechi un lăcaș de închinăciune mai impunător.

Constantinopolul este situat într-o zonă seismică. Voi da ca exemplu înspăimântătorul cutremur declanșat în 14 septembrie 1509, care a durat, cu întreruperi, 30 de zile, motiv pentru care a și fost numit: „Judecata de apoi cea mică”.

Din cauza cutremurelor de pământ frecvente, pereții lăcașului de cult construit de Sfântul Justinian au crăpat. Într-o zi, pe când se găsea multă lume în biserică, aceasta era cât pe ce să se prăbușească, dar Maica Domnului a apărut și a sprijinit zidurile lăcașului de închinare, până când toată lumea a ieșit afară în siguranță.

Sfânta împărăteasă Irina (797-802) a refăcut această biserică.

Cu trecerea vremii, lăcașul de cult de la izvorul tămăduirii a fost afectat de alt cutremur devastator, fiind rezidit de împăratul Vasile I Macedoneanul (867-886) și de fiul său, Leon Înțeleptul (886-912).

Și în vremea lor apa din izvor a săvârșit numeroase minuni, dintre care amintesc: împăratul Leon Înțeleptul a fost vindecat de piatră la rinichi; Teofana, soția sa, a fost tămăduită de friguri; patriarhul Ștefan al Constantinopolului a fost vindecat de tuberculoză; patriarhul Ioan al Ierusalimului și-a recăpătat auzul; marele dregător Tarasie a fost vindecat de friguri, ca și mama sa, Maghistrisa; Stelian, fiul lui Tarasie, a fost tămăduit de o boală la rinichi; o femeie numită Șizina a fost vindecată de o boală la stomac etc.

În anul 924, țarul Simeon al bulgarilor (893-927) a atacat fără succes Constantinopolul, iar ca semn al frustrării și mâniei sale (cu toate că era creștin, fiindcă tatăl său, țarul Boris I, a fost

cel care i-a încreștinat pe bulgari), în ziua de 7 septembrie a incendiat mănăstirea de la izvorul tămăduirii.

Împăratul Roman Lecapenul (920-945), care a fost tămăduit de o boală la stomac, asemenea soției sale, după ce amândoi au băut apă din izvorul tămăduirii, a refăcut mănăstirea de aici.

Întrucât mănăstirea de la izvorul tămăduirii era situată în afara zidurilor orașului, începând cu secolul al XI-lea a fost utilizată și ca loc de exil pentru unele persoane importante, dar căzute în dizgrație.

Astfel, în anul 1078, împăratul Mihail al VII-lea Duca (1071-1078) l-a surghiunit aici pe Gheorghe Monomahul, care era duce de Durrës, iar în 1084, bazileul Alexie I Comnenul (1081-1118) l-a exilat în această mănăstire pe filosoful Ioan Italus pentru a nu-și mai răspândi teoriile sale neoplatonice.

În 12 aprilie 1204 cruciații au cucerit Constantinopolul, punând mâna și pe mănăstirea de la izvorul tămăduirii.

După cucerirea sa de către cruciați, Constantinopolul a fost jefuit timp de trei zile. Cuceritorii au luat tot aurul și bijuteriile, chiar și pe cel de pe cruci și de pe icoanele Mântuitorului. Icoane, statui, cărți, nenumărate obiecte de artă, mărturii ale civilizației grecești și bizantine, au fost furate sau distruse. Toți locuitorii orașului au fost omorâți sau jefuiți. Unii dregători au încercat să se refugieze în catedrala Sfânta Sofia, urmăriți fiind de cuceritori. Un grup de preoți și călugări au ieșit atunci, purtând cruci și Evanghelii, pentru a-i îndupleca pe atacatori să le cruțe viața, dar aceștia nu au dat nicio atenție rugămintelor lor. I-au masacrat pe toți, apoi au jefuit biserica, iar o prostituată, venită odată cu expediția cruciată, s-a așezat pe tronul patriarhului, cântând cântece deocheate, în timp ce cuceritorii beți violau călugărițele din mănăstirile învecinate.

De când e lumea lume, atâta pradă dintr-un oraș nu s-a capturat vreodată. Bandiții care s-au făcut stăpâni pe

Constantinopol, nesătui de aur, s-au dedat la excесе de jaf și de urgie nemaiauzite. Au deschis mormintele împăraților, care împodobeau biserica Sfinții Apostoli, au furat de acolo toate bogățiile, perlele, pietrele prețioase. Au batjocorit trupul împăratului Iustinian. Se poate spune că acești cuceritori feroce nu i-au iertat nici pe vii, nici pe morți.

Devastarea Constantinopolului nu are corespondent în istorie.

Stăpânirea brutală, josnică și lipsită de orice urmă de omenie a Constantinopolului de către cruciați a durat până în 1261, lăsând capitala Imperiului Bizantin în ruină.

În timpul domniei împăratului Andronic al II-lea Paleologul (1282-1328), în anul 1321 a izbucnit un război civil în imperiu. În 1328, nepotul său, numit tot Andronic, a ocupat mănăstirea de la izvorul tămăduirii, folosind-o ca bază pentru a cuceri Constantinopolul, ceea ce a și reușit, obligându-și bunicul să abdice și ocupându-i tronul.

Doi ani mai târziu, în timp ce era grav bolnav și gata să-și dea duhul, Andronic al III-lea a băut apă din izvorul tămăduirii și s-a vindecat pe loc, după care a mai trăit încă unsprezece ani.

În secolul al XIV-lea, pe lângă biserica de la izvorul tămăduirii existau trei paraclise, închinete Maicii Domnului, Sfintei Ana și Sfântului Eustratie.

Conform unei tradiții bizantine, orice viitoare împărăteasă care venea din provincie să se căsătorească la Constantinopol trebuia să fie întâmpinată de viitorul soț în mănăstirea de la izvorul tămăduirii.

Între iulie-septembrie 1422, sultanul otoman Murad al II-lea (1421-1451) a asediat fără succes Constantinopolul, având tabăra așezată în mănăstirea de la izvorul tămăduirii.

Potrivit unei legende, în anul 1453, pe când Constantinopolul era asediat de otomani, un călugăr din mănăstirea de la

izvorul tămăduirii prăjea șapte pești într-o tigaie. Când a primit vestea că turcii au capturat orașul, monahul a spus că nu va da crezare acestor cuvinte decât atunci când peștii pe care îi prăjea vor reveni la viață. În chip miraculos, peștii au sărit din tigaie în apa izvorului și au început să înoate. De la această legendă provine numele cartierului Balikli al Istanbulului, în care se află în prezent Mănăstirea izvorului tămăduirii, „balik” însemnând în limba turcă „pește”.

În 29 mai 1453 sultanul otoman Mehmed al II-lea (1451-1481) a cucerit Constantinopolul, schimbându-i numele în Istanbul.

În timpul Imperiului Bizantin, dacă un grec călătorea la Constantinopol și era întrebat unde se duce, acesta răspundea „εις την πόλιν” (is tin polin), adică „în oraș”, căci pentru greci, capitala imperiului era „orașul lui Constantin”, deci „orașul” prin excelență. Turcii au auzit și au preluat și ei această expresie, însă în loc de „is tin polin”, pronunțau „istanbul”, încât noua denumire a fostei capitale bizantine este de origine grecească, iar nu turcească.

Urmașul său în scaun, Baiazid al II-lea (1481-1512), a poruncit ca mănăstirea de lângă izvorul tămăduirii să fie demolată, iar din materialele obținute a ridicat o moschee în Istanbul.

Din mareața mănăstire de altă dată a mai rămas doar un paraclis, și acela ruinat, din care se putea coborî la izvor.

În anul 1547, umanistul francez Pierre Gilles, care a vizitat Istanbulul, a consemnat că la izvorul tămăduirii nu exista nicio biserică, însă oamenii bolnavi continuau să vină aici pentru a lua apă și tămăduire.

În 1727, Nicodim, mitropolit de Dercos și Neochorion, a construit deasupra izvorului o capelă mică, în care a așezat, spre închinare, o icoană descoperită sub dărâmăturile vechii biserici.

În anul 1821, la Iași, a început mișcarea de eliberare a Greciei de sub jugul otoman. Grecii din Turcia și din Constantinopol au plătit însă insurecția greacă din 1821, prin masacre cutremurătoare. Cu acest prilej, capela de deasupra izvorului tămăduirii a fost distrusă, iar izvorul a fost îngropat sub dărâmături.

În 1833, sultanul Mahmud al II-lea (1808-1839) le-a permis creștinilor să rezidească biserica izvorului tămăduirii. Aceasta a fost finalizată în 30 decembrie 1834 și sfințită în 2 februarie 1835, de către patriarhul ecumenic Constantius al II-lea, împreună cu un sobor de doisprezece ierarhi, numeroși preoți și diaconi, în prezența unui număr foarte mare de credincioși.

În noaptea de 6 spre 7 septembrie 1955, în timpul pogromului din Istanbul, îndreptat în principal împotriva populației grecești, dar și a altor minorități etnice, turci fanatici au profanat, deteriorat sau chiar distrus 73 de lăcașuri de cult și 5 mănăstiri, printre care s-a numărat și biserica izvorului tămăduirii, care a fost profanată, incendiată și dărâmată. Starețul mănăstirii, episcopul Gherasim, a fost bătut bestial, iar un ochi i-a fost scos, după care a fost aruncat într-o groapă în flăcări. Crezând că a murit, agresorii au plecat de acolo, dar prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, starețul a scăpat cu viață. Gloata înfuriată a ars de viu un preot din aceeași mănăstire, pe părintele Hrisant Manda, în vârstă de 90 de ani.

Ulterior, biserica a fost reconstruită, dar este de dimensiuni mai mici decât cea de dinainte. Apa izvorului tămăduirii însă continuă să săvârșească minuni până în zilele noastre.

În istoria frumoasă și zbuciumată, în același timp, a izvorului tămăduirii și a construcțiilor bisericești de aici, ridicate, afectate de cutremure, reparate, dărâmate, refăcute, incendiate, distruse și reconstruite de mai multe ori vedem purtarea de grijă permanentă a lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, lucrarea vrăjmașului prin

oamenii pe care îi stăpânește, dar și credința puternică și dragostea nețărmurită a creștinilor pentru izvorul de aici și pentru casa lui Dumnezeu, pe care au rezidit-o și au reparat-o de câte ori a fost nevoie, nelăsându-se biruiți de lucrarea diavolului.

Mai tragem însă o concluzie: prin apa acestui izvor binecuvântat Dumnezeu a săvârșit neconținut nenumărate minuni, în timp ce Satana s-a atins doar de ziduri, care au fost ridicate de oameni.

Actul de orgoliu orbitor și mistuitor, care l-a transformat pe îngerul luminii în prinț al tenebrelor, l-a condamnat la un imperialism fără limite, deci prin definiție deznădăjduit. Pierderea lui Dumnezeu, Unicul necesar, face să se nască o sete de nestins prin esența ei. Lumea întreagă nu este în stare să umple vidul pe care-l cascadează în inima unei creaturi conștiința faptului că și-a părăsit locul cuvenit în lume. Căzut dintru cele veșnice, Satana vrea infinitul. Căzut dintru ființă, dintru „a fi”, el vrea să aibă, tinde spre „a avea”. Însă problema nu va putea fi rezolvată niciodată. Căci pentru a avea și a poseda, ar trebui ca el să fie, și el nu mai este. Tot ceea ce stăpânește el, el însuși distruge, de aceea s-a spus că neantul neantizează. Și, firește, el poate avea totul, de vreme ce Sfânta Scriptură îl numește „*stăpânitorul lumii acesteia*” (Ioan 12,31), dar nu va avea niciodată decât lumea aceasta. El nu va recuceri niciodată cerul, care este, la drept vorbind, sufletul lumii acesteia și misterul transcendentului în imanent. El nu va avea din universul nostru decât carcasa materială. Și probabil din sfărâmăturile acestei case care și-a pierdut rostul, el va strânge lemnele cu care să-și încălzească infernul.

Căderea Satanei din cer i-a produs o furie de nestăvilit pentru că acum are putere doar pe pământ. Satana este de două ori mânios: pentru că puterea lui este limitată la lumea noastră și fiindcă știe că atunci când lumea noastră se va sfârși puterea lui de a amăgi omenirea va înceta odată cu ea. Timpul lui pentru fiecare dintre noi

este și mai scurt, căci dibăcia lui de a ne atrage individual în cursă este mărginită la viața ce ne-a fost dăruită pe pământ.

Diavolul știe bine acestea. Și din această cauză dorința și gelozia lui încrâncenată se abat asupra sufletelor noastre individuale. El ne dă târcoale asemenea unui leu care răcnește căutându-și prada, spune Sfânta Scriptură (I Petru 5,8). El rătăcește în jurul nostru ca un răufăcător obsedat să răpească un copil. Și este adevărat că victoriile sale vor fi totdeauna sterpe. Căci nu devii tată răpind un copil. Poți fura copilul, dar nu paternitatea. Poți fura puterea, dar nu și autoritatea. Satana poate fura lumea aceasta, dar nu și divinitatea ei. Și totuși, noi cei din neamul omenesc, prin uneltirile lui, putem pierde toate lucrurile acestea, care constituie moștenirea noastră de „*fii ai lui Dumnezeu*” (I Ioan 3,1). Aceasta este singura șansă a diavolului. Și el nu o va rata.

În prezent, biserica izvorului tămăduirii constituie unul dintre cele mai populare locuri de închinare din Istanbul, unde credincioșii coboară 25 de trepte din piatră pentru a ajunge la izvorul tămăduitor, a cărui apă curge într-un bazin în care înoată șapte pești, iar aceștia au o culoare mai închisă pe o parte, ca și cum ar fi fost pe jumătate prăjiți.

În curtea mănăstirii izvorului tămăduirii se găsesc mormintele a numeroși patriarhi ecumenici.

Din istoria izvorului tămăduirii am văzut cum lucrează Dumnezeu și Maica Domnului în această lume, dar și acțiunile nefaste ale oamenilor care se lasă stăpâniți de vrăjmașul, de aceea să ne ferim de păcate, pentru că prin acestea diavolul ne robește și să săvârșim cât mai multe fapte bune, fiindcă numai așa vom putea ajunge în Împărăția lui Dumnezeu, alături de Domnul Hristos, de Preasfânta Lui Maică și de ceilalți sfinți.

Amin

**Sfinții Mari Împărați și întocmai cu
Apostolii Constantin și mama sa Elena**
(21 mai)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Pentru a avea o înțelegere exactă a evenimentelor vieții Sfântului Constantin cel Mare este necesar să prezint situația care a dus la constituirea tetrarhiei, adică a sistemului conform căruia conducerea Imperiul Roman nu era concentrată în mâinile unui singur suveran, ci era împărțită între patru conducători. Această idee a aparținut unuia dintre cei mai mari persecutori ai creștinilor din toate timpurile, dar, prin lucrarea lui Dumnezeu, cu trecerea vremii, a dus la obținerea libertății de manifestare a celor care credeau în Domnul Hristos și la înființarea Imperiului Bizantin, fermentul, liantul și apărătorul credinței celei adevărate.

În anul 284, Dioclețian a fost proclamat împărat de către trupele pe care le comanda.

Întrucât în interiorul imperiului aveau loc războaie, iar granițele erau aproape în permanență amenințate, Dioclețian, care purta titlul de Augustus, l-a asociat la domnie pe Maximian, un luptător experimentat, oferindu-i titlul de Cezar, care era inferior celui purtat de el. Prin această numire, Dioclețian împărțise, pe de o parte, greaua povară a sarcinilor, iar pe de altă parte, el dejucase posibilele intenții de uzurpare din partea unui concurent potențial făcut acum părtaş la exercitarea puterii imperiale.

Fiind mulțumit de relația cu Maximian, precum și de activitatea acestuia, în anul 286, Dioclețian l-a numit și pe acesta Augustus, deci coîmpărat cu puteri egale.

Cu toate că imperiul a rămas unitar, Dioclețian guverna în Răsărit, alegându-și Nicomedia drept reședință, iar Maximian, care stăpânea în Apus, avea capitala în orașul Milano.

În cele ce urmează voi prezenta viața Sfântului Constantin cel Mare, informațiile păstrate despre Sfânta Elena, și voi vorbi foarte pe scurt și despre tatăl său.

Flaviu Valeriu Constanțiu Chlор s-a născut în jurul anului 250 într-o familie de țărani traci, din provincia romană Dardania, care făcea parte din prefectura pretoriană Illyricum. Acesta a îmbrățișat de tânăr cariera militară, remarcându-se prin faptele sale de vitejie.

Elena s-a născut în aceeași perioadă cu viitorul ei soț, în orașul Drepana, din Bitinia, care în onoarea acesteia va fi numit mai târziu „Ελενόπολις” (Elenopolis, adică orașul Elenei). Istoriografia consemnează faptul că Elena ar fi fost hangiță.

Constanțiu Chlор s-a căsătorit cu Elena și cei doi s-au stabilit la Naissus (astăzi orașul Niș în Serbia), unde era cantonată garnizoana în care acesta era ofițer. În Naissus, între anii 272 și 280, s-a născut fiul lor, Flaviu Valeriu Constantin.

Dacă despre Constanțiu Chlор se crede că era păgân, soția sa, Elena, a fost botezată la o dată necunoscută, oferindu-i fiului ei o educație creștină.

Apreciat pentru calitățile sale militare, Constanțiu Chlор a fost chemat, după câțiva ani, în partea vestică a Imperiului Roman, aflată sub conducerea lui Maximian, care i-a impus, în anul 289, să divorțeze de Elena și să se căsătorească cu fiica sa vitregă, Flavia Maximiana Teodora, pentru a strânge relațiile dintre ei.

Sfânta Antuza, mama Sfântului Ioan Gură de Aur, a rămas văduvă la vârsta de douăzeci de ani, dar nu s-a mai recăsătorit, pentru a-i oferi fiului ei cea mai bună educație. Pe când Sfânta avea patruzeci de ani, marele retor păgân Libaniu, dascălul fiului ei, a aflat despre acest fapt și a exclamat în

fața unei asistențe numeroase: „Ah, ce femei se găsesc printre creștini!”. Aceeași expresie o putem folosi foarte bine și la adresa Sfintei Elena, mama viitorului împărat Constantin, care nici ea nu s-a mai recăsătorit vreodată, din aceleași motive ca și Sfânta Antuza.

Întrucât cei doi împărați aveau mereu de luptat la frontiere și de înăbușit revolte interne, în anul 293 Dioclețian a hotărât ca fiecare Augustus să își ia câte un ajutor, numit Cezar. Dioclețian l-a ales ca Cezar pe Galeriu, care îi era ginere, și la fel a procedat Maximian cu Constanțiu Chlor, prin aceasta fiind inaugurată tetrarhia.

Trebuia menționat faptul că deși nu era creștin, de la începutul domniei sale, Constanțiu a fost îngăduitor și tolerant cu creștinii.

După ce Constanțiu Chlor s-a căsătorit cu Teodora, sau, cel mai târziu, în anul 293, când acesta a fost înălțat la rangul de Cezar în Occident, fiul său, Constantin, a fost chemat la Sirmium și apoi la Nicomedia, la curtea lui Dioclețian, cel care era autoritatea cea mai înaltă în cadrul tetrarhiei. Constantin s-a aflat la curtea imperială din Nicomedia în calitate de ostatic, pentru a asigura loialitatea tatălui său față de Dioclețian. Fiul lui Constanțiu Chlor a rămas la Nicomedia mai bine de zece ani, ceea ce a avut mare însemnătate pentru pregătirea viitorului împărat. Este aproape neîndoielnic faptul că tânărul Constantin a venit la Nicomedia însoțit de mama sa, Elena.

La curtea lui Dioclețian, Constantin s-a remarcat prin forță fizică și virtute, fiind foarte prețuit de ceilalți curteni. Aici și-a desăvârșit educația militară și a îndeplinit cele mai importante funcții ale demnității de tribun. În această calitate l-a însoțit pe Dioclețian în Egipt, în anul 297, pentru a zădărnici acțiunile uzurpatorului Ahileus. A participat, de asemenea, la asediul și la cucerirea Alexandriei, după care a ajuns în Palestina.

În 298-299, tânărul Constantin a luptat alături de Dioclețian și Galeriu în Mesopotamia, apoi împotriva sarmaților, pe Dunăre, făcând parte din garda personală a lui Dioclețian, în preajma căruia a dobândit o prețioasă experiență militară și politică, deprinzându-se cu modul de funcționare și administrare a Statului.

În anul 303, pe când creștinii erau acuzați că au dat foc palatului imperial din Nicomedia, pretext pentru marea persecuție dezlănțuită contra lor de către Dioclețian, Constantin se afla de față, fiind martor la cele întâmplate.

În același an, Constantin s-a căsătorit cu Minervina (sau Minerva), o tânără de origine siriană, cu care a avut un fiu, pe Flavius Claudius Crispus, viitor Cezar al imperiului.

La 1 mai 305, Dioclețian și Maximian au renunțat la domnie, fiind înlocuiți în funcție de cei doi Cezari. În această situație, Constanțiu și l-a ales de Cezar pe Severus, iar Galeriu pe Maximin.

Cu toate că nu mai era cazul, Constantin a continuat să fie reținut de către Galeriu la Nicomedia, ca ostatic garant pentru fidelitatea tatălui său.

Potrivit surselor, Galeriu îi purta ranchiună lui Constantin într-atât, încât a încercat chiar să-l piardă printr-un vicleșug, poruncindu-i să intre în arenă, pentru a se lupta cu un leu, un urs și o panteră, dar șiretenia lui n-a dat rezultate, căci forța tânărului a învins toate cele trei sălbăticiuni.

Sperând că va scăpa o dată pentru totdeauna de Constantin, Galeriu l-a trimis să lupte cu sarmații, pe Dunăre, fiindcă știa prea bine că bravului tribun îi plăcea să conducă lupta din primele rânduri, însă nu-i aprecia la justa valoare aptitudinile sale de războinic, fiindcă acesta s-a întors de acolo biruitor, viu și nevătămat.

Constanțiu Chlor i-a cerut în repetate rânduri lui Galeriu să-l trimită pe Constantin pentru a-i fi alături, însă acesta nu a dat

curs rugăminților Augustului din Apus, decât în anul 306. După ce Constantin a pornit la drum, Galeriu a regretat că l-a lăsat să plece și a trimis soldați să-l aducă înapoi, dar era deja prea târziu, deoarece Constantin luase toate măsurile ca să nu fie prins, ajungând în cele din urmă la tatăl său, în Britannia, unde acesta se afla în campanie.

La scurt timp, în 25 iulie același an, Constanțiu s-a îmbolnăvit și a murit la Eboracum (York), iar în aceeași zi, soldații romani l-au proclamat pe fiul acestuia Augustus, lucru de care se temea Galeriu cel mai mult, fiindcă acum cel pe care îl persecutase, dorindu-l mort, a ajuns egalul lui.

Conform informației furnizate de scriitorul bisericesc Lactanțiu, primul lucru pe care l-a făcut Constantin după ce a urcat pe tron a fost acela de a oferi libertate creștinilor.

Părăsind Britannia, noul împărat s-a îndreptat spre Rin, unde i-a înfrânt pe franci și pe bructeri, întărind totodată paza pe fluviu cu legiuni și galere înarmate. Ajungând la Trier, fosta capitală a tatălui său, în toamna lui 306, a aflat, cel mai probabil, că Galeriu a acceptat proclamarea sa în funcția de conducător al imperiului, însă cu rangul de Cezar și nu de Augustus.

În această situație, în 28 octombrie 306, Maxențiu, fiul lui Maximian, a fost și el proclamat împărat la Roma, de către garda pretoriană.

Severus, fostul Cezar al lui Constanțiu, a încercat să-l detroneze pe Maxențiu, dar nu a reușit, pierzându-și viața în anul 307.

Pentru a-și întări relația cu ceilalți conducători ai imperiului, în 307, Constantin, care era fie văduv, fie și-a repudiat soția, pe Minervina, păstrându-l alături de el pe fiul lor, Flavius Claudius Crispus, s-a căsătorit cu Flavia Maxima Fausta, fiica lui Maximian, fostul Augustus al Occidentului și sora lui Maxențiu.

Cei doi au avut trei fii, pe Constantin, Constanțiu și Constant, care toți au ajuns împărați și două fiice, pe Constantina și Elena.

În anul 308, a avut loc o întâlnire a împăraților la Carnuntum, la care au luat parte și cei doi suverani retrași din funcție, Dioclețian și Maximian. Aici, Galeriu a primit conducerea tetrahiei, păstrându-l pe Maximin ca Cezar. Noul Augustus al Occidentului a fost numit Liciniu, avându-l drept Cezar pe Constantin, iar Maxențiu nu a fost recunoscut.

În anul 311, Galeriu a murit, iar zona sa de dominație din Orient și-au împărțit-o Maximin și Liciniu, după cum în Occident au făcut-o Constantin și Maxențiu.

Întrucât Maxențiu era un uzurpator, în anul 312 Constantin a pornit împotriva lui. Acesta era un act de cutezanță, din moment ce Maxențiu avea trupe mai numeroase decât Constantin, iar orașul Roma era foarte bine fortificat.

Pornit de la frontiera Rinului, pe care a avut grijă s-o asigure, Constantin a traversat Gallia, către Italia și, după ce a trecut Alpii, a purtat două bătălii grele, cu oastea lui Maxențiu, lângă orașele Torino și Verona de astăzi, apoi s-a îndreptat spre Roma, unde-l aștepta Maxențiu. Armata acestuia, deși mult superioară numeric, era însă dispersată în mai multe puncte din cuprinsul Italiei.

În ajunul luptei dintre cei doi, Constantin (care a mărturisit mai târziu în fața episcopului Eusebiu din Cezareea și a jurat că cele relatate au fost adevărate) a văzut pe cer, cu propriii lui ochi, după miezul zilei, semnul crucii conturându-se în lumina soarelui și purtând un mesaj: „În acest semn vei învinge” (hoc signo victor eris), iar în aceeași noapte i-a apărut Domnul Hristos și i-a cerut să folosească semnul sfânt al credinței creștine ca simbol protector pentru armata lui. A doua zi, Constantin le-a poruncit soldaților lui să confecționeze un nou steag de luptă, format dintr-o sulită intersectată de o bară (semnul crucii), care

susținea o flamură cu chipul împăratului, iar deasupra a fost amplasată monograma lui Hristos.

În ziua de 28 octombrie 312, când Constantin a ajuns aproape de Roma, s-a întâmplat ceva surprinzător: Maxențiu a părăsit orașul fortificat și a căutat confruntarea în afara zidurilor, pentru că se simțea sigur pe forțele sale. Constantin a câștigat bătălia de la Pons Milvius, iar Maxențiu a fost azvârlit de calul său în Tibru și s-a înecat. În urma acestei biruințe, Constantin a intrat triumfal în Roma, unde a fost primit ca un eliberator.

În anul 313, Constantin cel Mare și Liciniu au emis edictul de toleranță de la Milano, prin care le-au acordat libertate creștinilor. Aceștia și-au recăpătat averile confiscate, au dobândit dreptul de a construi biserici, primind bani din partea împăratului în acest sens, preoții au primit subvenții, iar împăratul a dăruit palatul Lateran episcopului Romei. Prin aceasta, Constantin a ridicat creștinismul la un statut egal cu credințele păgâne și a început să-l impună ca religie favorită în regiunile vestice ale imperiului.

În același an, Liciniu a luptat cu Maximin la Campus Egerius. După ce a fost înfrânt, Maximin s-a sinucis, luând otravă și lovindu-se cu capul de un zid, până ce i-au ieșit ochii din orbite.

În urma acestei biruințe, au rămas doi împărați, Constantin în Occident și Liciniu în Orient.

Întrucât Liciniu a început să-i persecute pe creștini, relația lui cu Constantin s-a deteriorat. Între cei doi împărați au fost purtate mai multe lupte, fără ca vreunul dintre ei să fie înfrânt definitiv.

După înfrângerea lui Maxențiu de către Constantin în 312, urmată de eșecul numirii unui Cezar în persoana lui Bassianus, care, deși căsătorit cu Anastasia, sora vitregă a lui Constantin, s-a răsculat, fiind, la rândul-i, învins și înlăturat, un curs asemănător al

evenimentelor a condus și în Răsărit la înfrângerea, în august 313, de către Liciniu a lui Maximin Daia. În această situație sistemul tetrarhic conceput de Dioclețian a fost abandonat, conducerea imperiului fiind, de atunci înainte, în mâinile diarhiei Constantin - Liciniu. Cel dintâi a rămas cărmuitor peste întregul Occident, continuând să își aibă reședința, pentru o vreme, la Augusta Treverorum (Trier), în vreme ce Liciniu și-a extins stăpânirea asupra întregii părți orientale a imperiului, cu reședința principală la Nicomedia.

În această vreme împăratul Constantin a început să-și asume atribuții și decizii tot mai însemnate în interiorul și în favoarea Bisericii, precum a fost intervenția sa directă în stingerea ereziei donatiste din Africa de Nord, prin convocarea, la 1 august 314, pentru prima oară de către un împărat, a sinodului de la Arelate (astăzi Arles, din sudul Franței). Dar, în același timp, Constantin și-a păstrat în continuare titlul de „Pontifex Maximus” al cultului păgân, ceea ce i-a permis să exercite asupra acestuia un permanent control din interior.

Moartea fostului împărat, Dioclețian, survenită la 3 decembrie 316, în palatul de la Salona, unde acesta era retras, a decis calea unei orientări mai directe a lui Constantin către partea răsăriteană a imperiului, el mutându-și în 317 reședința, mai întâi la Sirmium (Mitrovița, la vest de Belgradul de azi), pentru ca foarte curând, în același an, să se instaleze la Serdica (Sofia de azi), situată în însăși inima Balcanilor, despre care afirma, cu mândrie, la acea vreme: „Roma mea este Serdica”.

Cu trecerea vremii, Constantin a dobândit convingerea clară că Dumnezeu i-a dat misiunea specială de a converti Imperiul Roman la creștinism, de aceea, în anul 321, scopurile divergente ale celor doi Auguști erau clare: imperiul urma să fie dominat de Constantin și să devină creștin sau avea să fie condus de Liciniu și să rămână păgân.

În 18 septembrie 324, între cei doi împărați a fost purtată o bătălie decisivă, la Chrysopolis, din care Constantin a ieșit biruitor, ajungând singurul conducător al întregului Imperiu Roman.

Liciniu a fost lăsat în viață, dar i s-a stabilit domiciliu obligatoriu la Tesalonic, cu interdicția, sub prestare de jurământ, de a nu mai încerca să acapareze puterea.

Acesta însă a căutat, în continuare, o alianță cu goții, în ideea de a reveni pe tronul imperial, ceea ce l-a determinat pe Constantin, în anul 325, să-i aplice pedeapsa capitală. Fiului său omonim, Liciniu, i-a fost retras titlul de Cezar și a fost făcut sclav, sfârșindu-și viața în 336, la Cartagina.

Astfel, începând din anul 324 și până la moartea sa, în 337, Constantin a rămas singur stăpânitor al întregului Imperiu Roman, punând definitiv capăt sistemului tetrarhic inițiat de Dioclețian în 293.

Rămânând singur împărat, Constantin a numit cu precădere creștini în funcțiile importante din administrația imperială, el însuși avându-l drept consilier pe episcopul Ossius de Cordoba. La porunca împăratului, creștinii exilați s-au întors la casele lor, iar legile de stat au fost puternic influențate de învățătura creștină. Astfel, duminica a fost declarată sărbătoare legală, au fost interzise pedeapsa răstignirii și luptele de gladiatori, numeroase temple păgâne au fost transformate în biserici, episcopii au început să construiască lăcașuri de cult, cu ajutorul oficialităților imperiale, în orașele din întreaga lume romană, inclusiv în Țara Sfântă, episcopii puteau să preia cazuri din tribunalele romane laice și să le judece, sentința fiind definitivă, fără drept de recurs, slujitorii Bisericii au fost scutiți de obligația grea și costisitoare a funcțiunilor municipale, favoare de care se bucurau preoții păgâni, conducătorii iudeilor, medicii și profesorii și a acordat preoților creștini subvenții importante, pentru a se putea ocupa numai cu slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor, monahismul a luat

ampluare, a înflorit literatura creștină și a început să se manifeste arta creștină, iar creștinismul a fost stabilit ca religie favorizată în Imperiul Roman.

Legislația matrimonială a dobândit și ea un caracter creștin, adulterul și siluirea fiind aspru pedepsite.

Lăcașurile de cult creștine au dobândit dreptul de azil, asemenea celor păgâne, până atunci.

Din anul 317 s-a bătut monedă cu monogramă creștină.

Întrucât Biserica era încă destul de fragilă, pentru a nu crea ostilități între creștini și păgâni, aceștia din urmă fiind mult mai numeroși și bine organizați, putând oricând declanșa o revoltă generalizată în imperiu, cu toate că împăratul a adunat în jurul lui colaboratori creștini, i-a păstrat și pe cei valoroși care reprezentau păgânismul și cultura acestuia, precum șeful de atunci al școlii neoplatonice, Sopater, filosoful Hermogenes din Pont, ori preotul Nicagoras al misterelor de la Eleusis.

În anul 324, împăratul a adresat o proclamație către locuitorii părții de răsărit a imperiului de a se converti la creștinism. Păgânismul era, astfel, redus, de la statutul de cult oficial, la acela de cult tolerat.

Din perioada lui Constantin încep să apară primele instituții și așezăminte de asistență socială alături de unele societăți religioase, care existau din epoca apostolică, precum: societatea văduvelor, a fecioarelor, a prezbiterelor și a diaconițelor.

Tot acum, a fost interzisă abandonarea copiilor și s-a îngăduit vinderea lor, oferindu-se părinților nevoiași ajutoare din partea statului. Au fost luate măsuri de protecție socială a săracilor, orfanilor, văduvelor și bolnavilor. A fost ușurat traiul sclavilor și a fost îmbunătățit tratamentul în închisori.

Constantin cel Mare era interesat de răspândirea creștinismului în întregul imperiu, de rolul jucat de Biserică în societate, dar și de unitatea internă a Trupului tainic al Domnului Hristos. De

aceea când au apărut opinii divergente în privința unor învățături creștine, care au dus la dispute teologice și conflicte interne ale Bisericii, care amenințau unitatea acesteia și le ofereau păgânilor prilejul de a ataca noua credință care se răspândea cu repeziciune în Imperiul Roman, Constantin cel Mare a convocat, în anul 325, la Niceea, Sinodul I Ecumenic, la care a fost de față. La acest Sinod au participat 318 episcopi din întreaga lume creștină de atunci, cărora împăratul le-a spus: „Dumnezeu v-a chemat să fiți episcopi pentru tot ceea ce ține de treburile dinlăuntru ale Bisericii. Iar pentru cele dinafară, m-a rânduit pe mine episcop”.

La Sinodul I Ecumenic a fost combătută erezia lui Arie și au fost alcătuite primele șapte articole ale Simbolului de Credință. Totodată, ierarhii prezenți au stabilit data serbării Sfintelor Paști în prima duminică de după lună plină ce urmează echinocțiului de primăvară, hotărând și 20 de canoane în privința structurii și a disciplinei bisericești.

Prin acest Sinod împăratul a vrut să ridice și să ajute Biserica, să asigure unitatea creștinismului, pentru a face din această unitate elementul de viață și de rezistență al Imperiului Roman.

În plan politic general, Sinodul I Ecumenic, prin prezența în fruntea sa a împăratului Constantin cel Mare, a prilejuit afirmarea rolului de frunte al suveranului și în viața Bisericii, deschizând calea tipului de relație simfonică între Stat și Biserică specifică Imperiului Bizantin.

În 325, Elena, mama lui Constantin, a primit titlul de Augusta, care atesta faptul că ea era recunoscută ca împărăteasă mamă.

Se crede că Fausta, soția lui Constantin cel Mare, ar fi avut o relație adulterină cu Crispus, fiul împăratului din prima căsătorie, motiv pentru care, în anul 326, cei doi au fost condamnați la moarte și executați.

Neputând uita niciodată crucea pe care a văzut-o pe cer înaintea bătăliei de la Pons Milvius, precum și cuvintele Domnului Hristos adresate lui în aceeași noapte, în anul 326 Constantin cel Mare și-a trimis mama la Ierusalim, pentru a afla Sfânta Cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul lumii.

Datorită revoltei iudaice din anii 66-70 d.Hr., în urma căreia Ierusalimul a fost arat cu plugurile, a revoltei evreilor din anii 132-135 d.Hr., după care aceștia au fost împrăștiați în tot Imperiul Roman, iar Ierusalimul a fost reconstruit ca o cetate păgână, închinată zeului Jupiter Capitolinul, numită „Aelia Capitolina”, în care iudeilor nu le era permis să intre, precum și a persecutării creștinilor din primele trei veacuri, urma crucii Mântuitorului s-a pierdut.

În urma mărturiilor localnicilor și a numeroaselor săpături efectuate, au fost descoperite trei cruci, a Domnului Hristos și a celor doi tâlhari răstigniți împreună cu El. Nimeni nu putea spune însă care era crucea Mântuitorului. În această situație, văzând un cortegiu funerar care trecea prin apropiere, însoțitorii împărătesei au atins femeia moartă, care era condusă pe ultimul drum, de cele trei cruci. Când răposata s-a atins de crucea Domnului Hristos a înviat și așa au cunoscut cu toții că pe acel lemn S-a jefit Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru noi și a noastră mântuire.

Constantin cel Mare și membrii familiei sale au sprijinit financiar ridicarea de biserici, precum și repararea lor. S-au construit numeroase biserici și mănăstiri în Ierusalim, care a devenit un oraș creștin și loc de pelerinaj. De asemenea s-au ridicat biserici mărețe în Betleem, Nazaret, în alte locuri din Țara Sfântă, precum și la Antiohia, Roma, Nicomedia și în alte orașe ale Imperiului.

După întoarcerea sa din călătoria în Țara Sfântă, împărăteasa Elena a trecut la Domnul, la Nicomedia, la o dată necunoscută, cândva în perioada anilor 327-330. A fost înmormântată, cu cinste,

în mausoleul pregătit chiar de ea însăși, mai înainte, lângă Roma, la Tor Pignattara.

La scurt timp după înfrângerea lui Liciniu, din anul 324, Constantin a pus bazele unei noi capitale a imperiului. Zidurile construite de împărat cuprindeau o suprafață de 750 de hectare. Întemeierea acestui oraș a fost asemuită cu fondarea Romei (în 753 î.Hr.) și a Alexandriei Egiptului (în 332 î.Hr.).

Alegerea anticului Bizantion de pe malul vestic al Bosforului drept viitoarea capitală a imperiului se explică prin rațiuni strategice și economice. De aici se putea supraveghea frontiera cea mai amenințată, a Dunării de Jos și, în același timp, dușmanul persan. Schimburile comerciale dintre orașele din bazinul Mării Negre și Grecia nu se puteau face decât pe aici; nicio corabie nu putea trece dintr-o parte într-alta fără asentimentul locuitorilor din Bizanț.

Așa cum templele păgâne decorau centrul Romei, bisericile creștine urmau să împodobească centrul noii capitale, iar funcționarilor de la curte și senatorilor, Constantin a pus să li se ridice locuințe reprezentative.

În 11 mai 330 a avut loc inaugurarea noii capitale. După modelul suveranilor greci, Constantin a dat numele său orașului, care va fi cunoscut de acum înainte sub denumirea de Constantinopol sau „Noua Romă”, iar acesta a fost închinat de către întemeietorul său Sfintei Fecioare Maria. De asemenea, Episcopia de aici a fost ridicată la rangul de Arhiepiscopie.

Constantinopolul a prosperat din punct de vedere economic și a purtat o puternică amprentă creștină, comparativ cu vechea Romă, leagăn al păgânismului.

Constantin cel Mare a luat măsuri de încurajare a celor care se stabileau în noua capitală și care își ridicau aici, într-un anumit termen, locuințe proprii. Între aceste măsuri se număra scutirea de impozite a locuitorilor. După modelul

vechii Rome, grânele și pâinea erau împărțite în mod gratuit. Istoricul Socrate din Constantinopol vorbește de 80.000 de pâini pe care împăratul le distribuia în mod gratuit, zilnic, în capitală, ceea ce explică aflusul de populație din provinciile balcanice și asiatice.

La sfârșitul domniei lui Constantin cel Mare, în 337, orașul număra deja mai multe zeci de mii de locuitori.

Constantin cel Mare era un om foarte religios, încât în palatul său din Constantinopol avea un paraclis în care se ruga, iar în campaniile sale militare amenaja un cort drept biserică.

Constantin cel Mare nu a dus războaie în vederea extinderii imperiului, ci doar pentru a asigura securitatea granițelor acestuia. Astfel, în 328, împăratul, care din 316 nu mai revenise la Augusta Treverorum, a purtat o campanie militară pentru apărarea frontierei Rinului împotriva alamanilor și francilor, impunându-i, tot atunci, fiului său, Cezarul Constantin, să se stabilească, pentru menținerea siguranței în zonă, în această reședință.

Mai târziu, în anul 333, pentru a menține sub control frontiera orientală în condițiile unor atacuri ale perșilor conduși de regele Sapor al II-lea (310-379) și ale aliaților arabi ai acestora în Armenia și Mesopotamia, precum și pentru stăvilirea unor mișcări populare din Siria, pricinuite de prețul ridicat al grâului pe vreme de secetă, a hotărât, în mod asemănător, instalarea la Antiohia a altui fiu al său, Cezarul Constantin.

Întrucât în secolul al IV-lea, majoritatea celor care doreau să devină creștini amânau botezul cât mai mult cu putință, tot așa a procedat și împăratul Constantin, care a fost botezat la Nicomedia, în anul 337, de către episcopul cetății, Eusebiu.

Sfântul Constantin cel Mare și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu în 22 mai 337, în ziua de Rusalii, fiind înmormântat în biserica Sfinții Apostoli din Constantinopol, ctitoria lui.

Când vestea despre moartea împăratului a ajuns la Roma, în vechea capitală s-a produs o revoltă, întrucât locuitorii orașului se așteptau ca trupul neînsuflăit al suveranului să fie adus aici.

Împăratul Constantin a fost un mare general, asemenea lui Traian, un constructor uimitor, precum Hadrian, un om profund religios, ca Antonin și un gânditor profund, asemeni lui Marcus Aurelius. Împăratul Constantin trebuie considerat unul dintre cei mai mari conducători politici și militari și una dintre cele mai influente figuri religioase și culturale din istoria omenirii.

Pentru întreaga sa activitate depusă în slujba Bisericii, Constantin cel Mare a fost trecut în rândul sfinților, fiind socotit întocmai cu Apostolii. El este prăznuit în ziua de 21 mai, împreună cu mama sa, Elena.

Pentru realizările sale de excepție, împăratul a fost prețuit și de necreștini, pentru că Senatul din Roma, destul de conservator și încă în majoritate păgân, a emis un decret pentru cinstirea lui Constantin după moarte, prin zeificarea lui, fiind ultimul dintre împărați care a fost onorat ca divus.

Domnia împăratului Constantin cel Mare a deschis calea transformării treptate a Imperiului Roman păgân al antichității într-un imperiu creștin și apoi, în partea răsăriteană a acestuia, într-un Imperiu Bizantin ortodox al evului mediu, cu o existență îndelungată, de peste un mileniu, până la căderea Constantinopolului, în 29 mai 1453, sub stăpânire otomană.

Să urmărim exemplul Sfinților Constantin și Elena, care deși au trăit într-o lume plină de păgâni, nu s-au rușinat să-și mărturisească credința în Domnul nostru Iisus Hristos. De asemenea, să ne rugăm celor doi, pentru a ne fi mijlocitori înaintea lui Dumnezeu, ca să putem birui cursele vrăjmașului din această lume și să ajungem alături de ei, în Împărăția cerurilor.

Amin

Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer¹ (cu dată schimbătoare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos s-a înălțat!

Începând de astăzi schimbăm frumosul salut creștinesc „Hristos a înviat!” cu cel de „Hristos s-a înălțat!”, pentru a ne manifesta și împărtăși unii altora bucuria și recunoștința față de ceea ce a făcut Mântuitorul lumii pentru noi, fiindcă Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat și a venit în lume numai pentru că ne iubește, căci „*într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul, căci Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (Ioan 3,16-17 și I Timotei 2,4).

Domnul Hristos și-a încheiat activitatea publică în momentul în care și-a dat duhul pe cruce, strigând plin de durere, „*Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce m-ai părăsit?*” (Matei 27,46). Dumnezeu este viață și dătător de viață, pentru că Mântuitorul Însuși a afirmat că „*precum Dumnezeu Tatăl are viață întru Sine, așa I-a dat și Fiului să aibă viață întru Sine*” (Ioan 5,26), iar Sfântul Ioan Botezătorul a spus despre Fiul lui Dumnezeu că „*Acesta era dintru început la Dumnezeu; toate*

¹ Cuvânt rostit în 13 iunie 2013 în catedrala episcopală „Înălțarea Domnului” din Zalău, cu prilejul hramului acesteia.

printr-Însul s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut” (Ioan 1,2-3), de aceea, în clipa morții, când sufletul Domnului Hristos se despărțea de trup, Acesta se simțea pe bună dreptate abandonat de Dumnezeu.

La zămislirea Pruncului Iisus în pântecele Sfintei Fecioare Maria, Fiul lui Dumnezeu și-a asumat în persoana Lui, pe lângă firea cea dumnezeiască și natura omenească, alcătuită din trup și suflet. Dacă în Sfânta Treime există o singură ființă dumnezeiască în trei persoane, în Iisus Hristos întâlnim opusul, și anume, o singură persoană cu două firi sau naturi, cea dumnezeiască și cea omenească, însă o singură lucrare, numită teandrică sau divino-umană.

Deși pe parcursul întregii existențe pământești a Domnului Hristos firea umană, constituită din trup și suflet, a avut o lucrare comună, în urma răstignirii pe cruce și a morții, sufletul s-a separat de trup, coborând la iad, de unde a eliberat sufletele dreptilor Vechiului Testament, cu care a urcat în rai. Prin aceasta Mântuitorul a obținut prima biruință asupra morții și a diavolului, pentru sufletele cu care a urcat în împărăția lui Dumnezeu. Deosebit de important însă este faptul că Domnul Hristos l-a înfrânt pe vrăjmașul nu prin firea Sa dumnezeiască cea atotputernică, de vreme ce pe cruce omul Hristos a fost părăsit de Dumnezeu, ci prin sufletul Său cel lipsit de păcat.

Despre păcatul strămoșesc, comun tuturor oamenilor, Apostolul neamurilor a scris: *„Așa cum printr-un om a intrat păcatul în lume și, prin păcat, moartea, tot astfel moartea a trecut în toți oamenii prin aceea că toți au păcătuit”* (Romani 5,12). Întrucât Pruncul Iisus a fost zămislit în pântecele Sfintei Fecioare Maria prin umbrirea lui Dumnezeu, El s-a născut fără păcat strămoșesc. În privința păcatelor personale citim în Sfânta Scriptură că *„păcatul odată săvârșit aduce moartea, pentru că plata păcatului este moartea”* (Iacov 1,15 și Romani 6,23). Mântuitorul însă nu a păcătuit, de aceea le-a putut spune evreilor:

„Cine dintre voi Mă vedește de păcat?” (Ioan 8,46), iar Sfântul Apostol Petru a confirmat că Domnul Hristos *„păcat n-a săvârșit și în gura Lui nu s-a aflat vicleșug”* (I Petru 2,22).

După ce sufletul Domnului Hristos a deschis raiul, în care a intrat cu sufletele dreptilor Vechiului Testament, a coborât în mormântul străjuit din Ierusalim și s-a unit cu trupul mort, care a înviat. Prin acest act a biruit încă o dată moartea și pe diavolul, de această dată pentru trupul Său, dar și pentru trupurile oamenilor, *„că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om a venit și învierea morților. Că după cum toți mor în Adam, tot așa toți vor învia întru Hristos, căci Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul, ne va învia și pe noi prin puterea Sa”* (I Corinteni 15,21-22 și 6,14).

Întrucât Dumnezeu i-a spus lui Adam în grădina Edenului: *„Din toți pomii raiului poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, cu moarte vei muri!”* (Facere 2,16-17), unii oameni consideră că Dumnezeu a creat moartea. În paginile Sfintei Scripturi însă citim că *„Dumnezeu n-a făcut moartea și nu se bucură de pieirea celor vii”* (Isus Sirah 1,13). De aici înțelegem că prin avertismentul Său, Dumnezeu doar i-a atras luarea aminte protopărintelui nostru să nu mănânce din rodul pomului oprit, prezentându-i și consecințele neascultării. Un îndemn asemănător a adresat Dumnezeu în Vechiul Testament poporului ales, căruia i-a spus: *„Iată, Eu ți-am pus în față viața și moartea, binecuvântarea și blestemul. Alege viața, ca să trăiești, tu și urmașii tăi!”* (Deuteronom 30,19).

Cine a creat atunci moartea? În Vechiul Testament se precizează faptul că *„diavolul, din invidie, a adus moartea în lume”* (Înțelepciunea lui Solomon 2,24), de aceea Domnul Hristos a spus că *„diavolul de la început a fost ucigător de oameni”* (Ioan 8,44).

În cartea Facerii citim că *„șarpele era cel mai viclean dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu.*

Și a zis șarpele către femeie: «Dumnezeu, a zis El oare: Să nu mâncați roade din tot pomul care este în rai?». Iar femeia a zis către șarpe: «Noi putem mânca din roada pomilor raiului, dar din roada pomului care este în mijlocul raiului, ne-a zis Dumnezeu: «Din el să nu mâncați și nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți!». Atunci șarpele a zis către femeie: «Nu, nu veți muri; dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca niște dumnezei, cunoscând binele și răul». Și femeia a văzut că pomul e bun de mâncat, că este plăcut ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii. Și a luat din roada lui și a mâncat; și i-a dat și bărbatului său, care era cu ea, și el a mâncat» (Facere 3,1-6).

Din relatarea Sfintei Scripturi constatăm că păcatul protopărinților, asemenea oricărui păcat de altfel, a fost săvârșit în etape, căci întâi Eva „a văzut că pomul e bun de mâncat, că este plăcut ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii”, deci a acceptat ispita cu gândul, abia apoi „a luat din roada lui și a mâncat”, săvârșind păcatul cu trupul. La fel s-a întâmplat și cu Adam, care întâi a primit rodul pomului oprit de la soția sa, deci a consimțit la păcat, pe care ulterior l-a săvârșit și cu trupul.

După cum păcatul din rai a fost comis în etape, la fel a survenit și moartea, pentru că asemenea diavolilor, care sunt morți spiritual, ei fiind lipsiți de trup, Adam și Eva au murit întâi sufletește, iar abia mai târziu trupește.

Primul om de pe pământ care a murit cu trupul a fost Abel, moartea lui fiind provocată și de un păcat personal, căci Cain, fratele său, l-a ucis din invidie.

Distincția clară între moartea sufletească și cea trupească o vedem în cartea Apocalipsei, unde Dumnezeu spune: „*Îți știu faptele, că-ți merge numele că trăiești, dar ești mort*” (Apocalipsa 3,1).

De vreme ce păcatul strămoșesc a fost săvârșit în etape și la fel s-a produs și moartea, tot așa l-a biruit Mântuitorul pe Satana, întâi pe plan spiritual, prin eliberarea sufletelor dreptilor Vechiului Testament din temnițele iadului, cu care a intrat în împărăția lui Dumnezeu, apoi pe plan trupesc, prin învierea Sa din morți.

Cu toate acestea, chiar dacă în urma biruirii Satanei de către Mântuitorul, sufletele tuturor oamenilor cu viață curată se duc după încheierea existenței pământești în împărăția lui Dumnezeu, trupurile oamenilor se întorc în pământul din care au fost luate, pentru că Dumnezeu i-a zis lui Adam: „*pământ ești și în pământ te vei întoarce*” (Facere 3,19), urmând să învieze doar la cea de-a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, „*cel din urmă vrăjmaș care va fi nimicit fiind moartea. Iar când ființa aceasta stricăcioasă se va îmbrăca în nestricăciune și ființa aceasta muritoare se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Înghițitu-s-a moartea întru biruință. Unde-ți este, moarte, biruința? Moarte, unde-ți este boldul?*” (I Corinteni 15,26 și 54-55).

După învierea Sa din morți, Mântuitorul a petrecut pe pământ patruzeci de zile, perioadă în care s-a arătat femeilor mironosițe, Sfinților Apostoli, iar „*deodată la peste cinci sute de frați*” (I Corinteni 15,6), pentru a-i încredința pe deplin că a înviat.

În timpul uneia dintre arătări, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Apostoli: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh Sfânt!, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veți ține, ținute vor fi»*” (Matei 28,18-20 și Ioan 20,22-23).

De vreme ce „*toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor*” (Iacov 1,17),

cu siguranță că Mântuitorul nu se referă aici la firea Lui cea dumnezeiască, ci la faptul că a primit ca om toată puterea în cer și pe pământ. Apostolul neamurilor scrie că Domnul Hristos *„S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce! Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preainălțat și l-a dăruit Lui nume care-i mai presus de orice nume, pentru ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt, și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl”* (Filipeni 2,8-11). De asemenea, Mântuitorul le-a împărțit Sfinților Apostoli pe Duhul Sfânt după ce El Îl dobândise ca om, în urma îndumnezeirii depline a firii umane, realizată prin învierea Sa din morți.

La patruzeci de zile după înviere, Domnul Hristos s-a dus împreună cu Sfinții Apostoli *„până spre Betania, și, ridicându-și mâinile, i-a binecuvântat. Și pe când îi binecuvânta, s-a despărțit de ei și s-a înălțat la cer și un nor l-a luat de la ochii lor și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl”* (Luca 24,50-51, Faptele Apostolilor 1,9 și Marcu 16,19).

Dacă în urma biruirii morții și a diavolului în plan spiritual Mântuitorul a intrat cu propriul suflet, dar și cu sufletele dreptilor Vechiului Testament în împărăția lui Dumnezeu, la înălțare întreaga Lui fire umană, alcătuită din trup și suflet, se suie la cer, pentru a șede pe tronul Sfintei Treimi.

Nu doar Domnul Hristos se găsește cu sufletul și cu trupul în rai, ci și Maica Domnului, care după ce a adormit, a fost ridicată de Fiul ei cu trupul în împărăția cerurilor.

Pe lângă Domnul Hristos și Maica Domnului, în împărăția lui Dumnezeu mai sunt doi oameni cu trupul și sufletul. Este vorba despre Enoh și Ilie din Vechiul Testament, care pentru viața lor curată au fost înălțați la cer fără să guste moartea.

Despre primul citim în cartea Facerii că *„a plăcut Enoh lui Dumnezeu și apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat*

Dumnezeu” (Facere 5,24). Sfântul Apostol Pavel explică faptul că „prin credință, Enoh a fost luat de pe pământ ca să nu vadă moartea, și n-a fost găsit, pentru că Dumnezeu îl strămutase, căci mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că I-a bineplăcut lui Dumnezeu” (Evrei 11,5).

În cea de-a patra carte a Regilor citim că profetul Ilie era împreună cu Elisei, și „pe când mergeau ei pe drum și vorbeau, deodată s-a ivit un car și cai de foc și, despărțindu-i pe unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer” (IV Regi 2,11).

Sfânta Scriptură ne face cunoscut faptul că la sfârșitul lumii „se vor scula hristoși mincinoși și profeți mincinoși și vor face semne mari și minuni, ca să-i amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși. Iar arătarea lui Antihrist va fi prin lucrarea lui Satan, cu toată puterea și cu tot felul de semne și minuni mincinoase, până la a face ca foc să se coboare din cer pe pământ înaintea oamenilor. Și va fi mare necaz, cum n-a mai fost de la începutul lumii până acum, și nici nu va mai fi. Și dacă zilele acelea nu s-ar fi scurtat, n-ar mai scăpa niciun trup, dar zilele acelea se vor scurta de dragul celor aleși” (Matei 24,24, II Tesaloniceni 2,9, Apocalipsa 13,13 și Matei 24,21-22).

Înaintea sfârșitului lumii Enoh și Ilie vor coborî pe pământ pentru a-l înfrunta pe Antihrist și pentru a-i demasca lucrarea demonică. Ei vor fi înaintemergătorii celei de a doua veniri a Domnului Hristos, prezicând sfârșitul lumii, care va fi aproape, întărindu-i duhovnicește pe oameni și chemându-i la pocăință.

Despre activitatea Sfântului proroc Ilie din acele vremuri Dumnezeu a grăit prin gura profetului Maleahi: „Iată, Eu vi-l voi trimite pe Ilie Tesviteanul mai înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare” (Maleahi 4,4).

Despre lucrarea lui Enoh și Ilie de la sfârșitul lumii grăiește Domnul Hristos în cartea Apocalipsei: „Și celor doi martori ai Mei le voi da putere și ei vor profeți, îmbrăcați în sac, o mie

două sute și șazeci de zile. Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Domnului pământului. Și dacă va voi cineva să-i vatăme, foc va ieși din gura lor și îi va mistui pe vrăjmași; și dacă va voi cineva să-i vatăme, acela va trebui ucis. Aceștia vor avea putere să închidă cerul, pentru ca ploaia să nu plouă în zilele profeției lor, și putere vor avea peste ape să le schimbe în sânge și să lovească pământul cu orice fel de plagă, ori de câte ori vor voi. Și când își vor isprăvi mărturia, fiara care se va ridica din adânc va face război cu ei și-i va birui și-i va omorî” (Apocalipsa 11,3-7). Constatăm de aici faptul că deși Enoh și Ilie au ajuns în împărăția lui Dumnezeu fără să fi trecut prin moarte, înaintea sfârșitului lumii și ei vor muri, asemenea tuturor oamenilor, urmând să învieze la cea de-a doua venire a Domnului Hristos.

Întrucât această viață este trecătoare și mai devreme sau mai târziu fiecare dintre noi va avea de dat seamă înaintea Dreptului Judecător pentru faptele sale, să ne străduim să împlinim poruncile lui Dumnezeu, pentru că Domnul Hristos a spus: *„de Mă iubește cineva, el va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi și Noi vom veni la el și Ne vom face locaș la el”* (Ioan 14,23). Creștinii care devin vase alese ale lui Dumnezeu în această viață se vor duce la odihnă veșnică în împărăția cerurilor, unde *„cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El”* (I Corinteni 2,9).

Amin

Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer¹ (altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Hristos S-a înălțat!

Citându-l pe prorocul Zaharia, Domnul Hristos a spus: *„Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei”* (Matei 26,31). În perioada în care credincioșii nu au putut veni la biserică din cauza măsurilor luate împotriva răspândirii coronavirusului, în oarecare măsură am simțit că aceste cuvinte se adevăresc, cu toate că de această dată nici păstorul nu a fost bătut, nici oile nu s-au risipit, însă am fost separați și ne-a lipsit tuturor comuniunea.

Dacă tot vorbim de bătaie, aceasta este prezentă, din nefericire, în toată lumea, pentru că diavolul își bate joc de noi prin acest virus ucigaș, iar Dumnezeu îi îngăduie, din cauza păcatelor noastre. Pe cel care stă în ascultare de El, Dumnezeu îl ocrotește, însă prea mult s-au înmulțit fărădelegile în ultima vreme și păcatele, înfățișate ca normalitate, sunt prezentate ca titlu de glorie și date drept exemplu pozitiv prin canalele de social media pentru a fi copiate de cât mai mulți. Dumnezeu însă a spus prin gura prorocului Isaia: *„Vai celor ce numesc răul bine și binele, rău, celor ce fac întunericul lumină și lumina, întuneric, celor ce fac amarul dulce și dulcele, amar!”* (Isaia 5,20). Pentru un astfel de om, Mântuitorul Însuși a afirmat *„bine-i era aceleuia de nu s-ar fi născut”* (Matei 26,24).

¹ Cuvânt rostit în ziua de 28 mai 2020 în catedrala episcopală din Zalău.

Este adevărat că în această perioadă, pe lângă posturile de radio și de televiziune Trinitas, unii preoți au transmis slujbele săvârșite în biserici prin intermediul mijloacelor moderne de comunicare, încât creștinii le-au putut urmări de acasă, însă nu este totuna. O Sfântă Liturghie pe care o privești la televizor este asemenea unei scene dintr-un film în care actorii servesc o masă îmbelșugată. Oricât de mult ar dura secvența respectivă și oricât s-ar ghiftui protagoniștii, telespectatorul nu ia parte la masa respectivă, el rămâne un simplu privitor, poate chiar cu burta goală.

De aceea mă bucur nespun de faptul că păstorii de suflete și turma duhovnicească suntem din nou împreună, fiindcă Domnul Hristos a spus că *„unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”* (Matei 18,20). Deci acum Hristos este în mijlocul nostru.

Din cauza pandemiei de covid 19 care bântuie în întreaga lume credincioșii nu se pot împărtăși la Sfânta Liturghie, iar unii se simt frustrați, însă nu trebuie să vă necăjiți, pentru că preoții îi pot cumineca la casele lor pe toți cei care doresc Trupul și Sângele euharistic al Domnului Hristos.

Astăzi este praznic împărătesc, în care sărbătorim și hramul catedralei noastre, deci este o zi deosebit de însemnată pentru preoții de aici și pentru credincioșii care frecventează sfintele slujbe din acest măreț lăcaș de cult.

În ultima vreme am citit foarte mult despre sfinții îngeri și astăzi vă voi prezenta rolul acestora la înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer.

În Cartea Faptele Apostolilor citim că *„privind Apostolii, pe când Domnul se înălța la cer, iată că lângă ei au stat doi bărbați în haine albe, care au și zis: Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus, Care S-a înălțat de la voi la cer, așa va și veni, precum L-ați văzut voi mergând la cer”* (Faptele Apostolilor 1,10-11).

Cei doi îngeri care li s-au arătat Sfinților Apostoli pe când Domnul Hristos se înălța cu trupul la cer le-au vestit acestora a doua venire a Fiului lui Dumnezeu întrupat, care va avea loc la sfârșitul lumii, când Acesta va veni „*întru slava Sa, cu toți sfinții îngeri și va ședea pe tronul slavei Sale*” (Matei 25,31).

În continuare vă voi vorbi despre ceilalți îngeri prezenți la înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, pe care Sfinții Apostoli nu i-au văzut.

Autorii Sfintei Scripturi arată în mod clar faptul că cetele cele mai de jos ale puterilor cerești sunt introduse în cunoștința lucrărilor dumnezeiești de către cele mai înalte, iar cetele cele mai înalte dintre toate sunt luminate, pe cât este cu putință, cu învățături tainice, chiar de către Dumnezeu.

Cu toate acestea, îngerii din cetele superioare nu au fost în stare să înțeleagă taina întrupării Fiului lui Dumnezeu, căci la înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, când îngerii de jos le-au spus celor din cetele superioare: „*Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați voi, porți veșnice, ca să intre Împăratul slavei*” (Psalmul 23,9), aceștia au întrebat: „*Cine este Acesta, Împăratul slavei?*” (Psalmul 23,10), ceea ce arată neștiința, pentru că modul întrupării nu-i este cunoscut nici celui mai înalt dintre îngeri. Și au auzit aceștia: „*Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei*” (Psalmul 23,10). Astfel, triada cea mai înaltă a puterilor cerești a aflat că Iisus Hristos este Dumnezeu de la îngerii mai de jos, pentru că aceștia sunt mai aproape de oameni. Și cu toate că este Domnul puterilor, Iisus Hristos este om adevărat, ceea ce uimește primele puteri.

Acest text din psalmi mai lasă loc la o interpretare. După ce protopărinții Adam și Eva au încălcat porunca lui Dumnezeu de a nu mânca din roadele pomului oprit, „*Domnul Dumnezeu le-a făcut lui Adam și femeii sale îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat. Și a zis Domnul Dumnezeu: «Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre Noi, cunoscând binele și răul. Și acum, ca nu cumva să-și întindă*

el mâna și să ia roade din pomul vieții, să mănânce și să trăiască în veci», Domnul Dumnezeu l-a scos din grădina Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat. Și l-a izgonit pe Adam și l-a așezat în fața grădinii Edenului; și a pus heruvimi și sabie de flacără vâlvăitoare să păzească drumul către pomul vieții” (Facere 3,1-24).

Din moment ce heruvimii fac parte din prima triadă îngerească și au primit de la Dumnezeu misiunea de a nu lăsa niciun om să se apropie de pomul vieții, aceștia nu au vrut să ridice porțile cele veșnice și să-L lase nici pe Domnul Hristos ca om să intre în rai, până când nu au auzit de la cetele îngerești inferioare că „Acesta este Domnul puterilor și Împăratul slavei”.

Până atunci, îngerii nu știau la ce slavă va fi ridicat Fiul lui Dumnezeu întrupat, de aceea, înălțându-Se cu trupul la cer, pe îngerii din ceata inferioară i-a făcut luminători și desăvârșitori ai cetei superioare. Astfel li s-a dat puțința să poruncească celor ce le sunt superiori să ridice porțile veșnice și i-au învățat că Cel ce S-a îmbrăcat în trup pentru negrăita iubire de oameni va intra și Se va urca și va ședea „*mai presus decât toată începătoria și stăpânia și puterea și domnia*” (Efeseni 1,21). Întrucât Iisus Hristos este Domnul puterilor și Împăratul slavei le poate pe toate, putând face când voiește și pe cei din urmă mai mari decât pe cei dintâi.

Dacă nașterea Pruncului Iisus este, în viziunea multor Sfinți Părinți, momentul jubilației angelice - Fiul lui Dumnezeu venind într-ajutor și îngerilor neamurilor, care nu mai reușeau în vremea din urmă să-i îndrume pe oameni spre Dumnezeu -, înălțarea cu trupul la cer este momentul stuporii angelice: deși aud vestea biruinței, adusă cu glas mare de îngerii din cetele mai de jos, mai aproape de pământ, îngerii din cetele superioare nu-L recunosc pe Fiul lui Dumnezeu care se înalță cu trupul omenesc purtător al semnelor pătimirii Sale. Și nu doar aceasta îi umple de uimire, ci mai ales înălțarea naturii umane, asumate de Fiul lui Dumnezeu, pe tronul slavei Sfintei Treimi.

Dacă taina nașterii Pruncului Iisus inaugurează lucrarea Domnului Hristos, cea a înălțării o desăvârșește. După cum îngerilor le-a fost încredințată taina celei dintâi, ei devin martorii plini de cucernicie ai celei de-a doua, după ce au fost alături de Domnul Hristos în intervalul de timp dintre aceste două momente, de la ispitirea din Carantania, până la învierea cu trupul din morți. Sfântul Grigorie Teologul Îl înfățișează pe Domnul Hristos înălțându-Se la cer după ce a găsit drahma cea pierdută și a invitat puterile cerești pentru a le împărtăși această bucurie a Sa, în același mod în care le-a inițiat în taina întrupării Sale. Sfântul Ioan Gură de Aur, vorbind despre înălțare, compară modul de participare al îngerilor la cele două taine: Când Domnul nostru Iisus Hristos S-a născut cu trup în Betleemul Iudeii, îngerii, văzându-L și înțelegând că astfel S-a împăcat cu umanitatea, au cântat: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie!*” (Luca 2,14). Vreți să știți în ce chip s-au bucurat ei la înălțare? Ascultați relatările din Sfânta Scriptură, care ne învață că ei pururea urcă și coboară între cer și pământ: „*Iacov, ieșind din Beer-Șeba, s-a dus la Haran. Ajungând însă într-un oarecare loc, a rămas acolo pentru noapte, căci asfințise soarele. Și luând una din pietrele locului și punându-și-o capătai, s-a culcat în locul acela. Și a avut un vis. Iată, o scară era sprijinită pe pământ, al cărei vârf atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea*” (Facere 28,10-12). După scurta Sa convorbire cu Natanael, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Adevăr, adevăr vă spun: De acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorându-se peste Fiul Omului!*” (Ioan 1,51). La înălțare puterile cerești au atitudinea celor ce doresc să contemple o priveliște neobișnuită vederii. Doresc să vadă nemaipomenitul chip al Omului care se înalță la cer. Din acest motiv îngerii sunt prezenți la nașterea Pruncului Iisus și la înălțarea Lui cu trupul la cer.

Rațiunea prezenței îngerilor la înălțare are un sens mult mai adânc. Acest sens este legat de esența tainei. Înălțarea nu este doar o urcare a Domnului Hristos cu trupul înconjurat de îngeri. Pentru a fi mai preciși din punct de vedere teologic vom vorbi despre proslăvirea firii umane, pe care Fiul lui Dumnezeu a unit-o cu Sine, ridicând-o deasupra tuturor cetelor îngerești care îi sunt superioare acesteia. Aceasta este o inversare totală a ierarhiei obișnuite și acest fapt le dezvăluie îngerilor o priveliște nemaîntâlnită vreodată în întreaga creație.

Dacă taina nașterii este în egală măsură și aceea a iluminării de către îngerii de sus a celor mai de jos, atunci taina înălțării este aceea a iluminării făcute de către îngerii de rang inferior celor de deasupra lor. După cum la naștere Îl vedem pe Fiul lui Dumnezeu coborând, înconjurat de îngeri din împărăția cerurilor și întâlnindu-i pe îngerii păzitori de pe pământ, tot astfel, Îl vedem acum înălțându-Se, înconjurat de îngerii din cetele inferioare și întâlnindu-i pe îngerii păzitori ai porților raiului, care însă nu Îl recunosc, fiindcă El li se înfățișează unit cu natura umană pe care Și-a asumat-o și purtând semnele pătimirii Sale. Astfel, ei îi întreabă pe îngerii care Îl însoțesc pentru a afla cine este El. Această învățătură se sprijină pe textul din psalmi, pe care l-am redat deja: *„Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați voi, porți veșnice, ca să intre Împăratul slavei. Cine este Acesta, Împăratul slavei? Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei”* (Psalmul 23,9-10) și pe cuvântul prorocului Isaia: *„Cine este Acesta care vine din Edom, cu veșminte roșii din Bosor, atât de frumos în veșmântul Său și strigând cu glas mare: Eu vorbesc de dreptate și de judecată mântuitoare!?”* (Isaia 63,1).

Domnul puterilor nu este nimeni altul decât Domnul nostru Iisus Hristos Cel înviat din morți și aflat pe calea spre împărăția cerurilor. Păzitorii desemnați de Dumnezeu să vegheze asupra porților cerești sunt chemați să le deschidă pentru a intra Împăratul

slavei ca să-Și ocupe locul de-a dreapta Tatălui, „*până ce-i va pune pe vrăjmașii Săi așternut picioarelor Sale*” (Psalmul 109,1). Însă când mai-marii puterilor îngerești L-au văzut fără chip și frumusețe și dezbrăcat de slavă, nu L-au recunoscut și au întreat: „*Cine este Acesta, Împăratul slavei?*”, neînțelegând că Împăratul slavei ieșise biruitor în lupta cu puterile întunericului. Înălțarea la cer a Fiului lui Dumnezeu întrupat apare în cel mai evident mod ca o revelație nebănuită pentru puterile cerești.

În consecință, taina înălțării a surprins cu desăvârșire puterile cerești. Aceasta s-a datorat faptului că ceea ce li s-a revelat acestora, fiind mai înainte ascunsă, a fost o realitate complet nouă și, la prima vedere, tulburătoare.

Dar, mai presus de toate, înălțarea Domnului cu trupul la cer ne apare ca fiind o compensare a căderii omului în păcat. Invidia îngerilor căzuți a determinat izgonirea omului din rai, în timp ce bucuria îngerilor luminii a întâmpinat restaurarea omului în rai. Căderea a frânt unitatea creației spirituale, răpindu-l pe om din compania îngerilor. Din acel moment, îngerii au fost mereu în expectativă, nădăjduind că unitatea Liturghiei cerești va fi cândva refăcută. Astfel au dat ei mărturie prin bucuria de a-L vedea pe Domnul Hristos reașezând umanitatea în mijlocul lor, iar firea omenească a fost reunită cu începătoriile, cu stăpâniile, cu puterile și cu tronurile, într-o mare sărbătoare a tuturor.

Sfântul Apostol Petru a scris că Mântuitorul, „*după ce S-a înălțat cu trupul la cer, este de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, și I se supun Lui îngerii și stăpâniile și puterile*” (I Petru 3,22), care au sporit în slavă, pentru că au devenit părtașe și privitoare nu numai ale unicei slave treimice, ci și ale arătării luminoase a lui Iisus Hristos, Care S-a descoperit ucenicilor Petru, Iacov și Ioan pe Muntele Tabor, la Schimbarea Sa la față.

Domnul Hristos, întorcându-Se în cer cu oaia cea pierdută pe umerii Săi, este Fiul lui Dumnezeu Care Și-a asumat firea

omenească pe care, la înălțare, o conduce înapoi în împărăția cerurilor. El ridică oaia întreagă pe umerii Săi. Iar oaia purtată pe umerii Păstorului devine una cu El, prin firea dumnezeiască a Acestuia, fiind astfel înălțată la cer. Concluzia parabolei Mântuitorului despre oaia cea pierdută este că „*mai mare bucurie va fi în cer pentru un păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepți, care n-au nevoie de pocăință*” (Luca 15,7). Aceasta este bucuria îngerilor, pentru că Sfinții Părinți au spus că ei sunt cele nouăzeci și nouă de oi pe care Păstorul le-a lăsat în urmă, pentru a pleca pe urmele celei rătăcite și care acum Îl întâmpină cu bucurie în momentul revenirii cu ea.

Această bucurie a îngerilor pentru întoarcerea oii celei rătăcite începe odată cu înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, însă nu va atinge plinătatea decât la a doua Sa venire, către care toate se mișcă neîncetat, în așteptarea noastră, până când și ultima dintre oi li se va alătura, pentru a întregi turma. Noi toți, întreg neamul omenesc, suntem oaia cea pierdută, pe care Păstorul cel Bun a mântuit-o devenind Primul-Născut dintre noi. Însă acum, mai presus de toate, într-o stare de adâncă recunoștință pentru ceea ce s-a făcut cu noi, îngerii Îl proslăvesc pe Fiul lui Dumnezeu, Care s-a îndepărtat de sânul Tatălui.

Îngerii n-au cunoscut cât de mare este iubirea de oameni a lui Dumnezeu, până la întruparea Fiului Său, nici valoarea omului ca și creatură a lui Dumnezeu, până la învierea și înălțarea la cer ca om a Domnului Hristos, fiindcă până atunci nu știaau la ce slavă va fi ridicat Cuvântul întrupat.

După Judecata de Apoi, când și ultimul dușman al oamenilor, moartea, va fi învins, iar Fiul lui Dumnezeu va fi pregătit să întoarcă întreaga creație Tatălui, îngerii care Îl vor însoți atunci în plinătatea înălțării Sale supreme, vor face să răsunе cerurile cu strigarea lor: „*Ridicați porțile voastre cele veșnice ca să intre Împăratul Slavei!*”. Când Fiul lui Dumnezeu va veni cu slavă și

cu putere multă și va nimici stăpânirea cea rea și trufașă a fiului pierzării, făcându-Și simțită prezența prin suflarea gurii Sale, când ființele cerești și puterile îngerești slujitoare ale lui Dumnezeu Îl vor însoți pe Fiul lui Dumnezeu și se vor înfățișa împreună cu El, atunci puterile cerurilor se vor clătina și aceste cuvinte ale prorocului David se vor împlini: „*Ridicați-vă, porți veșnice, și va intra Împăratul Slavei!*”. Unde să între Acesta dacă nu într-o lume nouă, într-un nou univers? Până și puterile netrupești nevăzute, prin care sunt orânduie cerurile, vor fi zguduite din starea lor neschimbabilă. Soarele, luna și stelele vor pieri, cerurile se vor deschide, iar porțile închise de la începutul veacurilor se vor da la o parte pentru a fi văzute realitățile cele mai presus de ceruri.

Din cele prezentate până acum am înțeles cât de importantă a fost întruparea Fiului lui Dumnezeu, dar mai ales înălțarea Sa cu trupul la cer pentru sfinții îngeri.

Dumnezeu ne iubește, de aceea ne-a adus în existență, ne-a răscumpărat din robia diavolului în care singuri am intrat și ne-a deschis împărăția cerurilor. Ca să nu fim singuri pe calea ce duce spre rai, Dumnezeu ne-a rânduit fiecăruia dintre noi câte un înger păzitor, care ne iubește mai mult decât orice om din jurul nostru, de aceea să împlinim poruncile lui Dumnezeu, pentru că avem numai de câștigat din aceasta, iar pe deasupra, Îl vom avea veșnic Ocrotitor pe Dumnezeu în cer și pe îngerul păzitor lângă noi.

Bunul Dumnezeu să-i odihnească pe eroii neamului, iar noi să nu-i uităm niciodată, fiindcă datorită jertfei lor trăim într-o țară liberă, comunicăm fără teamă în dulcele grai românesc, aparținem Bisericii strămoșești, pe care a întemeiat-o Sfântul Apostol Andrei, avem o cultură proprie, într-o regiune predominant slavă și multe altele.

Vă doresc tuturor să aveți parte de un praznic fericit.

Amin

Pogorârea Sfântului Duh¹ (cu dată schimbătoare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Ziua de astăzi este una aparte în istoria omenirii, pentru că sărbătorim pogorârea Sfântului Duh, hramul bisericii în care ne aflăm.

Dumnezeu lucrează în moduri felurite cu lumea, iar Duhul Sfânt trimite asupra acesteia harul Său în forme diferite, în funcție de trebuințele noastre. Astfel, harul coboară pentru a boteza un prunc, care devine prin aceasta mădular al Bisericii, același har coboară pentru a preface pâinea și vinul în trupul și sângele Mântuitorului, ori pentru a uni doi tineri în sfânta taină a cununiei, iar exemplele ar putea continua. Astăzi însă nu a fost trimis în lume doar un har sau o energie a Duhului Sfânt, ci cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi a coborât peste Sfinții Apostoli, în chip de „*limbi ca de foc*” (Faptele Apostolilor 2,3).

Când vorbim despre lucrările sau acțiunile lui Dumnezeu cu lumea, noi le atribuim doar din punct de vedere teoretic câte uneia dintre persoanele Sfintei Treimi. În acest sens, crearea lumii Îi este atribuită lui Dumnezeu Tatăl. Sfântul Ioan Evanghelistul însă a scris: „*La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu. Acesta era dintru început la Dumnezeu; toate print-Însul s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut*” (Ioan 1,1-3), încât

¹ Cuvânt rostit în 3 iunie 2012 în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Zalău.

constatăm că Fiul lui Dumnezeu a luat parte la actul de creare a lumii. Să fim însă cu luare aminte, la crearea lumii a fost părtaș Fiul lui Dumnezeu, iar nu Domnul nostru Iisus Hristos. Fiul lui Dumnezeu există din veșnicie, fiind născut din Tatăl, din care a purces și Duhul Sfânt. Iisus Hristos însă începe să existe doar din momentul zămislirii în pântecele preacurat al Sfintei Fecioare Maria, la bunavestire, când Fiul lui Dumnezeu coboară din cer și își asumă în persoana Lui firea umană, pentru că Iisus Hristos este Dumnezeu și om, ambele firi regăsindu-se în persoana Lui divino-umană.

De asemenea, referatul biblic menționează că „*la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Dar pământul era netocmit și neîmplinit; și întuneric era deasupra genunii; și Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor*” (Facere 1,1-2). Vedem aici că și cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi a fost implicată în crearea lumii, care a fost adusă în existență, apoi a fost organizată în cele șase zile ale creației, „*iar în ziua a șaptea Dumnezeu s-a odihnit de toate lucrurile pe care le-a făcut*” (Facere 2,2).

Dacă vorbim despre opera de răscumpărare a lumii realizată de Fiul lui Dumnezeu întrupat, trebuie să știm că toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi au luat parte la aceasta. Astfel, citim în Sfânta Scriptură că „*într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3,16), deci Fiul lui Dumnezeu a fost trimis în lume de Tatăl și a stat mereu în ascultare de El. După cina cea de taină Mântuitorul s-a dus să se roage în grădina Ghetsimani. Știind prea bine că urma să fie răstignit și fiindu-I frică de moarte, s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl: „*Părinte, de voiești, depărtează paharul acesta de la Mine*” (Luca 22,42), referindu-se la paharul suferinței, însă adaugă: „*dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești*

Tu” (Matei 26,39), arătând că El se supune întru totul voi Tatălui. Sfântul Apostol Pavel a scris și el în acest sens că Fiul lui Dumnezeu „*S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte - și încă moarte de cruce*” (Filipeni 2,8).

De asemenea, la bunavestire, Sfântul Arhanghel Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria: „*Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri*” (Luca 1,35), încât constatăm prezența celei de-a treia persoane a Sfintei Treimi la zămislirea Pruncului Iisus.

La botezul Domnului Hristos în râul Iordan de către Sfântul Ioan Botezătorul întreaga Sfântă Treime s-a arătat, motiv pentru care această sărbătoare mai este numită „teofania”, termen care în limba greacă înseamnă „arătarea lui Dumnezeu”, căci „*după ce a fost botezat, Iisus a ieșit îndată din apă, și iată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată, glas din ceruri grăind: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»*” (Matei 3,16-17). Sfântul Ioan Botezătorul mărturisește și el despre acel moment: „*Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El și îndată Duhul L-a scos în pustie*” (Ioan 1,32 și Marcu 1,12).

În același timp, Fiul lui Dumnezeu și Sfântul Duh și-au pregătit unul celuilalt venirea în lume, fără ca Dumnezeu Tatăl să fie străin de aceasta. În Vechiul Testament Duhul Sfânt i-a inspirat pe proroci, pentru că „*niciodată prorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt*” (II Petru 1,21). Prin acțiunea de inspirare a profeților Sfântul Duh a anunțat și a pregătit venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu ca Mântuitor. Prin activitatea Sa, Domnul Hristos a pregătit venirea în lume a Sfântului Duh, căci le-a spus Sfinților Apostoli: „*Voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului. Iar*

când va veni Mângâietorul, pe care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl porcede, Acela va mărturisi despre Mine” (Ioan 14,16-17 și 15,26). Mântuitorul însă i-a anunțat pe Sfinții Săi Apostoli că Sfântul Duh va coborî peste ei abia după ce El își va încheia activitatea publică și va pleca din această lume la Dumnezeu Tatăl: „De folos vă este ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi” (Ioan 16,7).

De la pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli până la sfârșitul veacurilor Duhul Sfânt pregătește cea de-a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, de această dată ca Judecător, pentru că „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului, pentru ca toți să-L cinstească pe Fiul așa cum Îl cinstesc pe Tatăl*” (Ioan 5,22-23).

Din exemplele prezentate ne-am lămurit că toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi au conlucrat în acțiunile Lor cu lumea.

După ce Domnul Hristos și-a încheiat activitatea publică, a fost răstignit și a înviat din morți, le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Voi să ședeți în cetatea Ierusalimului, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus, iar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh, și-Mi veți fi Mie martori în Ierusalim și-n toată Iudeea și-n Samaria și până la marginea pământului*” (Luca 24,49 și Faptele Apostolilor 1,8).

La patruzeci de zile după ce a înviat din morți, Mântuitorul s-a dus împreună cu ucenicii „*până spre Betania, și, ridicându-Și mâinile, i-a binecuvântat. Și pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer, un nor L-a luat de la ochii lor și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Iar ei s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Și-n toată vremea erau în templu, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu*” (Luca 24,50-53, Faptele Apostolilor 1,9 și Marcu 16,19).

Întrucât Iuda, care Îl vânduse pe Domnul Hristos, s-a spânzurat, rămăseseră doar unsprezece Apostoli în loc de doisprezece, câte erau semințiile lui Israel. În această situație, „sculându-se Petru în mijlocul fraților, iar numărul lor era ca la o sută douăzeci, a zis: «Bărbați frați, trebuia să se plinească Scriptura aceasta pe care Duhul Sfânt, prin gura lui David, mai dinainte a spus-o despre Iuda, care s-a făcut călăuză celor ce L-au prins pe Iisus. Că scris este în Cartea Psalmilor: *Facă-se curtea lui pustie și să nu aibă cine s-o locuiască și dregătoria lui s-o ia altul! Deci trebuie ca din acești bărbați care s-au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi, începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care S-a înălțat de la noi, unul din ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui*». Și au pus înaintea pe doi: pe Iosif, numit Barsaba, zis și Iustus, și pe Matia. Și, rugându-se, au zis: «Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l-ai ales să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui». Și au tras la sorți; și sorțul a căzut pe Matia; și el s-a rânduie împreună cu cei unsprezece Apostoli” (Faptele Apostolilor 1,15-16 și 20-26).

La cincizeci de zile după Paștile Legii Vechi evreii celebrau sărbătoarea „săptămânilor”, „a primelor roade” sau „a secerișului”. Din rânduială dumnezeiască pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli a avut loc în această zi, când se găseau „în Ierusalim bărbați cucernici din toate neamurile care sunt sub cer: parți, mezi, elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfalia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și romani în treacăt, iudei și prozeliți, cretani și arabi” (Faptele Apostolilor 2,5 și 9-11).

La manifestările organizate cu prilejul acestei sărbători în Ierusalim, unde se afla renumitul templu iudaic, centrul spiritual

al vieții mozaice, obișnuiau să ia parte evrei din toată țara și chiar din diaspora, precum și prozeliți, adică oameni din alte popoare convertiți la iudaism.

La ceasul al treilea din zi, care corespunde orei nouă dimineața, Sfinții Apostoli se găseau în foisorul în care avusese loc cina cea de taină. Și *„fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut toată casa unde ședeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi”* (Faptele Apostolilor 2,2-3).

Unii interpreți ai Sfintei Scripturi au afirmat că în urma pogorării Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli aceștia utilizau un grai universal, pe care îl înțelegeau toți cei de față, asemenea limbii pe care au vorbit-o oamenii de la Adam și Eva până la turnul Babel, când Dumnezeu le-a amestecat limbile, căci *„pământul întreg avea pe-atunci o singură limbă și aceleași cuvinte”* (Facere 11,1). Referatul biblic care relatează pogorarea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli însă afirmă fără echivoc faptul că *„s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi. Și când s-a făcut vuietul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei grăind în limba sa. Și erau uimiți toți și se minunau, zicând: «Iată, nu sunt oare galileeni toți aceștia care vorbesc? Și cum de auzim noi, fiecare, limba noastră în care ne-am născut?». Și toți erau uimiți și nu se dumureau, zicând unul către altul: «Ce va să fie aceasta?». Iar alții, luându-i în bătaie de joc, ziceau că sunt plini de must”* (Faptele Apostolilor 2,4-8 și 12-13).

Atunci Sfântul Petru, care era cel mai în vârstă dintre Sfinții Apostoli, a luat cuvântul și le-a spus celor de față: *„aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, de vreme ce este*

doar al treilea ceas din zi, ci aceasta este ceea ce s-a spus prin profetul Ioil: «Că în zilele din urmă, zice Dumnezeu, turna-voi din Duhul Meu peste tot trupul; și fiii voștri și fiicele voastre vor profeți și tinerii voștri vedenii vor vedea și bătrânii voștri vise vor visa. Și în zilele acelea Eu peste robi și peste roabe voi revărsa din Duhul Meu și ei vor profeți»” (Faptele Apostolilor 2,15-18).

Sfântul Petru a mai vorbit despre minunile pe care le-a săvârșit Mântuitorul între evrei, despre moartea și învierea Sa din morți, care a fost profețită de psalmistul David, al cărui mormânt se afla în imediata apropiere a aceluia loc, evenimente la care Sfinții Apostoli au fost martori. Apoi a adăugat: „*Deci, primind Iisus de la Tatăl făgăduința Duhului Sfânt și înălțându-Se de-a dreapta lui Dumnezeu, El L-a revărsat pe Acesta, așa cum vedeți voi și auziți acum. Iar ei, auzind acestea, au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți Apostoli: «Bărbați frați, ce să facem?»*. Iar Petru le-a zis: «*Pocăiți-vă, și fiecare dintre voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh. Că pentru voi este dată făgăduința și pentru copiii voștri și pentru cei de departe, pentru oricâți îi va chema Domnul, Dumnezeul nostru*»” (Faptele Apostolilor 2,33; 37-39).

În urma cuvântării Sfântului Apostol Petru „*cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete*” (Faptele Apostolilor 2,41). Sfânta Scriptură menționează că și înainte de pogorârea Sfântului Duh, pe lângă Maica Domnului, femeile mironosițe, Sfinții Apostoli și ucenicii Mântuitorului, erau unii care credeau că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, pentru că Sfântul Apostol Pavel mărturisește că după învierea Sa din morți, Domnul Hristos „*s-a arătat deodată la peste cinci sute de frați*” (I Corinteni 15,6). Acestora li s-au adăugat cei nou botezați.

Pogorârea Sfântului Duh a avut loc în zi de mare sărbătoare, pentru ca un număr cât mai mare de oameni să îmbrățișeze și să răspândească învățătura Mântuitorului în locurile de unde proveneau.

Domnul Hristos și-a desfășurat întreaga activitate publică între evrei, iar în momentul în care o femeie cananeeiancă L-a rugat să-i exorcizeze fiica posedată de un diavol, Acesta i-a replicat: „*Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel*” (Matei 15,24). După învierea Sa din morți însă, Mântuitorul și-a trimis Sfinții Apostoli la propovăduire în toată lumea, zicându-le: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă*” (Matei 28,18-20).

În același scop Domnul Hristos l-a ales pe drumul Damascului pe Saul, viitorul Apostol al neamurilor, după cum i-a mărturisit lui Anania: „*acesta Îmi este Mie vas ales, ca numele să mi-L poarte înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel*” (Faptele Apostolilor 9,15).

Sfinții Apostoli, care până la pogorârea Sfântului Duh peste ei erau fricoși, după ce s-au îmbrăcat cu putere de sus au dobândit mult curaj, încât au răspândit Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu în toată lumea cunoscută atunci, suferind pentru aceasta moarte martirică. Singura excepție în acest caz o reprezintă Sfântul Evanghelist Ioan, iar eu consider că aceasta s-a petrecut pentru că el a fost singurul dintre Apostoli care a stat lângă crucea Domnului Hristos și l-a văzut agonizând și murind pentru noi și a noastră mântuire.

Prin activitatea Sfinților Apostoli și a urmașilor acestora învățătura creștină s-a răspândit în toată lumea, încât astăzi nu există continent sau țară în care să nu fie creștini. Chiar dacă

mai sunt pe fața pământului popoare care au alte religii, în orice țară există comunități și biserici creștine.

La anumite rugăciuni arhiereul rostește cuvintele: „Harul întru tot Sfântului Duh, începătorul desăvârșirii”, arătând că fără ajutorul lui Dumnezeu noi nu putem dobândi desăvârșirea, care însă nu vine numai de sus, pentru că și noi suntem datori să conlucrăm cu Dumnezeu și să depunem eforturi în realizarea acesteia.

Prin învățătura Sa, Domnul Hristos ne-a arătat ce trebuie să facem pentru a ajunge în rai, și de ce suntem datori să ne ferim pentru a nu ajunge în iad. Prin activitatea Sa ne-a răscumpărat din robia păcatului, a diavolului și a morții, a zdrobit porțile iadului, de unde a scos sufletele dreptilor Vechiului Testament, urcând cu ele în Împărăția lui Dumnezeu, care ne este deschisă tuturor. Chiar dacă Mântuitorul a realizat opera de răscumpărare a lumii pentru toți oamenii, mântuirea subiectivă trebuie să ne-o lucrăm fiecare dintre noi, căci prin aceasta ne împrăștiem lucrarea săvârșită de Domnul Hristos, care a afirmat în acest sens: „*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri*” (Matei 7,21).

Noi trebuie să fim conștienți și de faptul că Împărăția lui Dumnezeu nu este o realitate situată dincolo de hotarul acestei vieți, de vreme ce Domnul Hristos a spus: „*Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru*” (Luca 17,21). Acest lucru îl constatăm cu toții din viața de zi cu zi, pentru că sunt unii oameni care trăiesc pe pământ ca în rai, iar alții ca în iad. De asemenea, există oameni cu două raiuri sau cu două iaduri, în sensul că cei care trăiesc pe pământ în ascultare de Dumnezeu și în sfințenie, sunt ca în rai, iar în veșnicie vor ajunge în împărăția cerurilor. Din nefericire însă, sunt unii care trăiesc pe pământ ca în iad, iar după trecerea din această viață vor fi trimiși la osândă veșnică.

De câte ori revin în frumoasa biserică din parohia dumneavoastră sunt bucuros, pentru că de fiecare dată văd că s-a mai făcut câte ceva, prin purtarea de grijă a părintelui paroh Alexandru Horvat, a părintelui împreună slujitor Ioan Pop, dar mai ales prin jertfelnicia dumneavoastră, a bunilor credincioși, care oferiți din ceea ce aveți Bisericii lui Hristos. Să fiți convinși că Dumnezeu nu uită niciodată, nu trece cu vederea binele săvârșit și nici nu o să vă rămână dator pentru ceea ce ați făcut.

Trag nădejdea ca într-un an sau doi să se încheie lucrările de pictură ale bisericii, încât la slujba de la acel hram să invocăm harul Sfântului Duh să coboare într-un mod deosebit decât până acum asupra acestui lăcaș de cult, pentru a-l sfinți, dar și pentru a binecuvânta și încununa eforturile depuse de dumneavoastră în toți acești ani, de când s-a început ridicarea acestei sfinte biserici.

Știind prea bine că pentru a viețui într-un mod bineplăcut lui Dumnezeu suntem datori să-I împlinim poruncile, să nu pregetăm a o face, pentru că numai așa vom putea ajunge în împărăția cerurilor, alături de Domnul Hristos, de Maica Domnului și de sfinți, unde „*cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*” (I Corinteni 2,9).

Amin

Pogorârea Sfântului Duh¹ (altă cuvântare)

Preacucernice Părinte Consilier, Preacucernici Părinți, distinse oficialități și iubiți credincioși

Astăzi este o zi specială pentru că prăznuim Pogorârea Sfântului Duh, Rusaliile sau Cincizecimea, însă bucuria noastră este dublată de faptul că biserica în care ne aflăm are ca și hram Pogorârea Sfântului Duh.

Înainte de a-Și încheia activitatea publică, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Puțin timp mai sunt cu voi și Mă duc la Cel ce M-a trimis și voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului. Vă este de folos ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine. Iar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl Îl va trimite în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu*” (Ioan 7,33; 14,16-17; 16,7; 15,26 și 14,26). Prin aceste cuvinte Mântuitorul arată importanța Sfântului Duh, care continuă lucrarea Fiului lui Dumnezeu de mântuire a lumii.

Pogorârea Sfântului Duh este echivalentă cu întruparea Fiului lui Dumnezeu, însă între cele două evenimente există o

¹ Cuvânt rostit în ziua de 27 mai 2018 în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Zalău.

mare diferență, în sensul că Fiul lui Dumnezeu Se face om, pe când Sfântul Duh doar conlucrează cu omul.

Pentru ca Fiul lui Dumnezeu să se întrupeze și să-și desfășoare activitatea între oameni au fost necesare patru etape.

Cea dintâi etapă s-a petrecut la Bunavestire, când Sfântul Arhanghel Gavriil „*a fost trimis de la Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, i-a zis: «Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!»*». Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta: *«Ce fel de închinare poate fi aceasta?»*». Și îngerul i-a zis: *«Nu te teme, Marie, fiindcă ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei zămisli în pântece și vei naște Fiu și numele Lui îl vei chema Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui-Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacob în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit»*». Și a zis Maria către înger: *«Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?»*». Și răspunzând îngerul, i-a zis: *«Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema. Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință»*». Iar Maria a zis: *«Iată, roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!»*». Și îngerul a plecat de la ea” (Luca 1,26-38).

Din dialogul Sfântului Arhanghel Gavriil cu Sfânta Fecioară Maria constatăm că pentru ca Fiul lui Dumnezeu să se întrupeze, a fost necesar ca Sfântul Duh să se pogoare peste Sfânta Fecioară Maria.

La Bunavestire Sfântul Duh s-a pogorât peste Sfânta Fecioară Maria, pentru ca Fiul lui Dumnezeu să-și poată forma

trupul în pânțelele acesteia, iar la Rusalii Sfântul Duh s-a pogorât peste Sfinții Apostoli pentru a lua ființă Biserica, trupul tainic al lui Hristos.

În persoana Domnului Hristos au existat două firi sau naturi, cea dumnezeiască și cea omenească. Fiul lui Dumnezeu putea să-Și înceapă lucrarea în lume oricând, dar ca om, Iisus Hristos trebuia să petreacă cele nouă luni în pânțele Sfintei Fecioare Maria pentru a Se putea naște.

A doua etapă a venirii Fiului lui Dumnezeu în lume a avut loc în Betleem. Sfântul Evanghelist Luca relatează acest eveniment: *„Iar în zilele acelea a ieșit poruncă de la cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere, cea dintâi, s-a făcut pe când Quirinus guverna în Siria. Și se duceau toți să se înscrie, fiecare în cetatea sa. Și Iosif s-a suit și el din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din seminția lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată. Iar pe când erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască. Și L-a născut pe Fiul ei Cel Întâi-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, fiindcă pentru ei nu era loc la han. Și în ținutul acela erau păstori care stăteau pe câmp și-și păzeau turma făcând noaptea de strajă. Și iată, îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Și îngerul Domnului le-a zis: «Nu vă temeți. Că, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că-n cetatea lui David vi S-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul. Și acesta vă va fi semnul: Veți găsi un Prunc înfășat și culcat în iesle». Și, deodată, laolaltă cu îngerul s-a văzut mulțime de oaste cerească laudându-L pe Dumnezeu și zicând: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie!». Iar după ce îngerii au plecat de la ei la cer, păstorii vorbeau unii către alții: «Să mergem dar până la*

Betleem și să vedem lucrul acesta ce s-a făcut, pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut nouă». Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cuvântul ce li se grăise despre Copilul Acesta. Și toți cei ce au auzit se mirau de cele ce le spuneau păstorii. Iar Maria păstra toate cuvintele acestea, punându-le întru inima ei. Și s-au întors păstorii slăvind și laudând pe Dumnezeu pentru toate câte le-au auzit și le-au văzut așa cum li se spusese» (Luca 2,1-20).

A treia etapă din viața Mântuitorului, care a durat din fragedă pruncie până la maturitate, s-a petrecut în Nazaret, unde „*Copilul creștea și Se întărea cu duhul, umplându-Se de înțelepciune; și harul lui Dumnezeu era asupra Lui*” (Luca 2,40). Citind cu atenție cuvintele Sfântului Evanghelist Luca înțelegem că Pruncul și Copilul Iisus creștea cu trupul și Se întărea cu duhul (cele două elemente care alcătuiesc omul), iar harul lui Dumnezeu era peste El, deci Dumnezeu și omul conlucrau, pregătind cea de-a patra etapă din viața Mântuitorului, ieșirea la propovăduire.

După ce S-a maturizat ca persoană, Domnul Hristos și-a început activitatea publică. Despre acest moment Sfântul Evanghelist Marcu consemnează: „*Și în zilele acelea, Iisus a venit din Nazaretul Galileii și S-a botezat în Iordan de către Ioan. Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel pogorându-Se peste El. Și glas s-a făcut din ceruri: «Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit».* Și îndată Duhul L-a scos în pustie” (Marcu 1,9-12).

Cei mai mulți cititori ai Noului Testament au impresia falsă că Sfântul Duh a pogorât peste Domnul Hristos la botez, după care a plecat, însă nu este așa, pentru că Sfântul Ioan Botezătorul „*a mărturisit, zicând: «Am văzut Duhul ca pe un porumbel pogorându-Se din cer și cum a rămas peste El»*” (Ioan 1,32).

Dovada că Sfântul Duh nu L-a părăsit pe Domnul Hristos în urma botezului o avem în faptul că îndată după aceea „*Iisus, plin*

de Duhul Sfânt, S-a întors de la Iordan și a fost dus de Duhul în pustie timp de patruzeci de zile. Și în acele zile El n-a mâncat nimic; și când ele s-au încheiat, El a flămânzit. Și apropiindu-se ispititorul, I-a zis: «Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini». Iar El, răspunzând, i-a zis: «Scrie este: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu». Atunci diavolul L-a dus în Sfânta Cetate și L-a pus pe aripa templului și I-a zis: «Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scrie este: Îngerilor Săi le va porunci pentru Tine și ei Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul Tău să Ți-l izbești de piatră». Iisus i-a zis: «Dar mai este scris: Să nu-L ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău». Diavolul L-a mai dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor și I-a zis: «Pe acestea toate Ți le voi da Ție dacă vei cădea înaintea mea și mi Te vei închina». Atunci Iisus i-a zis: «Mergi înapoia Mea, Satano, că scrie este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini și numai Lui să-I slujești!». Atunci diavolul L-a lăsat; și iată, îngerii s-au apropiat de El și-I slujeau” (Luca 4,1-2 și Matei 4,2-11).

Și după ce Mântuitorul l-a biruit pe satana în pustia Carantaniei Sfântul Duh era cu El, pentru că în Sfânta Scriptură citim că „**Iisus S-a întors cu puterea Duhului în Galileea; și vestea despre El a ieșit în tot ținutul dimprejur**” (Luca 4,14).

Din cele prezentate până aici constatăm că în aproape toate momentele importante menționate, persoanele Sfintei Treimi au fost de față. Astfel, la Bunavestire, Sfântul Arhanghel Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria: „**Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema**” (Luca 1,35). În copilăria Domnului Hristos, „**harul lui Dumnezeu era asupra Lui**” (Luca 2,40). La botezul din râul Iordan Dumnezeu Tatăl a grăit din cer, Fiul s-a botezat, iar Sfântul Duh s-a pogorât

ca un porumbel peste El. După botez, Mântuitorul „*a fost dus de Duhul în pustie*” (Luca 4,1), iar în urma ispitirii din Carantania, „*Iisus S-a întors cu puterea Duhului în Galileea*” (Luca 4,14).

De asemenea, remarcăm faptul că la unele dintre aceste momente au fost de față sfinții îngeri. Astfel, la Bunavestire Sfântul Arhanghel Gavriil i-a grăit Sfintei Fecioare Maria, la Nașterea Pruncului Iisus îngerul Domnului i-a anunțat pe păstorii din Betleem despre eveniment, apoi s-a văzut mulțime de oaste cerească laudându-L pe Dumnezeu, iar după biruirea satanei în pustia Carantaniei, „*îngerii s-au apropiat de Mântuitorul și-I slujeau*” (Matei 4,11).

În privința Sfântului Duh, după cum am menționat deja, Acesta nu Se face om, ci doar conlucrează cu omul, de aceea vine și-Și începe activitatea în mod direct, prin pogorârea Lui în Ierusalim.

Cum a avut loc însă această pogorâre a Sfântului Duh?

Înainte de a se înălța cu trupul la cer, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Voi să ședeți în cetatea Ierusalimului, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus. Iar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului*” (Luca 24,49 și Faptele Apostolilor 1,8).

După înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, Sfinții Apostoli „*s-au întors la Ierusalim de la Muntele ce se cheamă al Măslinilor, care era aproape de Ierusalim, cale de o sâmbătă. Și când au intrat, s-au suit în încăperea de sus, unde se adunau de obicei Petru și Ioan, Iacob și Andrei, Filip și Toma, Bartolomeu și Matei, Iacob al lui Alfeu și Simon Zelotul și Iuda al lui Iacob. Toți aceștia într-un cuget stăruiau în rugăciune, împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus, și cu frații Lui. Și-n zilele acelea, sculându-se Petru în mijlocul fraților (iar numărul lor era ca la o sută douăzeci), a zis:*

«Bărbați frați, trebuia să se plinească Scriptura aceasta pe care Duhul Sfânt, prin gura lui David, mai dinainte a spus-o despre Iuda, care s-a făcut călăuză celor ce L-au prins pe Iisus. Că numărat era cu noi și luase sorțul acestei slujiri. Așadar, el a dobândit o țarină din plata nedreptății; și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s-au vărsat. Și s-a făcut aceasta cunoscută tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, așa încât în limba lor s-a numit țarina aceasta Hacheldamah, adică Țarina Sângelui. Că scris este în Cartea Psalmilor: Facă-se curtea lui pustie și să nu aibă cine s-o locuiască! Și: Dregătoria lui s-o ia altul! Deci trebuie ca din acești bărbați care s-au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi - începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care S-a înălțat de la noi -, unul dintre ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui». Și au pus înainte pe doi: pe Iosif, numit Barsaba, zis și Iustus, și pe Matia. Și, rugându-se, au zis: «Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l-ai ales să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui». Și au tras la sorți; și sorțul a căzut pe Matia; și el s-a rânduit împreună cu cei unsprezece Apostoli» (Faptele Apostolilor 1,12-26).

La zece zile după înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer, Sfinții Apostoli „erau toți împreună la un loc” (Faptele Apostolilor 1,1) în foisorul în care au servit Cina cea de Taină, în Joia Mare, cu Domnul Hristos.

Casa în care se găsea acel foisor aparținea părinților Sfântului Evanghelist Marcu și ea va deveni prima biserică din lume, mama tuturor bisericilor.

„Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședea ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să

vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăii” (Faptele Apostolilor 2,2-4).

În acea zi evreii aveau sărbătoarea „săptămânilor”, „a primelor roade” sau „a secerișului”, de aceea „*erau în Ierusalim locuitori iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer: parți, mezi, elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și romani în treacăt, iudei și prozeliți, cretani și arabi*” (Faptele Apostolilor 2,5 și 2,9-11).

În anul 63 î.Hr., generalul roman Cnaeus Pompeius Magnus a cucerit Palestina, pe care a anexat-o Imperiului Roman.

În vremea respectivă Marea Neagră se numea Pontul Euxin, deci când Sfinții Evangheliști vorbesc despre persoane din Pont, se referă la locuitorii din jurul Mării Negre, inclusiv la cei din Dobrogea, numită pe atunci Scythia Minor, unde existau câteva cetăți grecești, precum Histria, Tomis și Callatis, datând încă din veacurile VI-V î.Hr.

Datorită poziției sale strategice, Dobrogea a intrat sub stăpânirea Romei mult mai devreme decât restul Daciei, fiind anexată provinciei Moesia Inferior de către generalul roman Marcus Licinius Crassus cel Tânăr, în anul 28 î.Hr.

Întrucât atât Palestina, cât și Dobrogea făceau parte din Imperiul Roman, locuitorii de aici aveau dreptul de a călători în mod liber pe întinsele teritorii ale imperiului. Aceasta a fost o rânduială dumnezeiască pentru ca învățătura Domnului Hristos să se răspândească din Palestina în tot Imperiul Roman și apoi în afara acestuia, în toată lumea cunoscută atunci.

Tot prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pogorârea Sfântului Duh a avut loc în Ierusalim, unde se afla renumitul templu al evreilor, centrul vieții lor spirituale, iar evenimentul s-a petrecut în zi de mare sărbătoare a iudeilor, pentru a fi de

față cât mai mulți oameni care să audă cuvântul lui Dumnezeu, să se boteze și apoi să răspândească Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu în zonele din care proveneau.

Casa în care Sfântul Duh a pogorât peste Sfinții Apostoli se afla la doar câțiva pași de mormântul regelui David, cel care a întemeiat capitala Ierusalim și este cel mai îndrăgit monarh al evreilor, de aceea în acel loc se găseau foarte mulți vizitatori.

„Și când s-a făcut vuietul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei grăind în limba sa. Și erau uimiți toți și se minunau, zicând: «Iată, nu sunt oare galileeni toți aceștia care vorbesc? Și cum de auzim noi, fiecare, limba noastră în care ne-am născut?». Și toți erau uimiți și nu se dumureau, zicând unul către altul: «Ce va să fie aceasta?»» (Faptele Apostolilor 2,6-8 și 12).

Sfinții Apostoli, care au fost oameni simpli, în marea lor majoritate pescari, au fost chemați de Domnul Hristos la apostolie și au învățat tainele Împărăției lui Dumnezeu, după care au fost trimiși la propovăduire la toate neamurile, primind în acest scop o harismă specială, unică în istoria Bisericii, aceea de a vorbi în alte limbi, pentru a putea răspândi cuvântul Evangheliei în lumea întreagă cunoscută atunci.

„Iar alții, luându-i în bătaie de joc pe Apostoli, ziceau că sunt plini de must. Și stând în picioare Petru cu cei unsprezece, și-a ridicat glasul și le-a zis: «Bărbați iudei, și toți cei ce locuiți în Ierusalim, aceasta să vă fie cunoscută și luați aminte la cuvintele mele; că aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, de vreme ce este doar al treilea ceas din zi (ora nouă dimineața), ci aceasta este ceea ce s-a spus prin profetul Ioil: Și va fi că-n zilele din urmă, zice Dumnezeu, turna-voi din Duhul Meu peste tot trupul; și fiii voștri și fiicele voastre vor profeți și tinerii voștri vedenii vor vedea și bătrânii voștri vise vor visa. Și-n zilele acelea Eu peste robi și peste roabe voi revărsa din

Duhul Meu și ei vor profeți, și minuni voi face sus în cer și semne jos pe pământ: sânge, foc și fumegare de fum; soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și năprasnică; și va fi că tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui. Bărbați israeliți, ascultați cuvintele acestea: Pe Iisus Nazarineanul, bărbat adevărat între voi de Dumnezeu cu puteri, minuni și semne pe care Dumnezeu le-a făcut prin El în mijlocul vostru, așa cum și voi înșivă o știți, pe Acesta, fiind El predat potrivit planului celui dinaintea rânduit și preștiinței lui Dumnezeu, voi L-ați luat și L-ați omorât, răstignindu-L prin mâinile celor fărădelege. Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat, dezlegând durerile morții, deoarece nu era cu puțință ca El să fie ținut de ea. Căci David zice despre El: Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin. De aceea inima mea s-a veselit și limba mi s-a bucurat; chiar și trupul meu se va sălăslui întru nădejde, că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe cel sfânt al Tău să vadă stricăciune. Cunoscute mi-ai făcut căile vieții; cu fața Ta, de veselie mă vei umple. Bărbați frați, cuvine-se a vorbi cu îndrăznire către voi despre prorocul David, că și el a murit și a fost și îngropat, iar mormântul său este la noi până în ziua aceasta. Dar el, profet fiind și știind că Dumnezeu i S-a jurat cu jurământ să-i așeze pe tron din rodul coapsei sale, mai înainte văzând, despre învierea lui Hristos a vorbit, că sufletul Său n-a fost lăsat în iad și nici trupul Său n-a văzut stricăciune. Dumnezeu L-a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toți Îi suntem martori. Deci, înălțându-Se de-a dreapta lui Dumnezeu și primind de la Tatăl făgăduința Duhului Sfânt, El L-a revărsat pe Acesta, așa cum vedeți voi și auziți acum. Că David nu s-a suit la ceruri, dar el a zis: Zis-a Domnul către Domnul meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale. Așadar, cu încredințare

să știți voi, toată casa lui Israel, că pe Acest Iisus, pe Care voi L-ați răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos»” (Faptele Apostolilor 2,13-36).

În cuvântarea Sfântului Petru remarcăm că Apostolul aduce argumente din Vechiul Testament, acceptat de toți evreii, dovedind că profețiile făcute de Dumnezeu prin gura prorocului Ioil (Ioil 3,1-5) și a psalmistului David (Psalmul 15,8-11; Psalmul 131,11; Psalmul 15,10 și Psalmul 109,1) despre învierea Mântuitorului din morți, înălțarea Lui cu trupul la cer și șederea de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, precum și pogorârea Sfântului Duh, s-au împlinit în acele zile.

De asemenea, Sfântul Apostol Petru nu uită să evidențieze și faptul că mormântul regelui David se află în apropiere de acel loc, tocmai din cauză că numeroși evrei veniseră să îl viziteze.

„Iar cei de față, auzind acestea, au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți Apostoli: «Bărbați frați, ce să facem?». Iar Petru le-a zis: *«Pocăiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh. Că pentru voi este dată făgăduința și pentru copiii voștri și pentru cei de departe, pentru oricâți îi va chema Domnul, Dumnezeul nostru». Și cu alte mai multe vorbe mărturisea și-i îndemna, zicând: «Mântuiți-vă de acest neam viclean!»*” (Faptele Apostolilor 2,37-40).

Dacă citim cu atenție Sfânta Scriptură, constatăm că peste Sfânta Fecioară Maria la Bunavestire (Luca 1,35), peste Domnul Hristos la botez (Matei 1,16; Marcu 1,10; Luca 3,22 și Ioan 1,32) și peste Sfinții Apostoli la Rusalii (Faptele Apostolilor 2,3-4) s-a pogorât Sfântul Duh, pe când ceilalți oameni primesc numai darul Sfântului Duh (Faptele Apostolilor 2,38). Această mare diferență se datorează faptului că Domnul Hristos, Maica Domnului și Sfinții Apostoli au avut un rol unic în istoria lumii, a mântuirii și a Bisericii față de ceilalți oameni.

Aici trebuie menționat și faptul că atunci când are loc o hirotonie, fie ea de episcop, de preot sau de diacon, oficiantul se roagă să vină peste candidatul respectiv „Harul întru tot Sfântului Duh”, pentru că spre deosebire de creștinii de rând, care primesc numai darul Sfântului Duh, clericii sunt „*slujitori ai lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu*” (I Corinteni 4,1), împărtășind celorlalți harul primit, de aceea, la orice hirotesie, arhiereul rostește următoarea formulă: „Smerenia noastră, prin Harul întru tot Sfântului Duh, Începătorul desăvârșirii, te hirotessește pe tine...”.

Din cuvintele Sfântului Apostol Petru: „*Pocățiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh*” (Faptele Apostolilor 2,38), remarcăm că în viața duhovnicească a omului există o incompatibilitate, în sensul că Sfântul Duh sau Dumnezeu nu sălășluiește acolo unde este păcatul, fiindcă păcatul înseamnă neascultare față de Dumnezeu, îndepărtare de Acesta și împlinire a voci diavolului, ori Mântuitorul a spus că „*nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona*” (Matei 6,24), de aceea, cel ce vrea să primească în inima lui darul Sfântului Duh trebuie să fugă de păcate, să urmeze calea lui Dumnezeu și să-I îplinească poruncile.

Dacă totuși am căzut în păcat, fiindcă suntem oameni cu fire slabă, să ne spovedim, pentru că prin această Sfântă Taină Dumnezeu ne oferă iertarea păcatelor.

În acest sens vă voi prezenta două exemple de oameni mari, care au avut scăderi și căderi. La Cina cea de Taină, Domnul Hristos și Sfinții Apostoli „*au cântat imnuri, apoi au ieșit la Muntele Măslinilor. Și le-a zis Iisus: «În această noapte toți vă veți poticni, că scris este: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile;*

dar după ce voi învia, voi merge mai înainte de voi în Galileea». Iar Petru I-a zis: «Chiar dacă toți se vor poticni, eu unul, nu!». Și i-a zis Iisus: «Adevăr îți grăiesc că astăzi, în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoșul de două ori, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine». El însă spunea cu mai mare stăruință: «Și de-ar fi să mor cu Tine, nu Te voi tăgădui!» (Marcu 14,26-31).

Câteva ceasuri mai târziu, Mântuitorul a fost arestat în grădina Ghetsimani. „Atunci toți ucenicii L-au lăsat și au fugit. Iar cei ce L-au prins pe Iisus L-au dus la Caiafa, arhiereul, unde erau adunați cărturarii și bătrânii. Iar Petru L-a urmat de departe, până la curtea arhiereului; și intrând înlăuntrul, ședea cu slugile, ca să vadă sfârșitul. Iar arhiereii, bătrânii și tot sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Iar Petru ședea afară, în curte. Și o slujnică s-a apropiat de el, zicând: «Și tu erai cu Iisus Galileeanul!». Dar el s-a lepădat în fața tuturor, zicând: «Nu știu ce spui». Și ieșind el la poartă, l-a văzut alta și le-a spus celor de acolo: «Și acesta era cu Iisus Nazarineanul!». Și iarăși s-a lepădat cu jurământ: «Nu-l cunosc pe omul acesta!». Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo, i-au zis lui Petru: «Cu adevărat, și tu ești dintre ei, că și graiul tău te vădește». Atunci el a început a se blestema și a se jura: «Nu-l cunosc pe omul acesta!». Și îndată a cântat cocoșul. Și Petru și-a adus aminte de cuvântul lui Iisus, Care-i spusese: «Mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine». Și ieșind afară, a plâns cu amar» (Matei 26,56-59 și 69-75).

După ce a înviat din morți, Domnul Hristos li s-a arătat Sfinților Apostoli și „i-a zis lui Simon Petru: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?». El I-a răspuns: «Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc». Zisu-i-a lui: «Paște mieluseii Mei!». Iisus i-a zis din nou, a doua oară: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?». El i-a zis: «Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc». Zisu-i-a lui: «Păstorește oile Mele!». Iisus i-a zis a treia oară:

«Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?». Petru s-a întristat că i-a zis a treia oară: «Mă iubești?», și I-a zis: «Doamne, Tu pe toate le știi, Tu știi că Te iubesc». Iisus i-a zis: «Paște oile Mele! Adevăr, adevăr îți spun: Când erai mai tânăr te încingeai singur și umblai unde voiai; dar când vei îmbătrâni îți vei întinde mâinile și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vrei». Iar aceasta a zis-o însemnând cu ce moarte Îl va preamări el pe Dumnezeu. Și spunând aceasta, i-a zis: «Urmează-Mă!»» (Ioan 21,15-19). Prin aceste cuvinte Mântuitorul a arătat că l-a iertat pe Sfântul Petru pentru că s-a lepădat de El și l-a repus în treapta apostoliei.

Cel de-al doilea exemplu este reprezentat de Sfântul Apostol Pavel, care înainte de a-L cunoaște pe Mântuitorul se numea Saul, era rabin, deci, învățător de lege, și îi persecuta crunt pe creștini, căci *„intrând prin case și târând bărbați și femei, îi arunca în temniță”* (Faptele Apostolilor 8,3). Lui Saul însă nu îi era de ajuns că îi prigonea pe evreii din Ierusalim care au îmbrățișat credința creștină, ci a cerut de la arhiereu scrisori să meargă și în Damasc, deci într-o cetate aflată în altă țară, pentru ca și de acolo să-i aducă pe creștini să fie pedepsiți la Ierusalim. Dar pe drum i s-a arătat Mântuitorul și l-a transformat din dușman al Său, în cel mai mare Apostol, singurul Apostol titrat, fiindcă el avea școala rabinică. Sfântul Pavel provenea dintr-o familie bună, era și cetățean roman, de aceea Domnul Hristos i-a zis lui Anania, cel care l-a botezat: *„Acesta Îmi este Mie vas ales, ca numele să mi-L poarte înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel”* (Faptele Apostolilor 9,15).

Dacă Sfinții Apostoli Petru și Pavel au greșit, dar au fost iertați și noi avem marea șansă de a fi iertați, pentru că *„Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea lui și să fie viu”* (Iezechiel 33,11), de aceea, atunci când rătăcim calea spre rai, să ne întoarcem la Dumnezeu, pentru că *„dacă ne mărturisim păcatele, El este*

credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea” (I Ioan 1,9).

Auzind îndemnul Sfântului Apostol Petru din ziua de Rusalii, *„cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete”* (Faptele Apostolilor 2,41). Sfântul Evanghelist Luca, cel care a scris cartea Faptele Apostolilor, menționează faptul că s-au adăugat ca la trei mii de suflete, în sensul că nucleul Bisericii era deja format din Sfinții Apostoli, din femeile mironosițe, din frații Domnului, precum și din alte persoane care acceptaseră învățătura Domnului Hristos.

În cea dintâi epistolă a Sfântului Apostol Pavel către Corinteni citim că, după învierea Sa din morți, Mântuitorul *„S-a arătat în același timp la peste cinci sute de frați”* (I Corinteni 15,6), care erau viitori creștini. De asemenea, în cartea „Faptele Apostolilor” este consemnat faptul că la alegerea lui Matia ca Apostol erau de față ca la o sută douăzeci de frați (Faptele Apostolilor 1,15). Deci după înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer exista deja un nucleu de aproape o mie de persoane care primiseră Evanghelia împărăției lui Dumnezeu, la care s-au adăugat ca la trei mii de suflete botezate, acum, în ziua Pogorârii Sfântului Duh, în care s-a născut Biserica. Deci ziua de Rusalii este foarte importantă, fiindcă în aceasta s-a pogorât în lume Sfântul Duh, cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi și a înființat Biserica.

Ce este Biserica? Aceasta este „trupul tainic al lui Hristos”, deci Sfântul Duh duce mai departe misiunea Mântuitorului în lume.

Când vorbim despre relația lui Dumnezeu cu lumea știm că Tatăl este Creatorul acesteia, Fiul este Mântuitorul, iar Duhul Sfânt este Sfințitorul. Fiul lui Dumnezeu însă mai are o calitate, aceea de Judecător al lumii, pentru că *„Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului”* (Ioan 5,22).

Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat la plinirea vremii pentru a mântui lumea. Prin faptele Sale ne-a deschis raiul, iar prin învățătura Sa ne-a arătat ce trebuie să facem pentru a ajunge în Împărăția lui Dumnezeu. Domnul Hristos este Dumnezeu și om și ne cunoaște foarte bine calitățile, dar și scăderile, de aceea va veni la sfârșitul lumii ca să ne judece, răsplătind fiecăruia dintre noi pentru faptele săvârșite în această viață.

Astăzi este o zi importantă și mă bucur că ne-am rugat împreună Bunului Dumnezeu.

Pe părinții de aici îi felicit pentru activitățile frumoase pe care le desfășoară în parohie.

Să aveți parte cu toții de un praznic fericit, binecuvântare, spor la tot lucrul bun și har de la Dumnezeu, pentru că *„toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor”* (Iacob 1,17).

Amin

Pogorârea Sfântului Duh¹

(încă o cuvântare)

Preacucernici Părinți Consilieri, Preacucernici Părinți, distinse oficialități, iubiți credincioși,

Prin întrupare, viața de ascultare, răstignire, înviere și înălțarea cu trupul la cer, Domnul Hristos a pus temelia Bisericii în trupul Său. Prin acestea Biserica a luat ființă virtual. Dar Fiul lui Dumnezeu nu S-a făcut om pentru Sine, ci pentru ca din trupul Său să extindă mântuirea ca viață dumnezeiască în noi. Viața dumnezeiască, extinsă din trupul Mântuitorului în credincioși, este Biserica. Această viață iradiază din trupul Domnului Hristos ridicat la deplina stare de înduhovnicire prin înălțarea și așezarea lui de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, în suprema intimitate a înfinității vieții și iubirii lui Dumnezeu îndreptată spre oameni. Pogorârea Sfântului Duh este cea care dă existență reală Bisericii, punând început sălășluirii trupului îndumnezeit al Mântuitorului în celelalte ființe umane și cu aceasta, începutul Bisericii. Pogorârea Sfântului Duh este astfel actul de trecere de la lucrarea mântuitoare a Domnului Hristos în umanitatea Sa personală, la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane.

Pentru mântuirea omului există trei condiții obligatorii, harul, care vine de la Dumnezeu, credința, care este o calitate a omului și faptele bune, care sunt rodul conlucrării dintre har și credință, adică dintre Dumnezeu și om. Nu voi dezvolta acest

¹ Cuvânt rostit în ziua de 7 iunie 2020 în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Zalău.

subiect, voi spune însă că harul le este împărțit oamenilor sub nenumărate forme, dintre care voi menționa doar harul Sfântului Duh care se coboară, la rugăciunile arhierelui, asupra persoanelor care sunt hirotonite sau sfințite.

Întrucât astăzi este un moment însemnat pentru această biserică, nu doar pentru că îi sărbătorim hramul, ci și pentru faptul că are loc o schimbare de ștafetă, de la părintele Ioan Pop la noul dumneavoastră preot, Mihai Adrian Dobocan, voi vorbi despre preoție.

În Biserica noastră, diaconii, preoții și episcopii primesc harul Sfântului Duh pentru a sluji în treapta respectivă prin Sfânta Taină a Hirotoniei sau a Preoției. Termenul „hirotonie” a fost preluat în limba română din limba greacă și înseamnă „punerea mâinilor”, pentru că arhierul care săvârșește această Sfântă Taină își pune mâinile peste capul celui care este sfințit.

Orice hirotonie din Biserica Ortodoxă se săvârșește în colțul drept al Sfintei Mese, cum privesc credincioșii și aceasta pentru că acolo se așează la slujba de întocmire a Sfintei Mese din cadrul sfințirii bisericii icoana Sfântului Apostol Ioan, ucenicul iubit al Domnului Hristos.

În zorii istoriei, în general, rolul de preot într-o familie îi revenea capului acesteia. Astfel, în epoca patriarhală, capul familiei zidea altare lui Dumnezeu și tot el săvârșea jertfele și actele de cult.

Primul preot întâlnit în paginile Sfintei Scripturi este Melchisedec, regele Salemului. Cu toate că nu știm cărei religii aparținea, autorul biblic menționează faptul că acesta „*era preot al Dumnezeului-Celui-Preaînalt*” (Facere 14,18).

Melchisedec nu a fost un preot oarecare, ci prototipul preoției celei adevărate, din moment ce psalmistul David, inspirat de Dumnezeu, a scris că preoția lui Mesia avea să fie „*după rânduiala lui Melchisedec*” (Psalmul 109,4), afirmație preluată,

confirmată și explicată de Sfântul Apostol Pavel (Evrei 5,5-6; 5,10; 6,20 și 7,1-17).

În antichitate existau unele orașe state, cum ar fi cele sumeriene, care erau conduse de un rege și de un mare preot. Uneori însă ambele funcții erau deținute de o singură persoană, cum este și cazul lui Melchisedec, regele Salemului.

Prima mare preoteasă cunoscută din istoria lumii a fost Enheduana, fiica lui Sargon cel Mare (2334-2279 î.Hr.), întemeietorul Imperiului Akkadian, cel dintâi imperiu din istoria lumii. Enheduana a fost preoteasă a zeului Nanna și a zeiței Inanna din cetatea Ur. Aceasta a compus poezii închinat zeitei căreia îi slujea, fiind cel mai vechi poet cunoscut din lume.

Primul mare preot instituit de Dumnezeu a fost Aaron, fratele lui Moise, după ce poporul ales s-a maturizat și a primit Legea Vechiului Testament în Muntele Sinai. Pentru a ajunge preot îți trebuie chemare din partea lui Dumnezeu, de aceea Sfântul Apostol Pavel a scris că *„nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci numai cel chemat de Dumnezeu, precum Aaron”* (Evrei 5,4).

Conform poruncii lui Dumnezeu, primul băiat născut al lui Aaron urma să fie mare preot sau arhiereu, iar ceilalți copii de parte bărbătească deveneau preoți, dacă nu aveau vreo infirmitate. În Vechiul Testament preoția s-a perpetuat după această rânduială, toți slujitorii lui Dumnezeu (arhieriei, preoți sau leviți) făcând parte numai din seminția lui Levi.

La Cina cea de Taină, pe când era împreună cu Sfinții Săi Apostoli și *„mâncau, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat ucenicilor, zicând: «Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu». Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: «Beți dintru acesta toți, că acesta este sângele Meu, al Legii celei Noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor»”* (Matei 26,26-28). Deci prin instituirea Tainei Sfintei Euharistii, Domnul Hristos a anunțat schimbarea Legii Vechi.

După ce a suferit pe cruce timp de șase ore, Mântuitorul, *„strigând cu glas mare, Și-a dat duhul. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două, de sus până jos”* (Matei 27,50-51), arătând în chip văzut că Legea Veche s-a încheiat.

Dacă la Cina cea de Taină Domnul Hristos le-a vestit Sfinților Săi Apostoli că sângele Lui, al Legii celei Noi, se varsă spre iertarea păcatelor oamenilor, prin jertfa de pe cruce chiar și-a vărsat sângele pentru întreg neamul omenesc, care a fost răscumpărat din robia diavolului și a morții, căci *„Iisus s-a făcut Mijlocitor al unui nou testament, iar prin moartea pe care a suferit-o pentru a răscumpăra greșelile de sub întâiul testament, cei chemați au primit făgăduința moștenirii veșnice și cu aceasta, Iisus a devenit chezașul unui testament mai bun”* (Evrei 9,15 și 7,22).

Când vorbim despre jertfa Mântuitorului pe cruce, prin care s-a schimbat Legea Veche, trebuie să fim conștienți că aceasta a atras după sine și schimbarea preoției, însă prototip al preotului rămâne tot Melchisedec din Vechiul Testament, despre care Sfântul Apostol Pavel a scris că fiind *„fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții, este asemănat cu Fiul lui Dumnezeu, el rămânând preot de-a pururi”* (Evrei 7,3), iar despre Domnul Hristos a afirmat că este *„preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec”* (Evrei 7,17).

Chiar dacă Melchisedec este prototipul preotului, adică al slujitorului lui Dumnezeu, Domnul Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat și mare Arhiereu, Care S-a jertfit pentru noi și a noastră mântuire, de aceea Apostolul neamurilor a scris despre El că *„un Arhiereu ca Acesta ne și trebuia nouă: sfânt, lipsit de răutate, fără pată, oșebit de cei păcătoși și devenit mai înalt decât cerurile, Care nu are nevoie, precum arhiereii, ca în fiecare zi să aducă jertfe, întâi pentru propriile lui păcate și apoi pentru ale poporului, căci El a făcut aceasta o singură dată, aducându-Se*

jertfă pe Sine Însuși. Căci legea aşază arhieriei oameni supuși slăbiciunii, dar cuvântul jurământului, care a venit mai târziu decât legea, a aşezat un Fiu desăvârșit în veac” (Evrei 7,26-28).

Dacă Melchisedec a fost chemat de Dumnezeu să-i fie preot, preoțimea Noii Legi a fost și ea chemată de Dumnezeu la această slujire, dar a și fost trimisă de Fiul lui Dumnezeu întrupat să vestească Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu în toată lumea, căci după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului”* (Matei 28,18-20).

Pornind de la aceste cuvinte ale Mântuitorului, Sfântul Apostol Pavel a scris despre preoțimea din Vechiul Testament: „*Aceia mai-mulți au devenit preoți, fiindcă moartea îi împiedica să dăinuiască, dar Iisus are o preoție netrecătoare prin aceea că El rămâne în veac. De aceea și poate să-i mântuiască în chip desăvârșit pe cei ce prin El se apropie de Dumnezeu, fiind El pururea viu ca să mijlocească pentru ei”* (Evrei 7,23-25).

Înainte de a se înălța cu trupul la cer, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Voi rămâneți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus, iar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh și-Mi veți fi Mie martori în Ierusalim și-n toată Iudeea și-n Samaria și până la marginea pământului”* (Luca 24,49 și Faptele Apostolilor 1,8).

Aceste cuvinte ale Mântuitorului s-au împlinit în ziua Cincizecimii, când „*toți Apostolii erau împreună la un loc. Și fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut toată casa unde ședeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au*

umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Faptele Apostolilor 2,1-4).

Sfinții Apostoli au tras la sorți, pentru a ști fiecare unde îl trimite Dumnezeu la propovăduire, iar prin locurile prin care treceau își puneau mâinile, adică hirotoneau episcopi, preoți și diaconi.

Episcopii sunt succesorii Sfinților Apostoli, având deplinătatea harului, preoții sunt urmașii celor șaptezeci de ucenici ai Domnului Hristos, iar diaconii sunt succesorii celor șapte diaconi din Noul Testament.

Chiar dacă preoții sunt considerați drept continuatori ai misiunii ucenicilor Mântuitorului, unii dintre cei șaptezeci de ucenici au ajuns episcopi, cum este cazul lui Amplie de Odessos, Filologos de Sinope, Stahie de Arghiropolis și Urban al Macedoniei, toți patru fiind hirotoniți de către Sfântul Apostol Andrei, iar Narcis al Atenei a primit darul arhieriei prin punerea mâinilor Sfântului Apostol Filip.

De asemenea, alt ucenic numit Matia, a fost ales Apostol în locul lui Iuda Iscarioteanul, care s-a sinucis. Aici voi face o foarte scurtă paranteză: Scaraoțchi este o denumire dată căpeteniei diavolilor. Acest termen provine în limba română din slavonă, de la Iuda Iscarioteanul (Iskariotisku), apostolul care L-a vândut pe Domnul Hristos.

Din moment ce Mântuitorul s-a înălțat cu trupul la cer, cum poate fi El împreună cu slujitorii Lui de pe pământ până la sfârșitul veacului, după cum le-a promis?

Biserica este trupul tainic al lui Hristos, căci Dumnezeu Tatăl *„pe El L-a dat cap Bisericii, care este trupul Său, plinătatea Celui ce pe toate întru toți le plinește”* (Efeseni 1,22-23).

În Biserică, credincioșii formează un singur trup, conform celor afirmate de Sfântul Apostol Pavel: *„Voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare fiecare în parte. Că după cum trupul este*

unul și are multe mădulare, dar toate mădularele trupului, deși multe, sunt un trup, așa-i și cu Hristos. Pentru că noi toți într-un Duh ne-am botezat, pentru ca să fim un singur trup - fie iudei, fie elini, fie robi, fie liberi - și toți la un Duh ne-am adăpat. Că nici trupul nu este un singur mădular, ci multe, iar mădularele trebuie să se îngrijească deopotrivă unele de altele” (I Corinteni 12,27; 12-14 și 25).

Domnul nostru Iisus Hristos este capul Bisericii, noi, creștinii, formăm trupul Lui tainic, însă Biserica a luat ființă prin pogorârea Sfântului Duh, iar toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi lucrează în viața Bisericii, pentru că Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli încă din decursul activității Sale pământești: „*Dar când va veni Acela, Duhul Adevărului, El vă va călăuzi întru tot adevărul; că nu de la Sine va grăi, ci cele ce va auzi va grăi și pe cele viitoare vi le va vesti. Acela Mă va slăvi, pentru că dintru al Meu va lua și vă va vesti. Toate câte le are Tatăl, ale Mele sunt; de aceea am zis că dintru al Meu va lua și vă va vesti”* (Ioan 16,13-15).

Prezența și lucrarea harică permanentă a lui Dumnezeu în viața Bisericii pot fi văzute, printre altele, în succesiunea apostolică, în sensul că Sfinții Apostoli i-au hirotonit pe episcopii, preoții și diaconii primului veac creștin, iar ierarhii Bisericii au transmis, la rândul lor, din generație în generație, în mod neîntrerupt, harul preoției succesorilor lor și vor continua să o facă până la sfârșitul veacurilor, iar în acest fel ajungem de la Sfântul Apostol Andrei, cel care a răspândit pentru prima dată cuvântul Evangheliei pe teritoriul actual al țării noastre, la arhieriei, preoții și diaconii de astăzi, care au obligația de a se afla în comuniune dogmatică (de învățătură), canonică (a canoanelor sau legilor bisericești) și cultică (de slujire) cu întreaga Biserică Ortodoxă.

O să fac acum câteva speculații legate de numele preoților care au slujit sau o vor face la altarul bisericii dumneavoastră.

După ce a fost condamnat la moarte prin răstignire și a mers o bucată bună de timp pe drumul Golgotei, Domnul Hristos a căzut sub povara crucii, iar soldații romani „*au silit pe un trecător care venea din țarină, pe Simon Cireneul, tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, să-l ducă crucea*” (Marcu 15,21). Dacă tatăl lui Alexandru a avut sarcina grea, dar și nobilă, de a purta crucea Mântuitorului, părintele Alexandru Horvat, Dumnezeu să-l ierte, a fost cel care și-a asumat crucea ridicării acestei biserici și a închegării comunității din jurul ei.

Prin intermediul succesiunii apostolice despre care v-am vorbit cu puțin timp înainte, ajungem de la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan la părintele Ioan Pop, păstorul dumneavoastră de suflete.

Pop este unul dintre cele mai comune și mai populare nume de familie românești. Originea acestuia se găsește în Latina veche și înseamnă „stâlp”. Îi doresc părintelui să fie în continuare un adevărat stâlp al Bisericii, după cum a scris Sfântul Apostol Pavel că Apostolii Petru, Iacov și Ioan sunt socotiți a fi stâlpi ai Bisericii (Galateni 2,9).

Îl felicit pe părintele Ioan Pop pentru frumoasa activitate desfășurată în toate parohiile pe care le-a păstorit, dar în mod special pentru cea de la această biserică, de unde se și pensionează, rămânând pe mai departe îmbisericit pe seama acestui lăcaș de cult, ceea ce înseamnă că va lua parte în continuare la sfintele slujbe care vor fi oficiate aici oricând va voi.

De asemenea, îi doresc părintelui Ioan Pop să aibă parte de sănătate și viață îndelungată pentru a se bucura de faptul că a ajuns la pensie, o perioadă binecuvântată, fiindcă din nefericire, în zilele noastre, foarte mulți nu mai apucă pensia.

În limba greacă, cuvântul Nechita înseamnă biruitor. Parohul bisericii dumneavoastră are două nume de botez, Claudiu

și Traian, care au fost purtate de doi împărați romani, iar cel de-al doilea i-a biruit și i-a cucerit pe dacii conduși de regele Decebal. Îl felicit și pe părintele Claudiu-Traian Nechita pentru frumoasa activitate desfășurată în parohiile pe care le-a păstorit, dar și la centrul eparhial, unde este consilier social-filantropic, răspunde de sectorul patrimoniu bisericesc și este purtător de cuvânt al Episcopiei Sălajului. Îi doresc și Sfinției Sale să aibă în continuare o activitate cât mai rodnică în ogorul Domnului și o colaborare la fel de fructuoasă cu părintele Mihai-Adrian Dobocan cum a avut și cu părintele Ioan Pop.

O să vă spun câteva cuvinte și despre părintele Mihai-Adrian Dobocan, care a fost numit preot la această parohie începând cu 1 iunie.

Acesta s-a născut la Zalău, în 9 februarie 1980, deci într-o lună și într-o zi cu părintele Alexandru Horvat, căruia i-a fost o vreme cântăreț bisericesc pe când era în școală.

Părintele Mihai-Adrian Dobocan este preot de 14 ani, dar pe lângă slujirea preotească ocupă și funcția de consilier cultural al Episcopiei noastre.

În Recea Mică, un sat cu un număr mic de credincioși, a construit o biserică din temelie, a pictat-o și a înzestrat-o cu toate cele necesare săvârșirii sfintelor slujbe, pe care după ce am sfințit-o, a predat-o la cheie noului preot atunci când s-a mutat în Recea Mare, unde a preluat o biserică ridicată în roșu, continuând lucrările care se impuneau.

Părintele Dobocan are „Crucea Sălăjană”, cea mai înaltă distincție a Episcopiei noastre, „Crucea Transilvană”, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei noastre, Ordinul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, acordat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, iar cu ocazia numirii în această parohie, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei al Clujului, Maramureșului și Sălajului i-a oferit Ordinul „Mihai Vodă”.

Părintele Dobocan poartă numele unui înger vestit, Sfântul Arhanghel Mihail fiind cel care a condus lupta din cer împotriva îngerilor căzuți care se aflau sub comanda lui Lucifer.

Dacă părintele Nechita are două nume de împărați romani și părintele Dobocan poartă un nume de împărat al Romei, Hadrian fiind originar din provincia Baetica din Hispania, ca și împăratul Traian, care îi era rudă și tutore și cu a cărui nepoată, Vibia Sabina, s-a căsătorit și căruia i-a urmat la tron.

Îl felicit și pe părintele Mihai-Adrian Dobocan pentru frumoasa activitate desfășurată până acum în parohiile ocupate și la centrul eparhial al Episcopiei noastre, îi doresc să aibă parte de sănătate, putere de muncă și mult spor în noua misiune care îi stă în față, iar pe dumneavoastră, iubiți credincioși, vă rog să îi fiți alături.

Întrucât astăzi prăznuim Pogorârea Sfântului Duh, vă doresc tuturor să aveți parte de o sărbătoare frumoasă și un hram binecuvântat.

Bunul Dumnezeu să ne aibă pururea în paza Lui.

Amin

Praznicul Sfintei Treimi¹ *(cu dată schimbătoare)*

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Ne reîntâlnim la hramul bisericii dumneavoastră, în cea de-a doua zi de Rusalii, care a fost închinată cu multă înțelepciune de Biserică Sfintei Treimi, Dumnezeuului nostru. În urma pogorării Sfântului Duh asupra Sfinților Apostoli la Cincizecime în Ierusalim, am constatat că în decursul istoriei toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi au lucrat într-un mod aparte cu lumea. Astfel, Dumnezeu Tatăl a creat-o, Dumnezeu Fiul a coborât din veșnicie în timp, pentru a o mântui, iar la sărbătoarea de ieri am prăznuit pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, dar și peste lumea întreagă, pentru a o sfinți. Deosebit de important este faptul că la praznicul de ieri nu doar o energie dumnezeiască necreată sau un har oarecare s-a pogorât peste lume, ci Duhul Sfânt Însuși, cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi.

În cuvântarea de astăzi nu doresc să vorbesc despre însușirile lui Dumnezeu, ci mă voi opri asupra relației Lui cu lumea. De la bun început trebuie să fim conștienți de faptul că la fiecare dintre lucrările lui Dumnezeu în afara Sa au luat parte toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi, iar uneori Acestea chiar și-au pregătit una alteia lucrarea care urma să fie săvârșită în lume. Întrucât Sfânta Treime este una în ființă, dar întreită în persoane, noi putem face numai din punct de vedere teoretic o separație între lucrările persoanelor Sfintei Treimi. De pildă, Domnul Hristos a afirmat în

¹ Cuvânt rostit în 13 iunie 2011 în biserica „Sfânta Treime” din Zalău.

acest sens: „*Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez*” (Ioan 5,17), iar Sfinților Apostoli le-a spus: „*«Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine. Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum Îl cunoașteți, și L-ați și văzut*». Filip I-a zis: «*Doamne, arată-ni-L nouă pe Tatăl și ne este de-ajuns*». Iisus i-a zis: «*De atâta vreme sunt cu voi, Filipe, și nu M-ai cunoscut? Cel ce M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl; și cum de zici tu: Arată-ni-L nouă pe Tatăl? Nu crezi că Eu sunt întru Tatăl și că Tatăl este întru Mine? Cuvintele pe care Eu vi le grăiesc, nu de la Mine le grăiesc, ci Tatăl, Cel ce rămâne întru Mine, Își face lucrurile Sale. Credeți-Mă că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine; iar de nu, credeți-Mă de dragul acestor lucruri*»” (Ioan 14,6-11).

Lumea nu există din veșnicie, asemenea lui Dumnezeu, ci ea a fost gândită, apoi adusă în existență de Dumnezeu. Lumea nu este creată din ființa lui Dumnezeu, nici din vreo materie preexistentă, ci din nimic, exclusiv prin voia lui Dumnezeu, care nu a adus-o în existență dintr-o necesitate, ci din iubire, din dorința de a împărtăși și altora în afară de Sine din preaplinul iubirii Sale.

Deși crearea lumii este atribuită în mod expres lui Dumnezeu Tatăl, toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi au luat parte la ea, pentru că cele două mâini cu care Dumnezeu Tatăl plămădea creația erau Fiul și Sfântul Duh. Sfântul Ioan evanghelistul scrie în acest sens despre Fiul lui Dumnezeu că „*toate printr-Însul s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut*” (Ioan 1,3), iar în cartea Facerii citim că în prima zi a creației „*Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor*” (Facere 1,2).

Când Dumnezeu a adus lumea materială în existență, a creat aerul, apa, regnurile mineral, vegetal și animal, precum și omul. Diferența dintre ființa umană și restul lumii materiale constă în faptul că omul nu este numai trup, ci el este și suflet, fiind singura ființă din univers compusă din suflet spiritual și

trup material, care unește prin aceasta universul spiritual creat al îngerilor, cu lumea materială.

Deosebiri există și între elementele lumii materiale. Astfel, aerul, apa, precum și componentele regnului mineral există, dar nu ființează. Ele sunt baza existenței întregii creaturi materiale, pentru că plantele, animalele, păsările, peștii și oamenii nu ar putea trăi fără acestea. Viețuitoarele necuvântătoare se hrănesc cu minerale și vegetale, iar după căderea protopărinților în păcat, unele se mănâncă chiar între ele, devenind carnivore. Omul se hrănește și el cu minerale și vegetale, iar după potopul din vremea lui Noe a primit de la Dumnezeu dezlegarea de a consuma carne.

În plus față de regnul mineral, plantele participă la viață. Animalele, păsările, peștii și oamenii se bucură și ei de viață, însă au parte și de suflare și se pot deplasa dintr-un loc într-altul. Deși necuvântătoarele nu au suflet, asemenea omului, cu cele trei însușiri: rațiune, voință și sentiment, totuși Dumnezeu le-a înzestrat și pe acestea cu voință și sentiment și chiar dacă nu au rațiune, unele sunt foarte inteligente. Termenul grecesc „λόγος” (logos) se traduce în limba română prin „cuvânt” și „rațiune”. Adăugându-se la acesta prefixul „α” (a), care înseamnă „fără”, ia naștere cuvântul „άλογος” (alogos), care înseamnă „irațional”, dar și „necuvântător”, arătând că animalele, păsările și peștii nu au parte de rațiune, dar nici nu comunică prin cuvânt.

Spre deosebire de restul lumii materiale, omul a fost creat de Dumnezeu ca ființă rațională și conștientă, pentru că are un rol special și unic în creație.

Deși la crearea lumii Dumnezeu i-a imprimat acesteia niște legi după care să se guverneze, în calitate de Proniator El poartă neîncetat de grijă întregii creații și fiecărei creaturi în parte, îndreptându-le spre scopul lor ultim. Sfântul Pavel a afirmat în acest sens că Dumnezeu „*le dă tuturor viață și suflare și totul, iar noi în El trăim și ne mișcăm și suntem*” (Faptele Apostolilor 17,25

și 28). Mântuitorul le-a spus și El în predica de pe munte celor ce-L ascultau: „*Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește*” (Matei 6,26). De asemenea, este renumită afirmația psalmistului: „*De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni ziditorii, de n-ar păzi Domnul cetatea, zadarnic ar priveghea cel ce o păzește*” (Psalmul 126,1).

Dumnezeu este și Mântuitorul lumii. Cu toate că opera de răscumpărare a neamului omenesc a fost realizată de Fiul lui Dumnezeu, care la plinirea vremii S-a pogorât din veșnicie și S-a unit cu creatura, la aceasta au luat parte și Tatăl și Duhul Sfânt, pentru că Tatăl L-a trimis pe Fiul în lume, iar Duhul Sfânt S-a pogorât asupra Sfintei Fecioare Maria la bunavestire, pentru ca ea să Îl poată zămisli pe pruncul Iisus. În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos a afirmat: „*Eu nu de la Mine am grăit, ci Tatăl, Cel ce M-a trimis, El Mi-a poruncit ce să spun și ce să grăiesc*” (Ioan 12,49). De asemenea, opera mântuitoare a Domnului Hristos este continuată de Duhul Sfânt. Înainte de a-și încheia activitatea publică, Mântuitorul le-a spus în acest sens Sfinților Apostoli: „*Mă duc la Cel ce M-a trimis și vă este de folos ca să mă duc, căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi, iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul*” (Ioan 16,5; 7 și 13). Din cuvintele Domnului Hristos înțelegem și faptul că El a pregătit venirea în lume a Duhului Sfânt.

Lucrarea de sfințire a lumii este atribuită Sfântului Duh, cea de-a treia persoană a Sfintei Treimi, și ea începe o dată cu pogorârea Acestuia peste Sfinții Apostoli în Ierusalim, în ziua Cincizecimii.

Mulți își închipuie trimiterea Sfântului Duh în lume de către Mântuitorul un act prin care Duhul Sfânt a luat locul lucrării Domnului Hristos. Conform acestei concepții, Biserica este

considerată drept opera Duhului Sfânt, Care a preluat și continuat lucrarea mântuitoare a Domnului Hristos. În realitate, Duhul Sfânt trebuie socotit întotdeauna ca Duhul lui Hristos, deci nu trebuie văzut în niciun fel despărțit de Mântuitorul. Este falsă imaginea lui Iisus Hristos în cer și a Duhului Sfânt în Biserică, pentru că nu ia în serios unitatea persoanelor Sfintei Treimi.

Întrucât la pogorârea Sfântului Duh a fost înființată Biserica, trupul tainic al lui Hristos, lucrarea Sfântului Duh în lume nu poate fi niciodată separată de lucrarea Fiului lui Dumnezeu întrupat, pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli fiind actul de trecere de la lucrarea mântuitoare a Domnului Hristos în umanitatea Sa personală, la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane.

La opera Sfântului Duh de sfințire a lumii au luat parte toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi. Aceasta o constatăm în cuvintele rostite de către Domnul Hristos despre Duhul Sfânt: *„Acela Mă va slăvi, pentru că dintru al Meu va lua și vă va vesti. Toate câte le are Tatăl, ale Mele sunt; de aceea am zis că dintru al Meu va lua și vă va vesti”* (Ioan 16,14-15).

Dumnezeu este și Judecătorul nostru. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens *„că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, pentru ca fiecare să primească după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău”* (II Corinteni 5,10). Din afirmația Domnului Hristos: *„Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului”* (Ioan 5,22), înțelegem că aceasta este singura lucrare a lui Dumnezeu în afara Sa la care nu iau parte toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi, ci numai Fiul, pentru că El fiind și Om, cunoaște și înțelege cel mai bine aptitudinile firii umane, dar și slăbiciunile acesteia.

Vrednic de remarcat aici este faptul că deși lumea va fi judecată de Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul Însuși a spus că *„despre ziua aceea și despre ceasul acela nimeni nu știe, nici*

îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Marcu 13,32). De vreme ce Domnul Hristos a afirmat: „*Eu și Tatăl Meu una suntem. Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu și nimeni nu-L cunoaște pe Fiul decât numai Tatăl, și nici pe Tatăl nu-L cunoaște nimeni decât numai Fiul*” (Ioan 10,30 și Matei 11,27), iar noi știm că hotărârile lui Dumnezeu se iau în sfatul Sfintei Treimi și nu numai de către o singură persoană, înțelegem că atunci când vorbește despre ziua judecății universale, Domnul Hristos se referă la faptul că El ca om nu știe când va veni aceasta.

Marea iubire a lui Dumnezeu cel necreat și atotputernic față de om, o simplă creatură, o vedem în aceea că El ne face împreună părtași cu Sine la crearea lumii, la purtarea de grijă față de aceasta, la mântuirea, sfințirea, precum și la judecarea ei.

Unii își vor pune întrebarea firească: „Cum a putut lua omul parte la crearea lumii, de vreme ce el a fost adus în existență ultimul, în cea de-a șasea zi a creației, ca și coroană a întregii creaturi?”. Dumnezeu nu a pus nume animalelor și păsărilor, ci i-a poruncit lui Adam să o facă, acesta fiind un exercițiu de inteligență pentru om, dovada că el era stăpânul lumii materiale, dar în același timp și continuarea operei de creare a lumii adusă până în acest stadiu de către Dumnezeu.

Omul a fost făcut părtaș și la purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de lume, pentru că „*Domnul l-a luat pe omul pe care-l zidise și l-a pus în rai ca să-l lucreze și să-l păzească*” (Facere 2,15). De asemenea, Dumnezeu a conlucrat cu prorocii Vechiului Testament în vederea pregătirii răscumpărării lumii din robia diavolului, păcatului și a morții. În acest sens Sfântul Apostol Petru a afirmat că „*niciodată prorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt*” (II Petru 1,21). Din cuvintele Sfântului Petru constatăm și faptul că Sfântul Duh a pregătit venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu ca Mântuitor.

Omul a conlucrat cu Dumnezeu și la mântuirea lumii. În primul rând, atunci când Arhanghelul Gavriil i-a binevestit Sfintei Fecioare Maria că este vrednică să nască pe Fiul lui Dumnezeu, ea a spus: „*Iată, roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău*” (Luca 1,38). Fiul lui Dumnezeu nu se întrupa dacă omul nu accepta acest lucru, de aceea în răspunsul Sfintei Fecioare adresat Arhanghelului, întregul neam omenesc, cuprins tainic în voința Sfintei Fecioare, și-a dat acordul la actul întrupării.

De asemenea, întrucât Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu și Om, opera de răscumpărare a lumii săvârșită de El este teandrică sau divino-umană.

Dumnezeu îi face părtași pe oameni la sfințirea lumii prin slujitorii Săi, care săvârșesc slujbe de sfințire a apei, a caselor, a fântânii, a holdelor, a bucatelor, a bisericilor, a obiectelor de cult etc.

Cu toate că preoția Vechiului Testament, cu slujitorii celor trei trepte ale ei: arhieriei, preoții și leviții, a fost instituită de Dumnezeu în timpul lui Moise, iar cel dintâi arhiereu al poporului ales a fost rânduit chiar Aaron, fratele lui Moise, totuși primul arhiereu al Dumnezeului celui adevărat este socotit Melchisedec, pentru că Sfântul Apostol Pavel îl numește pe Domnul Hristos „*Arhiereu în veac, după rânduiala lui Melchisedec*” (Evrei 6,20).

Când patriarhul Avraam, părintele poporului ales, s-a întors biruitor din lupta cu Chedarlaomer și aliații acestuia, Melchisedec, regele Salemului, l-a întâmpinat cu pâine și vin și l-a binecuvântat în numele Dumnezeului Celui Preaînalt, al Cărui arhiereu era, primind în schimb a zecea parte din prada de război luată de acesta (Facere 14,17-20). De vreme ce Sfânta Scriptură îl înfățișează pe regele Salemului „*fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții, și, asemănat fiind Fiului lui Dumnezeu, el rămâne arhiereu de-a pururi*” (Evrei 7,3).

Rolul omului în judecarea lumii constă în faptul că Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu și Om. La întrupare, Fiul lui Dumnezeu a unit în persoana Sa firea dumnezeiască cu cea omenească, iar de când S-a înălțat cu trupul la cer, atât firea dumnezeiască cât și cea omenească se află pe tronul Sfintei Treimi, încât la parusie va veni Domnul Hristos ca Dumnezeu și om să ne judece pe toți pentru faptele noastre.

Din cele relatate până acum am constatat importanța omului în creație, pentru că acesta nu este un aruncat în lume, cum consideră unii filosofi, nici nu a apărut la voia întâmplării, cum afirmă cei care neagă existența lui Dumnezeu. Chiar dacă unii oameni se declară atei, Dumnezeu, ca un Părinte iubitor, le poartă și lor de grijă, pentru că *„El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreapți și peste cei nedreapți”* (Matei 5,45). Celor care susțin că nu cred în existența lui Dumnezeu, vreau să le spun ceea ce am auzit, și anume că atunci când un avion se prăbușește nu există vreun pasager care să nu se roage, cerând ajutorul lui Dumnezeu.

Unii oameni cred în Dumnezeu, dar nu Îl acceptă pe Domnul nostru Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu. Mântuitorul însă le-a spus Sfinților Apostoli: *„Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi”* (Marcu 16,15-16). Întrucât Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat la plinirea vremii pentru mântuirea tuturor oamenilor, fiindcă *„Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”* (I Timotei 2,4), tot El îi va judeca pe toți oamenii la sfârșitul veacurilor, indiferent de credința lor. Moise, Mahomed, Buddha, Dalai Lama, ori vreun alt întemeietor de religie sau conducător religios nu vor judeca pe nimeni, ci ei înșiși vor fi judecați de către Dumnezeu Judecătorul.

Alți oameni cred în Domnul nostru Iisus Hristos, dar nu-l împlinesc poruncile, trăind în păcat. Dumnezeu însă îi iubește și pe aceștia, *„pentru că El nu voiește moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu”* (Iezechiel 33,11). Din cuvintele inspirate ale Sfântului Proroc Iezechiel înțelegem însă că Dumnezeu ne iartă dacă renunțăm la calea păcatului. Să fim conștienți că oricât de mari păcate am săvârși în viață, *„dacă ne mărturisim, Dumnezeu este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea”* (I Ioan 1,9). Așadar, Dumnezeu ne iartă păcatele cu condiția să le mărturisim înaintea preotului duhovnic și să ne căim de ele, dovada concretă a căinței noastre fiind nerepetarea lor.

Unii oameni spun că ei nu au nevoie de duhovnic, pentru că se mărturisesc direct lui Dumnezeu. Sfântul Iacob însă ne-a îndemnat: *„Mărturișiți-vă păcatele unul altuia”* (Iacob 5,16), iar Domnul Hristos le-a spus Sfinților Apostoli: *„Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute”* (Ioan 20,21-23). Dacă în urma păcatului strămoșesc Dumnezeu voia ca relația Lui cu omul să fie una directă, nu instituia preoția în Vechiul Testament, iar Domnul Hristos nu și-ar fi ales cei doisprezece Apostoli și șaptezeci de ucenici.

Alți oameni consideră că au săvârșit prea multe păcate, iar Dumnezeu nu îi mai poate ierta. Aceștia nu cunosc iubirea lui Dumnezeu față de om și cât de mult poate să ierte, nici puterea de întoarcere a omului la Dumnezeu, prin pocăință.

Să luăm, de pildă, cazul lui Saul, viitorul Apostol Pavel, care înainte de a-L cunoaște pe Domnul Hristos era un mare prigonitor al creștinilor. Când Sfântul Ștefan a fost martirizat, tânărul Saul păzea hainele celor ce aruncau cu pietre în acesta. De asemenea, lui Saul nu i-a fost de ajuns faptul că îi persecuta pe creștinii din

Ierusalim, ci a cerut de la arhiereu scrisori către sinagogile din Damasc, deci din altă țară, ca și de acolo să-i aducă la Ierusalim pe cei ce credeau în Hristos, pentru a fi pedepsiți. Din acest mare persecutor Domnul Hristos și-a făcut cel mai mare Apostol.

Dacă ar fi să asemănăm un om rău cu un lup, din punct de vedere creștin noi nu avem voie să-l împușcăm, ci trebuie să îl transformăm în miel. Aceasta este dorința lui Dumnezeu. Oricât de rău ar fi cineva, trebuie cucerit, trebuie atras spre credința cea adevărată, pentru ca și el să cunoască și să împlinească poruncile lui Dumnezeu.

Sunt unii păcătoși care din cauza mulțimii păcatelor lor cad în deznădejde. Să fim conștienți că mai mult poate Dumnezeu ierta decât putem noi păcătui.

Voi relata în acest sens o întâmplare. Undeva prin Țara Sfântă, un călugăr a întâlnit într-o zi un om care plângea cu amar. Văzându-l atât de abătut, l-a întrebat ce necaz are. Trecătorul i-a mărturisit că este un tâlhar, care după mulți ani de nelegiuiri și-a dat seama că a păcătuit atât de mult, încât Dumnezeu nu-l mai poate ierta și a hotărât să-și pună capăt zilelor. Monahul i-a răspuns: „Dacă îți iei singur viața îți mai adaugi un păcat și chiar vei pierde pentru totdeauna posibilitatea iertării lui Dumnezeu”. „Oricum pentru mine e prea târziu. La cât am păcătuit nu mai am nicio nădejde”, a ripostat răufăcătorul. Avva însă i-a spus: „Dumnezeu te poate ierta și acum”. Tâlharul a întrebat: „Dacă mă căiesc timp de douăzeci de ani, pot primi iertarea lui Dumnezeu?”. Călugărul i-a răspuns: „Dacă te căiești din inimă, nu ai nevoie de atâția ani”. Răufăcătorul a întrebat: „Îmi sunt de ajuns zece ani de penitență?”. „Nici atât. Chiar mai puțin”, a replicat omul lui Dumnezeu. „Un an poate fi suficient?”, a întrebat nelegiuitul. „Și mai puțin”, i-a răspuns monahul. „O lună?”, a îngăimat tâlharul. „Și mai puțin de-atât”, a răspuns călugărul și l-a întrebat: „Știi rugăciunea Tatăl nostru?”. „Da, Părinte”, a venit

răspunsul. „Atunci rostește-o acum, în fața mea!”. Răufăcătorul a îngenunchat cu ochii plini de lacrimi și cu glas tremurător a început să spună rugăciunea. Când a ajuns la cuvintele: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”, a căzut la pământ și a murit pe loc. Monahul a rămas surprins, însă și-a dat seama că pentru acea căință scurtă, dar deosebit de intensă, Dumnezeu i-a iertat toate păcatele.

Din lucrările săvârșite de Dumnezeu în lume, prezentate până acum, am văzut marea Lui iubire față de întreaga creatură și în mod special față de om.

La iubirea lui Dumnezeu noi suntem datori să răspundem cu iubirea noastră, pe care ne-o manifestăm prin ferirea de păcat și săvârșirea de fapte bune. Domnul Hristos a spus în acest sens: „*Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește*” (Ioan 14,21). Relația noastră de iubire față de Dumnezeu însă nu este numai una directă, pentru că așa cum a constatat Sfântul Ioan Evanghelistul, „*dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede. Și această poruncă o avem de la El: Cel care-L iubește pe Dumnezeu, să-l iubească și pe fratele său*” (I Ioan 4,20-21). Din aceste cuvinte constatăm că relația noastră cu Dumnezeu este condiționată și probată prin raporturile pe care le avem cu semenii noștri.

Cunoscând acestea, să ne străduim pe cât ne stă în putință să fim creștini buni, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: „*pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*” (I Corinteni 2,9).

Amin

Praznicul Sfintei Treimi¹

(altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Întrucât astăzi este praznicul Sfintei Treimi, Dumnezeuul nostru, m-am gândit să vă vorbesc despre cel mai mare dar pe care Dumnezeu îl face creaturilor Sale și care este, totodată, cea mai înaltă stare la care acestea pot ajunge. Este vorba despre îndumnezeire.

Am adunat texte de la Sfinții Părinți și de la mari teologi ai Bisericii la această temă, pe care le-am aranjat într-o formă logică și curgătoare, urmând să le prezint în fața dumneavoastră.

Pentru Sfântul Apostol Petru îndumnezeirea constă în „*a deveni cineva părtăș al firii celei dumnezeiești*” (II Petru 1,4).

Sfântul Atanasie cel Mare a scris că îndumnezeirea este devenirea prin har ceea ce Dumnezeu este prin natură.

Biserica noastră învață că îndumnezeirea este procesul prin care un credincios se eliberează din starea de păcat, unindu-se cu Dumnezeu.

Sfinții Părinți, vorbind despre apropierea omului de Dumnezeu, compară legătura omului cu Dumnezeu cu fierul încălzit în foc. Și spun că așa cum fierul încălzit în foc primește însușirile focului, are și el ceva din ceea ce este focul, tot așa și omul care are o legătură cu Dumnezeu intră în legătură cu Dumnezeu în așa fel încât Dumnezeu Se înfățișează pe Sine în om, îl îndumnezeiește. Dacă știm ce înseamnă un lucru încălzit,

¹ Cuvânt rostit în 8 iunie 2020 în biserica „Sfânta Treime” din Zalău.

știm ce înseamnă și un om îndumnezeit. Adică ceva ce intră în legătură cu Dumnezeu, un om în care Dumnezeu Se manifestă.

Destinul și scopul, devenirea și împlinirea omului se realizează în îndumnezeirea lui.

Oamenii bineplăcuți lui Dumnezeu și îngerii se îndumnezeiesc, după cuvântul spus de Dumnezeu prin gura psalmistului: „*Eu am zis, dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt*” (Psalmul 81,6). Oamenii și îngerii nu au nici după ființă nici după relație puterea de a fi sau a se numi dumnezei, ci se fac sau se numesc așa după lucrarea lui Dumnezeu sau după har.

Dumnezeu este virtute vie și desăvârșită prin Sine și fără nevoie de ceva, pentru că are ființa mai presus de ființă și din iubire iese din Sine transmițându-Se prin purtarea de grijă celor care și-au primit existența de la El. Astfel Dumnezeu fiind izvor viu al virtuții, îndumnezeiește pe cât este posibil pe cei ce se împărtășesc de El. Precum soarele luminează cele văzute și cele ce nu se împărtășesc de lumina lui o fac din nepăsarea lor, așa este și cu Dumnezeu, care îi sfințește numai pe cei ce vor.

Dumnezeu Se dăruiește pe Sine și îndumnezeiește cu adevărat, însă, fiind El însuși darul îndumnezeitor, transcende totodată toate relațiile în care intră, Își dăruiește lucrările sau puterile, dar nu ființa Sa. Astfel, oamenii devin fii dumnezeiești după har, dar în același timp, fii omenești prin ființă.

Îndumnezeirea este darul primit de la Dumnezeu prin care devenim dumnezei, dar nu devenim Însuși Dumnezeu, pentru că Acesta este ființă mai presus de ființă și este mai presus de îndumnezeirea noastră.

Deosebirea între Dumnezeu în Sine și Dumnezeu în îngeri și în sfinți, este numai aceea că în ultimii Dumnezeu este prin împărtășirea celor din urmă de El; ei nu sunt sfinți și dumnezei prin ei, ci sfinți și îndumnezeiți prin împărtășirea de Dumnezeu. Dumnezeu n-are nevoie de comuniunea cu ei, ca să

fie Dumnezeu; ei au nevoie de comuniunea cu El pentru a avea viața dumnezeiască în ei.

Dacă Adam și Eva ar fi respectat porunca primită de la Dumnezeu și s-ar fi comportat potrivit conștiinței lor, nu ar fi căzut în păcat, iar oamenii, ajutați de harul lui Dumnezeu, ar fi înaintat de la chipul lui Dumnezeu la asemănarea cu El, ajungând la îndumnezeire.

Omul a fost făcut din iubire de către Dumnezeu cu trup și suflet pentru ca sufletul dat lui, fiind după chipul Celui ce l-a făcut pe el, prin dorință și iubire să tindă cu tărie și din toată puterea spre Dumnezeu și spre cunoașterea Lui și să se îndumnezeiască prin asemănare. Iar prin împlinirea poruncii care cere omului să iubească pe aproapele ca pe sine însuși și prin practicarea virtuților să-și susțină trupul în cumpătare pentru a-l face rațional și propriu lui Dumnezeu, ca pe un împreună-slujitor cu sufletul.

Omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu ca să se nască cu voința din Duh și să primească asemănarea adăugată lui prin păzirea poruncii lui Dumnezeu, ca să fie același om făptură a lui Dumnezeu după fire și fiu al lui Dumnezeu și dumnezeu prin Duh, după har. Căci nu era cu putință ca omul creat să se arate altfel fiu al lui Dumnezeu și dumnezeu prin îndumnezeirea din har, dacă nu se năștea mai întâi cu voința din Duh, datorită puterii de sine mișcătoare și liberă aflată în el prin fire.

Această naștere imaterială, îndumnezeitoare și dumnezeiască părăsind-o primul om prin aceea că a ales în locul bună-tăților gândite și nearătate pe cele plăcute și arătate simțirii, Dumnezeu l-a osândit după cuviință să aibă o naștere involuntară, materială și pieritoare. Căci a socotit că este drept ca cel ce a ales de bunăvoie în locul celor mai bune pe cele mai rele să schimbe nașterea liberă, nepătimitoare, voită și curată cu cea pătimașă, roabă și silită, după asemănarea dobitoacelor necuvântătoare și fără minte și să primească în locul cinstei celei împreună cu

Dumnezeu, dumnezeiești și negrăite, necinstita alipire de materie, împreună cu animalele cele fără de minte.

Diavolul, pizmuindu-L pe Dumnezeu și pe noi, și convingându-l cu viclenie pe om că este pizmit de Dumnezeu, l-a făcut să calce porunca. Pe Dumnezeu L-a pizmit ca să nu se arate în fapt puterea Lui prealăudată, care-l îndumnezeiește pe om; iar pe om, ca să nu ajungă părtaș al slavei dumnezeiești prin virtute.

Omul a fost creat pentru a fi îndumnezeit, însă după cum a remarcat un părinte al Bisericii, „calea paradisiacă a îndumnezeirii fiind pierdută prin neascultarca protopărinților Adam și Eva, pentru a răspunde chemării celei dintâi, calea omului va fi de acum cea dureroasă, și pentru el și pentru Dumnezeu, a mântuirii”, pentru că Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om ca să ne îndumnezeiască. Deci îndumnezeirea este, în general, efectul întrupării.

Ceea ce a părăsit Adam de bunăvoie (nașterea din Duh spre îndumnezeire), fiind osândit să se nască trupește spre stricăciune, a restabilit Fiul lui Dumnezeu, făcându-Se de bunăvoie om, ca un bun și de oameni iubitor, căci s-a așezat sub greșeala noastră, osândindu-Se cu voia pe Sine Însuși împreună cu noi, El, Cel singur liber și fără de păcat. Și primind să suporte nașterea noastră din trupuri, în care stătea puterea osândei noastre, a restabilit tainic nașterea noastră în Duh. Și dezlegând în Sine pentru noi legăturile nașterii trupești, ne-a dat nouă, celor ce credem în numele Lui, putere prin nașterea cu voia în Duh, să ne facem fii ai lui Dumnezeu în loc de fii ai trupului și ai sângelui.

Fiul lui Dumnezeu, făcându-se om, a umplut iar de cunoștință firea golită de cunoștința dată ei. Și întărind-o până la neschimbare, a îndumnezeit-o, nu prin fire, ci prin calitatea ce i-a dat-o, pecetluind-o cu Duhul Său, ca să nu-i lipsească nimic, precum a dat în Cana Galileii apei tărie prin calitatea vinului.

Căci pentru aceasta s-a făcut om adevărat, ca să ne facă pe noi dumnezei după har.

Astfel, prin Iisus Hristos ne împlinim destinul nostru, ne îndumnezeim.

Venirea lui Hristos în fiecare suflet este nu numai o repetare a întrupării Sale istorice și a patimilor și a învierii Sale, ci și o anticipare a venirii celei de-a doua, transformând pe cei ce vor din trup în duh, prin virtuți, adică începând de aici îndumnezeirea lor.

Domnul Hristos și-a îndumnezeit propria fire omenească, pentru a-i putea îndumnezei pe oameni.

Ce înseamnă de fapt îndumnezeirea firii umane a Mântuitorului?

Îndumnezeirea firii omenești în Hristos constă în înălțarea acesteia, prin har, și pătrunderea ei de către energiile dumnezeiești necreate, ori în faptul că Duhul Sfânt, Care Se odihnește din veci asupra Fiului lui Dumnezeu, Se odihnește de acum și asupra omenității Sale.

Domnul Hristos le-a împărtășit Sfinților Apostoli pe Duhul Sfânt abia după ce El Îl dobândise ca om, în urma îndumnezeirii deplină a firii umane, realizată prin învierea Sa din morți.

Învierea este manifestarea îndumnezeirii deplin realizate a firii omenești a Mântuitorului. Înălțarea cu trupul la cer nu adaugă nimic în planul transfigurării ei existențiale, ci doar îi adaugă slavă peste slavă și cinste peste cinste, ridicând-o mai presus de îngeri și fixând-o în sânul Sfintei Treimi, izvorul ultim al îndumnezeirii definitive, care este iubirea veșnică dintre Persoanele Sfintei Treimi.

Restaurarea omului în Hristos se prelungește în tot neamul omenesc, prin legătura nemijlocită a firii Sale umane cu restul omenirii, iar prelungirea operei de răscumpărare a lumii se face din firea umană îndumnezeită a Cuvântului, întrucât viața lui

Hristos se prelungește haric în toți cei care pătrund în lumea re-creată în El și prin El, în cei renăscuți pentru noul eon.

Prin întrupare, viața de ascultare, răstignire, înviere și înălțarea cu trupul la cer, Domnul Hristos pune temelia Bisericii în trupul Său. Prin acestea Biserica ia ființă virtual. Dar Fiul lui Dumnezeu nu S-a făcut om pentru Sine, ci pentru ca din trupul Său să extindă mântuirea ca viață dumnezeiască în noi. Viața dumnezeiască, extinsă din trupul Mântuitorului în credincioși, este Biserica. Această viață iradiază din trupul Domnului Hristos ridicat la deplina stare de pnevmatizare prin înălțarea și așezarea lui de-a dreapta Tatălui, în suprema intimitate a infinității vieții și iubirii lui Dumnezeu îndreptată spre oameni. Coborârea Sfântului Duh este cea care dă existență reală Bisericii, punând început sălășluirii trupului îndumnezeit al Mântuitorului în celelalte ființe umane și cu aceasta, începutul Bisericii. Pogorârea Sfântului Duh este astfel actul de trecere de la lucrarea mântuitoare a Domnului Hristos în umanitatea Sa personală, la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane.

Întrucât a căzut în păcat, Adam nu și-a îndeplinit chemarea, neajungând la unirea cu Dumnezeu și, prin urmare, nu a permis îndumnezeirea lumii create. Începând de la căderea protopărinților și până în ziua Cincizecimii, energia dumnezeiască, har necreat și îndumnezeitor, a rămas străină naturii omenești și nu a lucrat asupra ei decât din exterior, producând în suflet efecte create. Vocația primului Adam a fost însă realizată de Hristos, al doilea Adam. Dumnezeu S-a făcut Om pentru ca omul să poată deveni dumnezeu. Această lucrare împlinită de Fiul lui Dumnezeu întrupat s-a văzut, în primul rând, în restaurarea comuniunii omului cu Dumnezeu. Mântuitorul ne-a deschis din nou calea îndumnezeirii, desființând stăpânirea păcatului.

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Chipul este un dat ontologic, primit de la Dumnezeu, pe care îl poartă toți oamenii, indiferent de starea lor morală. Asemănarea cu Dumnezeu este tot un dat de sus, care implică însă efortul nostru. Îndumnezeirea este asemănarea cu Dumnezeu, care nu se dobândește numai prin imitarea naturală a lui Dumnezeu, ci și din puterea Duhului. A fost nevoie de o singură voință, cea dumnezeiască pentru creație, dar este nevoie de două pentru îndumnezeire. O singură voință, pentru a aduce la existență chipul, dar două, pentru a face chipul asemănare. „După chipul” îl are orice om, căci Dumnezeu nu se căiește de darurile Sale, dar „după asemănarea” o au foarte puțini și numai cei virtuoși, sfinții și cei ce imită pe Dumnezeu în bunătate, pe cât este cu putință oamenilor. Nu este vorba însă de o imitație exterioară a lui Dumnezeu, pentru că asemănarea se menține prin participare la Dumnezeu, nu prin simpla imitație. A fi asemenea cu Dumnezeu cel infinit, înseamnă a fi unit cu El, a-L avea întipărit real în sinea indefinită, care să și-o păstreze și dezvolte astfel. Chipul lui Dumnezeu nu este purtat numai printr-o imitare de la distanță a Lui, ci prin prezența Lui lucrătoare în om, pentru că chipul cere relația cu modelul.

Destinația omului este aceea de a deveni dumnezeu prin asemănare și prin participare. Sfântul Simeon Noul Teolog zice: „Eu sunt om prin natură și dumnezeu prin har”. Prin îndumnezeire, omul devine tot mai asemenea cu Dumnezeu, fără să se identifice cu El. Omul va înainta în veci în „asemănarea” cu Dumnezeu, în unirea tot mai deplină cu El, dar niciodată nu va ajunge până la identificarea cu El. Aceasta distinge asemănarea de identitate, sau calitatea de dumnezeu prin har, de Dumnezeu prin natură.

Prezența chipului lui Dumnezeu în el, îl face pe om să caute fără încetare absolutul, dar asemănarea, în afara lui Hristos, rămâne nelucrătoare, pentru că păcatul pervertește

intenționalitatea sufletului și acesta va merge să caute absolutul în idoli, va ajunge să-și stingă setea în miraje, fără puterea de a se înălța la Dumnezeu. Astfel conceptul de chip sau imagine a lui Dumnezeu are o accepțiune general omenească, iar cel de asemănare una specific creștină. Gradul culminant al chipului lui Dumnezeu în om este geniul, care poate să fie sau nu creștin; gradul culminant al asemănării este sfântul, care nu poate fi decât creștin.

Îndumnezeirea credinciosului se datorează străduințelor sale întărite de puterea harică pe care preoția bisericească o mijlocește prin propovăduirea Cuvântului și prin Sfintele Taine, iar procesul de îndumnezeire începe prin botez.

Îndumnezeirea este, în primul rând, lucrarea esențială a lui Dumnezeu și doar în al doilea rând este starea supremă a creaturii.

Viețuirea după Dumnezeu este ca un lanț și ca o linie felurit aurită, având o virtute atârnată în chip bine orânduit de alta și pe toate bine închegate între ele. Fiind multe, împlinesc un singur lucru, anume îndumnezeirea omului care viețuiește cu curăție potrivit cu ele.

Toate virtuțile sunt ca treptele unei scări spre cer, spre îndumnezeire.

Cel ce vrea să ajungă la Dumnezeu Tatăl, unde este Hristos, trebuie să treacă prin ascultare, smerenie, blândețe, moarte (adică jertfă), înviere și înălțare împreună cu El. Numai așa se poate ajunge la treapta supremă a îndumnezeirii și a slavei.

Omul se îndumnezeiește prin schimbarea la față a lui Hristos în el, adică prin îndumnezeirea firii omenești a lui Hristos, unită cu firea lui și întipărită în ea. Atunci oglindește pe fața lui descoperită strălucirea umanității transfigurate a lui Hristos, devenită strălucire a lui. Atunci omul s-a făcut transparent pentru Hristos cel schimbat la față, sau îndumnezeit în umanitatea lui.

Numai sfinții, deveniți îndumnezeiți și în chipul lui Dumnezeu, se împărtășesc în sens propriu de Dumnezeu. Și nu numai se împărtășesc de El, ci Îl și transmit.

Dumnezeu a reînnoit firea noastră, sau ca să spunem mai adevărat, a înnoit-o și a readus-o la străvechea frumusețe a nestricăciunii prin Sfântul Lui trup însuflețit rațional, pe care l-a luat din noi. Ba mai mult, i-a procurat firii cu generozitate îndumnezeirea, din care nu mai poate nicidecum cădea, fiind întrepătrunsă cu Însuși Dumnezeu cel întrupat, ca sufletul cu trupul, printr-o unire neamestecată.

În afară de Domnul Hristos, Care este Dumnezeu și om, Maica Domnului este primul om care a atins, prin totala transfigurare a ființei sale, scopul rezervat oricărei creaturi: îndumnezeirea.

Creația întreagă este adusă în existență pentru a înainta în Dumnezeu și prin aceasta a se îndumnezei sau sfinți, înaintând în unirea cu Dumnezeu și între părțile ei, fără a se contopi. Valoarea și sensul lumii nu se află decât în întâlnirea cu Dumnezeu.

Omul a fost creat de Dumnezeu și așezat drept stăpân al lumii văzute pentru a o conduce spre scopul ei suprem, îndumnezeirea.

Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru că numai prin natura Sa umană putea aduna în Sine și îndumnezei toată creația.

Tot cosmosul este chemat să fie îndumnezeit, dar prin mijlocirea ființei umane constituite din suflet și trup. Rolul sufletului apare în toată măreția lui, tocmai întrucât este unit cu trupul, căci prin trup este unit cu cosmosul, iar Dumnezeu îndumnezeiește cosmosul prin sufletul uman. Sufletul are față de trup și prin el față de cosmosul întreg rolul pe care-l are Dumnezeu față de suflet.

Îndumnezeirea nu este rezervată doar sufletului, ci vizează și trupul, așa după cum a dovedit strălucirea trupească a lui

Hristos pe Tabor. Astfel, firea umană îndumnezeită este pământ sfânt, căci trupul nostru făcut din pământ a devenit sfânt prin îndumnezeire. Prin trupul îndumnezeit al omului pământul devine îndumnezeit.

Cea de-a doua venire a Domnului Hristos și prefacerea lumii care va avea loc atunci înseamnă o ridicare a lumii într-o stare transfigurată de Duhul care este în Hristos, sau o extensiune deplină a Duhului, de Care este plin El, asupra lumii. Duhul nu va mai lucra atunci în mod ascuns în lume, ca acum, ci Își va arăta efectul lucrării și la vedere. Strălucirea de pe Tabor se va extinde asupra lumii întregi. Lumea va fi atunci Taborul generalizat. Viața dumnezeiască din trupul lui Hristos va umple lumea întreagă. Dar aceasta nu va fi ființa divină, ci lumina și slava ce pornește din ea ca plinătate a energiilor necreate. Prin aceasta zidirea întreagă devine pneumatică, incoruptibilă, îndumnezeită, transparentă, deși pentru a se face capabilă de o astfel de înnoire trebuie să moară forma actuală a lumii, cum trebuie să se strice forma actuală a trupului pentru a învia într-o formă capabilă de a fi vas deplin al Duhului lui Dumnezeu. Aceasta va da o frumusețe neînchipuită lumii.

Câtă vreme ne aflăm în viața de aici, lucrăm la împlinirea virtuților, după viața aceasta însă, vom înceta de a mai lucra virtuțile, dar nu vom înceta să pătimim îndumnezeirea după har, ca o răsplată pentru ele.

La înviere sufletul moștenește împreună cu trupul slava din rai, precum a participat la mizeriile trupului din pricina conaturalității, așa îl face părtaș pe acesta la desfătărilor sale, făcându-se împreună cu el una și duh și minte și Dumnezeu, fiind înghițit de viață ceea ce este muritor și trecător.

Precum trupul a fost înghițit de stricăciune din pricina păcatului, iar sufletul a fost înghițit de trup și astfel sufletul în desăvârșita lui neștiință a înghițit cunoștința de Dumnezeu,

încât nu se mai știa nici măcar de există Dumnezeu, tot așa în vremea învierii, printr-o răsturnare frumoasă ce va avea loc în Duhul Sfânt pentru harul lui Dumnezeu cel întrupat, trupul va fi înghițit duhovnicește de suflet, iar sufletul de Dumnezeu, care este viața adevărată. Și invers ca în viața aceasta unde moartea întărită din pricina păcatului a înghițit trupul nostru, în vremea învierii moartea fiind slăbită din pricina harului, va fi înghițită cu dreptate de către viață.

După aceea Dumnezeu Se împărtășește întreg tuturor și vine în suflet ca sufletul în trup, iar prin mijlocirea sufletului, în trup, cum numai El știe. Prin aceasta sufletul primește neschimbabilitatea, iar trupul nemurirea, și întregul om se îndumnezeiește prin lucrarea îndumnezeitoare a harului Celui ce s-a întrupat, rămânând întreg om după suflet și trup, din cauza firii, și făcându-se întreg dumnezeu după suflet și trup, din pricina harului și a strălucirii dumnezeiești a fericitei slave ce o are de pe urma Lui, strălucire decât care nu se poate cugeta alta mai mare și mai înaltă. Căci ce poate fi mai drag și mai scump celor vrednici, decât îndumnezeirea prin care Dumnezeu, unindu-se cu cei deveniți dumnezei, le dă tot ce este al Său pentru bunătatea Sa?

Prefacerea în dumnezeu după har prin îndumnezeire este mai de cinste decât învierea trupului și nestricăciunea. Atunci sfinții vor dobândi o stare asemănătoare Domnului Hristos și vor străluci mai puternic decât soarele, ca și Mântuitorul când s-a schimbat la față în Muntele Taborului.

Fiul lui Dumnezeu îi va îndumnezei pe cei din rai, pentru că bogat fiind nu va înceta niciodată să împartă celor ce-L iubesc darurile Sale cele dumnezeiești. Sfântul Maxim Mărturisitorul afirmă în acest sens: „Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a străbătut cerurile și a ajuns mai presus de toate cerurile, pururea va trece și va muta pe cei ce-i urmează Lui, prin făptuire și contemplație,

de la cele mai mici la cele mai mari și, iarăși, de la acestea la cele încă mai presus de ele și, simplu grăind, nu-mi va ajunge timpul să spun urcușurile și descoperirile sfinților pe drumul prefacerii din slavă în slavă, până ce fiecare va primi, în ceata proprie, îndumnezeirea cuvenită lui”.

Cei îndumnezeiți de Hristos vor purta în forma cea mai luminoasă pecetea și asemănarea Lui, nesăturându-se de contemplarea sensurilor fără sfârșit în El și de comuniunea iubitoare, căci vor participa prin El la iubirea Sfintei Treimi, bucurându-se fără săturare de iubirea nemărginită a lui Dumnezeu.

Sfinții se fac dumnezei prin lucrarea cu voia și va fi Dumnezeu în mijlocul dumnezeilor, Cel prin fire Dumnezeu, în mijlocul celor prin lucrare.

Lumea nouă și trupurile înviate ale sfinților vor atinge un grad maxim de imaterialitate și de spiritualitate prin îndumnezeirea după har, păstrând totuși materialitatea și sensibilitatea după natură și făcându-se toate acestea medii de maximă transparență a sufletului pnevmatizat, a dumnezeirii. Prin Sfântul Duh extins în trupurile înviate ale sfinților vor fi și ele după chipul trupului lui Hristos, dar nu se vor confunda nici cu El, nici între ele.

Îndumnezeirea este o lumină, dar o lumină transformatoare, și nu produsă de efortul omenesc, ci o iluminare a întregii ființe umane din ipostasul dumnezeiesc, care face și ipostasul uman iluminat și capabil să iradieze lumina ipostasului dumnezeiesc; sau este o comuniune în lumină a ambelor persoane, o lumină interpersonală și ca atare o bucurie și o lumină între ele, fără să se poată distinge frontiera între bucuria și iubirea uneia și a celeilalte. Dar ea își are originea în ipostasul dumnezeiesc, ca ultimul izvor plin de inițiativă al ei, ca ultimul izvor personal al iubirii și al existenței, care iradiază ca lumină.

Viețuirea în virtute și contemplație îl îndumnezeiește pe om prin Dumnezeu, pentru iubirea față de Dumnezeu, și înomenește pe Dumnezeu prin om, pentru iubirea Lui de oameni, făcând printr-un schimb bun pe Dumnezeu om, pentru îndumnezeirea omului, iar pe om dumnezeu, pentru înomenirea lui Dumnezeu, căci Cuvântul lui Dumnezeu și Dumnezeu vrea să lucreze pururea și în toți taina întrupării Sale. Pe măsură ce omul se sălășluiește tot mai mult în Dumnezeu, Acesta se sălășluiește tot mai mult în om, luând chip omenesc. Ceea ce face pe om dumnezeu și pe Dumnezeu om este iubirea reciprocă între ei. Prin iubirea sa față de Dumnezeu, omul este îndumnezeit de către Dumnezeu prin iubirea Sa față de om. Îndumnezeindu-se omul prin iubire, se înomenește Dumnezeu, și înomenindu-se Dumnezeu prin iubire, se îndumnezeiește omul. Cele două iubiri ajung simultane și una o provoacă pe alta. Omul arată în sine pe Dumnezeu, iar Dumnezeu ia chip de om.

Mântuirea constă în pătrunderea și sălășluirea Sfintei Treimi prin Hristos în noi, pentru a ne umple și pe noi și între noi de iubirea dintre persoanele Sfintei Treimi. Noi ajungem la ținta spre care ne duce Hristos când El devine străveziu în noi, ca Fiul lui Dumnezeu cel întrupat, jertfit și înviat, ceea ce înseamnă îndumnezeirea noastră.

Hristos este capul membrilor umanității restaurate și îndumnezeite sau „sufletul sufletelor omenesci”. În omenitatea Sa transpusă în planul trinitar transcendent omul este unit în chip nedespărțit cu Dumnezeu Tatăl prin acțiunea îndumnezeitoare a Duhului Sfânt. Astfel, îndumnezeirea este o lucrare treimică, ea se realizează în Duhul Sfânt, prin Fiul, spre Tatăl.

În cuvântul meu de astăzi v-am purtat de la Adam și Eva până la învierea cea de obște și viața de veci, arătând scopul creării omului și destinația lui finală sau răsplata din împărăția cerurilor, care trebuie să ne preocupe pe toți, pentru că valoarea

și sensul omului și al lumii întregi nu se află decât în întâlnirea și unirea neamestecată cu Dumnezeu. De aceea să împlinim poruncile dumnezeiești, ferindu-ne de păcat și săvârșind fapte bune, ca să ne realizăm menirea, fiindcă *„pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu, în rai, celor ce-L iubesc pe El”* (I Corinteni 2,9).

Amin

Praznicul Sfintei Treimi¹

(încă o cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Astăzi este o zi deosebit de importantă pentru această biserică și pentru enoriașii parohiei dumneavoastră, fiindcă sărbătorim hramul lăcașului de cult, și anume praznicul Sfintei Treimi.

Întrucât ziua de astăzi este consacrată Sfintei Treimi, voi vorbi despre Dumnezeu.

În Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți sunt foarte multe informații despre Dumnezeu. Eu însă nu pot prezenta tot ce s-a scris despre El, ci voi încerca să expun pe scurt ceea ce i-a luat Bisericii câteva sute de ani să formuleze, pe baza celor descoperite de Dumnezeu despre Sine.

Cine sau ce este de fapt Dumnezeu? Acesta este ființa supremă, creatoare și cârmuitoare a lumii, principiul fundamental al existenței și al ordinii universale.

Când ne gândim la Dumnezeu, noi înțelegem Sfânta Treime „*căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, și Aceștia trei Una sunt*” (I Ioan 5,7). Dumnezeu este unul în ființă. Natura, esența sau substanța dumnezeiască este una singură. Această ființă subzistă în cele trei persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Aceștia nu sunt trei dumnezei, ci cele trei persoane ale lui Dumnezeu, care este unul singur, pentru că ființa divină este una singură, dar întreită în persoane.

¹ Cuvânt rostit în 21 iunie 2021 în biserica „Sfânta Treime” din Zalău.

Care este relația dintre cele trei persoane ale Sfintei Treimi? În afara timpului, deci în veșnicie, Tatăl naște pe Fiul și purcede pe Sfântul Duh. Dar Fiul și Duhul Sfânt nu vin la existență după Tatăl, ci există împreună din veci. Toate trei persoanele sunt din eternitate, nu venite pe rând la existență. Deci nu a existat o vreme în care Tatăl era singur și nu avea pe Fiul și pe Duhul Sfânt. Toate aceste trei persoane există deodată, etern, numai că Tatăl naște pe Fiul și purcede pe Sfântul Duh, El fiind sursa existenței în Sfânta Treime.

Noi știm că Fiul se naște din Tatăl, iar Sfântul Duh purcede de la Tatăl, dar nu cunoaștem deosebirea dintre nașterea Fiului și purcederea Duhului Sfânt. Cert este că atât Fiul, cât și Duhul Sfânt își iau existența din Tatăl, dar modul venirii lor în existență este diferit.

Taina Sfintei Treimi este mai presus de mintea omenească.

La Sinodul I Ecumenic, care a avut loc la Niceea, în anul 325, a fost combătut arianismul, care învăța că Iisus Hristos nu este Fiul lui Dumnezeu, ci doar o creatură. Printre episcopii participanți s-a numărat și Sfântul Spiridon al Trimitundei, care și-a manifestat dorința de a purta o discuție cu cel mai renumit filosof, adept al arianismului. După ce ierarhul i-a explicat filosofului învățătura despre Sfânta Treime și faptul că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, nu o simplă creatură, adeptul arianismului nu s-a lăsat convins. Atunci episcopul Trimitundei i-a spus: „Cu toate că în Sfânta Treime sunt trei persoane distincte, este un singur Dumnezeu. Acest lucru nu este ușor de înțeles, pentru că mintea umană este prea mărunță pentru a cuprinde oceanul infinit al dumnezeirii. Însă eu te întreb: Vrei să vezi cu ochii tăi ceea ce nu poți înțelege cu mintea?”. Pe când spunea aceste cuvinte, ierarhul a luat în mână o cărămidă, pe care a ridicat-o deasupra capului, pentru a fi văzută de toată

lumea, apoi a zis: „Filosofule, privește această cărămidă. Dacă te întreb câte obiecte țin în mână, ce o să-mi răspunzi?”. „Unul singur”, a zis acesta. Sfântul a continuat: „Ceea ce voi, arienii, învățați că este una, în realitate nu este una și o să vă dovedesc acest fapt imediat”. În timp ce ținea cărămida în mâna stângă, episcopul a făcut asupra acesteia semnul Sfintei Cruci, cu mâna dreaptă, și a spus: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” și, strângând cărămida, din aceasta s-a înălțat o flacără înspre cer, în jos a curs apă, iar în mâna Sfântului a rămas o bucată moale de lut. Atunci episcopul Trimitundei a zis: „Precum această cărămidă este alcătuită din trei elemente: foc, apă și lut, dar ea este una singură, tot așa este și în Sfânta Treime, unde sunt trei persoane, dar un singur Dumnezeu”. Văzând această minune, filosoful a recunoscut că Sfântul Spiridon are dreptate și i-a îndemnat pe arieni să renunțe la învățătura lor greșită.

Ființa dumnezeiască este nemărginită, de aceea nu se poate repeta, iar cele trei persoane dumnezeiești nu se confundă între ele, folosind fiecare în alt fel toată puterea ființei, într-o reciprocă comunicare. Deci Tatăl are ființa toată, Fiul are ființa toată, Sfântul Duh are ființa toată, dar această ființă este una singură, care se comunică deodată și întreagă tuturor celor trei persoane ale Sfintei Treimi în mod deplin, fără ca o persoană să dețină numai o parte din această ființă, sau o persoană să aibă mai mult din această ființă decât celelalte persoane.

Ființa lui Dumnezeu nu se repetă când Dumnezeu Tatăl naște pe Fiul și purcede pe Sfântul Duh, pentru că ființa dumnezeiască este infinită. Persoanele Sfintei Treimi au una și aceeași ființă, dar ele ca persoane sunt trei. Fiecare persoană este purtătoare a întregii ființe dumnezeiești nerepetate, deci fiecare este Dumnezeu întreg, iar nu fiecare persoană este o parte din Dumnezeu și împreună Îl formează pe Dumnezeu, ci fiecare

persoană este Dumnezeu adevărat, dar ființa lor este una, pentru că există un singur Dumnezeu, iar nu trei dumnezei.

Sfinții Părinți explică și din punct de vedere logic sau rațional de ce doar Sfânta Treime poate să fie Dumnezeu.

Dumnezeu nu poate exista decât în trei persoane, căci relația dintre ele le face demne și capabile de iubirea absolută. Un Dumnezeu singur nu poate exista, acesta este invenția filosofilor. Dacă Dumnezeu ar fi singur, nu ar fi capabil de iubire. Cel mult s-ar iubi pe Sine, dar aceasta ar fi o iubire sterilă, stearpă.

Dacă în Dumnezeu ar exista doar două persoane, iubirea dintre aceste persoane ar fi egoistă. O persoană ar iubi-o pe cealaltă și ar fi iubită de ea, iar această iubire s-ar închide între cele două persoane. Această iubire nu s-ar putea extinde și nu ar justifica crearea din iubire a lumii.

Iubirea perfectă este doar cea treimică, pentru că iubirea între două persoane sporește când este însoțită de bucuria unei a treia persoane. Noi simțim trebuința să fim iubiți de al treilea și să iubim pe al treilea, și cu cât îl iubim mai mult împreună, cu atât ne iubim și noi mai mult. Eu nu vreau să fiu iubit numai de o persoană, ci vreau ca această persoană să fie însoțită în iubirea ei față de mine și de o a treia persoană și tu, cealaltă persoană, voiești la fel, să am și pe altul care te iubește împreună cu mine. Dar și cel de-al treilea vrea să ne vadă uniți în iubirea față de el și în iubirea lui pentru noi. Acest fapt îl cunosc toți cei căsătoriți, care au copii. Prin nașterea de prunci iubirea dintre soți crește și se răsfânge multiplicată asupra copilului. Această dragoste este un reflex al iubirii treimice în viața omului, o mică scânteie din focul uriaș al iubirii lui Dumnezeu.

Dacă însă în Dumnezeu ar exista patru sau mai multe persoane, n-ar mai fi acea relație directă neîncetată și perfectă, ci ar fi o gloată de zei, care ar trăi în dezordine și haos, ca zeii grecilor din Olimp.

Treimea este perfectă, de aceea Dumnezeu este Treime. Dovada de necontestat că iubirea în Treime este perfectă, o avem în crearea lumii. Iubirea lui Dumnezeu a fost atât de mare, încât a vrut să o reverse și în afara Sa, să se bucure și alții de ea, de aceea a creat tot ceea ce există.

În relațiile cu lumea, noi știm că Tatăl este Creator, Fiul Mântuitor, iar Sfântul Duh Sfințitor. De vreme ce ființa lui Dumnezeu este una singură și voința Lui este tot una singură, de aceea nu se poate să voiască ceva Tatăl și altceva Fiul sau Duhul Sfânt. În sânul Sfintei Treimi există o identitate perfectă de voință. Dacă este identitate de voință, atunci este și identitate de acțiune.

Când vorbim despre crearea lumii trebuie să știm că aceasta a fost adusă în existență din nimic, deci nu din ființa lui Dumnezeu, ci din voința Lui, fiindcă dacă era adusă în existență din ființa lui Dumnezeu, atunci lumea era de o ființă cu El, iar noi am fi fost panteiști, cum învață unele religii orientale.

La crearea lumii au luat parte toate cele trei persoane ale Sfintei Treimi, Fiul și Duhul Sfânt fiind mâinile cu care Tatăl plămădea creația. Despre lucrarea Fiului lui Dumnezeu la crearea lumii Sfântul Evanghelist Ioan a scris: *„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu. Acesta era dintru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut”* (Ioan 1,1-3). De asemenea, în cartea Facerii citim că la crearea lumii *„Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor”* (Facere 1,2).

La mântuirea lumii, Fiul ascultă de Tatăl și se întrupează, conlucrând cu Sfântul Duh. Pentru a vedea relația dintre persoanele Sfintei Treimi în ceea ce privește mântuirea omului, mă voi referi doar la cuvintele Sfântului Arhanghel Gavriil adresate Sfintei Fecioare Maria la Buna Vestire: *„Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri; pentru*

aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema” (Luca 1,35).

La Pogorârea Sfântului Duh din nou au conlucrat toate persoanele Sfintei Treimi, după cum le-a zis Domnul Hristos Sfinților Săi Apostoli înainte de a-și încheia activitatea publică: *„Puțin timp mai sunt cu voi și Mă duc la Cel ce M-a trimis și voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului. Vă este de folos ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi. Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine. Iar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl Îl va trimite în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 7,33; 14,16-17; 16,7; 15,26 și 14,26).*

La zece zile după înălțarea Mântuitorului cu trupul la cer și șederea de-a dreapta Tatălui, Duhul Sfânt a pogorât peste Sfinții Apostoli în Ierusalim, pentru a continua activitatea Fiului lui Dumnezeu întrupat. Biserica este trupul tainic al Domnului Hristos, însă aceasta ia ființă la Pogorârea Sfântului Duh.

Dumnezeu ne-a creat din iubire și mânat de același sentiment ne-a mântuit, după cum a afirmat Domnul Hristos Însuși: *„Că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască prin El” (Ioan 3,16-17).* Tot din iubire Dumnezeu vrea să fim alături de El, de îngeri și de sfinți în Împărăția cerurilor. Cunoscând toate acestea, suntem datori să răspundem iubirii lui Dumnezeu cu același sentiment, iar Mântuitorul ne-a învățat cum trebuie să ne manifestăm acest nobil simțământ, când a zis: *„Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește;*

iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui” (Ioan 14,21).

Din tot ce am prezentat până acum înțelegem extrem de limpede care trebuie să fie relația dintre Dumnezeu și oameni și care este răsplata unei vieți trăite în ascultare de Dumnezeu. În pofida acestui fapt, tot mai mulți oameni din zilele noastre Îi întorc spatele lui Dumnezeu și luptă chiar fățiș împotriva Lui, fără să conștientizeze că ei sunt cei ce au de pierdut printr-o astfel de atitudine.

În Epistola către Efeseni, din care s-a citit astăzi o parte la Sfânta Liturghie, Sfântul Apostol Pavel vorbește cu durere despre astfel de oameni, îndemnându-i pe cei cărora le-a adresat epistola să nu se facă părtași la faptele acestora, scriindu-le: *„Fraților, fiți următori lui Dumnezeu, ca niște copii iubiți, și umblați întru iubire așa cum și Hristos ne-a iubit pe noi, și pentru noi I S-a dat pe Sine lui Dumnezeu prinos și jertfă întru miros cu bună mireasmă. Iar de desfrâu și de orice necurăție și de lăcomie nici să se pomenească între voi, așa cum se cuvine sfinților; nici de vorbe nerușinate, nebunești sau glumețe, care nu se cuvin; ci mai degrabă, de mulțumire. Căci pe aceasta s-o știți voi bine, că nici desfrânat sau necurat sau lacom, care este un închinător la idoli, nu are moștenire în Împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu. Nimeni să nu vă amăgească cu vorbe deșarte, că din pricina acestora vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării. Așadar, nu vă faceți părtași cu ei. Altădată erați întuneric, dar acum sunteți lumină întru Domnul; umblați ca fii ai luminii, pentru că roada luminii este în orice bunătate, dreptate și adevăr; osebind ce este bineplăcut Domnului. Și nu fiți părtași la faptele cele neroditoare ale întunericului, ci mai degrabă osândiți-le fățiș; căci pe cele ce le fac ei întru ascuns, rușine este chiar a le spune. Dar toate cele osândite fățiș sunt vădite de lumină, căci tot ceea ce-i vădit este lumină. De aceea zice: Deșteaptă-te tu, cel ce*

dormi, scoală-te din morți și asupra ta va lumina Hristos. Prin urmare, luați bine seama cum umblați: nu ca niște neînțelepți, ci precum cei înțelepți, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt. De aceea nu fiți fără de minte, ci înțelegeți care este voia Domnului” (Efeseni 5,1-17).

Din nefericire, acest text scris în urmă cu aproape două mii de ani parcă ne este adresat nouă, celor de astăzi, datorită situației fără precedent în care ne aflăm, întrucât în zilele noastre se poartă un război necruțător și tot mai aprig între credincioși și necredincioși. Ca să utilizez limbajul modern, voi spune că lupta se poartă între patrioți și globaliști sau mai degrabă între oamenii care ascultă de Dumnezeu și cei care sunt mânați în acțiunile lor de diavol.

Patriotul este cel care își iubește patria, ține foarte mult la valorile țării sale, pe care le cultivă și le promovează, luptând cu abnegație pentru binele poporului său, fiind gata să facă sacrificii pentru a-i asigura un viitor fericit.

Globaliștii în schimb sunt niște oameni foarte bogați (formând de multe ori grupuri de interese și mari corporații) care încearcă prin orice mijloace să desființeze conducerea actuală a lumii, pentru a crea o singură societate la nivel mondial, cu o guvernare unică, încât ei să poată centraliza, reduce și standardiza toate economiile, producția și prelucrarea resurselor naturale, cu scopul de a influența, manipula și controla toate deciziile importante la nivel global, pentru a se asigura că își mențin puterea, controlul, bogăția și influența pe întreg mapamondul. Problema acestor oameni este aceea că ei încalcă flagrant poruncile lui Dumnezeu, încercând să se pună pe ei în locul Lui, acesta fiind, de fapt, visul dintotdeauna al îngerilor căzuți și deveniți, cu voia lor, demoni.

Ca să vă dau un exemplu, Donald Trump, fostul președinte al Statelor Unite ale Americii, a fost un patriot, care în interesul

țării pe care a condus-o a renunțat, după bunul său plac, la tratate și înțelegeri internaționale sau bilaterale, pe care le socotea dezavantajoase poporului în fruntea căruia se găsea.

Actualul președinte american însă, Joe Biden, este un globalist, pe care nu îl interesează aspirațiile poporului care l-a votat în funcția pe care o ocupă, ci promovează ideologii preluate de la oculta mondială, masonerie, clubul de la Roma, clubul Bilderberg, Forumul Economic Mondial etc., fiindcă există structuri ale acestei lumi (fățișe sau ascunse) care vor să desființeze guvernele țărilor și să instaureze Noua Ordine Mondială (numită mai nou marea resetare), prin care să instituie o conducere globală și, prin legi impuse de sus, să-i înrobească pe toți oamenii. Prin aceasta se va pregăti guvernarea lui Antihrist, cel mai mare luptător din decursul întregii istorii împotriva Domnului Hristos și a celor ce cred în El.

În cele ce urmează voi face o paranteză, pentru a înțelege mai bine ceea ce voi spune în continuare.

Religia a constituit întotdeauna un element foarte important în istoria popoarelor și a lumii întregi.

Primele orașe-state din lume aveau în frunte un rege și un mare preot (conducătorul politic și cel religios), unii dintre aceștia acaparând ambele puteri, fiind regi și preoți în același timp.

Voi da câteva exemple în acest sens: Melchisedec (aprox. secolul al XIX-lea î.Hr.) era rege al Salemului și preot al Dumnezeului Celui Preaînalt (Facere 14,18). Amenhotep al IV-lea a fost faraonul Egiptului între 1352 și 1336 î.Hr. și mare preot al Soarelui. Regele asirian Ninurta-apal-Ekur (1184-1179 î.Hr.) s-a autointitulat „rege al Universului și preot al zeilor Enlil și Ninurta”. Etbaal I (aprox. 887-846 î.Hr.) era preotul rege al Tirului și Sidonului.

În Vechiul Testament, începând cu veacul al XI-lea î.Hr., evreii și-au manifestat dorința de a fi conduși de regi. Dumnezeu

le-a împlinit voia, însă monarhii primeau autoritatea de a cârmui poporul prin ungerea din partea unui proroc, care era alesul lui Dumnezeu.

Acest model s-a perpetuat și în monarhiile creștine, capetele încoronate fiind unse de conducătorul religios al poporului.

Astăzi însă, cârmuitorii țărilor democratice sunt aleși în funcțiile pe care le ocupă de către popor, și au un mandat încredințat de acesta, pentru a-i conduce destinele conform tradiției neamului respectiv și a dorinței majorității.

Slujitorul lui Dumnezeu are chemare de sus, după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel că *„nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci numai cel chemat de Dumnezeu, precum Aaron”* (Evrei 5,4). Sfântul Apostol Petru le-a atras luarea aminte slujitorilor Bisericii: *„Păstoriți turma lui Dumnezeu ce vi s-a dat în seamă, veghind asupra ei nu de nevoie, ci de bunăvoie, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din tragere de inimă, nu ca și cum ați fi stăpânii celor ce v-au căzut la sorți, ci voi făcându-vă pilde ale turmei. Iar când Se va arăta Mai-Marele păstorilor, veți primi cununa cea neveștejită a mării”* (I Petru 5,2-4).

Omul politic trebuie să reprezinte interesele celor care l-au votat căci, conform Constituției României, „în exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului, orice mandat imperativ fiind nul”.

Uneori conducătorii politici au călcat în picioare drepturile cetățenilor, au instaurat dictaturi și au ajuns la prigoane și chiar la genocid. În numeroase dintre aceste cazuri poporul s-a ridicat împotriva cârmuitorului (posibil) ales legitim, dar care a guvernat abuziv, alungându-l de la putere, întemnițându-l sau chiar condamnându-l la moarte.

Alteori, din interese personale sau de altă factură, cârmuitorii popoarelor au nesocotit poruncile lui Dumnezeu și au intervenit, fără niciun drept, în viața Bisericii, creând tulburare.

În acest sens vă voi da trei exemple de slujitori ai lui Dumnezeu care și-au asumat, cu toate riscurile, rolul de apărători ai dreptei credințe și ai turmei cuvântătoare pe care o conduceau, atunci când tocmai împăratul bizantin, cel mai puternic om din lume la vremea respectivă, a săvârșit greșeli ori a susținut o erezie.

Sfântul Ioan Gură de Aur (cca 347-407)

Între 389 și 404 Sfântul Ioan Gură de Aur a fost arhiepiscopul Constantinopolului, păstorind în timpul împăratului Flavius Arcadius și a soției sale Eudoxia.

În veacul al IV-lea exista în Imperiul Bizantin o lege, potrivit căreia dacă împăratul trecea pe lângă pământul vreunui om și dorea să se înfrupte din roadele acelei proprietăți și călca în ea, proprietatea respectivă trecea automat în posesia bazileului, acesta având datoria să ofere fostului deținător altă proprietate în schimb sau să o răscumpere cu bani. Uzând de această lege, împărăteasa Eudoxia a răpit via unei văduve sărace, pe nume Calitropia, însă fără să o răscumpere. Sfântul Ioan Gură de Aur a muștră lăcomia împărătesei, pe care a asemănat-o cu Izabela, soția regelui Ahab din Vechiul Testament, care pentru a lua via lui Nabot, a poruncit ca acesta să fie ucis (III Regi cap. 21).

Împărăteasa a fost foarte deranjată de atitudinea arhiepiscopului și a pus la cale exilarea lui, în anul 403. După o vreme, în urma unei revolte a locuitorilor Constantinopolului, Sfântul Ioan Gură de Aur a fost readus în capitala Imperiului Bizantin, dar în anul 404 a fost exilat din nou, la Cucuz, în Armenia. Sfântul Ioan Gură de Aur și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu la Comane, în ziua de 14 septembrie 407.

Împărăteasa Eudoxia a murit în 6 octombrie 404, în timpul unui avort spontan. După ce trupul i-a fost așezat în mormânt, acesta a început să tremure.

Împăratul Arcadius a încetat din viață la 1 mai 408, fiind urmat la tron de fiu său, Teodosie al II-lea. În timpul acestuia a ajuns arhiepiscop al Constantinopolului Sfântul Proclu, un ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur, care în anul 438 a adus de la Comane, în capitala Imperiului Bizantin, moaștele ilustrului său înaintaș.

În 27 ianuarie 438, când corabia cu sfintele moaște a ajuns în dreptul viei Calitropiei s-a oprit, neputând înainta mai departe. Atunci cei din corabie au văzut că Sfântul Ioan Gură de Aur și-a ridicat mâna dreaptă din sicriu și a binecuvântat via. În momentul acela mormântul Eudoxiei a încetat să se mai miște, după ce timp de treizeci și trei de ani s-a cutremurat fără întrerupere, semn că păcatul i-a fost iertat. Mâna dreaptă a Sfântului Ioan Gură de Aur a rămas de atunci cu degetele în poziție de binecuvântare și așa se păstrează, până astăzi, la Mănăstirea Filoteu din Sfântul Munte Athos.

Sfântul Maxim Mărturisitorul (580-669)

În timpul împăraților Heraclie (610-641) și Constans al II-lea (641-668) Imperiul Bizantin era frământat de erezii, iar cei doi bazei doreau o restaurare a unității politico-religioase a Imperiului, cu prețul sacrificării rigorii dogmatice a hristologiei Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon, din anul 451. În acest sens, Heraclie, i-a poruncit patriarhului de la Constantinopol, Serghie (610-638), sluga lui fidelă, să conceapă tot felul de erezii, crezând că prin aceasta îi va împăca pe ortodocși cu cei abătuți de la dreapta credință.

Sfântul Maxim Mărturisitorul însă, care fusese timp de trei sau patru ani prim-secretarul împăratului Heraclie, după care s-a călugărit, a apărut învățătura de credință cea adevărată, respingând toate argumentele nefondate ale patriarhului Serghie al Constantinopolului în sprijinul ereziilor inventate de acesta.

Drept pedeapsă, Sfântul Maxim Mărturisitorul a fost înmormântat și a avut parte de mai multe procese, dintre care ultimul s-a desfășurat în mai-iunie 662. Un sinod constantinopolitan l-a condamnat pe marele apologet la tăierea mâinii drepte și a limbii, pentru a nu putea răspândi, astfel, prin viu grai și prin scris învățătura cea dreaptă. După aceea, Sfântul Maxim a fost exilat în ținutul Lazilor (Georgia de astăzi). În 8 iunie 662, Sfântul Maxim a fost închis în fortăreața Schemaris, aproape de Tsageri, în Munții Caucaz, unde s-a mutat la Domnul în ziua de 13 august 662. Trupul i-a fost înmormântat în Mănăstirea „Sfântul Arsenie” - actuala Mănăstire „Sfântul Maxim” din Tsageri.

Împăratul Heraclie a fost căsătorit de două ori: mai întâi cu Fabia Eudoxia, apoi cu nepoata sa, Martina. Cu Fabia a avut doi copii, iar cu Martina, nouă, dintre care majoritatea au fost bolnavi, Flavius având gâtul paralizat, iar Teodosie fiind surdo-mut.

În 15 septembrie 668, împăratul Constans al II-lea, în vârstă de 37 de ani, a fost asasinat în baie de către majordomul său.

Sfântul Ioan Damaschinul (aprox. 659-749)

La începutul domniei sale, împăratul bizantin Leon al III-lea Isaurul (717-741) a interzis cinstirea sfintelor icoane. În perioada respectivă Sfântul Ioan Damaschinul era ministru de finanțe în Damasc, la curtea califului Umar al II-lea (717-720) și a trimis mai multe epistole creștinilor din Constantinopol, în care le explica faptul că închinarea la sfintele icoane este îndreptățită.

Prin violenție, Leon Isaurul l-a făcut pe califul Damascului să creadă că Sfântul Ioan Damaschinul l-a trădat, încât acesta a poruncit ca mâna dreaptă a sfântului să fie tăiată, însă Maica Domnului l-a vindecat în chip miraculos, motiv pentru care Sfântul Ioan a renunțat la funcția pe care o ocupa și s-a călugărit la Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim.

În anul 730, împăratul Leon al III-lea a emis un edict împotriva cinstirii icoanelor, în urma căruia a declanșat o prigoană cruntă, în care au fost profanate și distruse multe icoane, ca și lăcașurile ce le adăposteau, iar mulți călugări, apărători ai icoanelor, au fost schingiuiți, alungați din mănăstiri și chiar omorâți. Mănăstirile au fost jefuite, iar pământurile și bunurile lor confiscate.

În această situație, Sfântul Ioan Damaschinul a alcătuit trei tratate împotriva iconoclaștilor, în care a sistematizat argumentația biblică, patristică și filosofică existentă în sprijinul cultului sfințelor icoane, combătând argumentele iconoclaștilor.

În primul rând, Sfântul Ioan îi contesta lui Leon al III-lea atribuțiile sinodale pe care acesta și le-a arogat. Concepției cezaro-papiste a împăratului, monahul de la Sfântul Sava i-a opus principiul sinodal, singurul justificat în Biserică de a legifera în materie de credință. Nu este treaba împăraților de a hotărî în aceste chestiuni - a afirmat Sfântul Ioan Damaschinul - ci a sinoadelor, după cum a spus și Domnul Hristos: „*Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor*” (Matei 18,20). În afirmația lui Leon al III-lea: „Eu sunt împărat și preot în același timp”, Ioan Damaschinul vede o primejdie de moarte pentru ființa și existența Bisericii. Împăratul nu poate legiui în Biserică, de vreme ce Sfântul Apostol Pavel, inspirat de Dumnezeu, a scris că Biserica este condusă „*de Apostoli, de profeți, de păstori și de învățători*” (Efeseni 4,11), fără a pomeni nimic de împărați. Obligația împăraților este să aibă grijă de bunul mers al treburilor politice, nu să se amestece în cele ale Bisericii. Călcarea acestui principiu este pedepsit de Dumnezeu, iar Vechiul Testament ne dă destule exemple de pedepse pe care le-au primit regii iudei care s-au amestecat în treburile templului. „Ne supunem ție, împărate - a scris Sfântul Ioan Damaschinul - în lucrările care privesc viața, dajdiile, vămile, încasările și

cheltuielile, în toate ale noastre încredințate ție, dar în ceea ce privește conducerea Bisericii, avem pe păstori, pe cei care ne-au grăit nouă cuvântul și care au formulat legiuirea bisericească”.

Împăratul Leon al III-lea a murit în 18 iunie 741, de hidropizie.

Persecuția lui Leon Isaurul a trecut, erezia lui fiind condamnată la două sinoade (în 787 și 843), iar noi avem până astăzi icoane în bisericile și în casele noastre.

Din cele trei exemple prezentate și din istoria de două mii de ani a Bisericii constatăm că aceasta a ieșit întotdeauna biruitoare din încercările prin care a trecut, din moment ce Domnul Hristos a afirmat că *„nici porțile iadului nu o vor birui”* (Matei 16,18), iar luptătorii pentru credința cea adevărată, deși au fost pedepsiți pe acest pământ și au suferit chinuri și chiar moarte, au ajuns sfinți în Împărăția lui Dumnezeu, fiindcă Mântuitorul a spus că *„pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,32-33).

Din nefericire, în zilele noastre, unii conducători vremelnici ai lumii, în numele drepturilor omului, calcă în picioare poruncile lui Dumnezeu și legile firii așezate de Creator în creație, dând legi lipsite de cel mai elementar bun simț, care frizează ridicolul.

Voi începe cu ceea ce se întâmplă în Statele Unite ale Americii. Joe Biden este al doilea președinte catolic al acestei țări, după John Fitzgerald Kennedy, care a fost asasinat în 22 noiembrie 1963, în Dallas, Texas. Administrația Biden este în favoarea avortului, iar președintele a afirmat că pentru el este o prioritate promulgarea legii egalității între sexe, care dă drepturi unei minorități, discriminând majoritatea. Această lege îi afectează pe oamenii care cred în căsătoria dintre un bărbat și o

femeie, vrea să plaseze copiii instituționalizați sau din familii cu probleme în cuplurile de homosexuali, constrânge sportivele să ia parte la competiții alături de bărbați care pretind că sunt femei, credința religioasă care combate această lege este considerată fanatism rasist etc.

Nedumerirea mea este creată de faptul că Joe Biden este catolic, iar papa de la Roma știe prea bine ce se petrece în Statele Unite ale Americii, dar nu ia nicio atitudine într-o problemă care contravine în mod evident moralei Bisericii pe care o conduce. Spre deosebire de cei trei sfinți despre care v-am vorbit mai devreme, Biden nu are ce să-i facă papei de la Roma, din moment ce amândoi sunt șefi de stat. Eu înclin să cred că cei doi sunt colegi în vreo lojă masonică, de aceea nu există nicio dispută între ei.

Ceea ce m-a mai liniștit este faptul că acum trei zile, în 18 iunie 2021, s-a întrunit conferința episcopilor catolici din Statele Unite ale Americii, din care fac parte toți ierarhii catolici din această țară. Printre alte probleme, s-a luat în discuție dacă Joe Biden poate fi împărtășit sau nu din cauza convingerilor sale care contravin flagrant moralei creștine. După câteva zile de dezbateri, în pofida atenționărilor Vaticanului, s-a luat decizia, cu 73% dintre voturi, ca președintele Statelor Unite ale Americii să nu primească Preasfântul Trup și Sânge al Domnului Hristos, conform avertismentului Sfântului Apostol Pavel: *„Oricine va mânca pâinea sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de Trupul și Sângele Domnului. Să se cerceteze dar omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind trupul Domnului. De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit”* (I Corinteni 11,27-30).

În ceea ce privește Uniunea Europeană, din care noi facem parte, în această perioadă, în Parlamentul European de

la Bruxelles se lucrează la un proiect de lege care nu le va mai permite cetățenilor Uniunii Europene să-și numească părinții mamă și tată. Aceasta se întâmplă din cauza unei minorități care nu poate avea copii, fiindcă o femeie nu poate zămisli fără bărbat și să devină mamă, nici un bărbat nu poate procrea fără femeie și să fie tată. Acești oameni fără rânduială sunt invidioși pe noi, cei normali, și vor să ne oprească să-i mai numim mamă și tată pe cei ce ne-au dat viață, dorind să ne impună să le spunem părinte 1 și părinte 2.

De asemenea, oficialii europeni au votat raportul matic, care prevede că avortul reprezintă un drept fundamental al omului și bărbatului pot, la rândul lor, să dea naștere unei ființe umane.

Cei care conduc rău un popor este posibil să scape de judecata oamenilor, dar mai devreme sau mai târziu vor ajunge să dea socoteală în fața lui Dumnezeu, pentru că nu ne batem joc de legile Lui nicăieri în lume, nici în America, nici în Europa, nici în România.

De asemenea, dacă poporul ne-a încredințat, prin vot, mandatul de a-l cârmui, avem obligația de a fi în serviciul celor care ne-au ales într-un for înalt, altfel nu este bine nici de conducător și nici de popor.

În calitate de creștini, să răspundem iubirii lui Dumnezeu cu iubirea noastră, prin împlinirea poruncilor Lui, fiindcă dacă noi ne batem joc de Dumnezeu și de legile Lui, atunci El ne lasă să fim bătaia de joc a diavolului. Drept aceea, să fim creștini practicanți, să ne rugăm Bunului Dumnezeu ca să-i lumineze pe conducătorii noștri pentru a da legi conforme cu credința noastră de două mii de ani și cu conștiința curată a poporului căruia îi aparțin.

Noi, prin faptele noastre, bune sau rele, putem îndepărta sau apropia venirea lui Antihrist și sfârșitul lumii. De aceea să împlinim, pe cât ne stă în putință, poruncile lui Dumnezeu, pentru a nu ajunge acele zile. În contextul a ceea ce v-am spus până

acum, nu ascund, ci afirm public, că sunt creștin ortodox, patriot și nicidecum globalist.

Mă bucur că am fost astăzi împreună și ne-am rugat în cea dintâi biserică ortodoxă din municipiul Zalău, cerându-I lui Dumnezeu să-și reverse darurile Sale cele îmbelșugate asupra noastră, asupra poporului nostru, asupra conducătorilor pe care îi avem și asupra întregii lumi, pentru că *„toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor”* (Iacov 1,17).

Amin

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul¹ (24 iunie)

**Preacuvioase Părinte Exarh,
Preacuvioase Părinte Egumen,
Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
distinse oficialități, iubiți credincioși,**

Suntem într-o zi de praznic deosebit de restul sărbătorilor din decursul anului bisericesc, pentru că astăzi celebrăm nașterea Sfântului Ioan, Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului nostru Iisus Hristos. Noi, oamenii de rând, ne serbăm ziua de naștere, iar prin aceasta Îi suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru că ne-a oferit marele dar al vieții și ne-a învrednicit să mai adăugăm un an la cununa existenței noastre pământești. De asemenea, atunci când cineva drag nouă moare, ne întristăm și îl jelim, părându-ne rău că s-a mutat din această viață, iar în ziua trecerii sale în veșnicie, precum și la soroacele cuvenite, îi facem parastas. În calendarul creștin întâlnim contrariul. Astfel, noi nu îi prăznuim pe sfinți în ziua în care s-au născut în această lume, ci în ziua în care s-au mutat din această viață în veșnicie. De ce facem acest lucru? Pentru că atunci când se nasc în această lume, și au înainte întreaga viață, toți oamenii sunt supuși ispitelor diavolului și, în consecință, căderii în păcat, pe când după ce trupul moare, orice influență a vrăjmașului asupra omului dispare, iar Dumnezeu are o perspectivă clară asupra întregii vieți a persoanei respective, cunoscând dacă a biruit

¹ Cuvânt rostit în 24 iunie 2012 la schitul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Bobota.

uneltirile Satanei, ori le-a căzut pradă. Din acest motiv Biserica îi pomeniște întotdeauna pe sfinți în ziua morții lor trupești, care este momentul nașterii acestora la viața de veci, după ce au biruit definitiv uneltirile vrăjmașului și de aceea Sfânta Scriptură afirmă că: „*Scumpă este înaintea Domnului moartea cuviosilor Lui*” (Psalmul 115,6). După o viață de privațiuni și osteneli răbdate pentru Dumnezeu, sfinții se duc la odihnă în împărăția cerurilor, pentru că Domnul Hristos a spus: „*Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi!*” (Matei 11,28).

Cu toate acestea, în calendarul creștin întâlnim și trei zile de naștere, pe care le voi aminti după importanța lor. În 25 decembrie sărbătorim nașterea Fiului lui Dumnezeu din pântecul preacurat al Sfintei Fecioare Maria, care zămislise de la Duhul Sfânt, în 8 septembrie nașterea Maicii Domnului din părinții Ioachim și Ana, iar în 24 iunie nașterea Sfântului Ioan Botezătorul din părinții Zaharia și Elisabeta. Această excepție de la rânduiala Bisericii de a-i prăznui pe sfinți în ziua mutării lor din această viață se datorează rolului deosebit de important jucat de cei trei în lucrarea de mântuire a lumii. Fiul lui Dumnezeu întrupat este Mântuitorul lumii, Mesia cel făgăduit și așteptat. Sfânta Fecioară Maria este scara pe care Fiul lui Dumnezeu s-a coborât din cer pe pământ. Ea s-a învrednicit să nască pe Fiul lui Dumnezeu pentru că este cea mai curată femeie din punct de vedere moral și cea mai înaltă din punct de vedere spiritual din toate timpurile și locurile, încât a ajuns să fie „*mai cinstită decât heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii*”. Sfântul Ioan, Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului Hristos, este cel mai mare dintre proroci și singurul care L-a văzut pe Mântuitorul în viață. În privința sfințeniei vieții acestuia, Domnul Hristos Însuși le-a spus evreilor: „*Adevăr vă grăiesc: Între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul*” (Matei 11,11).

Din prorociile Vechiului Testament evreii știau că Mesia urma să se nască din sânul poporului ales, de aceea familiile iudaice aveau mulți copii, cu scopul ca unul dintre aceștia, sau cel puțin dintre urmașii acestora, să fie Mântuitorul lumii. Între evrei, o familie fără copii era socotită blestemată, sau cel puțin uitată de Dumnezeu, pentru că nu avea nicio șansă de a da naștere lui Mesia. Atât Ioachim și Ana, viitorii părinți ai Sfintei Fecioare Maria, cât și Zaharia și Elisabeta, cei ce aveau să fie părinții Sfântului Ioan Botezătorul, erau oameni dreți înaintea lui Dumnezeu și cu toate că în tinerețe s-au rugat mult lui Dumnezeu pentru a dobândi un urmaș, rugăciunea nu le-a fost ascultată. Cu toate acestea, ei nu au deznădăjduit, ci cu îndelungă răbdare au persistat în rugăciune, și la bătrânețe, când se așteptau mai puțin, rugăciunea a rodit, pentru că așa cum afirmă Sfânta Scriptură, „*mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului*” (Iacob 5,16).

Amănunte despre nașterea Sfintei Fecioare Maria întâlnim în Sfânta Tradiție. Modul minunat în care preotul Zaharia a fost înștiințat de către Sfântul arhanghel Gavriil că soția lui va naște, precum și venirea pe lume a Sfântului Ioan Botezătorul, sunt relatate în Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie: „*Fost-a în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia, din ceata preoțească a lui Abia; iar femeia lui era din fiicele lui Aaron și numele ei era Elisabeta. Și amândoi erau dreți înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile și rânduielile Domnului. Și nu aveau copii, deoarece Elisabeta era stearpă și amândoi erau înaintați în zilele lor. Și a fost că pe când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu în rândul cetii sale, după rânduiala preoției i-au ieșit sorții să intre în templul Domnului și să tămâieze. Iar la ceasul tămâierii toată mulțimea poporului era afară, rugându-se. Și îngerul Domnului i s-a arătat stând de-a dreapta altarului*

tămâierii. Și, văzându-l, Zaharia s-a tulburat și frică a căzut peste el. Iar îngerul i-a grăit: «Nu te teme, Zaharia, fiindcă rugăciunea ți-a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Ioan. Și-ți va fi el bucurie și veselie, și mulți se vor bucura de nașterea lui. Că mare va fi el înaintea Domnului; nici vin și nici băutură tare nu va bea, și încă din pântecul mamei sale se va umple de Duh Sfânt; și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul, Dumnezeu lor; și Lui Îi va merge el înainte cu duhul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea dreptilor, ca să-i gătească Domnului popor pregătit». Și a zis Zaharia către înger: «După ce voi cunoaște aceasta? Că eu sunt bătrân, iar femeia mea, înaintată în zilele ei». Și răspunzând îngerul, i-a zis: «Eu sunt Gavriil, cel ce stă în fața lui Dumnezeu. Și sunt trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea. Și pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până în ziua când vor fi acestea». Și poporul îl aștepta pe Zaharia și se mira că întârzie în templu. Și când a ieșit, nu putea să vorbească. Și ei au înțeles că a văzut vedenie în templu; și el le făcea semne și a rămas mut. Și când s-au împlinit zilele slujirii lui, s-a dus la casa sa. Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit; și vreme de cinci luni s-a tăinuit, zicându-și: «Că așa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să-mi ridice ocară de printre oameni». Iar Elisabetei i s-a împlinit vremea să nască și a născut un fiu. Și au auzit vecinii și rudele ei că Domnul Și-a mărit mila față de ea; și se bucurau împreună cu ea. Și a fost că în ziua a opta au venit să-l taie împrejur pe prunc; și voiau să-l numească Zaharia, cu numele tatălui său. Și răspunzând, mama sa a zis: «Nu! Ci Ioan se va chema». Și au zis către ea: «În rudenia ta nu e nimeni care să se cheme cu numele acesta». Și i-au făcut semn tatălui său, cum ar vrea

el să fie numit. Și cerând o tăbliță, el a scris: «Numele lui este Ioan». Și toți s-au mirat. Și îndată gura și limba i s-au deschis; și vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu. Și frică i-a cuprins pe toți vecinii lor; și despre lucrurile acestea s-a vorbit în tot ținutul muntos al Iudeii» (Luca 1,5-25 și 57-65).

Cu toate că cele trei zile de naștere amintite sunt sărbători în calendarul creștin, modul zămislirii Sfintei Fecioare Maria și a Sfântului Ioan Botezătorul a fost cel firesc, rânduind de Dumnezeu, pe când zămisirea Pruncului Iisus a fost mai presus de fire. Sfântul Evanghelist Luca relatează întâlnirea dintre Sfântul Arhanghel Gavriil și Sfânta Fecioară Maria când i-a binevestit că va naște pe Fiul lui Dumnezeu: „Îngerul Gavriil a fost trimis de la Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis: «Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!». Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta: «Ce fel de închinare poate fi aceasta?». Și îngerul i-a zis: «Nu te teme, Marie, fiindcă ai aflat har la Dumnezeu. Și iată, vei zămisli în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui-Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacob în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit». Și a zis Maria către înger: «Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?». Și răspunzând îngerul, i-a zis: «Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema. Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință». Iar Maria a zis: «Iată,

roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!». Și îngerul a plecat de la ea” (Luca 1,26-38).

Spre deosebire de Ana și Elisabeta, care erau căsătorite, în vârstă și din tinerețe doreau să dobândească un urmaș, dar nu puteau zămisli, Sfânta Fecioară Maria era foarte tânără, nu avea de gând să se căsătorească, în consecință nici să aibă copii, ci avea dorința fierbinte de a-și închina întreaga viață lui Dumnezeu. Întrucât la evrei nu exista monahism, ea s-a logodit cu dreptul Iosif, un om în vârstă, pentru ca sub paravanul aparent al căsniciei să își dedice întreaga viață lui Dumnezeu. Inițiativa ca Sfânta Fecioară Maria să zămislească și să nască a aparținut lui Dumnezeu, ea doar s-a supus voii Lui, transmisă acesteia de Sfântul Arhanghel Gavriil.

Este firesc faptul că din moment ce Pruncul Iisus a fost zămislit de la Duhul Sfânt, fără sămânță bărbătească, Maica Domnului L-a născut fără dureri.

Fiind înaintați în vârstă, Zaharia și Elisabeta, părinții Sfântului Ioan Botezătorul, au murit când acesta avea trei ani, iar el s-a retras în pustiul Iudeii, unde s-a nevoit prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu *„până în ziua arătării lui către Israel, fiind îmbrăcat în haină de păr de cămilă, cu cingătoare de piele împrejurul mijlocului și se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică”* (Luca 1,80 și Marcu 1,6). În regiunea în care s-a nevoit Sfântul Ioan Botezătorul cresc anumiți arbori care rodesc o păstaie comestibilă, cu gust dulce. În limba greacă, în care a fost scris Noul Testament, această păstaie este numită „acrida”, termen care înseamnă și lăcustă. Cu aceste păstăi se hrănea Înaintemergătorul Domnului, iar nu cu insecte, care pe de o parte nu sunt comestibile, iar pe de altă parte nu sunt întâlnite atât de des încât să asigure hrana permanentă a unui om.

La vârsta de treizeci de ani Sfântul Ioan Botezătorul a ieșit să-i boteze pe evrei în râul Iordan, zicându-le: *„Pocățiți-vă, că*

s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Matei 3,2), cuvinte cu care și-a început activitatea publică și Domnul Hristos.

Datorită modului său de viață extrem de auster și a cuvintelor aspre cu care biciuia păcatul, Sfântul Ioan Botezătorul se bucura de o așa mare autoritate între evrei, încât aceștia „se întrebau în inimile lor: *«Nu cumva el este Hristosul?»*” (Luca 3,15). Iudeii nu au mai gândit așa ceva despre niciunul dintre prorocii Vechiului Testament, nici măcar despre Ilie, care înviase pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului (III Regi 17,17-23) și făcuse și alte mari minuni înaintea lor. „*Când Iudeii din Ierusalim au trimis la Ioan preoți și leviți să-l întrebe: «Tu cine ești?»*. El a mărturisit și n-a tăgăduit; și a mărturisit: *«Nu sunt eu Hristosul, Căruia nu sunt vrednic, plecându-mă, să-I dezleg cureaua încălțămintelor»*” (Ioan 1,19-20 și Marcu 1,7), arătând diferența între ceea ce înseamnă a fi Dumnezeu și creatura lui Dumnezeu.

Sfinții Apostoli au stat în preajma Domnului Hristos mai bine de trei ani de zile. Auzindu-i învățătura, Sfântul Petru I-a spus în numele acestora: „*Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice*” (Ioan 6,68). După ce L-au văzut umblând pe mare, cu toții I-au spus în cor „*Cu adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!*” (Matei 14,33). Cu toate acestea, Iuda L-a vândut pentru treizeci de arginți. Când Mântuitorul a fost arestat în grădina Ghetsimani, „*toți ucenicii L-au lăsat și au fugit*” (Matei 26,56). În aceeași seară Petru s-a lepădat de El de trei ori. După ce a înviat din morți, Domnul Hristos s-a arătat Mariei Magdalena, care le-a vestit aceasta Sfinților Apostoli, „*dar ei, auzind că El este viu și că a fost văzut de ea, nu au crezut*” (Matei 16,11). În ziua învierii, Mântuitorul s-a arătat Sfinților Apostoli, când Toma lipsea. Aceștia i-au spus Geamănului: „*«L-am văzut pe Domnul!»*. Dar el le-a zis: *«Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielei și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielei și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede»*” (Ioan 20,25).

Sfântul Ioan Botezătorul nu a stat alături de Domnul Hristos pentru a-l asculta cuvântările și pentru a fi martor la minunile săvârșite de Acesta, însă spre deosebire de Sfinții Apostoli, L-a recunoscut pe Mântuitorul de pe când amândoi erau în pântece. Astfel, Sfântul Evanghelist Luca relatează că după bunavestire, *„Maria s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a lui Iuda, și a intrat în casa lui Zaharia și i s-a închinat Elisabetei. Iar când a auzit Elisabeta închinarea Mariei, a săltat pruncul în pântecele ei și s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt, și a strigat cu glas mare și a zis: «Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău. Și de unde mie aceasta, să vină la mine maica Domnului meu? Că iată, de cum a ajuns glasul închinării tale în urechile mele, a săltat pruncul de bucurie în pântecele meu»”* (Luca 1,39-44).

De asemenea, Când Domnul Hristos s-a dus la râul Iordan pentru a fi botezat de Sfântul Ioan, acesta *„Îl oprea, zicând: Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine? Și răspunzând, Iisus a zis către el: Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea”* (Matei 3,14-15). După botez, Sfântul Ioan a mărturisit: *„Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste Iisus”* (Ioan 1,32). Din aceste exemple vedem că Sfântul Ioan Botezătorul a recunoscut întotdeauna dumnezeirea Mântuitorului.

Sfântul Ioan nu a avut doar calitatea de Botezător al Domnului Hristos, ci și aceea de Înaintemergător, pe care nu o putea împlini dacă nu ar fi crezut de la început în dumnezeirea Mântuitorului. Rolul de Înaintemergător al Domnului Hristos și l-a recunoscut Sfântul Ioan când a afirmat despre Mântuitorul: *„Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii. Eu de aceea am venit, botezând cu apă, pentru ca El să-i fie arătat lui Israel”* (Ioan 1,29 și Matei 1,31).

După ce Sfântul Ioan Botezătorul a rostit aceste cuvinte, „*doi ucenici I-au urmat lui Iisus*” (Ioan 1,37). Unul dintre aceștia era Sfântul Andrei, care din ucenic al Sfântului Ioan a devenit cel dintâi Apostol al Mântuitorului, iar noi, românii, suntem bucuroși pentru că acesta a propovăduit Evanghelia împărăției lui Dumnezeu pe teritoriul țării noastre, mai exact în Scythia Minor, Dobrogea de astăzi, motiv pentru care a și fost ales drept ocrotitorul spiritual al României.

Este mare Sfântul Ioan Botezătorul, de aceea Biserica i-a rânduit trei zile de sărbătoare în calendarul creștin: nașterea, în 24 iunie, soborul, în 7 ianuarie și tăierea capului, în 29 august. De asemenea, fiecare zi de marți din decursul anului bisericesc este închinată Înaintemergătorului Domnului.

Mă bucur să văd un număr atât de mare de pelerini la Schitul de la Bobota, cu prilejul hramului acestuia, deși astăzi este o zi caniculară. Domnul nostru Iisus Hristos, Maica Domnului și Sfântul Ioan Botezătorul să vă binecuvinteze, pentru a vă întoarce plini de har la casele dumneavoastră și cu dorința sfântă de a împlini cu mai multă râvnă poruncile lui Dumnezeu în aceste ultime zile din postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Bunul Dumnezeu să ne ajute tuturor.

Amin

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul¹ (*altă cuvântare*)

**Preacuvioase Părinte Exarh, Preacuvioase
Părinte Stareț, Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Preacuvioase Maici, iubiți credincioși,**

Mă bucur să ne reîntâlnim la hramul, de acum tradițional, al mănăstirii de la Bobota. Anul acesta Bunul Dumnezeu ne-a binecuvântat cu ploaie la această sărbătoare, care probabil că a încurcat planurile unora, însă a fost binevenită, pentru că pământul era foarte însetat, asemenea sufletele credincioșilor pentru cuvântul lui Dumnezeu.

Încă din Vechiul Testament Dumnezeu i-a spus omului: „*Fiule, inima ta dă-Mi-o Mie, iar ochii tăi să vegheze asupra căilor Mele*” (Proverbe 23,26), de aceea noi trebuie să fim ca niște flăcări, să ardem de credință pentru Dumnezeu, să dovedim că suntem creștini autentici, mai ales într-o vreme în care nu suntem persecutați pentru credința noastră. Vrajmașul aduce mereu ispite asupra oamenilor și în special asupra creștinilor, care întrucât au fost eliberați de Domnul Hristos din robia diavolului, acesta încearcă din răspuț să îi aducă din nou sub stăpânirea lui, de aceea Mântuitorul i-a atenționat pe Sfinții Săi Apostoli, zicându-le: „*Iată că Satana a cerut să vă cearnă ca pe grâu*” (Luca 22,31).

¹ Cuvânt rostit în 24 iunie 2014, la mănăstirea „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Bobota. Dacă la început așezământul monahal din Bobota a fost doar schit, cu vremea a fost ridicat la rangul de mănăstire.

Este important de știut faptul că vrăjmașul nu-i poate ispiti pe oameni fără acordul lui Dumnezeu, nici peste puterile acestora. Astfel, în Vechiul Testament citim că diavolul i-a cerut lui Dumnezeu să-i îngăduie să-l ispitească pe Iov. *„Atunci Domnul i-a zis diavolului: «Iată, toată avuția lui o dau pe mâna ta; numai de el să nu te atingi»”* (Iov 1,12). Din ispita vrăjmașului toți fiii și fiicele lui Iov au murit, iar acesta a pierdut tot ceea ce avea, însă nu l-a hulit pe Dumnezeu. Atunci diavolul a cerut să se atingă de trupul lui Iov, iar *„Domnul i-a zis diavolului: «Iată, ți-l dau ție pe mână; numai de viața lui să nu te atingi!»”* (Iov 2,6).

Ispitele nu ne vin însă numai de la diavol, ci și de la unii oameni înșelați de vrăjmașul. Astfel, Sfinții Apostoli și primii creștini au fost prizoniți în Țara Sfântă și împrejurimi pentru credința lor, căci *„s-a făcut prigoană mare asupra Bisericii din Ierusalim. Și toți, în afară de Apostoli, s-au împrăștiat prin ținuturile Iudeii și ale Samariei”* (Faptele Apostolilor 8,1). De asemenea, începând cu Nero (54-68), împărații de la Roma i-au persecutat timp de aproape trei secole pe cei care îmbrățișau credința creștină, până când Constantin cel Mare le-a oferit creștinilor libertate de manifestare prin edictul de toleranță din anul 313.

În privința persecuțiilor, Mântuitorul le-a atras luarea aminte Sfinților Apostoli și urmașilor acestora, când le-a spus: *„Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi”* (Ioan 15,20). Deși erau prizoniți cu înverșunare, creștinii nu-și lepădau credința, ci preferau să sufere chinuri și chiar moarte pentru Domnul Hristos, având în minte cuvintele Acestuia: *„Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor,*

de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri” (Matei 10,32-33).

După încetarea persecuțiilor vrăjmașul a adus asupra creștinilor alte ispite, prin răstălmăcirea învățaturii de credință a Bisericii, încât a fost necesar ca episcopii din toată lumea cunoscută atunci să se întrunească în Sinoade Ecumenice și locale, pentru a stabili adevărata învățătură de credință.

Din nefericire abateri de la dreapta credință există și astăzi, chiar mai multe decât în trecut, iar creștinii sunt în continuare prigonii în multe părți ale lumii.

Slavă Domnului că la noi în țară creștinii se pot manifesta liber, însă este îngrijorător faptul că dușmanii Bisericii, care sunt de fapt vrăjmașii lui Hristos, de vreme ce Biserica este trupul Său tainic, își ridică mereu glasul, tot mai puternic și mai amenințător, împotriva Bisericii. De fapt suntem cu toții martorii unei campanii fără precedent împotriva Bisericii, dusă în special de către o mass medie anticreștină, controlată și dirijată cu dibăcie, plină de minciuni și ironii, care lovește neconținut în valorile Bisericii, luând în derâdere, printre altele, sfintele moaște expuse spre închinare, care nu sunt altceva decât trupuri neputrezite ale Sfinților din împărăția lui Dumnezeu, dintre care mulți au fost persecutați în decursul vieții lor pământești, ori batjocorindu-i pe credincioșii care iau parte la slujbele de la marile hramuri etc.

Să fim convinși că cei care strigă și protestează împotriva Bisericii, denigrând-o cu orice prilej și în orice chip, își dovedesc prin aceasta ura față de Trupul tainic al lui Hristos și dacă ar avea putere, i-ar persecuta crunt pe creștini. Glasul lor strident și fals le arată dorința nestăpânită de a face rău Bisericii, dar în același timp și neputința. Dacă ar fi după ei, i-ar prigoni cu înverșunare pe oamenii lui Dumnezeu, pentru că nu au învățat din istorie că Biserica a ieșit biruitoare din toate încercările prin

care a trecut în cei două mii de ani de existență, din moment ce Mântuitorul Însuși a afirmat fără echivoc că „*nici porțile iadului nu o vor birui*” (Matei 16,18).

Domnul Hristos se identifică cu creștinii persecutați pentru credință, precum atunci când „*Saul pustia Biserica; intrând prin case și târând bărbați și femei, pe care îi arunca în temniță* - iar Mântuitorul i s-a arătat pe drumul Damascului zicându-i - *Saule, Saule, de ce Mă prigonești?*” (Faptele Apostolilor 8,3 și 9,4). Din cuvintele Domnului Hristos constatăm că Acesta nu l-a întrebat pe Saul de ce îi persecută pe creștini, ci El Însuși se socotea Cel prigunit.

Creștinii persecutați pentru credință sunt conștienți că Domnul Hristos suferă împreună cu ei și chiar atunci când se află în primejdie de moarte, au în minte cuvintele Mântuitorului: „*Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci mai degrabă temeți-vă de acela care poate ca și sufletul și trupul să le piardă în gheenă*” (Matei 10,28) și se mângâie cu afirmația Acestuia: „*În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți: Eu am biruit lumea!*” (Ioan 16,33).

În zilele noastre regimul politic al țării nu este ostil Bisericii, ci aceasta este atacată cu vehemență de anumite asociații care reprezintă interesele oculte ale unor minorități obscure. În orice democrație este firesc ca o minoritate să ceară să fie respectată de majoritate, dar este nefiresc ca o minoritate să dorească să își impună pretențiile absurde asupra majorității, pentru că aceasta arată lipsă de respect față de valorile majorității și duce inevitabil la dictatura minorității respective asupra majorității.

Pentru orice om conștient este evident faptul că lumea de astăzi se îndepărtează tot mai mult de Dumnezeu, iar Sfânta Scriptură și Părinții Bisericii vorbesc despre vremurile de pe urmă și chiar despre venirea lui Antihrist, profeții care se vor realiza întocmai, de vreme ce Mântuitorul a spus foarte clar:

„Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Luca 21,33). Cu toate acestea, poporul nostru a ieșit nu foarte de mult dintr-un regim fără Dumnezeu, de aceea trebuie să ne mai întărim un pic din punct de vedere duhovnicesc înainte ca Dumnezeu să îngăduie o nouă perioadă de încercări.

Până atunci, o mare ispită care ne paște în zilele noastre, este indiferentismul religios. Acesta vine din Occident, unde lumea nu prea frecventează biserica. Întrucât unele culte neoprotestante își botează adepții la vârsta de treizeci de ani, la care a fost botezat și Domnul Hristos, unii tineri care nu au fost duși la casa de adunare și sunt lipsiți de educație religioasă, când ajung la vârsta respectivă cugetă următoarele: „Eu nu prea cred în Iisus Hristos, îmi convine modul de viață pe care îl duc și nu voi frecventa nici de acum înainte casa de adunare. Atunci pentru ce să mă mai botez? Doar pentru a plăti zeciuială?”. Și în consecință nu se botează, rămânând fără nicio religie, deci niște păgâni moderni. Astfel de oameni, lipsiți de o educație religioasă și de o relație cu Dumnezeu, nu au în această viață nicio busolă, rămânând veșnic dezorientați. Foarte mulți oameni de la noi, dar în special tineri, influențați de modul de viață occidental și de alți factori, se înstrăinează și ei de Biserică. Nu devin dușmanii acesteia, dar sunt indiferenți. Unor astfel de oameni Dumnezeu le spune: *„Îți știu faptele: tu nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de-ai fi rece sau fierbinte! Așa, pentru că ești căldicel - nici fierbinte, nici rece -, am să te vărs din gura Mea”* (Apocalipsa 3,15-16).

Ținând cont de ceea ce se întâmplă în societatea noastră și de avertismentul lui Dumnezeu de mai sus, să-i învățăm pe copii de mici să creadă în Dumnezeu, să se roage, să meargă la biserică și să se împărtășească, ducând o viață autentic creștină. De când învață să citească să le dăruim copiilor cărțile de rugăciuni și alte cărți creștine, fiindcă numai așa ei se vor

forma în duh creștin, încât să putem lăsa destinele acestei țări binecuvântate pe mâinile unor oameni binecredincioși, fiindcă pruncii de astăzi vor fi conducătorii poporului de mâine.

Marele merit al voievozilor noștri de altă dată este acela că ei au fost oameni foarte evlavioși, care au ocrotit și au sprijinit întotdeauna Biserica în activitățile ei, pentru că primele școli, spitale și tipărituri românești au aparținut Bisericii, iar poporul nostru a fost întotdeauna credincios, de aceea cel mai prețios dar făcut de acesta umanității este pleiada sa de sfinți. De asemenea, după căderea Constantinopolului sub turci, din anul 1453, când locurile sfinte ale Ortodoxiei și popoarele din sudul Dunării se aflau sub stăpânire otomană, domnitorii și unii boieri români au ajutat, cu multă generozitate, așezămintele monahale din Țara Sfântă și din Muntele Athos, iar prin tipărirea la noi a numeroase cărți în limbile greacă, slavonă și chiar arabă, aceștia au sprijinit Bisericile care treceau prin greutăți, Țările Române devenind pentru mai multe secole un centru însemnat al Ortodoxiei, care a fost numit pe bună dreptate de către reputatul cărturar Nicolae Iorga: „Bizanțul de după Bizanț”.

Revenind acum la praznicul nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, din Evanghelia care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie aflăm că *„în zilele lui Irod, regele Iudeii, era un preot cu numele Zaharia, din ceata preoțească a lui Abia; iar femeia lui era din fiicele lui Aaron și numele ei era Elisabeta. Și amândoi erau drepecți înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile și rânduielile Domnului. Și nu aveau copii, deoarece Elisabeta era stearpă și amândoi erau înaintați în zilele lor. Și a fost că pe când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu în rândul cetii sale, după rânduiala preoției i-au ieșit sorții să intre în templul Domnului și să tămâieze. Iar la ceasul tămâierii toată mulțimea poporului era afară, rugându-se. Și îngerul Domnului i s-a arătat stând de-a*

dreapta altarului tămâierii. Și, văzându-l, Zaharia s-a tulburat și frică a căzut peste el. Iar îngerul i-a grăit: «Nu te teme, Zaharia, fiindcă rugăciunea ți-a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Ioan. Și-ți va fi el bucurie și veselie, și mulți se vor bucura de nașterea lui. Că mare va fi el înaintea Domnului; nici vin și nici băutură tare nu va bea, și încă din pântecul mamei sale se va umple de Duh Sfânt; și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul, Dumnezeul lor; și Lui Îi va merge el înainte cu duhul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea dreptilor, ca să-i gătească Domnului popor pregătit»” (Luca 1,5-17).

Cu siguranță că această amânare prelungită a zămislirii și a nașterii unui prunc în familia lui Zaharia și Elisabeta a fost din rânduială dumnezeiască, pentru că preoții Legii Vechi ajungeau să tămâieze în templul din Ierusalim numai prin tragere la sorți, aceasta fiind o cinste deosebită. Templul iudaic nu era deservit în permanență de aceeași slujitori, ci fiecare ceată preoțească venea aici periodic din orașele și satele Țării Sfinte, încât numai unii dintre preoți aveau marele privilegiu de a tămâia în templul sfânt. Întrucât nu există nicio mențiune că preotul Zaharia a mai avut fericita ocazie de a tămâia în templul din Ierusalim, eu consider că Dumnezeu a rânduit să-i cadă sorții pentru a tămâia, încât îngerul să-i dea vestea cea bună că soția lui va naște un prunc în cel mai sfânt loc al evreilor, mai ales că cel ce urma să se nască nu era un om oarecare, ci Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului nostru Iisus Hristos. De asemenea, din cuvintele arhanghelului constatăm că întreaga perioadă de timp petrecută de Zaharia în rugăciune, nădejde și așteptare nu a fost zadarnică, ci a rodit, însă nu atunci când se aștepta preotul, ci când a socotit Dumnezeu că este momentul potrivit.

Neavând suficientă credință, „Zaharia i-a zis îngerului: *«După ce voi cunoaște aceasta? Că eu sunt bătrân, iar femeia mea, înaintată în zilele ei»*. Și răspunzând îngerul, i-a zis: *«Eu sunt Gavriil, cel ce stă în fața lui Dumnezeu. Și sunt trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea. Și pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până în ziua când vor fi acestea»*” (Luca 1,18-20).

La șase luni după întâlnirea din templu, același arhanghel Gavriil a fost trimis de Dumnezeu „într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis: *«Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!»*. Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta: *«Ce fel de închinare poate fi aceasta?»*. Și îngerul i-a zis: *«Nu te teme, Marie, fiindcă ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște Fiu și numele Lui îl vei chema Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui-Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit»*” (Luca 1,26-33).

Dacă facem un paralelism între apariția îngerului din templu și Bunavestire, vedem că asemenea preotului Zaharia și Fecioara Maria l-a întrebat pe arhanghel: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?” (Luca 1,34). Câtă vreme întrebarea lui Zaharia adresată îngerului denota lipsa credinței, iar el cerea un semn doveditor în sprijinul afirmației arhanghelului, nedumerirea Fecioarei Maria era perfect justificată, fiindcă ea trăia în curăție. „Și răspunzând îngerul, i-a zis: *«Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște*

din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema»” (Luca 1,35). Și fără ca Sfânta Fecioară să fi cerut vreun semn, arhanghelul îi spune: „Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Luca 1,36-37).

„Iar Elisabetei i s-a împlinit vremea să nască și a născut un fiu. Și au auzit vecinii și rudele ei că Domnul Și-a mărit mila față de ea și se bucurau împreună cu ea. Iar când a fost în ziua a opta au venit să-l taie împrejur pe prunc; și voiau să-l numească Zaharia, cu numele tatălui său. Și răspunzând, mama sa a zis: «Nu; ci Ioan se va chema». Și au zis către ea: «În rudenia ta nu este nimeni care să se cheme cu numele acesta». Și i-au făcut semn tatălui său, cum ar vrea el să fie numit. Și cerând o tăbliță, el a scris: «Numele lui este Ioan». Și toți s-au mirat. Și îndată gura și limba i s-au deschis; și vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu. Și frică i-a cuprins pe toți vecinii lor; și despre lucrurile acestea s-a vorbit în tot ținutul muntos al Iudeii. Și toți cei ce le-au auzit le puneau în inima lor, zicând: «Ce va fi oare copilul acesta?». Căci mâna Domnului era cu el. Și Zaharia, tatăl său, s-a umplut de Duh Sfânt și a profețit, zicând: «Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, că Și-a cercetat poporul și l-a răscumpărat; și putere mântuitoare ne-a ridicat din casa lui David, sluga Sa, precum a grăit prin gura sfinților Săi profeți din veac, mântuire de vrăjmașii noștri și din mâna tuturor celor ce ne urăsc, să facă milă cu părinții noștri și să-Și amintească de legământul Său cel sfânt, de jurământul cu care i S-a jurat lui Avraam, părintele nostru; fiind noi astfel izbăviți din mâna vrăjmașilor, să ne dea nouă ca, fără frică, în fața Lui să-I slujim în sfințenie și-n dreptate în toate zilele vieții noastre. Iar tu, pruncule, profet al Celui-Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului ca să-I gătești căile, să-i dai poporului Său cunoștința mântuirii

întru iertarea păcatelor lor; prin milostivirea milei Dumnezeuului nostru, cu care ne-a cercetat pe noi Răsăritul-cel-de-Sus. Ca să-i lumineze pe cei ce șed în întuneric și în umbra morții și să îndrepte picioarele noastre pe calea păcii». Iar copilul creștea și se întărea cu duhul” (Luca 1,57-80).

În urma mutării la Domnul a lui Zaharia și Elisabeta, pe când pruncul Ioan era în vârstă de doar trei ani, acesta s-a retras în pustie, unde prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu a trăit în nevoițe ascetice aspre, el fiind unul dintre precursorii monahismului creștin, alături de Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul, întrucât la evrei nu existau călugări.

Monahismul creștin a luat ființă în veacul al III-lea, în Egipt, de unde s-a răspândit apoi în Țara Sfântă, Cipru, Grecia, Bulgaria, România, Rusia etc., încât astăzi există mănăstiri de călugări și de călugărițe în toată lumea cunoscută.

Sfântul Ioan Botezătorul a avut o autoritate atât de mare, încât evreii l-au întrebat dacă el este Hristos, Mesia cel făgăduit. La această întrebare Sfântul Ioan a răspuns: *„Nu sunt eu Hristosul. Eu unul vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor; Acela vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc”* (Ioan 1,20 și Luca 3,16), arătând prin aceasta marea diferență dintre Dumnezeu și om.

Dumnezeu i-a îndemnat pe oameni încă din Vechiul Testament: *„Sfințiți-vă și veți fi sfinți, pentru că Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sunt sfânt”* (Levitic 11,44). Cu toate acestea, omul primește sfințenia prin bunăvoința lui Dumnezeu, Care este sfânt prin natură, pe când omul este sfânt prin participare la sfințenia lui Dumnezeu.

Datorită rolului unic al Sfântului Ioan Botezătorul în istoria mântuirii lumii, Biserica i-a rânduit o zi săptămânală de pomenire, marțea fiindu-i închinată, iar în calendarul creștin

mai sunt întâlnite zămisirea lui, în 23 septembrie, nașterea, în 24 iunie, tăierea capului, în 29 august, soborul Sfântului, în 7 ianuarie, prima și a doua aflare a capului Sfântului, în 24 februarie, precum și a treia aflare a capului acestuia, în 25 mai.

În limba ebraică numele de „Ioan” înseamnă: „Dumnezeu este darnic”. Datorită renumelui Sfântului Ioan Botezătorul, numele său este purtat de numeroși creștini, iar dintre aceștia foarte mulți, cunoscuți sau necunoscuți nouă, au ajuns la sfințenie. În cele ce urmează voi enumera numele tuturor sfinților din calendarul creștin care se numesc Ioan: Sfântul Cuvios Ioan Colibașul (15 ianuarie), Sfântul mucenic Ioan din Adrianopol (22 ianuarie), Sfântul mucenic Ioan din Kazan (24 ianuarie), Sfântul Cuvios Ioan, fiul lui Xenofont și al Mariei (26 ianuarie), Sfântul Ioan Gură de Aur (27 ianuarie, 30 ianuarie și 13 noiembrie), Sfântul Cuvios Ioan din Reom (28 ianuarie), Sfântul Ioan, doctorul cel fără de arginți (31 ianuarie și 28 iunie), Sfântul mucenic Ioan din Edesa (31 ianuarie), Sfântul mucenic Ioan din Hios (3 februarie), Sfântul cuvios Ioan din Irinopole (4 februarie), Sfântul cuvios Ioan din Licos (6 februarie), Sfântul mucenic Ioan din Tesalonic (15 februarie), Sfântul Ierarh Ioan Scolasticul, Patriarhul Constantinopolului (21 februarie), Sfântul cuvios Ioan, ucenicul Sfântului Limneu (23 februarie), Sfântul Cuvios Ioan Secerătorul (23 februarie), Sfântul mucenic Ioan Calfa (26 februarie), Sfântul Cuvios Ioan Casian (29 februarie), Sfântul mucenic Ioan Bulgarul (5 martie), Sfântul Ioan din Cufiane (6 martie), Sfântul Ioan, unul din cei 40 de mucenici din Sevaste (9 martie), Sfântul Cuvios Ioan din Rufiane (16 martie), Sfântul mucenic Ioan (27 martie), Sfântul Ioan Zăvorățul din Licopolis (27 martie), Sfântul Cuvios Ioan Scărarul (30 martie și a patra duminică din postul Sfintelor Paști), Sfântul Ierarh Ioan, Patriarhul Ierusalimului (30 martie), Sfântul Cuvios Ioan care s-a nevoit într-o fântână (30 martie), Sfântul mucenic Ioan

Corăbierul (8 aprilie), Sfântul mucenic Ioan (12 aprilie), Sfântul mucenic Ioan din Vilnius (14 aprilie), Sfântul Cuvios Ioan, ucenicul sfântului Grigorie Decapolitul (18 aprilie), Sfântul mucenic Ioan Culica (18 aprilie), Sfântul Mucenic Ioan din Ioanina (18 aprilie), Sfântul Cuvios Ioan din Lavra Veche (19 aprilie), Sfântul Ioan, egumenul mănăstirii Cataron (27 aprilie), Sfântul Ierarh Ioan Kaloktene, Mitropolit de Beoția (29 aprilie), Sfântul Ioan Psihaitul (7 mai), Sfântul Cuvios Ioan Zedazneli (7 mai), Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (8 mai și 26 septembrie), Sfântul mucenic Ioan din Vunena (9 mai), Sfântul Mucenic Ioan Valahul (12 mai), Sfântul Cuvios Ioan Iviritul (13 mai), Sfântul mucenic Ioan Bulgarul (14 mai), Sfântul Cuvios Ioan ctitorul mănăstirii noi din Hios (20 mai), Sfântul mucenic Ioan, cneazul Serbiei (22 mai), Sfântul mucenic Ioan din Galatia (24 mai), Sfântul mărturisitor Ioan Rusul (27 mai), Sfântul mucenic Ioan din Tesalonic (29 mai), Sfântul Cuvios Ioan din Ustiug, făcătorul de minuni (29 mai), Sfântul Cuvios Ioan din Galici (30 mai), Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava (2 iunie), Sfântul Cuvios mucenic Ioan, egumenul mănăstirii Monagriei (4 iunie), Sfântul mucenic Ioan (7 iunie), Sfântul Ierarh Ioan, Mitropolit de Tobolsk (10 iunie), Sfântul Ioan ostașul (12 iunie), Sfântul Ioan, fiul Preacuvioasei Ana (13 iunie), Sfântul Cuvios Ioan din Larisa (13 iunie), Sfântul Cuvios Ioan Sihastrul, din Palestina (19 iunie), Sfântul mucenic Ioan din Novgorod (24 iunie), Sfântul Cuvios Ioan din Yarengsk (24 iunie și 3 iulie), Sfântul Ierarh Ioan, Episcopul Goției (26 iunie), Sfântul Ierarh Ioan Maximovici (2 iulie), Sfântul Cuvios Ioan din Moscova (3 iulie), Sfântul mucenic Ioan din Kiev (12 iulie), Sfântul Cuvios Ioan din Sviatogoreț (12 iulie), Sfântul Ierarh Ioan, Mitropolitul Calcedonului (18 iulie), Sfântul Cuvios Ioan din Lavra Pecerska (18 iulie), Sfântul Ioan Pustnicul din Edesa Siriei (21 iulie), Sfântul Ioan ostașul (29 iulie), Sfântul

Cuvios Ioan din Siria (30 iulie), Sfântul Cuvios Ioan Exarhul (31 iulie), Sfântul Cuvios Mărturisitor Ioan, starețul mănăstirii Patalarie (3 august), Sfântul Ierarh Ioan, Arhiepiscopul Efesului (3 august), Sfântul Ioan, unul din cei șapte tineri din Efes (4 august și 22 octombrie), Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț (5 august), Sfântul Ioan care a mărturisit despre sfânta icoană a Mântuitorului, cea din Poarta de aramă (9 august), Sfântul Cuvios Ioan de la Rila (18 August și 19 octombrie), Sfântul Ierarh Ioan al V-lea, Patriarhul Constantinopolului (18 august), Sfântul Ierarh Ioan al II-lea, Patriarhul Constantinopolului (25 august), Sfântul Ierarh Ioan Carpatiul (25 august), Sfântul Ioan de la Râșca (30 august), Sfântul Ierarh Ioan al VIII-lea, Patriarhul Constantinopolului (30 august), Sfântul Ierarh Ioan Postitorul, Patriarhul Constantinopolului (2 septembrie), Sfântul Cuvios Ioan Părosul (3 septembrie și 12 noiembrie), Sfântul Ierarh Ioan, Episcop de Novgorod (7 septembrie), Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop (13 septembrie), Sfântul mucenic Ioan Criteanul (15 septembrie), Sfântul Ierarh Ioan, Patriarhul Constantinopolului (18 septembrie), Sfântul Cuvios Ioan Criteanul (20 septembrie), Sfântul mucenic Ioan Egipteanul (20 septembrie), Sfântul mucenic Ioan din Africa (23 septembrie), Sfântul mucenic Ioan din Konitsa (23 septembrie), Sfântul Ioan Cucuzel (1 octombrie), Sfântul Ioan Hozevitul, Episcopul Cezareii Palestinei (3 octombrie), Sfântul Cuvios Ioan (4 octombrie), Sfântul Ierarh Ioan, Episcopul Euhaitelor (5 octombrie), Sfântul Ioan Pustnicul (7 octombrie), Sfântul mucenic Ioan din Prusa (9 octombrie), Sfântul Ierarh Ioan, Episcop de Suzdal (15 octombrie), Sfântul Ioan egipteanul mărturisitorul (17 octombrie), Sfântul preot mărturisitor Ioan din Galeș (21 octombrie), Sfântul mucenic Ioan de la Monemvasia (21 octombrie), Sfântul mucenic Ioan Kociurov, preotul (30 octombrie), Sfântul Ierarh Ioan din Persia (1 noiembrie), Sfântul împărat Ioan Ducas Vatatzes, milostivul

(4 noiembrie), Sfântul Cuvios Ioan din Constantinopol (5 noiembrie), Sfântul Ioan Colov (9 noiembrie), Sfântul Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei (12 noiembrie), Sfântul Cuvios Ioan de la Lavra Pecerska (17 noiembrie), Sfântul Cuvios Ioan din Olimpul Bitiniei (17 noiembrie), Sfântul mucenic Ioan (20 noiembrie), Sfântul mucenic Ioan din Legatari, preotul (28 noiembrie), Sfântul mucenic Ioan din Persia (29 noiembrie), Sfântul Cuvios Ioan din Oxirinh (2 decembrie), Sfântul Ioan Tăcutul (3 decembrie), Sfântul Cuvios Ioan Damaschin (4 decembrie), Sfântul Ierarh Ioan, Episcopul Polivatului (4 decembrie), Sfântul Cuvios Ioan Postitorul (7 decembrie), Sfântul Ioan Brancovici, cneazul Serbiei (10 decembrie), Sfântul Ioan de Kronstadt (20 decembrie), Sfântul mucenic Ioan din insula Tasos (20 decembrie), Sfântul Cuvios Ioan de la Lavra Pecerska (29 decembrie).

Pământul binecuvântat al Transilvaniei a fost împodobit din vechime cu o salbă numeroasă de mănăstiri, unele dintre acestea fiind printre cele mai vechi și renumite de pe teritoriul actual al țării noastre. În vremuri de restriște vrăjmașii poporului și ai credinței noastre însă le-au distrus, dărâmând cu tunurile pe cele de zid și incendiindu-le pe cele de lemn. Din acest motiv poporul dreptcredincios din Ardeal a căutat, după 1990, să-și reclădească mănăstirile înălțate cu multă trudă și jertfă de către înaintașii lor sau să construiască altele noi. Întrucât preotul și credincioșii din Bobota au fost cuprinși de dorința arzătoare și sfântă de a ridica o vatră sihăstrească în hotarul comunei lor, în urmă cu 10 ani, în ziua de 13 iunie 2004, visul lor a devenit realitate, prin sfințirea pietrei de temelie a bisericii acesteia, care a fost închinată Sfântului Ioan Botezătorul, fiind singura din județ cu acest hram.

Din istoria zbuciumată a mănăstirilor ardelene învățăm că vremurile grele pot fi depășite, cu ajutorul lui Dumnezeu,

Care, prin oameni aleși, își face întotdeauna lucrarea în lume. La fel se întâmplă și cu creștinii năpăstuiți sau chiar omorâți pentru credința lor, fiindcă cei care suferă pentru Hristos, deși aparent sunt înfrânți în această viață, în realitate ies biruitori, pentru că *„necazul nostru de acum, ușor și trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veșnică covârșitoare”* (II Corinteni 4,17). Din acest motiv, Sfântul Apostol Pavel a afirmat: *„Eu socotesc că suferințele din vremea de acum nu au nicio însemnătate față de mărirea care ni se va descoperi, căci pentru mine a trăi este Hristos, și a muri este câștig”* (Romani 8,18 și Filipeni 1,21).

Un exemplu foarte elocvent în acest sens îl avem în martiriul Sfinților Brâncoveni de acum 300 de ani, motiv pentru care Biserica noastră a dedicat acest an comemorării acestora. Domnitorul Constantin Brâncoveanu a condus destinele Țării Românești între 1688 și 1714, fiind un cârmuitor credincios și luminat, care din averea sa considerabilă a ridicat numeroase biserici în țară și a făcut danii foarte generoase în întreaga lume ortodoxă din vremea sa, încât istoricul grec Sevast Kimenites a afirmat că *„istoria încă n-a cunoscut vreun împărat mai darnic decât el”*. În anul 1714 domnitorul a fost scos din scaun și dus la Constantinopol, împreună cu familia sa, iar averea i-a fost confiscată. După ce timp de trei luni și jumătate voievodul și cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei, precum și sfetnicul Ianache, care îi era ginere, au fost închiși în temnița Edikule și torturați cu sălbăticie de către turci, pentru a pune mâna pe ultimul bănuț din averea lor, în ziua de 15 august au fost aduși înaintea sultanului Ahmed al III-lea, care i-a zis domnitorului: *„Ghiaur Brâncoveanu, ești condamnat la moarte cu toți fiii tăi. Dar te iert, dacă spui unde îți este averea și dacă te lepezi de credința ta și treci la legea turcească”*. Auzind aceste cuvinte, voievodul a răspuns: *„Împărate, averea mea, câtă am*

avut-o, tu ai luat-o și alta, cum am mai spus, nu mai am. Iar de legea mea creștinească nu mă las: în ea m-am născut și am trăit, în ea vreau să mor. Pământul țării mele l-am umplut cu biserici creștinești și acum la bătrânețe să mă închin în geamiile voastre turcești? Nu, împărate! Pământul mi l-am apărat, credința mi-am păzit, în credința mea vreau să închid ochii, eu și feciorii mei. Dumnezeu să răsplătească fiecăruia după faptele lui!”. Apoi privind la copiii săi, domnitorul le-a zis: „Fiii mei, fiți curajoși, am pierdut tot ce am avut în această lume, nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem și pe ele, ci să le ducem curate în fața Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să ne spălăm păcatele cu sângele nostru!”. Pentru a spori durerea domnitorului, sultanul a poruncit ca întâi să-i fie decapitați fiii, apoi ginerele, iar el să rămână ultimul. Când a venit rândul mezinului, Matei, care era încă un copil, acesta ar fi vrut să-și scape viața, însă tatăl său l-a îndemnat să urmeze pilda fraților săi, iar acesta s-a supus. Înainte de a-i fi tăiat capul, Vodă Brâncoveanu a rostit plin de credință: „Doamne, fie voia Ta!”, închinându-și viața lui Dumnezeu chiar în ziua în care împlinea șaiszeci de ani.

În zilele noastre creștinii de la noi se bucură de vremuri binecuvântate cu pace, nefiind persecutați pentru credința în Domnul Hristos. În consecință, să urmărim exemplul Sfântului Ioan Botezătorul, al Sfinților Martiri Brâncoveni și al celorlalți Sfinți ai Bisericii, manifestându-ne această credință prin fapte, fiindcă Mântuitorul a afirmat: „*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne va intra în împărăția cerurilor, ci cel care împlinește voia Tatălui Meu Celui din ceruri*” (Matei 7,21).

Mă bucur să revin la această mănăstire, care are frumoase realizări pe plan administrativ, duhovnicesc și misionar, pentru care îl felicit pe Părintele Stareț Mina, încurajându-l în același timp, fiindcă mai are multe de făcut și de acum înainte împreună cu obștea și cu jertfelnicii credincioși care îl înconjoară,

rugându-L pe Bunul Dumnezeu să dăruiască tuturor putere, curaj, râvnă și mult spor, dar mai ales răsplată îmbelșugată în această viață și în veșnicie pentru eforturile depuse în ogorul Domnului.

După o slujbă atât de frumoasă, ca cea de astăzi, este deosebit de important să vă întoarceți la casele dumneavoastră mai buni, postind până la praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel și sporind virtuțile, pentru că numai în acest fel Îi dovedim lui Dumnezeu, semenilor noștri și nouă înșine că am învățat ceva de la mănăstire.

Numele de Ioan, cu numeroasele lui forme, este foarte des întâlnit în lumea întreagă, iar în țara noastră este cel mai răspândit dintre toate numele, fiind purtat de aproximativ două milioane de români, bărbați și femei. Cu prilejul nașterii Sfântului Ioan Botezătorul vă urez tuturor celor care purtați acest nume binecuvântat: „La mulți ani!”, sănătate, realizări materiale și spirituale, iar Bunul Dumnezeu să vă poarte de grijă pe cărările vieții. Să îl aveți ca protector pe Înaintemergătorul Domnului, dar și pe ceilalți numeroși sfinți din calendar cu numele de Ioan, rugându-vă acestora să vă ferească de rău, dar să îi aveți și ca exemple, urmându-le pilda vieții și cerându-le să vă ajute în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, pentru a putea ajunge alături de ei în împărăția cerurilor, unde *„cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El”* (I Corinteni 2,9).

Amin

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul¹

(încă o cuvântare)

**Preacuvioase Părinte Exarh, Preacuvioase
Părinte Stareț, Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
domnule primar, iubiți credincioși,**

Astăzi este o zi de bucurie pentru noi toți, fiindcă ne întâlnim din nou la hramul Mănăstirii Bobota și, cu toate că întreaga planetă este încercată în această perioadă, totuși lumea stă aproape de Biserică, pe care o iubește și o frecventează, bineînțeles, cu aceste limitări impuse datorită pandemiei de covid 19 care bânuie prin toată lumea, cu siguranță, pentru păcatele lumii întregi. Dumnezeu o îngăduie tocmai pentru ca să ne trezească, să ne schimbăm viața, să ne îndepărtăm de păcat și să împlinim voia Domnului exprimată prin porunci, atât în Vechiul cât și în Noul Testament.

Astăzi prăznuim Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, de aceea mă gândesc să fac o paralelă între mai mulți oameni cu viață curată, care au dorit să aibă copii, însă nu s-au bucurat de acest privilegiu foarte devreme în viața lor, fiindcă femeile despre care voi vorbi aveau pânțelele încuiat de către Dumnezeu, pentru ca după multă stăruință în rugăciune și răbdare să le ofere un copil care să schimbe istoria lumii și să aibă un rol cu totul deosebit în mântuirea oamenilor.

Mă gândesc, în primul rând, la patriarhul Avraam din Vechiul Testament, care este părintele poporului ales. Acesta era căsătorit și a ajuns foarte în vârstă, având peste nouăzeci de ani,

¹ Cuvânt rostit în ziua de 24 iunie 2020 la Mănăstirea Bobota.

însă Sara, soția lui, nu putea să aibă copii. În această situație, Sara și-a îndemnat soțul să intre la Agar, slujnica lor egipteancă. Avraam a ascultat de soția lui, iar slujnica i-a născut un fiu, care a fost numit Ismael.

Înainte de nașterea lui Ismael, Dumnezeu îi spusese patriarhului: *„Eu voi face din tine un neam mare; și te voi binecuvânta și-ți voi mări numele și tu vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și întru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului”* (Facere 12,2-3). Cu toate acestea, Dumnezeu nu dorea să ridice din Ismael acest popor, pentru că i-a spus patriarhului: *„Cât despre Ismael, iată că te-am ascultat, iată că-l voi binecuvânta, îl voi face roditor și-l voi înmulți foarte; douăsprezece neamuri se vor naște din el și-l voi face un mare popor. Dar legământul Meu îl voi încheia cu Isaac, pe care Sara îl va naște la anul pe vremea aceasta”* (Facere 17,20-21).

Probabil că Dumnezeu a hotărât aceasta din cauză că Ismael era un fiu nelegitim al lui Avraam, ori pentru faptul că mama lui nu era evreică, ci egipteancă. Acestea sunt tainele lui Dumnezeu și dacă nu a binevoit să ni le descopere, noi nu le cunoaștem.

Ismael este părintele popoarelor arabe, deci atât evreii, cât și arabii se trag din patriarhul Avraam, însă din mame diferite.

„Domnul a cercetat-o pe Sara după cum îi spusese lui Avraam, Domnul a făcut pentru Sara după cum îi vestise lui Avraam. Sara a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea despre care-i vorbise Dumnezeu. Și Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse, pe care Sara i-l născuse. Și Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu. Iar Avraam era de o sută de ani când i s-a născut Isaac, fiul său” (Facere 21,1-5).

Din urmașii acestui băiat se va naște poporul ales, însă asemenea mamei sale, care nu putea avea copii, istoria s-a repetat și cu Rebeca, soția lui, de aceea „*Isaac I s-a rugat Domnului pentru Rebeca, femeia sa, că era stearpă; și Domnul l-a ascultat, iar femeia lui, Rebeca, a zămisli*” (Facere 25,21) și a născut doi fii gemeni, pe Isav și pe Iacov.

Astfel, primii patriarhi ai Vechiului Testament au fost Avraam, Isaac și Iacov, de aceea când Moise s-a apropiat, în Muntele Horeb, de rugul care ardea și nu se mistuia, Dumnezeu i-a spus din mijlocul văpăii: „*Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov!*” (Ieșire 3,6).

Deși toți evreii se trag din patriarhul Avraam, care este părintele poporului ales, figura centrală a istoriei iudaice o reprezintă Moise, care, sub purtarea de grijă directă a lui Dumnezeu, i-a eliberat pe evrei din robia egipteană și căruia Dumnezeu i-a revelat Legea Veche în Muntele Sinai. Puțin mai încolo voi reveni din nou la Moise.

Experiența prin care au trecut Avraam și Sara au trăit-o și Zaharia și Elisabeta. Și ei erau oameni drepti și bineplăcuți înaintea lui Dumnezeu și au ajuns la bătrânețe fără să poată avea copii. Zaharia era preot, iar într-o zi, când tămâia în templul din Ierusalim, i s-a arătat Sfântul Arhanghel Gavriil, care i-a vestit că soția lui va naște un fiu, iar acesta va purta numele de Ioan. Cuvintele arhanghelului s-au împlinit întocmai, iar ceea ce s-a petrecut la Ierusalim și în cetatea în care locuiau Zaharia și Elisabeta ați auzit din pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie.

Voi trece acum la alt cuplu de oameni drepti înaintea lui Dumnezeu care nu puteau avea copii. Este vorba despre Ioachim și Ana, care s-au rugat îndelung lui Dumnezeu să-i binecuvinteze cu un urmaș, dar timpul trecea, ei îmbătrâneau și copilul mult așteptat întârzia să vină, până într-o bună zi, când Ana a zămisli-o pe Sfânta Fecioară Maria.

În Sfânta Scriptură citim că Dumnezeu Însuși i-a vestit lui Avraam că soția lui va naște un băiat și i-a spus ce nume să îi pună, iar despre preotul Zaharia citim că Sfântul Arhanghel Gavriil i-a făcut cunoscut faptul că soția îi va naște un fiu, zicându-i cum să-l numească. În schimb Ioachim și Ana nu sunt menționați în Sfânta Scriptură, iar noi știm ce s-a petrecut cu cei doi din Sfânta Tradiție.

Ioachim și Ana au crescut-o pe Sfânta Fecioară Maria până la vârsta de trei ani, după care au dus-o la templul din Ierusalim, unde aceasta a primit o educație aleasă, alături de alte fete închinat lui Dumnezeu.

Sfânta Fecioară Maria a stat la templul din Ierusalim până la vârsta de cincisprezece ani, cât îngăduia legea evreiască, apoi s-a logodit cu dreptul Iosif, un om în vârstă, pentru a-și putea închina întreaga viață lui Dumnezeu.

Este posibil ca Iosif să fi fost căsătorit și să fi avut copii din această căsătorie; de aceea Sfânta Scriptură vorbește despre frații Domnului, care erau, practic, fiii lui Iosif din acest mariaj.

De asemenea, este foarte probabil ca atunci când Sfântul Arhanghel Gavriil i-a vestit preotului Zaharia că soția lui va naște un fiu, Sfânta Fecioară Maria să fi fost încă la templul din Ierusalim, pentru că Sfântul Evanghelist Luca a scris că *„Elisabeta a zămislit; și vreme de cinci luni s-a tăinuit, zicându-și: «Că așa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să-mi ridice ocară de printre oameni»”* (Luca 1,24-25). Imediat după această relatare, autorul sfânt vorbește despre Bunavestire, menționând faptul că aceasta a avut loc *„în a șasea lună”* (Luca 1,26) de sarcină a Elisabetei, deci Sfânta Fecioară Maria ar fi avut timp suficient în jumătate de an să plece de la templul din Ierusalim și să se logodească cu dreptul Iosif, încât Sfântul Arhanghel Gavriil să-i aducă mesajul lui Dumnezeu în locuința lor din Nazaret.

Spre deosebire de mama ei, Sfânta Fecioară Maria nu era stearpă și nu își dorea un copil, de aceea s-a logodit cu un om în vârstă, pentru a-și putea închina întreaga viață lui Dumnezeu.

În urma mesajului lui Dumnezeu transmis prin Sfântul Arhanghel Gavriil și a dialogului purtat de Sfânta Fecioară Maria, la Bunavestire, cu îngerul, aceasta a acceptat să fie Maică a Fiului lui Dumnezeu întrupat, pe care L-a născut nouă luni mai târziu, în Betleemul Iudeii.

În pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie am auzit cu toții că Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, „*era din fiicele lui Aaron*” (Luca 1,5). Aaron era fratele lui Moise. Dacă Moise a primit legea Vechiului Testament pe Muntele Sinai și a condus poporul ales timp de patruzeci de ani, din robia egipteană până la hotarele Canaanului, tot el, la porunca lui Dumnezeu, l-a uns pe Aaron ca arhiereu sau mare preot, fiindcă odată cu primirea legii Vechiului Testament a fost înființată și preoția legiuită. Atunci s-a stabilit că toți preoții din legea veche trebuie să se tragă din casa lui Aaron, primul născut de parte bărbătească, dacă nu avea vreo infirmitate, urmând să fie întotdeauna arhiereu, ceilalți băieți sau fii ai lui devenind preoți.

Vedem de aici că, pe lângă faptul că Zaharia era preot, și soția lui, Elisabeta, se trăgea tot dintr-un neam preoțesc.

De asemenea, din cuvintele Sfântului Arhanghel Gavriil adresate Sfintei Fecioare Maria, la Bunavestire: „*Iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei*” (Luca 1,36) înțelegem că Domnul Hristos și Sfântul Ioan Botezătorul erau rude.

La câteva zile după ce Sfântul Arhanghel Gavriil i-a spus Sfintei Fecioare Maria că Elisabeta a zămislit, „*sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a lui Iuda, și a intrat în casa lui Zaharia și i s-a închinat Elisabetei. Iar când a auzit Elisabeta închinarea Mariei, a săltat pruncul în*

pântecele ei și sa umplut Elisabeta de Duh Sfânt” (Luca 1,39-41). Din relatarea Sfântului Evanghelist Luca remarcăm faptul că Sfântul Ioan Botezătorul L-a recunoscut pe Domnul Hristos pe când amândoi se aflau în pântecele mamelor lor. Duhul Sfântului Ioan Botezătorul a recunoscut duhul Pruncului Iisus, Care încă nu era născut.

Aici avem un argument foarte puternic a faptului că embrionul primește un suflet din partea lui Dumnezeu din momentul zămislirii, fiindcă întâlnirea dintre Sfânta Fecioară Maria și Elisabeta a avut loc la doar câteva zile după Bunavestire.

În cele ce urmează voi face o paralelă între nașterea lui Moise, a Pruncului Iisus și a Sfântului Ioan Botezătorul, fiindcă viețile celor trei au fost puse în pericol imediat după naștere.

În timpul unei foamete mari, urmașii lui Avraam s-au stabilit în ținutul Goșen din Egipt, țară în care Iosif, unul dintre strănepoții lui Avraam, ajunsese al doilea om după Faraon. *„Iar fiii lui Israel s-au prăsit în număr mare și s-au tot înmulțit și-au tot crescut și au devenit foarte puternici; se umpluse țara de ei. Atunci s-a ridicat peste Egipt un alt rege care nu-l cunoscuse pe Iosif. Acesta a zis către poporul său: «Iată că neamul fiilor lui Israel e mult mai numeros și mult mai puternic decât noi. Haideți dar să luăm împotrivă-le măsuri iscusite, în așa fel încât să nu se mai înmulțească; altfel, la vreme de război se vor uni și ei cu vrăjmașii noștri, ne vor birui și-apoi vor ieși din țară». Și astfel au pus peste ei vâtafi de corvoadă, pentru ca prin munci grele să le facă viața grea; și i-au zidit lui Faraon cetăți-grânare: Pitom și Ramses și On, adică Iliopolis. Dar cu cât erau mai apăsați, cu atât ei se înmulțeau și deveneau mai puternici, așa că pe egipteni i-a prins groaza de fiii lui Israel. Ca atare, egiptenii îi puneau pe fiii lui Israel la muncă silnică și le făceau viața amară prin lucrări grele: la frământatul lutului, la cărămidărie și la tot felul*

de munci pe câmp; aşadar, prin orice fel de muncă la care-i sileau cu străşnicie. Apoi regele Egiptului le-a grăit moaşelor evreice, dintre care una se numea Şifra şi alta Pua, şi le-a zis: «Când moşiţi la evreice, luaţi seama când sunt să nască: de va fi băiat, omorâţi-l; iar de va fi fată, s-o cruţaţi». Moaşele însă s-au temut de Dumnezeu: ele n-au făcut precum le poruncise regele Egiptului, ci i-au lăsat pe băieţi în viaţă. Atunci regele Egiptului le-a chemat pe moaşe şi le-a zis: «De ce-aţi făcut voi lucrul acesta, de i-aţi lăsat în viaţă pe băieţi?». Moaşele i-au răspuns lui Faraon: «Femeile evreice nu sunt ca egiptencele; ele nasc înainte de a le veni moaşele». Iar Dumnezeu le-a făcut bine moaşelor; poporul lui Israel se înmulţea şi foarte se întărea. Şi fiindcă moaşele s-au temut de Dumnezeu, El le-a întărit casele. Atunci Faraon i-a poruncit întregului său popor: «Tot copilul de parte bărbătească ce li se va naşte evreilor să-l aruncaţi în Nil; pe fete însă, pe toate, să le lăsaţi în viaţă» (Ieşire 1,7-22).

„Şi era un oarecare din seminţia lui Levi care şi-a luat femeie dintre fetele lui Levi. Iar ea a zămislit şi a născut un băiat; şi văzându-l cât e de frumuşel, l-a ascuns vreme de trei luni. Dar fiindcă nu putea să-l mai ţină ascuns, mama sa a luat o lădiţă de papură împletită, a uns-o cu catran şi cu smoală, a pus copilul în ea şi a aşezat-o în păpuriş, la marginea râului. Iar sora acestuia îl pândea de departe, să vadă ce i se va întâmpla. Atunci fata lui Faraon s-a coborât la râu să se scalde, în timp ce slujnicele ei se preumblau de-a lungul râului. Şi văzând ea lădiţa în păpuriş, şi-a trimis slujnica de-a luat-o. Şi dac-a deschis-o, a văzut în lădiţă un copil plângând. Fetei lui Faraon i s-a făcut milă de el şi a zis: «Acesta-i dintre pruncii evreilor». Dar sora sa a zis către fata lui Faraon: «Vrei să mă duc să-ţi chem o doică dintre femeile evreilor ca să-ţi alăpteze copilul?». Fata lui Faraon i-a zis: «Du-te!». Iar copila s-a dus şi a chemat-o pe mama pruncului. Atunci fata lui Faraon i-a zis: «Ia-mi copilul

acesta și alăptează-mi-l, iar eu am să-ți dau plata cuvenită!». Femeia a luat copilul și l-a alăptat. Și dacă băiatul a crescut, ea i l-a adus fetei lui Faraon. El i-a fost acesteia ca un fiu, iar ea i-a pus numele Moise, pentru că zicea: «Din apă l-am scos»” (Ieșire 2,1-10).

Să trecem acum la nașterea Pruncului Iisus. „*Iar dacă în zilele regelui Irod S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, iată magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: «Unde este Cel ce S-a născut rege al iudeilor? Că în Răsărit I-am văzut steaua și am venit să I ne închinăm». Și auzind acestea, regele Irod s-a tulburat, și tot Ierusalimul împreună cu el. Și adunând pe toți arhieriei și cărturarii poporului, i-a întrebat: «Unde este să Se nască Hristos?»». Iar ei i-au zis: «În Betleemul Iudeii, că așa este scris prin profetul: Și tu, Betleeme din pământul lui Iuda, născut nu ești mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Cărmuitorul Care-l va păstori pe poporul Meu Israel». Atunci Irod i-a chemat în taină pe magi și a aflat limpede de la ei vremea când li se arătase steaua. Și trimițându-i la Betleem, le-a zis: «Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și dacă-L veți afla, dați-mi și mie de veste, pentru ca să vin și eu și să mă închin Lui». Iar ei, ascultându-l pe rege, au plecat; și iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor; până ce a venit și a stat deasupra locului unde era Pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Și intrând în casă, L-au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Sa; și căzând la pământ, I s-au închinat; și deschizându-și vistierile, I-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă. Dar luând prin vis înștiințare să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor” (Matei 2,1-12).*

Regele Irod își simțea în permanență amenințat tronul, de aceea și-a omorât soția, pe Mariamne, soacra și trei fii: pe Alexandru, Aristobul și Antipater, crezând că aceștia vor să îi uzurpe tronul. Auzind de la magi că s-a născut un rege al iudeilor,

Irod a înțeles că este vorba despre Mântuitorul lumii, despre care au scris prorocii, de aceea a hotărât pe loc să-i ia viața.

„Iar după ce au plecat magii, iată îngerul Domnului i se arată în vis lui Iosif, zicând: «Ridică-te, ia Pruncul și pe maica Sa și fugi în Egipt și stai acolo până când îți voi spune eu, fiindcă Irod vrea să caute Pruncul ca să-L omoare». Și ridicându-se Iosif, i-a luat în timpul nopții pe Prunc și pe maica Sa și a plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se plinească cuvântul spus de Domnul prin profetul ce zice: Din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu. Iar Irod, văzând că fusese amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând, i-a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și-n toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi. Atunci s-a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul: Glas în Rama s-a auzit, plângere și tânguire multă, Rahela își plânge copiii și nu vrea să se mângâie, pentru că nu mai sunt. După moartea lui Irod, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis lui Iosif, în Egipt, zicându-i: «Ridică-te, ia Pruncul și pe maica Sa și mergi în țara lui Israel, căci au murit cei ce căutau viața Pruncului». Iar el, ridicându-se, a luat Pruncul și pe maica Sa și a venit în țara lui Israel. Și auzind că Arhelau domnește în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo și, luând poruncă prin vis, s-a dus în părțile Galileii. Și a venit și a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profeți, că Nazarinean Se va chema” (Matei 2,13-23).

Din cele relatate până acum constatăm cum se întoarce istoria, în sensul că Moise a scos poporul ales din Egipt și l-a condus până la granițele Canaanului; iar acum Pruncul Iisus se refugiază din Țara Sfântă în Egipt, împreună cu Sfânta Fecioară Maria și cu dreptul Iosif, care le-a purtat de grijă.

În Vechiul Testament evreii au ajuns în Egipt datorită lui Iosif, fiul lui Iacov (Facere 30,22-24), de această dată Pruncul

Iisus și Maica Domnului ajung în Egipt sub purtarea de grijă a lui Iosif, fiul lui Iacov (Matei 1,16).

Cum a scăpat însă Sfântul Ioan Botezătorul de furia regelui Irod, din moment ce el era doar cu șase luni mai mare decât Domnul Hristos și familia lui locuia în apropiere de Betleem?

Conform poruncii regelui Irod, ostașii umblau din casă în casă pentru a omorî pruncii și căutau mai ales acolo unde știau că sunt copii mici. Apropiindu-se de casa lui Zaharia, Elisabeta i-a văzut și știind cât de greu dobândise copilul, nu a putut suporta ideea ca fiul ei să fie ucis. L-a luat în brațe și a fugit cu el prin spatele casei. Soldații au văzut-o și au început să o urmărească. La mică depărtare de casă era un perete stâncos, la care ajungând Elisabeta, nu mai avea unde să se ducă. Soldații erau mai aproape și tot mai aproape de ea. Îngrozită, Elisabeta s-a rugat în acel moment lui Dumnezeu cum numai ea a știut și cum ar ști orice mamă care își vede unicul copil amenințat de moarte. Soldații se apropiau, încât erau deja la numai câțiva pași, iar primul dintre ei și-a scos sabia din teacă. Elisabeta nu a mai suportat să-i vadă și s-a întors cu fața spre muntele din spatele ei. În acel moment stânca s-a deschis. Elisabeta a intrat acolo cu pruncul, iar peretele s-a închis în urma ei. Așa a scăpat Sfântul Ioan Botezătorul de mânia lui Irod. Locul în care s-a petrecut această minune există și astăzi și oricine merge la Ierusalim poate să-l vadă.

Părinții Sfântului Ioan Botezătorul s-au stins din viață pe când acesta era foarte mic dar, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Înaintemergătorul Domnului a crescut în pustie.

Sfântul Evanghelist Marcu a consemnat faptul că *„Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, cu cingătoare de piele împrejurul mijlocului și se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică”* (Marcu 1,6).

După cum am explicat și cu alte ocazii, Sfântul Ioan nu se hrănea cu insectele acelea care afectează grav recoltele. În limba

greacă prin termenul „ακρίδα” (acrida) este desemnată atât lăcusta, cât și o păstăie comestibilă a unui copac care crește în zona în care a trăit Sfântul Ioan Botezătorul. Astfel, Înaintemergătorul Domnului Hristos nu a mâncat niciodată carne, nici nu a consumat băuturi alcoolice, după cum îi spusese Sfântul Arhanghel Gavriil tatălui său când i s-a arătat în templul din Ierusalim, că „*nici vin și nici băutură tare nu va bea*” (Luca 1,15).

Sfântul Ioan Botezătorul a ieșit la propovăduire mai devreme decât Mântuitorul, având de la început o foarte mare autoritate între evrei tocmai datorită modului său pustnicesc de viață, nemaintâlnit până la el.

Inspirat de Dumnezeu, Înaintemergătorul Domnului îi boteza pe iudei, un ritual care nu exista până atunci, dar care va deveni obligatoriu pentru cei ce vor îmbrățișa credința creștină, motiv pentru care Sfântul Ioan a și afirmat: „*Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*” (Matei 3,11).

Importanța capitală a botezului pentru mântuire a arătat-o Domnul Hristos Însuși, când a spus: „*De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu*” (Ioan 3,3). De aceea, după învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi*” (Matei 28,19-20 și Marcu 16,16).

Domnul Hristos și Sfântul Ioan Botezătorul nu s-au văzut niciodată până la vârsta de treizeci de ani, când Mântuitorul a venit la Sfântul Ioan Botezătorul, pe malul Iordanului, iar Înaintemergătorul Domnului, recunoscându-L, la fel ca și atunci când se afla în pânțele mamei sale, a spus: „*Iată Mielul lui*

Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii! Acesta este Cel despre Care eu spuneam: După mine vine un bărbat Care a fost înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era. Și eu nu-L cunoșteam; dar pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă” (Ioan 1,29-31).

Sfântul Ioan nu a fost numai Botezătorul, ci și Înaintemergătorul Domnului Hristos, de asemenea, el a fost singurul proroc care L-a văzut pe Domnul Hristos în viață, făcând prin aceasta legătura între Vechiul și Noul Testament.

Toate aceste cupluri de oameni sfinți despre care v-am vorbit: Avraam și Sara, Zaharia și Elisabeta, Ioachim și Ana au avut un rol cu totul aparte în istoria mântuirii, Avraam și Sara prin poporul născut din ei, Zaharia și Elisabeta prin fiul lor, despre care Domnul Hristos a afirmat că „*între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul*” (Matei 11,11), iar Ioachim și Ana prin fiica lor, din care s-a născut ca om Fiul lui Dumnezeu.

Să îi avem ca și modele pe sfinții pomeniți până acum, să le urmăm pilda și să ne rugăm lor ca să ne ajute.

Celor care poartă numele Sfântului Ioan le spun: La mulți ani, sănătate, spor duhovnicesc și binecuvântare din partea lui Dumnezeu și a acestui Sfânt, fiindcă în țara noastră cel mai popular nume este cel de Ioan, cu siguranță de la Sfântul Ioan Botezătorul.

Să ne rugăm lui Dumnezeu și tuturor sfinților să treacă această pandemie, care bântuie în toată lumea pentru păcatele omenirii. În această viață ori facem fapte bune, ori facem fapte rele; când balanța coboară prea mult, în sensul că sunt mai multe răutăți decât fapte bune, vin încercări și pedepse. De ce? Cu scopul de a ne îndrepta, iar noi atunci trebuie să ne îndepărtăm de păcat, să ne spovedim și să facem fapte bune. De asemenea, să ne rugăm lui Dumnezeu să le dea gând bun și celor necredincioși,

precum și celor de alte credințe care păcătuiesc, ca să se îndrepte, fiindcă dacă ne afundăm tot mai mult în păcate, pedeapsa lui Dumnezeu nu încetează, ci sporește.

Deși suntem mai puțini ca în alți ani, mă bucur că suntem împreună, fiindcă timp de aproximativ o sută de zile (din 8 martie până în 21 iunie) am slujit în biserici fără credincioși.

Să ne rugăm lui Dumnezeu și să-I împlinim poruncile, pentru a putea reveni la normalitate și să fim în permanență credincioși buni, fiindcă adevărata viață este cea în Hristos, după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: „*Nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine*” (Galateni 2,20).

Amin

Sfinții Măriți Apostoli Petru și Pavel

(29 iunie)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

La începutul activității Sale publice, Domnul Hristos și-a ales doisprezece Apostoli, după numărul semințiilor lui Israel, pentru a-i învăța tainele Împărăției lui Dumnezeu și care, după moartea, învierea, înălțarea Lui cu trupul la cer și Pogorârea Sfântului Duh peste ei, să continue misiunea începută de El pe pământ.

Mântuitorul nu a vorbit despre Sine în mod continuu unor mari mulțimi, căci ascultătorii din preajma Lui se schimbau tot timpul. Mulțimile nu ar fi putut reține în mod necesar și sigur conținutul comunicat lor, neputând sta în permanență lângă El. Mulțimea nu ar fi putut reține întregimea înțelegerii ferme a persoanei și operei Lui unice, ci ar fi rămas cu anumite frânturi, care nu ar fi putut fi integrate într-o unitate. De aceea El Și-a ales un mic grup de oameni, cărora li S-a imprimat în întregimea autentică a persoanei și operei Sale, care să poată fi reținută de ei și transmisă nu numai în mod general și aproximativ tuturor celor ce vor crede în viitor, ci și în mod special și exact unor grupuri de urmași ai lor, care să mențină aceeași înțelegere integrală și autentică a persoanei și operei Lui de-a lungul timpurilor. Domnul Hristos nu a ales nici o singură persoană devotată căreia să i se destăinuie în întregimea Sa, ci unui grup care, primind în mod unitar aceeași imagine integrală și autentică a persoanei și operei Sale, să o poată transmite în mod unitar urmașilor, având și ei și urmașii lor, în primirea și transmiterea unitară a imaginii Domnului Hristos, asigurarea

primirii și transducerii ei integrale și adevărate. Un singur ucenic al Mântuitorului nu ar fi putut primi toată profunzimea și bogăția persoanei Domnului Hristos, a învățaturii și faptelor Sale, nu ar fi fost în stare să țină minte și nu ar fi dat asigurarea obiectivă ascultătorilor despre adevărul propovăduit. Cei doisprezece Apostoli au trebuit să fie egali, pentru ca unitatea propovăduirii lor să nu fie strâmbată unilateral de autoritatea unuia singur dintre ei. Dacă Domnul Hristos S-ar fi adresat unei mulțimi schimbătoare și nu ar fi făcut din grupul Apostolilor o temelie statornică, Biserica nu ar fi putut lua ființă și nu ar fi putut continua. Biserica este astfel apostolică, întrucât prin Sfinții Apostoli Îl cunoaște ea pe Domnul Hristos în mod deplin și autentic și de la ei a moștenit credința în El și certitudinea învierii Lui.

În Sfânta Evanghelie după Matei citim că „*numele celor doisprezece Apostoli sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacov al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui; Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacov al lui Alfeu și Levi ce se zice Tadeu; Simon Canaaneanul și Iuda Iscarioteanul, cel ce L-a și vândut*” (Matei 10,2-4).

Termenul „*ἀπόστολος*” (apostolos) în limba greacă vine de la verbul „*ἀποστέλλω*” (apostelo), care înseamnă „a trimite departe” și definește foarte bine rolul Sfinților Apostoli în lume.

Mântuitorul și-a desfășurat întreaga activitate numai în sânul poporului ales, după cum singur a afirmat: „*Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel*” (Matei 15,24).

De asemenea, „*când Iisus i-a trimis pe cei doisprezece Apostoli la propovăduire, le-a poruncit acestea: «În calea păgânilor să nu mergeți și în cetate de samarineni să nu intrați; ci mai degrabă mergeți la oile cele pierdute ale casei lui Israel»*” (Matei 10,5-6).

Fiindcă „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11), după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „Așa cum Tatăl M-a trimis pe Mine, tot astfel vă trimit și Eu pe voi. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă” (Ioan 20,21 și Matei 28,19-20).

În aceste cuvinte vedem scopul alegerii Sfinților Apostoli de către Mântuitorul, și anume, trimiterea lor în lume. Prin întrupare, viața de ascultare, moartea pe cruce, învierea Sa din morți și înălțarea cu trupul la cer, Domnul Hristos și-a îndeplinit misiunea de Mântuitor al lumii. Porțile Împărăției cerurilor sunt deschise acum pentru toți oamenii, iar datoria Sfinților Apostoli și a succesorilor acestora, care au fost îmbrăcați cu putere de sus, este aceea de a-i atrage pe toți oamenii de la căile lor cele rătăcite și de a le arăta calea spre rai.

Astăzi este sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, care au suferit moarte martirică în ziua de 29 iunie, slăvind-L prin aceasta pe Dumnezeu.

Întrucât dorința mea este aceea de a prezenta pe larg viețile celor doi sfinți pe care îi prăznuim astăzi, într-o primă cuvântare voi vorbi despre Sfântul Apostol Petru, iar în cea de-a doua despre cel supranumit „Apostolul neamurilor”.

Pentru a avea un tablou cât mai complet al vieții și activității Sfântului Apostol Petru, voi prezenta toate relatările din Noul Testament despre acesta.

Sfântul Petru era fiul lui Iona (Matei 16,17), fiind originar din cetatea Betsaida (Ioan 1,44), era pescar (Matei 4,18) și locuia în Capernaum (Marcu 1,29), împreună cu soția sa (fiica lui Aristobul, care era frate cu Sfântul Apostol Varnava). Conform tradiției, cei doi au avut o fiică, numită Petronilla sau Maya.

În casa Sfântului Petru locuiau atât soacra lui, cât și fratele acestuia, Sfântul Andrei.

Înainte de a-L cunoaște pe Domnul Hristos, Sfântul Andrei a fost ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul. După ce L-a întâlnit pe Mântuitorul, i-a zis lui „*Simon, fratele său: L-am aflat pe Mesia (care se tâlcuiește: Hristos). Și l-a adus la Iisus. Iisus, privind la el, i-a zis: «Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chefa» (ce se tâlcuiește: Petru)*” (Ioan 1,41-42).

Sfântul Evanghelist Matei relatează alegerea de către Domnul Hristos a celor dintâi Apostoli: „*Și pe când umbla Iisus pe lângă Marea Galileii, a văzut doi frați, pe Simon cel ce se numește Petru și pe Andrei, fratele său, care aruncau mreaja în mare, că erau pescari, și le-a zis: «Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni!»*. Iar ei, îndată lăsându-și mrejele, au mers după El. De acolo, mergând mai departe, a văzut alți doi frați, pe Iacov al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregându-și mrejele, și i-a chemat. Iar ei, îndată lăsându-și corabia și pe tatăl lor, au mers după El” (Matei 4,18-22).

Sfântul Evanghelist Luca prezintă și el chemarea primilor Apostoli de către Mântuitorul, dar ceva mai amănunțit decât Matei, consemnând faptul că „*pe când mulțimea Îl îmbulzea pe Iisus ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu și El ședea lângă lacul Ghenizaret, a văzut două luntri stând lângă țărm; iar pescarii, coborâți din ele, își spălau mrejele. Și urcându-Se într-una din luntri, care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat. Și șezând în luntre, din ea învăța mulțimile. Iar când a încetat să vorbească i-a zis lui Simon: «Du-o la adânc și aruncați-vă mrejele să pescuiți»*. Și Simon l-a răspuns: «*Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și n-am prins nimic; dar după vorba Ta voi arunca mrejele*». Și făcând aceasta, au prins mulțime mare de pește, că li se rupeau mrejele. Și le-au

făcut semn celor care erau în cealaltă luntre să vină să le ajute. Și ei au venit; și au umplut amândouă luntrile, încât erau gata să se afunde. Și văzând Simon Petru, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: «Ieși de la mine Doamne, că sunt om păcătos». Că spaimă îl cuprinsese, pe el și pe toți cei ce erau cu el, de pescuitul peștilor pe care îi prinseseră. Tot așa și pe Iacov și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau împreună cu Simon. Și a zis Iisus către Simon: «Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni». Și trăgând ei luntrile la țarm și lăsând totul, I-au urmat Lui” (Luca 5,1-11).

„Și venind Iisus în casa lui Petru, a văzut-o pe soacra acestuia zăcând, prinsă de friguri. Și S-a atins de mâna ei și au lăsat-o frigurile și ea s-a ridicat și Îi slujea” (Matei 8,14-15 și Marcu 1,31).

Sfântul Petru a luat parte la toate momentele importante din timpul activității publice a Domnului Hristos, de la prima Sa minune, săvârșită în Cana Galileii, până la înălțarea Sa cu trupul la cer.

Sfântul Petru era cel mai vârstnic dintre Sfinții Apostoli, de aceea lua mereu primul cuvântul, fie în numele lui, fie în numele celorlalți Apostoli, pentru că la evreii din vechime exista un mare respect pentru bătrâni. De asemenea, Sfântul Petru avea o fire foarte năvalnică, după cum vom vedea din mai multe exemple prezentate.

După ce Domnul Hristos a înmulțit cinci pâini și doi pești, cu care a săturat *„ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii, îndată Iisus i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui pe țarmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. Și dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage singur. Și făcându-se seară, era singur acolo. Iar corabia era la multe stadii departe de țarm, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă. Iar*

la a patra strajă din noapte, Iisus a venit la ei umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că este nălucă, și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicând: «Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!». Iar Petru, răspunzând, a zis: «Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă». El i-a zis: «Vino!». Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit la Iisus. Dar văzând vântul puternic, s-a înfricoșat și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: «Doamne, scapă-mă!». Iar Iisus, întinzându-Și îndată mâna, l-a apucat și i-a zis: «Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?». Și suindu-se ei în corabie, vântul s-a potolit. Iar cei din corabie l-au închinat, zicând: «Cu adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!»» (Matei 14,21-33).

„Și după ce Iisus a trecut iarăși cu corabia de partea cealaltă, s-a adunat la El mulțime multă; și El era lângă mare. Și a venit unul din mai-marii sinagogii, cu numele Iair; și, văzându-L, l-a căzut la picioare și l-a rugat mult, zicând: «Fiica mea este pe moarte; vino și pune-Ți mâinile pe ea, ca să scape și să trăiască». Și a mers cu el. În timp ce El încă vorbea, au venit de la mai-marele sinagogii, zicând: «Fiica ta a murit; de ce-L mai superi pe Învățător?». Dar Iisus, auzind cuvântul ce se grăise, i-a zis mai-marelui sinagogii: «Nu te teme. Crede numai!». Și n-a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui Iacov. Și au venit la casa mai-marelui sinagogii și a văzut tulburare și pe cei ce plângeau și se tânguiau mult. Și intrând, le-a zis: «De ce vă tulburați și plângeți? Copila n-a murit, ci doarme». Și ei îl luau în râs. Iar El, scoțându-i pe toți afară, a luat cu Sine pe tatăl copilei, pe mama ei și pe cei ce îl însoțeau și a intrat unde era copila. Și apucând-o pe copilă de mână, i-a grăit: «Talita kumi», ceea ce se tâlcuiește: «Fiică, ție-ți zic, scoală-te!». Și de îndată s-a sculat copila și umbla, că era de doisprezece ani. Și

au fost cuprinși de mare uimire. Și El le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle de aceasta. Și le-a spus să-i dea copilei să mănânce» (Marcu 5,21-24 și 35-43).

„Și venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip, i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: «Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?». Iar ei au răspuns: «Unii, Ioan Botezătorul; alții, Ilie; alții, Ieremia sau unul dintre profeți». Și le-a zis: «Dar voi, voi cine ziceți că sunt?». Răspunzând Simon Petru, a zis: «Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu-Cel-Viu!». Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: «Fericit ești, Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit aceasta, ci Tatăl Meu Cel din ceruri. Și Eu îți spun ție că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui. Și-ți voi da cheile Împărăției cerurilor, și orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri». Atunci le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui că El este Hristosul. De atunci a început Iisus să le arate ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrâni și de la arhierei și de la cărturari și să fie omorât și a treia zi să învie. Și Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească, zicându-I: «Fie-Ți milă de Tine, Doamne, asta să nu Ți se întâmple!». Iar El, întorcându-Se, i-a zis lui Petru: «Mergi înapoia Mea, Satano; piatră de poticnire-Mi ești, că nu le cugești pe cele ale lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor!» (Matei 16,13-23).

„Iisus le-a spus ucenicilor Săi: «Adevăr vă grăiesc că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăția lui Dumnezeu venind întru putere». Și după șase zile i-a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan și i-a dus într-un munte înalt; și S-a schimbat la față înaintea lor. Și veșmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, așa cum înălbitorul nu poate înălbi

pe pământ. Și Ilie li s-a arătat împreună cu Moise; și vorbeau cu Iisus. Și răspunzând Petru, I-a zis lui Iisus: «Învățătorule, bine ne este să fim aici; să facem trei colibe: Ție una și lui Moise una și lui Ilie una». Că nu știa ce să spună, fiindcă erau înspăimântați. Și s-a făcut un nor care-i umbrea; și din nor a venit un glas, zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit, pe Acesta să-L ascultați!». Și de îndată privind ei împrejur, n-au mai văzut pe nimeni, ci numai pe Iisus singur cu ei. Și pe când se coborau din munte, El le-a poruncit să nu spună nimănui ceea ce văzuseră, decât atunci când Fiul Omului va învia din morți. Iar ei au păzit cuvântul, întrebându-se între ei: «Ce înseamnă a învia din morți?»» (Marcu 9,1-10).

„Venind Iisus cu ucenicii Săi în Capernaum, s-au apropiat de Petru cei ce strâng dajdia și i-au zis: «Învățătorul vostru nu plătește dajdia?». «Ba da», a zis el. Și intrând în casă, Iisus i-a luat-o înainte, zicând: «Ce părere ai, Simone? Regii pământului de la cine iau dajdie sau bir, de la fiii lor, sau de la străini?». El I-a zis: «De la străini». Iar Iisus i-a zis: «Iată dar că fiii sunt scutiți. Dar ca să nu le fim lor piatră de poticnire, mergi la mare, aruncă undița, ia peștele care va ieși întâi și, deschizându-i gura, vei găsi un statir. Pe acela luându-l, dă-l lor, pentru Mine și pentru tine»» (Matei 17,24-27).

În timp ce Domnul Hristos le vorbea Sfinților Apostoli, „Petru, apropiindu-se de El, I-a zis: «Doamne, de câte ori va greși fratele meu față de mine și eu îi voi ierta? Oare până de șapte ori?». Iisus i-a zis: «Nu-ți spun că până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte»» (Matei 18,21-22).

Odată Mântuitorul vorbea despre bogăție. „Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: «Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ți-am urmat Ție. Deci, nouă ce ne va fi?». Iar Iisus le-a zis: «Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale,

veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat frați sau surori sau tată sau mamă sau femeie sau țărini sau case pentru numele Meu, însutit va primi și viața veșnică va moșteni. Și mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi»” (Matei 19,27-30).

„A sosit ziua Azimelor, în care trebuia să se jertfească Paștile. Și Iisus i-a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: «Mergeți și ne pregătiți Paștile, ca să mâncăm». Iar ei au zis: «Unde vrei să pregătim?». Și El le-a zis: «Iată, când veți intra în cetate vă va întâmpina un om ducând un urcior cu apă; mergeți după el în casa în care va intra și spuneți-i stăpânului casei: Învățătorul îți zice: Unde este odaia în care să mănânc Paștile cu ucenicii Mei? Iar el vă va arăta un foișor mare, așternut; acolo să pregătiți». Iar ei, ducându-se, au aflat așa cum le spusese El și au pregătit Paștile” (Luca 22,7-13).

„Înainte de sărbătoarea Paștilor, făcându-se Cină, S-a ridicat Iisus de la Cină, S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins. A venit deci la Simon Petru. Acesta I-a zis: «Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?». Iisus i-a răspuns, zicând: «Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta». Petru I-a zis: «Niciodată nu-mi vei spăla Tu mie picioarele!». Iisus i-a răspuns: «Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine». I-a zis Simon Petru: «Doamne, nu numai picioarele, ci și mâinile și capul». Iisus i-a zis: «Cel ce s-a îmbăiat nu are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci este curat tot. Și voi sunteți curați, dar nu toți». Că-l știa pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: «Nu toți sunteți curați». Deci, după ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: «Înțelegeți ce am făcut Eu cu

voi?». Voi Mă numiți pe Mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, fiindcă sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora; că pildă v-am dat, ca și voi să faceți așa cum am făcut Eu cu voi. Adevăr, adevăr vă spun: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis. De vreme ce știți acestea, fericiți veți fi de le veți face. Nu despre voi toți grăiesc; Eu îi știu pe cei pe care i-am ales; ci ca să se împlinească Scriptura: Cel ce mănâncă pâinea cu Mine a ridicat călcâiul asupra-Mi. Eu v-o spun de pe acum, înainte de a se săvârși, pentru ca atunci când se va săvârși să credeți că Eu sunt. Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce primește pe cel pe care Eu îl voi trimite, pe Mine Mă primește; iar cel ce Mă primește pe Mine Îl primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine». Iisus S-a tulburat cu duhul și a mărturisit și a zis: «Adevăr, adevăr vă spun că unul dintre voi Mă va vinde». Atunci ucenicii se uitau unii la alții, nepricepând despre cine vorbește. Iar unul din ucenicii Săi, cel pe care Iisus îl iubea, ședea la masă rezemat de pieptul lui Iisus. Deci Simon Petru i-a făcut acestuia semn și i-a zis: «Întreabă-L, cine este cel despre care vorbește?». Și aplecându-se acesta pe pieptul lui Iisus, I-a zis: «Doamne, cine este?». Iisus i-a răspuns: «Acela este, căruia Eu, întingând îmbucătura de pâine, i-o voi da». Și întingând îmbucătura de pâine, a luat-o și i-a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul” (Ioan 13,4-26).

„Atunci Iisus le-a zis ucenicilor Săi: «În această noapte, voi toți vă veți poticni întru Mine, că scris este: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei. Dar după ce voi învia, voi merge mai înaintea voastră în Galileea». Iar Petru, răspunzând, I-a zis: «Dacă toți se vor poticni întru Tine, eu niciodată nu mă voi poticni». I-a zis Iisus: «Adevăr îți spun că în această noapte, mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori te vei fi lepădat de

Mine». Petru I-a zis: «Chiar de-ar trebui să mor împreună cu Tine, de Tine nu mă voi lepăda». Și toți ucenicii au zis la fel» (Matei 26,31-35).

„Și după ce au cântat imnuri, au ieșit la Muntele Măslinilor. Atunci Iisus a mers împreună cu ei într-un loc numit Ghetsimani și le-a zis ucenicilor: «Ședeți aici, până ce Mă voi duce acolo ca să Mă rog». Și luând cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a prins a se întrista și a se mâhni. Atunci le-a zis: «Întristat de moarte Îmi este sufletul. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine». Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: «Părintele Meu, de este cu puțință, treacă pe-alături de Mine paharul acesta! Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu». Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: «Așa, un ceas n-ai fost în stare să privegheați împreună cu Mine! Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios». Ducându-Se iarăși, a doua oară, S-a rugat, zicând: «Părintele Meu, de nu-i cu puțință să treacă pe-alături de Mine acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta!». Și venind iarăși, i-a aflat dormind, că le erau ochii îngreuiți. Și lăsându-i, iarăși S-a dus și S-a rugat a treia oară, spunând aceleași cuvinte. Apoi a venit la ucenici și le-a zis: «De-acum dormiți și odihniți-vă! Iată, ceasul s-a apropiat și Fiul Omului Se va da în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem; iată, s-a apropiat cel care Mă vinde». Și pe când El încă vorbea, iată, a venit Iuda, unul din cei doisprezece, și împreună cu el o gloată mare cu săbii și cu ciomege, trimiși de arhieriei și de bătrânii poporului. Iar Simon Petru, având sabie, a scos-o și a lovit pe sluga arhierelui și i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era Malhus. Atunci Iisus i-a zis lui Petru: «Bagă-ți sabia în teacă! Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl Mi l-a dat? Sau crezi cumva că nu pot să-L rog pe Tatăl

Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri? Dar cum se vor împlini Scripturile, că așa trebuie să fie?». Și atingându-Se de urechea aceluia, l-a vindecat” (Matei 26,30, 36-47 și 53-54; Ioan 18,10-11 și Luca 22,51).

După ce Domnul Hristos a fost arestat, „*toți ucenicii L-au părăsit și au fugit, iar cohorta, tribunul și slujitorii iudeilor L-au prins pe Iisus, L-au legat*” (Marcu 14,50 și Ioan 18,12) și L-au dus la arhiereul Anna, socrul lui Caiafa.

Cu toate că Apostolii au fugit de lângă Mântuitorul când a fost arestat, temându-se pentru viața lor, Sfinții Petru și Ioan „*L-au urmat de departe*” (Luca 22,54). Sfântul Ioan Evanghelistul relatează în acest sens: „*Iar Simon Petru și celălalt ucenic mergeau după Iisus. Iar ucenicul acela îi era cunoscut arhiereului și a intrat împreună cu Iisus în curtea arhiereului. Iar Petru a stat la poartă, afară. Deci a ieșit celălalt ucenic, care-i era cunoscut arhiereului, și a vorbit cu portăreasa și l-a băgat pe Petru înlăuntru. Iar slugile și slujitorii, făcând foc, stăteau și se încălzeau, că era frig; și era cu ei și Petru, stând și încălzindu-se*” (Ioan 18,15-16 și 18).

„*Și pe când Petru era jos în curte, a venit una din slujnicele arhiereului și văzându-l pe Petru încălzindu-se, s-a uitat la el și i-a zis: «Și tu erai cu Iisus Nazarineanul!».* El însă a tăgăduit, zicând: «Nici că știu, nici că înțeleg ce spui»” (Marcu 14,66-68). „*Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo, i-au zis lui Petru: «Cu adevărat, și tu ești dintre ei, că și graiul tău te vădește*». Atunci el a început a se blestema și a se jura: «Nu-l cunosc pe omul acesta!»” (Matei 26,73-74). „*Una din slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiasse urechea, a zis: «Nu te-am văzut eu în grădină cu el?».* Atunci Petru din nou s-a lepădat; și îndată a cântat cocoșul” (Ioan 18,26-27). „*Și întorcându-Se Iisus, a privit spre Petru; și Petru și-a adus aminte de cuvântul Domnului, că-i spusese:*

«Mai înainte de a cânta cocoșul astăzi, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine». Și, ieșind afară, a plâns cu amar» (Luca 22,61-62).

În urma răstignirii Domnului Hristos și a îngropării trupului Lui lângă Golgota, „în ziua cea dintâi a săptămânii, Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-diminează, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormânt. Atunci a alergat și a venit la Simon Petru și la celălalt ucenic - cel pe care-l iubea Iisus - și le-a zis: «L-au luat pe Domnul din mormânt și nu știm unde L-au pus». Deci a ieșit Petru, ca și celălalt ucenic, și veneau la mormânt. Și alergau amândoi împreună, dar celălalt ucenic alerga înainte mai repede ca Petru și a sosit cel dintâi la mormânt. Și, aplecându-se, a văzut giulgiurile puse jos, dar n-a intrat. A venit și Simon Petru, urmându-i, și a intrat în mormânt și a văzut giulgiurile puse jos; și mahrama care fusese pe capul Său nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci, înfășurată, într-un loc deoparte. Atunci a intrat și celălalt ucenic, care venise întâi la mormânt, și a văzut și a crezut» (Ioan 20,1-8).

După ce Domnul Hristos Cel înviat li s-a arătat Sfinților Săi Apostoli, Toma fiind împreună cu ei, „Iisus li S-a arătat din nou ucenicilor la Marea Tiberiadei. Li S-a arătat așa: Erau împreună Simon Petru și Toma, cel numit Geamănul, și Natanael, cel din Cana Galileii, și fiii lui Zevedeu și alți doi din ucenicii Săi. Simon Petru le-a zis: «Mă duc să pescuiesc». Și ei i-au zis: «Venim și noi cu tine». Și au ieșit și s-au suit în corabie, dar în noaptea aceea n-au prins nimic. Iar dacă s-a făcut dimineată, Iisus a stat pe țărm, dar ucenicii nu știau că este Iisus. Atunci le-a zis Iisus: «Fiilor, nu cumva aveți ceva de mâncare?». Ei I-au răspuns: «Nu». Iar El le-a zis: «Aruncați mreața în partea dreaptă a corăbiei și veți afla». Deci ei au aruncat-o, și nu mai puteau s-o tragă de mulțimea peștilor.

Atunci ucenicul acela pe care-l iubea Iisus i-a zis lui Petru: «Domnul este!». Deci Petru, auzind că este Domnul, și-a încins haina, că era dezbrăcat, și s-a aruncat în mare. Și ceilalți ucenici au venit cu corabia, că nu erau departe de țărm, ca la două sute de coți, trăgând mreaja cu pești. Deci, când au ieșit la țărm, au văzut jăratice jos și pește pus deasupra, și pâine. Iisus le-a spus: «Aduceți din peștii pe care i-ați prins acum!». Simon Petru s-a suit în corabie și a tras mreaja la țărm, plină de pești mari, o sută cincizeci și trei, și, atâția fiind, mreaja nu s-a rupt. Iisus le-a zis: «Veniți de prânziți!». Și niciunul dintre ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: «Cine ești Tu?», știind că este Domnul. A venit Iisus și a luat pâinea și le-a dat; și, de asemenea, și peștele. Aceasta este acum a treia oară când Iisus li S-a arătat ucenicilor după ce S-a sculat din morți. Așadar, după ce au prânzit, i-a zis Iisus lui Simon Petru: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?». El I-a zis: «Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc». Zisu-i-a lui: «Paște mieușei Mei!». Iisus i-a zis din nou, a doua oară: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?». El i-a zis: «Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc». Zisu-i-a lui: «Păstorește oile Mele!». Iisus i-a zis a treia oară: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?». Petru s-a întristat că i-a zis a treia oară: «Mă iubești?», și I-a zis: «Doamne, Tu pe toate le știi, Tu știi că Te iubesc». Iisus i-a zis: «Paște oile Mele! Adevăr, adevăr îți spun: Când erai mai tânăr te încingeai singur și umblai unde voiai; dar când vei îmbătrâni îți vei întinde mâinile și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vrei». Iar aceasta a zis-o însemnând cu ce moarte Îl va preamări el pe Dumnezeu. Și spunând aceasta, i-a zis: «Urmează-Mă!». Dar Petru, întorcându-se, l-a văzut venind în urmă-i pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină se rezemase de pieptul Său și-I zisese: «Doamne, cine este cel ce Te va vinde?». Pe acesta deci văzându-l, Petru I-a zis

lui Iisus: «Doamne, dar cu el ce va fi?». Zisu-i-a Iisus: «Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te privește? Tu urmează-Mă pe Mine!». Ca urmare, a ieșit cuvântul acesta între frați, cum că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a spus că nu va muri, ci: «Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te privește?» (Ioan 21,1-23).

Înainte de a Se înălța cu trupul la cer, Domnul Hristos le-a poruncit Sfinților săi Apostoli, zicând: „Voi să rămâneți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus” (Luca 24,49).

„Și în zilele acelea, sculându-se Petru în mijlocul fraților (iar numărul lor era ca la o sută douăzeci), a zis: «Bărbați frați, trebuia să se îplinească Scriptura aceasta pe care Duhul Sfânt, prin gura lui David, mai dinainte a spus-o despre Iuda, care s-a făcut călăuză celor ce L-au prins pe Iisus. Că numărul era cu noi și luase sorțul acestei slujiri. Așadar, el a dobândit o țarină din plata nedreptății; și, aruncând arginții în templu, a plecat de acolo; și ducându-se, s-a spânzurat și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s-au vărsat. Și s-a făcut aceasta cunoscută tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, așa încât în limba lor s-a numit țarina aceasta Hacheldamah, adică Țarina Sângelui. Că scris este în Cartea Psalmilor: Facă-se curtea lui pustie și să nu aibă cine s-o locuiască! Și: Dregătoria lui s-o ia altul! Deci trebuie ca din acești bărbați care s-au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi - începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care S-a înălțat de la noi -, unul din ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui». Și au pus înainte pe doi: pe Iosif, numit Barsaba, zis și Iustus, și pe Matia. Și, rugându-se, au zis: «Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l-ai ales să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui». Și au tras la sorți; și sorțul a

căzut pe Matia; și el s-a rânduie împreună cu cei unsprezece Apostoli” (Faptele Apostolilor 1,15-26 și Matei 27,5).

„Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți Apostolii împreună la un loc. Și fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut toată casa unde ședeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi. Și erau locuind în Ierusalim iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer. Și când s-a făcut vuietul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei grăind în limba sa. Și erau uimiți toți și se minunau, zicând: «Iată, nu sunt oare galileeni toți aceștia care vorbesc, și cum de auzim noi, fiecare, limba noastră în care ne-am născut? Parți și mezi și elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și romani aflați în trecere, iudei și prozeliți, cretani și arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre mărețiile lui Dumnezeu!». Și toți erau uimiți și nu se dumureau, zicând unul către altul: «Ce va să fie aceasta?». Iar alții, luându-i în bătaie de joc, ziceau că sunt plini de must. Și stând în picioare Petru cu cei unsprezece, și-a ridicat glasul și le-a zis: «Bărbați iudei, și toți cei ce locuiți în Ierusalim, fie-vă cunoscută aceasta și luați aminte la cuvintele mele; că aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, de vreme ce este doar al treilea ceas din zi, ci aceasta este ceea ce s-a spus prin profetul Ioil: Iar în zilele din urmă, zice Dumnezeu, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul; și fiii voștri și fiicele voastre vor profeți și tinerii voștri vedenii vor vedea și bătrânii voștri vise vor visa. Și în zilele acelea Eu peste robii și peste roabe voi revărsa din Duhul Meu și ei vor profeți, și minuni voi face sus în cer și semne jos pe pământ: sânge,

foc și fumegare de fum; soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și năprasnică; și va fi că tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui. Bărbați israeliți, ascultați cuvintele acestea: Pe Iisus Nazarineanul, bărbat adevărat între voi de Dumnezeu cu puteri, minuni și semne pe care Dumnezeu le-a făcut prin El în mijlocul vostru, așa cum și voi înșivă o știți, pe Acesta, fiind El predat potrivit planului celui dinaintea rânduit și preștiinței lui Dumnezeu, voi L-ați luat și L-ați omorât, răstignindu-L prin mâinile celor fărădelege. Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat, dezlegând durerile morții, deoarece nu era cu puțință ca El să fie ținut de ea. Căci David zice despre El: Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin. De aceea inima mea s-a veselit și limba mi s-a bucurat; chiar și trupul meu se va sălășlui întru nădejde, că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici nu îl vei da pe cel sfânt al Tău să vadă stricăciune. Cunoscute mi-ai făcut căile vieții; cu fața Ta, de veselie mă vei umple. Bărbați frați, cuvine-se a vorbi cu îndrăznire către voi despre strămoșul David, că și el a murit și a fost îngropat, iar mormântul său este la noi până în ziua aceasta. Dar el, profet fiind și știind că Dumnezeu i S-a jurat cu jurământ să-i așeze pe tron din rodul coapsei sale, mai înainte văzând, a vorbit despre învierea lui Hristos, că sufletul Său n-a fost lăsat în iad și nici trupul Său n-a văzut stricăciune. Dumnezeu L-a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toți Îi suntem martori. Deci, înălțându-Se de-a dreapta lui Dumnezeu și primind de la Tatăl făgăduința Duhului Sfânt, El L-a revărsat pe Acesta, așa cum vedeți voi și auziți acum. Că David nu s-a suiat la ceruri, dar el a zis: Zis-a Domnul către Domnul meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale. Așadar, cu încredințare să știți voi, toată casa lui Israel, că pe Acest Iisus, pe Care

voi L-ați răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos». Iar ei, auzind acestea, au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți Apostoli: «Bărbați frați, ce să facem?». Iar Petru le-a zis: «Pocăiți-vă, și fiecare dintre voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh. Că pentru voi este dată făgăduința și pentru copiii voștri și pentru cei de departe, pentru oricâți îi va chema Domnul, Dumnezeul nostru». Și cu alte mai multe vorbe mărturisea și-i îndemna, zicând: «Mântuiți-vă de acest neam viclean!». Drept aceea, cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete» (Faptele Apostolilor 2,1-41).

Într-o zi „Petru și Ioan se suiau la templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea. Și era un bărbat, olog din pântecel mamei sale, pe care-l aduceau și-l puneau în fiecare zi la poarta templului zisă Cea Frumoasă, ca să ceară milostenie de la cei ce intrau în templu. Acesta, văzându-i pe Petru și pe Ioan că aveau să intre în templu, le-a cerut milostenie. Iar Petru, privind spre el împreună cu Ioan, a zis: «Uită-te la noi!». Iar el îi privea cu luare-aminte, așteptând să primească ceva de la ei. Iar Petru a zis: «Argint și aur nu am; dar ce am, aceea îți dau: În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, ridică-te și umblă!». Și apucându-l de mâna dreaptă, l-a ridicat; și îndată tălpile și gleznele lui s-au întărit. Și sărind, a stat în picioare și umbla; și a intrat cu ei în templu, umblând și sărind și lăudând pe Dumnezeu. Și tot poporul l-a văzut umblând și lăudând pe Dumnezeu; și-l cunoșteau că el era cel ce ședea pentru milostenie la Poarta Frumoasă a templului, și s-au umplut de spaimă și de mirare pentru ceea ce i se întâmplase. Și ținându-se el după Petru și Ioan, tot poporul, uimit, alerga la ei, în pridvorul numit al lui Solomon. Iar Petru, văzând aceasta, i-a răspuns poporului: «Bărbați israeliți, de ce vă minunați de

lucrul acesta? Sau de ce ne ațintiți cu privirea, ca și cum noi cu a noastră putere sau cucernicie l-am fi făcut pe acesta să umble? Dumnezeuul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov, Dumnezeuul părinților noștri L-a slăvit pe Fiul Său, Iisus, pe Care voi L-ați predat și L-ați tăgăduit în fața lui Pilat, care găsisese cu cale să-L elibereze. Dar voi v-ați lepădat de Cel sfânt și drept și ați cerut să vă dăruiască un bărbat ucigaș, iar pe Începătorul vieții L-ați omorât, pe Care însă Dumnezeu L-a înviat din morți și ai Cărui martori suntem noi. Și prin credința în numele Lui, însuși numele Lui l-a întărit pe acesta pe care-l vedeți și-l știți; și credința în El i-a dat lui această întregire a trupului, în fața voastră, a tuturor. Și acum, fraților, știu că voi din neștiință ați făcut rău, ca și mai-marii voștri. Dar Dumnezeu astfel a împlinit cele ce mai înainte vestise prin gura tuturor profeților, că Hristosul Său va să pătimească. Așadar, pocăiți-vă și întoarceți-vă, ca să vi se șteargă păcatele, ca să vină de la fața Domnului vremuri de ușurare și să vă trimită pe Cel mai dinainte vestit vouă, pe Hristos Iisus, pe Care cerul trebuie să-L primească până la vremurile reșezării tuturor celor despre care a grăit Dumnezeu prin gura sfinților Săi profeți din veac. Pentru că Moise a zis către părinți: Proroc ca mine vă va ridica Domnul, Dumnezeuul vostru, dintre frații voștri; pe El să-L ascultați în toate câte vă va grăi. Și tot sufletul care nu va asculta de Prorocul Acela, va fi nimicit din popor. Și toți profeții, de la Samuel și urmașii săi câți au grăit, zilele acestea le-au vestit. Voi sunteți fiii profeților și ai legământului pe care l-a încheiat Dumnezeu cu părinții noștri când i-a zis lui Avraam: Și întru seminția ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului. Dumnezeu, înviindu-L pe Fiul Său, întâi la voi L-a trimis, să vă binecuvinteze, pentru ca fiecare să se întoarcă de la răutățile sale». Pe când vorbea către popor, au venit asupra lor preoții, căpetenia templului și saducheii, tulburați

că ei învață poporul și vestesc întru Iisus învierea din morți. Și punând mâna pe ei, i-au pus sub pază până a doua zi, căci acum era seară. Iar mulți din cei ce auziseră cuvântul au crezut, și numărul bărbaților a ajuns ca la cinci mii. Și a doua zi s-au adunat căpeteniile lor și bătrânii și cărturarii din Ierusalim, și Anna arhiereul și Caiafa și Ioan și Alexandru și câți erau din neamul arhieresc, și punându-i la mijloc, i-au întrebat: «Cu ce putere sau în numele cui ați făcut voi aceasta?». Atunci Petru, plin de Duhul Sfânt, le-a zis: «Căpetenii ale poporului și bătrâni ai lui Israel, dacă noi suntem astăzi cercetați pentru facere de bine unui om bolnav, prin Cine a fost el vindecat, fie-vă cunoscut vouă tuturor și întregului popor Israel că întru numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, pe Care voi L-ați răstignit, dar pe Care Dumnezeu L-a înviat din morți, întru El stă acesta sănătos înaintea voastră! El este piatra cea neluată în seamă de către voi, ziditorii, care a ajuns în capul unghiului; și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci sub cer nu este dat între oameni niciun alt nume întru care noi trebuie să ne mântuim». Și văzând ei îndrăzneala lui Petru și a lui Ioan și știind că sunt oameni fără carte și simpli, se mirau; și îi cunoșteau că fuseseră împreună cu Iisus. Pe de altă parte, văzându-l pe omul cel tălmăduit stând cu ei, n-aveau nimic de zis împotriva. Dar poruncindu-le să iasă afară din sinedriu, vorbeau între ei, zicând: «Ce vom face noi cu oamenii aceștia? Căci prin ei s-a făcut o minune învederată, care le este vădită tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, și noi nu putem tăgădui. Dar ca nu cumva să se răspândească mai mult în popor, să-i amenințăm, pentru ca niciunui om să nu-i mai vorbească ei în numele acesta». Și chemându-i, le-au poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască și nici să mai învețe în numele lui Iisus. Iar Petru și Ioan, răspunzând, le-au zis: «Judecați dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu; că

noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut și-am auzit». Iar ei, amenințându-i din nou, le-au dat drumul, negăsind niciun chip să-i pedepsească, din pricina poporului; că toți Îl slăveau pe Dumnezeu pentru ceea ce se făcuse. Căci omul cu care se făcuse această minune a vindecării avea mai mult de patruzeci de ani” (Faptele Apostolilor 3,1-26 și 4,1-22).

„Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una; și niciunul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște. Și cu mare putere Apostolii dădeau mărturie despre învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți. Și nimeni între ei nu era lipsit, pentru că toți câți aveau țărini sau case le vindeau și aduceau prețul celor vândute și-l puneau la picioarele Apostolilor. Și se împărțea fiecăruia după cum avea nevoie. Iar Iosif, cel numit de Apostoli Barnaba - care se tâlcuiește Fiul Mângâierii -, levit de neam cipriot, având țarină și vânzând-o, a adus banii și i-a pus la picioarele Apostolilor. Dar un om anume Anania, împreună cu Safira, femeia lui, și-au vândut țarina. Și el, cu știrea femeii sale, a dosit din preț; și aducând o parte, a pus-o la picioarele Apostolilor. Iar Petru a zis: «Anania, de ce ți-a umplut Satana inima ca să minți Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinei? Oare nu ție-ți rămânea dacă o păstrai? Și, odată vândută, nu a ta era stăpânirea ei? Cum de-ai pus în inima ta lucrul acesta? Nu oamenilor ai mințit, ci lui Dumnezeu!». Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Și frică mare i-a cuprins pe toți cei ce au auzit. Și ridicându-se cei mai tineri, l-au înfășurat și l-au scos afară și l-au îngropat. Și a fost că după un răstimp ca de trei ceasuri a intrat și femeia lui, neștiind ce se întâmplase. Iar Petru i-a zis: «Spune-mi dacă ați vândut țarina cu atât?». Iar ea a zis: «Da, cu atât». Iar Petru i-a zis: «De ce v-ați învoit voi să ispițiți Duhul Domnului? Iată picioarele celor care l-au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate

afară și pe tine». Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și intrând tinerii, au găsit-o moartă și au scos-o afară și au îngropat-o lângă bărbatul ei. Și frică mare a fost în toată Biserica și în toți cei ce au auzit de aceasta” (Faptele Apostolilor 4,32-37 și 5,1-11).

„Iar prin mâinile Apostolilor se făceau multe semne și minuni în popor; și toți erau într-un cuget în pridvorul lui Solomon. Și nimeni dintre ceilalți nu îndrăznea să li se alăture, dar poporul îi preamărea. Și din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbați și de femei, încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe tărgi pentru ca, atunci când vine Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul din ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau. Și sculându-se arhiereul și toți cei împreună cu el - cei din neamul saducheilor -, s-au umplut de invidie. Și au pus mâna pe Apostoli și i-au aruncat în temnița obștească. Dar în timpul nopții un înger al Domnului a deschis ușile temniței și scoțându-i afară, le-a zis: «Mergeți și stați drept și grațiți-i poporului în templu toate cuvintele Vieții acesteia». Și ei, auzind, au intrat de dimineață în templu și învățau. Dar venind arhiereul și cei împreună cu el, au adunat sinedriul și tot sfatul bătrânilor fiilor lui Israel și au trimis la temniță să-i aducă. Dar slujitorii, ducându-se, nu i-au găsit în temniță; și s-au întors și au dat de veste, zicând: «Temnița am găsit-o încuiată cu toate întăriturile, iar pe paznici, stând la uși; dar când am deschis, înlăuntru n-am găsit pe nimeni». Când au auzit cuvintele acestea, căpetenia templului și arhiereii erau nedumeriți cu privire la ei, ce-ar putea să fie aceasta. Dar venind cineva, le-a dat de veste: «Iată, bărbații pe care i-ați pus în temniță sunt în templu, stând și învățând poporul». Atunci ducându-se căpetenia împreună cu slujitorii,

i-au adus, dar nu cu sila, că se temeau de popor să nu-i ucidă cu pietre. Și, aducându-i, i-au pus în fața sinedriului. Iar arhiereul i-a întrebat, zicând: «Oare nu cu poruncă v-am poruncit noi vouă să nu mai învățați în numele acesta? Și iată, ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și vreți să aduceți asupra noastră sângele acestui om!». Iar Petru și Apostolii, răspunzând, au zis: «Noi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni. Dumnezeuul părinților noștri L-a înviat pe Iisus pe Care voi L-ați omorât spânzurându-L pe lemn. Pe Acesta Dumnezeu L-a înălțat, prin dreapta Sa, Stăpânitor și Mântuitor, ca să-i dea lui Israel pocăință și iertare de păcate. Și martori ai acestor cuvinte suntem noi și Duhul Sfânt pe Care Dumnezeu L-a dat celor ce-L ascultă». Iar ei, auzind, mai tare se mâniiau și se sfătuiau să-i omoare. Dar ridicându-se în sinedriu un fariseu cu numele Gamaliel, învățător de lege, cinstit de tot poporul, a poruncit să-i scoată pe oameni afară puțin și le-a zis: «Bărbați israeliți, luați aminte la voi înșivă, ce aveți să faceți cu oamenii aceștia. Că înainte de zilele acestea s-a ridicat Teudas, zicând că el este cineva, căruia i s-au alăturat un număr de bărbați ca la patru sute, care a fost ucis, și toți câți l-au ascultat au fost risipiți și nimiciți. După aceasta s-a ridicat Iuda Galileeanul, în zilele numărătorii, și a atras popor mult după el; și acela a pierit, și toți câți au ascultat de el au fost împrăștiați. Și acum v-o spun eu vouă: Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i; că dacă planul acesta sau acest lucru este de la oameni, de la sine se va nimici; dar dacă-i de la Dumnezeu, nu veți putea voi să-i nimiciți; ba nu cumva să vă pomeniți și luptători împotriva lui Dumnezeu!». Și l-au ascultat. Și chemându-i pe Apostoli și bătându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, și le-au dat drumul. Iar ei au plecat din fața sinedriului, bucurându-se că au fost învredniciți să sufere necinste pentru numele Lui. Și-n toată ziua, în templu și pe-acasă, nu încetau

să învețe și să-L binevestească pe Hristos Iisus” (Faptele Apostolilor 5,12-42).

„Apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, i-au trimis la ei pe Petru și pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei ca să primească Duhul Sfânt; că nu se pogorâse încă peste niciunul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus. Atunci își puneau mâinile peste ei, și ei luau Duhul Sfânt. Și Simon, văzând că prin punerea mâinilor Apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani, zicând: «Dați-mi și mie această putere, ca acela pe care eu voi pune mâinile să primească Duh Sfânt». Iar Petru i-a zis: «Piară banii tăi, și tu împreună cu ei, pentru că ai socotit că darul lui Dumnezeu se dobândește cu bani; în chemarea aceasta tu n-ai parte și nici moștenire, pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Așadar, pocăiește-te de această răutate a ta și roagă-te lui Dumnezeu, doară ți se va ierta cugetul inimii; că întru amărăciunea fierii și întru legătura nedreptății te văd că ești!». Și răspunzând Simon, a zis: «Rugați-vă voi la Domnul pentru mine, ca să nu vină asupra mea nimic din cele ce ați zis». Iar ei, după ce au mărturisit și au grăit cuvântul Domnului, s-au întors la Ierusalim binevestind în multe sate ale samarinenilor” (Faptele Apostolilor 8,14-25).

„Trecând Petru pe la toți, a coborât și la sfinții care locuiau în Lida. Și acolo a găsit un om cu numele Enea, care de opt ani zăcea în pat, căci era paralytic. Și Petru i-a zis: «Enea, te vindecă Iisus Hristos; ridică-te și strânge-ți patul!». Și el îndată s-a ridicat; și l-au văzut toți cei ce locuiau în Lida și în Saron, care s-au și întors la Domnul. Iar în Ioppe era o uceniță cu numele Tavita, ceea ce în tâlcuire se zice Căprioara. Aceasta era plină de fapte bune și de milosteniile pe care le făcea. Și în zilele acelea ea s-a îmbolnăvit și a murit. Și după ce au scăldat-o, au pus-o în odaia de sus. Și fiind Lida aproape de

Ioppe, ucenicii, auzind că Petru este în Lida, au trimis la el doi bărbați, rugându-l: «Nu pregeta să vii până la noi». Și Petru, sculându-se, a mers cu ei. Când a sosit, l-au dus în odaia de sus; și l-au înconjurat toate văduvele, plângând și arătându-i cămășile și hainele câte le făcea Căprioara pe când era cu ele. Și Petru, după ce i-a scos afară pe toți, a îngenuncheat și s-a rugat; și întorcându-se către trup, a zis: «Tavita, scoală-te!». Iar ea și-a deschis ochii și, văzându-l pe Petru, a șezut. Iar Petru i-a dat mâna și a ridicat-o și, chemându-i pe sfinți și pe văduve, le-a dat-o vie. Și s-a făcut cunoscută aceasta în întreaga Ioppe și mulți au crezut în Domnul. Și el a rămas în Ioppe multe zile, la un oarecare Simon, tăbăcar” (Faptele Apostolilor 9,32-43).

„În Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutas din cohorta ce se chema Italica, cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa lui, și care făcea multe milostenii poporului și întotdeauna I se ruga lui Dumnezeu. Și cam pe la ceasul al nouălea din zi a văzut în vedenie, lămurit, un înger al lui Dumnezeu, intrând la el și zicându-i: Corneliu! Iar Corneliu, cătând spre el și înfricoșându-se, a zis: Ce este, Doamne? Și îngerul i-a zis: Rugăciunile și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu. Și acum, trimite oameni la Ioppe și cheamă să vină un anume Simon care se numește Petru. El găzduiește la un oarecare Simon, tăbăcar, a cărui casă este lângă mare. Acesta îți va spune ce trebuie să faci. Și când îngerul care a vorbit cu el a plecat, Corneliu i-a chemat pe doi dintre slujitorii săi de casă și pe un ostaș cucernic din cei ce-i erau mai apropiați. Și după ce le-a istorisit toate, i-a trimis la Ioppe. Iar a doua zi, în timp ce ei mergeau pe drum și se apropiau de cetate, Petru s-a suit în odaia de sus, cam pe la ceasul al șaselea, să se roage. Și a fost că i s-a făcut foame și voia să mănânce; dar pe când ei îi pregăteau, el a căzut în extaz. Și a văzut cerul deschis și un lucru ca o față mare

de masă coborându-se legată de patru colțuri și lăsându-se pe pământ. În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare și târâtoarele pământului și păsările cerului. Și glas a fost către el: Ridică-te, Petre, înjunghie și mănâncă! Iar Petru a zis: Nicidecum, Doamne, că niciodată n-am mâncat ceva spurcat sau necurat. Și din nou a fost glas către el, a doua oară: Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate! Și aceasta s-a făcut de trei ori, și îndată lucrul acela s-a ridicat la cer. În timp ce Petru nu se dumerea întru sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse, iată că bărbații trimiși de Corneliu, întrebând de casa lui Simon, stând la poartă și strigând, au întrebat dacă Simon cel numit Petru găzduiește acolo. Și în timp ce Petru se gândea la vedenie, Duhul i-a zis: Iată, te caută trei bărbați; ridică-te așadar, coboară și mergi împreună cu ei fără să te îndoiești de nimic, fiindcă Eu i-am trimis. Și Petru, coborându-se la bărbații trimiși la el de Corneliu, le-a zis: Iată, eu sunt acela pe care-l căutați. Care este pricina pentru care-ați venit? Iar ei au zis: Corneliu sutașul, om drept și temător de Dumnezeu și mărturisit de tot neamul iudeilor, a fost înștiințat de un înger sfânt să trimită să te cheme acasă la el, ca să audă cuvinte de la tine. Atunci el i-a chemat înlăuntru și i-a ospătat. Iar a doua zi, sculându-se, a plecat cu ei; iar câțiva dintre frații cei din Ioppe l-au însoțit. Și în ziua următoare au intrat în Cezareea. Iar Corneliu îi aștepta; și-și chemase acasă la el rudeniile și pe prietenii cei mai apropiați. Și când a fost să intre Petru, Corneliu l-a întâmpinat și i s-a închinat căzându-i la picioare. Iar Petru l-a ridicat, zicându-i: Ridică-te! Și eu sunt om. Și, vorbind cu el, a intrat și a găsit pe mulți adunați. Și a zis către ei: Voi știți că unui bărbat iudeu nu-i este îngăduit să se alipească ori să se apropie de cel de alt neam; dar mie Dumnezeu mi-a arătat ca pe niciun om să nu-l numesc spurcat sau necurat. De aceea, chemat fiind să

vin, am venit fără împotrivire. Deci vă întreb: Pentru care pricină ați trimis după mine? Corneliu a zis: Acum patru zile eram postind până la ceasul acesta, și în casa mea îmi făceam rugăciunea de ceasul al nouălea; și iată, un bărbat în haină strălucitoare a stat în fața mea și a zis: Corneliu, rugăciunea ta a fost ascultată și milosteniile tale au fost pomenite înaintea lui Dumnezeu. Așadar, trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel ce se numește Petru; el e găzduit în casa lui Simon, tăbăcarul, lângă mare. Deci, îndată eu am trimis la tine; și tu ai făcut bine că ai venit. Și acum, noi toți suntem de față înaintea lui Dumnezeu, ca să ascultăm toate cele poruncite ție de Domnul. Iar Petru, deschizându-și gura, a zis: Cu adevărat cunosc că Domnul nu este părtinitor, ci, în orice neam, celui ce se teme de El și face dreptate, bineplăcut îi este cuvântul pe care El l-a trimis fiilor lui Israel, binevestind pacea prin Iisus Hristos. Acesta este Domn al tuturor. Voi știți cuvântul care a fost în toată Iudeea, începând din Galileea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan, adică despre Iisus din Nazaret, cum L-a uns pe El Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere; despre El, Care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei asupriți de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El. Și noi suntem martori a tot ceea ce El a făcut, și în țara Iudeilor, și în Ierusalim; pe Acesta L-au omorât spânzurându-L pe lemn. Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se arate, nu la tot poporul, ci nouă, martorilor mai dinainte rânduiți de Dumnezeu, cei ce am mâncat și am băut cu El după ce a înviat din morți. Și El ne-a poruncit să propovăduim poporului și să mărturisim că El este Cel rânduit de Dumnezeu să fie judecător al celor vii și al celor morți. Despre aceasta mărturisesc toți profeții, că tot cel ce crede întru El, prin numele Lui va primi iertarea păcatelor. În timp ce Petru încă grăia cuvintele acestea, Duhul cel Sfânt S-a pogorât peste toți cei ce ascultau cuvântul. Iar credincioșii

tăiați împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiți că darul Duhului Sfânt s-a revărsat și peste păgâni. Că-i auzeau vorbind în limbi și slăvindu-L pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru: Oare poate cineva opri apa să-i boteze pe aceștia care au primit Duhul Sfânt ca și noi? Și a poruncit ca ei să fie botezați în numele Domnului Iisus Hristos. Atunci l-au rugat să rămână la ei câteva zile” (Faptele Apostolilor 10,1-48).

„Apostolii și frații care erau prin Iudeea au auzit că și păgânii au primit cuvântul lui Dumnezeu. Iar când Petru s-a suit la Ierusalim, credincioșii tăiați împrejur se îndoiu asupra-i și ziceau: Ai intrat la oameni netăiați împrejur și ai mâncat cu ei. Dar Petru a început și cu de-a rândul le-a povestit, zicând: Eu eram în cetatea Ioppe și mă rugam; și am văzut în extaz o vedenie: un lucru ca o față mare de masă coborându-se legată la patru colțuri; și lăsându-se în jos din cer; a venit la mine. Câtând eu la ea cu luare-aminte, am văzut dobitoacele cu patru picioare ale pământului și fiarele și târătoarele și păsările cerului. Și am auzit un glas care-mi zicea: Ridică-te, Petre, înjunghie și mănâncă! Dar eu am zis: Nicidecum, Doamne, că nimic spurcat sau necurat nu mi-a intrat vreodată în gură. Și glasul mi-a grăit a doua oară din cer: Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate! Și aceasta s-a făcut de trei ori, și apoi totul a fost luat din nou la cer. Și iată că îndată trei bărbați trimiși la mine din Cezareea s-au oprit la casa în care eram noi. Iar Duhul mi-a zis să merg cu ei fără să mă îndoiesc de nimic. Și au mers cu mine și acești șase frați și am intrat în casa bărbatului. Și el mi-a povestit cum a văzut un înger stând în casa lui și zicând: Trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel numit și Petru, care-ți va grăi cuvinte prin care te vei mântui, tu și toată casa ta. Și când am început eu să grăiesc, Duhul Sfânt S-a pogorât peste ei, ca și peste noi la început. Și mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, că zicea: Ioan a

botezat cu apă; dar voi veți fi botezați întru Duhul Sfânt. Deci, dacă Dumnezeu le-a dat același dar ca și nouă, lor, care au crezut în Iisus Hristos, cine eram eu să-L opresc pe Dumnezeu? Auzind acestea, ei s-au liniștit și au slăvit pe Dumnezeu, zicând: Așadar, și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăința spre Viață” (Faptele Apostolilor 11,1-18).

La porunca regelui Iudeii Irod Agrippa I, Sfântul Apostol Petru a fost „aruncat în temniță, dându-l la patru străji de câte patru ostași ca să-l păzească, vrând să-l scoată în fața poporului, după Paști. Așadar, Petru era păzit în temniță; iar de către Biserică se făcea neconținut rugăciune către Dumnezeu pentru el. Dar când Irod era să-l scoată afară, în noaptea aceea Petru dormea între doi ostași, legat cu două lanțuri, iar în fața ușii paznicii păzeau temnița. Și iată, un înger al Domnului a venit, iar în încăpere a strălucit lumină. Și lovindu-l pe Petru în coastă, îngerul l-a trezit, zicând: Scoală-te repede! Și lanțurile i-au căzut de la mâini. Și i-a zis îngerul: Începe-te și încălță-ți sandalele! Și el a făcut așa. Și i-a zis lui: Îmbracă-ți haina și urmează-mă! Și ieșind, mergea după înger; și nu știa că adevărat este ceea ce s-a făcut de către înger, ci i se părea că vede vedenie. Și trecând ei de straja întâi și de a doua, au ajuns la poarta de fier care duce în cetate; și ea li s-a deschis singură. Și ieșind, au trecut într-o uliță, și deodată îngerul s-a îndepărtat de la el. Și Petru, venindu-și în sine, a zis: Acum cu adevărat știu că Domnul l-a trimis pe îngerul Său și m-a scăpat din mâna lui Irod și din toate câte aștepta poporul iudeilor. Și chibzuind el, a venit la casa Mariei, mama lui Ioan, cel numit și Marcu, unde mulți erau adunați și se rugau. Și bătând Petru la poartă, o slujnică cu numele Rodi s-a dus să asculte. Și cunoscând ea vocea lui Petru, de bucurie n-a deschis ușa, ci a alergat înlăuntru și a spus că Petru stă în fața porții. Iar ei au zis: Ai înnebunit. Dar ea stăruia că așa este. Iar ei ziceau: Este

îngerul lui. Dar Petru bătea mereu în poartă. Și deschizându-i, l-au văzut și au rămas uimiți. Și făcându-le semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum l-a scos pe el Domnul din temniță” (Faptele Apostolilor 12,4-17).

„Coborându-se din Iudeea, unii creștini proveniți dintre evrei îi învățau pe frați că: «Dacă nu vă tăiați împrejur, după predania lui Moise, nu vă puteți mântui». Și după ce nu puțină împotrivire și gâlceavă au făcut ei asupra lui Pavel și Barnaba, au rânduit ca Pavel și Barnaba și alți câțiva dintre ei să se suie la Apostolii și la preoții din Ierusalim pentru această întrebare. Așadar, trimiși fiind ei de Biserică, au trecut prin Fenicia și prin Samaria, istorisind despre revenirea păgânilor; și mare bucurie le făceau tuturor fraților. Și sosind ei la Ierusalim, au fost primiți de Biserică și de Apostoli și de preoți și au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei. Dar unii din eresul fariseilor care deveniseră credincioși s-au ridicat zicând că pe aceia trebuie să-i taie împrejur și să le poruncească a păzi Legea lui Moise. Drept aceea, Apostolii și preoții s-au adunat să cerceteze această pricină. Și multă cercetare făcându-se, s-a ridicat Petru și le-a zis: «Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt așa ca și nouă; și curățindu-le inimile prin credință, între ei și noi n-a făcut nicio deosebire. Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n-am fost în stare să-l purtăm? Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei». Și a tăcut toată mulțimea și-i asculta pe Barnaba și pe Pavel, care istorisneau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri. Și după ce au tăcut ei, a răspuns Iacov, zicând: «Bărbați

frați, ascultați-mă! Simon a istorisit cum Dumnezeu încă de la început S-a îngrijit să ia dintre neamuri un popor pentru numele Său. Și cu aceasta se potrivesc cuvintele profeților, precum este scris: După acestea Mă voi întoarce și din nou voi clădi cortul cel căzut al lui David, și pe cele dărâmate ale lui din nou le voi clădi și pe el îl voi îndrepta, ca să-L caute pe Domnul ceilalți oameni și toate neamurile asupra cărora s-a chemat numele Meu, zice Domnul Cel ce a făcut acestea. Din veac Îi sunt cunoscute lui Dumnezeu toate lucrurile Lui. De aceea eu socotesc să nu-i tulburăm pe cei ce dintre păgâni se întorc la Dumnezeu, ci să le scriem să se ferească de închinările idolilor și de desfrâu și de animale sugrumate și de sânge. Căci Moise își are din timpuri vechi propovăduitorii săi în toate cetățile și este citit în sinagogi în fiecare sâmbătă” (Faptele Apostolilor 15,1-21).

Acestea sunt toate textele din Noul Testament în care Sfântul Apostol Petru a fost alături de Domnul Hristos, a luat cuvântul, a săvârșit o anumită faptă ori o minune.

Pe lângă propovăduirea Evangheliei Împărăției lui Dumnezeu între evrei, Sfântul Petru a mai răspândit învățătura Domnului Hristos în Antiohia, Pont, Galatia, Capadocia și Bitinia.

Sfântul Apostol Petru a scris două epistole, care sunt cuprinse în canonul Noului Testament.

Apostolul și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu în ziua de 29 iunie, probabil în anul 67, în timpul persecuției anticreștine declanșate de împăratul Nero, fiind răstignit cu capul în jos.

Prăznuirea Sfântului Apostol Petru se face în ziua de 29 iunie, fiind precedată de o perioadă de post mai scurtă sau mai lungă, în funcție de data serbării Sfintelor Paști.

Sfântul Apostol Petru este protectorul insulelor Fiji.

Să-l avem ca și model pe Sfântul Petru, care atunci când a fost chemat de Domnul Hristos să-I urmeze, a lăsat toate și a mers după El, slujindu-I întreaga viață.

În faptul că Sfântul Petru s-a lepădat de Mântuitorul, dar Acesta l-a repus în treapta apostoliei, avem dovada de netăgăduit că dacă ne îndepărtăm de Dumnezeu, dar ne căim sincer și regăsim calea ce duce spre El, Acesta ne primește cu brațele deschise, ca un Părinte iubitor, fiindcă *„Domnul nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă păcătosul din calea lui și să fie viu”* (Iezechiel 33,11).

Amin

Sfinții Măriți Apostoli Petru și Pavel (*altă cuvântare*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

După cum am anunțat și în prima cuvântare la praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în care am prezentat pe larg viața și activitatea Sfântului Apostol Petru, în cuvântul meu de astăzi voi vorbi despre Apostolul neamurilor.

Viitorul Apostol Pavel s-a născut în orașul Tars (Faptele Apostolilor 21,39), capitala provinciei Cilicia din Asia Mică. În urmă cu două mii de ani Tarsul era un mare centru comercial și sediul uneia dintre cele mai reputeate școli de filosofie și de retorică, putându-se compara cu Atena și Alexandria.

În privința nașterii lui Saul nu există date sigure, de aceea unii cercetători au afirmat că acesta s-a născut înainte de Domnul Hristos, în timp ce alții susțin că a venit pe lume câțiva ani mai târziu.

Cu certitudine știm că acesta era evreu din seminția lui Veniamin (Romani 11,1) și purta numele celui dintâi rege al evreilor, care aparținea aceleiași seminții.

Saul era cetățean roman (Faptele Apostolilor 22,25) și făcea parte din gruparea fariseilor (Filipeni 3,5).

Din momentul învățării alfabetului, orice copil evreu începea să studieze Legea, memorând un verset pe zi. În paralel cu studierea Torei, copilul era învățat și o meserie. Așa s-a petrecut și cu Saul.

Părinții lui aveau un atelier de țesut stoffe din păr de capră, din care făceau mantale și corturi, pe care le vindeau.

Și după ce a ajuns Apostol, Saul a continuat să se întrețină din confecționarea de corturi, după cum citim că s-a întâmplat în Corint, unde „*a găsit pe un iudeu cu numele Acvila și pe Priscila, femeia lui, și pentru că erau de aceeași meserie, a rămas la ei și lucrau; că erau de meserie făcători de corturi*” (Faptele Apostolilor 18,2-3). Sfântul Pavel a afirmat și înaintea preoților din Efes: „*Argint sau aur sau haină n-am poftit de la nimeni; voi înșivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine*” (Faptele Apostolilor 20,33-34).

Întrucât s-a născut, a crescut și a primit o educație aleasă în Cilicia, provincie în care se vorbea limba greacă, Saul era un bun cunoscător al limbii și al culturii elene.

În cartea Faptele Apostolilor citim că în Ierusalim era „*fiul surorii lui Pavel*” (Faptele Apostolilor 23,16), de unde interpreții Sfintei Scripturi au tras concluzia că viitorul Apostol avea o soră stabilită în acest oraș, motiv pentru care a venit aici, „*unde a studiat la picioarele lui Gamaliel, învățând în chip amănunțit legea părintească*” (Faptele Apostolilor 22,3).

Gamaliel era unul dintre cei mai renumiți rabini ai vremii sale, iar Saul a fost un ucenic foarte silitor, după cum singur a mărturisit: „*Eu spoream în iudaism mai mult decât mulți din cei ce erau de vârsta mea în neamul meu, fiind eu râvnitor al predaniilor mele părintești ca nimeni altul*” (Galateni 1,14).

Saul nu l-a întâlnit pe Domnul Hristos în timpul activității Sale publice. Se crede că în perioada respectivă el își încheiase deja studiile la Ierusalim și trăia în orașul său natal, unde probabil era rabin.

Este foarte posibil ca Saul să se fi întors la Ierusalim datorită propovăduirii învățăturii Mântuitorului de către Sfinții Apostoli, cei șaptezeci de ucenici ai Domnului Hristos și cei șapte diaconi, pe care el o respingea, luptând cu vehemență împotriva ei.

Prima dată îl întâlnim pe Saul în paginile Sfintei Scripturi la uciderea cu pietre a Sfântului Ștefan, el fiind ulterior un persecutor aprig al creștinilor. Despre aceasta citim în cartea Faptele Apostolilor: *„Scoțându-l pe Ștefan afară din cetate, iudeii îl loveau cu pietre. Iar martorii și-au pus hainele la picioarele unui tânăr numit Saul. Și Saul se învoise la uciderea lui. Și în ziua aceea s-a făcut prigoană mare asupra Bisericii din Ierusalim. Și toți, în afară de Apostoli, s-au împrăștiat prin ținuturile Iudeii și ale Samariei. Iar niște bărbați cucernici l-au îngropat pe Ștefan, și plângere mare au făcut pentru el. Iar Saul pustia Biserica; intrând prin case și târând bărbați și femei, îi arunca în temniță”* (Faptele Apostolilor 7,58 și 8,1-3).

Saul nu era mulțumit de faptul că numai creștinii din Ierusalim erau pedepsiți pentru credința lor, ci voia să extindă persecuția și în afara Palestinei, unde existau numeroase comunități iudaice, cu foarte mulți membri, dintre care unii credeau în Domnul Hristos.

„Iar Saul, încă suflând amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu și a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc ca, dacă va afla acolo pe vreunii, atât bărbați cât și femei, că merg pe Calea aceasta, să-i aducă legați la Ierusalim. Dar pe când călătorea el și se apropia de Damasc, deodată o lumină din cer a strălucit împrejurul lui. Și, căzând el la pământ, a auzit un glas, zicându-i: Saule, Saule, de ce Mă prigonești? Iar el a zis: Cine ești, Doamne? Și glasul i-a zis: Eu sunt Iisus, Cel pe care tu Îl prigonești. Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă. Și el, tremurând și înspăimântat fiind, a zis: Doamne, ce voiești Tu să fac? Iar Domnul i-a zis: Ridică-te, intră în cetate și îți se va spune ce trebuie să faci. Iar bărbații care mergeau cu el pe cale stăteau încremeniți, auzind glasul, dar nevăzând pe nimeni” (Faptele Apostolilor 9,1-7).

În poporul ales exista un singur arhiereu, care își desfășura activitatea la Ierusalim, el având autoritate în toate comunitățile iudaice, atât din țară, cât și din diaspora, de aceea Saul i-a cerut acestuia să-l împuternicească să-i aducă la Ierusalim, pentru a fi pedepsiți, pe evreii din Damasc, deci din afara Palestinei, care credeau în Domnul Hristos.

Înainte însă de a ajunge la Damasc, oraș situat la aproximativ 220 de kilometri nord de Ierusalim, Saul a fost învăluit de o lumină strălucitoare și, căzând de teamă la pământ, a auzit glasul Domnului Hristos, Care l-a întrebat de ce Îl prigonește. Din cuvintele Mântuitorului constatăm că Acesta, în calitate de Cap al Bisericii, se identifică cu creștinii, mădularele Trupului Său tainic, care în acel timp sufereau. Despre legătura strânsă dintre membrii Bisericii, Sfântul Apostol Pavel le-a scris corintenilor: *„Dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă cu el; și dacă un mădular este slăvit, toate mădularele se bucură cu el”* (I Corinteni 12,26).

În Muntele Taborului, Sfinții Apostoli Petru, Iacov și Ioan L-au contemplat pe Domnul Hristos, în plină zi, în slava Lui cea dumnezeiască. Prigonitorul Saul, tot în timpul zilei, a văzut slava Mântuitorului, însă datorită orbirii lui sufletești, nu a fost învrednicit să Îl vadă pe Domnul Hristos, ci doar i-a auzit glasul mustrător, în timp ce însoțitorii lui nu au văzut nici măcar lumina strălucitoare care îl învăluia pe Saul, ci au auzit doar glasul care îi grăia.

Din cuvintele Mântuitorului, Saul a înțeles că el nu îi persecuta pe semenii săi, ci pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, Care a biruit moartea și se afla viu și plin de slavă în fața lui. El, care până atunci era convins că Îl slujește pe Dumnezeu, și-a dat seama că făcea contrariul, luptând împotriva lui Dumnezeu și a celor ce credeau în El. Prin atitudinea lui Saul s-au împlinit cuvintele spuse de Domnul Hristos Sfinților

Săi Apostoli și celor ce vor crede în El: „*Vă vor scoate din sinagogi; ba chiar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că-I aduce închinare lui Dumnezeu. Și pe acestea le vor face, pentru că nu L-au cunoscut pe Tatăl Meu, și nici pe Mine. Iar pe acestea vi le-am grăit pentru ca, atunci când va veni ceasul lor, să vă aduceți aminte că vi le-am spus*” (Ioan 16,2-4).

După ce i-a atras atenția lui Saul că el Îl prigonește pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, Mântuitorul i-a spus: „*Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă*”. Cartea Faptele Apostolilor a fost scrisă de Sfântul Evanghelist Luca. În originalul grecesc aceste câteva cuvinte nu există, ci ele au fost adăugate de către Fericitul Ieronim când a tradus Noul Testament din greacă în limba latină: „Durum est tibi contra stimulum calcitrare” (Faptele Apostolilor 9,5), fiind ulterior preluate în traduceri moderne ale Sfintei Scripturi.

Această expresie reprezintă o zicală grecească binecunoscută, pe care a citat-o Eschil (525-456 î.Hr.), părintele tragediei clasice, în opera sa „Agamemnon”: „Πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε, μὴ παίσας μογῆς” (nu lovi cu piciorul în țepușe, ca să nu suferi). Același proverb îl întâlnim la Pindar (aprox. 518-438 î.Hr.), cel mai mare poet liric al antichității, precum și la Euripide (aprox. 480-406 î.Hr.). Saul, care s-a născut, a crescut și a fost educat într-o provincie în care se folosea limba greacă, trebuie să fi cunoscut această zicală.

În vechime, în Orientul Mijlociu, pentru ca animalele cu care se ara (în special boii) să nu se abată din drumul lor, ori să se urnească din loc atunci când nu mai voiau să tragă la jug, erau împunse ușor de stăpân cu un băț ascuțit în vârful, numit țepușă. Aceasta putea fi și un fel de ciomag, cu partea de jos fixată bine într-un fier ascuțit la capăt, fiindcă în cartea Judecătorilor din Vechiul Testament citim despre „*Samgar, fiul*

lui Anat, că a ucis ca la vreo șase sute de bărbați filisteni cu un băț cu bold de mânat boii” (Judecători 3,31).

Dacă animalul care trăgea în jug își arăta nemulțumirea pentru că era înțepat și lovea cu piciorul în țepușă, nu făcea decât să fie împuns din nou și să își sporească suferința.

Fericitul Ieronim (aprox. 347-420) a trăit după încetarea persecuțiilor anticeștine din Imperiul Roman și a adăugat acest proverb în textul tradus de el pentru a arăta zădărnicia luptei împotriva Bisericii lui Hristos, din moment ce Mântuitorul Însuși a afirmat că nici *„porțile iadului nu o vor birui”* (Matei 16,18). Cei care nu acceptă învățătura cea mântuitoare a Domnului Hristos și îi persecută pe creștini vor avea de suferit, ca și cum ar lovi cu piciorul în țepușă, conform celor afirmate de Mântuitorul înaintea evreilor: *„Au n-ai citit niciodată în Scripturi: «Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri?».* Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi” (Matei 21,42-46). Chiar dacă unii dintre cei care luptă împotriva Domnului Hristos nu pătimesc în această viață, după cum vedem că s-a întâmplat cu anumiți împărați romani care i-au persecutat pe creștini, la încheierea vieții pământești toți vor avea de dat ochii cu Dumnezeu Judecătorul, care le va răsplăti după dreptate pentru faptele lor.

În cele ce urmează voi prezenta sfârșitul vieții unor împărați romani care i-au prigonit pe creștini.

Înainte însă de a face acest lucru, voi vorbi despre cum și-a încheiat viața regele Irod, cel care a vrut să-L omoare după naștere pe Pruncul Iisus și a ordonat masacrul sângeros și inutil al copiilor din Betleem și împrejurimi.

Spre sfârșitul vieții regele a contractat o boală cumplită. Viermii îi mâncau carnea de viu, în timp ce trupul îi era plin

de răni. Puroi amestecat cu viermi îi curgea din plăgi, iar mirosul îngrozitor îi alunga pe toți cei apropiați lui. Slujitorii îi puneau bucăți de carne proaspătă de vițel pe răni, pentru a atrage viermii, însă aceștia preferau să se hrănească din carnea bătrânului rege. Pentru că medicii nu au mai întâlnit la nimeni această maladie, au denumit-o „boala lui Irod”, căreia monarhul nu i-a supraviețuit multă vreme.

Nero (54-68), primul împărat roman care i-a persecutat pe creștini, a avut o relație incestuoasă cu Agrippina, propria lui mamă. Pe lângă femei, acesta iubea și bărbații, căsătorindu-se cu tânărul Sporos și cu libertul Pitagora. La nunta cu cel din urmă, împăratul s-a îmbrăcat în mireasă. După ce a aflat că Galba, guvernatorul Hispaniei Centrale și de Nord, fusese proclamat împărat de provinciile din Occident, iar el a fost declarat inamic public de către Senat și condamnat la moarte, împăratul s-a sinucis, la vârsta de treizeci de ani.

Domițian (81-96) a fost asasinat în 18 septembrie 96. Fiind foarte nepopular, Senatul a decretat condamnarea memoriei sale (*damnatio memoriae*). În consecință, monedele emise în timpul domniei lui, precum și statuile acestuia, au fost topite, arcurile de triumf ridicate de el au fost dărâmate, iar numele i-a fost șters din toate inscripțiile publice.

În noaptea de Anul Nou 192 spre 193, împăratul Commodus (177-192) a fost sugrumat în apartamentele sale de unul dintre antrenorii săi sportivi, pe nume Narcis. După moarte, Commodus a fost declarat inamic public de către Senat, memoria i-a fost condamnată, iar statuile care îl reprezentau au fost dărâmate.

Caracalla (211-217) a fost asasinat în aprilie 217, în timpul unei campanii militare în Mesopotamia.

În timpul lui Maximin Tracul (235-238) a avut loc o revoltă în Africa, locuitorii proclamându-i coîmpărați pe guvernatorul provinciei, Marcus Antonius Gordianus (Gordian

I), și pe fiul acestuia, Gordian al II-lea, iar Senatul roman a fost de acord. Maximin, care se găsea la Sirmium, a pornit imediat cu oastea sa spre Roma, în timp ce revolta din Africa a fost înăbușită în sânge. În Italia, armata imperială a ajuns în fața cetății Aquileia, care și-a încuiat porțile, sfidându-și în acest fel suveranul. Soldații au asediat orașul, dar neavând provizii, au început să sufere de foame, motiv pentru care, în 24 iunie 238, l-au ucis pe împărat și pe fiul acestuia, Gaius Iulius Verus Maximus, i-au decapitat și le-au înfipt capetele în doi pari, pe care ostași călări le-au dus în goana cailor la Roma.

În timpul împăratului Decius (249-251) a avut loc prima persecuție generalizată împotriva creștinilor. În iunie 251, Decius a fost ucis, alături de fiul său, Herennius Etruscus, în bătălia de la Abritus, împotriva goșilor. Decius a fost cel dintâi împărat roman care a murit pe câmpul de luptă într-un conflict cu o armată inamică.

Trebonius Gallus (251-253) a fost ucis în august 253, la Interamna, probabil de către propriile trupe, după ce Marcus Aemilius Aemilianus a fost proclamat împărat.

Prigoana anticreștină a împăratului Valerian (253-260) a fost îndreptată sistematic împotriva episcopilor, a preoților și a diaconilor, urmărind prin aceasta distrugerea structurii organizatorice a Bisericii. În lupta cu perșii, de la Carrhae, armata romană a fost înfrântă în mod dezastruos, iar pentru prima dată în istorie, un împărat roman a fost luat prizonier. Perșii l-au ucis pe Valerian, l-au împăiat și l-au expus pe unul dintre templele lor.

În toamna anului 275, împăratul Lucius Domitius Aurelian (270-275), cel care a retras administrația romană din Dacia, datorită invaziilor popoarelor migratoare, a fost asasinat la Caenophrurium, în Tracia, de către unii ofițeri superiori ai gărzii pretoriene.

Împăratul Dioclețian (284-305), unul dintre cei mai mari persecutori ai creștinilor, care a pornit un adevărat război împotriva acestora, a renunțat la tron la 1 mai 305, retrăgându-se în castelul său din Spalatum, în Dalmația. Acesta a murit la 3 decembrie 316. Legat de sfârșitul său, unii istorici spun că și-a pus singur capăt zilelor, în timp ce alții afirmă că a înnebunit și, refuzând să mănânce și să doarmă, a murit de foame și de epuizare.

Maximian (286-305), coîmpărat al lui Dioclețian și mare prigonitor al creștinilor, a renunțat la tron la 1 mai 305, după cum se înțelese cu Dioclețian, însă a revenit la putere, sprijinindu-și fiul, pe Maxențiu, să ajungă împărat. A fost capturat de Sfântul Constantin cel Mare, muștrat pentru crimele sale și i s-a retras titlul de Augustus pe care îl purta. În iulie 310 Maximian s-a spânzurat, memoria fiindu-i condamnată, iar inscripțiile referitoare la el au fost distruse.

Galeriu (293-311), ginerele lui Dioclețian, un înverșunat persecutor al creștinilor, a murit în primăvara anului 311 de o boală cumplită, probabil cancer la colon sau cangrenă.

După moartea lui Galeriu, zona sa de dominație din Orient și-au împărțit-o Maximin și Liciniu. În anul 313, Sfântul Constantin cel Mare și Liciniu au emis edictul de toleranță de la Milano, prin care le-au acordat libertate creștinilor. În pofida acestuia, Maximin a continuat să-i persecute pe creștini. Probabil în iulie 313, Liciniu a luptat cu Maximin la Campus Egerius. După ce a fost înfrânt, Maximin s-a sinucis, luând otrăvă și lovindu-se cu capul de un zid, până ce i-au ieșit ochii din orbite. Maximin a fost ultimul suveran care a purtat titlul de faraon al Egiptului.

Iulian Apostatul (361-363) i-a persecutat pe creștini și a încercat din răspuț să reînvie păgânismul. Acesta a murit în iunie 363, la vârsta de 31 de ani, după ce a fost străpuns

de o lance într-o luptă contra perșilor. Sfântul Efrem Sirul a afirmat că ultimele cuvinte ale împăratului au fost: „Ai învins, Galileene!”, căci așa Îl numea el pe Domnul Hristos.

Mântuitorul a afirmat: *„Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,32), de aceea sufletele tuturor celor omorâți pentru credința în Domnul Hristos au ajuns după moarte în rai, pe când sufletele celor ce i-au prigonit, i-au torturat și i-au trimis la moarte, au ajuns în iad, iar cu conducătorii persecutori s-au împlinit cuvintele spuse de Mântuitorul că *„cei dintâi vor fi la urmă”* (Matei 19,30).

Să revenim acum la Saul pe drumul Damascului. Dându-și seama de situația în care se afla, persecutorul L-a întrebat pe Domnul Hristos ce să facă în continuare, iar Acesta i-a zis să intre în Damasc și i se va comunica ce are de făcut.

„Și Saul s-a ridicat de la pământ; dar, deși avea ochii deschiși, nu vedea nimic. Și luându-l de mână, l-au dus la Damasc. Și trei zile a fost fără vedere; și n-a mâncat, nici n-a băut” (Faptele Apostolilor 9,8-9).

După ce Saul a văzut slava Mântuitorului pe drumul Damascului și a vorbit cu Acesta i-a trecut orbirea sufletească, încât a conștientizat gravitatea acțiunilor sale și iubirea nemărginită a lui Dumnezeu, care în loc să-l piardă, l-a chemat să-L slujească, însă a încetat să mai vadă cu ochii trupești. În semn de căință pentru rătăcirea și faptele sale nesăbuite, după ce a intrat în Damasc, Saul a ținut post negru timp de trei zile și, cu siguranță, nici nu a putut dormi în toată această perioadă.

„Și era în Damasc un ucenic cu numele Anania. Și Domnul i-a zis în vedenie: «Anania!». Iar el a zis: «Iată-mă, Doamne!». Și Domnul a zis către el: «Scoală-te și mergi pe ulița care se cheamă Ulița Dreaptă și caută în casa lui Iuda pe un om din Tars, cu numele Saul; că, iată, se roagă, și a văzut

în vedenie pe un bărbat cu numele Anania intrând înlăuntrul și punându-și mâinile peste el ca să-și recapete vederea». Și a răspuns Anania: «Doamne, despre bărbatul acesta am auzit de la mulți câte rele le-a făcut el sfinților Tăi în Ierusalim; și aici are putere de la arhiereu să-i lege pe toți cei ce cheamă numele Tău». Și i-a zis Domnul: «Du-te, pentru că acesta Îmi este Mie vas ales, ca să-Mi poarte numele înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel; căci Eu îi voi arăta câte trebuie el să pătimească pentru numele Meu». Și a mers Anania și a intrat în casă și, punându-și mâinile peste el, a zis: «Frate Saul, Domnul Iisus, Cel Care ți S-a arătat pe calea pe care veneai, m-a trimis ca să-ți recapeteți vederea și să te umpli de Duh Sfânt». Și îndată au căzut de pe ochii lui ca niște solzi; și-a recăpătat vederea și, ridicându-se, a fost botezat. Și luând mâncare, s-a întărit. Și a stat cu ucenicii din Damasc câteva zile» (Faptele Apostolilor 9,10-19).

Rușinat de faptele sale din trecut, odată cu botezul Saul și-a schimbat și numele, pentru a arăta că nu mai este deloc aceeași persoană de până atunci. În loc de Σάβλος (Savlos), el și-a luat numele de Παύλος (Pavlos), care înseamnă „cel mic”, „cel smerit”. În limba latină Saul a devenit Paul.

„Îndată după aceea Îl propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Acesta este Fiul lui Dumnezeu. Și se mirau toți cei ce-l auzeau și ziceau: «Oare nu el este cel care i-a prigonit în Ierusalim pe cei ce cheamă numele acesta? Și nu pentru aceea a venit el aici, ca să-i ducă legați la arhiereu?». Și Saul mai mult se întărea și-i tulbura pe iudeii care locuiau în Damasc, dovedind că Acesta este Hristos» (Faptele Apostolilor 9,20-22).

Spre deosebire de cei doisprezece Apostoli aleși de Mântuitorul la începutul activității Sale publice, care erau oameni simpli, în marea lor majoritate pescari, Sfântul Pavel era rabin, bun cunoscător al Vechiului Testament, de aceea venea

înaintea iudeilor cu argumente din Legea Veche că Domnul Hristos este Mesia.

În urma convertirii sale, Sfântul Pavel s-a retras în pustiu în Arabia, unde a petrecut trei ani, pe de o parte, în semn de pocăință pentru faptele sale din trecut, iar pe de altă parte, ca să se pregătească intens pentru misiunea care îl aștepta, fiindcă în această perioadă Mântuitorul i-a făcut cunoscută învățătura Sa, prin descoperire de sus (Galateni 1,11-12).

După trei ani Sfântul Pavel s-a întors la Damasc, *„iar iudeii s-au sfătuit să-l omoare. Dar lui Pavel i s-a făcut cunoscută uneltirea lor. Iar ei zi și noapte păzeau porțile, ca să-l ucidă. Și luându-l ucenicii lui noaptea, l-au coborât peste zid într-un coș, lăsându-l jos”* (Faptele Apostolilor 9,23-25).

Dacă în urmă cu trei ani de zile Saul era cel care îi persecuta fără milă pe creștini, acum Apostolul Pavel a simțit pe pielea lui ce înseamnă să fie prigonit și hăituit zi și noapte, fără a avea vreo vină.

Scăpând teafăr din Damasc, Apostolul neamurilor s-a dus la Ierusalim, pentru a se întâlni cu Sfântul Petru *„și încerca să se alipească de ucenici; și toți se temeau de el, necrezând că este ucenic. Dar Barnaba, luându-l, l-a dus la Apostoli și el le-a istorisit cum L-a văzut în cale pe Domnul și că Acesta i-a grăit, și cum cu îndrăznire a propovăduit la Damasc întru numele lui Iisus”* (Fapte 9,26-27).

În Sfânta Cetate, pe lângă alți creștini, se găseau atunci doar Sfântul Apostol Petru și Sfântul Iacov, fratele Domnului, episcopul Ierusalimului. Sfântul Pavel a petrecut cincisprezece zile alături de cei doi, încredințându-i că Evanghelia propovăduită de el i-a fost descoperită de Mântuitorul, deci este autentică. *„Și Pavel era cu ei, ieșind și intrând în Ierusalim, și propovăduia cu îndrăznire întru numele Domnului. Și grația și se lua la întrebări cu eleniștii; dar ei căutau să-l ucidă. Iar*

dacă frații au aflat aceasta, l-au dus la Cezareea și l-au trimis la Tars” (Faptele Apostolilor 9,28-30).

După o perioadă de timp în care Sfântul Pavel a răspândit învățătura Domnului Hristos în orașul său natal și în împrejurimi, Sfântul Barnaba „a plecat la Tars, ca să-l caute. Și găsindu-l, l-a adus la Antiohia. Și au stat acolo un an întreg, împreună îndrumând în Biserică și învățând mult popor. Și în Antiohia s-au numit ucenicii, pentru întâia oară, creștini” (Faptele Apostolilor 11,25-26).

Dacă până acum Sfinții Apostoli și-au desfășurat activitatea cu preponderență între evreii din Palestina și din diaspora, de acum înainte vor propovădui Evanghelia și între păgâni.

Pe când Sfinții Pavel și Barnaba se aflau în Antiohia, o secetă, urmată de foamete, a lovit Iudeea, iar „ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorare fraților care locuiau în Iudeea; ceea ce au și făcut, trimițându-le preoților prin mâna lui Barnaba și a lui Pavel. Iar Barnaba și Pavel, după ce și-au îndeplinit slujba, s-au întors de la Ierusalim la Antiohia, luându-l cu ei și pe Ioan, cel numit Marcu” (Faptele Apostolilor 11,29-30 și 12,25).

După acest moment vor începe călătoriile misionare ale Sfântului Apostol Pavel.

În prima sa călătorie, Apostolul neamurilor a fost însoțit de Sfinții Barnaba și Ioan Marcu. Cei trei au pornit din Antiohia, iar din Seleucia au luat o corabie până în Cipru, de unde era originar Barnaba, străbătând insula de la răsărit spre apus. Astfel, Sfântul Pavel a fost primul Apostol care a răspândit cuvântul Evangheliei în Europa. În Pafos, Apostolul neamurilor l-a convertit la creștinism pe proconsulul roman Sergius Paulus, guvernatorul insulei.

Din Cipru, călătoria a continuat în provincia Pamfilia, la Perga, de unde Ioan Marcu s-a întors la Ierusalim. Ceilalți

doi misionari s-au dus în Antiohia Pisidiei și în orașele Iconiu, Listra și Derbe din Licaonia. La Listra, Sfântul Pavel a tămăduit un olog din naștere, iar locuitorii cetății au crezut că cei doi misionari sunt zei coborâți pe pământ și au vrut să le aducă jertfe. *„Dar de la Antiohia și de la Iconiu au venit în Listra iudei care, înduplecând mulțimile, l-au lovit pe Pavel cu pietre; și l-au târât afară din cetate, crezând că a murit. Dar înconjurându-l ucenicii, el s-a sculat și a intrat în cetate. Și a doua zi s-a dus cu Barnaba la Derbe. Și binevestind ei în cetatea aceea și făcând ucenici mulți, s-au înapoiat la Listra, la Iconiu și la Antiohia, întărind sufletele ucenicilor, îndemnându-i să stăruie în credință și arătându-le că «prin multe necazuri trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu». Și hirotonindu-le preoți în fiecare Biserică, rugându-se cu postiri, i-au încredințat Domnului în Care crezuseră. Și străbătând Pisidia, au venit în Pamfilia. Și după ce au grăit cuvântul Domnului în Perga, au coborât la Atalia. Și de acolo au mers cu corabia spre Antiohia, de unde fuseseră ei încredințați harului lui Dumnezeu spre lucrarea pe care au împlinit-o. Și venind și adunând Biserica, au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei și că El le-a deschis păgânilor ușa credinței. Și nu puțină vreme au rămas acolo cu ucenicii”* (Faptele Apostolilor 14,19-28).

Unii iudeo-creștini le-au spus creștinilor proveniți dintre păgâni că dacă nu se taie împrejur și nu respectă anumite prescripții ale legii mozaice, nu se pot mântui. În această situație, comunitatea din Antiohia i-a trimis la Ierusalim pe Sfinții Pavel și Barnaba, însoțiți de alți creștini, pentru a lămuri această problemă.

Cu acest prilej a avut loc în Cetatea Sfântă Sinodul Apostolic din anul 50, la care s-a hotărât că păgânii care îmbrățișează învățătura creștină nu trebuie să accepte prescripțiile legii lui Moise. Cu această ocazie însă, li s-a transmis acestor creștini să

se ferească de desfrâu, să nu consume carnea animalelor jertfite idolilor și a celor sugrumate, precum nici sânge.

Sfântul Apostol Pavel a pornit în cea de-a doua călătorie misionară din Antiohia, fiind însoțit de Sila. La început, cei doi au vizitat comunitățile înființate anterior, din Derbe și Listra, unde l-au convertit pe Timotei, care li s-a alăturat, după care au străbătut Frigia și ținutul Galatiei. De la Misia au coborât la Troa, au trecut prin insula Samotrace și Neapoli, apoi au ajuns la Filipi, unde au înființat prima comunitate creștină din Europa, în care au botezat-o pe Lidia, cu toată casa ei. În această cetate Sfinții Pavel și Sila au fost bătuți cu vergi și întemnițați, dar Dumnezeu i-a eliberat în chip minunat, ocazie cu care l-au botezat pe temnicer, cu întreaga lui familie.

De aici au plecat prin Amfipoli și Apolonia până la Tesalonic, unde i-au atras la creștinism pe Iason și Aristarh, dar în urma tulburării create de unii iudei, Pavel și Sila au fost siliți să plece la Bereea. Aici *„au intrat în sinagoga iudeilor, care erau mai buni la suflet decât cei din Tesalonic și au primit cuvântul cu toată osârdia, cercetând zilnic Scripturile, dacă ele sunt așa. Și au crezut mulți dintre ei și dintre femeile de cinste ale elinilor și nu puțini dintre bărbați. Dar când iudeii din Tesalonic au aflat de cuvântul lui Dumnezeu că a fost vestit de Pavel și în Bereea, au venit și acolo, întărâtând și tulburând mulțimile. Și atunci l-au trimis frații de îndată pe Pavel să plece spre mare. Iar cei ce-l însoțeau pe Pavel l-au dus până la Atena”* (Faptele Apostolilor 17,10-15).

„Fiindcă toți atenienii și străinii care locuiau acolo nu-și petreceau timpul decât spunând sau auzind ce este mai nou, Pavel se lua la întrebări cu iudeii în sinagogă, și zilnic în piață cu cei ce se întâlneau să fie de față. Iar unii dintre filosofii epicurei și stoici se luau la vorbă cu el. Și unii ziceau: «Oare ce vrea să ne spună acest semănător de cuvinte?». Iar

alții: *«Se pare că e vestitor de zeități străine» - pentru că el Îl binevestea pe Iisus și învierea. Și l-au luat cu ei și l-au dus în Areopag, zicând: «Putem să cunoaștem ce este această nouă învățătură grăită de tine? Că lucruri străine aduci tu auzului nostru. Vrem să știm așadar ce vor să fie acestea»* (Faptele Apostolilor 17,17-21).

Areopagul este o stâncă situată în centrul Atenei, în apropierea Acropolei. Potrivit mitologiei grecești, Ares (zeul războiului) a fost condamnat aici de către zei pentru că l-a ucis pe Alirrothios, fiul lui Poseidon și de aici provine denumirea de „Ἀρειος Πάγος” (Areopag), adică „Dealul lui Ares”.

În secolele VII-V î.Hr., consiliul suprem de judecată și control al orașului stat Atena, similar Senatului Roman, își desfășura activitatea pe Areopag. Deși cu vremea și-a pierdut din însemnătate, în timpul Sfântului Apostol Pavel Areopagul era încă cea mai venerabilă instituție din Atena.

„Și Pavel, stând în mijlocul Areopagului, a zis: «Bărbați atenieni, văd că întru toate sunteți foarte evlavioși; căci străbătând cetatea voastră și privind la locurile voastre de închinare, am aflat și un altar pe care era scris: Dumnezeuului necunoscut. Ei bine, Cel pe Care voi Îl cinstiți fără să-L cunoașteți, pe Acela vi-L vestesc eu vouă» (Faptele Apostolilor 17,22-23).

Apostolul neamurilor a ținut o cuvântare în fața celor aflați în Areopag, dar când le-a vorbit „despre învierea morților, unii l-au luat în râs, iar alții i-au zis: *«Despre asta te vom asculta și altă dată»*. Așa că Pavel a plecat din mijlocul lor. Dar unii bărbați i s-au alăturat și au crezut, între care și Dionisie Areopagitul și o femeie cu numele Damaris și alții împreună cu ei” (Faptele Apostolilor 17,32-34).

„După aceea Pavel a plecat din Atena și a venit în Corint. Și găsind pe un iudeu cu numele Acvila, de neam din Pont și pe

Priscila, femeia lui, a venit la ei. Și pentru că erau de aceeași meserie, a rămas la ei și lucrau; că erau de meserie făcători de corturi. Și în fiecare sâmbătă se lua la întrebări în sinagogă și aducea la credință iudei și elini. Și a stat în Corint un an și șase luni, învățând între ei cuvântul lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 18,1-4 și 11). Printre cei care au îmbrățișat credința creștină în Corint, în urma propovăduirii Sfântului Apostol Pavel, s-a numărat chiar și „Crispus, mai-marele sinagogii, împreună cu toată casa lui” (Faptele Apostolilor 18,8).

Din Corint, Apostolul neamurilor a plecat în Siria, la Efes, Cezareea Palestinei și Ierusalim, încheind cea de-a doua călătorie misionară tot în Antiohia.

Sfântul Apostol Pavel a petrecut o perioadă de timp în Antiohia, apoi a pornit în cea de-a treia călătorie misionară.

După ce a străbătut Galatia și Frigia, acesta a propovăduit, timp de trei luni, cuvântul lui Dumnezeu în sinagoga din Efes. *„Dar fiindcă unii erau împietriți și nu se înduplecau, bârfind calea Domnului înaintea mulțimii, Pavel s-a despărțit de ei și i-a luat deoparte pe ucenici și vorbea zilnic în școala lui Tiranus. Și aceasta a ținut vreme de doi ani, așa încât toți cei ce locuiau în Asia, și iudei și elini, au auzit cuvântul Domnului. Și Dumnezeu făcea prin mâinile lui Pavel minuni nemaiîntâlnite, până acolo încât basmale sau șorțuri de pe trupul său erau aduse peste cei bolnavi și bolile se îndepărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei” (Faptele Apostolilor 19,9-12).*

În antichitate au existat șapte creații arhitectonice grandioase, numite „cele șapte minuni ale lumii antice”. Acestea au fost: piramida lui Keops din Giza (singura care se păstrează până astăzi), grădinile suspendate ale Semiramidei din Babilon, templul zeiței Artemis (sau Diana) din Efes, statuia lui Zeus din Olimp (Olympia), mausoleul din Halicarnas, colosul din Rodos și farul din Alexandria.

Ultimul rege care a domnit în Lidia - una din regiunile Asiei Mici în perioada antică, astăzi parte a Turciei - a fost Cressus. Bogăția de care dispunea era de notorietate, astfel că în anul 560 î.Hr., acesta a construit în Efes un templu luxos.

Clădirea acestuia avea o lungime de 105 metri și o lățime de 51 de metri. Partea principală a templului era susținută de aproximativ 120 de coloane din marmură, fiecare coloană având o înălțime de 20 de metri. După finalizarea acoperișului, templul a fost împodobit cu decorații și statui superbe, în mijlocul acestuia fiind ridicată statuia zeiței Artemis, care avea doi metri înălțime, fiind poleită cu aur și argint.

În mitologia asiatică, Artemis era socotită zeița fertilității și a rodirii pământului. La greci, Artemis se număra printre cei doisprezece zei ai Olimpului. Ea era zeița vânătoriei, a pădurilor, a nașterii copiilor, a castității și a fertilității, fiind una dintre cele mai vechi și venerate zeițe. În mitologia romană, Diana era echivalenta zeiței grecești Artemis.

La aproximativ două sute de ani de la ridicarea sa, în anul 356 î.Hr., templul din Efes a ars până la temelii. Incendiul a fost provocat de o persoană cu numele de Herostrat, care în felul acesta a dorit să devină celebru. Printr-o coincidență, templul a fost distrus exact în ziua în care s-a născut Alexandru cel Mare. Câțiva ani mai târziu, Alexandru cel Mare a vizitat Efesul și a dat ordin ca templul de aici să fie reconstruit.

Sub conducerea arhitectului Hicrocrates, templul a fost reclădit pe un loc mlăștinos, pentru că în zona respectivă aveau loc seisme puternice. Proiectanții au considerat că astfel construcția va fi mai puțin afectată de cutremure. Mai târziu, s-a constatat că aceștia au avut dreptate. Pe fundul unei gropi, au fost așezați, unul lângă celălalt, bușteni de stejar arși la suprafață, fiind în acest fel tratați împotriva putrezirii, iar deasupra au fost puse blocuri de piatră. Astfel, temelia, lungă

de 105 metri și lată de 51 de metri, era în stare să absoarbă vibrațiile provocate de cutremure. Acoperișul templului era susținut de 127 de coloane, construite în stil ionic, din marmură albă, bogat ornamentate cu reliefuri. Acestea aveau înălțimea de 18 metri și erau așezate pe socluri minuțios lucrate. Artemis era reprezentată printr-o statuie împodobită cu aur și argint. Sculptura era situată chiar în centrul edificiului. De-o parte și de alta a ușii centrale erau amplasate două statui de amazoane, iar altele două erau pe cornișe. Elementele din lemn au fost înlocuite cu unele din piatră, în acest fel evitându-se pericolul incendiilor.

Filon din Bizanț a afirmat despre acest templu: „Am văzut zidurile din Babilon, grădinile Semiramidei, statuia lui Zeus din Olimp, colosul din Rodos și piramidele, dar când am văzut templul din Efes, celelalte minuni au dispărut ca în ceață”.

Templul lui Alexandru cel Mare a rezistat până în secolul al III-lea d.Hr. Cu vremea, apele mării s-au retras treptat din portul Efes, care a început să se ruineze încetul cu încetul, iar orașul și-a pierdut din importanță. Goții au devastat templul, apoi inundațiile au continuat distrugerea. În prezent, din acest templu au rămas doar câteva blocuri din piatră, care formaseră odinioară temelia, o singură coloană fiind repusă la locul unde stătuse inițial.

În Efes erau mai mulți meșteșugari care făceau machete din argint în miniatură ale templului zeiței Afrodita pe care le vindeau. Datorită predicilor Sfântului Apostol Pavel din orașul lor, numeroși efeseni și locuitori din împrejurimi au crezut în Domnul Hristos, încât vânzările acestor meseriași au scăzut considerabil, iar Dimitrie, unul dintre ei, i-a îndemnat pe acești meșteșugari să se răscoale, creând mare tulburare în întreaga cetate, care l-a silit pe Apostolul neamurilor să părăsească Efesul.

Acesta a plecat în Macedonia și Grecia, petrecând trei luni în Corint, după care s-a întors în Macedonia. Apoi a trecut prin Troa (unde l-a înviat pe tânărul Eutihie), prin insulele Mitilene și Samos, în Milet a avut o întâlnire cu preoții din Efes, a avut scurte opriri la Tîr și la Ptolemaida, după care a ajuns în Cezareea Palestinei. Cu toate că Sfântului Pavel i s-a spus de mai multe ori să nu meargă la Ierusalim, pentru că acolo va fi înălțuit și întemnițat, acesta nu a ascultat. Sfântul Evanghelist Luca relatează că pe când Apostolul neamurilor, însoțit de câțiva ucenici, se afla în Cezareea, „a coborât din Iudeea un profet cu numele Agav; și, venind la noi, a luat brâul lui Pavel, și-a legat picioarele și mâinile și a zis: *«Aceasta zice Duhul Sfânt: Așa îl vor lega iudeii în Ierusalim pe bărbatul al căruia este acest brâu și-l vor da în mâinile păgânilor»*. Și când am auzit acestea, și noi și localnicii îl rugam să nu se suie la Ierusalim. Atunci a răspuns Pavel: *«Ce faceți? Plângeți și-mi sfâșiați inima? Căci eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci și să mor în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus!»*. Și dacă el nu s-a înduplecat, noi ne-am potolit, zicând: *«Facă-se voia Domnului!»*” (Faptele Apostolilor 21,10-14).

După câteva zile Apostolul neamurilor s-a suit la Ierusalim, ducând cu sine banii adunați în Grecia și Macedonia pentru săracii de aici, pe care i-a predat preoților.

Sfântul Pavel s-a dus la templu, unde a fost recunoscut și luat la bătaie de către evrei, dar soldații romani l-au scăpat din mâinile gloatei dezlănțuite, l-au legat în lanțuri și l-au dus în tabăra lor.

Fiind înștiințat tribunul Claudius Lysias că „mai mult de patruzeci de bărbați iudei s-au legat cu blestem să nu mănânce și nici să nu bea până nu-l vor ucide pe Pavel” (Faptele Apostolilor 23,21), l-a trimis în timpul nopții pe Apostol, sub escortă, în Cezareea, la procuratorul Antonius

Felix, care „i-a poruncit sutașului ca Pavel să fie păzit, dar să aibă tihnă și nimeni dintre ai lui să nu fie oprit să-i slujească” (Faptele Apostolilor 24,23).

Procuratorul Felix l-a ținut pe Apostolul neamurilor întemnițat timp de doi ani de zile, fără a-l judeca, „nădăduind că Pavel îi va da bani ca să-l elibereze” (Faptele Apostolilor 24,26).

După doi ani, Felix a fost înlocuit în funcție de Porcius Festus, care a vrut să-l judece pe Apostol la Ierusalim. Înțelegând că evreii l-ar ucide dacă ar accepta să meargă la Ierusalim, Sfântul Pavel, în calitate de cetățean roman, a cerut să fie judecat de împărat.

Întrucât în acele zile a venit regele Irod Agrippa al II-lea în vizită de prezentare la noul procurator roman, acesta i-a oferit ocazia de a-l asculta pe Apostolul neamurilor, pentru a cunoaște și el de ce este acuzat. După ce Sfântul Pavel le-a vorbit regelui și procuratorului, „plecând cei doi, vorbeau unul cu altul: «Omul acesta n-a făcut nimic vrednic de moarte sau de lanțuri». Iar Agrippa i-a zis lui Festus: «Omul acesta putea să fie eliberat dacă n-ar fi cerut să fie judecat de cezar»” (Faptele Apostolilor 26,31-32).

Procuratorul l-a însărcinat pe sutașul Iuliu să-l escorteze pe Apostolul neamurilor și pe alți câțiva bărbați în lanțuri până la Roma. Grupul s-a îmbarcat pe o corabie, navigând până la Sidon și Mira Lichiei, de unde a urcat pe altă corabie care se îndrepta spre Italia, dar din cauza vremii neprielnice, aceasta a naufragiat lângă Malta, însă toți pasagerii au scăpat cu viață.

În Malta, Sfântul Pavel l-a vindecat pe tatăl lui Publius, guvernatorul insulei, de friguri și dizenterie. „Și dacă s-a petrecut aceasta, veneau la el și ceilalți din insulă care aveau boli, și se vindecau” (Faptele Apostolilor 28,9). Publius a crezut în Domnul Hristos și a devenit ulterior primul episcop al Maltei.

După trei luni petrecute pe această insulă, ostașii romani, prizonierii lor și ceilalți călători care veniseră din Mira Lichiei au pornit la drum cu o nouă corabie, cu care au navigat până la Siracuză, Regium și Puteoli. De aici, soldații și prizonierii lor și-au continuat drumul pe uscat până la Roma. *„Iar când au intrat în Roma, sutașul i-a predat pe cei legați comandantului taberei, iar lui Pavel i s-a îngăduit să locuiască aparte, cu ostașul care-l păzea. Iar Pavel a rămas doi ani întregi în casa luată de el cu chirie; și pe toți care veneau la el îi primea, propovăduind Împărăția lui Dumnezeu și învățând despre Domnul Iisus Hristos cu toată îndrăznirea, fără nicio piedică”* (Faptele Apostolilor 28,16 și 30-31).

Sfântul Pavel a fost judecat și achitat, întrucât la momentul respectiv creștinii nu erau prizonieri în Imperiul Roman.

După ce a fost eliberat, Apostolul neamurilor și-a continuat activitatea de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu în Macedonia, Grecia și Asia, consolidând comunitățile creștine deja înființate. În insula Creta l-a pus episcop pe Tit, iar în Efes l-a așezat episcop pe Timotei. Este posibil ca Sfântul Pavel să fi ajuns până în Spania.

Dintre toate călătoriile Apostolului neamurilor, cea mai importantă o descrie el însuși, însă din smerenie vorbește la persoana a treia, ca și cum altcineva ar fi fost acolo și nu el: *„Cunosc un om în Hristos, care acum paisprezece ani - dacă a fost în trup, nu știu; dacă a fost în afară de trup, nu știu; Dumnezeu știe - omul acesta a fost răpit până la al treilea cer, unde a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este îngăduit omului să le grăiască”* (II Corinteni 12,2 și 4).

Sfântul Pavel a ajuns la o stare de înduhovnicire atât de înaltă, încât a afirmat: *„M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine”* (Galateni 2,20), din același motiv, el nu se temea de

moarte, fiindcă a scris: „*Pentru mine a trăi este Hristos, și a muri este câștig*” (Filipeni 1,21).

După ce Nero a declanșat prima prigoană anticreștină din Imperiul Roman, Apostolul neamurilor a fost arestat, dus la Roma, înțemnițat în condiții grele, judecat și condamnat la moarte. Fiindcă era cetățean roman, i-a fost tăiat capul, în ziua de 29 iunie 67, la Tre Fontane din Roma sau pe Via Ostia, unde a fost și înmormântat, iar mai târziu în acel loc a fost ridicată o biserică închinată lui.

Sfântul Apostol Pavel a fost cel mai mare propovăduitor al credinței creștine. În comparație cu ceilalți Apostoli, el însuși mărturisește: „*Eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, care nu sunt vrednic să mă numesc Apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu. Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt; și harul Lui care este în mine n-a fost în zadar, ci dimpotrivă, m-am ostenit mai mult decât ei toți. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine*” (I Corinteni 15,9-10).

Apostolul neamurilor a fost cel care a pus temelia Europei creștine, fiind primul dintre Sfinții Apostoli care a propovăduit Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu pe acest continent, în Cipru, în timpul primei sale călătorii misionare. În cea de-a doua călătorie misionară a înființat comunități creștine la Filipi, Tesalonic, Bereea și Atena. La Corint, Sfântul Pavel a petrecut optsprezece luni, iar la Roma, în timpul primei captivități, a stat timp de doi ani.

Pe lângă faptul că a fost cel mai mare misionar creștin și cel mai bun cunoscător al Legii Vechi dintre Sfinții Apostoli, el fiind singurul rabin dintre toți, cu studii la școala lui Gamaliel, motiv pentru care a explicat, fără echivoc, cu texte din Vechiul Testament, că Domnul Hristos este Mesia cel așteptat de poporul ales, Sfântul Apostol Pavel este și cel mai prolific autor al Noului Testament. Dintre cele 27 de cărți ale acestuia, 14,

deci mai mult de jumătate, le-a scris Apostolul neamurilor. Pentru a avea o înțelegere corectă a rolului său în acest sens, voi consemna faptul că cele 14 epistole ale sale au împreună 100 de capitole și în Sfânta Scriptură publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015, acestea se întind pe 97 de pagini. În același timp, următorii doi autori ai Noului Testament ca volum de scriere sunt: Sfântul Luca, cu două cărți: Evanghelia și Faptele Apostolilor (din care aproximativ două treimi se referă la activitatea Sfântului Apostol Pavel), acestea având împreună 52 de capitole și însumând 81 de pagini, și Sfântul Ioan Evanghelistul, care a alcătuit 5 cărți: Evanghelia, trei epistole și Apocalipsa, care au în total 50 de capitole și se întind pe 58 de pagini.

Astfel, pe bună dreptate, Sfântul Apostol Pavel este considerat cel mai important teolog al Bisericii primare și chiar al Bisericii din toate timpurile.

Apostolul neamurilor este Sfântul protector al Maltei.

Să-i avem ca modele pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel. Și ei au fost oameni supuși căderii, asemenea nouă, pentru că Sfântul Petru s-a lepădat de Domnul Hristos, iar Sfântul Pavel a prigonit în tinerețe Biserica, însă s-au căit și s-au întors la Dumnezeu. Teognost, unul dintre autorii Filocaliei, ne spune în acest sens: „Noi nu vom fi pedepsiți și osândiți în viața viitoare pentru că am păcătuit, odată ce am primit o fire nestatornică și schimbăcioasă. Ci fiindcă, păcătuiind, nu ne-am pocăit, nici nu ne-am întors de la calea cea rea spre Domnul”. De vreme ce toți păcătuim, să ne căim, iar Dumnezeu ne va primi cu brațele deschise, ca pe fiul risipitor. După ce ne întoarcem însă la Dumnezeu, să fugim de păcat și să cultivăm virtutea, pentru că numai așa ne vom găti loc în Împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu.

Amin

Cuprins

Cuvânt înainte	3
Tăierea împrejur cea după trup a Domnului (<i>1 ianuarie</i>)....	4
Cuvântare la Anul Nou (<i>1 ianuarie</i>)	17
Botezul Domnului (<i>6 ianuarie</i>).....	26
Botezului Domnului (<i>altă cuvântare</i>).....	37
Soborul Sfântului Ioan Botezătorul (<i>7 ianuarie</i>)	55
Sfinții Trei Ierarhi (<i>30 ianuarie</i>)	70
Întâmpinarea Domnului (<i>2 februarie</i>).....	98
Buna Vestire (<i>25 martie</i>).....	110
„Te Deum laudamus”	126
Sfântul Mare Mucenic Gheorghe (<i>23 aprilie</i>).....	132
Intrarea Domnului în Ierusalim (<i>cu dată schimbătoare</i>)	147
Sfânta și Marea Joi (<i>cu dată schimbătoare</i>).....	164
Sfânta și Marea Vineri (<i>cu dată schimbătoare</i>)	175
A doua zi de Sfintele Paști (<i>cu dată schimbătoare</i>).....	190
A doua zi de Sfintele Paști (<i>altă cuvântare</i>)	202
A treia zi de Sfintele Paști (<i>cu dată schimbătoare</i>).....	211
A treia zi de Sfintele Paști (<i>altă cuvântare</i>)	221
A treia zi de Sfintele Paști (<i>încă o cuvântare</i>)	233
Izvorul tămăduirii (<i>cu dată schimbătoare</i>)	259
Sfinții Mari Împărați și întocmai cu Apostolii Constantin și mama sa Elena (<i>21 mai</i>).....	272
Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer (<i>cu dată schimbătoare</i>)	287
Înălțarea Domnului Hristos cu trupul la cer (<i>altă cuvântare</i>).....	295
Pogorârea Sfântului Duh (<i>cu dată schimbătoare</i>).....	304

Pogorârea Sfântului Duh (<i>altă cuvântare</i>)	314
Pogorârea Sfântului Duh (<i>încă o cuvântare</i>)	330
Praznicul Sfintei Treimi (<i>cu dată schimbătoare</i>)	340
Praznicul Sfintei Treimi (<i>altă cuvântare</i>)	351
Praznicul Sfintei Treimi (<i>încă o cuvântare</i>)	365
Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (24 iunie)	383
Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (<i>altă cuvântare</i>)	392
Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (<i>încă o cuvântare</i>)	409
Sfinții Măriți Apostoli Petru și Pavel (29 iunie)	422
Sfinții Măriți Apostoli Petru și Pavel (<i>altă cuvântare</i>)	454

